

Date : 27-7-2018 07:37:53

From : [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : RE: Winningsplan Westerveld - Informatienotitie voor besluitvorming
Attachment : Informatiedocument besluitvorming winningsplan Westerveld.docx;

Dank [REDACTED]

Hier mijn versie die naar de raad gaat.
Ook een goed weekeinde gewenst!

Met vriendelijk groet,

[REDACTED]
Beleidsadviseur gemeente Assen
Team Strategie en Advies

Website: www@assen.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 26 juli 2018 15:43
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Winningsplan Westerveld - Informatienotitie voor besluitvorming

Hoi [REDACTED]

Met dank aan de indeling met kaders, hier mijn laatste versie (voor het weekend).

Ik heb het put 10 verhaal en het verhaal over schaderegeling er eerst even helemaal uitgehaald.

Goed weekend!
Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 25 juli 2018 15:56
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: nieuwe versie overzicht besluitvormingsproces gaswinning westerveld

En die van mij

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

Van: [REDACTED] [@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)
Verzonden: woensdag 25 juli 2018 15:52
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: nieuwe versie overzicht besluitvormingsproces gaswinning westerveld

[REDACTED]
Zoals afgesproken.

Met vriendelijk groet,

[REDACTED]
Beleidsadviseur gemeente Assen
Team Strategie en Advies

Website: www@assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

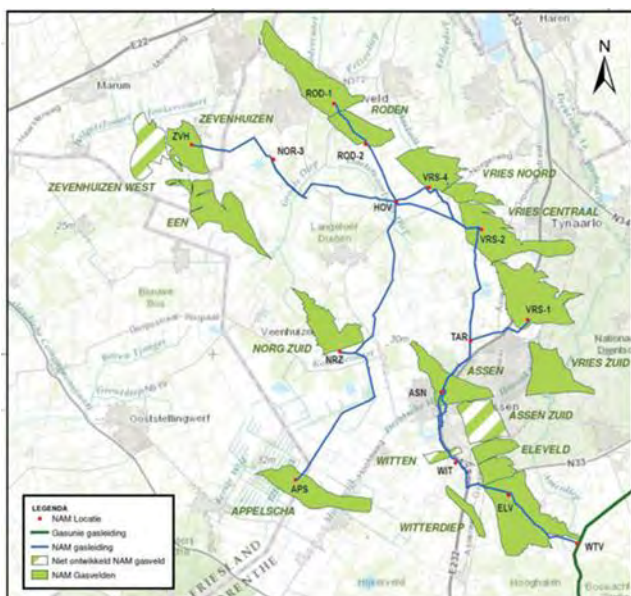
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Achtergrondinformatie dossier gaswinning in en rond Assen tbv raadsavond 13 sept 2018

1. Inleiding

In Noord Drenthe wordt al ruim 40 jaar op verschillende locaties gas gewonnen door de NAM (Nederlandse Aardolie Maatschappij). De gasvelden liggen in het gebied Westerveld waarvoor de NAM een concessie heeft. Het gaat om een andere situatie dan in Groningen waar één groot veld ligt. Het gaat hier om meerdere zogenoemde kleine velden.

Overzichtkaart uit het winningsplan

Ook de gasvelden onder het grondgebied van Assen vallen onder de concessie Westerveld. Westerveld is de naam die de NAM heeft gekozen voor deze cluster van kleine gasvelden. Hoewel de NAM een concessie heeft moet ze voor de winningen zelf een vergunning hebben van de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Op dit moment mag de NAM nog winnen op basis van een bestaande vergunning, maar de op basis van de vergunning te winnen maximale hoeveelheden zijn bijna bereikt. Daarom heeft de NAM in 2016 een nieuw winningsplan ingediend bij de minister en moet de minister een besluit nemen over een nieuwe vergunning.

2. Situatie in Assen

De meeste gasvelden in en rond Assen zijn inmiddels nagenoeg leeg. De belangrijkste nog werkende locaties zijn gelegen in Assen Noord (Gasveld Vries-Zuid) en in de omgeving van Eleveld. Het winningsplan van de NAM beoogt, conform de vereisten van planmatig beheer van de minister, de gasvelden geheel leeg te halen.

In Assen hebben zich meerdere lichte bevingen voorgedaan. De eerste beving als gevolg van gaswinning in Nederland vond zelfs plaats in Assen op 26 december 1986 (2,8 op de schaal van Richter).

3. Besluitvormingsprocedure gaswinning

Nadat er een winningsplan is ingediend kent het besluitvormingsproces over een gaswinning meerdere stappen:

- Advies

De minister vraagt advies over het winningsplan aan de Technische commissie bodembeweging (Tcbb), het Staatstoezicht op de mijnen (Sodm), de Mijnraad en de decentrale overheden.

Naar aanleiding van de winning en bevingen in het Groningerveld is de wetgeving rond winningen veranderd. De risico's en het burgerperspectief moeten veel beter worden meegenomen in de besluitvorming over gaswinningsplannen.

Voor de invulling van het burgerperspectief hebben de decentrale overheden formeel adviesrecht gekregen over een winningsplan. Met deze rol van de gemeenten, waterschappen en provincies wil de wetgever bereiken dat de belangen van de omgeving, woningeigenaren en de infrastructuur in het gaswinningsdossier goed geborgd worden.

- Ontwerp instemmingsbesluit/zienswijzen

Na de adviesperiode neemt de minister van EZK een ontwerpbesluit op het winningsplan dat ter inzage wordt gelegd en waar burgers en overheden een zienswijze op kunnen indienen.

De minister van EZK heeft een Ontwerp instemmingsbesluit genomen op het Winningsplan Westerveld en er zijn zienswijzen ingediend o.a. door de gemeente Assen. De Minister moet een afweging maken tussen de nationale economische belangen en de lokale belangen veiligheid en schade-effecten.

- Instemmingsbesluit/beroep

De minister van EZK neemt een definitief besluit waartegen beroep mogelijk is (Raad van State)

Het instemmingsbesluit wordt op korte termijn verwacht.

Hierna wordt nader ingegaan op de verschillende stappen rond het Winningsplan Westerveld. Voor alle duidelijkheid: De NAM is initiatiefnemer, de Minister van EZK is bevoegd gezag. De rol van de lokale overheden is de minister te wijzen op de belangen van haar inwoners bij de besluitvorming over gaswinning. Zij hebben uitsluitend adviesrecht en de mogelijkheid voor het indienen van een zienswijze en beroep.

4. Procedure winningsplan Westerveld

4.1 Advies

Op 13 oktober 2016 is bij de gemeente een adviesverzoek voor het gaswinningsplan Westerveld binnengekomen van het Ministerie van EZK.

Op 17 januari 2017 heeft het college haar advies over het winningsplan Westerveld uitgebracht aan het ministerie van EZK. Vanwege de maatschappelijke impact en op uitdrukkelijk verzoek is de gemeenteraad destijds betrokken bij het advies. Met de gemeenteraad is besproken op welke wijze invulling wordt gegeven aan de adviesrol. Daarna heeft het college een advies vastgesteld. De gemeenteraad heeft in haar vergadering van 12 januari 2017 kennis genomen van het collegebesluit en advies.

Het college heeft bij de voorbereiding van het advies gesproken met Wijkvereniging Marsdijk, de actiegroep Stop gaswinning Marsdijk Nu en Dorpsbelangen Loon om goed zicht te krijgen wat de behoeften zijn van de inwoners. Bij het maken van het advies heeft het college intensief samengewerkt met de andere overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld. Hierbij is ook de Kopgroep Groningen betrokken waar veel expertise is. De Noord-Drentse gemeenten en waterschappen hebben een gezamenlijk advies naar de minister gestuurd.

Inhoud advies

In het winningsplan en de bijbehorende adviezen van Staatstoezicht op de Mijnen (Sodm) en de Technische commissie Bodembeweging (Tcbb) staat dat er, als gevolg van de voorgenomen winningen, er kans is op bevingen die kunnen leiden tot constructieve schade aan gebouwen. In het Tcbb advies valt zelfs te lezen dat mogelijk voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter wordt overschreden.

Gelet op bovenstaande en de onzekerheden en risico's is geadviseerd om 'nee' te zeggen tegen het Winningsplan Westerveld. Mocht de minister toch besluiten om de winning toe te staan, dan zijn op de volgende thema's adviezen gegeven met het uitdrukkelijke verzoek dit over te nemen:

1. Veiligheid
2. voorkomen en beperken van schade
3. Schadeafhandeling
4. Fracken
5. Communicatie
6. Meet/regelprotocol

De provincie heeft een ander advies gemaakt, waarvan de strekking is: Ja, mits.

Gasveld Vries-Zuid

Een van de velden waar het Winningsplan Westerveld betrekking op heeft, is het veld Vries-Zuid onder Marsdijk, Loon en Balloo. De NAM heeft eind 2015 een (proef) boring (Put Vries-10) in het gasveld Vries Zuid uitgevoerd. De NAM schat dat er dan nog een winbare hoeveelheid van 0,4-0,6 miljard m³ gas aanwezig is.

Aanvankelijk communiceerde de NAM met de lokale overheden en de inwoners van Marsdijk dat er pas gas uit de proefboring Vries -10 zou worden onttrokken als er een vergunning was voor het nieuwe winningsplan. Vervolgens werden de lokale overheden verrast door een brief van de NAM waarin werd aangekondigd dat men toch vanaf de kerst 2016 zou starten met gaswinning uit deze put onder Marsdijk. De NAM had hiervoor schriftelijk toestemming gekregen van SodM, de toezichthouder van het ministerie van EZK. De winning (tot een maximum van 241 miljoen m³) uit deze put zou onder de bestaande vergunning vallen. De colleges van Assen en haar buurgemeenten hebben er bij de NAM op aangedrongen dit niet te doen in verband met de onrusten een verkeerd signaal naar de inwoners toe. De gemeenteraad heeft besloten om een motie van afkeuring vast te stellen rond de winning uit put Vries-10.

De actiegroep Stop gaswinning Marsdijk Nu heeft begin 2017 ongeveer 2.000 handtekeningen verzameld en aangeboden aan de hoogste ambtenaar van het ministerie van EZK op het gaswinningsdossier.

Een inwoner van Marsdijk heeft bij Sodm een verzoek tot handhaving neergelegd om de gaswinning uit put Vries -10 te staken i.v.m. het ontbreken van een vergunning hiertoe. Sodm heeft dit verzoek afgewezen.

Op 1 januari mocht er ongeveer de helft van de hoeveelheid worden gewonnen onder de oude vergunning. Voor het winnen van meer aardgas is de nieuwe vergunning nodig.

4.2 Ontwerp besluit Winningsplan Westerveld ministerie van EZK

Op 8 mei 2017 heeft de minister een ontwerpbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. Hierin heeft de minister aangegeven in te willen stemmen met de voorgenomen gaswinningen genoemd in het winningsplan met uitzondering van het fracken en zuurstimulatie.

Op 23 en 24 mei 2017 zijn door het ministerie 2 inloopavonden georganiseerd in De Nieuwe Kolk waar inwoners van Assen door het ministerie, Staatstoezicht op de mijnen (SodM) en TNO zijn geïnformeerd over de plannen voor gaswinning, de verwachte gevolgen van de winningen en de procedure van besluitvorming. Minister Kamp was bij een van deze avonden ook aanwezig.

4.3 Zienswijze winningsplan Westerveld

De lokale overheden en inwoners konden tot 19 juni 2017 zienswijzen op het ontwerpbesluit indienen. De inhoud van het ontwerp besluit heeft het college doen besluiten een zienswijze in te dienen. Dit gold ook voor de overige lokale overheden inclusief de provincie. De gemeenteraad heeft op 1 juni 2017 unaniem besloten om kennis te nemen van dit besluit en de zienswijzen.

Voor het opstellen van de zienswijze is weer samengewerkt met de lokale overheden. Opnieuw zijn gesprekken gevoerd met de actiegroep Stop gaswinning Marsdijk Nu en Dorpsbelangen Loon om goed zicht te krijgen wat de behoeften zijn van de inwoners. Er is door de gemeenten en waterschappen één zienswijze ingediend. De Provincie heeft een eigen zienswijze ingediend.

De advocaat van Plas Bossinade (die ook de decentrale overheden in Groningen in gaszaken vertegenwoordigt) is bij de voorbereiding betrokken en heeft het eindconcept beoordeeld.

De raad heeft het college opgedragen een korte en een uitgebreide versie van de zienswijze beschikbaar te stellen voor de inwoners van Assen zodat zij deze gemakkelijk bij het ministerie konden indienen. Uit informatie van het ministerie is gebleken dat ruim 900 zienswijzen zijn ingediend op het ontwerp besluit winningsplan Westerveld.

Inhoud Zienswijze

Het college vindt dat de minister in zijn afweging de effecten van de gaswinning in het gebied -en voornamelijk ook het voorkomen van die effecten- onvoldoende zijn meegenomen. De strekking van de zienswijze was in lijn met het advies: Niet winnen.

Het besluit gaat inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april 2017 schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. Minister heeft geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen. De minister heeft geen gehoor geven aan het hoofdadvis van de gemeenten en waterschappen om geen goedkeuring te geven aan het winningsplan. Wel zijn op een aantal thema's uit het advies van lokale overheden voorschriften opgenomen in het ontwerp besluit maar deze zijn naar de mening van het college niet afdoende. Er is door de minister voorbijgegaan aan de onzekerheden in het winningsplan, het principe van de omgekeerde bewijslast zoals die voor Groningen geldt. Er is geen garantie te geven dat zich een zware beving niet voor zal doen onder het stedelijk gebied en de kernen van Assen. Het college is van mening dat hier het principe "Better safe, than sorry" dan van toepassing is.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentse Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde Safety Risk Analyse (SRA) is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Tenslotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken en die naar de mening van het college niet reparabel zijn in de lopende procedure. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt, wordt de rechtszekerheid van de inwoners geschaad.

4.4 Definitief besluit

Er is nog geen definitief besluit genomen door de minister op het Winningsplan Westerveld. Het definitief besluit zou na de zomer van 2017 worden gepubliceerd. De laatste berichten zijn dat er in de 2e week van september 2018 een definitief besluit wordt gepubliceerd. Dan hebben inwoners en overheden die een zienswijze hebben ingediend, de mogelijkheid om binnen zes weken hiertegen in beroep te gaan bij de Raad van State.

Bijlage : Schadeprotocol en omgekeerde bewijslast

Voor het Groningerveld is door het kabinet in januari 2018 een schadeprotocol vastgesteld voor het Groningerveld. Belangrijke basis voor het protocol is dat de NAM uit het schadetraject is gehaald. De beoordeling en uitkering van de schade wordt door een onafhankelijke commissie gedaan. Dit voor alle schades vanaf 31 maart 2017. De schades van voor 2017 worden passend beoordeeld en behandeld.

De omgekeerde bewijslast geldt alleen voor het Groningenveld. Voor de rest van Nederland geldt dit protocol niet. De Drentse bestuurders hebben bij de minister aangedrongen op een gelijke behandeling en onafhankelijke afhandeling van (aardbevings)schade als gevolg van gaswinning.

Mede naar aanleiding van dit verzoek heeft de minister aan de Tcbb gevraagd een verkenning uit te voeren naar de mogelijkheden voor een regeling omtrent uniforme afhandeling van mijnbouwschade. De Tcbb heeft hiertoe op 28 februari jl. de resultaten van haar verkenning 'Help, een scheur in mijn huis!' uitgebracht. Hierin worden door de Tcbb de contouren geschetst voor een uniforme wijze van afhandeling van mijnbouwschade in Nederland.

Met die verkenning biedt de Tcbb handvatten aan de minister voor het uniform regelen van de afwikkeling van mijnbouwschade. De Noord Drentse gemeenten hebben hierop gereageerd en de minister middels een brief een aantal aanbevelingen gedaan. Het rapport biedt belangrijke aanknopingspunten voor een adequate en ruimhartige schadeafhandeling. Het is nog niet duidelijk wat de minister met het Tcbb-advies gaat doen.

Inhoud reactie Noord Drentse gemeenten op Tcbb advies "Help een scheur in mijn huis"

De Tcbb heeft 28 februari jl. u de resultaten van haar verkenning 'Help, een scheur in mijn huis!' aangeboden. Hierin worden door de Tcbb de contouren geschetst voor een uniforme wijze van afhandeling van mijnbouwschade in Nederland.

De Noord Drentse gemeenten Assen, Tynaarlo, Aa en Hunze en Noordenveld hebben hierop middels een brief gezamenlijk gereageerd naar de Minister. Hieronder een inhoudelijke samenvatting van de reactie.

De Tcbb adviseert de minister om in het kader van een integrale aanpak van schaderisico's bij mijnbouwactiviteiten te gaan werken met gebiedsarrangementen. In deze zogenoemde gebiedsarrangementen moeten dan afspraken worden gemaakt tussen de mijnbouwbedrijven en lokale overheden. Wij kunnen ons voorstellen dat verschillende gasvelden en winningen, met ieder hun specifieke kenmerken, vragen om onderscheid in de integrale benadering en monitoring van de risico's voor, tijdens en na de winning. Echter vragen wij ons wel af hoe bij verschillende gebiedsarrangementen de rechtsgelijkheid wordt geborgd. Onze zorg heeft hierbij met name betrekking op de schadeafwikkeling.

De Noord Drentse gemeenten willen graag meedenken over oplossingen, maar willen geen formele bevoegdheden overnemen. Het is niet duidelijk hoe het gebiedsarrangement zich hiermee verhoudt.

De Tcbb geeft in haar rapport aan dat een inwoner een betere bewijspositie krijgt door het 'wettelijke bewijsvermoeden', zoals dat voor Groningen van toepassing is. In het advies wordt hier echter niet op teruggekomen.

De Noord Drentse gemeenten vinden dat, naast het protocol voor het Groningenveld, gelijke afspraken en rechten moeten gelden voor alle schade als gevolg van alle andere mijnbouwactiviteiten overal in Nederland dus ook in Drenthe.

De Noord Drentse gemeenten kunnen zich vinden in het advies van de Tcbb aangaande de instelling van een landelijk instituut mijnbouwschade. Hiermee wordt invulling gegeven aan ons uitgangspunt voor een rechtvaardige en onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschade in Nederland. Tevens wordt hiermee invulling gegeven aan waarborging van alle mijnbouwschade door de rijksoverheid. Ook wordt zo voorkomen dat in geval van stapeling van mijnbouwactiviteiten er onduidelijkheid ontstaat over welke partij hiervoor aansprakelijk kan worden gesteld. Voor een inwoner met mijnbouwschade resteert dan daadwerkelijk één loket, waar een efficiënte, onafhankelijke afhandeling van schade gewaarborgd is.

De Noord Drentse gemeenten vragen de minister ook werk te maken van het onderdeel voorkomen van mijnbouwschade (preventief handelen).

Documenten:

- Aanvraag Minister van EZK verzoek tot advies
- Winningsplan Westerveld
- Adviezen SodM en Tcbb
- Advies gemeente Assen op winningsplan Westerveld
- Ontwerp-besluit winningsplan Westerveld
- Zienswijze gemeente Assen op winningsplan Westerveld
- Rapport Tcbb "Help er zit een scheur in mijn huis"
- Reactie Noord Drentse gemeente op rapport Tcbb

16.1102

Date : 5-9-2018 16:34:18

From : [REDACTED]

Subject : RE: Winningsplan Westerveld - Informatienotitie voor besluitvorming

Dag [REDACTED]

Ik ga vanaf morgen weer 1,5 week met vakantie;

Ik heb nog geen brief gezien en ik weet ook niet of die er nog gaat komen.

Misschien kun je zelf even checken via de link naar ibabs?

Met vriendelijk groet,

[REDACTED]
Beleidsadviseur gemeente Assen

Team Strategie en Advies

Website: www@assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: dinsdag 4 september 2018 16:06

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld - Informatienotitie voor besluitvorming

Hoi [REDACTED]

Gisteren ben ik weer begonnen. Jij volgens mij al eerder ☺

Kun je mij de brief van de griffier leveren.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO

Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten

Spielersteeg 1 • 9461 BH Gieten

www.aaenhunze.nl

Telefoon algemeen: 14 0592

Telefoon direct: (0592) [REDACTED]

Mobiel (geen voicemail): [REDACTED]

Van: [REDACTED]@assen.nl]

Verzonden: dinsdag 31 juli 2018 11:20

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld - Informatienotitie voor besluitvorming

Dag [REDACTED]

Ik zie dat [REDACTED] het stuk met de relevante stukken al op ibabs heeft gezet.

[REDACTED] zou na haar vakantie (eind aug weer terug) een toelichtende brief opstellen. De stukken staan er nu al op zodat raadsleden eventueel zich al kunnen voorbereiden.

Met vriendelijk groet,

[REDACTED]
Beleidsadviseur gemeente Assen

Team Strategie en Advies

Website: www@assen.nl

Van: [REDACTED]@aaenhunze.nl]

Verzonden: dinsdag 31 juli 2018 10:59

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

CC: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld - Informatienotitie voor besluitvorming

Goedemorgen [REDACTED]

Nog dank voor jouw laatste versie. Bijgaand de mijne.

Morgen bespreek ik de aanpak (college/raad) in de beroepstermijn (bijgaande memo)

Is jouw versie al verzonden? En zo ja heb jij eventueel dan de aanbiedingsbrief voor mij? (college/raad)

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO

Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten

Spielersteeg 1 • 9461 BH Gieten

www.aaenhunze.nl

Van: [REDACTED]@assen.nl]

Verzonden: vrijdag 27 juli 2018 7:38

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld - Informatienotitie voor besluitvorming

Dank [REDACTED]

Hier mijn versie die naar de raad gaat.
Ook een goed weekeinde gewent!

Met vriendelijk groet,

[REDACTED]
Beleidsadviseur gemeente Assen
Team Strategie en Advies

Website: www@assen.nl

Van: [REDACTED]@aaenhunze.nl]

Verzonden: donderdag 26 juli 2018 15:43

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

CC: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: Winningsplan Westerveld - Informatienotitie voor besluitvorming

Hoi [REDACTED]

Met dank aan de indeling met kaders, hier mijn laatste versie (voor het weekend).

Ik heb het put 10 verhaal en het verhaal over schaderegeling er eerst even helemaal uitgehaald.

Goed weekend!

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 25 juli 2018 15:56

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: RE: nieuwe versie overzicht besluitvormingsproces gaswinning westerveld

En die van mij

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

Van: [REDACTED]@assen.nl]

Verzonden: woensdag 25 juli 2018 15:52

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: nieuwe versie overzicht besluitvormingsproces gaswinning westerveld

[REDACTED],

Zoals afgesproken.

Met vriendelijk groet,

[REDACTED]
Beleidsadviseur gemeente Assen
Team Strategie en Advies

Website: www@assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 19-4-2017 11:27:48

16.1103

From : ██████████

To : ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl

Subject : RE: winningsplan westerveld

Dag ██████████

Deze week vernomen dat de planning van EZ met 2 weken is uitgesteld. Het ontwerp ligt nu vanaf 5 mei 6 weken ter inzage. 16 juni moet de zienswijze bij EZ zijn. Ik heb op basis hiervan een nieuwe concept planning gemaakt die ik morgen op ambtelijk niveau met onze collega overheden ga bespreken.

Op basis van deze planning lijkt van de zienswijze in de raad op 1 juni haalbaar. Evt nog een vervolg op 15 juni.

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
██████████
██████████
██████████@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: ██████████

Verzonden: dinsdag 18 april 2017 17:10

Aan: ██████████ ██████████

Onderwerp: winningsplan westerveld

Heren,

██████████ heeft onlangs ██████████ aangegeven dat de concept zienswijze voor het winningsplan Westerveld niet op 18 mei in de raad behandeld kan worden omdat EZ het concept-besluit later publiceert. Hij heeft daarbij ook aangegeven binnenkort met een aangepaste planning te komen.....

Wanneer kunnen wij deze planning verwachten? (Let er daarbij wel op dat de raad eraan hecht om betrokken te worden op een moment dat zijn inbreng er nog toe doet)

Groet en bedankt,

██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 20-2-2017 10:57:45

From : [REDACTED]@gmail.com

To : [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@hetnet.nl, [REDACTED]@hotmail.com

Cc : [REDACTED]@gmail.com

Subject : Re: Winningsplan Westerveld/Assen

[REDACTED],
Prima. Ik heb de dinsdag 7e maart 15:00 uur vastgelegd.
Tot dan.

[M.vr.gr.](#)

Cc [REDACTED]

Op ma 20 feb. 2017 om 10:46 schreef [REDACTED] <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>

Ik heb deze data voorgelegd aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo.

De voorkeur gaat uit naar **dinsdagmiddag 7 maart vanaf 15:00 uur**.

Ik wil die bij deze dan ook graag vastleggen.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@hetnet.nl

Verzonden: woensdag 15 februari 2017 16:42

Aan: [REDACTED]@gmail.com > [REDACTED]@assen.nl >; [REDACTED]@hotmail.com >

Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Deze dagen kan ik ook.

Hartelijke groet,

[REDACTED]

From: [REDACTED]

Sent: Wednesday, February 15, 2017 3:45 PM

To: [REDACTED]

Cc: [REDACTED]

Subject: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

[REDACTED],
In week 9 ben ik er niet. Even naar de sneeuw.

Dus blijft alleen 7 en 8 maart over.

Vrijdag de 10 zou voor mij ook kunnen.

De tijd maakt me niet uit deze dagen.

Groeten

Op wo 15 feb. 2017 om 14:53 schreef [redacted]@assen.nl>

Excuses heer [redacted].

Ben vorige week niet op kantoor geweest en heb uw mail niet eerder behandeld.

Ik stel wat data voor waarop u kunt aangeven wanneer u kunt. Deze leg ik daarna nog voor aan mijn collega's van gemeente Aa en Hunze en Tynaarlo want ik heb geen inzicht in hun agenda's.

Volgende week is krokus dus dan zijn er waarschijnlijk collega's met vakantie. Dus heb wat data erna uitgezocht:

Dinsdag 28 februari tussen na 16:00 uur

Woensdag 1 maart na 14:00 uur

Donderdag 2 maart na 14:00 uur

Vrijdag 3 maart na 14:00 uur

Dinsdag 7 maart na 14:00 uur

Woensdag 8 maart na 14:00 uur.

Hoop dat er wat tussen zit!

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]@hotmail.com]
Verzonden: zaterdag 11 februari 2017 17:12
Aan: [redacted]@assen.nl>

CC: [redacted]@hetnet.nl>; [redacted]@gmail.com>

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [redacted]

Nog geen reactie ontvangen.

Mogelijk is het beter dat u een paar data voorstelt.

Vriendelijke groet

Van: [redacted]@hotmail.com>

Verzonden: woensdag 1 februari 2017 09:32
Aan: [REDACTED]@assen.nl
CC: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [REDACTED]

Op 9 of 16 februari zou mogelijk zijn.

Deze dagen staan volledig open voor ons.

Vriendelijke groet

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@assen.nl>
Verzonden: donderdag 19 januari 2017 08:45
Aan: [REDACTED]@hotmail.com
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [REDACTED]

Graag gaan wij, samen met onze collega's van de gemeente Tynaarlo en Aa en Hunze, met u in gesprek.

Zoals u weet hebben we deze week advies uitgebracht aan de minister van EZ op het winningsplan Westerveld. Dit advies is gezamenlijk tot stand gekomen. Het advies is bij deze mail gevoegd.

In het rapport adviseren we in hfst 11 de minister de NAM te verplichten een risicobeheersysteem op te stellen inclusief een meet en regelprotocol.

Het stuk over de betrouwbaarheid van verschillende meetmethoden dat u ons heeft gestuurd lijkt ons de moeite waard om nader te beschouwen.

We stellen daarom voor op ambtelijk niveau een gesprek aan te gaan met als doel aan te horen wat uw platform de gemeente en/of haar inwoners op dit vlak te bieden heeft.

Kunt u mij een aantal data doorgeven waarop u kunt? Dan leg ik deze aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo voor en kunnen we een datum prikken.

Wilt u naar Assen komen of komen we bij u op bezoek?

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]

Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED] [mailto:]
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: [REDACTED]@hetnet.nl; [REDACTED]@gmail.com>
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,

de weled. heer Marco Out

per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,

hoogachtend namens OMEM

drs. [REDACTED]

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 20-2-2017 10:46:39

From : [REDACTED]

To : [REDACTED]@hetnet.nl, [REDACTED]@gmail.com, [REDACTED]@hotmail.com

Subject : RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Ik heb deze data voorgelegd aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo.

De voorkeur gaat uit naar **dinsdagmiddag 7 maart vanaf 15:00 uur**.

Ik wil die bij deze dan ook graag vastleggen.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@hetnet.nl]

Verzonden: woensdag 15 februari 2017 16:42

Aan: [REDACTED]@gmail.com>; [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@hotmail.com>

Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Deze dagen kan ik ook.

Hartelijke groet,

From: [REDACTED]
Sent: Wednesday, February 15, 2017 3:45 PM
To: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Subject: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

[REDACTED],

In week 9 ben ik er niet. Even naar de sneeuw.

Dus blijft alleen 7 en 8 maart over.

Vrijdag de 10 zou voor mij ook kunnen.

De tijd maakt me niet uit deze dagen.

Groeten

Joop

Op wo 15 feb. 2017 om 14:53 schreef [REDACTED]@assen.nl>

Excuses heer [REDACTED]

Ben vorige week niet op kantoor geweest en heb uw mail niet eerder behandeld.

Ik stel wat data voor waarop u kunt aangeven wanneer u kunt. Deze leg ik daarna nog voor aan mijn collega's van gemeente Aa en Hunze en Tynaarlo want ik heb geen inzicht in hun agenda's.

Volgende week is krokus dus dan zijn er waarschijnlijk collega's met vakantie. Dus heb wat data erna uitgezocht:

Dinsdag 28 februari tussen na 16:00 uur

Woensdag 1 maart na 14:00 uur

Donderdag 2 maart na 14:00 uur

Vrijdag 3 maart na 14:00 uur

Dinsdag 7 maart na 14:00 uur

Woensdag 8 maart na 14:00 uur.

Hoop dat er wat tussen zit!

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@hotmail.com]

Verzonden: zaterdag 11 februari 2017 17:12

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

CC: [REDACTED]@hetnet.nl>; [REDACTED]@gmail.com>

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [REDACTED]

Nog geen reactie ontvangen.

Mogelijk is het beter dat u een paar data voorstelt.

Vriendelijke groet

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@hotmail.com>
Verzonden: woensdag 1 februari 2017 09:32
Aan: [REDACTED]@assen.nl
CC: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [REDACTED],

Op 9 of 16 februari zou mogelijk zijn.

Deze dagen staan volledig open voor ons.

Vriendelijke groet

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@assen.nl>
Verzonden: donderdag 19 januari 2017 08:45
Aan: [REDACTED]@hotmail.com'
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [REDACTED],

Graag gaan wij, samen met onze collega's van de gemeente Tynaarlo en Aa en Hunze, met u in gesprek.

Zoals u weet hebben we deze week advies uitgebracht aan de minister van EZ op het winningsplan Westerveld. Dit advies is gezamenlijk tot stand gekomen. Het advies is bij deze mail gevoegd.

In het rapport adviseren we in hfst 11 de minister de NAM te verplichten een risicobeheersysteem op te stellen inclusief een meet en regelprotocol.

Het stuk over de betrouwbaarheid van verschillende meetmethoden dat u ons heeft gestuurd lijkt ons de moeite waard om nader te beschouwen.

We stellen daarom voor op ambtelijk niveau een gesprek aan te gaan met als doel aan te horen wat uw platform de gemeente en/of haar inwoners op dit vlak te bieden heeft.

Kunt u mij een aantal data doorgeven waarop u kunt? Dan leg ik deze aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo voor en kunnen we een datum prikken.

Wilt u naar Assen komen of komen we bij u op bezoek?

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]

Beleidspecialist

Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: ■■■■■■■■■■ [mailto:]
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: ■■■■■■■■■■@hetnet.nl>; ■■■■■■■■■■@gmail.com>
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

drs. ■■■■■■■■■■

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 20-2-2017 09:46:49

From : ██████████@tynaarlo.nl

To : "██████████@aaenhunze.nl, ██████████@assen.nl

Subject : RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Ja. Is prima. Maar bij voorkeur op de dinsdag. Kan ff niet overzien of mijn aanwezigheid thuis die woensdagmiddag gewenst is...

Van: ██████████@aaenhunze.nl]

Verzonden: vrijdag 17 februari 2017 09:29

Aan: ██████████

Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Hoi ██████████

Volgens mijn agenda kan ik nu nog op beide data.

██████████ eerder aangaf aanhoren kan op zich geen kwaad, maar ik zie nog geen directe meerwaarde.

Met vriendelijke groet,

██████████
 Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
 Gemeente Aa en Hunze
 Postbus 93 • 9460 AB Gieten
 Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
 ██████████

Van: ██████████@assen.nl]

Verzonden: donderdag 16 februari 2017 17:17

Aan: ██████████

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

██████████, ██████████

Zouden jullie op 7 of 8 maart na 14:00 uur kunnen aanschuiven voor het overleg met het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw?

Met vriendelijke groeten,

██████████
 Beleidsspecialist

.....
 Gemeente Assen
 Noordersingel 33 | Assen
 Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
 .....

██████████
 ██████████
 ██████████@assen.nl
 website: www.assen.nl

Van: ██████████@hetnet.nl]

Verzonden: woensdag 15 februari 2017 16:42

Aan: ██████████@gmail.com>; ██████████@assen.nl>; ██████████@hotmail.com>

Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Deze dagen kan ik ook.

Hartelijke groet,

From: ██████████
Sent: Wednesday, February 15, 2017 3:45 PM
To: ██████████
Cc: ██████████
Subject: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

██████████,

In week 9 ben ik er niet. Even naar de sneeuw.

Dus blijft alleen 7 en 8 maart over.

Vrijdag de 10 zou voor mij ook kunnen.

De tijd maakt me niet uit deze dagen.

Groeten

Op wo 15 feb. 2017 om 14:53 schreef ██████████@assen.nl>

Excuses heer ██████████

Ben vorige week niet op kantoor geweest en heb uw mail niet eerder behandeld.

Ik stel wat data voor waarop u kunt aangeven wanneer u kunt. Deze leg ik daarna nog voor aan mijn collega's van gemeente Aa en Hunze en Tynaarlo want ik heb geen inzicht in hun agenda's.

Volgende week is krosok dus dan zijn er waarschijnlijk collega's met vakantie. Dus heb wat data erna uitgezocht:

Dinsdag 28 februari tussen na 16:00 uur

Woensdag 1 maart na 14:00 uur

Donderdag 2 maart na 14:00 uur

Vrijdag 3 maart na 14:00 uur

Dinsdag 7 maart na 14:00 uur

Woensdag 8 maart na 14:00 uur.

Hoop dat er wat tussen zit!
Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

[@assen.nl](mailto:)
website: www.assen.nl

Van: @hotmail.com]

Verzonden: zaterdag 11 februari 2017 17:12

Aan: @assen.nl>

CC: @hetnet.nl]; @gmail.com>

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer ,

Nog geen reactie ontvangen.

Mogelijk is het beter dat u een paar data voorstelt.

Vriendelijke groet

Van: @hotmail.com>

Verzonden: woensdag 1 februari 2017 09:32

Aan: @assen.nl

CC:

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer ,

Op 9 of 16 februari zou mogelijk zijn.

Deze dagen staan volledig open voor ons.

Vriendelijke groet

Van: @assen.nl>

Verzonden: donderdag 19 januari 2017 08:45

Aan: @hotmail.com'

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer ,

Graag gaan wij, samen met onze collega's van de gemeente Tynaarlo en Aa en Hunze, met u in gesprek.

Zoals u weet hebben we deze week advies uitgebracht aan de minister van EZ op het winningsplan Westerveld. Dit advies is gezamenlijk tot stand gekomen. Het advies is bij deze mail gevoegd.

In het rapport adviseren we in hfst 11 de minister de NAM te verplichten een risicobeheersysteem op te stellen inclusief een meet en regelprotocol.

Het stuk over de betrouwbaarheid van verschillende meetmethoden dat u ons heeft gestuurd lijkt ons de moeite waard om nader te beschouwen.

We stellen daarom voor op ambtelijk niveau een gesprek aan te gaan met als doel aan te horen wat uw platform de gemeente en/of haar inwoners op dit vlak te bieden heeft.

Kunt u mij een aantal data doorgeven waarop u kunt? Dan leg ik deze aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo voor en kunnen we een datum prikken.

Wilt u naar Assen komen of komen we bij u op bezoek?

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

.....
.....
.....@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: ..... [mailto:.....]
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: .....@hetnet.nl>; .....@gmail.com>
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

drs. ....

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.
Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 5-3-2018 14:46:10

F [REDACTED]
T [REDACTED] [REDACTED]
C [REDACTED]

Subject : RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Beste Marco,

We worden niet echt heel enthousiast van OMEM. Er zit ook een commercieel belang achter. Met een congres wordt er misschien ook onnodige onrust veroorzaakt en gaat OMEM bijvoorbeeld roepen dat iedereen direct nulmetingen moet laten doen. Het is een club die zich niet laat regisseren.

Je zou als volgt kunnen reageren:

Hartelijk bedankt voor uw aanbod. Ik heb binnenkort een overleg met de collega bestuurders in Noord-Drenthe. In dit overleg zullen wij uw aanbod bespreken. Na dit overleg zoeken wij contact met u.

Dit geeft de mogelijkheid om te kijken hoe de andere bestuurders erin zitten. Na het bestuurlijkoverleg kunnen we dan eventueel ook contact zoeken met Marsdijk en Loon om te kijken of er behoefte aan is. Een vervolgvraag kan dan zijn: organiseren wij het congres of faciliteren wij een initiatief vanuit de bevolking?

Groet,
[REDACTED]

Van: Marco Out

Verzonden: vrijdag 2 maart 2018 12:08

Aan: [REDACTED] [REDACTED]

Onderwerp: Fwd: Winningsplan Westerveld/Assen

Heren,
Wat vinden jullie van dit aanbod?

Gr,M.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>

Datum: 1 maart 2018 16:09:57 CET

Aan: Marco Out [REDACTED] <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>

Kopie: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Van: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@hotmail.com](mailto:[REDACTED]@hotmail.com)>

Verzonden: donderdag 1 maart 2018 14:11

Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>

CC: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>

Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Het College van B&W gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer M. Out,
per e-mail.

Geachte heer Out,

Naar aanleiding van de onderstaande mail van ruim een jaar geleden hebben de gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa-en-Hunze, met adviezen vanuit het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw, gezamenlijk een stevig onderbouwde zienswijze ingediend bij Economische Zaken inzake de gaswinning binnen deze gemeenten.

Wij zijn nu ruim een jaar verder en de ontwikkelingen m.b.t. de gaswinning volgen elkaar snel op. Ook in Drenthe neemt het bewustzijn toe, maar ontbreekt het nog aan nuttige kennis.

Bij deze wil ik u vragen of de gemeente bereid is een locatie te faciliteren waar OMEM een voorlichtend en inzicht gevend symposium zou kunnen houden inzake een aantal aspecten van de gaswinning: bouwkundige aspecten en risico's, procedurele aspecten, de ondergrond, meten van effecten.

Er zijn geen kosten voor sprekers aan de orde, en wordt voor gewaakt dat de sprekers vanuit hun onafhankelijke deskundigheid hun voordrachten houden.

Graag vernemen wij of de gemeente bereid is een dergelijke locatie te faciliteren.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend,

d [REDACTED]
OMEM

Van: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@hotmail.com](mailto:[REDACTED]@hotmail.com)>

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 13:33

Aan: bestuurssecretariaat@assen.nl

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,

t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.
Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

d [REDACTED]

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 5-3-2018 10:10:50

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Cc : [REDACTED]@aaenhunze.nl [REDACTED]@aaenhunze.nl

Subject : RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Ben ik nog niet tegengekomen

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 1 maart 2018 15:54

Aan: [REDACTED] [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Dag [REDACTED]

Zie onderstaande vraag van platform OMEM.

Hebben jullie een soortgelijke vraag van hun gehad?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidspecialist gemeente Assen

[REDACTED]

[REDACTED]

Website: www@assen.nl

Van: [REDACTED]@hotmail.com]

Verzonden: donderdag 1 maart 2018 14:11

Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>

CC: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Het College van B&W gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer M. Out,
per e-mail.

Geachte heer Out,

Naar aanleiding van de onderstaande mail van ruim een jaar geleden hebben de gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa-en-Hunze, met adviezen vanuit het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw, gezamenlijk een stevig onderbouwde zienswijze ingediend bij Economische Zaken inzake de gaswinning binnen deze gemeenten.

Wij zijn nu ruim een jaar verder en de ontwikkelingen m.b.t. de gaswinning volgen elkaar snel op. Ook in Drenthe neemt het bewustzijn toe, maar ontbreekt het nog aan nuttige kennis.

Bij deze wil ik u vragen of de gemeente bereid is een locatie te faciliteren waar OMEM een voorlichtend en inzicht gevend symposium zou kunnen houden inzake een aantal aspecten van de gaswinning: bouwkundige aspecten en risico's, procedurele aspecten, de ondergrond, meten van effecten.

Er zijn geen kosten voor sprekers aan de orde, en wordt voor gewaakt dat de sprekers vanuit hun onafhankelijke deskundigheid hun voordrachten houden.

Graag vernemen wij of de gemeente bereid is een dergelijke locatie te faciliteren.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend,

d [REDACTED]

OMEM

Van: [REDACTED]@hotmail.com>

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 13:33

Aan: bestuurssecretariaat@assen.nl

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 1-3-2018 19:44:19

To : ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl
Subject : Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Hoi,
Mee eens. Als deze groepen het doen, kunnen we natuurlijk wel een beetje helpen.

Overigens vernam ik dat het Tcbb advies bekend is bij het Drentse Platform. Zal dus ook wel in de pers opduiken.

Groet,
██████████

[Outlook voor iOS](#) downloaden

From: ██████████
Sent: Thursday, March 1, 2018 3:55:11 PM
To: ██████████
Subject: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Hoi ██████████

Ik ben het met je eens. Volgens zouden Marsdijk (actiegroep) en Dorpsbelangen dit samen kunnen organiseren.

Groet
██████████

[Outlook voor iOS](#) downloaden

From: ██████████
Sent: Thursday, March 1, 2018 3:52:02 PM
To: ██████████
Cc: ██████████
Subject: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

██████████ ██████████
Zie onderstaand verzoek van OMEM. Is ook gericht aan bestuurssecretariaat dus komt ook bij Marco terecht.

Mijn eerste reactie is om als gemeente Assen hiervoor niet in de schijnwerpers te komen. Het initiatief is beter te koppelen aan het Platform Mijnbouwschade Drenthe dat onlangs in Grolloo is gestart dan wel de actiegroep in Marsdijk.

Weet niet of ██████████ ook een vergelijkbaar verzoek hebben gehad van het Platform OMEM.

Zal ze eens vragen via de mail.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidspecialist gemeente Assen

██████████
Website: www@assen.nl

Van: ██████████
Verzonden: donderdag 1 maart 2018 14:11
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: ██████████
Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Het College van B&W gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer M. Out,
per e-mail.

Geachte heer Out,

Naar aanleiding van de onderstaande mail van ruim een jaar geleden hebben de gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa-en-Hunze, met adviezen vanuit het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw, gezamenlijk een stevig onderbouwde zienswijze ingediend bij Economische Zaken inzake de gaswinning binnen deze gemeenten.

Wij zijn nu ruim een jaar verder en de ontwikkelingen m.b.t. de gaswinning volgen elkaar snel op. Ook in Drenthe neemt het bewustzijn toe, maar ontbreekt het nog aan nuttige kennis.

Bij deze wil ik u vragen of de gemeente bereid is een locatie te faciliteren waar OMEM een voorlichtend en inzicht gevend symposium zou kunnen houden inzake een aantal aspecten van de gaswinning: bouwkundige aspecten en risico's, procedurele aspecten, de ondergrond, meten van effecten.

Er zijn geen kosten voor sprekers aan de orde, en wordt voor gewaakt dat de sprekers vanuit hun onafhankelijke deskundigheid hun voordrachten houden.

Graag vernemen wij of de gemeente bereid is een dergelijke locatie te faciliteren.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend,
██████████

OMEM

Van: [REDACTED]@hotmail.com>

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 13:33

Aan: bestuurssecretariaat@assen.nl

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

[REDACTED]
Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 1-3-2018 15:55:12

F

To : [redacted]@assen.nl, [redacted]@assen.nl

Subject : Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Hoi [redacted]

Ik ben het met je eens. Volgens zouden Marsdijk (actiegroep) en Dorpsbelangen dit samen kunnen organiseren.

Groet

[Outlook voor iOS](#) downloaden

From: [redacted]
 Sent: Thursday, March 1, 2018 3:52:02 PM
 To: [redacted]
 Cc: [redacted]
 Subject: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

[redacted]

Zie onderstaand verzoek van OMEM. Is ook gericht aan bestuurssecretariaat dus komt ook bij Marco terecht.

Mijn eerste reactie is om als gemeente Assen hiervoor niet in de schijnwerpers te komen. Het initiatief is beter te koppelen aan het Platform Mijnbouwschade Drenthe dat onlangs in Grolloo is gestart dan wel de actiegroep in Marsdijk.
 Weet niet of [redacted] ook een vergelijkbaar verzoek hebben gehad van het Platform OMEM.
 Zal ze eens vragen via de mail.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
 Beleidspecialist gemeente Assen

[redacted]
 Website: www@assen.nl

Van: [redacted]
 Verzonden: donderdag 1 maart 2018 14:11
 Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
 CC: [redacted]
 Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Het College van B&W gemeente Assen,
 t.a.v. de Burgemeester,
 de weled. heer M. Out,
 per e-mail.

Geachte heer Out,

Naar aanleiding van de onderstaande mail van ruim een jaar geleden hebben de gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa-en-Hunze, met adviezen vanuit het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw, gezamenlijk een stevig onderbouwde zienswijze ingediend bij Economische Zaken inzake de gaswinning binnen deze gemeenten.

Wij zijn nu ruim een jaar verder en de ontwikkelingen m.b.t. de gaswinning volgen elkaar snel op. Ook in Drenthe neemt het bewustzijn toe, maar ontbreekt het nog aan nuttige kennis.

Bij deze wil ik u vragen of de gemeente bereid is een locatie te faciliteren waar OMEM een voorlichtend en inzicht gevend symposium zou kunnen houden inzake een aantal aspecten van de gaswinning: bouwkundige aspecten en risico's, procedurele aspecten, de ondergrond, meten van effecten.

Er zijn geen kosten voor sprekers aan de orde, en wordt voor gewaakt dat de sprekers vanuit hun onafhankelijke deskundigheid hun voordrachten houden.

Graag vernemen wij of de gemeente bereid is een dergelijke locatie te faciliteren.

Met vriendelijke groet,
 hoogachtend,

d [redacted]
 OMEM

Van: [redacted]@hotmail.com>
 Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 13:33
 Aan: bestuurssecretariaat@assen.nl
 CC: [redacted]
 Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
 t.a.v. de Burgemeester,
 de weled. heer Marco Out
 per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 18-1-2017 18:10:45
From : "Marco Out" [REDACTED]@assen.nl
T [REDACTED]
Subject : Re: Winningsplan Westerveld/Assen

16.1111

Hallo [REDACTED]

Lijkt mij prima. Hoor tzt graag verslag.

Groet,
Marco

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 18 jan. 2017 om 13:11 heeft [REDACTED]@assen.nl het volgende geschreven:

Dag Marco,
We hebben wat achtergrondinformatie opgehaald en overleg gehad met de collega's uit Aa en Hunze en Tynaarlo.

We komen gezamenlijk tot de conclusie dat het zinvol is om het verhaal van de dhr Elsing en zijn kennisplatform eens aan te horen.
Het stuk over de betrouwbaarheid van verschillende meetmethoden wat hij ons heeft gestuurd lijkt de moeite waard om nader te beschouwen.

We stellen daarom voor op ambtelijk niveau een gesprek aan te gaan met deze mijnheer en aan te horen wat dit platform de gemeente en/of haar inwoners te bieden heeft.

Als je akkoord bent ga ik contact opnemen met deze heer en een gesprek organiseren.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: Marco Out
Verzonden: maandag 16 januari 2017 15:04
Aan: [REDACTED]@assen.nl [REDACTED]@assen.nl
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Beste [REDACTED]

Graag jullie aandacht voor dit aanbod. Wat het aanbod precies is, is mij niet helder.
Hoor graag jullie mening en een afdoeningsvoorstel.

Vriendelijke groet,

Marco L.J. Out
Burgemeester van Assen

Postbus 30018
9400 RA Assen
telefoon: 14 0592
bestuurssecretariaat: 0592 366572

Bezoekadres:
Noordersingel 33
9401 JW Assen

Van: Bestuurssecretariaat
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 16:17
Aan: Marco Out <[REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Van: [REDACTED]@hotmail.com
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: [REDACTED]@hetnet.nl [REDACTED]@gmail.com
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 18-1-2017 13:11:23
From : [REDACTED]
To : "Marco Out" [REDACTED]@assen.nl
Subject : RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Dag Marco,
We hebben wat achtergrondinformatie opgehaald en overleg gehad met de collega's uit Aa en Hunze en Tynaarlo.

We komen gezamenlijk tot de conclusie dat het zinvol is om het verhaal van de dhr Elsing en zijn kennisplatform eens aan te horen.
Het stuk over de betrouwbaarheid van verschillende meetmethoden wat hij ons heeft gestuurd lijkt de moeite waard om nader te beschouwen.

We stellen daarom voor op ambtelijk niveau een gesprek aan te gaan met deze mijnheer en aan te horen wat dit platform de gemeente en/of haar inwoners te bieden heeft.

Als je akkoord bent ga ik contact opnemen met deze heer en een gesprek organiseren.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: Marco Out
Verzonden: maandag 16 januari 2017 15:04
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Beste [REDACTED]

Graag jullie aandacht voor dit aanbod. Wat het aanbod precies is, is mij niet helder.
Hoor graag jullie mening en een afdoeningsvoorstel.

Vriendelijke groet,

Marco L.J. Out
Burgemeester van Assen

Postbus 30018
9400 RA Assen
telefoon: 14 0592
bestuurssecretariaat: 0592 [REDACTED]

Bezoekadres:
Noordersingel 33
9401 JW Assen

Van: Bestuurssecretariaat
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 16:17
Aan: Marco Out [REDACTED]@assen.nl
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Van: [REDACTED]@hotmail.com
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: [REDACTED]@hetnet.nl [REDACTED]@gmail.com
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.
Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 1-3-2018 14:10:34

16.1113

F [REDACTED]
To : "Bestuurssecretariaat" Bestuurssecretariaat@assen.nl
C [REDACTED]
Subject : Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Het College van B&W gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer M. Out,
per e-mail.

Geachte heer Out,

Naar aanleiding van de onderstaande mail van ruim een jaar geleden hebben de gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa-en-Hunze, met adviezen vanuit het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw, gezamenlijk een stevig onderbouwde zienswijze ingediend bij Economische Zaken inzake de gaswinning binnen deze gemeenten.

Wij zijn nu ruim een jaar verder en de ontwikkelingen m.b.t. de gaswinning volgen elkaar snel op. Ook in Drenthe neemt het bewustzijn toe, maar ontbreekt het nog aan nuttige kennis.

Bij deze wil ik u vragen of de gemeente bereid is een locatie te faciliteren waar OMEM een voorlichtend en inzicht gevend symposium zou kunnen houden inzake een aantal aspecten van de gaswinning: bouwkundige aspecten en risico's, procedurele aspecten, de ondergrond, meten van effecten.

Er zijn geen kosten voor sprekers aan de orde, en wordt voor gewaakt dat de sprekers vanuit hun onafhankelijke deskundigheid hun voordrachten houden.

Graag vernemen wij of de gemeente bereid is een dergelijke locatie te faciliteren.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend,

[REDACTED]
OMEM

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 13:33
Aan: bestuurssecretariaat@assen.nl
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw. Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

[REDACTED]

Date : 18-1-2017 12:31:43

16.1114

Subject : RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Dag [REDACTED],
Wil jij dan even reageren naar Marco dat we het ambtelijk willen oppakken? Of hij daarmee accoord is.
Groet,
[REDACTED]

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: [REDACTED]
Verzonden: 18-1-2017 12:08
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Oke,

Dank voor jullie reacties.
Dan ga ik een gesprek met ons allen organiseren.

Gisteren hebben [REDACTED] en ik de informatiemiddag/avond van de NAM in Marsdijk bijgewoond.
De krant bericht er vandaag ook over. Erg amateuristisch en slecht georganiseerd!
[REDACTED] van de NAM was wat aangeslagen en had deze reacties van de inwoners van Marsdijk niet verwacht. Hij vind dat de NAM hier wel wat mee moet (zoals o-meting, omgekeerde bewijslast etc).

Wij zijn benieuwd wat hij hiermee gaat doen!

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 18 januari 2017 9:39
Aan: [REDACTED]@tynaarlo.nl>; [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Hoi [REDACTED]

Wat mij betreft dezelfde benadering als Frank.

Met vriendelijke groet,
[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieteren
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieteren
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: (0592) [REDACTED]

Van: [REDACTED]@tynaarlo.nl
Verzonden: woensdag 18 januari 2017 9:35
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Puur ambtelijk dan. Even aanhoren kan idd altijd.
Geen enkele verplichting verder uiteraard.

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED]@assen.nl
Verzonden: dinsdag 17 januari 2017 11:12
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Vandaag staat er ook een stuk van hem in het DvhN.(zie bijlage)

Ik heb even gegoogeld en bijgaand rapport gevonden. Dit is een recent rapport. Daarin staat oa in dat aan de onafhankelijkheid van de Tcbb en CVW moet worden getwijfeld. Dat is niks nieuws maar het stuk over de betrouwbaarheid van verschillende meetmethoden wat hij heeft gestuurd is wel de moeite waard om in beschouwing te nemen.

[REDACTED] wilde toch in gesprek om te polsen wat [REDACTED] te vertellen heeft en ook om te voorkomen dat we niet het verwijt krijgen dat we niet geluisterd hebben.
Veel hoeft het ons niet te kosten.

Dus we willen toch een afspraak met hem maken. Willen jullie ook mee?

Met vriendelijke groeten,

■■■■■■■■■■
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■ @assen.nl
website: www.assen.nl

Van: ■■■■■■■■■■ @tynaarlo.nl]
Verzonden: dinsdag 17 januari 2017 9:47
Aan: ■■■■■■■■■■ @assen.nl ■■■■■■■■■■ @aaenhunze.nl>
Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Meneer ■■■■■■■■■■ heeft ons volgens mij al wel vaker benaderd voor onafhankelijk advies. Volgens mij onder verschillende titels en paraplu's, maar altijd met zijn eigen naam. Ik heb de indruk dat we hier te maken met iemand die een gat in de markt ziet. Volgens mij heeft hij zich ook al eens aangeboden in het verband van monumenten en aardbevingen

Wij hebben nog nooit gebruik gemaakt van zijn diensten.

Van: ■■■■■■■■■■ @assen.nl]
Verzonden: maandag 16 januari 2017 15:12
Aan: ■■■■■■■■■■
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Zijn jullie ook benaderd door dit platform? (Kennissplatform OMEM)

Met vriendelijke groeten,

■■■■■■■■■■
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■ @assen.nl
website: www.assen.nl

Van: Marco Out
Verzonden: maandag 16 januari 2017 15:04
Aan: ■■■■■■■■■■ @assen.nl ■■■■■■■■■■ @assen.nl>
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Beste ■■■■■■■■■■

Graag jullie aandacht voor dit aanbod. Wat het aanbod precies is, is mij niet helder. Hoor graag jullie mening en een afdoeningsvoorstel.

Vriendelijke groet,

Marco L.J. Out
Burgemeester van Assen

Postbus 30018
9400 RA Assen
telefoon: 14 0592
bestuurssecretariaat: 0592 366572

Bezoekadres:
Noordersingel 33
9401 JW Assen

Van: Bestuurssecretariaat
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 16:17
Aan: Marco Out <■■■■■■■■■■ @assen.nl>
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Van: ■■■■■■■■■■ @hotmail.com]
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: ■■■■■■■■■■ @hetnet.nl ■■■■■■■■■■ @gmail.com>
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,

de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 18-1-2017 12:08:28

From : [REDACTED]

To : "[REDACTED]@aaenhunze.nl, "[REDACTED]@tynaarlo.nl

C [REDACTED]

Subject : RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Oke,

Dank voor jullie reacties.

Dan ga ik een gesprek met ons allen organiseren.

Gisteren hebben [REDACTED] en ik de informatiemiddag/avond van de NAM in Marsdijk bijgewoond.

De krant bericht er vandaag ook over. Erg amateuristisch en slecht georganiseerd!

[REDACTED] van de NAM was wat aangeslagen en had deze reacties van de inwoners van Marsdijk niet verwacht. Hij vindt dat de NAM hier wel wat mee moet (zoals o-meting, omgekeerde bewijslast etc).

Wij zijn benieuwd wat hij hiermee gaat doen!

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 18 januari 2017 9:39

Aan: [REDACTED]@tynaarlo.nl>; [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Hoi [REDACTED]

Wat mij betreft dezelfde benadering als Frank.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gielen
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gielen
www.aaenhunze.nl

Van: [REDACTED]@tynaarlo.nl]

Verzonden: woensdag 18 januari 2017 9:35

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Puur ambtelijk dan. Even aanhoren kan idd altijd.

Geen enkele verplichting verder uiteraard.

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED]@assen.nl]

Verzonden: dinsdag 17 januari 2017 11:12

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Vandaag staat er ook een stuk van hem in het DvH.N.(zie bijlage)

Ik heb even gegoogeld en bijgaand rapport gevonden. Dit is een recent rapport. Daarin staat oa in dat aan de onafhankelijkheid van de Tcbb en CVW moet worden getwijfeld. Dat is niks nieuws maar het stuk over de betrouwbaarheid van verschillende meetmethoden wat hij heeft gestuurd is wel de moeite waard om in beschouwing te nemen.

[REDACTED] wilde toch in gesprek om te polsen wat [REDACTED] te vertellen heeft en ook om te voorkomen dat we niet het verwijt krijgen dat we niet geluisterd hebben. Veel hoeft het ons niet te kosten.

Dus we willen toch een afspraak met hem maken. Willen jullie ook mee?

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@tynaarlo.nl]

Verzonden: dinsdag 17 januari 2017 9:47

Aan: [REDACTED]@assen.nl [REDACTED]@aaenhunze.nl>

Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Meneer [REDACTED] heeft ons volgens mij al wel vaker benaderd voor onafhankelijk advies. Volgens mij onder verschillende titels en paraplu's, maar altijd met zijn eigen naam. Ik heb de indruk dat we hier te maken met iemand die een gat in de markt ziet. Volgens mij heeft hij zich ook al eens aangeboden in het verband van monumenten en aardbevingen

Wij hebben nog nooit gebruik gemaakt van zijn diensten.

Van: [REDACTED]@assen.nl]

Verzonden: maandag 16 januari 2017 15:12

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Zijn jullie ook benaderd door dit platform? (Kennisplatform OMEM)

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: Marco Out

Verzonden: maandag 16 januari 2017 15:04

Aan: [REDACTED]@assen.nl [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Beste [REDACTED],

Graag jullie aandacht voor dit aanbod. Wat het aanbod precies is, is mij niet helder. Hoor graag jullie mening en een afdoeningsvoorstel.

Vriendelijke groet,

Marco L.J. Out
Burgemeester van Assen

Postbus 30018
9400 RA Assen
telefoon: 14 0592
bestuurssecretariaat: 0592 366572

Bezoekadres:
Noordersingel 33
9401 JW Assen

Van: Bestuurssecretariaat

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 16:17

Aan: Marco Out <[REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Van: [REDACTED]@hotmail.com]

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34

Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>

CC: [REDACTED]@hetnet.nl [REDACTED]@gmail.com>

Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,

hoogachtend namens OMEM

██████████
Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 18-1-2017 09:38:51

To : ██████████@tynaarlo.nl, ██████████@assen.nl
 Subject : RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Hoi ██████████

Wat mij betreft dezelfde benadering als ██████████

Met vriendelijke groet,

██████████
 Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
 Gemeente Aa en Hunze
 Postbus 93 • 9460 AB Gieten
 Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
 Telefoon algemeen: 14 0592
 Telefoon direct: (0592) ██████████

Van: ██████████
Verzonden: woensdag 18 januari 2017 9:35
Aan: ██████████
Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Puur ambtelijk dan. Even aanhoren kan idd altijd.
 Geen enkele verplichting verder uiteraard.

Groet ██████████

Van: ██████████@assen.nl
Verzonden: dinsdag 17 januari 2017 11:12
Aan: ██████████
Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Vandaag staat er ook een stuk van hem in het DvhN.(zie bijlage)

Ik heb even gegoogeld en bijgaand rapport gevonden. Dit is een recent rapport. Daarin staat oa in dat aan de onafhankelijkheid van de Tcbb en CVW moet worden getwijfeld. Dat is niks nieuws maar het stuk over de betrouwbaarheid van verschillende meetmethoden wat hij heeft gestuurd is wel de moeite waard om in beschouwing te nemen.

██████████ wilde toch in gesprek om te polsen wat ██████████ te vertellen heeft en ook om te voorkomen dat we niet het verwijt krijgen dat we niet geluisterd hebben. Veel hoeft het ons niet te kosten.

Dus we willen toch een afspraak met hem maken. Willen jullie ook mee?

Met vriendelijke groeten,

██████████
 Beleidspecialist
 .....
 Gemeente Assen
 Noordersingel 33 | Assen
 Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
 .....
 ██████████
 ██████████
 ██████████@assen.nl
 website: www.assen.nl

Van: ██████████@tynaarlo.nl
Verzonden: dinsdag 17 januari 2017 9:47
Aan: ██████████@assen.nl, ██████████@aaenhunze.nl
Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Meneer ██████████ heeft ons volgens mij al wel vaker benaderd voor onafhankelijk advies. Volgens mij onder verschillende titels en paraplu's, maar altijd met zijn eigen naam. Ik heb de indruk dat we hier te maken met iemand die een gat in de markt ziet. Volgens mij heeft hij zich ook al eens aangeboden in het verband van monumenten en aardbevingen

Wij hebben nog nooit gebruik gemaakt van zijn diensten.

Van: ██████████@assen.nl
Verzonden: maandag 16 januari 2017 15:12
Aan: ██████████
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Zijn jullie ook benaderd door dit platform? (Kennissplatform OMEM)

Met vriendelijke groeten,

██████████
 Beleidspecialist
 .....
 Gemeente Assen
 Noordersingel 33 | Assen
 Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
 .....
 ██████████
 ██████████
 ██████████@assen.nl
 website: www.assen.nl

Van: Marco Out
Verzonden: maandag 16 januari 2017 15:04
Aan: [REDACTED]@assen.nl [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Beste [REDACTED]

Graag jullie aandacht voor dit aanbod. Wat het aanbod precies is, is mij niet helder.
Hoor graag jullie mening en een afdoeningsvoorstel.

Vriendelijke groet,

Marco L.J. Out
Burgemeester van Assen

Postbus 30018
9400 RA Assen
telefoon: 14 0592
bestuurssecretariaat: 0592 366572

Bezoekadres:
Noordersingel 33
9401 JW Assen

Van: Bestuurssecretariaat
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 16:17
Aan: Marco Out [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Van: [REDACTED]@hotmail.com]
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: [REDACTED]@hetnet.nl [REDACTED]@gmail.com>
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.
Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

[REDACTED]

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.
DISCLAIMER:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.
Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

16.1117

Date : 24-4-2017 10:29:10

From : [REDACTED]

To : "[REDACTED]@gmail.com

Subject : RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Bedankt voor uw reactie.

Is het goed als ik u vandaag om 11:45 uur bel?

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@gmail.com]

Verzonden: woensdag 19 april 2017 17:34

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Beste heer [REDACTED]

Op uw verzoek mijn telefoonnummer. Het vast nummer is [REDACTED]
Donderdag past het tussen 8:30 en 9:00, tussen 13:00 en 13:30 u. (Ev na 17:00 u)
Vrijdag en zaterdag past het tussen 8:30 en 10:00 uur.
Anders volgende week (ma di wo) tussen 8:30 - 9:00 uur en ev tegen 12 u en 17 u.
Mobiël ben ik wat moeilijker te bereiken.

Is een andere optie dat ik u bel op een geschikt moment?
Via de mail kunnen we een tijd afspreken.

Ik hoor of zie graag uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Op di 18 apr. 2017 om 14:43 schreef [REDACTED]@assen.nl>

Dag [REDACTED]
We hebben op 7 maart met u gesproken over het winningsplan Westerveld.
Mijn collega [REDACTED] en ik zouden graag telefonisch nog eens in gesprek met u gaan maar ik heb geen telefoonnummer van u.
Zou u uw telefoonnummer kunnen mailen zodat ik u kan bellen?
Alvast bedankt!
Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@gmail.com]

Verzonden: dinsdag 7 maart 2017 10:35

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Mijn dank is groot.
Tot vanmiddag.

[M.vr.gr.](mailto:[REDACTED])
[REDACTED]

Op di 7 mrt. 2017 om 10:32 schreef [REDACTED]@assen.nl>

U kunt parkeren in de parkeergarage Doevenkamp onder het stadhuis. Ik heb een uitrijkaart voor u geregeld.

Met vriendelijke groeten,

Eric Lanooy
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

.....
.....
.....@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: .....@gmail.com]
Verzonden: dinsdag 7 maart 2017 9:07
Aan: .....@assen.nl>
Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte .....

Vanmiddag zien we elkaar aan de Noordersingel 33 in Assen.
Hoe is het parkeren geregeld? Op de site werd het me niet duidelijk.
Zijn er vrije parkeerplaatsen of in een parkeergarage?

Wat is uw advies? Ik hoor het graag.
Tot vanmiddag.

[M.vr.gr.](mailto:.....@assen.nl),
.....

Op ma 20 feb. 2017 om 10:46 schreef .....@assen.nl>

Ik heb deze data voorgelegd aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo.

De voorkeur gaat uit naar **dinsdagmiddag 7 maart vanaf 15:00 uur**.
Ik wil die bij deze dan ook graag vastleggen.

Met vriendelijke groeten,

.....
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

.....
.....@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: .....@hetnet.nl]
Verzonden: woensdag 15 februari 2017 16:42
Aan: .....@gmail.com>; .....@assen.nl>; .....@hotmail.com>
Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Deze dagen kan ik ook.
Hartelijke groet,
.....

From: .....
Sent: Wednesday, February 15, 2017 3:45 PM
To: .....
Cc: .....
Subject: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

.....,
In week 9 ben ik er niet. Even naar de sneeuw.
Dus blijft alleen 7 en 8 maart over.
Vrijdag de 10 zou voor mij ook kunnen.
De tijd maakt me niet uit deze dagen.

Groeten
.....

Op wo 15 feb. 2017 om 14:53 schreef .....@assen.nl>

Excuses heer .....,
Ben vorige week niet op kantoor geweest en heb uw mail niet eerder behandeld.
Ik stel wat data voor waarop u kunt aangeven wanneer u kunt. Deze leg ik daarna nog voor aan mijn collega's van gemeente Aa en Hunze en Tynaarlo want ik heb geen

inzicht in hun agenda's.
Volgende week is kroskus dus dan zijn er waarschijnlijk collega's met vakantie. Dus heb wat data erna uitgezocht:
Dinsdag 28 februari tussen na 16:00 uur
Woensdag 1 maart na 14:00 uur
Donderdag 2 maart na 14:00 uur
Vrijdag 3 maart na 14:00 uur
Dinsdag 7 maart na 14:00 uur
Woensdag 8 maart na 14:00 uur.
Hoop dat er wat tussen zit!
Met vriendelijke groeten,

■■■■■■■■■■
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: ■■■■■■■■■■@hotmail.com]
Verzonden: zaterdag 11 februari 2017 17:12
Aan: ■■■■■■■■■■@assen.nl>

CC: ■■■■■■■■■■@hetnet.nl>; ■■■■■■■■■■@gmail.com>
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte ■■■■■■■■■■

Nog geen reactie ontvangen.

Mogelijk is het beter dat u een paar data voorstelt.

Vriendelijke groet

■■■■■■■■■■

Van: ■■■■■■■■■■@hotmail.com>
Verzonden: woensdag 1 februari 2017 09:32
Aan: ■■■■■■■■■■@assen.nl
CC: ■■■■■■■■■■
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer ■■■■■■■■■■

Op 9 of 16 februari zou mogelijk zijn.

Deze dagen staan volledig open voor ons.

Vriendelijke groet

■■■■■■■■■■

Van: ■■■■■■■■■■@assen.nl>
Verzonden: donderdag 19 januari 2017 08:45
Aan: ■■■■■■■■■■@hotmail.com'
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer ■■■■■■■■■■

Graag gaan wij, samen met onze collega's van de gemeente Tynaarlo en Aa en Hunze, met u in gesprek.

Zoals u weet hebben we deze week advies uitgebracht aan de minister van EZ op het winningsplan Westerveld. Dit advies is gezamenlijk tot stand gekomen. Het advies is bij deze mail gevoegd.

In het rapport adviseren we in hfst 11 de minister de NAM te verplichten een risicobeheersysteem op te stellen inclusief een meet en regelprotocol.

Het stuk over de betrouwbaarheid van verschillende meetmethoden dat u ons heeft gestuurd lijkt ons de moeite waard om nader te beschouwen.

We stellen daarom voor op ambtelijk niveau een gesprek aan te gaan met als doel aan te horen wat uw platform de gemeente en/of haar inwoners op dit vlak te bieden heeft.

Kunt u mij een aantal data doorgeven waarop u kunt? Dan leg ik deze aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo voor en kunnen we een datum prikken.

Wilt u naar Assen komen of komen we bij u op bezoek?

Met vriendelijke groeten,

██████████

Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

██████████

██████████

██████████@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: ██████████ [mailto:]

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34

Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>

CC: ██████████@hetnet.nl; ██████████@gmail.com>

Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,

t.a.v. de Burgemeester,

de weled. heer Marco Out

per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,

hoogachtend namens OMEM

██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 26-1-2017 10:42:31

From : [redacted]

T [redacted]

Subject : RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Dag hee [redacted]

Wij hebben geen contacten met de gemeente Westerveld hierover. Het betreft een ander gasveld met een andere mijnbouwmaatschappij.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 26 januari 2017 10:26
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [redacted]

Ik hoop binnen zeer afzienbare tijd met een voorstel voor een aantal data te komen. Onze deskundige vanuit de winning-technische kant moet nog reageren. Zou het zinnig zijn als de gemeente Westerveld ook mee aanschuift? Dit mede vanwege Wapse en Vermillion. Ik ken deze oliemaatschappij vanuit Zuid-Holland, Alblasserwaard.

Vriendelijke groet,

[redacted]

Van: [redacted]@assen.nl>
Verzonden: donderdag 19 januari 2017 08:45
Aan: [redacted]@hotmail.com'
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte [redacted]

Graag gaan wij, samen met onze collega's van de gemeente Tynaarlo en Aa en Hunze, met u in gesprek.

Zoals u weet hebben we deze week advies uitgebracht aan de minister van EZ op het winningsplan Westerveld. Dit advies is gezamenlijk tot stand gekomen. Het advies is bij deze mail gevoegd. In het rapport adviseren we in hfst 11 de minister de NAM te verplichten een risicobeheersysteem op te stellen inclusief een meet en regelprotocol. Het stuk over de betrouwbaarheid van verschillende meetmethoden dat u ons heeft gestuurd lijkt ons de moeite waard om nader te beschouwen. We stellen daarom voor op ambtelijk niveau een gesprek aan te gaan met als doel aan te horen wat uw platform de gemeente en/of haar inwoners op dit vlak te bieden heeft.

Kunt u mij een aantal data doorgeven waarop u kunt? Dan leg ik deze aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo voor en kunnen we een datum prikken.

Wilt u naar Assen komen of komen we bij u op bezoek?

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]]
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: [redacted]@hetnet.nl [redacted]@gmail.com>
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 26-1-2017 10:42:31

From : [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Dag hee [REDACTED]

Wij hebben geen contacten met de gemeente Westerveld hierover. Het betreft een ander gasveld met een andere mijnbouwmaatschappij.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 26 januari 2017 10:26
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [REDACTED]

Ik hoop binnen zeer afzienbare tijd met een voorstel voor een aantal data te komen. Onze deskundige vanuit de winning-technische kant moet nog reageren. Zou het zinnig zijn als de gemeente Westerveld ook mee aanschuift? Dit mede vanwege Wapse en Vermillion. Ik ken deze oliemaatschappij vanuit Zuid-Holland, Alblasserwaard.

Vriendelijke groet,

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@assen.nl>
Verzonden: donderdag 19 januari 2017 08:45
Aan: [REDACTED]@hotmail.com'
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte [REDACTED]

Graag gaan wij, samen met onze collega's van de gemeente Tynaarlo en Aa en Hunze, met u in gesprek.

Zoals u weet hebben we deze week advies uitgebracht aan de minister van EZ op het winningsplan Westerveld. Dit advies is gezamenlijk tot stand gekomen. Het advies is bij deze mail gevoegd.

In het rapport adviseren we in hfst 11 de minister de NAM te verplichten een risicobeheersysteem op te stellen inclusief een meet en regelprotocol.

Het stuk over de betrouwbaarheid van verschillende meetmethoden dat u ons heeft gestuurd lijkt ons de moeite waard om nader te beschouwen.

We stellen daarom voor op ambtelijk niveau een gesprek aan te gaan met als doel aan te horen wat uw platform de gemeente en/of haar inwoners op dit vlak te bieden heeft.

Kunt u mij een aantal data doorgeven waarop u kunt? Dan leg ik deze aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo voor en kunnen we een datum prikken.

Wilt u naar Assen komen of komen we bij u op bezoek?

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED] <mailto:>]
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: [REDACTED]@hetnet.nl [REDACTED]@gmail.com>
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 19-4-2017 17:35:28

From : [REDACTED]@gmail.com

To : [REDACTED]@assen.nl

Subject : Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Beste heer [REDACTED]

Op uw verzoek mijn telefoonnummer. Het vast nummer is [REDACTED] thuis.
Donderdag past het tussen 8:30 en 9:00, tussen 13:00 en 13:30 u. (Ev na 17:00 u)
Vrijdag en zaterdag past het tussen 8:30 en 10:00 uur.
Anders volgende week (ma di wo) tussen 8:30 - 9:00 uur en ev tegen 12 u en 17 u.
Mobiël ben ik wat moeilijker te bereiken.

Is een andere optie dat ik u bel op een geschikt moment?
Via de mail kunnen we een tijd afspreken.

Ik hoor of zie graag uw reactie.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Op di 18 apr. 2017 om 14:43 schreef [REDACTED]@assen.nl>

Dag heer [REDACTED]

We hebben op 7 maart met u gesproken over het winningsplan Westerveld.

Mijn collega [REDACTED] en ik zouden graag telefonisch nog eens in gesprek met u gaan maar ik heb geen telefoonnummer van u.

Zou u uw telefoonnummer kunnen mailen zodat ik u kan bellen?

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]

Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@gmail.com

Verzonden: dinsdag 7 maart 2017 10:35

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

[REDACTED]
Mijn dank is groot.

Tot vanmiddag.

[M.vr.gr.](#)

[REDACTED]

Op di 7 mrt. 2017 om 10:32 schreef [REDACTED]@assen.nl>

U kunt parkeren in de parkeergarage Doevenkamp onder het stadhuis. Ik heb een uitrijkaart voor u geregeld.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]

Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

.....
.....
.....@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: .....@gmail.com]
Verzonden: dinsdag 7 maart 2017 9:07
Aan: .....@assen.nl>
Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte .....

Vanmiddag zien we elkaar aan de Noordersingel 33 in Assen.
Hoe is het parkeren geregeld? Op de site werd het me niet duidelijk.
Zijn er vrije parkeerplaatsen of in een parkeergarage?

Wat is uw advies? Ik hoor het graag.
Tot vanmiddag.

[M.vr.gr.](#),

Op ma 20 feb. 2017 om 10:46 schreef .....assen.nl>

Ik heb deze data voorgelegd aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo.

De voorkeur gaat uit naar **dinsdagmiddag 7 maart vanaf 15:00 uur**.

Ik wil die bij deze dan ook graag vastleggen.

Met vriendelijke groeten,

.....
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

.....
.....@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: .....@hetnet.nl]
Verzonden: woensdag 15 februari 2017 16:42
Aan: .....@gmail.com>; .....@assen.nl .....@hotmail.com>
Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Deze dagen kan ik ook.

Hartelijke groet,

■■■■

From: ■■■■

Sent: Wednesday, February 15, 2017 3:45 PM

To: ■■■■

Cc: ■■■■

Subject: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

■■■■,

In week 9 ben ik er niet. Even naar de sneeuw.

Dus blijft alleen 7 en 8 maart over.

Vrijdag de 10 zou voor mij ook kunnen.

De tijd maakt me niet uit deze dagen.

Groeten

■■■■

Op wo 15 feb. 2017 om 14:53 schreef ■■■■ [@assen.nl](mailto:■■■■@assen.nl)>

Excuses ■■■■

Ben vorige week niet op kantoor geweest en heb uw mail niet eerder behandeld.

Ik stel wat data voor waarop u kunt aangeven wanneer u kunt. Deze leg ik daarna nog voor aan mijn collega's van gemeente Aa en Hunze en Tynaarlo want ik heb geen inzicht in hun agenda's.

Volgende week is krokus dus dan zijn er waarschijnlijk collega's met vakantie. Dus heb wat data erna uitgezocht:

Dinsdag 28 februari tussen na 16:00 uur

Woensdag 1 maart na 14:00 uur

Donderdag 2 maart na 14:00 uur

Vrijdag 3 maart na 14:00 uur

Dinsdag 7 maart na 14:00 uur

Woensdag 8 maart na 14:00 uur.

Hoop dat er wat tussen zit!

Met vriendelijke groeten,

■■■■

Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

■■■■

■■■■

■■■■ [@assen.nl](mailto:■■■■@assen.nl)
website: www.assen.nl

Van: ■■■■ [@hotmail.com](mailto:■■■■@hotmail.com)

Verzonden: zaterdag 11 februari 2017 17:12

Aan: ■■■■ [@assen.nl](mailto:■■■■@assen.nl)>

CC: [redacted]@hetnet.nl>; [redacted]@gmail.com>

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte [redacted]

Nog geen reactie ontvangen.

Mogelijk is het beter dat u een paar data voorstelt.

Vriendelijke groet

[redacted]

Van: [redacted]@hotmail.com>

Verzonden: woensdag 1 februari 2017 09:32

Aan: [redacted]@assen.nl

CC: [redacted]

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [redacted]

Op 9 of 16 februari zou mogelijk zijn.

Deze dagen staan volledig open voor ons.

Vriendelijke groet

[redacted]

Van: [redacted]@assen.nl>

Verzonden: donderdag 19 januari 2017 08:45

Aan: [redacted]@hotmail.com'

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [redacted]

Graag gaan wij, samen met onze collega's van de gemeente Tynaarlo en Aa en Hunze, met u in gesprek.

Zoals u weet hebben we deze week advies uitgebracht aan de minister van EZ op het winningsplan Westerveld. Dit advies is gezamenlijk tot stand gekomen. Het advies is bij deze mail gevoegd.

In het rapport adviseren we in hfst 11 de minister de NAM te verplichten een risicobeheersysteem op te stellen inclusief een meet en regelprotocol.

Het stuk over de betrouwbaarheid van verschillende meetmethoden dat u ons heeft gestuurd lijkt ons de moeite waard om nader te beschouwen.

We stellen daarom voor op ambtelijk niveau een gesprek aan te gaan met als doel aan te horen wat uw platform de gemeente en/of haar inwoners op dit vlak te bieden heeft.

Kunt u mij een aantal data doorgeven waarop u kunt? Dan leg ik deze aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo voor en kunnen we een datum prikken.

Wilt u naar Assen komen of komen we bij u op bezoek?

Met vriendelijke groeten,

██████████

Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

██████████

██████████

██████████@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: ██████████
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: ██████████@hetnet.nl; ██████████@gmail.com>
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

██████████

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 7-3-2017 10:34:52

16.1121

From : [REDACTED]@gmail.com

To : [REDACTED]@assen.nl

Subject : Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Mijn dank is groot.
Tot vanmiddag.

[M.vr.gr.](#)

Op di 7 mrt. 2017 om 10:32 schreef [REDACTED]@assen.nl>

U kunt parkeren in de parkeergarage Doevenkamp onder het stadhuis. Ik heb een uitrijkaart voor u geregeld.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]

Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@gmail.com

Verzonden: dinsdag 7 maart 2017 9:07

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte [REDACTED]

Vanmiddag zien we elkaar aan de Noordersingel 33 in Assen.

Hoe is het parkeren geregeld? Op de site werd het me niet duidelijk.

Zijn er vrije parkeerplaatsen of in een parkeergarage?

Wat is uw advies? Ik hoor het graag.

Tot vanmiddag.

[M.vr.gr.](#),

[REDACTED]

Op ma 20 feb. 2017 om 10:46 schreef [REDACTED]@assen.nl>

Ik heb deze data voorgelegd aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo.

De voorkeur gaat uit naar **dinsdagmiddag 7 maart vanaf 15:00 uur.**

Ik wil die bij deze dan ook graag vastleggen.

Met vriendelijke groeten,

██████████

Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

██████████

██████████

██████████@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: ██████████@hetnet.nl]

Verzonden: woensdag 15 februari 2017 16:42

Aan: ██████████@gmail.com>; ██████████@assen.nl>; ██████████@hotmail.com>

Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Deze dagen kan ik ook.

Hartelijke groet,

██████████

From: ██████████

Sent: Wednesday, February 15, 2017 3:45 PM

To: ██████████

Cc: ██████████

Subject: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

██████████,

In week 9 ben ik er niet. Even naar de sneeuw.

Dus blijft alleen 7 en 8 maart over.

Vrijdag de 10 zou voor mij ook kunnen.

De tijd maakt me niet uit deze dagen.

Groeten

██████████

Op wo 15 feb. 2017 om 14:53 schreef ██████████@assen.nl>

Excuses heer ██████████

Ben vorige week niet op kantoor geweest en heb uw mail niet eerder behandeld.

Ik stel wat data voor waarop u kunt aangeven wanneer u kunt. Deze leg ik daarna nog voor aan mijn collega's van gemeente Aa en Hunze en Tynaarlo want ik heb geen inzicht in hun agenda's.

Volgende week is kros dus dan zijn er waarschijnlijk collega's met vakantie. Dus heb wat data erna uitgezocht:

Dinsdag 28 februari tussen na 16:00 uur

Woensdag 1 maart na 14:00 uur

Donderdag 2 maart na 14:00 uur

Vrijdag 3 maart na 14:00 uur

Dinsdag 7 maart na 14:00 uur

Woensdag 8 maart na 14:00 uur.

Hoop dat er wat tussen zit!

Met vriendelijke groeten,

██████████

Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

██████████

██████████

██████████@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: ██████████@hotmail.com]
Verzonden: zaterdag 11 februari 2017 17:12
Aan: ██████████@assen.nl>

CC: ██████████@hetnet.nl>; ██████████@gmail.com>

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer ██████████

Nog geen reactie ontvangen.

Mogelijk is het beter dat u een paar data voorstelt.

Vriendelijke groet

██████████

Van: ██████████@hotmail.com>
Verzonden: woensdag 1 februari 2017 09:32
Aan: ██████████@assen.nl
CC: ██████████
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer ██████████

Op 9 of 16 februari zou mogelijk zijn.

Deze dagen staan volledig open voor ons.

Vriendelijke groet

██████████

Van: ██████████@assen.nl>
Verzonden: donderdag 19 januari 2017 08:45
Aan: ██████████@hotmail.com'
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer ██████████

Graag gaan wij, samen met onze collega's van de gemeente Tynaarlo en Aa en Hunze, met u in gesprek.

Zoals u weet hebben we deze week advies uitgebracht aan de minister van EZ op het winningsplan Westerveld. Dit advies is gezamenlijk tot stand gekomen. Het advies is bij deze mail gevoegd.

In het rapport adviseren we in hfst 11 de minister de NAM te verplichten een risicobeheersysteem op te stellen inclusief een meet en regelprotocol.

Het stuk over de betrouwbaarheid van verschillende meetmethoden dat u ons heeft gestuurd lijkt ons de moeite waard om nader te beschouwen.

We stellen daarom voor op ambtelijk niveau een gesprek aan te gaan met als doel aan te horen wat uw platform de gemeente en/of haar inwoners op dit vlak te bieden heeft.

Kunt u mij een aantal data doorgeven waarop u kunt? Dan leg ik deze aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo voor en kunnen we een datum prikken.

Wilt u naar Assen komen of komen we bij u op bezoek?

Met vriendelijke groeten,

██████████

Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

██████████

██████████

██████████@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: ██████████ [mailto:]

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34

Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>

CC: ██████████@hetnet.nl; ██████████@gmail.com>

Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,

t.a.v. de Burgemeester,

de weled. heer Marco Out

per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,

hoogachtend namens OMEM

██████████

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 7-3-2017 10:32:37

From : [REDACTED]

To : [REDACTED]@gmail.com

Subject : RE: Winningsplan Westerveld/Assen

U kunt parkeren in de parkeergarage Doevenkamp onder het stadhuis. Ik heb een uitrijkaart voor u geregeld.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@gmail.com]

Verzonden: dinsdag 7 maart 2017 9:07

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte [REDACTED]

Vannmiddag zien we elkaar aan de Noordersingel 33 in Assen.
Hoe is het parkeren geregeld? Op de site werd het me niet duidelijk.
Zijn er vrije parkeerplaatsen of in een parkeergarage?

Wat is uw advies? Ik hoor het graag.
Tot vannmiddag.

M.vr.gr,
[REDACTED]

Op ma 20 feb. 2017 om 10:46 schreef [REDACTED] [\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>

Ik heb deze data voorgelegd aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo.

De voorkeur gaat uit naar **dinsdagmiddag 7 maart vanaf 15:00 uur**.
Ik wil die bij deze dan ook graag vastleggen.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@hetnet.nl]

Verzonden: woensdag 15 februari 2017 16:42

Aan: [REDACTED]@gmail.com>; [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@hotmail.com>

Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Deze dagen kan ik ook.
Hartelijke groet,
[REDACTED]

From: [REDACTED]
Sent: Wednesday, February 15, 2017 3:45 PM
To: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Subject: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

[REDACTED]
In week 9 ben ik er niet. Even naar de sneeuw.
Dus blijft alleen 7 en 8 maart over.
Vrijdag de 10 zou voor mij ook kunnen.
De tijd maakt me niet uit deze dagen.

Groeten

Op wo 15 feb. 2017 om 14:53 schreef [redacted]@assen.nl>

Excuses heer [redacted]

Ben vorige week niet op kantoor geweest en heb uw mail niet eerder behandeld.

Ik stel wat data voor waarop u kunt aangeven wanneer u kunt. Deze leg ik daarna nog voor aan mijn collega's van gemeente Aa en Hunze en Tynaarlo want ik heb geen inzicht in hun agenda's.

Volgende week is krokus dus dan zijn er waarschijnlijk collega's met vakantie. Dus heb wat data erna uitgezocht:

Dinsdag 28 februari tussen na 16:00 uur

Woensdag 1 maart na 14:00 uur

Donderdag 2 maart na 14:00 uur

Vrijdag 3 maart na 14:00 uur

Dinsdag 7 maart na 14:00 uur

Woensdag 8 maart na 14:00 uur.

Hoop dat er wat tussen zit!

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]@hotmail.com]

Verzonden: zaterdag 11 februari 2017 17:12

Aan: [redacted]@assen.nl>

CC: [redacted]@hetnet.nl>; [redacted]@gmail.com>

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [redacted]

Nog geen reactie ontvangen.

Mogelijk is het beter dat u een paar data voorstelt.

Vriendelijke groet

Van: [redacted]@hotmail.com>

Verzonden: woensdag 1 februari 2017 09:32

Aan: [redacted]@assen.nl

CC: [redacted]

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [redacted]

Op 9 of 16 februari zou mogelijk zijn.

Deze dagen staan volledig open voor ons.

Vriendelijke groet

Van: [redacted]@assen.nl>

Verzonden: donderdag 19 januari 2017 08:45

Aan: [redacted]@hotmail.com'

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [REDACTED]

Graag gaan wij, samen met onze collega's van de gemeente Tynaarlo en Aa en Hunze, met u in gesprek.

Zoals u weet hebben we deze week advies uitgebracht aan de minister van EZ op het winningsplan Westerveld. Dit advies is gezamenlijk tot stand gekomen. Het advies is bij deze mail gevoegd.

In het rapport adviseren we in hfst 11 de minister de NAM te verplichten een risicobeheersysteem op te stellen inclusief een meet en regelprotocol.

Het stuk over de betrouwbaarheid van verschillende meetmethoden dat u ons heeft gestuurd lijkt ons de moeite waard om nader te beschouwen.

We stellen daarom voor op ambtelijk niveau een gesprek aan te gaan met als doel aan te horen wat uw platform de gemeente en/of haar inwoners op dit vlak te bieden heeft.

Kunt u mij een aantal data doorgeven waarop u kunt? Dan leg ik deze aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo voor en kunnen we een datum prikken.

Wilt u naar Assen komen of komen we bij u op bezoek?

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]

Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: [REDACTED]@hetnet.nl; [REDACTED]@gmail.com>
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

[REDACTED]

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

16.1123

Date : 7-3-2017 09:07:21

From : [REDACTED]@gmail.com

To : [REDACTED]@assen.nl

Subject : Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte [REDACTED]

Vannmiddag zien we elkaar aan de Noordersingel 33 in Assen.
Hoe is het parkeren geregeld? Op de site werd het me niet duidelijk.
Zijn er vrije parkeerplaatsen of in een parkeergarage?

Wat is uw advies? Ik hoor het graag.
Tot vannmiddag.

[M.vr.gr.](#),
[REDACTED]

Op ma 20 feb. 2017 om 10:46 schreef [REDACTED] <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>

Ik heb deze data voorgelegd aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo.

De voorkeur gaat uit naar **dinsdagmiddag 7 maart vanaf 15:00 uur**.

Ik wil die bij deze dan ook graag vastleggen.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@hetnet.nl

Verzonden: woensdag 15 februari 2017 16:42

Aan: [REDACTED]@gmail.com>; [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@hotmail.com>

Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Deze dagen kan ik ook.

Hartelijke groet,
[REDACTED]

From: [REDACTED]

Sent: Wednesday, February 15, 2017 3:45 PM

To: [REDACTED]

Cc: [REDACTED]

Subject: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

[REDACTED]
In week 9 ben ik er niet. Even naar de sneeuw.

Dus blijft alleen 7 en 8 maart over.

Vrijdag de 10 zou voor mij ook kunnen.

De tijd maakt me niet uit deze dagen.

Groeten

■■■■

Op wo 15 feb. 2017 om 14:53 schreef ■■■■■ [@assen.nl](mailto:■■■■@assen.nl)>

Excuses heer ■■■■■

Ben vorige week niet op kantoor geweest en heb uw mail niet eerder behandeld.

Ik stel wat data voor waarop u kunt aangeven wanneer u kunt. Deze leg ik daarna nog voor aan mijn collega's van gemeente Aa en Hunze en Tynaarlo want ik heb geen inzicht in hun agenda's.

Volgende week is krokus dus dan zijn er waarschijnlijk collega's met vakantie. Dus heb wat data erna uitgezocht:

Dinsdag 28 februari tussen na 16:00 uur

Woensdag 1 maart na 14:00 uur

Donderdag 2 maart na 14:00 uur

Vrijdag 3 maart na 14:00 uur

Dinsdag 7 maart na 14:00 uur

Woensdag 8 maart na 14:00 uur.

Hoop dat er wat tussen zit!

Met vriendelijke groeten,

■■■■■

Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

■■■■■
■■■■■
■■■■■ [@assen.nl](mailto:■■■■@assen.nl)
website: www.assen.nl

Van: ■■■■■ [@hotmail.com](mailto:■■■■@hotmail.com)

Verzonden: zaterdag 11 februari 2017 17:12

Aan: ■■■■■ [@assen.nl](mailto:■■■■@assen.nl)>

CC: ■■■■■ [@hetnet.nl](mailto:■■■■@hetnet.nl)>; ■■■■■ [@gmail.com](mailto:■■■■@gmail.com)>

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer ■■■■■

Nog geen reactie ontvangen.

Mogelijk is het beter dat u een paar data voorstelt.

Vriendelijke groet

■■■■■

Van: [redacted]@hotmail.com>
Verzonden: woensdag 1 februari 2017 09:32
Aan: [redacted]@assen.nl
CC: [redacted]
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [redacted],

Op 9 of 16 februari zou mogelijk zijn.

Deze dagen staan volledig open voor ons.

Vriendelijke groet

[redacted]

Van: [redacted]@assen.nl>
Verzonden: donderdag 19 januari 2017 08:45
Aan: [redacted]@hotmail.com
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [redacted],

Graag gaan wij, samen met onze collega's van de gemeente Tynaarlo en Aa en Hunze, met u in gesprek.

Zoals u weet hebben we deze week advies uitgebracht aan de minister van EZ op het winningsplan Westerveld. Dit advies is gezamenlijk tot stand gekomen. Het advies is bij deze mail gevoegd.

In het rapport adviseren we in hfst 11 de minister de NAM te verplichten een risicobeheersysteem op te stellen inclusief een meet en regelprotocol.

Het stuk over de betrouwbaarheid van verschillende meetmethoden dat u ons heeft gestuurd lijkt ons de moeite waard om nader te beschouwen.

We stellen daarom voor op ambtelijk niveau een gesprek aan te gaan met als doel aan te horen wat uw platform de gemeente en/of haar inwoners op dit vlak te bieden heeft.

Kunt u mij een aantal data doorgeven waarop u kunt? Dan leg ik deze aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo voor en kunnen we een datum prikken.

Wilt u naar Assen komen of komen we bij u op bezoek?

Met vriendelijke groeten,

[redacted]

Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: [redacted]@hetnet.nl>; [redacted]@gmail.com>
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,

de weled. heer Marco Out

per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,

hoogachtend namens OMEM

██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 6-3-2018 10:31:26

F [REDACTED]

T [REDACTED] [REDACTED]

C [REDACTED]

Subject : RE: Winningsplan Westerveld/Assen

Hoi [REDACTED]

Mij niet bekend

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 1 maart 2018 15:54

Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Dag [REDACTED],

Zie onderstaande vraag van platform OMEM.
Hebben jullie een soortgelijke vraag van hun gehad?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidspecialist gemeente Assen

[REDACTED]
Website: www@assen.nl

Van: [REDACTED]@hotmail.com]
Verzonden: donderdag 1 maart 2018 14:11
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Het College van B&W gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer M. Out,
per e-mail.

Geachte heer Out,

Naar aanleiding van de onderstaande mail van ruim een jaar geleden hebben de gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa-en-Hunze, met adviezen vanuit het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw, gezamenlijk een stevig onderbouwde zienswijze ingediend bij Economische Zaken inzake de gaswinning binnen deze gemeenten.

Wij zijn nu ruim een jaar verder en de ontwikkelingen m.b.t. de gaswinning volgen elkaar snel op.
Ook in Drenthe neemt het bewustzijn toe, maar ontbreekt het nog aan nuttige kennis.

Bij deze wil ik u vragen of de gemeente bereid is een locatie te faciliteren waar OMEM een voorlichtend en inzicht gevend symposium zou kunnen houden inzake een aantal aspecten van de gaswinning: bouwkundige aspecten en risico's, procedurele aspecten, de ondergrond, meten van effecten.

Er zijn geen kosten voor sprekers aan de orde, en wordt voor gewaakt dat de sprekers vanuit hun onafhankelijke deskundigheid hun voordrachten houden.

Graag vernemen wij of de gemeente bereid is een dergelijke locatie te faciliteren.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend,

[REDACTED]
OMEM

Van: [REDACTED]@hotmail.com>
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 13:33
Aan: bestuurssecretariaat@assen.nl
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 16-1-2019 09:14:09

16.1125

F [REDACTED]

T [REDACTED]

[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl, "[REDACTED]@ [REDACTED]

C [REDACTED]

Subject : RE: winningsplan Westerveld

Vanaf minuut 10:45

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 16 januari 2019 9:13

Aan: [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl; [REDACTED]

Onderwerp: winningsplan Westerveld

Collega's,

Drentse gaswinning gisteravond op NPO2 ☺

https://www.uitzendinggemist.net/aflevering/462007/De_Hofbar.html

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator – beleidsadviseur ruimte
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spielersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 20-5-2017 23:07:29

F [REDACTED]

T [REDACTED]

C [REDACTED]

Subject : Re: zienswijze gaswinning

Prima [REDACTED]

Kijk morgenvroeg meteen

Top inzet van jullie

Groet
[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 20 mei 2017 om 22:43 heeft [REDACTED]@assen.nl> het volgende geschreven:

Ha [REDACTED]

Ik stuur je dan zo de versie met aanpassingen n.a.v. de opmerkingen van Marco. Ben ze nu aan het verwerken.

Groet,
[REDACTED]

Van: Martin de Bruin

Verzonden: zaterdag 20 mei 2017 22:41

Aan: Marco Out <[REDACTED]@assen.nl>

CC: [REDACTED]@assen.nl [REDACTED]@assen.nl

Onderwerp: Re: zienswijze gaswinning

Mijn reactie komt morgenvroeg. Probeer voor half elf te reageren.

Groet
[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 20 mei 2017 om 21:27 heeft Marco Out [REDACTED]@assen.nl> het volgende geschreven:

Be [REDACTED]

Hulde en dank voor al het werk dat door jullie is verzet. Ik ben onder de indruk van hetgeen "geproduceerd" is.

Een kort reflectie op de stukken:

Memo> op dit moment geen opmerkingen

Aanbiedingsbrief>

Ik sla niet aan op de motie van afkeuring. Help me even... wat was het dictum van deze motie?

Er staat deels overgenomen. Deels moet volgens mij tussen haakjes.

Het woordje nog in de 5e alinea kan volgens mij beter weg

Collegevoorstel>

Svp vermelden "bij" communicatie dat de downloadbare zienswijze het om een aangepaste en voor inwoners geschikte gaat

Raadsvoorstel>

Idem als collegevoorstel

Zienswijze>

Algemeen: nogmaals hulde.

Toch vraag ik nog even te kijken naar de genoemde punten bij de "wij vinden dat's".

In sommige gevallen vragen we hierbij iets, of trekken we een conclusie. Maar in andere gevallen is het alleen een constatering. Wanneer we het bij een constatering houden, dan wordt het voor diegene die onze zienswijze moet beantwoorden/weerleggen te gemakkelijk gemaakt om hier niet veel mee te doen. Volgens mij moeten we iedere keer concreet iets vragen waarop een antwoord moet volgen.

Daarnaast is het wellicht een idee om deze kopjes qua lay-out te benadrukken.

Leeswijzer: In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als het advies dat wij > woordje "in" mist

Leeswijzer: zienswijze opgenomen en onderdeel uit van de zienswijze. >woordje "maakt" mist

5.3: De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 > woordje "zoals" toevoegen

6.1: hoe zeker zijn we van het hervatten na 20 jaar? En als we dat vinden: wat gaan we nu verder tegen de hervatte winning doen?

7.1: De raad > vervangen door de onderzoeksraad

9.1: Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijraad > de verbinding in deze zin mist. Ik vermoed dat we dit ook eerder hebben gevraagd, in dat geval zin svp in die trend aanpassen.

10: vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld > hoe komen we hier bij de bewoording "groot risico"?

Helemaal onderaan: wat doet die 3 hier?

Nogmaals dank en wordt vervolgd.

Goed weekend,

Marco

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 20 mei 2017 om 16:51 heeft [REDACTED]@assen.nl> het volgende geschreven:

Dag Marco [REDACTED]

Bij deze dan het eindconcept zienswijze gaswinning. Een hele klus! maar we zijn tevreden over wat er nu ligt. Het stuk moet nog een eindoordeel krijgen van de advocaat. Dat krijgen we maandag van hem. Daarna maken we het stuk definitief. Lukt het jullie om hier zsm op te reageren? Is het goed om na jullie oordeel en verwerking van jullie eventuele correcties het stuk die weekeind ook alvast onder de overige collegeleden te verspreiden?

Bij de zienswijze ook:

- de aanbiedingsbrief aan EZ
- een college- en raadsvoorstel
- een memo voor het college

Succes met het doornemen van de stukken!

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<Aanbiedingsbrief EZ zienswijzen.docx>

<Collegevoorstel zienswijzen.docx>

<raadsvoorstel zienswijzen.docx>

<zienswijze winningsplan Westerveld 20mei def eindconcept.docx>

Date : 20-5-2017 22:43:02

16.1127

F [REDACTED]
T [REDACTED]
C [REDACTED]
Subject : RE: zienswijze gaswinning

Ha [REDACTED]

Ik stuur je dan zo de versie met aanpassingen n.a.v. de opmerkingen van Marco. Ben ze nu aan het verwerken.

Groet,
[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: zaterdag 20 mei 2017 22:41
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Re: zienswijze gaswinning

Mijn reactie komt morgenvroeg. Probeer voor half elf te reageren.

Groet
[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 20 mei 2017 om 21:27 heeft Marco Out <[REDACTED]@assen.nl> het volgende geschreven:

Beste [REDACTED]

Hulde en dank voor al het werk dat door jullie is verzet. Ik ben onder de indruk van hetgeen "geproduceerd" is.

Een kort reflectie op de stukken:

Memo> op dit moment geen opmerkingen

Aanbiedingsbrief>

Ik sla niet aan op de motie van afkeuring. Help me even... wat was het dictum van deze motie?

Er staat deels overgenomen. Deels moet volgens mij tussen haakjes.

Het woordje nog in de 5e alinea kan volgens mij beter weg

Collegevoorstel>

Svp vermelden "bij" communicatie dat de downloadbare zienswijze het om een aangepaste en voor inwoners geschikte gaat

Raadsvoorstel>

Idem als collegevoorstel

Zienswijze>

Algemeen: nogmaals hulde.

Toch vraag ik nog even te kijken naar de genoemde punten bij de "wij vinden dat's".

In sommige gevallen vragen we hierbij iets, of trekken we een conclusie. Maar in andere gevallen is het alleen een constatering. Wanneer we het bij een constatering houden, dan wordt het voor diegene die onze zienswijze moet beantwoorden/weerleggen te gemakkelijk gemaakt om hier niet veel mee te doen. Volgens mij moeten we iedere keer concreet iets vragen waarop een antwoord moet volgen.

Daarnaast is het wellicht een idee om deze kopjes qua lay-out te benadrukken.

Leeswijzer: In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als het advies dat wij > woordje "in" mist

Leeswijzer: zienswijze opgenomen en onderdeel uit van de zienswijze. >woordje "maakt" mist

5.3: De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 > woordje "zoals" toevoegen

6.1: hoe zeker zijn we van het hervatten na 20 jaar? En als we dat vinden: wat gaan we nu verder tegen de hervatte winning doen?

7.1: De raad > vervangen door de onderzoeksraad

9.1: Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad > de verbinding in deze zin mist. Ik vermoed dat we dit ook eerder hebben gevraagd, in dat geval zin svp in die trend aanpassen.

10: vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld > hoe komen we hier bij de bewoording "groot risico"?

Helemaal onderaan: wat doet die 3 hier?

Nogmaals dank en wordt vervolgd.

Goed weekend,

Marco

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 20 mei 2017 om 16:51 heeft [REDACTED] <[REDACTED]@assen.nl> het volgende geschreven:

Dag Marco en [REDACTED]

Bij deze dan het eindconcept zienswijze gaswinning. Een hele klus! maar we zijn tevreden over wat er nu ligt.

Het stuk moet nog een eindoordeel krijgen van de advocaat. Dat krijgen we maandag van hem. Daarna maken we het stuk definitief.

Lukt het jullie om hier zsm op te reageren?

Is het goed om na jullie oordeel en verwerking van jullie eventuele correcties het stuk die weekeind ook alvast onder de overige collegeleden te verspreiden?

Bij de zienswijze ook:

- de aanbiedingsbrief aan EZ
- een college- en raadsvoorstel
- een memo voor het college

Succes met het doornemen van de stukken!

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

.....
.....
.....@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<Aanbiedingsbrief EZ zienswijzen.docx>

<Collegevoorstel zienswijzen.docx>

<raadsvoorstel zienswijzen.docx>

<zienswijze winningsplan Westerveld 20mei def eindconcept.docx>

Date : 20-5-2017 22:40:50

16.1128

F

T

Cc : ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl

Subject : Re: zienswijze gaswinning

Mijn reactie komt morgenvroeg. Probeer voor half elf te reageren.

Groet

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 20 mei 2017 om 21:27 heeft Marco Out ██████████@assen.nl> het volgende geschreven:

Beste ██████████

Hulde en dank voor al het werk dat door jullie is verzet. Ik ben onder de indruk van hetgeen "geproduceerd" is.

Een kort reflectie op de stukken:

Memo> op dit moment geen opmerkingen

Aanbiedingsbrief>

Ik sla niet aan op de motie van afkeuring. Help me even... wat was het dictum van deze motie?

Er staat deels overgenomen. Deels moet volgens mij tussen haakjes.

Het woordje nog in de 5e alinea kan volgens mij beter weg

Collegevoorstel>

Svp vermelden "bij" communicatie dat de downloadbare zienswijze het om een aangepaste en voor inwoners geschikte gaat

Raadsvoorstel>

Idem als collegevoorstel

Zienswijze>

Algemeen: nogmaals hulde.

Toch vraag ik nog even te kijken naar de genoemde punten bij de "wij vinden dat's".

In sommige gevallen vragen we hierbij iets, of trekken we een conclusie. Maar in andere gevallen is het alleen een constatering. Wanneer we het bij een constatering houden, dan wordt het voor diegene die onze zienswijze moet beantwoorden/weerleggen te gemakkelijk gemaakt om hier niet veel mee te doen. Volgens mij moeten we iedere keer concreet iets vragen waarop een antwoord moet volgen.

Daarnaast is het wellicht een idee om deze kopjes qua lay-out te benadrukken.

Leeswijzer: In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als het advies dat wij > woordje "in" mist

Leeswijzer: zienswijze opgenomen en onderdeel uit van de zienswijze. >woordje "maakt" mist

5.3: De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 > woordje "zoals" toevoegen

6.1: hoe zeker zijn we van het hervatten na 20 jaar? En als we dat vinden: wat gaan we nu verder tegen de hervatte winning doen?

7.1: De raad > vervangen door de onderzoeksraad

9.1: Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tebb, lokale overheden en de Mijnraad > de verbinding in deze zin mist. Ik vermoed dat we dit ook eerder hebben gevraagd, in dat geval zin svp in die trend aanpassen.

10: vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld > hoe komen we hier bij de bewoording "groot risico"?

Helemaal onderaan: wat doet die 3 hier?

Nogmaals dank en wordt vervolgd.

Goed weekend,

██████████

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 20 mei 2017 om 16:51 heeft ██████████@assen.nl> het volgende geschreven:

Dag Marco en ██████████

Bij deze dan het eindconcept zienswijze gaswinning. Een hele klus! maar we zijn tevreden over wat er nu ligt.

Het stuk moet nog een eindoordeel krijgen van de advocaat. Dat krijgen we maandag van hem. Daarna maken we het stuk definitief.

Lukt het jullie om hier zsm op te reageren?

Is het goed om na jullie oordeel en verwerking van jullie eventuele correcties het stuk die weekeind ook alvast onder de overige collegeleden te verspreiden?

Bij de zienswijze ook:

- de aanbiedingsbrief aan EZ
- een college- en raadsvoorstel
- een memo voor het college

Succes met het doornemen van de stukken!

Met vriendelijke groeten,

■■■■■■■■■■
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<AanbiedingsbriefEZ zienswijzen.docx>

<Collegevoorstel zienswijzen.docx>

<raadsvoorstel zienswijzen.docx>

<zienswijze winningsplan Westerveld 20mei def eindconcept.docx>

Date : 20-5-2017 21:27:13

F

T

Cc : @assen.nl, @assen.nl

Subject : Re: zienswijze gaswinning

Beste ,

Hulde en dank voor al het werk dat door jullie is verzet. Ik ben onder de indruk van hetgeen "geproduceerd" is.

Een kort reflectie op de stukken:

Memo> op dit moment geen opmerkingen

Aanbiedingsbrief>

Ik sla niet aan op de motie van afkeuring. Help me even... wat was het dictum van deze motie?

Er staat deels overgenomen. Deels moet volgens mij tussen haakjes.

Het woordje nog in de 5e alinea kan volgens mij beter weg

Collegevoorstel>

Svp vermelden "bij" communicatie dat de downloadbare zienswijze het om een aangepaste en voor inwoners geschikte gaat

Raadsvoorstel>

Idem als collegevoorstel

Zienswijze>

Algemeen: nogmaals hulde.

Toch vraag ik nog even te kijken naar de genoemde punten bij de "wij vinden dat's".

In sommige gevallen vragen we hierbij iets, of trekken we een conclusie. Maar in andere gevallen is het alleen een constatering. Wanneer we het bij een constatering houden, dan wordt het voor diegene die onze zienswijze moet beantwoorden/weerleggen te gemakkelijk gemaakt om hier niet veel mee te doen. Volgens mij moeten we iedere keer concreet iets vragen waarop een antwoord moet volgen.

Daarnaast is het wellicht een idee om deze kopjes qua lay-out te benadrukken.

Leeswijzer: In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als het advies dat wij > woordje "in" mist

Leeswijzer: zienswijze opgenomen en onderdeel uit van de zienswijze. >woordje "maakt" mist

5.3: De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 > woordje "zoals" toevoegen

6.1: hoe zeker zijn we van het hervatten na 20 jaar? En als we dat vinden: wat gaan we nu verder tegen de hervatte winning doen?

7.1: De raad > vervangen door de onderzoeksraad

9.1: Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad > de verbinding in deze zin mist. Ik vermoed dat we dit ook eerder hebben gevraagd, in dat geval zin svp in die trend aanpassen.

10: vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld > hoe komen we hier bij de bewoording "groot risico"?

Helemaal onderaan: wat doet die 3 hier?

Nogmaals dank en wordt vervolgd.

Goed weekend,

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 20 mei 2017 om 16:51 heeft <a href="mailto: @assen.nl"> @assen.nl het volgende geschreven:

Dag Marco en ,

Bij deze dan het eindconcept zienswijze gaswinning. Een hele klus! maar we zijn tevreden over wat er nu ligt.

Het stuk moet nog een eindoordeel krijgen van de advocaat. Dat krijgen we maandag van hem. Daarna maken we het stuk definitief.

Lukt het jullie om hier zsm op te reageren?

Is het goed om na jullie oordeel en verwerking van jullie eventuele correcties het stuk die weekend ook alvast onder de overige collegeleden te verspreiden?

Bij de zienswijze ook:

- de aanbiedingsbrief aan EZ
- een college- en raadsvoorstel
- een memo voor het college

Succes met het doornemen van de stukken!

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

@assen.nl

website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<Aanbiedingsbrief EZ zienswijzen.docx>

<Collegevoorstel zienswijzen.docx>

<raadsvoorstel zienswijzen.docx>

<zienswijze winningsplan Westerveld 20mei def eindconcept.docx>

Date : 20-5-2017 23:21:58

16.1130

F [REDACTED]

T [REDACTED]

C [REDACTED] [REDACTED]

Subject : RE: zienswijze gaswinning

Attachment : brief aan EZ motie van afkeuring.pdf;zienswijze winningsplan Westerveld 20mei aanpassingen Marco.docx;Aanbiedingsbrief EZ zienswijzen 1.0.docx;Collegevoorstel zienswijzen.docx;memo college aanbieding zienswijzen.docx;raadsvoorstel zienswijzen.docx;

Beste Marco,

Hieronder heb ik aangegeven wat ik met je opmerkingen heb gedaan en geef ik antwoord op je vragen (*Gearceerde tekst*). Samenvatting: Je opmerkingen zijn naar beste vermogen verwerkt.

Ik stuur je bijgevoegd nog een keer de complete aangepaste set.

[REDACTED] gaat er morgenochtend doorheen.

Ik heb nog niet van [REDACTED] gehoord of je woensdag welkom bent.

Je krijgt van mij nog een memo ter voorbereiding op het overleg met de NAM. Ik hoop dat ik daar morgen aan toekom.

Goed weekend.

Groet,

[REDACTED]

Van: Marco Out

Verzonden: zaterdag 20 mei 2017 21:27

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED] [REDACTED]

Onderwerp: Re: zienswijze gaswinning

Beste [REDACTED]

Hulde en dank voor al het werk dat door jullie is verzet. Ik ben onder de indruk van hetgeen "geproduceerd" is.

☺

Een kort reflectie op de stukken:

Memo> op dit moment geen opmerkingen

Aanbiedingsbrief>

Ik sla niet aan op de motie van afkeuring. Help me even... wat was het dictum van deze motie?

Er staat deels overgenomen. Deels moet volgens mij tussen haakjes.

Het woordje nog in de 5e alinea kan volgens mij beter weg

De motie van afkeuring van de raad had betrekking op de handelswijze rond de put Vries-10. Er is een brief hierover naar de minister gestuurd (zie bijlage).

Ik heb het tekstblok aangevuld (vet):

"U heeft gehoord dat er bij onze inwoners, eigenaren van gebouwen en bij de gemeenteraad serieuze onrust bestaat. U heeft een groot aantal handtekeningen ontvangen en de gemeenteraad heeft besloten om een motie van afkeuring vast te stellen rond de winning uit put Vries-10."

De andere opmerkingen zijn verwerkt.

Collegevoorstel>

Svp vermelden "bij" communicatie dat de downloadbare zienswijze het om een aangepaste en voor inwoners geschikte gaat

Opmerking is verwerkt.

Raadsvoorstel>

Idem als collegevoorstel

Idem verwerkt.

Zienswijze>

Algemeen: nogmaals hulde.

Toch vraag ik nog even te kijken naar de genoemde punten bij de "wij vinden dat's".

In sommige gevallen vragen we hierbij iets, of trekken we een conclusie. Maar in andere gevallen is het alleen een constatering. Wanneer we het bij een constatering houden, dan wordt het voor diegene die onze zienswijze moet beantwoorden/weerleggen te gemakkelijk gemaakt om hier niet veel mee te doen. Volgens mij moeten we iedere keer concreet iets vragen waarop een antwoord moet volgen. *Is zoveel mogelijk aangepast. Gele markerings. Aangezien het veelal gaat om juridische conclusies zal de advocaat er nog naar moeten kijken. De ambtenaar van de gemeente Tynaarlo wilde juist zaken open laten, zodat EZ daar zelf conclusies aan kan verbinden.*

Daarnaast is het wellicht een idee om deze kopjes qua lay-out te benadrukken. *gedaan*

Leeswijzer: In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als het advies dat wij > woordje "in" mist *verwerkt*.

Leeswijzer: zienswijze opgenomen en onderdeel uit van de zienswijze. >woordje "maakt" mist *verwerkt*

5.3: De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 > woordje "zoals" toevoegen *verwerkt*

6.1: hoe zeker zijn we van het hervatten na 20 jaar? *Wij baseren ons op de stukken van de NAM. En als we dat vinden: wat gaan we nu verder tegen de hervatte winning doen?*

Toegevoegd is: "Wij vinden dat u deze winning moet laten beëindigen." Hier moeten we het nog met je over hebben. Het gesprek met de advocaat heeft nieuwe inzichten opgeleverd.

7.1: De raad > vervangen door de onderzoeksraad *verwerkt*

9.1: Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijraad > de verbinding in deze zin mist. Ik vermoed dat we dit ook eerder hebben gevraagd, in dat geval zin svp in die trend aanpassen. *Klopt hadden we in ons advies omgevraagd. Verwerkt.*

10: vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld > hoe komen we hier bij de bewoording "groot risico"? *Is veranderd in: "vanwege de risico categorie"*

Helemaal onderaan: wat doet die 3 hier? *Is in mijn versie niet zichtbaar.*

Nogmaals dank en wordt vervolgd.

Goed weekend,
Marco

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 20 mei 2017 om 16:51 heeft [REDACTED]@assen.nl> het volgende geschreven:

Dag Marco en [REDACTED]

Bij deze dan het eindconcept zienswijze gaswinning. Een hele klus! maar we zijn tevreden over wat er nu ligt.

Het stuk moet nog een eindoordeel krijgen van de advocaat. Dat krijgen we maandag van hem. Daarna maken we het stuk definitief.

Lukt het jullie om hier zsm op te reageren?

Is het goed om na jullie oordeel en verwerking van jullie eventuele correcties het stuk die weekeind ook alvast onder de overige collegeleden te verspreiden?

Bij de zienswijze ook:

- de aanbiedingsbrief aan EZ
- een college- en raadsvoorstel
- een memo voor het college

Succes met het doornemen van de stukken!

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<Aanbiedingsbrief EZ zienswijzen.docx>

<Collegevoorstel zienswijzen.docx>

<raadsvoorstel zienswijzen.docx>

<zienswijze winningsplan Westerveld 20mei def eindconcept.docx>

Ministerie van Economische Zaken
De heer H. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Contactpersoon [REDACTED]
Telefoon 14 0592
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk 2017-00564
Bijlagen 1
Datum 7 februari 2017
Verzenddatum 10/2

Onderwerp Motie gemeenteraad Assen over gaswinning

Excellentie,

Graag brengen wij bijgevoegde motie van afkeuring van de gemeenteraad van Assen onder uw aandacht. De motie, waarin de gemeenteraad zich uitspreekt over de communicatie en handelwijze van de NAM rond winning van gas uit Put Vries-10, is 2 februari jl. vastgesteld.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

bur

M.L.J. Out

T. Dijkstra

Hangenomen
2g voor 2 tegen

Motie

Onderwerp: Motie van treurnis communicatie en handelswijze NAM

De gemeenteraad van Assen, in vergadering bijeen op 2 februari 2017,

Constaterende dat:

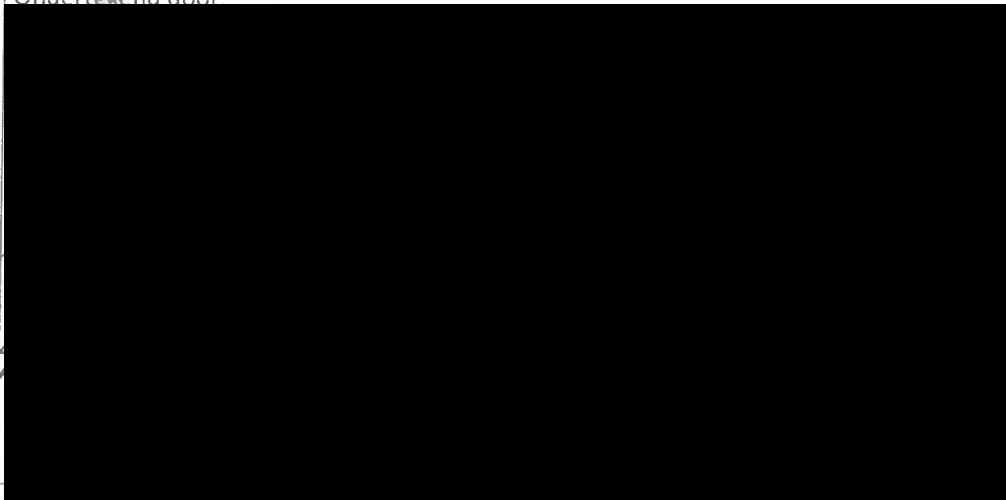
- de NAM zowel per mail als tijdens een bewonersbijeenkomst eerder in 2016 heeft aangegeven dat er geen gas zal worden gewonnen uit put Vries-10 zolang er geen besluit door EZ is genomen op het nieuwe winningsplan Westerveld;
- de NAM in een mail heeft bevestigd dat put Vries-10 tussen Kerst en Oud& Nieuw gebruiksklaar is gemaakt en dat sinds 2 weken de put dus definitief aan staat;
- dat de NAM hiermee in strijd met haar eigen toezegging voortijdig begonnen is met het winnen van gas;
- de NAM tijdens de informatie bijeenkomst op 17 januari jl. in Marsdijk (en in Loon) de onrust niet heeft kunnen wegnemen over de gaswinning en de mogelijke gevolgen voor de inwoners van Marsdijk en de inwoners niet heeft kunnen geruststellen;
- de inwoners van Marsdijk als gevolg een handtekeningenactie zijn gestart "*Stop Gaswinning Marsdijk Nu*";
- het college van B&W van Assen in zijn advies aan EZ over het winningsplan Westerveld heeft benadrukt: "voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde".

Spreekt uit :

- de handelwijze van de NAM om niet te wachten op het besluit van EZ en te beginnen met gaswinning uit put Vries-10, en de slechte c.q. het gebrek aan communicatie door de NAM ernstig te betreuren,
En verzoekt het college deze motie onder de aandacht te brengen van de NAM en van EZ.

En gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekend door:

Stemverhouding:

	PvdA	D66	Christen- Unie	SP	Stadspartij PLOP	CDA	VVD	Groen- Links	OpAssen
Voor	X	X	X	X	X	X		X	X
Tegen							X		

Deze motie is

Aangenomen

Verworpen

Ingetrokken

Raadsgriffier

20 Mei 2017

eindconcept

Zienswijze Winningsplan Westerveld

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE	4
2.1 Samenvatting	4
2.2 Conclusie	5
3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	7
4 COMMUNICATIE	9
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
5.1 Doelmatigheid	11
5.2 Kadern schade	11
5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa	11
5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
6 PRODUCTIE	14
6.1 Productie put Vries-10	14
6.2 Productiesnelheid	15
6.3 Totale productie en fluctuaties	15
7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
7.1 Onzekerheden	16
7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	17
8 BODEMBEWEGING	19
8.1 Bodemdaling	19
8.2 Bodemtrilling	19
8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
9 SCHADE	20
9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
9.2 Afhandeling van schade	21
9.3 Lusten en lasten	22
10 RISICOBEHEERSYSTEEM	23
11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT	25

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat wij in januari 2017 op het winningsplan hebben uitgebracht.

Wij hebben u geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan. Subsidiair hebben we onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd.

We zien dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit op een aantal punten tegemoet komt aan ons advies. In ons advies hebben we niet alleen naar de technisch juridische aspecten gekeken maar het winningsplan ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet (Mbw) was immers vooral bedoeld om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners op en nabij gasvelden. Onder andere vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de decentrale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als in het advies dat wij in januari aan de minister hebben geleverd. Dit advies is als bijlage bij deze zienswijze opgenomen en onderdeel uit maakt van de zienswijze.

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid, zorg en oprechte belangstelling hebben wij het winningsplan en uw concept instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied en de invloed op natuur en milieu, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij hebben u eerder geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan Westerveld. Subsidiar hebben wij onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd. Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit komen we tot de volgende opmerkingen.

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en haar inwoners. In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Wij zijn tevreden dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

In hoofdstuk 7 zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. Tevens vinden wij dat het risicobeheersysteem voor alle velden moet worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u onze advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu niet van toepassing is verklaard. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

Wij vinden dat in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt u deels tegemoet aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV) dat aangeeft dat het

burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals schade, natuur en milieu, onveiligheidsgevoel, leefbaarheid en economie.

Uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van SodM omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de Seismische RisicoAnalyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentse Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Tenslotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt wordt de rechtszekerheid van onze inwoners naar onze mening ernstig geschaad.

Dit alles overziend, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid. Wij willen niet in een situatie belanden waar zich dit voordoet.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevoerd in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dat dit vertrouwen weer wordt hersteld. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit heeft u naar onze mening onvoldoende aandacht voor de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

- 1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te betrekken in uw afweging.**

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is onder andere een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven

door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Voorts kunnen wij nergens in de tekst uw motivatie lezen over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld onder andere op plekken zonder stedelijke bebouwing c.q. bebouwingsconcentraties?

Wij vinden dat u:

- 2. Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.**
- 3. Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.**

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk zijn tegen gaswinning en hebben daarom meer dan 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in Drenthe, zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de Onderzoeksraad voor de veiligheid een 5-tal aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De raad wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming en er door NAM en EZ meer gecommuniceerd wordt over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil aan. Dit heeft geresulteerd in vijf aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft u gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerp instemmingsbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze vooralsnog niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Daarmee komen we tot de conclusie dat uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie nog onvoldoende tot zijn recht komt in dit ontwerp instemmingsbesluit. Omdat wij als lokale overheden de belangen dienen van onze inwoners, moeten wij u er alsnog op wijzen dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker moeten communiceren met de burgers dan tot nu toe gebeurt. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven, is wat vooralsnog ontbreekt.

Wij stellen vast dat u met ons constateert dat het winningsplan lastig is te lezen voor niet-ingewijden. De door u voorgestelde reparatie door tijdens de inloopavonden het winningsplan nader toe te lichten is naar onze mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief en is het hierdoor voor de inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Wij vinden dat:

1. het winningsplan en ontwerpbesluit op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet voldoen aan ministeriele toezeggingen en er daarom een nieuw winningsplan en ontwerpbesluit moeten komen.

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

U geeft een reactie op onze vraag om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid van de gaswinning. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en daarom geen reden ziet het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Wij kunnen uw redenering hierin volgen. Wel zijn wij van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Voorts zijn wij van mening dat als doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit behoort te leiden. Wij zullen dit standpunt in de paragrafen 5.3 (Natuur en milieu) en 9.1 (Voorkomen van schade) nader toelichten.

5.2 Kadere schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zo spoedig mogelijk een kader te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder schade wordt verstaan.

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook Recente Rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn.

Bij begrijpen uw motivatie en kunnen hiermee instemmen.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

Wij hebben u in ons advies gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied. Ook hebben we voor het Drentsche Aa-gebied u in algemene zin reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. U geeft in uw ontwerp besluit aan de NAM te zullen vragen om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden. Wij

stellen daarmee vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentsche Aa nog niet zijn onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied zijn derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentse Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Het Drentsche Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentse Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincie Groningen en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets zoals bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentsche Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitend moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts menen wij dat voor dit Winningsplan een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk aanmerkelijke negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentsche Aa.

Wij vinden dat:

- 1. Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw ontwerpbesluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Wij zijn van mening dat dit gebrek feitelijk zou moeten leiden tot niet-ontvankelijk verklaring van de aanvraag zijnde het winningsplan Westerveld.**
- 2. Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.**
- 3. Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming en derhalve niet ontvankelijk moet worden verklaard.**

5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen.

Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Wij vinden dat u:

Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries-10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten. Het is naar de inwoners toe vanuit het gewenste burgerperspectief niet juist om tijdens een vergunningprocedure voor een nieuw winningsplan uit een nieuw geboorde put in het veld Vries Zuid gas te gaan winnen.

In uw antwoord schrijft u “zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, is er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig”.

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaalt dat een winningsplan onder meer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten. Voor zover wij hebben kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Wij zijn daarom van mening dat uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij concluderen op grond van bovenstaande dus dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe gewenst om de NAM toe te staan op basis van een bestaande vergunning voor het gasveld Vries gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens willen wij erop wijzen dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb).

Wij vinden dat:

- 1. Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.**
- 2. Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak uiterst onzorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.**
- 3. Vanuit het oogpunt van burgerperspectief het onbegrijpelijk is, dat na ruim 20 jaar geen gas te hebben gewonnen uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd. Wij vinden dat u gelet op bovenstaande deze winning moet laten beëindigen.**

- 4. de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb) en hiermee het plan niet ontvankelijk is.**

6.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het SodM om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijk ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: "Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveld systeem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid." Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

- 1. Wél aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en Sodm en NAM op te dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.**

6.3 Totale productie en fluctuaties

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Waarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Wij constateren dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet worden onderbouwd. Tevens geeft u in uw besluit niet aan in welk tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveau's vermeden moeten worden. Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is naar onze mening onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Wij vinden dat u:

- 2. De noodzaak van de gaswinnings uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en tevens aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.**

6.4 Productieniveau high case

Wij hebben in ons advies gevraagd in uw besluit op te nemen dat als de NAM het high case scenario overschrijdt de NAM een nieuw winningsplan in procedure moet brengen. Wij constateren dat u ons advies op dit punt heeft overgenomen.

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De onderzoeksraad adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen welke plaats deze onzekerheid krijgt in de besluitvorming.

In ons advies hebben we ook aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Ook heeft de Onderzoeksraad in 2015 aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april jl.) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is die de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en 4 jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Wij vinden dat u:

1. **In de besluitvorming niet transparant bent hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen in de besluitvorming.**
2. **Gelet op de onzekerheden nu niet tot een afgewogen besluit kunt komen.**

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Wij wijzen u op ons advies om een nieuwe Seismische Risico Analyse (SRA) uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijzen wij u op de aard en omvang van de bebouwing. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld op 27-10-2011 en gedeeltelijk voor wat betreft infrastructuur ook is gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, moeten nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen in uw afweging.

Wij kunnen niet beoordelen of in de SRA rekening wel is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd.

Ook de gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Wij vinden dat u:

3. **Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.**

In het algemeen vinden wij het winningsplan multi-interpretabel. In het winningsplan en het ontwerpbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put. Wij wijzen u hierbij op hetgeen er onder 6.1 staat over de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

4. **Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.**

5. Niet kunt instemmen met een winningsplan waarin niet nauwkeurig is omschreven waarvoor instemming wordt gevraagd en dat niet voldoet aan de bepalingen uit de Mijnbouwwet.

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Wij vinden dat u:

- 1. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.**

8.2 Bodemtrilling

In ons advies hebben we gevraagd in verband met de kans op een door een beving geïnduceerde schade gehoor te geven aan het plaatsen van seismische meetapparatuur en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Wij vinden dat uitwerking ervan onvoldoende en volgordelijke niet correct. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. In hoofdstuk 10 komen we hierop terug.

Ten aan zien van vallende objecten vinden we het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat u:

- 2. alsnog inzicht moet geven op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.**

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

Wij vinden dat u:

- 3. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.**
- 4. Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.**

9 SCHADE

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

In ons advies hebben we u geadviseerd om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan de NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving moet er als nog komen en worden gezien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan. Deze dient om advies voorgelegd te worden aan Sodm, Tcbb, decentrale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat onze conclusie onjuist is en dat u van mening bent dat de op grond van de Mbw vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uit geproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Tenslotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen uit het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. NAM geeft voorts aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mbw minder van belang zijn. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mbw maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet verlenen van een winningsvergunning geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie cq. grootte van de gasvelden. De Mbw stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Wij vinden dat:

1. Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mbw onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door gaswinning. **U het winningsplan niet ontvankelijk moet verklaren.**
2. De toezegging van NAM uit het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U

stelt dan ook ten onrechte dat door NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

9.2 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd evenals in het aardbevingsgebied Groningen een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden. NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichhoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.

Wij vinden dat u:

- 1. als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.**
- 2. uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**
- 3. zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.**

- 4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).**

9.3 Lusten en lasten

U geeft aan dat de minister toezeggingen heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPa aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met “verkenningen” en “werken aan” met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

- 1. In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.**

10 RISICOBEEHERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 (Onzekerheden/ Ontbrekende zaken) zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het SodM. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Een risicobeheersysteem moet ingezet worden voor:

- Bijsturen winning in geval van bevingen;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Wij zien in het ontwerpbesluit dat u onze advies heeft overgenomen en de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Wij constateren dat u ons advies om de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad over te nemen heeft ingewilligd en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en gebouwschade.

Wij vinden het bijplaatsen van enkele meters echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dat in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) vergelijkbaar met die worden toegepast in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidig aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld aangezien bevingen zich over grote afstanden kunnen verplaatsen. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheert door een onafhankelijke organisatie op kosten van de NAM.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven

aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Wij vinden dat:

- 1. vanwege het ontbreken van een goed inzicht in de relatie tussen gaswinning en de kans op bevingen het dan ook gerechtvaardigd dat van elk gebouw in en rond een gasveld een opname gemaakt wordt. Wij vinden dat dit in de voorschriften van de vergunning expliciet moet worden opgenomen.**
- 2. vanwege de risico categorie van de velden Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen. Het huidig aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een causaal verband te kunnen leggen tussen beving en schade.**
- 3. in de vergunning een door SodM goedgekeurd risicobeheersysteem incl een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners en andere belanghebbenden inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.**
- 4. Uw instemmingsbesluit pas van kracht te laten worden, nadat het meetsysteem operationeel is en de nulmetingen zijn uitgevoerd.**

11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de naar onze mening onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-besluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht zijn wij van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld.

Artikel 2:

Wij kunnen instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

Wij zijn van mening dat in dit ontwerpbesluit de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende is gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor de gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Wij zijn van mening dat een risicobeheersysteem onderdeel moet zijn van de besluitvormingsfase van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners.

Artikel 5:

Wij constateren dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden. Wij zijn van mening dat u ervoor moet zorgen dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners.

Artikel 7:

Wij kunnen met inachtneming van de inhoud van onze zienswijze instemmen met dit artikel.

Ministerie van Economische Zaken
De heer H. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Contactpersoon XXXXXXXXXX
Telefoon 14 0592
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Bijlagen 1
Datum 17 januari 2017
Verzenddatum

Onderwerp Zienswijzen Ontwerp-instemmingsbesluit
Winningsplan Westerveld

Geachte heer Kamp,

Hierbij ontvangt u onze zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld. Deze zienswijzen liggen in de lijn met het eerder door ons ingediende advies. Bij het opstellen van de zienswijzen hebben wij, net als bij het maken van het advies, intensief samengewerkt met de andere decentrale overheden in het gebied.

Wij lezen in uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u een aantal van onze adviezen (deels) heeft overgenomen. Tegelijkertijd lezen wij dat u voornemens bent om in te stemmen met het winningsplan.

Wanneer u daadwerkelijk besluit om in te stemmen betekent dit, dat u accepteert dat er een kans bestaat op bevingen in intensief bebouwd stedelijk gebied en dorpskernen. Bevingen die kunnen leiden tot schade. De Tcbb geeft zelfs aan dat mogelijk voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter wordt overschreden.

U heeft gehoord dat er bij onze inwoners, eigenaren van gebouwen en bij de gemeenteraad serieuze onrust bestaat. U heeft een groot aantal handtekeningen ontvangen en de gemeenteraad heeft besloten om een motie van afkeuring vast te stellen rond de winning uit put Vries-10.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de Sodm over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in onze gemeente hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen onder het stedelijk gebied en de kernen van Assen. Gelet hierop en de onrust, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het winningsplan. Hier geldt het principe: *Better safe, than sorry.*

Indien u na een belangenafweging instemt met het winningsplan, kiest u bewust voor risico's en schade voor onze inwoners en een aantasting van hun recht op een ongestoord woongenot.

Overigens zien wij dusdanige onvolkomenheden en onzekerheden in het winningsplan en uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u nu geen goede belangenafweging kunt maken die voldoet aan de wettelijke vereisten.

Uitzonderlijk belangrijk is een goede onafhankelijke schade afhandeling. Als gemeente vinden wij dat de omgekeerde bewijslast zoals die van toepassing is voor het Groninger Veld (Wet

bewijsvermoeden gaswinning Groningen) ook voor het gebied Westerveld moet gelden. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u aan dat u het principe niet wilt toepassen in het gebied Westerveld, omdat het alleen in Groningen gaat om grote aantallen schadegevallen. Wij kunnen deze conclusie niet rijmen met het door de Tcbb benoemde mogelijkheid dat zich bevingen kunnen voordoen die de grens van een magnitude 3,9 op de schaal van Richter overschrijden. Doet zich een dergelijke beving voor onder Assen, dan zal er sprake zijn van een groot aantal schadegevallen. Wij verzoeken u dan ook om de omgekeerde bewijslast wel toe te passen zodat er geen rechtsongelijkheid is.

Alles overziend zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

gemeentesecretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: Advies Winningsplan Westeveld

Concept via : XXXXXXXXXX

Paraaf voor gezien :
Briefpapier :

Concept d.d. : 16 januari 2017
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : ██████████
Toestel : ██████
Paraaf eenheids- :
/programmamanager

Origineel : 1
Archiefexemplaren : 1
Afschriften : 3

Brief nr.(docbase) :
Procesnummer :
(Docbase)
Zaaknummer :
(Docbase)

Totaal : 5

Afschriften:

██████████
██████████
██████████

Meezenden:

Advies Winningsplan Westerveld

Opmerkingen:

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

Beleid

Datum:
 Eenheidsmanager/ [REDACTED]
 Progr. Manager:
 Opsteller: [REDACTED]
 Telefoon: [REDACTED]
 Portef. Houder: Out
 Registr.nr.:

Instemming verkregen en kopie gezonden aan:

Eenheid/ Programma/ Naam	Datum

Paraaf [REDACTED]

Openbare besluitenlijst: Ja Nee
 Bekendmakingplicht: Ja Nee
 O.R.: Ja Nee

Bij besluit in mandaat:
 Mandaatnummer:

Informeren van de raad:

- Alleen via openbare besluitenlijst
- Via lijst ter inzage liggende stukken
- Via brief en stuk(ken) ter inzage
- Via versturen informatie met aanbiedingsbrief
- Via brief

Vervolgprocedure:

Behandeling in de raad:

- Informatief
- Opiniërend
- Besluitvormend

Afhandelen door :

Kopie besluit :

Deponeren Paraaf :

Voorstel aan B&W

Onderwerp:
 Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit
 Winningsplan Westerveld

Voorstel:
 Bijgevoegde zienswijzen en aanbiedingsbrief
 vaststellen

Achtergrond:

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinnings in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft echter aanleiding om een zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen is nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en is gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen belangstelling te hebben voor een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeentebesturen worden vastgesteld.

	Akkoord	Bespreken	Signaal
B			
WS			
WH			
WV			
WW			
S			

Besluit B&W

Datum:

Gemeente Assen

Beleid

> Toelichting voorstel aan B&W

Onderwerp:

Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

---

Voorstel:

Instemmen met bijgevoegde zienswijzen en aanbiedingsbrief

Achtergrond:

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinnings in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft echter aanleiding om een zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen is nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en is gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen belangstelling te hebben voor een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeentebesturen worden vastgesteld.

Argumenten:

In het belang van inwoners en bedrijven in Assen is het nodig om zienswijzen in te dienen.

Kanttekeningen / risico's:

n.v.t.

Financiële toelichting:

n.v.t.

Communicatie:

Na behandeling in de gemeenteraad worden de zienswijzen 'downloadbaar' op www.assen.nl gezet zodat inwoners deze kunnen gebruiken om eigen zienswijzen in te dienen. Het gaat hierbij om een zienswijze die geschikt is gemaakt voor gebruik door inwoners.

Personeel en Organisatie:

n.v.t.

Uitvoering en planning:

n.v.t.

Evaluatie:

n.v.t.

Gemeente Assen

---

gelet op het streven naar een gezamenlijke zienswijze, niet aan te bevelen om in de zienswijzen aanpassingen in te doen.

De andere overheden gaan de zienswijzen niet voorleggen aan hun raad/algemeen bestuur en hebben daardoor meer tijd voor besluitvorming (de zienswijzen kunnen tot 19 juni worden ingediend). Uw college zal dus als eerste een besluit nemen dat vervolgens z.s.m. op het openbare deel van de raadsstukken wordt geplaatst. In de communicatie met de media kan er dus alleen worden gezegd dat we als overheden intensief hebben samengewerkt en dat we niet weten wat de andere besturen gaan besluiten.

Vraag:

Het kan zijn dat de gemeenteraad vraagt of het college voornemens is om in beroep te gaan. Misschien een punt om het in uw vergadering over te hebben.

Hierbij is het van belang om te melden dat de minister misschien zelf besluit om de NAM niet ontvankelijk te verklaren of de procedure over te doen. De inschatting is, dat er fouten zijn gemaakt die hersteld moeten worden.

> Raadsvoorstel

Opiniërende bespreking: 17 mei 2017

Besluitvormende raad: 17 mei 2017

Datum verzending: 17 mei 2017

Onderwerp:

Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Voorstel:

Kennismemen van de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld en de aanbiedingsbrief aan de minister van Economische Zaken

Achtergrond

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht. Dit advies is besproken in uw vergadering van 12 januari jl.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinningen in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft ons echter aanleiding om een zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen hebben wij nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en hebben wij gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen belangstelling te hebben voor een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeentebesturen worden vastgesteld.

Na uw vergadering zullen wij de zienswijzen 'downloadbaar' op www.assen.nl zetten zodat inwoners deze kunnen gebruiken om eigen zienswijzen in te dienen. Het gaat hierbij om een zienswijze die geschikt is gemaakt voor gebruik door inwoners.

Het college van burgemeester en wethouders van Assen,

de burgemeester,
dhr. M.L.J. Out

de secretaris,
dhr. T. Dijkstra

Besluitvorming raad:

De raad van de gemeente Assen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van mei 2017;

b e s l u i t :

Kennismemen van de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld en de aanbiedingsbrief aan de minister van Economische Zaken

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 1 juni 2017

> Raadsvoorstel

De raad voornoemd,

, voorzitter

, griffier

Date : 18-4-2017 12:32:32

16.1131

F [REDACTED]
T [REDACTED]
Subject : RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Beste [REDACTED]

Wij zijn helaas verhindert aankomende donderdagmiddag.

We sluiten ons als gemeente Leek uiteraard weer aan bij het vervolgtraject (vergadering 9, 10 mei 2017) publicatie ontwerpbesluit Winningsplan Westerveld en opstellen van een (casco-)zienswijze.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsmedewerker Ruimtelijke Ordening
Gemeente Leek
Postbus 100
9350 AC LEEK
[REDACTED]
www.leek.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 18 april 2017 9:46
Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@tynaarlo.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@gemeentewesterveld.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@wdodelta.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@noorderzijvest.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@groningen.nl>; [REDACTED]
Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Het ministerie van Economische Zaken heeft de publicatie van het ontwerp-besluit over het Winningsplan Westerveld iets uitgesteld. Het idee was om half april te publiceren. **De publicatie wordt nu verwacht in de week van 5 mei.** Op 22, 23 en 24 mei zal het ministerie informatieavonden in Assen en omgeving organiseren.

Op basis van de oorspronkelijke planning van EZ heb ik in de mail van 10 maart jullie gevraagd alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren om weer samen op te trekken om tot een zienswijze te komen.

Het eerste moment is **aanstaande donderdag 20 april om 13:30 uur in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Deze gaat gewoon door!**

In dit overleg gaan we de taken verdelen en bespreken we de laatste belangrijke ontwikkelingen. Dan bepalen we ook of op basis van de gewijzigde planning van EZ de overige geplande momenten verplaatst moeten worden.

Eén van deze ontwikkelingen is het besluit voor het Groningerveld om de NAM uit het schadeafhandelingstraject te halen. De NAM heeft bij Tynaarlo aangegeven ook uit de schadeafhandeling te willen treden voor de kleinere velden in Drenthe. Zij hebben om een overleg gevraagd met burgemeester Thijsen. Hij is in principe tot dit overleg bereid, maar wel wil hij graag hierover van te voren bestuurlijke afstemming met alle gemeenten in Drenthe die nu een actieve rol vervullen in het gaswinningsdossier, evenals de provincie Drenthe. Deze bestuurlijk afstemming willen we donderdag ook ambtelijk even voorbespreken.

Ik verwacht jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] <[REDACTED]@assen.nl>
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 10 maart 2017 11:58
Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@aaenhunze.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@coevorden.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@coevorden.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@emmen.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@leek.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@middendrenthe.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@middendrenthe.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@drenthe.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@drenthe.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@drenthe.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@drenthe.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tynaarlo.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tynaarlo.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@gemeentewesterveld.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@gemeentewesterveld.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@wdodelta.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@hunzeenaas.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@noorderzijvest.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@noorderzijvest.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@vechtstromen.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@vechtstromen.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@groningen.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@groningen.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@provinciegroningen.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@provinciegroningen.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@provinciegroningen.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@provinciegroningen.nl>
Onderwerp: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze. De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

■■■■■■■■■■
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■ [@assen.nl](mailto:■■■■■■■■■■@assen.nl)
website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 18-4-2017 11:21:25

16.1132

F

T

Subject : RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Attachment : image001.png;

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 18 april 2017 09:46

Aan: [redacted]@aaenhunze.nl'; [redacted]@leek.nl'; [redacted]@middendrenthe.nl'; [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl'; [redacted]@drenthe.nl'; [redacted]@drenthe.nl'; [redacted]@gemeentewesterveld.nl'; [redacted]@wdodelta.nl'; [redacted]@noorderzijvest.nl'; [redacted]@groningen.nl'; [redacted]@provinciegroningen.nl'; [redacted]@provinciegroningen.nl'

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Het ministerie van Economische Zaken heeft de publicatie van het ontwerp-besluit over het Winningsplan Westerveld iets uitgesteld. Het idee was om half april te publiceren. De publicatie wordt nu verwacht in de week van 5 mei. Op 22, 23 en 24 mei zal het ministerie informatieavonden in Assen en omgeving organiseren.

Op basis van de oorspronkelijke planning van EZ heb ik in de mail van 10 maart jullie gevraagd alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren om weer samen op te trekken om tot een zienswijze te komen.

Het eerste moment is **aanstaande donderdag 20 april om 13:30 uur in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Deze gaat gewoon door!**

In dit overleg gaan we de taken verdelen en bespreken we de laatste belangrijke ontwikkelingen. Dan bepalen we ook of op basis van de gewijzigde planning van EZ de overige geplande momenten verplaatst moeten worden.

Eén van deze ontwikkelingen is het besluit voor het Groningerveld om de NAM uit het schadeafhandelingstraject te halen. De NAM heeft bij Tynaarlo aangegeven ook uit de schadeafhandeling te willen treden voor de kleinere velden in Drenthe. Zij hebben om een overleg gevraagd met burgemeester Thijsen. Hij is in principe tot dit overleg bereid, maar wel wil hij graag hierover van te voren bestuurlijke afstemming met alle gemeenten in Drenthe die nu een actieve rol vervullen in het gaswinningsdossier, evenals de provincie Drenthe. Deze bestuurlijk afstemming willen we donderdag ook ambtelijk even voorbespreken.

Ik verwacht jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]

Verzonden: vrijdag 10 maart 2017 11:58

Aan: [redacted]@aaenhunze.nl [redacted]@aaenhunze.nl [redacted]@assen.nl'; [redacted]@coevorden.nl' [redacted]@coevorden.nl'; [redacted]@dewoldenhoogeveen.nl' <[redacted]@dewoldenhoogeveen.nl [redacted]@emmen.nl [redacted]@leek.nl>; [redacted]@middendrenthe.nl' <[redacted]@middendrenthe.nl>; [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl' <[redacted]@GemeenteNoordenveld.nl>; [redacted]@drenthe.nl' <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl' <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@tynaarlo.nl' [redacted]@tynaarlo.nl>; [redacted]@gemeentewesterveld.nl' <[redacted]@gemeentewesterveld.nl [redacted]@wdodelta.nl [redacted]@hunzeenaas.nl>; [redacted]@noorderzijvest.nl' [redacted]@noorderzijvest.nl>; [redacted]@vechtstromen.nl' <[redacted]@vechtstromen.nl>; [redacted]@groningen.nl' <[redacted]@groningen.nl>; [redacted]@provinciegroningen.nl' [redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted]@provinciegroningen.nl' [redacted]@provinciegroningen.nl>

Onderwerp: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze. De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

■■■■■■■■■■
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■ [@assen.nl](mailto:■■■■■■■■■■@assen.nl)
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 18-4-2017 09:46:49

From : [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Jammer [REDACTED]

We houden je op de hoogte!

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
E [REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: zaterdag 15 april 2017 16:37

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]@aaenhunze.nl; [REDACTED]@coevorden.nl; [REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl; [REDACTED]@emmen.nl; [REDACTED]@leek.nl; [REDACTED]@middendrenthe.nl; [REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl; [REDACTED]@drenthe.nl; [REDACTED]@drenthe.nl; [REDACTED]@tynaarlo.nl; [REDACTED]@gemeentewesterveld.nl; [REDACTED]@wdodelta.nl; [REDACTED]@hunzeenaas.nl; [REDACTED]@vechtstromen.nl; [REDACTED]@ groningen.nl;

Onderwerp: Re: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Beste [REDACTED]

Vanwege het bijwonen van een zitting bij de Rechtbank Groningen ben ik helaas verhinderd om op donderdag 20 april de startbijeenkomst zienswijzen gaswinningsplan Westerveld bij te wonen.

Vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Waterschap Noorderzijlvest

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 10 mrt. 2017 om 11:57 heeft [REDACTED]@assen.nl> het volgende geschreven:

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze.

De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<Processchema Zienswijze gaswinningsplan Westerveld.docx>

Date : 18-4-2017 09:45:46

16.1134

From : [REDACTED]

T [REDACTED]

GemeenteNoordenveld.nl" [REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl, "[REDACTED]@drenthe.nl" [REDACTED]@drenthe.nl, [REDACTED]@drenthe.nl" [REDACTED]@drenthe.nl, "[REDACTED]@tynaarlo.nl" [REDACTED]@tynaarlo.nl, "[REDACTED] gemeentewesterveld.nl" [REDACTED]@gemeentewesterveld.nl, "[REDACTED]@wdodelta.nl" [REDACTED]@wdodelta.nl, [REDACTED]@hunzeenaas.nl, "[REDACTED]@noorderzijvest.nl" [REDACTED]@noorderzijvest.nl, "[REDACTED]@ groningen.nl" [REDACTED]@ groningen.nl, [REDACTED]@provincie groningen.nl, [REDACTED]@provincie groningen.nl" [REDACTED]@provincie groningen.nl
Subject : RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Het ministerie van Economische Zaken heeft de publicatie van het ontwerp-besluit over het Winningsplan Westerveld iets uitgesteld. Het idee was om half april te publiceren. De publicatie wordt nu verwacht in de week van 5 mei. Op 22, 23 en 24 mei zal het ministerie informatieavonden in Assen en omgeving organiseren.

Op basis van de oorspronkelijke planning van EZ heb ik in de mail van 10 maart jullie gevraagd alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren om weer samen op te trekken om tot een zienswijze te komen.

Het eerste moment is **aanstaande donderdag 20 april om 13:30 uur in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Deze gaat gewoon door!**

In dit overleg gaan we de taken verdelen en bespreken we de laatste belangrijke ontwikkelingen. Dan bepalen we ook of op basis van de gewijzigde planning van EZ de overige geplande momenten verplaatst moeten worden.

Eén van deze ontwikkelingen is het besluit voor het Groningerveld om de NAM uit het schadeafhandelingstraject te halen. De NAM heeft bij Tynaarlo aangegeven ook uit de schadeafhandeling te willen treden voor de kleinere velden in Drenthe. Zij hebben om een overleg gevraagd met burgemeester [REDACTED]. Hij is in principe tot dit overleg bereid, maar wel wil hij graag hierover van te voren bestuurlijke afstemming met alle gemeenten in Drenthe die nu een actieve rol vervullen in het gaswinningsdossier, evenals de provincie Drenthe. Deze bestuurlijk afstemming willen we donderdag ook ambtelijk even voorbespreken.

Ik verwacht jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: vrijdag 10 maart 2017 11:58

Aan: [REDACTED]

[REDACTED]
<[REDACTED]>
[REDACTED]@drenthe.nl' [REDACTED]@drenthe.nl>; [REDACTED]@drenthe.nl' <[REDACTED]@drenthe.nl>; [REDACTED]@tynaarlo.nl' [REDACTED]@tynaarlo.nl>; [REDACTED]@hunzeenaas.nl>; [REDACTED]@noorderzijvest.nl' [REDACTED]@noorderzijvest.nl>; [REDACTED]@vechtstromen.nl' <[REDACTED]@vechtstromen.nl>; [REDACTED]@ groningen.nl' [REDACTED]@ groningen.nl>; [REDACTED]@provincie groningen.nl' [REDACTED]@provincie groningen.nl>; [REDACTED]@

Onderwerp: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze.
De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 18-4-2017 08:56:19

16.1135

F [redacted]
To : [redacted]@assen.nl, "[redacted]@tynaarlo.nl"
C [redacted]
Subject : RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Hoi [redacted]

Gaat dit overleg a.s. donderdag nog door? Is er al nader bericht van EZ over ontwerpbesluit en start zienswijzetermijn?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gielen
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gielen
www.aaenhunze.nl
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: zaterdag 15 april 2017 16:37
Aan: [redacted]
CC: [redacted]@emmen.nl; [redacted]@leek.nl; [redacted]@middendrenthe.nl; [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl; [redacted]@drenthe.nl; [redacted]@drenthe.nl; [redacted]@tynaarlo.nl; [redacted]@gemeentewesterveld.nl; [redacted]@wdodelta.nl; [redacted]
Onderwerp: Re: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Beste [redacted]

Vanwege het bijwonen van een zitting bij de Rechtbank Groningen ben ik helaas verhinderd om op donderdag 20 april de startbijeenkomst zienswijzen gaswinningsplan Westerveld bij te wonen.

Vriendelijke groeten,
[redacted]
Waterschap Noorderzijlvest

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 10 mrt. 2017 om 11:57 heeft [redacted]@assen.nl> het volgende geschreven:

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
  2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze.
- De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<Processchema Zienswijze gaswinningsplan Westerveld.docx>

DISCLAIMER:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.
Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 4-5-2017 09:42:11

From : [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag [REDACTED]

Ja, Midden Drenthe heeft ook meegedaan aan het advies en doet waarschijnlijk ook mee. Afgelopen keer was [REDACTED] van Midden Drenthe er niet i.v.m. vakantie. Ik heb geen mobiel nummer van [REDACTED]

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@aaenhunze.nl]
Verzonden: woensdag 3 mei 2017 21:55
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Re: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

[REDACTED]
Nog 1 vraag; hoe zit het met Midden Drenthe: moeten we hen ook noemen? Hebben ze meegedaan aan het advies? En schrijven ze mee aan de zienswijze?
Hoor graag!
G [REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 3 mei 2017 om 13:58 heeft [REDACTED]@aaenhunze.nl> het volgende geschreven:

[REDACTED]
Ik krijg [REDACTED] niet aan de telefoon, hij is niet aanwezig. Je hebt niet ook een mobiel nummer van hem?
Als dat niet het geval is, ga ik deze lijn dus in ieder geval doorsturen naar de communicatiecollega's, met een cc-tje naar jullie allen.
Groet!
[REDACTED]

Van: [REDACTED]@assen.nl]
Verzonden: woensdag 3 mei 2017 13:51
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Tel [REDACTED]

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@aaenhunze.nl]
Verzonden: dinsdag 2 mei 2017 17:18
Aan: [REDACTED]@assen.nl [REDACTED]@tynaarlo.nl>
Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Hallo [REDACTED]

Ik heb op basis van de notities de kernboodschap even uitgewerkt. Ik merk dat ik nog niet helemaal voldoende in het onderwerp zit. Willen jullie daarom nog even kritisch meelezen en aanvullen/wijzigen waar nodig? [REDACTED] is deze week op vakantie, ik kan hem dus helaas niet 'lastig vallen'. Ik worstel nog even met de rol/positie van de provincie in deze boodschap. Graag jullie input.

Ik wil 't morgen eigenlijk doorsturen naar de communicatie collega's voor nadere afstemming. Lukt het jullie morgenochtend hier naar te kijken en mij een reactie te sturen?

Hoor 't graag!

Groet: [REDACTED]

Van: [REDACTED]@assen.nl]
Verzonden: donderdag 20 april 2017 16:46
Aan: [REDACTED]@leek.nl'; [REDACTED]@middendrenthe.nl'; [REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl'; [REDACTED]@drenthe.nl'; [REDACTED]@drenthe.nl'; [REDACTED]@tynaarlo.nl'; [REDACTED]@gemeentewesterveld.nl'; [REDACTED]@wdodelta.nl [REDACTED]@noorderzijvest.nl'; [REDACTED]@groningen.nl [REDACTED]@provinciegroningen.nl'; [REDACTED]@provinciegroningen.nl'

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Vanmiddag bij elkaar gezeten en oa de planning van het zienswijze traject gaswinningsplan Westerveld doorgenomen.

We hebben afgesproken dat we op 9 mei van 14:00-17:00 uur in Tynaarlo de eerste reactie op het ontwerpbesluit gaan bespreken en de vorm van de zienswijze. Tevens gaan we de onderwerpen onderling verdelen.

De reservering van 10 mei haal ik uit jullie agenda's.

Op 16 mei van 13:00-17:00 uur gaan we gezamenlijk in Tynaarlo het concept bespreken.

We reserveren op 18 mei nog een moment van 10:00-12:30 uur om eventuele laatste punten te bespreken als dat nodig is.

Ik stuur jullie zo de afspraken toe voor in de agenda's alsmede een aangepaste procesplanning.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: Eric Lanooy

Verzonden: dinsdag 18 april 2017 9:46

Aan: @aaenhunze.nl <@aaenhunze.nl>; @leek.nl' @leek.nl'; @middendrenthe.nl' @middendrenthe.nl'; @GemeenteNoordenveld.nl' <@GemeenteNoordenveld.nl>; @drenthe.nl' <@drenthe.nl>; @drenthe.nl' @drenthe.nl'; @tynaarlo.nl' @tynaarlo.nl'; @gemeentewesterveld.nl @gemeentewesterveld.nl'; @wdodelta.nl' @wdodelta.nl'; @hunzeenaas.nl'; @noorderzijlvest.nl' <@noorderzijlvest.nl>; @ groningen.nl' <@ groningen.nl>; @provincie groningen.nl' <@provincie groningen.nl>; @provincie groningen.nl' @provincie groningen.nl'

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Het ministerie van Economische Zaken heeft de publicatie van het ontwerp-besluit over het Winningsplan Westerveld iets uitgesteld. Het idee was om half april te publiceren. **De publicatie wordt nu verwacht in de week van 5 mei.** Op 22, 23 en 24 mei zal het ministerie informatieavonden in Assen en omgeving organiseren.

Op basis van de oorspronkelijke planning van EZ heb ik in de mail van 10 maart jullie gevraagd alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren om weer samen op te trekken om tot een zienswijze te komen.

Het eerste moment is **aanstaande donderdag 20 april om 13:30 uur in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Deze gaat gewoon door!**

In dit overleg gaan we de taken verdelen en bespreken we de laatste belangrijke ontwikkelingen. Dan bepalen we ook of op basis van de gewijzigde planning van EZ de overige geplande momenten verplaatst moeten worden.

Eén van deze ontwikkelingen is het besluit voor het Groningerveld om de NAM uit het schadeafhandelingstraject te halen. De NAM heeft bij Tynaarlo aangegeven ook uit de schadeafhandeling te willen treden voor de kleinere velden in Drenthe. Zij hebben om een overleg gevraagd met burgemeester [REDACTED]. Hij is in principe tot dit overleg bereid, maar wel wil hij graag hierover van te voren bestuurlijke afstemming met alle gemeenten in Drenthe die nu een actieve rol vervullen in het gaswinningsdossier, evenals de provincie Drenthe. Deze bestuurlijk afstemming willen we donderdag ook ambtelijk even voorbespreken.

Ik verwacht jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: vrijdag 10 maart 2017 11:58

Aan: @aaenhunze.nl' <@aaenhunze.nl>; @assen.nl'; @coevorden.nl' @coevorden.nl'; @dewoldenhoogeveen.nl' <@dewoldenhoogeveen.nl>; @emmen.nl' <@emmen.nl>; @leek.nl' <@leek.nl>; @middendrenthe.nl' <@middendrenthe.nl>; @GemeenteNoordenveld.nl' @GemeenteNoordenveld.nl'; @drenthe.nl' <@drenthe.nl>; @drenthe.nl' @drenthe.nl'; @tynaarlo.nl' @tynaarlo.nl'; @gemeentewesterveld.nl' @gemeentewesterveld.nl'; @wdodelta.nl' @wdodelta.nl'; @hunzeenaas.nl'; @noorderzijlvest.nl' @noorderzijlvest.nl'; @vechtstromen.nl' <@vechtstromen.nl>; @ groningen.nl' <@ groningen.nl>; @provincie groningen.nl' <@provincie groningen.nl>; @provincie groningen.nl' @provincie groningen.nl'

Onderwerp: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze.
De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

■■■■■■■■■■
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■ [@assen.nl](mailto:■■■■■■■■■■@assen.nl)
website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 3-5-2017 21:55:26

16.1137

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : Re: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

[REDACTED]
Nog 1 vraag: hoe zit het met Midden Drenthe: moeten we hen ook noemen? Hebben ze meegedaan aan het advies? En schrijven ze mee aan de zienswijze?
Hoor graag!

G [REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 3 mei 2017 om 13:58 heeft [REDACTED] <[\[REDACTED\]@aaenhunze.nl](mailto:[REDACTED]@aaenhunze.nl)> het volgende geschreven:

[REDACTED]
Ik krijg [REDACTED] niet aan de telefoon, hij is niet aanwezig. Je hebt niet ook een mobiel nummer van hem?
Als dat niet het geval is, ga ik deze lijn dus in ieder geval doorsturen naar de communicatiecollega's, met een cc-tje naar jullie allen.
Groet!

Van: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>
Verzonden: woensdag 3 mei 2017 13:51
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Tel frank: [REDACTED]

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@aaenhunze.nl](mailto:[REDACTED]@aaenhunze.nl)>
Verzonden: dinsdag 2 mei 2017 17:18
Aan: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)> [REDACTED] <[\[REDACTED\]@tynaarlo.nl](mailto:[REDACTED]@tynaarlo.nl)>
Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Hallo [REDACTED]

Ik heb op basis van de notities de kernboodschap even uitgewerkt. Ik merk dat ik nog niet helemaal voldoende in het onderwerp zit. Willen jullie daarom nog even kritisch meelezen en aanvullen/wijzigen waar nodig? [REDACTED] is deze week op vakantie, ik kan hem dus helaas niet 'lastig vallen'. Ik worstel nog even met de rol/positie van de provincie in deze boodschap. Graag jullie input.

Ik wil 't morgen eigenlijk doorsturen naar de communicatie collega's voor nadere afstemming. Lukt het jullie morgenochtend hier naar te kijken en mij een reactie te sturen?

Hoor 't graag!

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>
Verzonden: donderdag 20 april 2017 16:46
Aan: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@leek.nl](mailto:[REDACTED]@leek.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@middendrenthe.nl](mailto:[REDACTED]@middendrenthe.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@GemeenteNoordenveld.nl](mailto:[REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@drenthe.nl](mailto:[REDACTED]@drenthe.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@drenthe.nl](mailto:[REDACTED]@drenthe.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@tynaarlo.nl](mailto:[REDACTED]@tynaarlo.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@gemeentewesterveld.nl](mailto:[REDACTED]@gemeentewesterveld.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@wdodelta.nl](mailto:[REDACTED]@wdodelta.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@noorderzijvest.nl](mailto:[REDACTED]@noorderzijvest.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@ groningen.nl](mailto:[REDACTED]@ groningen.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@provinciegroningen.nl](mailto:[REDACTED]@provinciegroningen.nl)>; [REDACTED] <[\[REDACTED\]@provinciegroningen.nl](mailto:[REDACTED]@provinciegroningen.nl)>
Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Vanmiddag bij elkaar gezeten en oa de planning van het zienswijze traject gaswinningsplan Westerveld doorgenomen.

We hebben afgesproken dat we op 9 mei van 14:00-17:00 uur in Tynaarlo de eerste reactie op het ontwerpbesluit gaan bespreken en de vorm van de zienswijze. Tevens gaan we de onderwerpen onderling verdelen.

De reservering van 10 mei haal ik uit jullie agenda's.

Op 16 mei van 13:00-17:00 uur gaan we gezamenlijk in Tynaarlo het concept bespreken.

We reserveren op 18 mei nog een moment van 10:00-12:30 uur om eventuele laatste punten te bespreken als dat nodig is.

Ik stuur jullie zo de afspraken toe voor in de agenda's alsmede een aangepaste procesplanning.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 18 april 2017 9:46
Aan: [redacted]@aaenhunze.nl' <[redacted]@aaenhunze.nl>; [redacted]@leek.nl' [redacted]@leek.nl>; [redacted]@middendrenthe.nl' <[redacted]@middendrenthe.nl>; [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl' <[redacted]@GemeenteNoordenveld.nl>; [redacted]@drenthe.nl' [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl' <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@tynaarlo.nl' [redacted]@tynaarlo.nl>; [redacted]@gemeentewesterveld.nl' [redacted]@gemeentewesterveld.nl>; [redacted]@wdodelta.nl' [redacted]@wdodelta.nl' [redacted]@hunzeenaas.nl>; [redacted]@noorderzijvest.nl' [redacted]@noorderzijvest.nl>; [redacted]@ groningen.nl' <[redacted]@ groningen.nl>; [redacted]@ provincie groningen.nl' [redacted]@ provincie groningen.nl>; [redacted]@ provincie groningen.nl' [redacted]@ provincie groningen.nl>

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Het ministerie van Economische Zaken heeft de publicatie van het ontwerp-besluit over het Winningsplan Westerveld iets uitgesteld. Het idee was om half april te publiceren. **De publicatie wordt nu verwacht in de week van 5 mei.** Op 22, 23 en 24 mei zal het ministerie informatieavonden in Assen en omgeving organiseren.

Op basis van de oorspronkelijke planning van EZ heb ik in de mail van 10 maart jullie gevraagd alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren om weer samen op te trekken om tot een zienswijze te komen.

Het eerste moment is **aanstaande donderdag 20 april om 13:30 uur in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Deze gaat gewoon door!**

In dit overleg gaan we de taken verdelen en bespreken we de laatste belangrijke ontwikkelingen. Dan bepalen we ook of op basis van de gewijzigde planning van EZ de overige geplande momenten verplaatst moeten worden.

Eén van deze ontwikkelingen is het besluit voor het Groningerveld om de NAM uit het schadeafhandelingstraject te halen. De NAM heeft bij Tynaarlo aangegeven ook uit de schadeafhandeling te willen treden voor de kleinere velden in Drenthe. Zij hebben om een overleg gevraagd met burgemeester Thijsen. Hij is in principe tot dit overleg bereid, maar wel wil hij graag hierover van te voren bestuurlijke afstemming met alle gemeenten in Drenthe die nu een actieve rol vervullen in het gaswinningsdossier, evenals de provincie Drenthe. Deze bestuurlijk afstemming willen we donderdag ook ambtelijk even voorbespreken.

Ik verwacht jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 10 maart 2017 11:58
Aan: [redacted]@aaenhunze.nl' <[redacted]@aaenhunze.nl>; [redacted]@coevorden.nl' [redacted]@coevorden.nl>; [redacted]@dewoldenhoogeveen.nl' <[redacted]@dewoldenhoogeveen.nl>; [redacted]@emmen.nl' [redacted]@emmen.nl>; [redacted]@leek.nl' <[redacted]@leek.nl>; [redacted]@middendrenthe.nl' <[redacted]@middendrenthe.nl>; [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl' <[redacted]@GemeenteNoordenveld.nl>; [redacted]@drenthe.nl' [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl' [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@tynaarlo.nl' [redacted]@tynaarlo.nl>; [redacted]@gemeentewesterveld.nl' [redacted]@gemeentewesterveld.nl>; [redacted]@wdodelta.nl' [redacted]@wdodelta.nl' [redacted]@hunzeenaas.nl>; [redacted]@noorderzijvest.nl' [redacted]@noorderzijvest.nl>; [redacted]@vechtstromen.nl' <[redacted]@vechtstromen.nl>; [redacted]@ groningen.nl' <[redacted]@ groningen.nl>; [redacted]@ provincie groningen.nl' [redacted]@ provincie groningen.nl>; [redacted]@ provincie groningen.nl' [redacted]@ provincie groningen.nl>

Onderwerp: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze. De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

██████████
██████████
██████████@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:
*Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.
Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.*

DISCLAIMER:
*Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.
Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.*

Date : 3-5-2017 13:54:51

16.1138

Subject : RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dank je!

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 3 mei 2017 13:51
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Tel [redacted]

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]@aaenhunze.nl
Verzonden: dinsdag 2 mei 2017 17:18
Aan: [redacted]@assen.nl [redacted]@tynaarlo.nl
Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Hallo [redacted]

Ik heb op basis van de notities de kernboodschap even uitgewerkt. Ik merk dat ik nog niet helemaal voldoende in het onderwerp zit. Willen jullie daarom nog even kritisch meelezen en aanvullen/wijzigen waar nodig? [redacted] is deze week op vakantie, ik kan hem dus helaas niet 'lastig vallen'. Ik worstel nog even met de rol/positie van de provincie in deze boodschap. Graag jullie input.

Ik wil 't morgen eigenlijk doorsturen naar de communicatie collega's voor nadere afstemming. Lukt het jullie morgenochtend hier naar te kijken en mij een reactie te sturen?

Hoor 't graag!

Groet, [redacted]

Van: [redacted]@assen.nl
Verzonden: donderdag 20 april 2017 16:46
Aan: [redacted]@leek.nl'; [redacted]@middendrenthe.nl'; [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl'; [redacted]@drenthe.nl'; [redacted]@drenthe.nl'; [redacted]@tynaarlo.nl'; [redacted]@gemeentewesterveld.nl'; [redacted]@wdodelta.nl'; [redacted]@noorderzijvest.nl [redacted]@ groningen.nl'; [redacted]
Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Vanmiddag bij elkaar gezeten en oa de planning van het zienswijze traject gaswinningsplan Westerveld doorgenomen.

We hebben afgesproken dat we op 9 mei van 14:00-17:00 uur in Tynaarlo de eerste reactie op het ontwerpbesluit gaan bespreken en de vorm van de zienswijze. Tevens gaan we de onderwerpen onderling verdelen.
De reservering van 10 mei haal ik uit jullie agenda's.
Op 16 mei van 13:00-17:00 uur gaan we gezamenlijk in Tynaarlo het concept bespreken.
We reserveren op 18 mei nog een moment van 10:00-12:30 uur om eventuele laatste punten te bespreken als dat nodig is.

Ik stuur jullie zo de afspraken toe voor in de agenda's alsmede een aangepaste procesplanning.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 18 april 2017 9:46
Aan: [redacted]@aaenhunze.nl' <[redacted]@aaenhunze.nl [redacted] [redacted]@leek.nl>; [redacted]@middendrenthe.nl' <[redacted]@middendrenthe.nl>; [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl' <[redacted]@GemeenteNoordenveld.nl>; [redacted]@drenthe.nl' <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl' <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@tynaarlo.nl' <[redacted]@tynaarlo.nl>; [redacted]@gemeentewesterveld.nl' <[redacted]@gemeentewesterveld.nl>; [redacted]@wdodelta.nl' <[redacted]@wdodelta.nl>; [redacted]@hunzeenaas.nl>; [redacted]@noorderzijvest.nl' <[redacted]@noorderzijvest.nl [redacted] [redacted]@ groningen.nl>; [redacted]@provincie groningen.nl' <[redacted]@provincie groningen.nl' <[redacted]@provincie groningen.nl' <[redacted]@provincie groningen.nl>

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Het ministerie van Economische Zaken heeft de publicatie van het ontwerp-besluit over het Winningsplan Westerveld iets uitgesteld. Het idee was om half april te publiceren. **De publicatie wordt nu verwacht in de week van 5 mei.** Op 22, 23 en 24 mei zal het ministerie informatieavonden in Assen en omgeving organiseren.

Op basis van de oorspronkelijke planning van EZ heb ik in de mail van 10 maart jullie gevraagd alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren om weer samen op te trekken om tot een zienswijze te komen.

Het eerste moment is **aanstaande donderdag 20 april om 13:30 uur in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Deze gaat gewoon door!**

In dit overleg gaan we de taken verdelen en bespreken we de laatste belangrijke ontwikkelingen. Dan bepalen we ook of op basis van de gewijzigde planning van EZ de overige geplande momenten verplaatst moeten worden.

Eén van deze ontwikkelingen is het besluit voor het Groningerveld om de NAM uit het schadeafhandelingstraject te halen. De NAM heeft bij Tynaarlo aangegeven ook uit de schadeafhandeling te willen treden voor de kleinere velden in Drenthe. Zij hebben om een overleg gevraagd met burgemeester [REDACTED]. Hij is in principe tot dit overleg bereid, maar wel wil hij graag hierover van te voren bestuurlijke afstemming met alle gemeenten in Drenthe die nu een actieve rol vervullen in het gaswinningsdossier, evenals de provincie Drenthe. Deze bestuurlijk afstemming willen we donderdag ook ambtelijk even voorbespreken.

Ik verwacht jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] [@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 10 maart 2017 11:58
Aan: [REDACTED]@aaenhunze.nl' <[REDACTED]@aaenhunze.nl>; [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@coevorden.nl>; [REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl' <[REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl>; [REDACTED]@emmen.nl <[REDACTED]@emmen.nl>; [REDACTED]@leek.nl>; [REDACTED]@middendrenthe.nl' <[REDACTED]@middendrenthe.nl>; [REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl' <[REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl>; [REDACTED]@drenthe.nl' <[REDACTED]@drenthe.nl>; [REDACTED]@drenthe.nl' <[REDACTED]@drenthe.nl>; [REDACTED]@tynaarlo.nl' <[REDACTED]@tynaarlo.nl>; [REDACTED]@gemeentewesterveld.nl' <[REDACTED]@gemeentewesterveld.nl>; [REDACTED]@wdodelta.nl <[REDACTED]@wdodelta.nl>; [REDACTED]@hunzeenaas.nl>; [REDACTED]@noorderzijvest.nl' <[REDACTED]@noorderzijvest.nl>; [REDACTED]@vechtstromen.nl' <[REDACTED]@vechtstromen.nl>; [REDACTED]@ groningen.nl' <[REDACTED]@ groningen.nl>; [REDACTED]@provincie groningen.nl' <[REDACTED]@provincie groningen.nl>; [REDACTED]@provincie groningen.nl' <[REDACTED]@provincie groningen.nl>
Onderwerp: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze.
De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] [@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.
Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 3-5-2017 13:51:07

From : [redacted]

T [redacted]

Subject : RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Tel [redacted]

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]@aaenhunze.nl]

Verzonden: dinsdag 2 mei 2017 17:18

Aan: [redacted] [redacted]

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Hallo [redacted]

Ik heb op basis van de notities de kernboodschap even uitgewerkt. Ik merk dat ik nog niet helemaal voldoende in het onderwerp zit. Willen jullie daarom nog even kritisch meelezen en aanvullen/wijzigen waar nodig? [redacted] is deze week op vakantie, ik kan hem dus helaas niet 'lastig vallen'. Ik worstel nog even met de rol/positie van de provincie in deze boodschap. Graag jullie input.

Ik wil 't morgen eigenlijk doorsturen naar de communicatie collega's voor nadere afstemming. Lukt het jullie morgenochtend hier naar te kijken en mij een reactie te sturen?

Hoor 't graag!

Groet, [redacted]

Van: [redacted]@assen.nl]

Verzonden: donderdag 20 april 2017 16:46

Aan: [redacted]@leek.nl'; [redacted]@middendrenthe.nl'; [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl'; [redacted]@drenthe.nl'; [redacted]@drenthe.nl'; [redacted]@tynaarlo.nl'; [redacted]@gemeentewesterveld.nl'; [redacted]@wdodelta.nl'; [redacted]@noorderzijvest.nl'; [redacted]@ groningen.nl'; [redacted]

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Vanmiddag bij elkaar gezeten en oa de planning van het zienswijze traject gaswinningsplan Westerveld doorgenomen.

We hebben afgesproken dat we op 9 mei van 14:00-17:00 uur in Tynaarlo de eerste reactie op het ontwerpbesluit gaan bespreken en de vorm van de zienswijze. Tevens gaan we de onderwerpen onderling verdelen.

De reservering van 10 mei haal ik uit jullie agenda's.

Op 16 mei van 13:00-17:00 uur gaan we gezamenlijk in Tynaarlo het concept bespreken.

We reserveren op 18 mei nog een moment van 10:00-12:30 uur om eventuele laatste punten te bespreken als dat nodig is.

Ik stuur jullie zo de afspraken toe voor in de agenda's alsmede een aangepaste procesplanning.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 18 april 2017 9:46

Aan: [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Het ministerie van Economische Zaken heeft de publicatie van het ontwerp-besluit over het Winningsplan Westerveld iets uitgesteld. Het idee was om half april te publiceren. **De publicatie wordt nu verwacht in de week van 5 mei.** Op 22, 23 en 24 mei zal het ministerie informatieavonden in Assen en omgeving organiseren.

Op basis van de oorspronkelijke planning van EZ heb ik in de mail van 10 maart jullie gevraagd alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren om weer samen op te

trekken om tot een zienswijze te komen.

Het eerste moment is **aanstaande donderdag 20 april om 13:30 uur in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Deze gaat gewoon door!**

In dit overleg gaan we de taken verdelen en bespreken we de laatste belangrijke ontwikkelingen. Dan bepalen we ook of op basis van de gewijzigde planning van EZ de overige geplande momenten verplaatst moeten worden.

Eén van deze ontwikkelingen is het besluit voor het Groningerveld om de NAM uit het schadeafhandelingstraject te halen. De NAM heeft bij Tynaarlo aangegeven ook uit de schadeafhandeling te willen treden voor de kleinere velden in Drenthe. Zij hebben om een overleg gevraagd met burgemeester Thijsen. Hij is in principe tot dit overleg bereid, maar wel wil hij graag hierover van te voren bestuurlijke afstemming met alle gemeenten in Drenthe die nu een actieve rol vervullen in het gaswinningsdossier, evenals de provincie Drenthe. Deze bestuurlijk afstemming willen we donderdag ook ambtelijk even voorbespreken.

Ik verwacht jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: [redacted]

Verzonden: vrijdag 10 maart 2017 11:58

Aan: [redacted]

Onderwerp: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze. De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

@assen.nl

website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 2-5-2017 17:17:52

F

T

Subject : RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Attachment : Ontwerpbesluit gaswinning kernboodschap.docx;

Hallo

Ik heb op basis van de notities de kernboodschap even uitgewerkt. Ik merk dat ik nog niet helemaal voldoende in het onderwerp zit. Willen jullie daarom nog even kritisch meelezen en aanvullen/wijzigen waar nodig? is deze week op vakantie, ik kan hem dus helaas niet 'lastig vallen'. Ik worstel nog even met de rol/positie van de provincie in deze boodschap. Graag jullie input.

Ik wil 't morgen eigenlijk doorsturen naar de communicatie collega's voor nadere afstemming. Lukt het jullie morgenochtend hier naar te kijken en mij een reactie te sturen?

Hoor 't graag!

Groet,

Van:

Verzonden: donderdag 20 april 2017 16:46

Aan: @leek.nl; @middendrenthe.nl; GemeenteNoordenveld.nl; drenthe.nl; @drenthe.nl; @tynaarlo.nl; @gemeentewesterveld.nl; @wdodelta.nl;

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Vanmiddag bij elkaar gezeten en oa de planning van het zienswijze traject gaswinningsplan Westerveld doorgenomen.

We hebben afgesproken dat we op 9 mei van 14:00-17:00 uur in Tynaarlo de eerste reactie op het ontwerpbesluit gaan bespreken en de vorm van de zienswijze. Tevens gaan we de onderwerpen onderling verdelen.

De reservering van 10 mei haal ik uit jullie agenda's.

Op 16 mei van 13:00-17:00 uur gaan we gezamenlijk in Tynaarlo het concept bespreken.

We reserveren op 18 mei nog een moment van 10:00-12:30 uur om eventuele laatste punten te bespreken als dat nodig is.

Ik stuur jullie zo de afspraken toe voor in de agenda's alsmede een aangepaste procesplanning.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

@assen.nl

website: www.assen.nl

Van:

Verzonden: dinsdag 18 april 2017 9:46

Aan: @aaenhunze.nl; @aaenhunze.nl; @leek.nl; @middendrenthe.nl; @middendrenthe.nl; @GemeenteNoordenveld.nl; @GemeenteNoordenveld.nl; @drenthe.nl; @drenthe.nl; @drenthe.nl; @drenthe.nl; @tynaarlo.nl; @tynaarlo.nl; @gemeentewesterveld.nl; @gemeentewesterveld.nl; @wdodelta.nl; @wdodelta.nl; @hunzeenaas.nl; @noorderzijvest.nl; @noorderzijvest.nl; @ groningen.nl; @provinciegroningen.nl; @provinciegroningen.nl; @provinciegroningen.nl; @provinciegroningen.nl

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Het ministerie van Economische Zaken heeft de publicatie van het ontwerp-besluit over het Winningsplan Westerveld iets uitgesteld. Het idee was om half april te publiceren. **De publicatie wordt nu verwacht in de week van 5 mei.** Op 22, 23 en 24 mei zal het ministerie informatieavonden in Assen en omgeving organiseren.

Op basis van de oorspronkelijke planning van EZ heb ik in de mail van 10 maart jullie gevraagd alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren om weer samen op te trekken om tot een zienswijze te komen.

Het eerste moment is **aanstaande donderdag 20 april om 13:30 uur in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Deze gaat gewoon door!**

In dit overleg gaan we de taken verdelen en bespreken we de laatste belangrijke ontwikkelingen. Dan bepalen we ook of op basis van de gewijzigde planning van EZ de overige geplande momenten verplaatst moeten worden.

Eén van deze ontwikkelingen is het besluit voor het Groningerveld om de NAM uit het schadeafhandelingstraject te halen. De NAM heeft bij Tynaarlo aangegeven ook uit de schadeafhandeling te willen treden voor de kleinere velden in Drenthe. Zij hebben om een overleg gevraagd met burgemeester . Hij is in principe tot dit overleg bereid, maar wel wil hij graag hierover van te voren bestuurlijke afstemming met alle gemeenten in Drenthe die nu een actieve rol vervullen in het gaswinningsdossier, evenals de provincie Drenthe. Deze bestuurlijk afstemming willen we donderdag ook ambtelijk even voorbespreken.

Ik verwacht jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen

Van: .....
Verzonden: vrijdag 10 maart 2017 11:58
Aan: .....

Onderwerp: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze.
De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

.....
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

.....@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:
*Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.
Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.*

Ontwerpbesluit gaswinning : kernboodschap

Toelichting via mail aan communicatiecollega's:

Op vrijdag 5 mei publiceert het ministerie van Economische Zaken het ontwerp-besluit met betrekking tot het gaswinningsplan Westerveld. Tot 16 juni kunnen zienswijzen ingediend worden.

In januari hebben de gemeenten Aa en Hunze, Assen, Tynaarlo en Noordenveld hierover een gezamenlijk advies uitgebracht. Daarom willen we in deze fase (ontwerp-besluit en zienswijzen) ook zoveel mogelijk weer samen optrekken. In de bijlage zie je de routeplanner.

We hebben daarom een voorstel gedaan voor een kernboodschap die bestuurders vanaf 5 mei kunnen gebruiken in de perswoordvoering.

Op 11 mei vindt bestuurlijk overleg plaats. Daarin zullen ook de communicatiestappen over het naar buiten brengen van het standpunt aan de orde komen. Ons voorstel is dit te doen na de inloopbijeenkomsten in Assen (22, 23, 24 mei) en voor de raadsvergadering in Assen (1 juni). Nadere afstemming hierover moet plaatsvinden.

Elementen kernboodschap:

In januari hebben de we als gemeenten in Noord-Drenthe samen een advies uitgebracht over het gaswinningsplan Westerveld.

Insteek van dit advies is:

- het belang van onze inwoners staat voorop.
- **Daarom: nee tegen gasboringen, tenzij er aan maatregelen wordt voldaan, waaronder schadebeperking, onafhankelijke schadeafhandeling en meetsystemen. (aanvullen svp!)**

Het ministerie van Economische Zaken heeft op 5 mei een ontwerp-besluit gepubliceerd. Inwoners, organisaties en overheden kunnen binnen zes weken een zienswijze indienen. Het ministerie van EZ organiseert op 22, 23 en 24 mei in Assen inloopbijeenkomsten. Wij willen iedereen ook graag hierop attenderen.

In de komende periode zullen wij, en alle genoemde gemeenten, het ontwerp-besluit goed doornemen en kijken of er naar ons advies is geluisterd (en verwerkt is in het ontwerp-besluit). Op basis daarvan beoordelen we of we een zienswijze zullen indienen, en of we dat als gemeenten **en provincie** gezamenlijk doen, of afzonderlijk.

We verwachten begin juni hierover een standpunt te hebben ingenomen.

(rol provincie Drenthe?)

Date : 24-4-2017 16:40:22

From : [REDACTED]

T [REDACTED]@ groningen.nl

Subject : RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Prima [REDACTED]

Ik houd je op de hoogte en als ik wat wil weten weet ik je te vinden.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@ assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: maandag 24 april 2017 16:38

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Goedemiddag [REDACTED]

Ik heb de afspraken niet geaccepteerd omdat ik hier geen rol in kan spelen. Ik wens jullie veel succes. Mocht je nog vragen hebben over het een en ander ben ik uiteraard bereid om hierover mee te denken. Dan maken we een aparte afspraak.

Met vriendelijke groeten

Van: [REDACTED]@ assen.nl]

Verzonden: donderdag 20 april 2017 16:46

Aan: [REDACTED]

[REDACTED]@ tynaarlo.nl'; [REDACTED]@ gemeentewesterveld.nl'; [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

[REDACTED]@ aaenhunze.nl'; [REDACTED]@ provincie groningen.nl [REDACTED]@ provincie groningen.nl'

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Vanmiddag bij elkaar gezeten en oa de planning van het zienswijze traject gaswinningsplan Westerveld doorgenomen.

We hebben afgesproken dat we op 9 mei van 14:00-17:00 uur in Tynaarlo de eerste reactie op het ontwerpbesluit gaan bespreken en de vorm van de zienswijze. Tevens gaan we de onderwerpen onderling verdelen.

De reservering van 10 mei haal ik uit jullie agenda's.

Op 16 mei van 13:00-17:00 uur gaan we gezamenlijk in Tynaarlo het concept bespreken.

We reserveren op 18 mei nog een moment van 10:00-12:30 uur om eventuele laatste punten te bespreken als dat nodig is.

Ik stuur jullie zo de afspraken toe voor in de agenda's alsmede een aangepaste procesplanning.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@ assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: dinsdag 18 april 2017 9:46

Aan: [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Het ministerie van Economische Zaken heeft de publicatie van het ontwerp-besluit over het Winningsplan Westerveld iets uitgesteld. Het idee was om half april te publiceren. **De publicatie wordt nu verwacht in de week van 5 mei.** Op 22, 23 en 24 mei zal het ministerie informatieavonden in Assen en omgeving organiseren.

Op basis van de oorspronkelijke planning van EZ heb ik in de mail van 10 maart jullie gevraagd alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren om weer samen op te trekken om tot een zienswijze te komen.

Het eerste moment is **aanstaande donderdag 20 april om 13:30 uur in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Deze gaat gewoon door!**

In dit overleg gaan we de taken verdelen en bespreken we de laatste belangrijke ontwikkelingen. Dan bepalen we ook of op basis van de gewijzigde planning van EZ de overige geplande momenten verplaatst moeten worden.

Eén van deze ontwikkelingen is het besluit voor het Groningerveld om de NAM uit het schadeafhandelingstraject te halen. De NAM heeft bij Tynaarlo aangegeven ook uit de schadeafhandeling te willen treden voor de kleinere velden in Drenthe. Zij hebben om een overleg gevraagd met burgemeester Thijsen. Hij is in principe tot dit overleg bereid, maar wel wil hij graag hierover van te voren bestuurlijke afstemming met alle gemeenten in Drenthe die nu een actieve rol vervullen in het gaswinningsdossier, evenals de provincie Drenthe. Deze bestuurlijk afstemming willen we donderdag ook ambtelijk even voorbespreken.

Ik verwacht jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

■■■■■■■■■■
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■ @assen.nl
website: www.assen.nl

Van: ■■■■■■■■■■
Verzonden: vrijdag 10 maart 2017 11:58
Aan: ■■■■■■■■■■

■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
Onderwerp: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze.
De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

■■■■■■■■■■
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■ @assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 24-4-2017 16:38:28

F [redacted]@ groningen.nl
T [redacted]

16.1142

Subject : RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Goedemiddag [redacted]

Ik heb de afspraken niet geaccepteerd omdat ik hier geen rol in kan spelen. Ik wens jullie veel succes. Mocht je nog vragen hebben over het een en ander ben ik uiteraard bereid om hierover mee te denken. Dan maken we een aparte afspraak.

Met vriendelijke groeten

Margot

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 20 april 2017 16:46

Aan: [redacted]
[redacted]@tynaarlo.nl'; [redacted]@gemeentewesterveld.nl'; [redacted]@wdodelta.nl'; [redacted]@noorderzijlvest.nl'; [redacted]@aaenhunze.nl'; [redacted]@provinciegroningen.nl'; [redacted]@provinciegroningen.nl'

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Vanmiddag bij elkaar gezeten en oa de planning van het zienswijze traject gaswinningsplan Westerveld doorgenomen.

We hebben afgesproken dat we op 9 mei van 14:00-17:00 uur in Tynaarlo de eerste reactie op het ontwerpbesluit gaan bespreken en de vorm van de zienswijze. Tevens gaan we de onderwerpen onderling verdelen.

De reservering van 10 mei haal ik uit jullie agenda's.

Op 16 mei van 13:00-17:00 uur gaan we gezamenlijk in Tynaarlo het concept bespreken.

We reserveren op 18 mei nog een moment van 10:00-12:30 uur om eventuele laatste punten te bespreken als dat nodig is.

Ik stuur jullie zo de afspraken toe voor in de agenda's alsmede een aangepaste procesplanning.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 18 april 2017 9:46

Aan: [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Het ministerie van Economische Zaken heeft de publicatie van het ontwerp-besluit over het Winningsplan Westerveld iets uitgesteld. Het idee was om half april te publiceren. **De publicatie wordt nu verwacht in de week van 5 mei.** Op 22, 23 en 24 mei zal het ministerie informatieavonden in Assen en omgeving organiseren.

Op basis van de oorspronkelijke planning van EZ heb ik in de mail van 10 maart jullie gevraagd alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren om weer samen op te trekken om tot een zienswijze te komen.

Het eerste moment is **aanstaande donderdag 20 april om 13:30 uur in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Deze gaat gewoon door!**

In dit overleg gaan we de taken verdelen en bespreken we de laatste belangrijke ontwikkelingen. Dan bepalen we ook of op basis van de gewijzigde planning van EZ de overige geplande momenten verplaatst moeten worden.

Eén van deze ontwikkelingen is het besluit voor het Groningerveld om de NAM uit het schadeafhandelingstraject te halen. De NAM heeft bij Tynaarlo aangegeven ook uit de schadeafhandeling te willen treden voor de kleinere velden in Drenthe. Zij hebben om een overleg gevraagd met burgemeester Thijsen. Hij is in principe tot dit overleg bereid, maar wel wil hij graag hierover van te voren bestuurlijke afstemming met alle gemeenten in Drenthe die nu een actieve rol vervullen in het gaswinningsdossier, evenals de provincie Drenthe. Deze bestuurlijk afstemming willen we donderdag ook ambtelijk even voorbespreken.

Ik verwacht jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]

Verzonden: vrijdag 10 maart 2017 11:58

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze. De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] [@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)
website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 21-4-2017 11:11:22

16.1143

Cc : " [redacted]@drenthe.nl" [redacted]@drenthe.nl, " [redacted]@tynaarlo.nl, " [redacted]@gemeenteNoordenveld.nl"

Subject : RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Hoi [redacted],

Mooi duidelijk schema!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: [redacted]

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@assen.nl]

Verzonden: donderdag 20 april 2017 19:30

Aan: [redacted]@leek.nl; [redacted]@middendrenthe.nl; [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl; [redacted]@drenthe.nl; [redacted]@drenthe.nl; [redacted]@tynaarlo.nl; [redacted]@gemeentewesterveld.nl; [redacted]@wdodelta.nl; [redacted]; [redacted]@noorderzijvest.nl; [redacted]@groningen.nl; [redacted]@provinciegroningen.nl; [redacted]@provinciegroningen.nl

CC: [redacted]

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Bij deze de aangepaste procesplanning n.a.v. het overleg van vanmiddag.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - [redacted]
M [redacted]
E [redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]

Verzonden: donderdag 20 april 2017 16:46

Aan: [redacted]@aaenhunze.nl' <[redacted]@aaenhunze.nl>; [redacted]@leek.nl' <[redacted]@leek.nl>; [redacted]@middendrenthe.nl' <[redacted]@middendrenthe.nl>; [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl' <[redacted]@GemeenteNoordenveld.nl>; [redacted]@drenthe.nl' <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl' <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@tynaarlo.nl' <[redacted]@tynaarlo.nl>; [redacted]@gemeentewesterveld.nl' <[redacted]@gemeentewesterveld.nl>; [redacted]@wdodelta.nl' <[redacted]@wdodelta.nl>; [redacted]@hunzeenaas.nl' <[redacted]@hunzeenaas.nl>; [redacted]@noorderzijvest.nl' <[redacted]@noorderzijvest.nl>; [redacted]@groningen.nl' <[redacted]@groningen.nl>; [redacted]@aaenhunze.nl' <[redacted]@aaenhunze.nl>; [redacted]@provinciegroningen.nl' <[redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted]@provinciegroningen.nl' <[redacted]@provinciegroningen.nl>

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Vanmiddag bij elkaar gezeten en oa de planning van het zienswijze traject gaswinningsplan Westerveld doorgenomen.

We hebben afgesproken dat we op 9 mei van 14:00-17:00 uur in Tynaarlo de eerste reactie op het ontwerpbesluit gaan bespreken en de vorm van de zienswijze. Tevens gaan we de onderwerpen onderling verdelen.

De reservering van 10 mei haal ik uit jullie agenda's.

Op 16 mei van 13:00-17:00 uur gaan we gezamenlijk in Tynaarlo het concept bespreken.

We reserveren op 18 mei nog een moment van 10:00-12:30 uur om eventuele laatste punten te bespreken als dat nodig is.

Ik stuur jullie zo de afspraken toe voor in de agenda's alsmede een aangepaste procesplanning.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - [redacted]
M [redacted]
E [redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 18 april 2017 9:46

Aan: [redacted]@aaenhunze.nl' <[redacted]@aaenhunze.nl>; [redacted]@leek.nl' <[redacted]@leek.nl>; [redacted]@middendrenthe.nl' <[redacted]@middendrenthe.nl>; [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl' <[redacted]@GemeenteNoordenveld.nl>; [redacted]@drenthe.nl' <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl' <[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@tynaarlo.nl' <[redacted]@tynaarlo.nl>; [redacted]@gemeentewesterveld.nl' <[redacted]@gemeentewesterveld.nl>; [redacted]@wdodelta.nl' <[redacted]@wdodelta.nl>; [redacted]@hunzeenaas.nl' <[redacted]@hunzeenaas.nl>; [redacted]@noorderzijvest.nl' <[redacted]@noorderzijvest.nl>; [redacted]@groningen.nl' <[redacted]@groningen.nl>; [redacted]@provinciegroningen.nl' <[redacted]@provinciegroningen.nl>; [redacted]@provinciegroningen.nl' <[redacted]@provinciegroningen.nl>

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Het ministerie van Economische Zaken heeft de publicatie van het ontwerp-besluit over het Winningsplan Westerveld iets uitgesteld. Het idee was om half april te publiceren. **De publicatie wordt nu verwacht in de week van 5 mei.** Op 22, 23 en 24 mei zal het ministerie informatieavonden in Assen en omgeving organiseren.

Op basis van de oorspronkelijke planning van EZ heb ik in de mail van 10 maart jullie gevraagd alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren om weer samen op te trekken om tot een zienswijze te komen.

Het eerste moment is **aanstaande donderdag 20 april om 13:30 uur in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Deze gaat gewoon door!**

In dit overleg gaan we de taken verdelen en bespreken we de laatste belangrijke ontwikkelingen. Dan bepalen we ook of op basis van de gewijzigde planning van EZ de overige geplande momenten verplaatst moeten worden.

Eén van deze ontwikkelingen is het besluit voor het Groningerveld om de NAM uit het schadeafhandelingstraject te halen. De NAM heeft bij Tynaarlo aangegeven ook uit de schadeafhandeling te willen treden voor de kleinere velden in Drenthe. Zij hebben om een overleg gevraagd met burgemeester Thijsen. Hij is in principe tot dit overleg bereid, maar wel wil hij graag hierover van te voren bestuurlijke afstemming met alle gemeenten in Drenthe die nu een actieve rol vervullen in het gaswinningsdossier, evenals de provincie Drenthe. Deze bestuurlijk afstemming willen we donderdag ook ambtelijk even voorbespreken.

Ik verwacht jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

T 0592 -

E [@assen.nl](mailto:assenspecialist@assen.nl)
website: www.assen.nl

Van:

Verzonden: vrijdag 10 maart 2017 11:58

Aan: 'assenspecialist@aaenhunze.nl' <assenspecialist@aaenhunze.nl>; 'assenspecialist@assen.nl' <assenspecialist@assen.nl>; 'assenspecialist@coevorden.nl' <assenspecialist@coevorden.nl>; 'assenspecialist@dewoldenhoogeveen.nl' <assenspecialist@dewoldenhoogeveen.nl>; 'assenspecialist@emmen.nl' <assenspecialist@emmen.nl>; 'assenspecialist@leek.nl' <assenspecialist@leek.nl>; 'assenspecialist@middendrenthe.nl' <assenspecialist@middendrenthe.nl>; 'assenspecialist@GemeenteNoordenveld.nl' <assenspecialist@GemeenteNoordenveld.nl>; 'assenspecialist@drenthe.nl' <assenspecialist@drenthe.nl>; 'assenspecialist@tynaarlo.nl' <assenspecialist@tynaarlo.nl>; 'assenspecialist@gemeentewesterveld.nl' <assenspecialist@gemeentewesterveld.nl>; 'assenspecialist@wdodelta.nl' <assenspecialist@wdodelta.nl>; 'assenspecialist@hunzeenaas.nl' <assenspecialist@hunzeenaas.nl>; 'assenspecialist@noorderzijvest.nl' <assenspecialist@noorderzijvest.nl>; 'assenspecialist@vechtstromen.nl' <assenspecialist@vechtstromen.nl>; 'assenspecialist@ groningen.nl' <assenspecialist@ groningen.nl>; 'assenspecialist@provinciegroningen.nl' <assenspecialist@provinciegroningen.nl>; 'assenspecialist@provinciegroningen.nl' <assenspecialist@provinciegroningen.nl>

Onderwerp: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze.
De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

T 0592 -

E [@assen.nl](mailto:assenspecialist@assen.nl)
website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 20-4-2017 19:30:14

16.1144

"GemeenteNoordenveld.nl" GemeenteNoordenveld.nl, "@drenthe.nl" @drenthe.nl, "drenthe.nl" drenthe.nl, "tynaarlo.nl" tynaarlo.nl, "gemeentewesterveld.nl" gemeentewesterveld.nl, "wdodelta.nl" wdodelta.nl, "hunzeenaas.nl" hunzeenaas.nl, "noorderzijvest.nl" noorderzijvest.nl, "groningen.nl" groningen.nl, "aaenhunze.nl" aaenhunze.nl, "provinciegroningen.nl" provinciegroningen.nl, "provinciegroningen.nl" provinciegroningen.nl

Subject : RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Attachment : Processchema Zienswijze gaswinningsplan Westerveld.docx;

Bij deze de aangepaste procesplanning n.a.v. het overleg van vanmiddag.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

T 0592 - 366
M
E @assen.nl
website: www.assen.nl

Van:

Verzonden: donderdag 20 april 2017 16:46

Aan: n@GemeenteNoordenveld.nl <@GemeenteNoordenveld.nl>; @drenthe.nl <@drenthe.nl>; @drenthe.nl <@drenthe.nl>; @drenthe.nl <@drenthe.nl>; @tynaarlo.nl <@tynaarlo.nl>; @gemeentewesterveld.nl <@gemeentewesterveld.nl>; @wdodelta.nl <@wdodelta.nl>; @aaenhunze.nl <@aaenhunze.nl>; @noorderzijvest.nl <@noorderzijvest.nl>; @provinciegroningen.nl <@provinciegroningen.nl>; @provinciegroningen.nl <@provinciegroningen.nl>

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Vanmiddag bij elkaar gezeten en oa de planning van het zienswijze traject gaswinningsplan Westerveld doorgenomen.

We hebben afgesproken dat we op 9 mei van 14:00-17:00 uur in Tynaarlo de eerste reactie op het ontwerpbesluit gaan bespreken en de vorm van de zienswijze. Tevens gaan we de onderwerpen onderling verdelen.

De reservering van 10 mei haal ik uit jullie agenda's.

Op 16 mei van 13:00-17:00 uur gaan we gezamenlijk in Tynaarlo het concept bespreken.

We reserveren op 18 mei nog een moment van 10:00-12:30 uur om eventuele laatste punten te bespreken als dat nodig is.

Ik stuur jullie zo de afspraken toe voor in de agenda's alsmede een aangepaste procesplanning.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

T 0592 -
M
E @assen.nl
website: www.assen.nl

Van:

Verzonden: dinsdag 18 april 2017 9:46

Aan: @aaenhunze.nl <@aaenhunze.nl>; @leek.nl <@leek.nl>; n@middendrenthe.nl <@middendrenthe.nl>; @GemeenteNoordenveld.nl <@GemeenteNoordenveld.nl>; @drenthe.nl <@drenthe.nl>; @drenthe.nl <@drenthe.nl>; @drenthe.nl <@drenthe.nl>; @tynaarlo.nl <@tynaarlo.nl>; @gemeentewesterveld.nl <@gemeentewesterveld.nl>; @wdodelta.nl <@wdodelta.nl>; @hunzeenaas.nl <@hunzeenaas.nl>; @noorderzijvest.nl <@noorderzijvest.nl>; @groningen.nl <@groningen.nl>; @provinciegroningen.nl <@provinciegroningen.nl>; @provinciegroningen.nl <@provinciegroningen.nl>

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Het ministerie van Economische Zaken heeft de publicatie van het ontwerp-besluit over het Winningsplan Westerveld iets uitgesteld. Het idee was om half april te publiceren. De publicatie wordt nu verwacht in de week van 5 mei. Op 22, 23 en 24 mei zal het ministerie informatieavonden in Assen en omgeving organiseren.

Op basis van de oorspronkelijke planning van EZ heb ik in de mail van 10 maart jullie gevraagd alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren om weer samen op te trekken om tot een zienswijze te komen.

Het eerste moment is **aanstaande donderdag 20 april om 13:30 uur in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Deze gaat gewoon door!**

In dit overleg gaan we de taken verdelen en bespreken we de laatste belangrijke ontwikkelingen. Dan bepalen we ook of op basis van de gewijzigde planning van EZ de overige geplande momenten verplaatst moeten worden.

Eén van deze ontwikkelingen is het besluit voor het Groningerveld om de NAM uit het schadeafhandelingstraject te halen. De NAM heeft bij Tynaarlo aangegeven ook uit de

schadeafhandeling te willen treden voor de kleinere velden in Drenthe. Zij hebben om een overleg gevraagd met burgemeester Thijsen. Hij is in principe tot dit overleg bereid, maar wel wil hij graag hierover van te voren bestuurlijke afstemming met alle gemeenten in Drenthe die nu een actieve rol vervullen in het gaswinningsdossier, evenals de provincie Drenthe. Deze bestuurlijk afstemming willen we donderdag ook ambtelijk even voorbespreken.

Ik verwacht jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

■■■■■■■■■■
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
T 0592 - ■■■■■■
M ■■■■■■
E ■■■■■■@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: ■■■■■■
Verzonden: vrijdag 10 maart 2017 11:58
Aan: ■■■■■■@aaenhunze.nl' <■■■■■■@aaenhunze.nl>; ■■■■■■@assen.nl'; ■■■■■■@coevorden.nl' <■■■■■■@coevorden.nl>; ■■■■■■@dewoldenhoogeveen.nl' <■■■■■■@dewoldenhoogeveen.nl>; ■■■■■■@emmen.nl ■■■■■■ <■■■■■■@leek.nl>; ■■■■■■@middendrenthe.nl' <■■■■■■@middendrenthe.nl>; ■■■■■■@GemeenteNoordenveld.nl' <■■■■■■@GemeenteNoordenveld.nl>; ■■■■■■@drenthe.nl' <■■■■■■@drenthe.nl>; ■■■■■■@drenthe.nl' <■■■■■■@drenthe.nl>; ■■■■■■@tynaarlo.nl' <■■■■■■@tynaarlo.nl>; ■■■■■■@gemeentewesterveld.nl' <■■■■■■r@gemeentewesterveld.nl>; ■■■■■■@wdodelta.nl ■■■■■■ <■■■■■■@hunzeenaas.nl>; ■■■■■■s@noorderzijvest.nl' <■■■■■■@noorderzijvest.nl>; ■■■■■■@vechtstromen.nl' ■■■■■■@vechtstromen.nl>; ■■■■■■@ groningen.nl'; ■■■■■■@provinciegroningen.nl' <■■■■■■@provinciegroningen.nl>; ■■■■■■@provinciegroningen.nl' <■■■■■■@provinciegroningen.nl>

Onderwerp: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze. De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

■■■■■■■■■■
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
T 0592 - ■■■■■■
■■■■■■■■■■
E ■■■■■■
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Processchema Zienswijze gaswinningsplan Westerveld (definitief)

Door: ██████ gemeente Assen

Planning EZ

5 mei ter inzage legging ontwerp beschikking (publicatie)

22/23/24 mei inloopavonden EZ te Assen

16 juni einde termijn zienswijze

Inleiding

Doel is om gezamenlijk te komen tot een zienswijze. We hebben maar 6 weken dus dit vergt een strakke procesplanning en organisatie. Nav overleg van 20 april volgt onderstaande planning.

Stappenplan

Onderstaand de stappen die gezet moeten worden voor de start van de periode zienswijze.

5 mei	Publicatie ontwerp-besluit door EZ
9 mei	Ambtelijke bijeenkomst 1^e beoordeling ontwerp besluit en reactie van EZ op ons advies. Daarbij focussen op de voor ons belangrijke thema's. Bespreken taakverdeling en vorm van de zienswijze. Inhoudelijke beoordeling provincie beschikbaar.
11 mei	Bestuurlijk overleg met NAM over uittreding NAM in schadeafhandeling in Drenthe (Aa en Hunze, Assen, Tynaarlo, Noordenveld, Midden-Drenthe, provincie Drenthe). Tevens inhoud externe communicatie bespreken.
9-16 mei	Uitwerken concept-zienswijze.
15-18 mei	Gesprekken burgemeester Assen met bewoners/ wijkverenigingen Loon /actiegroep Marsdijk
16 mei	Ambtelijke bijeenkomst: bespreking 1e concept zienswijze.
16-18 mei	Juridische toets concept door advocaat. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze .
22-24 mei	Inloopavonden georganiseerd door EZ in Assen.
23 mei	Behandeling zienswijze in colleges. Na inloopavonden EZ zienswijze openbaar?
1 juni	Behandeling zienswijze in gemeenteraad van Assen. Daarna beschikbaar stellen zienswijze aan inwoners van Assen.
15 juni	Evt. 2 ^e raadsvergadering Assen.
16 juni	Einde termijn zienswijze.

Date : 20-4-2017 16:45:45

From : "██████████"

"██████████ GemeenteNoordenveld.nl" "██████████ GemeenteNoordenveld.nl", "██████████@drenthe.nl" "██████████@drenthe.nl", "██████████@drenthe.nl" "██████████@drenthe.nl", "██████████@tynaarlo.nl" "██████████@tynaarlo.nl", "██████████@gemeentewesterveld.nl" "██████████@gemeentewesterveld.nl", "██████████@wdodelta.nl" "██████████@wdodelta.nl", "██████████@hunzeenaas.nl", "██████████@noorderzijvest.nl" "██████████@noorderzijvest.nl", "██████████@groningen.nl" "██████████@groningen.nl", "██████████@aaenhunze.nl" "██████████@aaenhunze.nl", "██████████@provinciegroningen.nl" "██████████@provinciegroningen.nl", "██████████@provinciegroningen.nl" "██████████@provinciegroningen.nl"

Subject : RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Vanmiddag bij elkaar gezeten en oa de planning van het zienswijze traject gaswinningsplan Westerveld doorgenomen.

We hebben afgesproken dat we op 9 mei van 14:00-17:00 uur in Tynaarlo de eerste reactie op het ontwerpbesluit gaan bespreken en de vorm van de zienswijze. Tevens gaan we de onderwerpen onderling verdelen.

De reservering van 10 mei haal ik uit jullie agenda's.

Op 16 mei van 13:00-17:00 uur gaan we gezamenlijk in Tynaarlo het concept bespreken.

We reserveren op 18 mei nog een moment van 10:00-12:30 uur om eventuele laatste punten te bespreken als dat nodig is.

Ik stuur jullie zo de afspraken toe voor in de agenda's alsmede een aangepaste procesplanning.

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - 366 ██████████

M ██████████

E ██████████@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: ██████████

Verzonden: dinsdag 18 april 2017 9:46

Aan: ██████████
██████████@GemeenteNoordenveld.nl' <██████████@GemeenteNoordenveld.nl>; ██████████@drenthe.nl' <██████████@drenthe.nl>; ██████████@drenthe.nl' <██████████@drenthe.nl>; ██████████@tynaarlo.nl' <██████████@tynaarlo.nl>; ██████████@gemeentewesterveld.nl' <██████████@gemeentewesterveld.nl>; ██████████@wdodelta.nl' <██████████@wdodelta.nl>; ██████████@hunzeenaas.nl'; ██████████@noorderzijvest.nl' <██████████@noorderzijvest.nl>; ██████████@provinciegroningen.nl'; ██████████@provinciegroningen.nl' <██████████@provinciegroningen.nl>

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Het ministerie van Economische Zaken heeft de publicatie van het ontwerp-besluit over het Winningsplan Westerveld iets uitgesteld. Het idee was om half april te publiceren. De publicatie wordt nu verwacht in de week van 5 mei. Op 22, 23 en 24 mei zal het ministerie informatieavonden in Assen en omgeving organiseren.

Op basis van de oorspronkelijke planning van EZ heb ik in de mail van 10 maart jullie gevraagd alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren om weer samen op te trekken om tot een zienswijze te komen.

Het eerste moment is **aanstaande donderdag 20 april om 13:30 uur in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Deze gaat gewoon door!**

In dit overleg gaan we de taken verdelen en bespreken we de laatste belangrijke ontwikkelingen. Dan bepalen we ook of op basis van de gewijzigde planning van EZ de overige geplande momenten verplaatst moeten worden.

Eén van deze ontwikkelingen is het besluit voor het Groningerveld om de NAM uit het schadeafhandelingstraject te halen. De NAM heeft bij Tynaarlo aangegeven ook uit de schadeafhandeling te willen treden voor de kleinere velden in Drenthe. Zij hebben om een overleg gevraagd met burgemeester Thijsen. Hij is in principe tot dit overleg bereid, maar wel wil hij graag hierover van te voren bestuurlijke afstemming met alle gemeenten in Drenthe die nu een actieve rol vervullen in het gaswinningsdossier, evenals de provincie Drenthe. Deze bestuurlijk afstemming willen we donderdag ook ambtelijk even voorbespreken.

Ik verwacht jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - ██████████

M ██████████

E ██████████@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: ██████████

Verzonden: vrijdag 10 maart 2017 11:58

Aan: ██████████@aaenhunze.nl' <██████████@aaenhunze.nl>; ██████████@coevorden.nl' <██████████@coevorden.nl>; ██████████@dewoldenhoogeveen.nl' <██████████@dewoldenhoogeveen.nl>; ██████████@emmen.nl' <██████████@emmen.nl>; ██████████@leek.nl'; ██████████@middendrenthe.nl' <██████████@middendrenthe.nl>; ██████████@GemeenteNoordenveld.nl' <██████████@GemeenteNoordenveld.nl>; ██████████@drenthe.nl' <██████████@drenthe.nl>; ██████████@tynaarlo.nl' <██████████@tynaarlo.nl>; ██████████@gemeentewesterveld.nl' <██████████@gemeentewesterveld.nl>; ██████████@wdodelta.nl' <██████████@wdodelta.nl>; ██████████@hunzeenaas.nl'; ██████████@noorderzijvest.nl' <██████████@noorderzijvest.nl>; ██████████@vechtstromen.nl' <██████████@vechtstromen.nl>;

██████████@ groningen.nl' <██████████@ groningen.nl>; ██████████@ provincie groningen.nl' <██████████@ provincie groningen.nl>;
██████████@ provincie groningen.nl' <██████████@ provincie groningen.nl>

Onderwerp: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze. De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - ██████████

.....
E ██████████@ assen.nl

website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 19-4-2017 09:38:08

16.1146

Cc: "[REDACTED]@assen.nl", "[REDACTED]r@assen.nl"
Subject : RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Hoi [REDACTED],

Mijn collega van communicatie komt morgen ook mee. ([REDACTED]).

Wij willen na afloop van ons overleg graag nog even doorpraten over een andere klus van ons. Kun jij voor ons een extra kamer reserveren vanaf 15.30uur

Tot morgen!

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 18 april 2017 12:46
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

[REDACTED]
Ik ben donderdagmiddag a.s. aanwezig.

Donderdag is ook het 2^e kamer-debat over de schadeafhandeling. Uiterst actueel. Voor zover jullie het nog niet hadden gezien. Bijgaand de brief van Kamp.

Onze inzet voor protocol kleine velden (Annervveen Westerveld) : niet alleen de NAM er uit maar ook EZ ?

<http://www.rtvnoord.nl/nieuws/176938/Eikenaar-De-brief-van-Kamp-was-niet-slim>

'Te veel macht op één plek'

Het Groninger Tweede Kamerlid Henk Nijboer (PvdA) is het eens met Eikenaar. 'Het ministerie van EZ gaat over de veiligheid, de schadeprocedure en het gaswinningsplan. Dat is veel te veel macht op één plek'.

'We hebben er jaren over gedaan om de NAM uit het systeem te halen. Dat is eindelijk gelukt. Hetzelfde moet nu gebeuren met het ministerie. En dat wordt nog een hele kluit.'

Donderdag debatert de Tweede Kamer opnieuw over de gaswinning in Groningen. De PvdA en verschillende andere partijen willen de omstreden brief van Kamp dan aan de orde stellen. Nijboer: 'Ik hoop dat de Kamer als één man/vrouw achter de Groningers gaat staan.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: [REDACTED]

Van: [REDACTED]@assen.nl]
Verzonden: dinsdag 18 april 2017 9:46
Aan: [REDACTED]@leek.nl'; [REDACTED]@middendrenthe.nl'; [REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl'; [REDACTED]@drenthe.nl'; [REDACTED]@drenthe.nl'; [REDACTED]@tynaarlo.nl'; [REDACTED]@gemeentewesterveld.nl'; [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
[REDACTED]@provinciegroningen.nl'
Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Het ministerie van Economische Zaken heeft de publicatie van het ontwerp-besluit over het Winningsplan Westerveld iets uitgesteld. Het idee was om half april te publiceren. **De publicatie wordt nu verwacht in de week van 5 mei.** Op 22, 23 en 24 mei zal het ministerie informatieavonden in Assen en omgeving organiseren.

Op basis van de oorspronkelijke planning van EZ heb ik in de mail van 10 maart jullie gevraagd alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren om weer samen op te trekken om tot een zienswijze te komen.

Het eerste moment is **aanstaande donderdag 20 april om 13:30 uur in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Deze gaat gewoon door!**

In dit overleg gaan we de taken verdelen en bespreken we de laatste belangrijke ontwikkelingen. Dan bepalen we ook of op basis van de gewijzigde planning van EZ de overige geplande momenten verplaatst moeten worden.

Eén van deze ontwikkelingen is het besluit voor het Groningerveld om de NAM uit het schadeafhandelingstraject te halen. De NAM heeft bij Tynaarlo aangegeven ook uit de schadeafhandeling te willen treden voor de kleinere velden in Drenthe. Zij hebben om een overleg gevraagd met burgemeester Thijsen. Hij is in principe tot dit overleg bereid, maar wel wil hij graag hierover van te voren bestuurlijke afstemming met alle gemeenten in Drenthe die nu een actieve rol vervullen in het gaswinningsdossier, evenals de provincie Drenthe. Deze bestuurlijk afstemming willen we donderdag ook ambtelijk even voorbespreken.

Ik verwacht jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - 366 [REDACTED]

M [REDACTED]
E [REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: vrijdag 10 maart 2017 11:58

Aan: [REDACTED]@aaenhunze.nl' <[REDACTED]@aaenhunze.nl>; [REDACTED]@coevorden.nl' <[REDACTED]@coevorden.nl>;
[REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl' <[REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl>; [REDACTED]@emmen.nl [REDACTED]
<[REDACTED]@leek.nl>; [REDACTED]@middendrenthe.nl' <[REDACTED]@middendrenthe.nl>; [REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl' <[REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl>;
[REDACTED]@drenthe.nl' <[REDACTED]@drenthe.nl>; [REDACTED]@drenthe.nl' <[REDACTED]@drenthe.nl>; [REDACTED]@tynaarlo.nl' <[REDACTED]@tynaarlo.nl>;
[REDACTED]@gemeentewesterveld.nl' <[REDACTED]@gemeentewesterveld.nl>; [REDACTED]@wdodelta.nl [REDACTED]
<[REDACTED]@hunzeenaas.nl>; [REDACTED]@noorderzijvest.nl' <[REDACTED]@noorderzijvest.nl>; [REDACTED]@vechtstromen.nl' <[REDACTED]@vechtstromen.nl>;
[REDACTED]@ groningen.nl>; [REDACTED]@provinciegroningen.nl' <[REDACTED]@provinciegroningen.nl>;
[REDACTED]@provinciegroningen.nl' <[REDACTED]@provinciegroningen.nl>

Onderwerp: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze. De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - 366 [REDACTED]

[REDACTED]
E [REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 4-5-2017 10:32:52

Subject : RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Hallo [redacted]

Dank nog voor jouw reactie. Zoals je ziet, heb ik zojuist de mail verstuurd. De publicatie (kennisgeving) stond al in het huis aan huis blad, hier in Aa en Hunze. Ik zag dat de data iets zijn opgeschoven: 8 mei – 19 juni.

Groet!

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@assen.nl]
Verzonden: donderdag 4 mei 2017 9:42
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag [redacted],

Ja, Midden Drenthe heeft ook meegedaan aan het advies en doet waarschijnlijk ook mee. Afgelopen keer was [redacted] van Midden Drenthe er niet i.v.m. vakantie. Ik heb geen mobiel nummer van [redacted].

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidsspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
T 0592 - 366 [redacted]
M [redacted]
E [redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@aaenhunze.nl]
Verzonden: woensdag 3 mei 2017 21:55
Aan: [redacted]@assen.nl>
Onderwerp: Re: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

[redacted]
Nog 1 vraag; hoe zit het met Midden Drenthe: moeten we hen ook noemen? Hebben ze meegedaan aan het advies? En schrijven ze mee aan de zienswijze? Hoor graag!

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 3 mei 2017 om 13:58 heeft [redacted]@aaenhunze.nl> het volgende geschreven:

[redacted]
Ik krijg [redacted] niet aan de telefoon, hij is niet aanwezig. Je hebt niet ook een mobiel nummer van hem? Als dat niet het geval is, ga ik deze lijn dus in ieder geval doorsturen naar de communicatiecollega's, met een cc-tje naar jullie allen.
Groet!

Van: [redacted]y@assen.nl
Verzonden: woensdag 3 mei 2017 13:51
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Tel [redacted]

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidsspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
T 0592 - 366 [redacted]
M [redacted]
E [redacted]assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]@aaenhunze.nl
Verzonden: dinsdag 2 mei 2017 17:18
Aan: [redacted]@assen.nl [redacted]@tynaarlo.nl>
Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Hallo [redacted],

Ik heb op basis van de notities de kernboodschap even uitgewerkt. Ik merk dat ik nog niet helemaal voldoende in het onderwerp zit. Willen jullie daarom nog even kritisch meelezen en aanvullen/wijzigen waar nodig? [redacted] is deze week op vakantie, ik kan hem dus helaas niet 'lastig vallen'. Ik worstel nog even met de rol/positie van de provincie in deze boodschap. Graag jullie input.

Ik wil 't morgen eigenlijk doorsturen naar de communicatie collega's voor nadere afstemming. Lukt het jullie morgenochtend hier naar te kijken en mij een reactie te sturen?

Hoor 't graag!

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED] @assen.nl

Verzonden: donderdag 20 april 2017 16:46

Aan: [REDACTED] @leek.nl; [REDACTED] @middendrenthe.nl; [REDACTED] @GemeenteNoordenveld.nl; [REDACTED] @drenthe.nl; [REDACTED] @drenthe.nl; [REDACTED] @tynaarlo.nl; [REDACTED] @gemeentewesterveld.nl; [REDACTED] @wdodelta.nl [REDACTED] @noorderzijlvest.nl; [REDACTED] @groningen.nl; [REDACTED] @provinciegroningen.nl; [REDACTED] @provinciegroningen.nl

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Vanmiddag bij elkaar gezeten en oa de planning van het zienswijze traject gaswinningsplan Westerveld doorgenomen.

We hebben afgesproken dat we op 9 mei van 14:00-17:00 uur in Tynaarlo de eerste reactie op het ontwerpbesluit gaan bespreken en de vorm van de zienswijze. Tevens gaan we de onderwerpen onderling verdelen.

De reservering van 10 mei haal ik uit jullie agenda's.

Op 16 mei van 13:00-17:00 uur gaan we gezamenlijk in Tynaarlo het concept bespreken.

We reserveren op 18 mei nog een moment van 10:00-12:30 uur om eventuele laatste punten te bespreken als dat nodig is.

Ik stuur jullie zo de afspraken toe voor in de agenda's alsmede een aangepaste procesplanning.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
T 0592 - 366 [REDACTED]
M [REDACTED]
E [REDACTED] @assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: dinsdag 18 april 2017 9:46

Aan: [REDACTED] @aaenhunze.nl <[REDACTED]@aaenhunze.nl>; [REDACTED] @leek.nl <[REDACTED]@leek.nl>; [REDACTED] @middendrenthe.nl <[REDACTED]@middendrenthe.nl>; [REDACTED] @GemeenteNoordenveld.nl <[REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl>; [REDACTED] @drenthe.nl <[REDACTED]@drenthe.nl>; [REDACTED] @drenthe.nl <[REDACTED]@drenthe.nl>; [REDACTED] @tynaarlo.nl <[REDACTED]@tynaarlo.nl>; [REDACTED] @gemeentewesterveld.nl <[REDACTED]@gemeentewesterveld.nl>; [REDACTED] @wdodelta.nl <[REDACTED]@wdodelta.nl>; [REDACTED] @hunzeenaas.nl; [REDACTED] @noorderzijlvest.nl <[REDACTED]@noorderzijlvest.nl>; [REDACTED] @groningen.nl <[REDACTED]@groningen.nl>; [REDACTED] @provinciegroningen.nl <[REDACTED]@provinciegroningen.nl>; [REDACTED] @provinciegroningen.nl <[REDACTED]@provinciegroningen.nl>

Onderwerp: RE: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Het ministerie van Economische Zaken heeft de publicatie van het ontwerp-besluit over het Winningsplan Westerveld iets uitgesteld. Het idee was om half april te publiceren. **De publicatie wordt nu verwacht in de week van 5 mei.** Op 22, 23 en 24 mei zal het ministerie informatieavonden in Assen en omgeving organiseren.

Op basis van de oorspronkelijke planning van EZ heb ik in de mail van 10 maart jullie gevraagd alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren om weer samen op te trekken om tot een zienswijze te komen.

Het eerste moment is **aanstaande donderdag 20 april om 13:30 uur in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Deze gaat gewoon door!**

In dit overleg gaan we de taken verdelen en bespreken we de laatste belangrijke ontwikkelingen. Dan bepalen we ook of op basis van de gewijzigde planning van EZ de overige geplande momenten verplaatst moeten worden.

Eén van deze ontwikkelingen is het besluit voor het Groningerveld om de NAM uit het schadeafhandelingstraject te halen. De NAM heeft bij Tynaarlo aangegeven ook uit de schadeafhandeling te willen treden voor de kleinere velden in Drenthe. Zij hebben om een overleg gevraagd met burgemeester Thijsen. Hij is in principe tot dit overleg bereid, maar wel wil hij graag hierover van te voren bestuurlijke afstemming met alle gemeenten in Drenthe die nu een actieve rol vervullen in het gaswinningsdossier, evenals de provincie Drenthe. Deze bestuurlijk afstemming willen we donderdag ook ambtelijk even voorbespreken.

Ik verwacht jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
T 0592 - 366 [REDACTED]
M [REDACTED]
E [REDACTED] @assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: vrijdag 10 maart 2017 11:58

Aan: [REDACTED] @aaenhunze.nl <[REDACTED]@aaenhunze.nl>; [REDACTED] @assen.nl <[REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED] @coevorden.nl <[REDACTED]@coevorden.nl>;

██████████@dewoldenhoogeveen.nl' <██████████@dewoldenhoogeveen.nl>; ██████████@emmen.nl' <██████████@emmen.nl>; ██████████@leek.nl' <██████████@leek.nl>; ██████████@middendrenthe.nl' <██████████@middendrenthe.nl>; ██████████@GemeenteNoordenveld.nl' <██████████@GemeenteNoordenveld.nl>; ██████████@drenthe.nl' <██████████@drenthe.nl>; ██████████@drenthe.nl' <██████████@drenthe.nl>; ██████████@tynaarlo.nl' <██████████@tynaarlo.nl>; ██████████@gemeentewesterveld.nl' <██████████@gemeentewesterveld.nl>; ██████████@wdodelta.nl' <██████████@wdodelta.nl>; ██████████@hunzeenaas.nl' <██████████@hunzeenaas.nl>; ██████████@noorderzijlvest.nl' <██████████@noorderzijlvest.nl>; 'a ██████████@vechtstromen.nl' <██████████@vechtstromen.nl>; ██████████@ groningen.nl' ██████████@ groningen.nl>; ██████████@provinciegroningen.nl' <██████████@provinciegroningen.nl>; ██████████@provinciegroningen.nl' ██████████@provinciegroningen.nl>

Onderwerp: zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Dag allemaal,

In januari hebben we als lokale overheden een advies ingediend bij het ministerie van EZ op het winningsplan Westerveld. Bij de opstellen van het advies is samen opgetrokken.

Half april wordt het ontwerp-besluit op het gaswinningsplan Westerveld verwacht en start de periode van zienswijze. Op basis van de ervaring van het winningsplan Groningen verwachten we gebruik te moeten maken van een zienswijze.

Ik stel voor dat we hierin weer gezamenlijk gaan optrekken. De korte periode van zienswijze (6 weken) maakt een strakke planning vooraf noodzakelijk. In deze periode vallen bovendien ook een aantal feestdagen en de meivakantie.

In overleg met de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo hebben ik bijgaande procesplanning opgesteld.

Ik vraag jullie nu alvast een aantal momenten in jullie agenda's te reserveren:

1. **Donderdag 20 april middag:** ambtelijk startoverleg, taakverdeling
2. **Dinsdag 9 mei en Woensdag 10 mei** bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze. De vraag is of we beide dagen echt nodig hebben maar het is makkelijker om later een dag of dagdeel weer te schrappen.

De bijeenkomsten vinden plaats in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries. Een definitieve uitnodiging volgt later.

Ik heb de uitnodiging breed uitgezet om eenieder de kans te geven mee te doen. Als je geen bijdrage wilt/kunt leveren hoor ik dat ook graag.

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
T 0592 - ██████████
██████████
E ██████████@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.
Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.
Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.
Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 23-9-2016 16:04:30

16.1148

Subject : RE: Zienswijze gemeente Súdwest-Fryslân
Attachment : image001.jpg;

Jammer [REDACTED]

Bedankt voor je informatie en terugkoppeling. Ik ga deze eens goed bestuderen.

Hier is inmiddels ook de mening wat veranderd. We gaan [REDACTED] niet inhuren voor een contra-expertise. We gaan het winningsplan beoordelen op de maatschappelijke thema's. We laten de inhoudelijke beoordeling over aan de instanties die herover gaan (Sodm, Tobb, provincies | Drenthe en Groningen). Dit ook naar aanleiding van de ervaring van de beoordeling van het winningsplan van Groningen.

Omdat het winningsplan Westerveld deels ook in Friesland ligt is het Wetterskip ook aangeschoven. Zij hebben me ook al geïnformeerd over de voortgang in Oppenhuizen.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - 366 [REDACTED]

M [REDACTED]

E [REDACTED]@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: [REDACTED] [mailto:[REDACTED]@sudwestfryslan.nl]

Verzonden: vrijdag 23 september 2016 14:04

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: RE: Zienswijze gemeente Súdwest-Fryslân

Dag [REDACTED],

Je was benieuwd wat EZ met onze zienswijze gaat doen.

Het ministerie van EZ en I&M houden (zoals eigenlijk toch wel een beetje kon worden verwacht) geen rekening met de ingediende zienswijze.

Zoals het er uitziet gaat de gaswinning bij Oppenhuizen door.

Zie verder <http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/bureau-energieprojecten/gaswinning/gaswinning-oppenhuizen>

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsadviseur team ROEZ

T: 14 0515

E: [REDACTED]@sudwestfryslan.nl

werkdagen: ma-di-wo-do-vrij

Centraal Postadres   Loket Bolsward
Postbus 10.000, 8600 HA Sneek   Kerkstraat 1
Bel ons op 14 0515

Telefonisch bereikbaar van   Loket Sneek
ma-vrij van 9.00 - 16.00 uur   Marktstraat 15

info@sudwestfryslan.nl   Loket Workum
www.sudwestfryslan.nl   Merk 1
[@SWFryslan](https://twitter.com/SWFryslan)

Van: [REDACTED] [mailto:[REDACTED]@assen.nl]

Verzonden: dinsdag 3 mei 2016 10:19

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: RE: Zienswijze gemeente Súdwest-Fryslân

Bedankt [REDACTED],

Hij is nog kakelvers zie ik!

Ik zie dat wij zeker een aantal elementen hieruit kunnen gaan gebruiken in onze adviesrol.

Ben heel benieuwd wat het EZ met jullie zienswijze gaat doen.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

T 0592 - [REDACTED]
M 06- [REDACTED]
E [REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@sudwestfryslan.nl
Verzonden: dinsdag 3 mei 2016 9:35
Aan: [REDACTED]@assen.nl
CC: [REDACTED]@sudwestfryslan.nl
Onderwerp: Zienswijze gemeente Súdwest-Fryslân

Geachte heer [REDACTED]

Hierbij onze zienswijze over de ter inzage gelegde ontwerpbesluiten m.b.t. de gaswinning bij Oppenhuizen. Om een indruk te krijgen over de door het ministerie ter inzage gelegde ontwerpbesluiten en daarbij behorende stukken kunt u kijken op: <http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/bureau-energieprojecten/gaswinning/gaswinning-oppenhuizen>
Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsadviseur team ROEZ

T: 14 0515
[REDACTED]@sudwestfryslan.nl
werkdagen: ma-di-wo-do-vrij

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 2 mei 2016 15:27
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Gemeente Súdwest-Fryslân: rapport Houtenbos gaswinning Oppenhuizen

[REDACTED]
Wil jij onze gemeentelijke zienswijze nog even aan de heer [REDACTED] doorsturen?

Dank alvast.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Tel: [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 2 mei 2016 15:26
Aan: [REDACTED]@assen.nl
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Gemeente Súdwest-Fryslân: rapport Houtenbos gaswinning Oppenhuizen

Zoals afgesproken hier het rapport van Ir Houtenbos. Hopelijk legt het ons geen windeieren (Kievietseieren mag hier ook al niet meer....) .

Zodadelijk stuur ik onze zienswijze even door.

Ik wens jullie alvast veel succes toe.
Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsadviseur Ruimte en Beheer

[REDACTED]@sudwestfryslan.nl
werkdagen: ma-di-woe-do- en om de vrijdag niet aanwezig

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Gemeente

Súdwest-Fryslân

Date : 26-9-2016 09:51:53

Subject : RE: Zienswijze gemeente Súdwest-Fryslân

Attachment : image001.jpg;

Succes verder.

Met vriendelijke groet,

Beleidsadviseur team ROEZ

T: 14 0515

E: [\[redacted\]@sudwestfryslan.nl](mailto: [redacted]@sudwestfryslan.nl)

werkdagen: ma-di-wo-do-vrij

Van: [redacted] [mailto: [redacted]@assen.nl]

Verzonden: vrijdag 23 september 2016 16:05

Aan: [redacted]

Onderwerp: RE: Zienswijze gemeente Súdwest-Fryslân

Jammer [redacted]

Bedankt voor je informatie en terugkoppeling. Ik ga deze eens goed bestuderen.

Hier is inmiddels ook de mening wat veranderd. We gaan [redacted] niet inhuren voor een contra-expertise. We gaan het winningsplan beoordelen op de maatschappelijke thema's. We laten de inhoudelijke beoordeling over aan de instanties die herover gaan (Sodm, Tcbb, provincies | Drenthe en Groningen). Dit ook naar aanleiding van de ervaring van de beoordeling van het winningsplan van Groningen.

Omdat het winningsplan Westerveld deels ook in Friesland ligt is het Wetterskip ook aangeschoven. Zij hebben me ook al geïnformeerd over de voortgang in Oppenhuizen.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

T 0592 - [redacted]

M [redacted]

E [\[redacted\]@assen.nl](mailto: [redacted]@assen.nl)

website: www.assen.nl

Van: [redacted] [\[redacted\]@sudwestfryslan.nl](mailto: [redacted]@sudwestfryslan.nl)

Verzonden: vrijdag 23 september 2016 14:04

Aan: [redacted] [\[redacted\]@assen.nl](mailto: [redacted]@assen.nl)>

Onderwerp: RE: Zienswijze gemeente Súdwest-Fryslân

Dag [redacted]

Je was benieuwd wat EZ met onze zienswijze gaat doen.

Het ministerie van EZ en I&M houden (zoals eigenlijk toch wel een beetje kon worden verwacht) geen rekening met de ingediende zienswijze.

Zoals het er uitziet gaat de gaswinning bij Oppenhuizen door.

Zie verder <http://www.nvo.nl/subsidies-regelingen/bureau-energieprojecten/gaswinning/gaswinning-oppenhuizen>

Met vriendelijke groet,

Beleidsadviseur team ROEZ

T: 14 0515

E: [\[redacted\]@sudwestfryslan.nl](mailto: [redacted]@sudwestfryslan.nl)

werkdagen: ma-di-wo-do-vrij

Van: [redacted] [mailto:\[redacted\]@assen.nl](mailto:[redacted]@assen.nl)]

Verzonden: dinsdag 3 mei 2016 10:19

Aan: [redacted]

CC: [redacted]

Onderwerp: RE: Zienswijze gemeente Súdwest-Fryslân

Bedankt [redacted]

Hij is nog kakelvers zie ik!

Ik zie dat wij zeker een aantal elementen hieruit kunnen gaan gebruiken in onze adviesrol.

Ben heel benieuwd wat het EZ met jullie zienswijze gaat doen.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

T 0592 - [redacted]

E [redacted]@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: [redacted] [@sudwestfryslan.nl](mailto:[redacted]@sudwestfryslan.nl)]

Verzonden: dinsdag 3 mei 2016 9:35

Aan: [redacted] [@assen.nl](mailto:[redacted]@assen.nl)>

CC: [redacted] [@sudwestfryslan.nl](mailto:[redacted]@sudwestfryslan.nl)>

Onderwerp: Zienswijze gemeente Súdwest-Fryslân

Geachte heer [redacted]

Hierbij onze zienswijze over de ter inzage gelegde ontwerpbesluiten m.b.t. de gaswinning bij Oppenhuizen.

Om een indruk te krijgen over de door het ministerie ter inzage gelegde ontwerpbesluiten en daarbij behorende stukken kunt u kijken op: <http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/bureau-energieprojecten/gaswinning/gaswinning-oppenhuizen>

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsadviseur team ROEZ

T: 14 0515

E: [redacted]@sudwestfryslan.nl

werkdagen: ma-di-wo-do-vrij

Van: [redacted]

Verzonden: maandag 2 mei 2016 15:27

Aan: [redacted]

Onderwerp: FW: Gemeente Súdwest-Fryslân: rapport Houtenbos gaswinning Oppenhuizen

[redacted]

Wil jij onze gemeentelijke zienswijze nog even aan de heer Lannooy doorsturen?

Dank alvast.

Met vriendelijke groet,

██████████

Tel █████

Van: ██████████

Verzonden: maandag 2 mei 2016 15:26

Aan: '██████████@assen.nl'

CC: ██████████

Onderwerp: Gemeente Súdwest-Fryslân: rapport Houtenbos gaswinning Oppenhuizen

Zoals afgesproken hier het rapport van Ir Houtenbos. Hopelijk legt het ons geen windeieren (Kievietseieren mag hier ook al niet meer....) .

Zodadelijk stuur ik onze zienswijze even door.

Ik wens jullie alvast veel succes toe.

Met vriendelijke groet,

██████████

Beleidsadviseur Ruimte en Beheer

██████████

██████████ [sudwestfryslan.nl](mailto:██████████@sudwestfryslan.nl)

werkdagen: ma-di-woe-do- en om de vrijdag niet aanwezig

Gemeente

Súdwest-Fryslân

Centraal Postadres
Postbus 10.000, 8600 HA Sneek
14 0515

Loket Bolsward
Kerkstraat 1

Telefonisch bereikbaar van
ma-vrij van 9.00 - 16.00 uur

Loket Sneek
Marktstraat 15

info@sudwestfryslan.nl
www.sudwestfryslan.nl
[@SWFryslan](https://www.facebook.com/SWFryslan)

Loket Workum
Merk 1

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Gemeente

Súdwest-Fryslân

Date : 15-5-2017 08:10:32

16.1150

Subject : RE: zienswijze winningsplan Westerveld

Bedankt [REDACTED]

Ik neem deze versie nu als basis voor het vervolg.
Even kort een reactie op je vragen

Basis van de downloadbare versie kan mogelijk de samenvatting worden
Advocaat gaat eindconcept lezen en moet ingaan op de specifieke vragen die we hebben geformuleerd
Klopt dat we in brief iets moeten zeggen over omgekeerde bewijslast (niet vergeten!)
Ja doorschuiven in algemene zin leidt tot rechtsongelijkheid omdat we er dan geen zicht meer op hebben
Apart ingaan op besluitpunten (volgens mij hoeft dat niet of we moeten bij het hoofdadvis doen.
Het is inderdaad een forse klus maar we hebben nog een week☺ en we doen het niet alleen.

Ik werk vanochtend thuis

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
T 0592 - [REDACTED]
[REDACTED]
E [REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: zaterdag 13 mei 2017 12:14
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: zienswijze winningsplan Westerveld

[REDACTED]
Bedankt voor je werk tot nu toe.

Ik heb aangevuld en opmerkingen gemaakt. Ik heb nog verschillende aandachtspunten, maar dat doe ik dan wel als reactie op de teksten van de andere schrijvers.

- Nog wat zaken:
- Ik realiseer mij dat de hele tekst is geschreven vanuit het perspectief van de overheden. Willen we een downloadbare versie maken, dan moet er een redactieslag over het document. ☺
  - Gaat de advocaat het eindconcept nog lezen?
  - Wij zullen zelf voor onze aanbiedingsbrief nog iets moeten zeggen over de omgekeerde bewijslast.
  - Moeten we nog iets in het algemeen zeggen over het doorschuiven van zaken? Ik bedoel de teksten: Binnen 3 of 6 maanden moet de NAM .....
  - We moeten denk ik, nog apart ingaan op de besluitpunten aan het einde van het ontwerp-instemmingsbesluit

Wat een grote klus is dit.

Ik ga zo ook nog kijken naar de vragen voor de advocaat.

Groet,
[REDACTED]

Date : 21-5-2017 17:35:51

16.1151

Cc : "██████████@aaenhunze.nl" ██████████@aaenhunze.nl, "██████████g@aaenhunze.nl" ██████████@aaenhunze.nl, "██████████@assen.nl, ██████████ GemeenteNoordenveld.nl"
"██████████@noorderzijvest.nl" ██████████@noorderzijvest.nl, "██████████@provinciegroningen.nl" ██████████@provinciegroningen.nl, "██████████@tynaarlo.nl" ██████████@tynaarlo.nl

Subject : Re: zienswijze Winningsplan Westerveld

En zeker niet vergeten voor jullie uitvoerige inzet en bijdrage

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 21 mei 2017 om 17:10 heeft ██████████ [assen.nl](mailto:██████████@assen.nl) het volgende geschreven:

Dag allemaal,
Bij deze zend ik jullie het definitief eindconcept van de zienswijze toe met als bijlage ons eerder uitgebracht advies.

Afgelopen dagen hebben ██████████ en ik en ██████████ heel hard gewerkt aan de totstandkoming ervan. Maar we zijn tevreden over het resultaat!

Daarbij heeft een deel van jullie ook aan bijgedragen. Hartelijk dank hiervoor!
We hebben afgelopen donderdag het gesprek gehad met de advocaat. N.a.v. hiervan hebben we de teksten nog aangepast.
Hij heeft vanochtend het stuk doorgenomen en zijn laatste opmerkingen zijn in dit stuk verwerkt.

Deze versie gaat nu naar ons college van dinsdag as. Jullie kunnen deze gebruiken voor het bestuurlijk overleg morgenmiddag.

Mochten jullie nog vragen hebben neem dan contact op met ██████████ of ██████████ want ik ben de komende 2 dagen op cursus.

Veel leesplezier!

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - 366 ██████████

M ██████████

E ██████████@assen.nl

website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<zienswijze winningsplan Westerveld 21 mei incl opm advocaat.docx>

<definitief advies winningsplan Westerveld bijlage bijzienswijze.pdf>

Date : 21-5-2017 17:32:05

16.1152

[REDACTED]
Cc : "[REDACTED]@aaenhunze.nl" [REDACTED]@aaenhunze.nl, "[REDACTED]@aaenhunze.nl" [REDACTED]@aaenhunze.nl, "[REDACTED]@assen.nl,
[REDACTED] GemeenteNoordenveld.nl"
"[REDACTED]@noorderzijvest.nl" [REDACTED]@noorderzijvest.nl, "[REDACTED]@provinciegroeninge.nl" [REDACTED]@provinciegroeninge.nl, "[REDACTED]@tynaarlo.nl"
[REDACTED]@tynaarlo.nl

Subject : Re: zienswijze Winningsplan Westerveld

[REDACTED],
Dank voor de mail. Ik begreep uit overleg afgelopen week dat dit eerst nog onderwerp is van discussie op bestuurlijk overleg. Wachten we het overleg van morgen af neem ik aan.

Groet
[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 21 mei 2017 om 17:10 heeft [REDACTED] <[REDACTED]@assen.nl> het volgende geschreven:

Dag allemaal,
Bij deze zend ik jullie het definitief eindconcept van de zienswijze toe met als bijlage ons eerder uitgebracht advies.

Afgelopen dagen hebben [REDACTED] en ik en [REDACTED] heel hard gewerkt aan de totstandkoming ervan. Maar we zijn tevreden over het resultaat!

Daarbij heeft een deel van jullie ook aan bijgedragen. Hartelijk dank hiervoor!
We hebben afgelopen donderdag het gesprek gehad met de advocaat. N.a.v. hiervan hebben we de teksten nog aangepast.
Hij heeft vanochtend het stuk doorgenomen en zijn laatste opmerkingen zijn in dit stuk verwerkt.

Deze versie gaat nu naar ons college van dinsdag as. Jullie kunnen deze gebruiken voor het bestuurlijk overleg morgenmiddag.

Mochten jullie nog vragen hebben neem dan contact op met [REDACTED] of [REDACTED] want ik ben de komende 2 dagen op cursus.

Veel leesplezier!

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - 366 [REDACTED]

E [REDACTED]@assen.nl

website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<zienswijze winningsplan Westerveld 21 mei incl opm advocaat.docx>

<definitief advies winningsplan Westerveld bijlage bijzienswijze.pdf>

Date : 17-5-2017 22:41:37

16.1153

F

T

Subject : RE: zienswijze winningsplan Westerveld 17mei

Ok prima!

Verzonden vanaf mijn Windows 10-telefoon

Van:

Verzonden: woensdag 17 mei 2017 22:05

Aan:

Onderwerp: zienswijze winningsplan Westerveld 17mei

H

Ik heb nog wat geprutst in het stuk. Morgenochtend ga ik verder.

Groet,

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 20-5-2017 10:49:03

16.1154

Subject : RE: zienswijze winningsplan Westerveld 19mei FRANK

Bedankt [REDACTED],

Ik heb je teksten zojuist verwerkt.

Nu nog de samenvatting werken en dan stuur ik hem rond

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - 366 [REDACTED]

M 06- [REDACTED]

E [REDACTED]@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: [REDACTED] [REDACTED]

Verzonden: vrijdag 19 mei 2017 22:51

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: zienswijze winningsplan Westerveld 19mei [REDACTED]

16.1155

Date : 21-5-2017 09:31:45

To : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"
Subject : RE: zienswijze winningsplan Westerveld 20mei aanpassingen Marco

██████████
Super bedankt.

Ik ga er zo naar kijken.

Dan mag je nu weer in de tuin gaan zitten. ☺

Fijne zondag.

Groet,
██████████

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: ██████████

Verzonden: 21-5-2017 08:51

Aan: ██████████; ██████████

CC: [Marco Out](#)

Onderwerp: zienswijze winningsplan Westerveld 20mei aanpassingen Marco

Goedemorgen ██████████ en ██████████,

Ik ben door het hele stuk gegaan. Het is een helder en overzichtelijk verhaal. Wel vraag ik mij af of de bevindingen op pagina 11 onderaan (Natuurtoets) en pagina 12 (het ontbreken van een MER) niet steviger in de conclusies aan het begin van het stuk moeten worden verwerkt. Kijk ook nog even naar de telling op pagina 19. Daarnaast heb ik er nog kleine foutjes uitgevist en verbeterd.

Groet en nog een fijne zondag
██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

16.1156

Date : 20-5-2017 15:39:37

Subject : RE: zienswijze winningsplan Westerveld 20mei

Ja ik ben ook erg tevreden☺
Ik ga nu je opmerkingen verwerken.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

T 0592 -
M
E @assen.nl
website: www.assen.nl

Van:
Verzonden: zaterdag 20 mei 2017 15:23
Aan:
Onderwerp: zienswijze winningsplan Westerveld 20mei

Pfffff ..... Maar wat is dit een fantastisch verhaal. Bij EZ en de NAM konden ze niet vermoeden dat wij er zo diep in zouden duiken.

Ik hoop dat je eruit komt. Je mag mij bellen voor overleg.

Groet,

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 24-5-2017 13:07:32

16.1157

Subject : RE: zienswijze Winningsplan Westerveld

Jij vooral ook dank voor je grote inzet!

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@assen.nl]

Verzonden: woensdag 24 mei 2017 12:52

Aan: [redacted] [mailto:[redacted]@provinciegroningen.nl]

CC: [redacted]
Onderwerp: zienswijze Winningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Hierbij zend de zienswijze zoals die vanmiddag naar de Asser gemeenteraad wordt gestuurd. De zienswijzen worden dinsdag 30 mei van 19.30 tot 20.30 uur informierend behandeld door de gemeenteraad van Assen.

Donderdag 1 juni worden de stukken opiniërend en besluitvormend behandeld door de gemeenteraad

Ten opzichte van de versie die ik jullie zondag heb gestuurd zijn een aantal tekstuele aanpassingen doorgevoerd en één inhoudelijke.

De inhoudelijke aanpassing betreft het onderdeel van de nulmeting zoals beschreven in hoofdstuk 10. We vragen geen metingen meer op elk gebouw maar een uitwerking van een representatieve nulmeting zoals die door EZ aan de NAM wordt opgedragen.

Deze inhoudelijke wijziging is doorgevoerd n.a.v. het bestuurlijk overleg in kleine comité van afgelopen maandag (Assen, Tynaarlo, Aa en Hunze, Midden-Drenthe, Noordenveld, provincie).

Bij de zienswijze zit ook het advies van januari dat daarmee ook onderdeel uitmaakt van de zienswijze.

Veel succes met jullie besluitvormingsprocedure en dank voor jullie bijdrage in de samenwerking!

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - [redacted]

M [redacted]

E [redacted]@assen.nl

website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 21-12-2016 15:13:25

From : "██████████" ██████████@aaenhunze.nl

To : "██████████" ██████████@assen.nl, "██████████" ██████████@tynaarlo.nl

Subject : RE: zou ik jouw collegevoorstel mogen krijgen? zou mij weer behoorlijk werk schelen.

Attachment : Ontwerp raadsvoorstel 12 januari.docx;

Heren,

Bijgaand mijn eerste concept-raadsvoorstel. Zie vooral **geel** : kan dit wel of ...?

██████████ heb jij de aanbiedingsbrief al in concept? Dan zie ik die ook nog graag ☺

Met vriendelijke groet,

██████████
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: ██████████

Van: ██████████

Verzonden: woensdag 21 december 2016 12:16

Aan: ██████████

CC: ██████████

Onderwerp: RE: zou ik jouw collegevoorstel mogen krijgen? zou mij weer behoorlijk werk schelen.

Bij deze het collegevoorstel en raadsvoorstel.

T.a.v. het raadsvoorstel zal nog een wijziging komen n.a.v. info over de argumentatie van omgekeerde bewijslast.

Ik heb net ██████████ ingesproken dit voor 15:00 uur aan te leveren.

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - ██████████

M 06 - ██████████

E ██████████@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: ██████████@tynaarlo.nl]

Verzonden: woensdag 21 december 2016 11:03

Aan: ██████████@assen.nl>

Onderwerp: zou ik jouw collegevoorstel mogen krijgen? zou mij weer behoorlijk werk schelen.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsadviseur Wonen en Ruimte

Gemeente Tynaarlo

Postbus 5, 9480 AA Vries | Bzk: Kornoeljeplein 1 Vries

T ██████████ F 010 8080 102

E ██████████@tynaarlo.nl I www.tynaarlo.nl @kornoeljeplein1

FB [Gemeente Tynaarlo](https://www.facebook.com/GemeenteTynaarlo)

 Tynaarlo gaat voor groen! Denk na voordat u print...

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Raadsvergadering d.d. : 12 januari 2017

Agendapunt :

Onderwerp : Advies (gas) winningsplan Westerveld

Portefeuillehouder : wethouder ██████████

Datum : 22 december 2016

Onderwerp

Advies (gas) winningsplan Westerveld

Voorgesteld besluit

1.1 Conform ontwerpbesluit kennis te nemen van het advies op het winningsplan Westerveld en de bijbehorende aanbiedingsbrief.

Inleiding

Bij brief van 23 november 2016 hebben wij u schriftelijk geïnformeerd over het verzoek dat wij hebben ontvangen van het Ministerie van Economische Zaken om advies uit te brengen op het gewijzigde winningsplan Westerveld. In de brief hebben wij aangegeven hoe wij uw raad bij de advisering zouden kunnen betrekken.

Op uw verzoek hebben wij met u in een extra commissiebijeenkomst op 13 december jl. gesproken met deskundigen van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) en de provincie Drenthe over het winningsplan en de adviezen van SodM en Tcbb. Wij hebben daarbij gesproken over onderwerpen en vraagpunten die het gemeentebestuur wil terugzien in het advies aan de Minister.

Het advies is opgesteld door een team vanuit de verschillende betrokken overheden en met inbreng van expertise van onder andere provincie Drenthe en Groningen. Ook is gebruik gemaakt van de ervaringen uit de zogenaamde 'kopgroep Groningen' die begin 2016 al een gezamenlijk advies opstelden voor het Winningsplan Groningenveld.

Wij hebben bij het formuleren van het advies getracht zoveel mogelijk invulling te geven aan de met uw raad tijdens de commissiebijeenkomst van 13 december jl. genoemde onderwerpen en vraagpunten, zoals communicatie, adequate schade afwikkeling.

Zoals is aangegeven, hebben wij het advies zoveel mogelijk samen met andere overheden in de regio opgesteld. Enkele onderwerpen zijn niet overgenomen in het gezamenlijk advies. In de aanbiedingsbrief bij het advies aan de Minister hebben wij aan die punten waar nodig aandacht besteed. In de recent verstuurde zienswijze op de ontwerpstructuurvisie ondergrond hebben wij het gemeentelijk standpunt inzake CO₂ opslag verwoord. De zienswijze hebben wij met u gedeeld.

Tot slot hebben wij in bestuurlijk overleg met de provincie en de gemeenten Assen en Tynaarlo geconstateerd dat het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe ervoor kiest om zelfstandig advies uit te brengen aan de Minister. Dit vanuit de specifieke rol die de provincie als regionale overheid daarbij wil behartigen. De adviezen zullen elkaar aanvullen en versterken. Uiteraard zullen wij het advies van de provincie aan u ter informatie voorleggen.

Beoogd effect

Een gedegen en tijdig advies in te dienen bij het Ministerie van Economische Zaken.

Argumenten

- 1.1 Hiermee wordt kennisgenomen van de wijze waarop het college met andere decentrale overheden een gezamenlijke advies heeft opgesteld over het winningsplan;
- 1.2 Hiermee wordt kennisgenomen van de wijze waarop voor ons gemeentebestuur belangrijke onderwerpen en vraagpunten zijn verwerkt in het advies en in aanvullend op andere wijze naar voren gebracht (aanbiedingsbrief en zienswijze ontwerpstructuurvisie ondergrond)

Kanttekeningen

--

Financiën

--

Communicatie

In lijn met de gezamenlijke aanpak bij het opstellen van het advies is ervoor gekozen voor een gezamenlijke regie.

Burgerparticipatie

Uitvoering

Het advies en de bijbehorende aanbiedingsbrief zullen tijdig worden verzonden aan het Ministerie van Economische Zaken

Samenvatting voor publicatie Schakel (max. 5 regels)

Het college betreft de raad bij advisering (gas)winningsplan Westerveld, waarvan een tweetal gasvelden gedeeltelijk binnen het grondgebied van Aa en Hunze liggen. Het advies is opgesteld in afstemming en overleg met andere decentrale overheden rond het gaswinningsgebied (zie kaartje), waaronder provincie Drenthe, buurgemeenten en waterschappen. Het advies aan de Minister van Economische zaken (EZ) gaat vooral in op thema's die bij inwoners en het gemeentebestuur leven, zoals veiligheid, schaderisico (voorkomen en beperken). In de procedure volgt nog een reactiemogelijkheid ook voor inwoners voordat de Minister volgens planning in mei 2017 een definitief besluit zal nemen.

Bijlagen

1. Ontwerp Raadsbesluit

Het college van de gemeente Aa en Hunze,

_____

secretaris

_____

burgemeester

Date : 21-12-2016 12:15:50

16.1159

Cc : ""@aaenhunze.nl""@aaenhunze.nl

Subject : RE: zou ik jouw collegevoorstel mogen krijgen? zou mij weer behoorlijk werk schelen.

Attachment : raadsvoorstel advies winningsplan.docx;collegevoorstel Winningsplan.docx;

Bij deze het collegevoorstel en raadsvoorstel.

T.a.v. het raadsvoorstel zal nog een wijziging komen n.a.v. info over de argumentatie van omgekeerde bewijslast.

Ik heb net ingesproken dit voor 15:00 uur aan te leveren.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

T 0592 - 366

M

E @assen.nl

website: www.assen.nl

Van:

Verzonden: woensdag 21 december 2016 11:03

Aan:

Onderwerp: zou ik jouw collegevoorstel mogen krijgen? zou mij weer behoorlijk werk schelen.

Met vriendelijke groet,

Beleidsadviseur Wonen en Ruimte

Gemeente Tynaarlo

Postbus 5, 9480 AA Vries | Bzk: Kornelieplein 1 Vries

T 010 8080 102

E @tynaarlo.nl | www.tynaarlo.nl | @kornelieplein1

FB Gemeente Tynaarlo

 Tynaarlo gaat voor groen! Denk na voordat u print...

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

> Raadsvoorstel

Opiniërende bespreking: 12 januari 2017
Besluitvormende raad: 12 januari 2017
Datum verzending: 15 december 2016

Onderwerp:
Advies Winningsplan Westerveld

Voorstel:

Kennis te nemen van het advies op het Winningsplan Westerveld en de bij behorende aanbiedingsbrief.

In uw vergadering van 8 december heeft u besloten tot een extra raadsvergadering over het advies op het Winningsplan Westerveld. Dit winningsplan gaat over de voorgenomen winning van aardgas uit onder andere gasvelden in de gemeente Assen.

Voor u ligt het door ons vastgestelde advies met aanbiedingsbrief. Wij stellen voor om kennis te nemen van deze stukken.

Het advies is opgesteld door een team vanuit de verschillende betrokken overheden en met inbreng van expertise uit de zogenaamde kopgroep Groningen die al eerder een advies heeft geschreven voor het Winningsplan voor het Groninger veld. Wij zijn van mening dat een gezamenlijk advies krachtiger is dan verschillende adviezen.

Wij hebben bij het formuleren van het advies getracht recht te doen aan hetgeen door u als raad naar voren is gebracht en wat wij hebben teruggekregen van de inwoners. Er is bij het opstellen van het advies echter ook inbreng geweest van andere overheden. Overigens hebben wij een deel van de suggesties die door u zijn ingebracht, verwoord in onze zienswijzen op de Ontwerp Structuurvisie Ondergrond o.a. op het punt van CO2 opslag. Dit stuk is voor u terinzage gelegd.

Op één punt zijn wij afgeweken van hetgeen wij met u hebben besproken. Er wordt in het advies vooralsnog niet gevraagd om een omgekeerde bewijslast voor schades. De reden hier voor is de volgende:

Omkering van de bewijslast lijkt in de praktijk mogelijk van beperkte waarde in gebieden waar verwacht wordt dat schade in beperkte aantallen zal optreden, zoals bij de velden in dit Winningsplan. De onderbouwing van een advies De Technische commissie bodembeweging (Tcbb), de onafhankelijke bemiddelaar bij mijnbouwschade, is geen voorstander van de omgekeerde bewijslast. We wachten nog op de argumentatie van de Tcbb.

Het college van burgemeester en wethouders van Assen,

de burgemeester,
dhr. M.L.J. Out

de secretaris,
dhr. T. Dijkstra

Besluitvorming raad:

De raad van de gemeente Assen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 15 december 2016;

b e s l u i t :

> Raadsvoorstel

Kennis te nemen van het advies op het Winningsplan Westerveld en de bij behorende aanbiedingsbrief.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 12 januari 2017

De raad voornoemd,

, voorzitter

, griffier

Beleid

Datum: 15-12-2016
 Eenheidsmanager/ [REDACTED]
 Progr. Manager:
 Opsteller: [REDACTED]
 Telefoon: [REDACTED]
 Portef. Houder: Out
 Registr.nr.:

Instemming verkregen en kopie gezonden aan:

Eenheid/ Programma/ Naam	Datum

Paraaf Johan Dijkstra:

Openbare besluitenlijst: Ja Nee
 Bekendmakingsplicht: Ja Nee
 O.R.: Ja Nee

Bij besluit in mandaat:
 Mandaatnummer:

Informeren van de raad:

- Alleen via openbare besluitenlijst
- Via lijst ter inzage liggende stukken
- Via brief en stuk(ken) ter inzage
- Via versturen informatie met aanbiedingsbrief
- Via brief

Vervolgprocedure:

Behandeling in de raad:

- Informatief
- Opiniërend
- Besluitvormend

Afhandelen door :

Kopie besluit :

Deponeren Paraaf :

Voorstel aan B&W

Onderwerp:
 Advies Winningsplan Westerveld

Voorstel:

- In te stemmen met het Advies Winningsplan Westerveld en de bij behorende aanbiedingsbrief.
- In te stemmen met bijgevoegd raadsvoorstel.

Achtergrond:

Het college van burgemeester en wethouders heeft adviesrecht gekregen op het Winningsplan Westerveld.

	Akkoord	Bespreken	Signaal
B			
WS			
WH			
WV			
WW			
S			

Besluit B&W

Datum:

Beleid

> Toelichting voorstel aan B&W

Onderwerp:

Advies Winningsplan Westerveld

Voorstel:

1. In te stemmen met het Advies Winningsplan Westerveld en de bij behorende aanbiedingsbrief.
2. In te stemmen met bijgevoegd raadsvoorstel.

Achtergrond:

Het college van burgemeester en wethouders heeft adviesrecht gekregen op het Winningsplan Westerveld.

Argumenten:

Met dit advies geeft het college invulling aan het adviesrecht. Hierbij is sterk gekeken naar de belangen van de inwoners van Assen.

Het adviesrecht ligt bij het college, de gemeenteraad heeft echter besloten tot een extra vergadering over het stuk. Om die reden is er een raadsvoorstel gemaakt.

Kanttekeningen/ risico's:

n.v.t.

Financiële toelichting:

n.v.t.

Communicatie:

De communicatie over het Winningsplan ligt bij de NAM en de minister van Economische Zaken.

Personeel en Organisatie:

n.v.t.

Uitvoering en planning:

n.v.t.

Evaluatie:

n.v.t.

Date : 22-12-2016 16:00:48

From : [REDACTED]

To : [REDACTED]@aaenhunze.nl, [REDACTED]@tynaarlo.nl

Subject : RE: zou ik jouw collegevoorstel mogen krijgen? zou mij weer behoorlijk werk schelen.

Attachment : brief aanbieding advies aan minister EZ 22-12 definitief.docx;

Dag [REDACTED] en [REDACTED],

Vandaag een reactie gekregen van [REDACTED] tav de omgekeerde bewijslast. De informatie heeft geleid tot het opnemen van enkele zinsneden hierover in de begeleidende brief. Die zend ik jullie bij deze ter informatie toe.

Morgen komen de stukken vrij voor de raad en dan kan de pers er dus ook kennis van nemen. Ben benieuwd naar de reacties!
Ik heb vanaf nu vakantie. Ik wens jullie fijne feestdagen en we spreken elkaar in het nieuwe jaar!

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - 366 [REDACTED]

E [REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED] [REDACTED]
Verzonden: donderdag 22 december 2016 8:48

Aan: [REDACTED] [REDACTED]
Onderwerp: RE: zou ik jouw collegevoorstel mogen krijgen? zou mij weer behoorlijk werk schelen.

Hoi [REDACTED],

Dank voor jullie reacties. Ik zal het i.d.d. wat algemenere zin samenvatten, zoals je ook in je e-mail bij de laatste versie aangeeft.
Met daarbij het samen optrekken van Assen, Tynaarlo en Aa en Hunze benoemen.

[REDACTED]
Heb jij al een (concept) aanbiedingsbrief of maak je die na de extra college vandaag?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: [REDACTED]

Van: [REDACTED] [mailto:\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)
Verzonden: woensdag 21 december 2016 15:47

Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: zou ik jouw collegevoorstel mogen krijgen? zou mij weer behoorlijk werk schelen.

Ik zou het ook wat algemener formuleren en niet teveel in details treden.

Suggestie "Bij de totstandkoming van het adviesrol is samengewerkt met de buurgemeenten, waterschappen en provincies."

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - 366 [REDACTED]

E [REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED] [mailto:\[REDACTED\]@tynaarlo.nl](mailto:[REDACTED]@tynaarlo.nl)

Verzonden: woensdag 21 december 2016 15:21

Aan: [REDACTED]@aaenhunze.nl>

CC: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: RE: zou ik jouw collegevoorstel mogen krijgen? zou mij weer behoorlijk werk schelen.

Uiteindelijk moet je het natuurlijk zelf weten [REDACTED], maar wat je nu schrift is denk ik niet helemaal juist.

Ik zou er eerder iets van maken als:

- Er heeft ambtelijke en bestuurlijke afstemming met provincie plaatsgevonden
- Provincie heeft vanuit eigen rol en visie er echter voor gekozen om een zelfstandig advies te leveren aan EZ
- Het provinciale advies is minder uitgebreid, waarbij de provincie in haar advisering tevens een andere toon en formulering kiest. Inhoudelijk sluiten de verschillende onderdelen in de adviezen wel goed op elkaar aan.

Gr. [REDACTED]

Van: [REDACTED] [mailto:\[REDACTED\]@aaenhunze.nl](mailto:[REDACTED]@aaenhunze.nl)

Verzonden: woensdag 21 december 2016 15:13

Aan: [REDACTED]; [REDACTED]

Onderwerp: RE: zou ik jouw collegevoorstel mogen krijgen? zou mij weer behoorlijk werk schelen.

Urgentie: Hoog

Heren,

Bijgaand mijn eerste concept-raadsvoorstel. Zie vooral **geel** : kan dit wel of ...?

[REDACTED], heb jij de aanbiedingsbrief al in concept? Dan zie ik die ook nog graag ☺

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gielen
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gielen
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
[REDACTED]

Van: [REDACTED] [mailto:E.\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:E.[REDACTED]@assen.nl)

Verzonden: woensdag 21 december 2016 12:16

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: RE: zou ik jouw collegevoorstel mogen krijgen? zou mij weer behoorlijk werk schelen.

Bij deze het collegevoorstel en raadsvoorstel.

T.a.v. het raadsvoorstel zal nog een wijziging komen n.a.v. info over de argumentatie van omgekeerde bewijslast.

Ik heb net [REDACTED] ingesproken dit voor 15:00 uur aan te leveren.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - 366 [REDACTED]

E [REDACTED]@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: [REDACTED] [mailto:\[REDACTED\]@tynaarlo.nl](mailto:[REDACTED]@tynaarlo.nl)

Verzonden: woensdag 21 december 2016 11:03

Aan: [REDACTED], [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: zou ik jouw collegevoorstel mogen krijgen? zou mij weer behoorlijk werk schelen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsadviseur Wonen en Ruimte

Gemeente Tynaarlo

Postbus 5, 9480 AA Vries | Bzk: Kornoeljeplein 1 Vries

T [REDACTED] F 010 8080 102

E [REDACTED]@tynaarlo.nl I www.tynaarlo.nl @ [kornoeljeplein1](https://www.facebook.com/kornoeljeplein1)

FB Gemeente Tynaarlo

 Tynaarlo gaat voor groen! Denk na voordat u print...

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Ministerie van Economische Zaken
T.a.v. de heer H. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Contactpersoon XXXXXXXXXX
Telefoon 14 0592
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Bijlagen 1
Datum 22 december 2016
Verzenddatum

Onderwerp Advies Winningsplan Westerveld

Excellentie,

U heeft ons in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het door de NAM ingediende Winningsplan Westerveld. Aangezien dit plan betrekking heeft op de winning uit meerdere aardgasvelden binnen onze gemeente maken wij graag gebruik van deze mogelijkheid. Wij waarderen de geboden mogelijkheid om andere overheden en de inwoners die door hun vertegenwoordigt worden, meer positie te geven. Bij het invullen van de adviesrol is samengewerkt met de buurgemeenten, waterschappen en provincies.

Zorgen en onrust

Het winningsplan geeft ons zorg. In het plan en de bijbehorende adviezen van Sodm en Tcbb lezen wij dat er, als gevolg van de voorgenomen winningen, kans is op bevingen die kunnen leiden tot schade. In het Tcbb advies valt zelf te lezen dat er mogelijk kan blijken dat voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter kan worden overschreden.

Deze zorg horen wij ook bij onze inwoners en bij de gemeenteraad. Met name in de wijk Marsdijk en het dorp Loon zijn er zorgen en is er deels sprake van serieuze onrust. Groningen ligt dichtbij en vrijwel iedereen heeft vrienden of familie in het gebied waar aardbevingen aan de orde zijn. De vertaalslag van de situatie naar die in Assen is snel gemaakt. De gebrekkige communicatie door de NAM en de beperkte communicatie door uw ministerie naar de inwoners helpen niet bij het wegnemen van zorgen en onrust.

Proces

Hoewel wij als college bevoegd zijn om een advies uit te brengen, hebben wij vanwege de maatschappelijke impact en op uitdrukkelijk verzoek de gemeenteraad betrokken bij het advies. Dit door met de gemeenteraad te bespreken op welke wijze invulling wordt gegeven aan de adviesrol. De gemeenteraad heeft zelf besloten dat ze ook nog wilde spreken over het definitieve advies.

Parallel aan de gesprekken met de gemeenteraad hebben wij ook gesproken met Wijkvereniging Marsdijk en Dorpsbelangen Loon om goed zicht te krijgen wat de behoeften zijn van de inwoners. Daarnaast spreken onze ambtenaren op allerlei manieren met de bewoners van de gebieden die het betreft.

Bij het maken van het advies hebben wij intensief samengewerkt met de andere overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld.

Nut en noodzaak

Als gemeente Assen zetten wij in op het verduurzamen van onze gemeente. Het versneld terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij begrijpen dat er in de overgangsfase voorlopig nog aardgas nodig blijft. Wij begrijpen ook de economische belangen en het belang van de inkomsten voor de staat. Wij kijken echter naar de belangen van onze inwoners. In dit verband zouden wij in een afweging van belangen niet kiezen voor een winning onder stedelijk gebied met een risico op bevingen.

Mocht u desondanks het winningsplan accorderen, dan moet er gezorgd worden voor een goede, vlotte en soepele schaderegeling. Onderdeel hiervan is dat de omgekeerde bewijslast zoals die van toepassing is voor het Groninger Veld (Wet bewijsvermoeden gaswinning Groningen) ook voor het gebied Westerveld moet gelden. Het valt aan inwoners immers niet uit te leggen waarom gedupeerden in de provincie Groningen van een speciale wettelijke uitzondering ter verlichting van de op hen rustende bewijslast zouden kunnen profiteren, terwijl dit aan inwoners elders in Nederland onthouden wordt. Wij stellen hierbij de vraag of er geen sprake is van strijdigheid met het gelijkheidsbeginsel.

Kijken wij naar de situatie zoals die bestond in Groningen waarbij inwoners hun gelijk soms via de rechter moesten halen, dan hebben wij vooralsnog weinig vertrouwen in de door de NAM geschetste afhandeling van schade gevallen via het burgerlijk recht.

Advies

Gelet op bovenstaande en de onzekerheden en risico's adviseren wij u dan ook om 'nee' te zeggen tegen het Winningsplan Westerveld.

Mocht u toch besluiten om de winning toe te staan, dan vind u bijgevoegd ons advies met het zeer uitdrukkelijke verzoek om dit over te nemen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

secretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: Advies Winningsplan Westeveld

Concept via : ██████████
Paraaf voor gezien :
Briefpapier :

Concept d.d. : 21 december 2016
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : ██████████
Toestel : ██████
**Paraaf eenheids-
/programmamanager :**

Origineel : 1	Brief nr.(docbase) :
Archiefexemplaren : 1	Procesnummer :
	(Docbase)
Afschriften : 3	Zaaknummer :
	(Docbase)
Totaal : 5	

Afschriften:

1. ██████████
2. ██████████
3. ██████████

Meezenden:

Advies Winningsplan Westeveld

Opmerkingen:

Verzenden na definitieve besluitvorming door college waarschijnlijk
17 januari. Pas verzenden na accoord [REDACTED] of [REDACTED]
Let op verzenden uiterlijk 18 januari ook per mail.

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

Date : 2-12-2016 14:58:41

From : ██████████@shell.com

Cc : "██████████" ██████████@assen.nl, "██████████" ██████████@assen.nl, "██████████" ██████████@tynaarlo.nl, "██████████" ██████████@tynaarlo.nl, "██████████" ██████████@aaenhunze.nl"

Subject : Reactie NAM op uw verzoek tav gaswinning Assen-Noord

Attachment : image001.png;image004.jpg;

Geachte burgemeester Out, burgemeester Thijssen en wethouder Lambert,

We hebben het zeer op prijs gesteld dat u afgelopen woensdag op zo'n korte termijn gezamenlijk op ons kantoor kon overleggen over put Vries-10 en het Westerveld-winningsplan.

Dit naar aanleiding van een brief van Minister Kamp van Economische Zaken aan de Tweede Kamer. Deze brief is door het Ministerie gepubliceerd: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/11/22/kamerbrief-over-start-gaswinning-uit-put-vries-10>. Uit deze brief blijkt dat het Ministerie bij nader inzien ruimte ziet in het bestaande winningsplan Westerveld om winning uit NAM's nieuwste put in Assen-Noord, die in het najaar van 2015 is geboord en in het voorjaar van 2016 klaar voor gebruik is gemaakt, op te starten. Dit in tegenstelling tot eerdere berichten van het Ministerie waarbij de winning uit deze put samenhang met het aflopen van de nieuwe procedures rondom een update van het bestaande winningsplan. Nadat wij vorige week deze brief hebben ontvangen, hebben wij u per mail geïnformeerd over ons voornemen om de put in gebruik te nemen.

Afgelopen woensdag kwamen wij gezamenlijk tot de conclusie dat er verschillende processen door elkaar lopen, waardoor ook verschillende percepties (zijn) ontstaan en diverse verwachtingen doorkruist worden. U vroeg ons uiteindelijk om te wachten met de start van de gaswinning in dit blok van het al producerende gasveld 'Vries'.

Wij hebben de achtergronden van uw vraag uitgebreid met u allen besproken en u heeft het tijdpad waarin uw gemeenteraad zich op dit moment buigt over de gaswinning in uw gemeenten (door middel van uw adviesrol in het nieuwe winningsplan) geduid. Daarnaast luisterend, willen wij graag meewerken aan de tijd die u nodig heeft om uw raad volledig en juist te informeren over

- uw standpunt,
- de juridische achtergronden en feiten van het huidige winningsplan,
- het proces rondom het nieuwe winningsplan,
- NAM's achtergrond ten aanzien van de gaswinning in uw gemeente.

Dat betekent dat wij u graag de gelegenheid willen geven om ongestoord te reageren op de signalen en gevoelens die u vanuit uw gemeente krijgt, dat wij u graag de mogelijkheid geven om het toekomstige winningsplan met uw gemeenteraad te bespreken en dat wij daarom de productie van deze betreffende put (Vries-10) nog niet opstarten.

Maandag zouden we graag telefonisch even met u persoonlijk willen spreken of de verwachtingen die u heeft en de manier waarop we samen verder kunnen, voldoen aan ieders wensen. ██████████ neemt daarvoor contact op met uw bestuurssecretariaat.

Gezien de hoeveelheid informatie, de complexiteit van de processen rondom bestaande en nieuwe winningsplannen, en de gevoeligheden rondom gaswinning in Noord-Drenthe, geven wij u graag in een nadere mail nog relevante achtergrondinformatie over dit onderwerp mee.

Ik hoop dat wij u hiermee voldoende tegemoet komen voor dit moment. Mocht u dat anders zien, dan horen wij dat graag.

Met vriendelijke groet,

Met vriendelijke groet,

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

██████████@shell.com

| www.nam.nl

<http://www.twitter.com/namby>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

IN RE: THE ESTATE OF
JAMES EARL RAY, DECEASED
COURT NO. 14-12345-01
FILED FOR RECORD
ON 05/15/2024
BY: [Name]

Date : 20-5-2017 12:30:41

To : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@tynaarlo.nl

Subject : ruwe versie met alles erin

Attachment : zienswijze winningsplan Westerveld 20mei.docx;

Ik heb nu een versie met de bijdragen van jullie en mijzelf zoals vrijdag afgesproken.

Daar staat de wijzigingen bijhouden optie nog aan zodat jullie een beetje kunnen achterhalen wat er aangepast is. Nieuw is H11 reactie op artikelen en H2 de samenvatting en conclusies. Graag jullie speciale aandacht hiervoor!

Ik ga na de lunch aan de slag om de versie netjes te layouten.

Als die klaar is stuur ik jullie die zsm toe.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

[REDACTED]
[REDACTED]
E [REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

| ~~19~~ Mei 2017

concept

Zienswijze Winningsplan Westerveld

INHOUD

BLAD

1	INLEIDING	4
2	SAMENVATTING EN CONCLUSIE	65
2.1	Samenvatting	65
2.2	Conclusie	86
3	MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	97
4	COMMUNICATIE	108
5	REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	1240
5.1	Doelmatigheid	1240
5.2	Kaders schade	1240
5.3	Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	1240
	Wij hebben u in ons advies gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied. Ook hebben we voor het Drentse Aa-gebied u in algemene zin reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. U geeft in uw ontwerp besluit aan de NAM te zullen vragen om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden.	
5.4	Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	1412
6	PRODUCTIE	1513
6.1	Productie put Vries-10	1513
6.2	Productiesnelheid	1613
6.3	Productieniveau high case	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.14
7	ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	1815
7.1	Onzekerheden	1815
7.2	Ontbrekende/onjuiste gegevens	1916
8	BODEM BEWEGING	2117
8.1	Bodemdaling	2117
8.2	Bodemtrilling	2117
8.3	Reservoirstimulatie/ Fracken	2117
9	SCHADE	2318
9.1	Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	2318
9.2	Afhandeling van schade	2420
9.3	Lusten en lasten	2523
10	RISICOBEHEERSYSTEEM	2724

Zienswijze winningsplan Westerveld

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat wij in januari 2017 op het winningsplan hebben uitgebracht.

Wij hebben u geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan en subsidiair zaken als onafhankelijke validatie, schadebeperking schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed te regelen. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd.

We zien dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit op een aantal punten tegemoet komt aan ons advies. In ons advies hebben we niet alleen naar de technisch juridische aspecten gekeken maar het winningsplan ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet was immers vooral bedoeld om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners van gasvelden. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Zienswijze winningsplan Westerveld

Voorts kunnen wij nergens in de tekst uw motivatie lezen over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld op een plek zonder stedelijke bebouwing?

Wij vinden dat u:

- Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.
- Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als het advies dat wij in januari aan de minister hebben geleverd. Dit advies is als bijlage bij deze zienswijze opgenomen en maakt als zodanig onderdeel uit van de zienswijze.

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij het winningsplan en uw concept instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij hebben u eerder geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan Westerveld en subsidiair zaken als onafhankelijke validatie, schadebeperking schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed te regelen. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd. Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit komen we tot de volgende opmerkingen

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Sodm maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en haar inwoners. In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerpinstemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

In hoofdstuk 7 zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Sodm noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan Sodm. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn.

Fracken en zuurstimulatie

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u onze advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu niet van toepassing is verklaard. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

Wij vinden dat in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt u deels tegemoet aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV) dat aangeeft dat het burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals schade, natuur en milieu, onveiligheidsgevoel, leefbaarheid en economie.

Uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de seismische risicoanalyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentse Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij het vastgestelde bestemmingsplan Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Tenslotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt wordt de rechtszekerheid van onze inwoners naar onze mening ernstig geschaad.

23 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts. Met name mensen met meervoudige schade hebben hier last van: bij deze groep is ook de ervaren algehele gezondheid slechter. Eigenaren van woningen worden direct in hun portemonnee geraakt doordat woningen in een door gaswinning aangemerkt aardbevingsgebied minder waard blijken. Ook dit heeft impact op de gezondheid.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevloeid in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dat dit vertrouwen weer wordt hersteld. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit heeft u naar onze mening onvoldoende aandacht voor de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te betrekken in uw afweging.

34 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk zijn tegen gaswinning en hebben daarom 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in Drenthe, zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de Onderzoeksraad voor de veiligheid een 5-tal aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De raad wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming en er door NAM en EZ meer gecommuniceerd wordt over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil aan. Dit heeft geresulteerd in 5 aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft de minister gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerp instemmingsbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke

Daarmee komen we tot de conclusie dat uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie nog onvoldoende tot zijn recht komt in het ontwerp instemmingsbesluit. Omdat wij als lokale overheden de belangen dienen van onze inwoners, moeten wij u er alsnog op wijzen dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker moeten communiceren met de burgers dan tot nu toe gebeurt. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven, is wat vooralsnog ontbreekt.

Wij stellen vast dat u met ons constateert dat het winningsplan lastig is te lezen voor niet-ingewijden. De door u voorgestelde reparatie door tijdens de inloopavonden het winningsplan nader toe te lichten is naar onze mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief en is het hierdoor voor de inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Wij vinden dat:

Zienswijze winningsplan Westerveld

het winningsplan en instemmingsbesluit op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet voldoen aan ministeriele toezeggingen.

45 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

4.15.1 Doelmatigheid

U geeft een reactie op onze vraag om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid van de gaswinning. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en daarom geen reden ziet het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Wij kunnen uw redenering hierin volgen. Wel zijn wij van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Voorts zijn wij van mening dat als doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit behoort te leiden. Wij zullen dit standpunt in de paragrafen 6.3 (Natuur en milieu) en 10.1 (Voorkomen van schade) nader toelichten.

4.25.2 Kaders schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zo spoedig mogelijk een kader te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder schade wordt verstaan.

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook Recente Rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn. Bij begrijpen uw motivatie en kunnen hiermee instemmen.

4.35.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Wij hebben u in ons advies gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied. Ook hebben we voor het Drentse Aa-gebied u in algemene zin reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de

maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. U geeft in uw ontwerp besluit aan de NAM te zullen vragen om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden.

Wij stellen daarmee vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa nog niet zijn onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied zijn derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentse Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten worden getoetst.

Het Drentse Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentse Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincie Groningen en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentse Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitel moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts menen wij dat voor dit Winningsplan een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk aanmerkelijke negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentse Aa.

Wij vinden dat:

1. Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw besluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Wij zijn van mening dat dit gebrek feitelijk zou moeten leiden tot niet-ontvankelijk verklaring van deze aanvraag;
2. Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.
3. Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming.

4.45.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Wij vinden dat:

Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.

56 PRODUCTIE

5.16.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries-10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten. Het is naar de inwoners toe vanuit het gewenste burgerperspectief niet juist om tijdens een vergunningprocedure voor een nieuw winningsplan uit een nieuw geboorde put in het veld Vries Zuid gas te gaan winnen.

In uw antwoord schrijft u "zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, is er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig".

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaald dat een winningsplan ondermeer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten. Voor zover wij hebben kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Wij zijn daarom van mening dat uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij concluderen op grond van bovenstaande dus dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe gewenst om de NAM toe te staan op basis van een bestaande vergunning voor het gasveld Vries gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens willen wij erop wijzen dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb).

Wij vinden dat:

1. Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.
2. Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak uiterst onzorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.
3. Vanuit het oogpunt van burgerperspectief het onbegrijpelijk is, dat na 20 jaar geen gas te hebben gewonnen uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd.
4. de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb).

5.26.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. SodM stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijk ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: "Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveld systeem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingssnelheid." Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

1. Wel aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en SodM en NAM op te dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.

6.3 Totale productie en fluctuaties

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Waarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Wij constateren dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet worden onderbouwd. Tevens geeft u niet aan in welke tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveau's vermeden moeten worden.

Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is naar onze mening onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Wij vinden dat u:

2. De noodzaak van de gaswinnings uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en tevens aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.

6.4 Productieniveau high case

Wij hebben in ons advies gevraagd in uw besluit op te nemen dat als de NAM het high case scenario overschrijdt de NAM een nieuw winningsplan in procedure moet brengen. Wij constateren dat u ons advies op dit punt heeft overgenomen.

Zienswijze winningsplan Westerveld

omvang van de bebouwing. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld 27-10-2011, Identificatie: NL.IMRO.0106.99BP20091003-C001') en gedeeltelijk voor wat betreft infrastructuur ook is gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, moeten nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen in uw afweging.

Wij kunnen niet beoordelen of in de SRA rekening wel is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd. Ook de gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Wij vinden dat u:

Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.

In het winningsplan en het ontwerpinstemmingsbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

1. Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.

78 BODEMBEWEGING

7.18.1 Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Wij vinden dat u:

1.2. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd

7.28.2 Bodemtrilling

3. In ons advies hebben we gevraagd in verband met de kans op een door een beving geïnduceerde schade gehoor te geven aan het plaatsen van seismische meetapparatuur en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Wij vinden dat uitwerking ervan onvoldoende en volgorde niet correct. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. In hoofdstuk 10 komen we hierop terug.

2.1.:

Ten aanzien van vallende objecten vinden we het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat u:

1.4. Ons alsnog inzicht geeft op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.

7.38.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u onze advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een

Wij vinden dat u:

5. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.

2.6. Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.

---

2 SCHADE

7.49.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

In ons advies hebben we u geadviseerd om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat onze conclusie onjuist is en dat u van mening bent dat de op grond van de Mbw vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uit geproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Tenslotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen uit het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. NAM geeft voorts aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mbw minder van belang zijn. Overigens benoemd u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mbw maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet verlenen van een winningsvergunning geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie cq. grootte van de gasvelden. De Mbw stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Wij vinden dat:

1. Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mbw onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door gaswinning.
2. De toezegging van NAM uit het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U

stelt dan ook ten onrechte dat door NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

3.-

Met opmerkingen [FR1]: Pieter en Erik, klopt dit?

7.59.2 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd evenals in het aardbevingsgebied Groningen een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en NAM; NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden. NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichhoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.

Wij vinden dat u:

1. als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.

2. zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.
- 2.3. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen.

Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

Lusten en lasten

U geeft aan dat de minister toezeggingen heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPA aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met "verkenningen" en "werken aan" met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

1. In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio.

810 RISICOBEEHERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het Sodm. Sodm noemt een mogelijke bevingzwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Een risicobeheersysteem moet ingezet worden voor:

- Bijsturen winning;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Wij zien in het ontwerpbesluit dat u onze advies heeft overgenomen en de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Wij constateren dat u ons advies om de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad over te nemen heeft ingewilligd en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en gebouwschade.

Wij vinden het bijplaatsen van enkele meters echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dat in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) zoals in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidige aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten. Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheert door een onafhankelijke organisatie.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan Sodm. Echter om invulling te geven

aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het Sodm te leggen is dat niet het geval.

Wij vinden dat:

1. vanwege het ontbreken van een goed inzicht in de relatie tussen gaswinning en de kans op bevingen het dan ook gerechtvaardigd dat van elk gebouw in en rond een gasveld een opname gemaakt wordt. Wij vinden dat dit in de voorschriften van de vergunning expliciet moet worden opgenomen.
2. vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen. Het huidig aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een causaal verband te kunnen leggen tussen beving en schade.
3. in de vergunning een door Sodm goedgekeurd risicobeheersysteem incl een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.

911 REACTIE ARTIKELN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de naar onze mening onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-besluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht zijn wij van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld.

Artikel 2:

Wij kunnen instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

Wij zijn van mening dat in dit ontwerpbesluit de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende is gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor de gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Wij zijn van mening dat een risicobeheersysteem onderdeel moet zijn van de besluitvormingsfase van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners.

Artikel 5:

De in dit artikel opgenomen verplichting voor de NAM tav de schadeafhandeling is naar onze mening onvoldoende concreet uitgewerkt. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners..

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners.

Artikel 7:

Wij kunnen met inachtneming van de inhoud van onze zienswijze reactie instemmen met dit artikel.

Startbijeenkomst afstemming advisering winningsplan Westerveld – 8 juli 2016 te Assen

Aanwezig: ██████████ (prov. Groningen), ██████████ (weterskipfryslan), ██████████ (gemeente Noordenveld), ██████████ (gemeente Aa en Hunze), ██████████ (WDODelta), ██████████ (gemeente Assen) ██████████ (gemeente Tynaarlo), ██████████ (gemeente Midden-Drenthe), ██████████ (Tauw voor weterskip), ██████████ (prov. Drenthe).
Afwezig met kennisgeving: ██████████ ██████████ ██████████ ██████████

Allemaal,
Naar aanleiding van onze bijeenkomst vanochtend het volgende.

De aanwezigen hebben besloten dat we voor het advies winningsplan Westerveld *gezamenlijk als provincies, gemeenten en waterschappen zullen optrekken*. Het voorstel is om dat als volgt vorm te geven:

██████████ van de provincies Groningen en Drenthe hebben genoeg expertise om het winningsplan technisch te bestuderen en:

- een oordeel te geven of het verhaal in grote lijn technisch hout snijdt
- het winningsplan voor de leek leesbaar te vertalen naar wat het plan voor effecten heeft/kan hebben voor de belangen van de decentrale overheden.

De gemeenten zullen elk voor zich een inventarisatie maken van hun belangen en de onderdelen waar ze over zouden willen adviseren. Die sturen ze naar ██████████ Die zal eea (eventueel in samenwerking met ██████████ en ██████████ samenvoegen tot :

- een gemeenschappelijk deel, dat die adviesonderdelen bevat waar alle partijen zich in kunnen vinden,
- aangevuld met per gemeente de gemeentespecifieke onderdelen.

De waterschappen zullen ook een dergelijke inventarisatie bij ██████████ indienen, maar eerst onderling afstemmen over eventuele formulering e.d.

Uiteindelijk is de bedoeling dat *elke overheid het advies zelf indient Elke overheid heeft ook de mogelijkheid eigen belangen/zaken er aan toe te voegen*. Elk advies zal dus bestaan uit een gemeenschappelijk adviesdeel, aangevuld met gemeente/waterschapspecifieke adviezen, de couleur local.

Besloten is ook (bestuurlijke toestemming hangende) dat er geen second opinion door een derde 'onafhankelijk' bureau zal worden uitgevoerd. Niet alleen omdat EZ, SodM en TNO al hun expertise op het plan los zullen laten, maar ook omdat in het betreffende wereldje eigenlijk geen echte onafhankelijke derden meer te vinden zijn. En wie beoordeelt de second opinion? ██████████ van het Weterskip Fryslan was zo vriendelijk de Friese ervaring met een second opinion te willen delen en dat hielp tot consensus in deze te komen.

De samenwerking zal eventueel via ██████████ bij de VDG worden geagendeerd en kan mogelijk als input dienen voor het procesmatig/bestuurlijk traject wat ██████████ wil starten met de gemeenten voor wat betreft hun rol bij de advisering over winningsplannen.

Vervolg en planning:

██████████ zal bij EZ de exacte planning van de adviesprocedure opvragen om de afspraken met data in te kunnen vullen.

- Ca. 8 weken van nu: 'casco' zoals boven omschreven zoveel mogelijk gereed. Aanvullende data van NAM komt binnen. Bijeenkomst om casco te bespreken en eventueel aan te vullen nav de nieuwe data van NAM.
- Enkele weken daarna: SodM heeft advies gereed, EZ stuurt dit naar ons. Kort daarop wederom een sessie om ons advies aan te scherpen en liefst af te ronden met medeneming van dit SodM advies.
- Eventueel nog een laatste ronde om de puntjes op de i te zetten of uitstaande onderdelen af te ronden.

Overig

Advies/verzoek is lopende het traject zoveel mogelijk bestuurlijke goedkeuring te krijgen, zodat niet op het laatste moment een kink in de kabel komt.

Verzoek aan een ieder

Mochten jullie iemand missen op de mail lijst, stuur dit dan door aan diegene en laat mij weten wie mist.

Mvg, ██████████

Date : 4-11-2016 10:27:33

16.1166

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Attachment : Scan__04-11.pdf;

Please find your scan attached to this Email.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Staatstoezicht op de Mijnen
Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 24037 2490 AA Den Haag

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving

Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Staatstoezicht op de Mijnen

Henri Faasdreef 312
Postbus 24037
2490 AA Den Haag

T 070 379 8400 (algemeen)
F 070 379 8455 (algemeen)

sodm@minez.nl (algemeen)
www.sodm.nl

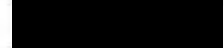
Behandeld door

Ons kenmerk
16152380

Uw kenmerk

Kopie aan
DIV
LET
MUM

Bijlage(n)
1

minute

Datum 10 oktober 2016
Betreft advies winningsplan Westerveld

Parafenroute

Paraaf
Graciela Jharap
Senior Inspecteur

Medeparaaf
Wouter van der Zee
Hoofdonderzeker

Medeparaaf
Hans de Waal
Gastheer

Verzendwijze: Per post

Datum verzending

Datum afdoen
Aftaenummer relatie

Staatstoezicht op de Mijnen
Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 24037 2490 AA Den Haag

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving

Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Staatstoezicht op de Mijnen

Bezoekadres

Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Postadres

Postbus 24037
2490 AA Den Haag

T 070 379 8400 (algemeen)
F 070 379 8455 (algemeen)

sodm@minez.nl
www.sodm.nl

Behandeld door

Ons kenmerk
16152380

Uw kenmerk

Bijlage(n)

1

Datum 11 oktober 2016
Betreft advies winningsplan Westerveld

Bijlage: TNO advies Westerveld

Geachte mevrouw [REDACTED]

Naar aanleiding van uw adviesverzoek betreffende het gewijzigde winningsplan Westerveld, ingediend door Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) op 11 september 2016, berichten wij u het volgende.

Procesverloop

NAM heeft op 20 december 2013 een wijziging van het winningsplan Westerveld ingediend. Dit winningsplan heeft NAM aangevuld op 27 mei 2014, waarna SodM en TNO op 15 september 2014 advies hebben uitgebracht aan het Ministerie van Economische Zaken. Gelet op de toenemende vragen vanuit de samenleving en de voorziene wijziging van de Mijnbouwwet is het instemmingsbesluit over het winningsplan Westerveld aangehouden. Recent is besloten om winningsplannen breder te toetsen en ook risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructuur mee te laten wegen in de beoordeling van het winningsplan. Dit betekent dat de beoordeling van de gevolgen van aardbevingen niet langer wordt beperkt tot de "seismische hazard" (seismische dreiging), maar wordt uitgebreid naar het seismische risico. NAM heeft op 23 februari 2016 een bijgewerkt winningsplan Westerveld ingediend. Het oorspronkelijke winningsplan uit december 2013 en het addendum, dat EZ in oktober 2014 heeft ontvangen, zijn door NAM aangevuld met een nieuwe beoordeling van het seismische risico. Bovendien is de tekst geactualiseerd.

Op 30 mei 2016 heeft het Ministerie van Economische Zaken SodM gevraagd om deze nieuwe beoordeling van het seismische risico te toetsen en om na te gaan of de geactualiseerde tekst van de overige paragrafen invloed heeft op het eerdere advies van 15 september 2014. Het resultaat van deze beoordeling heeft SodM per brief van 12 juli 2016 kenbaar gemaakt aan het Ministerie. In deze brief is geadviseerd om aanvullende gegevens op te vragen bij NAM zodat een aantal stellingen in het winningsplan onderbouwd konden worden.

Naar aanleiding van de brief van SodM en verder overleg met het Ministerie, heeft NAM op 11 september 2016 een gewijzigd winningsplan Westerveld ingediend. Voor de beoordeling van het gewijzigde winningsplan heeft SodM advies gevraagd aan TNO voor de verificatie van de berekeningen op de onderdelen doelmatige winning, bodemdaling en de seismische risico analyse.

Op 4 oktober 2016 heeft SodM hierover het bijgevoegd advies van TNO ontvangen. Middels deze brief ontvangt u mijn advies.

Beschrijving Westerveld winningsplan

Het winningsplan Westerveld omvat 11 gasvelden t.w. Assen, Assen-Zuid, Een, Eleveld, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witten, Witterdiep, Zevenhuizen en Zevenhuizen-West. Het gros van deze velden zijn al geruime tijd in productie. NAM verwacht voor velden Zevenhuizen-West, Assen-Zuid, Witten en Witterdiep enkel productie in het meest optimistische scenario aangezien de winbare hoeveelheden zeer gering zijn. De velden Appelscha, Roden en Norg-Zuid die historisch gezien deel uitmaakten van dit winningsplan, zijn uit geproduceerd. NAM heeft geen plannen om de productie uit deze voorkomens te hervatten.

Reden voor wijziging winningsplan

NAM heeft een wijziging van het winningsplan ingediend omdat zij een vernieuwde risicoanalyse heeft gemaakt van de geïnduceerde seismiciteit die kan optreden als gevolg van de gaswinning uit de diverse velden. Tevens heeft NAM de productievoorspellingen en de te verwachten bodemdaling geactualiseerd voor de velden in het winningsplan.

Planmatig beheer

NAM verwacht dat de productie van de velden in het Westerveld systeem tot het jaar 2023 zal voortduren in het meest waarschijnlijke productie scenario en tot het jaar 2028 in het hoge, meest optimistische productie scenario. De verwachte volumes voor de gasvelden (GIIP) en de winningspercentages per veld zijn weergegeven in onderstaande tabel:

Voorkomen	Statische GIIP (miliard Nm ³)	Totale winning tot eind 2015 (miliard Nm ³)	Verwachte totale winning (Mid Case) (miliard Nm ³)	Verwachte totale winning (High Case) (miliard Nm ³)	Verwacht winnings- percentage (Mid Case)	Verwacht winnings- percentage (High Case)
Assen						
Assen-Zuid						
Een						
Eleveld						
Vries-Noord						
Vries-Centraal						
Vries-Zuid						
Witten						
Witterdiep						
Zevenhuizen						
Zevenhuizen-West						

TNO constateert dat de variërende reservoir kwaliteit en de water productie in de diverse velden een grote invloed hebben op de winningspercentages. De nog te winnen gas volumes komen voornamelijk uit de velden Eleveld (ca. [redacted] miljoen Nm³) en Vries Zuid (ca. [redacted] miljoen Nm³). NAM bestudeert de mogelijkheden om de productie van een aantal velden te verhogen. Hieronder vallen de drie velden Zevenhuizen-West, Assen-Zuid en Witten. TNO is van mening dat de winning doelmatig is, gezien de reservoirkwaliteit en het productiegedrag van de betrokken velden. Verder vindt zij dat NAM voldoende initiatieven onderneemt om de productie te optimaliseren. SodM onderschrijft de conclusie van TNO en vindt de winning van de diverse velden in overeenstemming met de principes van planmatig beheer.

Verwachte bodemdaling

NAM heeft in 2013 een bodemdalingsmeting uitgevoerd in het winningsgebied van het Westerveld cluster (Meetregister meetplannen Noord Nederland 2014). Het resultaat van de meting uit 2013 heeft zij weergegeven in figuur C1 van het winningsplan. In deze figuur heeft NAM de gemeten waarden van de peilmerken weergegeven tezamen met de contouren van de gemodelleerde bodemdaling als gevolg van de gaswinning. Het bodemdalingsmodel heeft NAM geactualiseerd met de meeste recente reservoir parameters, productie profielen en geijkt aan de bodemdalingsmetingen tussen 1975 en 2013 [Bron: NAM-rapport "Bodemdaling door Aardgaswinning –NAM-velden in Groningen, Friesland en het Noorden van Drenthe– Status Rapport 2015 en Prognose tot het jaar 2080" (EP201511213444)]. Met dit geactualiseerde en geverifieerde model heeft NAM een prognose van de te verwachten bodemdaling tot het jaar 2025 (Figuur C4, einde van de winning) en het jaar 2080 (Figuur C5, verwachte eindsituatie) gemaakt.

De nog te verwachten bodemdaling in de periode 2016 tot 2023, veroorzaakt door de resterende productie uit de velden van de Westerveld cluster, wordt door NAM geschat op minder dan 2 cm. Hiervoor heeft NAM de onzekerheden in het gedrag van de aquifers in haar analyse meegenomen.

TNO kan zich vinden in de resultaten voor het mid-case scenario en onderschrijft deze waarden als de onzekerheid in de compactiecoëfficiënt niet wordt meegenomen. TNO heeft voor de bepaling van haar "worst case scenario" de onzekerheid in de compactiecoëfficiënt gecombineerd met het hoge productie scenario. In dit geval bedraagt de maximale nog te verwachten bodemdaling voor alle velden minder dan 2 cm en voor het veld Zevenhuizen nog minder dan 3 cm tot het einde van de winningsperiode. Op basis van de verificatie door TNO onderschrijft SodM de bodemdalingsanalyses in het winningsplan.

Schade door bodemdaling en mitigerende maatregelen

NAM vermeld in het winningsplan dat de nog te verwachten bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de velden in het cluster Westerveld, minder dan 2 cm zal bedragen. Zij geeft verder aan dat deze bodemdaling een geleidelijk en gelijkmatig verloop heeft en de resulterende vervorming van de bovengrond zeer klein is. Om deze reden verwacht zij dat geen directe schade aan infrastructuur en bebouwing. NAM kan echter niet uitsluiten dat de bodemdaling gevolgen kan hebben voor het normale beheer en het onderhoud van waterkeringen en waterlopen. De totale bodemdaling boven de voorkomens is groter dan twee centimeter en waar nodig zal NAM afspraken maken met de betreffende waterschappen om zorg te dragen dat de geldende normen niet worden overschreden. Indien de waterhuishouding of waterstaatkundige werken worden beïnvloed dan kunnen waterhuishoudkundige maatregelen worden getroffen. Als met het nemen van maatregelen niet alle door gaswinning veroorzaakte schade afdoende kan worden voorkomen dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden.

SodM onderschrijft de stelling van NAM dat het effect van de resterende bodemdaling gering zal zijn en dat in principe geen extra maatregelen noodzakelijk zijn. In het winningsplan wordt echter niet inzichtelijk gemaakt welke maatregelen er zijn getroffen voor de gevolgen van de reeds opgetreden bodemdaling. SodM adviseert om NAM inzichtelijk te laten maken welke afspraken er met het Waterschap zijn gemaakt. Verder moet NAM aangeven bij welke bodemdaling er additionele maatregelen noodzakelijk zijn om de nadelige gevolgen van de bodemdaling te voorkomen of beperken en welke maatregelen dan zullen worden genomen.

Risico analyse zuur- en hydraulische stimulatie

NAM vermeldt dat zij kort durende zuur- en hydraulische stimulatie kan gaan toepassen om de productiviteit van een slecht producerende put te verbeteren. De kans op bodembeweging als gevolg van deze stimulatie behandelingen wordt als verwaarloosbaar ingeschat. Indien NAM in de toekomst concrete plannen heeft om een put te gaan stimuleren zal zij een locatie specifieke risico analyse uitvoeren en deze opnemen in het werkveiligheidsplan voor putwerkzaamheden.

SodM kan de uitspraak van NAM ten aanzien van het veiligheidsrisico en het risico op schade niet verifiëren omdat er onvoldoende onderbouwing is gegeven. NAM vermeldt dat zij de specifieke risico analyse zal uitvoeren en deze zal opnemen in het werkveiligheidsplan voor putwerkzaamheden. In de nieuwe Mijnbouwwet wordt een gedetailleerde risicoanalyse gevraagd voor reservoirstimulatie als onderdeel van het werkprogramma voor stimulering van putten. De minimale eisen voor het werkprogramma worden beschreven in de bijbehorende nieuwe Mijnbouwregeling. Vooruitlopend op de wijziging van de Mijnbouwwet en Mijnbouwregeling adviseert SodM om een voorwaarde op te nemen in het instemmingsbesluit van het winningsplan. In deze voorwaarde dient NAM uiterlijk vier weken vóór aanvang van de zuur- en/of hydraulische stimulatie een locatie specifieke risico analyse in te dienen, ten genoegen van de Inspecteur-generaal der Mijnen, die in gaat op de volgende onderwerpen:

1. Status en integriteit van de te behandelen put
2. Integriteit van de afdekkende lagen
3. Hydraulische- of zuurvolumes en vloeistof samenstelling van de te gebruiken chemicaliën
4. Injectiedrukken en gevolgen voor spanningscondities in het reservoir
5. Afstanden tot gekarteerde breuken en het seismisch risico van de operatie
6. Locatie van de put ten opzichte van drink- en grondwatergebieden
7. Geochemische interacties tussen de gebruikte vloeistoffen en gesteente/afsluitende lagen (incl. oplossingsverschijnselen)
8. Het afvoerplan van de uitgewerkte chemicaliën (uitgewerkt zuur en/of stimulatie vloeistoffen)

Risico analyse bodemtrilling

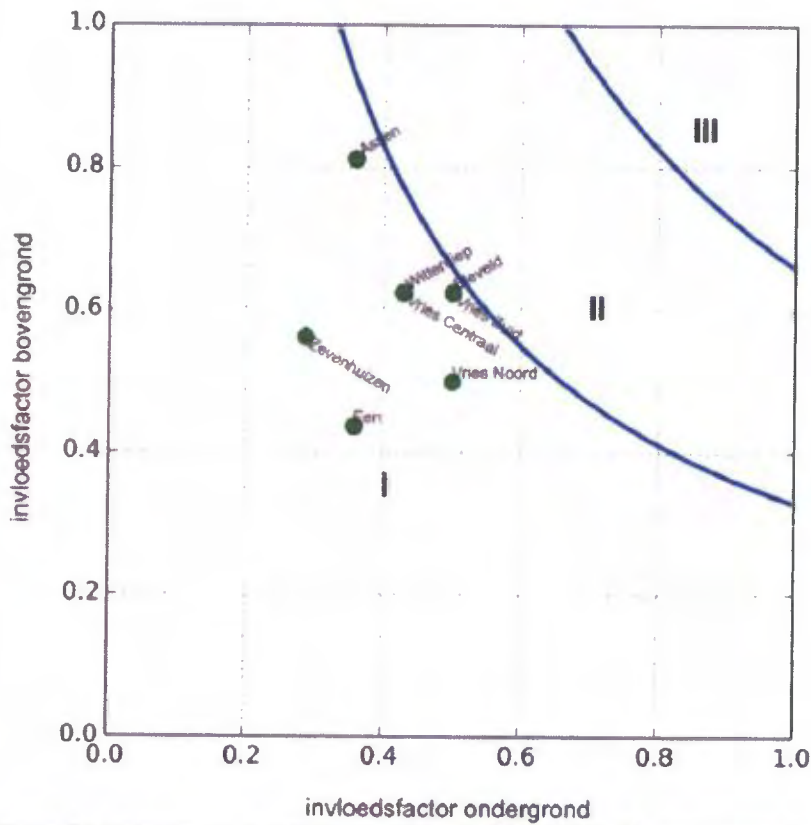
NAM heeft een analyse gemaakt van het seismisch risico (SRA) als gevolg van de gaswinning uit de onderhavige gasvelden (bijlage 3). Hiervoor heeft zij gebruik gemaakt van de methodiek "risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016".

De gasvelden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen volgens het verwachte mid-case scenario niet produceren, waardoor er geen drukdaling zal plaatsvinden. NAM verwacht in het high case productie scenario voor deze velden dat de drukdaling gering zal zijn, waarmee de kans op seismiciteit voor dit scenario "verwaarloosbaar" is. Volgens de methodiek is verdere analyse ("Stap 2" van de SRA) voor deze velden niet nodig.

TNO kan zich vinden in deze analyse voor de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West. Mocht de productie uit deze velden in de toekomst de high case scenario's overschrijden, dan adviseert TNO om de seismische risico analyse voor deze velden opnieuw uit te voeren.

SodM onderschrijft de analyse van TNO ten aanzien van deze velden. SodM adviseert om in het geval dat het duidelijk wordt dat de productie uit de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West de voorspellingen in het winningsplan dreigen te gaan overschrijden, NAM een actualisatie van de seismische risico analyse voor deze velden te laten indienen en het winningsplan te actualiseren.

Voor het beoordelen van het seismische risico voor gasvelden Eleveld, Assen, Een, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen is het nodig om de risico matrix te gebruiken ("Stap 2" van de SRA). Voor elke factor die bepaald is voor de onder- en bovengrond wordt een score gegeven waarbij de som van de scores een positie geeft in de risico matrix; de som van de scores voor "invloedfactoren ondergrond" geeft de positie op de x-as en de som van de scores voor "invloedfactoren bovengrond" geeft de positie op de y-as weer.

Figuur D2: Uitkomst van de Seismische Risico Analyse (SRA). Alle voorkomens in dit winningsplan vallen in risico Categorie I.

Het resultaat van de SRA analyse voor de gasvelden in dit winningsplan is grafisch weergegeven in bovenstaande figuur (winningsplan p.28). Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I).

TNO constateert dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid dicht bij de grens met categorie II liggen met waarden van 0,315. Voor deze risicogroep geldt dat seismisch monitoren met het bestaande KNMI netwerk volstaat. Het huidige KNMI monitoringsnetwerk kan aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter lokaliseren. NAM geeft aan dat zij bereid is aanvullende metingen te doen.

Jaar van schademelding	Datum beving	Bevend veld	Aantal meldingen
2004	21-jun-04	Eleveld	2
2006	10-jan-06	Eleveld	1
2008	26-aug-08	Eleveld	1
2014	5-feb-14	Eleveld	7
2015	5-feb-14	Eleveld	4
2016	5-feb-14	Eleveld	1

SodM stelt vast dat in het gasveld Eleveld historisch gezien en nog in het recente verleden, veelvuldig bevingen zijn opgetreden (in totaal 46). De zwaarste daarvan ($M > 2,0$) zijn in de omgeving duidelijk gevoeld en hebben tot schademeldingen geleid (zie ook volgende paragraaf). Daarnaast wordt de productie uit het bevende voorkomen Vries-Zuid (maximale gemeten magnitude 1,5) middels de put Vries-10 weer opgestart. Op dit moment worden in deze omgeving de grondbewegingen aan het oppervlak nog niet geregistreerd. Het zijn deze grondbewegingen die de schade aan bouwwerken veroorzaken. SodM adviseert hierom NAM in de omgeving van de Eleveld en Vries-Zuid gasvelden, aanvullende monitoring te laten uitvoeren in de vorm van het plaatsen van enkele versnellingsopnemers. Daarnaast adviseert SodM om NAM een risicobeheerssysteem voor de bevende voorkomens uit dit winningsplan te laten opstellen en implementeren.

Schade door bodembeweging en mitigerende maatregelen

NAM kan de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. NAM zegt dat dit wordt bevestigd door de resultaten van de seismische hazard studie van TNO-NITG. In deze studie geven berekeningen van de maximale horizontale pieksnelheden voor de Vries en Eleveld gasvelden aan dat er een kleine kans op schade bestaat door geïnduceerde bevingen.

De omvang van het gebied waar mogelijk schade kan optreden wordt bepaald door de magnitude, de diepte en de duur van de beving en de lokale grondsamenstelling en aard en conditie van de bebouwing. Bij een beving die krachtig genoeg is om schade te veroorzaken, is het aantal potentiële schadegevallen binnen dit gebied sterk afhankelijk van de dichtheid van bebouwing, terwijl de mate van schade op een bepaalde afstand van het epicentrum in grote mate wordt bepaald door het type bebouwing, de staat van onderhoud en de lokale bodemgesteldheid. Deze afhankelijkheid wordt verder beschreven in het TNO rapport en is ook meegenomen in de gevolgde leidraad voor de bepaling van het seismisch risico. NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op de NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden.

Advies

SodM concludeert dat het winningsplan Westerveld voldoet aan de wettelijke eisen en overeenstemt met de principes van planmatig beheer. SodM adviseert u om onder de volgende voorwaarde in te stemmen met het winningsplan:

- 1. NAM dient voor 1 maart 2017 inzichtelijk te maken welke afspraken met het Waterschap zijn gemaakt en bij welke hoeveelheid bodemdaling er maatregelen noodzakelijk worden om nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken.*
- 2. NAM dient bij overschrijding van de productie in het "high-case productie scenario" van de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West de seismisch risico analyse te actualiseren en een wijziging winningsplan in te dienen.*
- 3. NAM dient, in overleg met het Koninklijk Nederland Meteorologisch Instituut, voor 1 juni 2017 enkele versnellingsmeters boven de Eleveld en Vries-Zuid gasvelden te installeren en operationeel te hebben.*
- 4. NAM dient voor 1 juni 2017, ten genoegen van de Inspecteur-generaal der Mijnen, voor de bevende velden in dit winningsplan een risicobeheerssysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben.*

Ik vertrouw er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

namens deze:

Hoofd afdeling Engineering

Retouradres Postbus 80015, 3508 TA Utrecht

Staatstoezicht op de Mijnen

Postbus 24037
2490 AA DEN HAAG

Onderwerp
Advies Westerveld

Geachte mevrouw

Naar aanleiding van uw verzoek van 12 september 2016 (per email) om advies in het kader van de beoordeling van het geactualiseerde winningsplan Westerveld, ingediend door de Nederlandse Aardolie Maatschappij N.V. (verder NAM), berichten wij u het volgende.

Het winningsplan betreft de velden Assen, Een Eleveld Vries-Noord Vries-Centraal Vries-Zuid, Zevenhuizen, Witterdiep, Witten, Assen-Zuid en Zevenhuizen-West. De laatste vier velden zijn momenteel niet in productie. NAM geeft aan, dat er voor de mid case van het winningsplan geen winbare volumes in deze velden aanwezig zijn. NAM bestudeert de mogelijkheid deze velden alsnog in productie te nemen.

Doelmatigheid van de winning

Ten opzichte van het vigerende winningsplan is de doelmatigheid van de voorgenomen winning in de velden binnen het winningsplan Westerveld over het algemeen iets toegenomen.

De reservoirkwaliteit varieert van veld tot veld, hetgeen wordt weerspiegeld in de verwachte winningspercentages. Daarnaast beperkt de waterproductie de gasproductie in verschillende putten.

Van de velden binnen het Westerveld cluster komt de resterende productie vooral uit de velden Eleveld (ca 700 miljoen Nm³) en Vries Zuid (ca 400 miljoen Nm³). Vries Centraal produceert naar verwachting de komende 5 jaar nog ca. 100 miljoen Nm³. Productie uit de overige velden zal naar verwachting minder dan 50 miljoen Nm³ bedragen. Het gehele cluster zal naar verwachting per 2023 uitgeproduceerd zijn. In het high case scenario zou dit uit kunnen lopen tot 2028.

Het is in deze laatste fase van productie lastig te voorspellen hoe de velden zullen produceren. NAM bestudeert de mogelijkheid om de productie van een aantal velden te verhogen. Dit betreft onder meer de drie velden, die momenteel niet produceren. Mogelijke projecten betreffen nieuwe boringen en eventueel het

Princetonlaan 6
3584 CB Utrecht
Postbus 80015
3508 TA Utrecht

www.tno.nl

T +31 88 866 42 56

Datum

4 oktober 2016

Onze referentie

16-10.083

Contactpersoon

Doorkiesnummer

Doorkiesfax

Op opdrachten aan TNO zijn de Algemene Voorwaarden voor opdrachten aan TNO, zoals gedeponeerd bij de Griffie van de Rechtbank Den Haag en de Kamer van Koophandel Den Haag van toepassing. Deze algemene voorwaarden kunt u tevens vinden op www.tno.nl.
Op verzoek zenden wij u deze toe.

Handelsregisternummer 27376655

Datum
4 oktober 2016

Onze referentie
16-10.083

Blad
2/3

stimuleren van putten (fracken). Of deze projecten doorgang zullen vinden is afhankelijk van de economische haalbaarheid.

TNO-AGE is van mening dat, gezien de reservoirkwaliteit en het productiegedrag van de betrokken velden, de winning doelmatig is en dat de NAM voldoende initiatieven neemt om de productie te optimaliseren.

Bodemdaling

NAM heeft de resterende bodemdaling berekend van de gasvelden in winningsplan Westerveld. Parameterwaarden zijn gekalibreerd op basis van de periodieke metingen, die sinds 1975 zijn uitgevoerd (2013 voor het laatst).

NAM geeft aan, dat de nog resterende bodemdaling minder dan 2 cm zal bedragen (figuur C3 uit het winningsplan) voor zowel het mid-case scenario per veld afzonderlijk als de integrale bodemdaling voor alle velden samen. De integrale bodemdaling sinds het begin van de gasproductie, inclusief de bodemdaling door productie uit velden in de omgeving, is gegeven in figuur C5 van het winningsplan.

TNO-AGE kan zich vinden in de resultaten voor het mid-case scenario. De NAM geeft in haar winningsplan een adequate beschrijving van de onzekerheid in de berekeningen van de bodemdaling.

TNO-AGE heeft voor de eigen bodemdalingberekening de onzekerheid in compactiecoëfficiënt gecombineerd met het hoge productie scenario (high-case). De maximale bodemdaling bedraagt dan ~3 cm.

NAM heeft een maximale bodemdaling berekend van onder de 2 cm. TNO-AGE komt op hetzelfde resultaat uit, in het geval de onzekerheid in de compactiecoëfficiënt niet wordt meegenomen.

Risicoschatting op basis van de leidraad seismisch risico

Huidige producerende velden

Voor alle producerende velden in het winningsplan geldt, dat zij op basis van de DHAIS classificatie een niet te verwaarlozen kans op beven hebben, of reeds hebben gebeefd¹. Dit verplicht de NAM voor al deze velden een seismische risicoanalyse uit te voeren². Volgens de NAM vallen alle velden in het winningsplan in risicocategorie I.

TNO-AGE constateert, dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I).

¹ Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit (DHAIS). TNO-rapport R10198, 2012

² Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016

Datum
4 oktober 2016

Onze referentie
16-10.083

Blad
3/3

Voor velden behorende tot risicocategorie I volstaat seismisch monitoren met het bestaande seismisch meetnet van het KNMI³. De NAM geeft in haar winningsplan aan, dat zij eventueel bereid is aanvullende metingen te doen, als de omgeving dat wenst.

Huidige niet-producerende velden

Voor alle momenteel niet-producerende velden in het winningsplan geldt, dat zij op basis van de DHAIS classificatie een te verwaarlozen kans op beven hebben.

TNO-AGE kan zich hierin vinden. Echter, als de productie uit de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West het huidige NAM high case scenario overschrijdt, dan stelt TNO-AGE voor om opnieuw per veld te bekijken, of een seismische risicoanalyse noodzakelijk is.

Het risico voor bodembeweging als gevolg van putstimulatie

TNO-AGE acht het risico op bodembeweging als gevolg van zuurstimulatie van het reservoir vanuit de put verwaarloosbaar op grond van de huidige informatie.

Het risico voor bodembeweging als gevolg van hydraulische stimulatie van het reservoir in zichzelf is klein⁴. Procedureel gezien zal de NAM voorafgaand aan het uitvoeren van een hydraulisch frack-operatie een gedetailleerd plan ten genoegen van de IGM moeten overleggen, waarin het risico voor die specifieke operatie nader wordt geanalyseerd. Daarom is dit effect hier niet verder geëvalueerd door TNO-AGE.

Bevindingen

Samenvattend, TNO-AGE

- is van mening, dat het winningsplan getuigt van doelmatige winning.
- verwacht een maximale bodemdaling van ~3 cm.
- constateert, dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I).

Met vriendelijke groeten,

Hoogachtend,

Hoofd Adviesgroep Economische Zaken

³ Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016

⁴ zie rapport Witteveen en Bos, "Aanvullend onderzoek naar mogelijke risico's en gevolgen van de opsporing en winning van schalie- en steenkoolgas in Nederland", Rapport aan Ministerie EZ, 2013

Date : 22-11-2016 11:53:06

16.1167

Attachment : Scan__22-11.pdf;

Please find your scan attached to this Email.

Disclaimer:

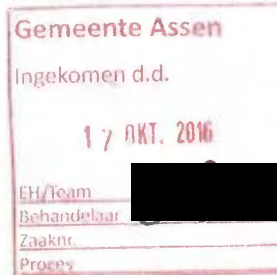
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Reg.nr.
2016/4435

Datum 13 oktober 2016
Betreft verzoek tot het uitbrengen van advies betreffende het winningsplan Westerveld

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Geacht college/bestuur,

Het kabinet heeft naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) over de aardbevingsrisico's in Groningen besloten om alle aanbevelingen van de OVV over te nemen.

Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het OVV rapport richt zich op de veiligheid van de burgers en de infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft meer aandacht voor het burgerperspectief.

Deze en andere aanbevelingen, hebben tot gevolg dat de Mijnbouwwet op verschillende onderdelen zal worden gewijzigd. Deze wijzigingen zijn op 26 november 2015 ingediend bij de Tweede Kamer (TK, 2015-2016, 34348) en het wetsvoorstel zal naar verwachting in de eerste helft van 2017 in werking treden. In afwachting van de inwerkingtreding van het wetsvoorstel, heeft de Minister de Kamer toegezegd zoveel als mogelijk in de geest van de nieuwe Mijnbouwwet te handelen.

Nieuwe Mijnbouwwet

Het besluit om zoveel als mogelijk in de geest van het wetsvoorstel te handelen, heeft tot gevolg dat de veiligheid voor omwonenden, gebouwen en infrastructurele werken getoetst moet worden. Dit houdt in dat de beoordeling van de gevolgen van aardbevingen niet langer wordt beperkt tot de "seismische hazard" (seismische dreiging), maar wordt uitgebreid naar het daadwerkelijke seismische risico (effecten voor omwonenden). Het gevolg is dat de reeds ingediende (wijzigingen van) winnings- en opslagplannen door de operator aangevuld moeten worden met een seismische risicoanalyse (SRA). Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) heeft hiervoor een leidraad opgesteld. U kunt de leidraad vinden op: www.nlog.nl/resources/Seismic_Risk/Tijdelijke%20leidraad%20SRA%20v1-2.pdf

Ons kenmerk
DGETM-EO / 16095939

Uw kenmerk

Bijlage(n)
1

Daarnaast vindt het kabinet het van groot belang dat het burgerperspectief in de besluitvorming wordt meegenomen. Om hieraan tegemoet te komen wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure in beginsel toegepast bij zowel instemming met nieuwe winnings- en opslagplannen, als bij de wijziging van deze plannen. Dit houdt in dat ontwerpbesluiten ter inzage worden gelegd met de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen. Om verder invulling te geven aan het burgerperspectief krijgen, naast de huidige wettelijke adviseurs (SodM, Tcbb en Mijnraad), ook provincies, gemeenten en waterschappen adviesrecht. Daarnaast vindt er gedurende de periode van terinzagelegging van het ontwerpbesluit ook een informatieavond plaats voor belangstellenden.

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Ons kenmerk
DGEM-EO / 16095939

Verzoek tot advies winningsplan Westerveld

Op 12 september jl. heeft NAM een verzoek tot instemming voor het aangepaste winningsplan Westerveld ingediend. Het winningsplan is aangepast naar aanleiding van het eerder uitgebrachte advies van SodM van eind juni 2016. U vindt het aangepaste winningsplan als bijlage bij deze brief. Onderdeel van dit winningsplan is een confidentieel document dat bedrijfsgevoelige gegevens bevat. Het document is daarom niet openbaar en wij verzoeken hier als zodanig mee om te gaan.

Zoals hier bij procedure is aangegeven ontvangt u –zodra wij dit hebben ontvangen- per e-mail het advies van SodM en de Tcbb.

*Wij verzoeken u om **binnen 14 weken na dagtekening** van deze brief, advies uit te brengen ten aanzien van het winningsplan Westerveld.*

Specifieke informatiesessie

Zoals hierboven al is aangegeven, wordt per winningsplan een specifieke informatiesessie georganiseerd. Voor deze sessie worden de provincie(s), gemeenten en waterschappen uitgenodigd, die binnen het winnings- of opslaggebied vallen van het desbetreffende plan.

8 november a.s. van 10.00 tot 12.00 uur op het provinciehuis Drenthe, Westerbrink 1 in Assen.

Hiervoor is reeds op 7 oktober jl. per mail een uitnodiging verstuurd.

Achtergrond Winnings- en opslagplannen

In een winnings- of opslagplan wordt beschreven hoe er gewonnen of opgeslagen gaat worden en wat de te verwachte seismische risico's zijn. De scope is dus de ondergrond en de veiligheid (van omwonenden en infrastructurele werken).

Procedure

Wanneer de minister van Economische Zaken, in haar hoedanigheid als bevoegd gezag, van een operator een verzoek tot instemming met een winnings- of opslagplan ontvangt, wordt het betreffende winnings- of opslagplan ter advisering voorgelegd aan de betrokken provincie(s), gemeente(n) en waterschap(pen). De betrokken overheden hebben 14 weken de tijd om advies uit te brengen.

Parallel aan het verzoek tot advies aan de betrokken overheden, wordt Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) verzocht om binnen 6 weken advies uit te brengen. Zodra dit advies is ontvangen wordt deze aan de betrokken overheden gestuurd.

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Vervolgens wordt het advies van SodM samen met het winningsplan ter advisering voorgelegd aan de Technische commissie bodembescherming (Tcbb). De Tcbb heeft 4 weken de tijd om advies uit te brengen. Zodra het advies is ontvangen, wordt ook deze aan u gestuurd.

Ons kenmerk
DGETM-EO / 16095939

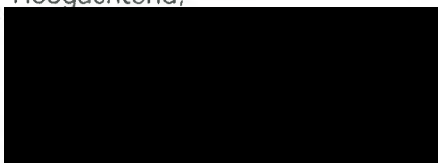
2 weken na ontvangst van het advies van SodM, wordt een overleg georganiseerd, waar de betrokken overheden specifieke vragen kunnen stellen naar aanleiding van het betreffende winnings- of opslagplan. In beginsel zullen hierbij ook SodM en de operator aanwezig zijn.

Na ontvangst van de adviezen van de betrokken overheden wordt in principe binnen 4 weken advies gevraagd aan de Mijnraad. De Mijnraad ontvangt naast het betreffende winnings- of opslagplan, alle uitgebrachte adviezen.

Vervolgens zal een ontwerpbesluit worden opgesteld, waarin de adviezen worden meegewogen. Tijdens de 6 weken durende ter inzage legging van het ontwerpbesluit, kan een ieder zienswijzen indienen. Ook wordt er een bewonersavond georganiseerd, waar men vragen kan stellen over het plan.

Als laatste wordt het definitieve besluit opgesteld. Dit besluit is vatbaar voor beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Hoogachtend,

MT-lid directie Energie en Omgeving

Date : 4-11-2016 15:08:34

16.1168

Attachment : Scan__04-11.pdf;

Please find your scan attached to this Email.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

NAM

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

**Aanvraag Instemming Winningsplan
Westerveld**

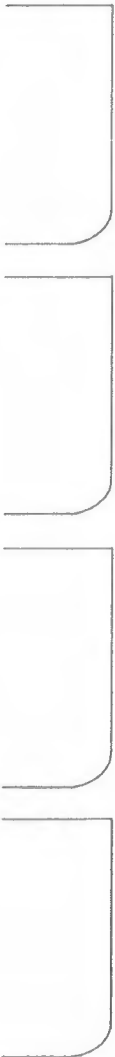

Bijlage: Overzicht van veranderingen aan het Winningsplan Westerveld – september 2016

Naar aanleiding van de constructieve gesprekken tussen SodM/EZ en NAM in augustus 2016, zijn veranderingen aan het Winningsplan Westerveld doorgevoerd. De belangrijkste wijzigingen zijn:

1. Informatie per voorkomen, in plaats van gecombineerd Westerveld:
  - a. Productieprofielen per voorkomen (low-mid-high)
  - b. Bodemdaling voor een peilmerk in elk voorkomen (figuur C2)
2. Bodemdalingsfiguren
Verduidelijking over bodemdaling veroorzaakt door productie uit voorkomens in dit winningsplan en andere voorkomens
3. Volledige informatie voor de 3 voorkomens zonder verwachte productie (Zevenhuizen-West, Assen-Zuid, Witten): behandel de velden bij productieprofielen, bodemdaling, SRA
4. Belangrijkste kleine veranderingen
  - a. "Hydraulische stimulatie"
  - b. Statische GIIP toegevoegd in winningstabel
  - c. Voorwaarde voor productie toegevoegd in sectie B1
  - d. Verwijderen van subjectieve kwalificaties of stellingen zonder referentie

Inleiding

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) is houder van de winningsvergunning Drenthe II en Groningen. Conform de Mijnbouwwet (Mw) dient de winning van koolwaterstoffen te gebeuren overeenkomstig een Winningsplan. In het Mijnbouwbesluit (Mb) is in artikel 24 aangegeven welke informatie het Winningsplan moet bevatten.

De gasvelden die (via verschillend locaties) produceren naar de locatie Westerveld zijn samengevoegd in het "Winningsplan Westerveld". Dit Winningsplan bestaat uit vier onderdelen:

- A. Algemene gegevens
- B. De bedrijfs- en productiegegevens. Dit onderdeel beschrijft de winningsstrategie, de ondergrondse geologie van de laag waaruit gewonnen wordt, de aanwezige infrastructuur, de stoffen die worden geproduceerd en een beschrijving van de toekomstige plannen om de winning te optimaliseren.
- C. Informatie over bodemdaling ten gevolge van de winning.
- D. Informatie over bodemtrilling ten gevolge van de winning inclusief mogelijke aardbevingen en maatregelen.

Bijlage 1,2 & 3 geven meer informatie ten ondersteuning van onderdeel C en D.

Bijlage 4 bevat de geologische kaarten.

Onderdeel B1 probeert een algemeen overzicht van de plannen te geven. Technische details worden in verdere onderdelen beschreven.

Een klein onderdeel van het Winningsplan (onderdeel E) wordt apart toegezonden aan het Ministerie van Economische Zaken. Dit vertrouwelijke deel bevat bedrijfsgevoelige informatie en kan NAM's concurrentiepositie in gevaar brengen en is daarom niet openbaar. Het onderdeel E bevat met name informatie over de verwachte productiekosten en investeringskosten.

Formulier aanvraag instemming winningsplan ex artikel 34 lid 1 Mijnbouwwet (Mw)
juncto artikel 24 Mijnbouwbesluit (Mb)

Indienen in 6-voud bij:
 Ministerie van Economische Zaken
 Directie Energieproductie
 Postbus 20101
 2500 EC DEN HAAG

Artikel 1)	Onderwerp	Beschrijving		
Mw 34 lid 1	Verzoek om instemming voor een wijziging/actualisatie van het winningsplan Westerveld	☐ een winningsplan voor voorkomens in het continentaal plat vanaf de 3 zeemijlszone ☒ een winningsplan voor voorkomens in Nederlands territorium tot 3 zeemijl De wijziging/actualisatie bestaat voornamelijk uit een vernieuwing van de seismische risico analyse en actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen.		
	A) Algemene gegevens			
	A1.1) Naam indiener	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.		
	A1.2) Adres	Postbus 28000 9400 HH Assen		
	A1.3) Contactpersoon	[REDACTED]		
	A1.4) E-mail	[REDACTED]@shell.com		
	A1.5) Fax	0592-362200		
Mw 22	A1.6) Indiener	☒ is houder van de vergunning ☐ is uitvoerder cf artikel 22 Mw		
	A2) Winningsvergunninggebied(en)	☐ winningsvergunning(en) - Drenthe II (K.B. 4/11/1968, laatstelijk gewijzigd d.d. 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840) - Groningen (K.B. 30/5/1963)		
Mw 34 lid 1 Mb 24 lid 1a	A2.1) Voorkomens koolwaterstoffen	<table border="0"> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Assen • Assen-Zuid • Een • Eleveld • Vries-Noord • Vries-Centraal • Vries-Zuid </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Witten • Witterdiep • Zevenhuizen • Zevenhuizen-West </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> • Assen • Assen-Zuid • Een • Eleveld • Vries-Noord • Vries-Centraal • Vries-Zuid 	<ul style="list-style-type: none"> • Witten • Witterdiep • Zevenhuizen • Zevenhuizen-West
<ul style="list-style-type: none"> • Assen • Assen-Zuid • Een • Eleveld • Vries-Noord • Vries-Centraal • Vries-Zuid 	<ul style="list-style-type: none"> • Witten • Witterdiep • Zevenhuizen • Zevenhuizen-West 			
Mb 24 lid 1a	A2.2) Soort koolwaterstof die wordt gewonnen	☐ olie ☒ hoog calorisch gas ☐ Groningen kwaliteit gas ☐ laag calorisch gas ☐ zwavelhoudend gas ☒ aardgascondensaat Uit alle voorkomens wordt hoogcalorisch gas gewonnen.		
Mr 1.2.1 lid 3	A3) Bestaande of nieuwe winning	☒ winningsplan voor reeds bestaande winning (inclusief voorziene uitbreiding) ☐ winningsplan voor nieuwe winning		
Mw 38	A4) Samenloop vergunningen Wet milieubeheer	☒ nee ☐ ja: te weten:		

B) Bedrijfs- en productiegegevens

Mw 36 lid 1

B1) Beknopte beschrijving van het winningsplan

De redenen voor de actualisatie van het winningsplan voor het Westerveld systeem zijn:

1. een vernieuwde seismische risico analyse
2. de stopzetting van productie uit de velden Appelscha, Roden en Norg-Zuid
3. een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen en
4. voorziene activiteiten om de productie in stand te houden.

Het winningsplan Westerveld omvat 11 gasvelden (voorkomens):

Gasveld	Locatie
Assen	ASN
Assen-Zuid	WIT
Een	NOR-3
Eleveld	ELV en WIT
Vries-Noord	VRS-4
Vries-Centraal	VRS-2
Vries-Zuid	VRS-1
Witten	WIT
Witterdiep	WIT
Zevenhuizen	ZVH
Zevenhuizen-West	ZVH

Sectie B3 geeft een overzicht van de ligging van de locaties. Alle productie wordt per pijpleiding getransporteerd naar de behandelingslocatie VRS-4. Het geproduceerde gas wordt na behandeling (ontwaterd en op hogere druk gebracht) op de VRS-4 locatie per pijpleiding getransporteerd naar de locatie Westerveld (WTV) en daar afgeleverd aan GasTerra B.V.

De voorkomens Appelscha, Roden en Norg-Zuid maakten in het verleden ook deel uit van het winningsplan Westerveld. De productie in deze velden is echter inmiddels gestopt en de putten en productielocaties zijn veiliggesteld ("gesuspendeerd"). Ook zijn er op dit moment geen actieve herontwikkelingsplannen. De productie vanuit deze voorkomens wordt derhalve niet meer genoemd in dit winningsplan. De faciliteiten zijn nog wel onderdeel van het productiesysteem en worden als zodanig wel vermeld in dit winningsplan. Ook zijn de contouren van deze drie voorkomens aangegeven op de overzichtskaart. De historische bodemdaling veroorzaakt door deze velden is vanzelfsprekend meegenomen in sectie C. Bodemdaling.

De nieuwe bodemdalingsprognose geeft minder bodemdaling aan dan de prognose in het vorige winningsplan: de verwachte bodemdaling door toekomstige productie uit de velden beschreven in dit winningsplan is minder dan 2 cm. De seismische risicoanalyse laat zien dat de voorkomens in dit winningsplan in de laagste seismische risicocategorie vallen.

Het winningsplan zal aangepast worden als de bodemdaling of seismische risicoanalyse afwijkt van de prognose zoals in dit winningsplan beschreven. Als voorzien wordt dat de cumulatieve productie uit een voorkomen gaat uitkomen boven de prognose van de uiteindelijke cumulatieve productie zoals in dit winningsplan beschreven, zal dit besproken worden met de regulerende overheden. Eventuele toekomstige activiteiten op de locaties (b.v. compressie) of in het reservoir (b.v. extra putten) zullen de gangbare vergunningsprocedures volgen en behoeven geen aanpassing van het winningsplan.

Mw 35 lid 1c
Mb 24 lid 1c,d

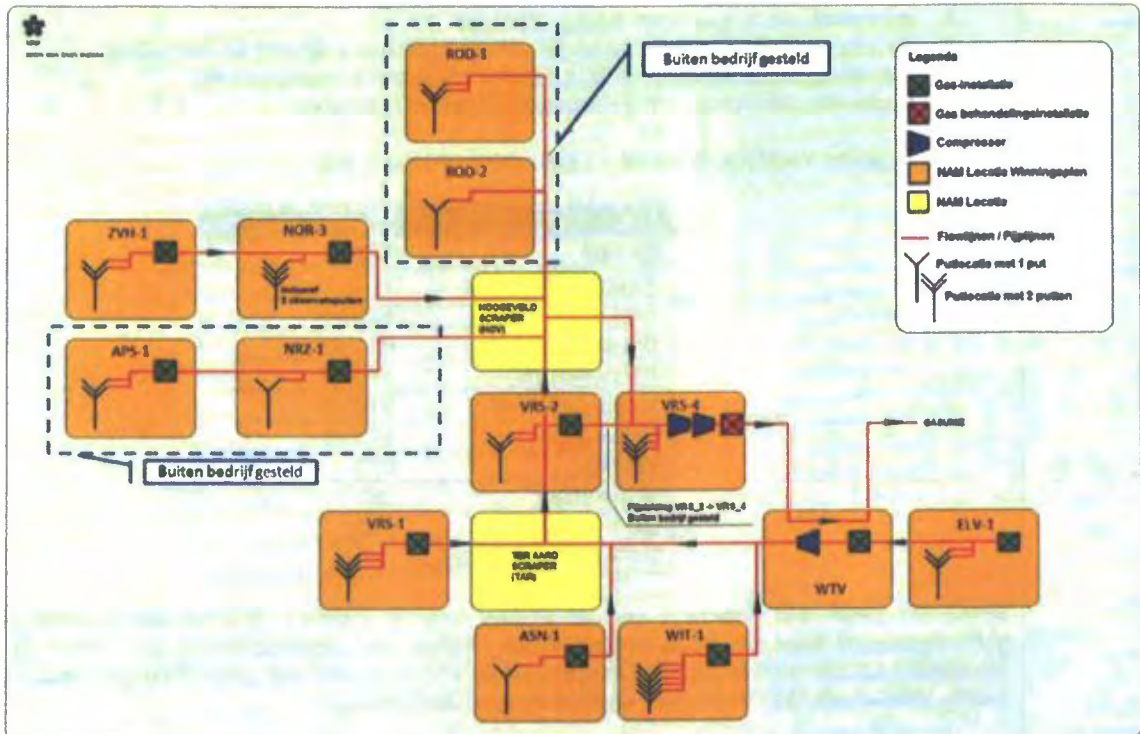
B1.1) Beknopte beschrijving van wijze van winning door middel van (een) mijnbouwwerk(en)

De onbehandelde productie van de verschillende satellietlocaties komt samen op de behandelingslocatie VRS-4, zoals in de figuur hieronder is aangegeven. Productie van locatie ELV wordt onder lage druk gewonnen en op de locatie WTV gecombineerd om de VRS-4 locatie te kunnen bereiken.

Op de behandelingslocatie VRS-4 worden de met het gas meegeproduceerde vloeistoffen (water en aardgascondensaat) van het gas gescheiden. Deze vloeistoffen worden vanaf deze locatie afgevoerd. Het aardgascondensaat wordt uiteindelijk in Delfzijl van het water gescheiden waarna het aardgascondensaat aan raffinaderij wordt geleverd en het water bij Borgsweer in de diepe ondergrond wordt geïnjecteerd.

De resulterende gasroom wordt op VRS-4 via druk- en temperatuurbehandeling op specificatie gebracht en naar WTV getransporteerd voor aflevering aan GasTerra B.V.

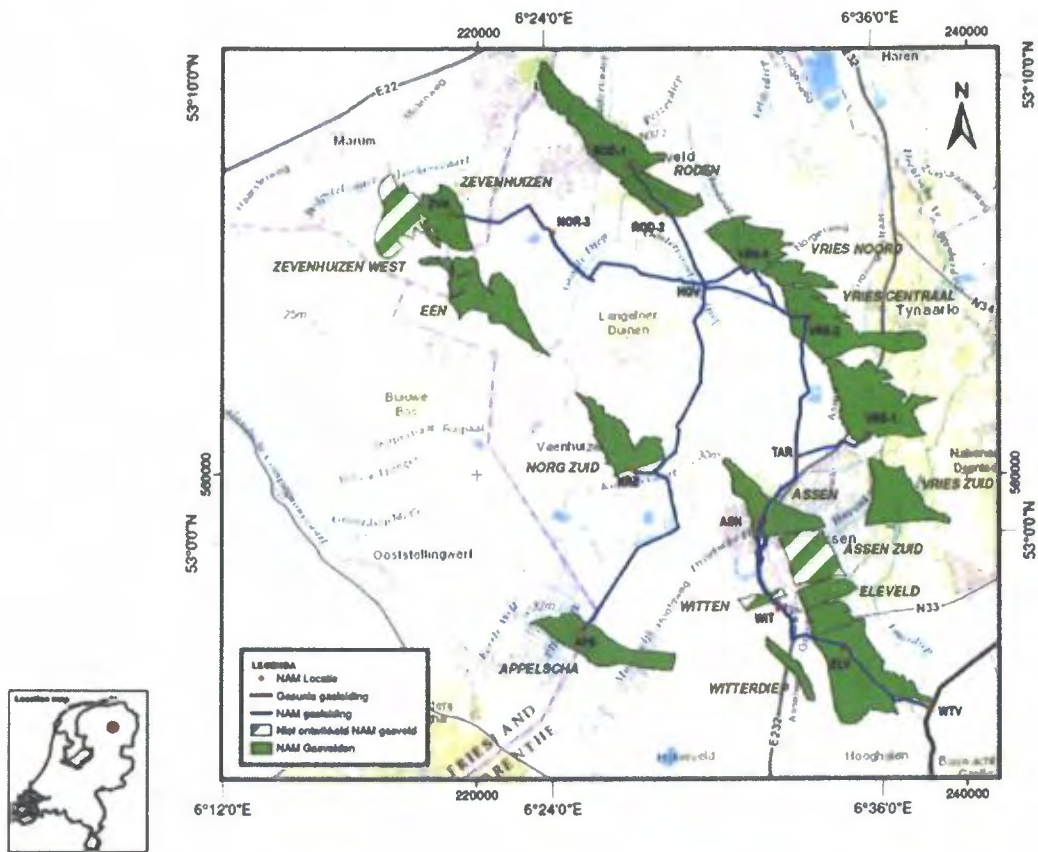
Schematische voorstelling van de gasstromen

Mb 24 lid 1a	<p>B2) Geologische beschrijving van voorkomen(s)</p> <p>Het gas is gevormd in de koollagen van het geologische tijdperk Carboon. Vervolgens is het gas gemigreerd naar bovenliggende zandsteenlagen in het Rotliegend. Dit reservoir wordt afgesloten door een dikke zoutlaag van de Zechstein formatie.</p>
Mb 24 lid 1a Mb 24 lid 1b	<p>B2.1) Geologische doorsnede van voorkomen(s)</p> <p>Bijlage 4 bevat voor elk voorkomen een doorsnede en kaart van de Top Rotliegend. De figuren zijn naar een bijlage verplaatst om de leesbaarheid van het document te verbeteren.</p>

Mw 35 lid
1a
Mb 24 lid
1d,e

B3) Overzicht ligging voorkomens, gasputten

In het navolgend overzicht zijn voorkomens met de bijbehorende putten aangegeven.

Voorkomen	Locatie	Producterende putten	Gesuspendeerde putten	Geabandonneerde putten	Observatie putten
Roden	ROD-1 (Roden-1)	-	2	-	-
Roden	ROD-2 (Roden-2)	-	1	-	-
Zevenhuizen Zevenhuizen-West	ZVH (Zevenhuizen)	1	1	-	-
Een	NOR-3 (Norg-3)	1	-	-	2*
Appelscha	APS (Appelscha)	-	2	-	-
Norg-Zuid	NRZ (Norg-Zuid)	-	1	-	-
Vries-Zuid	VRS-1 (Vries-1)	2	1	1	-
Vries-Centraal	VRS-2 (Vries-2)	2	-	-	-
Vries-Noord	VRS-4 (Vries-4)	3	-	-	-
Assen	ASN (Assen)	1	-	-	-
Witterdiep	WIT (Witten)	1	-	-	-
Eleveld		2	-	-	-
Witten		-	1	-	-
Assen-Zuid			1	-	-
Eleveld	ELV (Eleveld)	2	-	-	-

*Deze 2 observatieputten zijn geboord in het Norg veld (maakt geen deel uit van dit winningsplan)

B3.1) Situering mijnbouwwerken situatietekening /eventueel foto

Overzicht mijnbouwlocaties, gesorteerd per gemeente

Locatie	Gesuspendeerd	Gemeente	Provincie
APS	Ja	Ooststellingwerf	Fryslân
ASN	Nee	Assen	Drenthe
ELV	Nee	Aa en Hunze	Drenthe
NRZ	Ja	Noorderveld	Drenthe
NOR3	Nee	Noorderveld	Drenthe
ROD-1	Ja	Noorderveld	Drenthe
ROD-2	Ja	Noorderveld	Drenthe
VRS-1	Nee	Tynaarlo	Drenthe
VRS-2	Nee	Tynaarlo	Drenthe
VRS-4	Nee	Tynaarlo	Drenthe
WTV	Nee	Aa en Hunze	Drenthe
WIT	Nee	Assen	Drenthe
ZVH	Nee	Leek	Groningen

Foto's van mijnbouwlocaties, alfabetisch gesorteerd

Appelscha Satelliet (APS)

Assen Satelliet (ASN)

Eleveld Satelliet (ELV)

Norg-Zuid Satelliet (NRZ)

Norg-3 Satelliet (NOR3)

2101-10-11

Roden-1 satelliet (ROD-1)

Roden-2 satelliet (ROD-2)

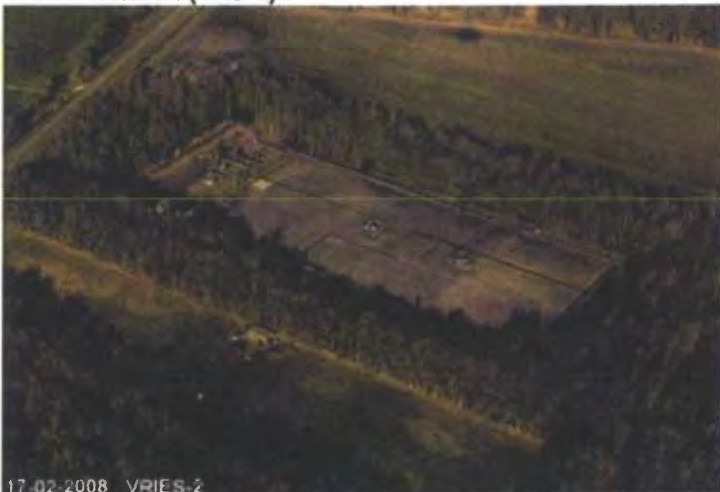

Vries-1 satelliet (VRS-1)

14-10-2003 VRIES-1

Vries-2 satelliet (VRS-2)

17-02-2008 VRIES-2

Vries-4 Productie Faciliteit (VRS-4)

Westerveld Productie Faciliteit (WTV)

Witten satelliet (WIT)

Zevenhuizen satelliet (ZVH)

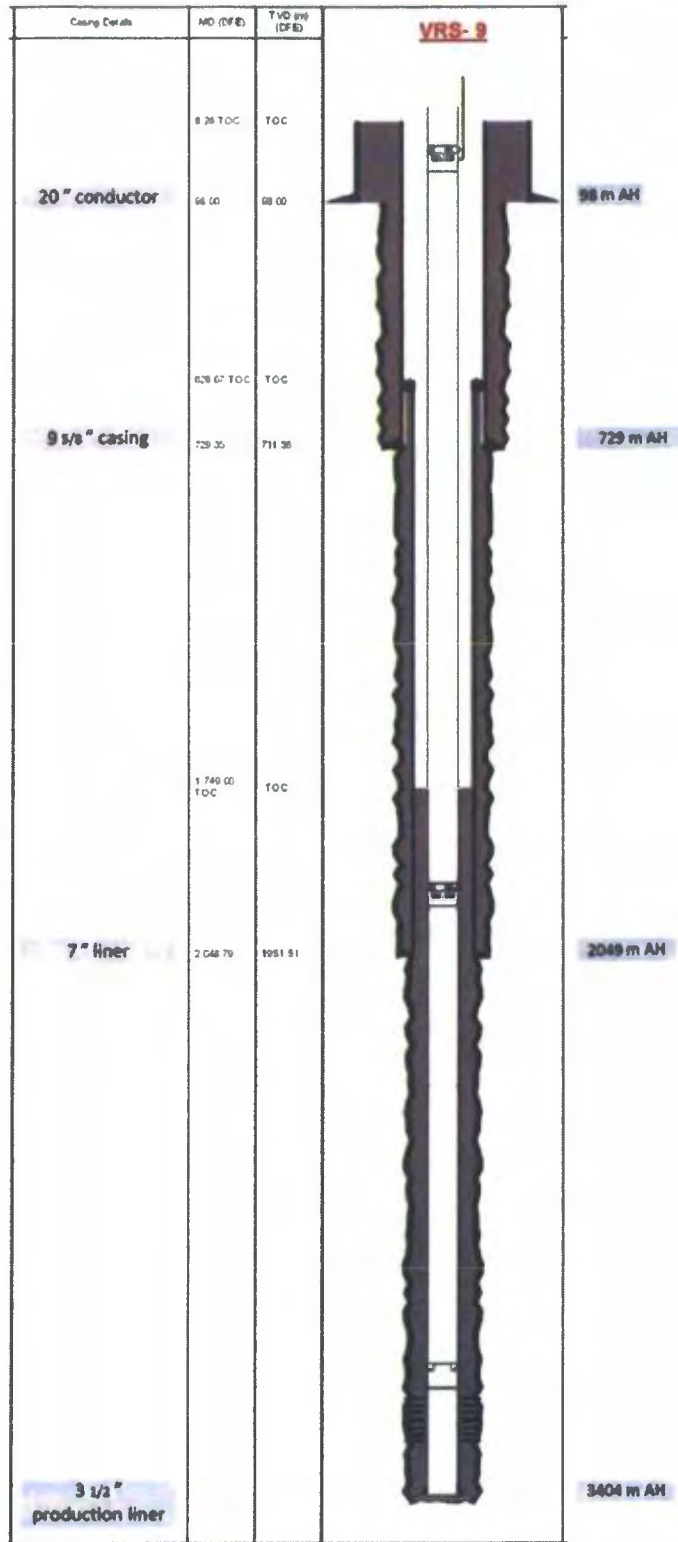
Mb
24 lid
1e,f

B4) Overzicht boringen in voorkomen(s)

Het is mogelijk dat er in de toekomst nog één of meerdere putten in de in dit winningsplan genoemde voorkomens geboord gaan worden. Mogelijke activiteiten worden in sectie B5.2 genoemd. Eventuele toekomstige activiteiten zullen de gangbare vergunningsprocedures volgen.

Mb
24 lid
1g

B4.1) Schematische voorstelling putverbuizing(en)

Mb
24 lid
1h

B4.1) Plaats en wijze waarop koolwaterstoffen in verbuizing treden

De putten zijn tussen 2700 en 3700 meter (verticaal) diep en verbonden met de gashoudende Rotliegend formatie op een diepte tussen 2600 en 3250 meter beneden NAP (Normaal Amsterdams Peil) Zie ook B.2.1.

Mb
24 lid
2

B5) Productieontwikkeling strategie

In navolgend overzicht wordt de verwachte totale gaswinning per voorkomen gegeven. De "statische GIIP" geeft de hoeveelheid gas die oorspronkelijk in het reservoir aanwezig was. De "Mid Case" en "High Case" verwijzen naar de voorspellingen zoals beschreven in sectie B5.3.

Voorkomen	Statische GIIP [miljard Nm ³]	Totale winning tot eind 2015 [miljard Nm ³]	Verwachte totale winning (Mid Case) [miljard Nm ³]	Verwachte totale winning (High Case) [miljard Nm ³]	Verwacht winnings- percentage (Mid Case)	Verwacht winnings- percentage (High Case)
Assen	0,755	0,210	0,246	0,304	33%	40%
Assen-Zuid	0,285	0,000	0,000	0,057	0%	20%
Een	0,654	0,074	0,090	0,125	14%	19%
Eleveld	11,975	8,327	9,044	10,399	76%	87%
Vries-Noord	4,472	2,945	2,991	3,141	67%	70%
Vries-Centraal	3,111	2,264	2,370	2,572	76%	83%
Vries-Zuid	5,498	1,643	2,022	2,206	37%	40%
Witten	0,218	0,000	0,000	0,044	0%	20%
Witterdiep	0,700	0,413	0,413	0,428	59%	61%
Zevenhuizen	0,140	0,100	0,105	0,108	75%	77%
Zevenhuizen-West	0,540	0,000	0,000	0,108	0%	20%

Voor de Assen, Een en Vries-Zuid voorkomens geldt dat het winningspercentage relatief laag uitvalt door waterproductie en een matige kwaliteit van het reservoir. Voor de voorkomens Zevenhuizen-West, Assen-Zuid en Witten geven evaluatieresultaten van de boringen aan dat de winbare hoeveelheden gas waarschijnlijk zeer gering zullen zijn. Er zijn daarom momenteel geen winbare volumes aan deze velden toegekend in de Mid Case. Ook voor het voorkomen Witterdiep wordt geen verdere productie verwacht in de Mid Case.

Mb
24 lid
2

B5.1) Productie filosofie

De voorkomens genoemd in dit winningsplan worden dusdanig geproduceerd dat er optimaal gebruik wordt gemaakt van de productiefaciliteiten. De locaties ASN, ELV, NOR-3, VRS-4, VRS-1, VRS-2, WIT, ZVH en WTV worden voor een belangrijk deel op afstand bestuurd. De installaties kunnen altijd van afstand veilig uitgeschakeld worden. Niet alle faciliteiten kunnen op afstand gestart worden. Er vinden regelmatig bezoeken plaats door operators voor controle en eventuele reparaties.

De productie uit alle voorkomens genoemd in dit winningsplan gebeurt met behulp van compressie op VRS-4 (en tevens op WTV voor het deel van het Eleveld veld dat vanaf de locatie ELV wordt gewonnen). Eventuele verdere installatie van compressiecapaciteit zal de gangbare vergunningsprocedures volgen.

Mb
24 lid
2

B5.2) Reservoir management

Voor alle voorkomens binnen dit winningsplan geldt dat er via regelmatige drukmetingen in de productieputten informatie wordt verkregen over de ontwikkeling van drukken in de gasvoorkomens.

De waterproductie wordt continu gecontroleerd op systeem niveau. Verschillende maatregelen worden getroffen om waterproductie te minimaliseren.

Vries voorkomens (Noord/Centraal/Zuid)

Het reservoir gesteente van de voorkomens Vries-Centraal en Vries-Zuid bestaat grotendeels uit conglomeraten waarvan de productiviteit slecht is in vergelijking met de zandsteen reservoirs. Vries-Noord heeft meer zandsteen in de gaszone en daardoor een betere productiviteit. De huidige Vries putten produceren naast gas ook formatiewater. De gasproductie wordt geoptimaliseerd door toepassing van "continuous foam" installaties (waarbij schuimende zeep onderin de put wordt ingebracht) door

gecontroleerde onderbroken productie om de druk onderin de productieputten te doen toenemen en door waterpreventiemaatregelen. In het Vries-Zuid veld is eind 2015 een extra productieput geboord (VRS-10) ter vervanging van de VRS-3C put die in 1994 is geabandonneerd na overmatige waterproductie. Verder wordt er gestudeerd op de mogelijkheid om op termijn nog putten te boren ten westen en ten oosten van het Vries-Zuid veld.

Een

Door de lage permeabiliteit zal de productie van de huidige put door middel van productiecycli gebeuren. Dit betekent dat de putproductie zal worden onderbroken door steeds langer wordende tijdsintervallen.

Eleveld

Dit veld wordt geproduceerd vanaf 2 locaties, ELV (met putten ELV-101 en ELV-102) en WIT (put WIT-5). De ELV locatie wordt geproduceerd met behulp van bovengrondse compressie van het geproduceerde gas; put ELV-101 produceert momenteel terwijl de productie van ELV-102 gestopt is. Put WIT-5 is begin 2015 in productie genomen. Deze put is geboord naar het noordelijk deel van het Eleveld voorkomen.

Assen

Het voorkomen Assen laat een snelle afname in productie zien, hoogstwaarschijnlijk veroorzaakt door waterproductie en zoutafzetting in de put. Mogelijkheden tot productieoptimalisatie worden bekeken om het niveau van de productie uit dit voorkomen te herstellen.

Witterdiep

De reservoirdruk van dit voorkomen wordt regelmatig gecontroleerd. Metingen suggereren dat er een langzame toestroom van gas naar de put plaatsvindt door slechte communicatie tussen de verschillende ondergrondse compartimenten van het voorkomen. Mochten verdere drukmetingen uitwijzen dat niet alle ondergrondse compartimenten van het voorkomen geproduceerd worden dan is het mogelijk dat er in de toekomst nog een extra put wordt geboord.

Zevenhuizen

Als gevolg van de lage reservoirdruk in de put vindt productie plaats door middel van onderbroken productiecycli. De reservoirdruk wordt regelmatig gecontroleerd. Het is mogelijk dat er in de toekomst een nieuwe put naar het westelijk deel van het Zevenhuizen veld zal worden geboord.

Naast metingen aan de productie van de gasvelden, worden ook metingen gedaan aan de integriteit van de putten. Beide bronnen van informatie kunnen leiden tot activiteiten waarvoor mogelijk een boorinstallatie nodig is. Ook het (mechanisch of chemisch) stimuleren van de productie in een klein gedeelte van de putten behoort tot de mogelijkheden.

Mw 35 lid
1a,d
Mb 24 lid
1a
0

B5.3) Omvang winning (hoeveelheden per voorkomen/per jaar)

De aanvraag om een winningsplan gaat uit van drie productiescenario's (Low, Mid en High Case). Reden hiervoor is dat de productie niet precies op voorhand kan worden ingeschat.

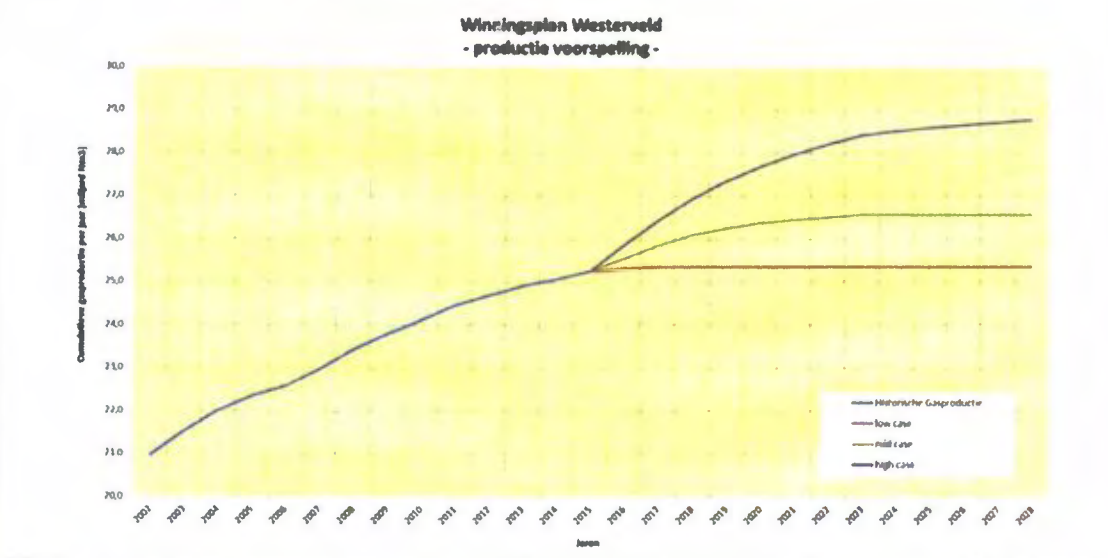
Het lage productiescenario ("Low Case") gaat uit van de resterende hoeveelheden gas die op basis van een conservatieve inschatting met de huidige putten geproduceerd kunnen worden. Hiertoe is met behulp van een "decline curve analysis" (DCA) gekeken naar een trend in de afname van het productieniveau ten opzichte van de cumulatieve productie, waarbij wordt aangenomen dat de productie ophoudt wanneer de minimum stroomsnelheid van een put bereikt wordt.

Het midden productiescenario ("Mid Case") gaat uit van de resterende hoeveelheden gas die op basis van een gemiddelde inschatting met de huidige putten geproduceerd kunnen worden. Hierin zijn tevens de verwachte productieprofielen van de onlangs geboorde WIT-5 put en de eind 2015 geboorde put in het Vries-Zuid veld (VRS-10) meegenomen. Ook is hierin de verwachte bijdrage van verdere "continuous foam" injecties, productie optimalisatie en ontwateringsactiviteiten in putten in het Vries voorkomen meegenomen.

Het hoge productiescenario ("High Case") gaat uit van de resterende hoeveelheden gas die op basis van een optimistische inschatting met de huidige putten geproduceerd kunnen worden. Hierin zijn tevens de "high case" productieprofielen van de WIT-5 put en de VRS-10 put meegenomen, alsook een verlengd gasproductie profiel ten gevolge van optimalisatie en ontwateringsactiviteiten in putten in het Vries voorkomen.

In geen van deze scenario's zijn bijzondere omstandigheden meegenomen waardoor de productie bijvoorbeeld voor langere tijd stil zou kunnen komen te liggen.

In onderstaande grafiek wordt naast de historische productie van 2003-2015 ook de verwachte productie weergegeven (Low-Mid-High scenario's) van de nog te verwachten gasproductie uit de voorkomens zoals omschreven in dit winningsplan.

Onderstaande tabel geeft de historische jaarlijkse productie uit de voorkomens zoals opgenomen in dit winningsplan.

		Historische productie t/m 2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Overstelf Historisch t/m 2015
Winningsplan Westerveld																
Historische productie Totaal	miljard Nm ³	20,874	0,562	0,670	0,346	0,226	0,281	0,462	0,372	0,313	0,341	0,223	0,223	0,156	0,182	28,249
Appelsha	miljard Nm ³	1,508	0,228	0,346	0,049	0,083	0,085	0,022	0,085	0,002	0,012	-	-	-	-	2,041
Assen	miljard Nm ³	-	-	-	-	-	0,031	0,085	0,063	0,064	0,007	0,007	0,004	-	-	0,210
Een	miljard Nm ³	-	-	-	0,080	0,017	0,006	-	-	-	-	-	-	-	-	0,074
Eleveld	miljard Nm ³	7,192	0,081	0,067	0,046	0,084	0,043	0,081	0,308	0,160	0,172	0,128	0,084	0,080	0,128	8,327
Harg-Zuid	miljard Nm ³	0,477	0,082	0,063	0,082	0,029	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,889
Roden	miljard Nm ³	6,543	0,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,544
Vries-Noord	miljard Nm ³	2,377	0,099	0,092	0,112	0,042	0,034	0,081	0,007	0,013	0,085	0,082	0,098	0,082	0,013	2,986
Vries-Gentraal	miljard Nm ³	1,606	0,072	0,083	0,053	0,088	0,064	0,076	0,061	0,040	0,062	0,043	0,032	0,019	0,029	2,284
Vries-Zuid	miljard Nm ³	1,289	0,020	0,010	0,006	0,008	0,087	0,080	0,080	0,008	0,000	0,000	0,070	0,042	0,000	1,843
Witvreesp	miljard Nm ³	-	-	-	-	-	0,081	0,147	0,072	0,049	0,035	0,018	0,000	-	-	0,413
Zevenhuizen	miljard Nm ³	-	-	-	-	-	-	0,083	0,018	0,009	0,027	0,006	0,006	0,006	0,001	0,100

De volgende tabel geeft de verwachte totale productie uit de voorkomens zoals opgenomen in dit winningsplan. De drie eerder genoemde scenario's (Low-Mid-High) geven de onzekerheid aan met betrekking tot de nog te verwachten hoeveelheden geproduceerd gas.

Jaarlijkse verwachte productie per voorkomen [miljard Nm3]		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Assen	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,005	0,020	0,010	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,042	0,030	0,022	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Assen-Zuid	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,000	0,029	0,017	0,010	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Een	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,016	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,021	0,017	0,013	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Eleveld	L.case	0,055	0,028	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,163	0,181	0,139	0,096	0,070	0,022	0,020	0,026	0,060	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,362	0,300	0,254	0,211	0,182	0,159	0,137	0,120	0,091	0,080	0,068	0,058	0,050
Vries-Noord	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,015	0,015	0,004	0,008	0,004	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,032	0,029	0,027	0,025	0,023	0,021	0,020	0,019	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Vries-Centraal	L.case	0,013	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,017	0,032	0,032	0,014	0,011	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,047	0,044	0,041	0,039	0,037	0,035	0,033	0,032	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Vries-Zuid	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,054	0,064	0,057	0,041	0,048	0,042	0,038	0,035	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,094	0,102	0,089	0,066	0,063	0,054	0,050	0,046	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Witten	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,000	0,000	0,000	0,029	0,014	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Witterdiep	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,000	0,007	0,008	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Zevenhuizen	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,005	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,008	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Zevenhuizen-West	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,000	0,000	0,055	0,029	0,016	0,008	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Totale verwachte productie per jaar [miljard Nm3]														
Winningsplan Westerveld	L.case	0,068	0,028	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,275	0,312	0,242	0,160	0,133	0,064	0,059	0,061	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,607	0,558	0,526	0,409	0,335	0,277	0,241	0,217	0,091	0,080	0,068	0,058	0,050
Cumulatieve verwachte productie per jaar [miljard Nm3]														
Winningsplan Westerveld	L.case	25,317	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345
	M.case	25,525	25,836	26,078	26,238	26,371	26,434	26,493	26,554	26,554	26,554	26,554	26,554	26,554
	H.case	25,856	26,414	26,940	27,349	27,683	27,961	28,201	28,418	28,509	28,589	28,657	28,715	28,765
Mw 35 lid 1b	B5.4) Duur van de winning (per voorkomen)													
<p>De verwachte einddatum van de productie in het Westerveld systeem is volgens de huidige voorspellingen gesteld op 2023, maar kan uitlopen tot 2028 volgens het hoge productiescenario. Het gedrag van de bestaande en mogelijke toekomstige putten is moeilijk te voorspellen aangezien het veld bijna leeg is. Hierdoor is de onzekerheidsmarge met betrekking tot de precieze einddatum van productie aanzienlijk. De winning zal worden beëindigd indien de totale kosten van de productie de opbrengsten van de productie zullen overtreffen dan wel zoveel eerder indien door onvoorziene technische of andere oorzaak voortzetting van de winning niet plaats kan vinden.</p>														

Mb 24, lid
1i

B6) Stoffen die jaarlijks worden mee geproduceerd

Met de gasproductie worden water en aardgascondensaat meegeproduceerd. De geproduceerde hoeveelheid water en aardgascondensaat is afhankelijk van de totale gasproductie. De hoeveelheid aardgascondensaat wordt gegeven door de (aardgas-) Condensaat Gas Ratio (CGR) en het water door de Water Gas Ratio (WGR). Navolgend overzicht geeft bij benadering de waarden van de CGR en de WGR per voorkomen:

Voorkomen	CGR (m ³ /min m ³ gas)	WGR (m ³ /min m ³ gas)
Assen	30-35	~30
Assen-Zuid	30	30
Een	~2	~14
Eleveld	~10	~30
Vries-Noord	~70	~500
Vries-Centraal	~40	~300
Vries-Zuid	~37	~50
Witten	30	30
Witterdiep	~9	~40
Zevenhuizen	~10	bijna uitgewaterd
Zevenhuizen-West	10	20

De waarden voor de WGR stijgen naarmate de druk in het reservoir afneemt.

Mb 24 lid
1i

B7) Jaarlijks eigengebruik bij winning

Voor eigen gebruik wordt op de locatie WTV per jaar ca. 0,02 mln Nm³ aangewend.

Op de centrale behandlingslocatie VRS-4 wordt per jaar voor eigen gebruik (incl. fornuis + fakkel spoelgas + fakkel waakvlam) ca. 0,64 mln Nm³ gas aangewend.

Mb 24 lid
1j

B8) Jaarlijks bij winning afgeblazen/afgefakkelde koolwaterstoffen

Het volume koolwaterstoffen dat jaarlijks op de locatie Westerveld (WTV) wordt afgeblazen (ten gevolge van het afgaan van veiligheidskleppen dan wel onderhoud) is ca. 0,001 mln Nm³.

Op de locatie VRS-4 wordt per jaar gemiddeld 0,1 mln Nm³ gas afgefakkeld dan wel afgeblazen. Het volume op VRS-4 is hoger dan op Westerveld aangezien op de VRS-4 locatie de daadwerkelijke gasbehandeling plaatsvindt om gas op specificatie te kunnen afleveren, terwijl op WTV slechts compressie plaatsvindt.

Deze gegevens zijn gebaseerd op de waarden uit de jaren 2011 t/m 2014 en dienen als indicatie gebruikt te worden voor de latere jaren.

Mb 24 lid
1k

B9) Jaarlijks bij winning in de ondergrond terug te brengen delfstoffen en andere stoffen

Het vrijkomende productiewater wordt via een injectieput op de Borgsweer locatie geïnjecteerd in de diepe ondergrond.

C) Gegevens inzake bodemdaling als gevolg van de winning van koolwaterstoffen.

Mw
35 lid
1f

C1) Aard van de bodemdaling

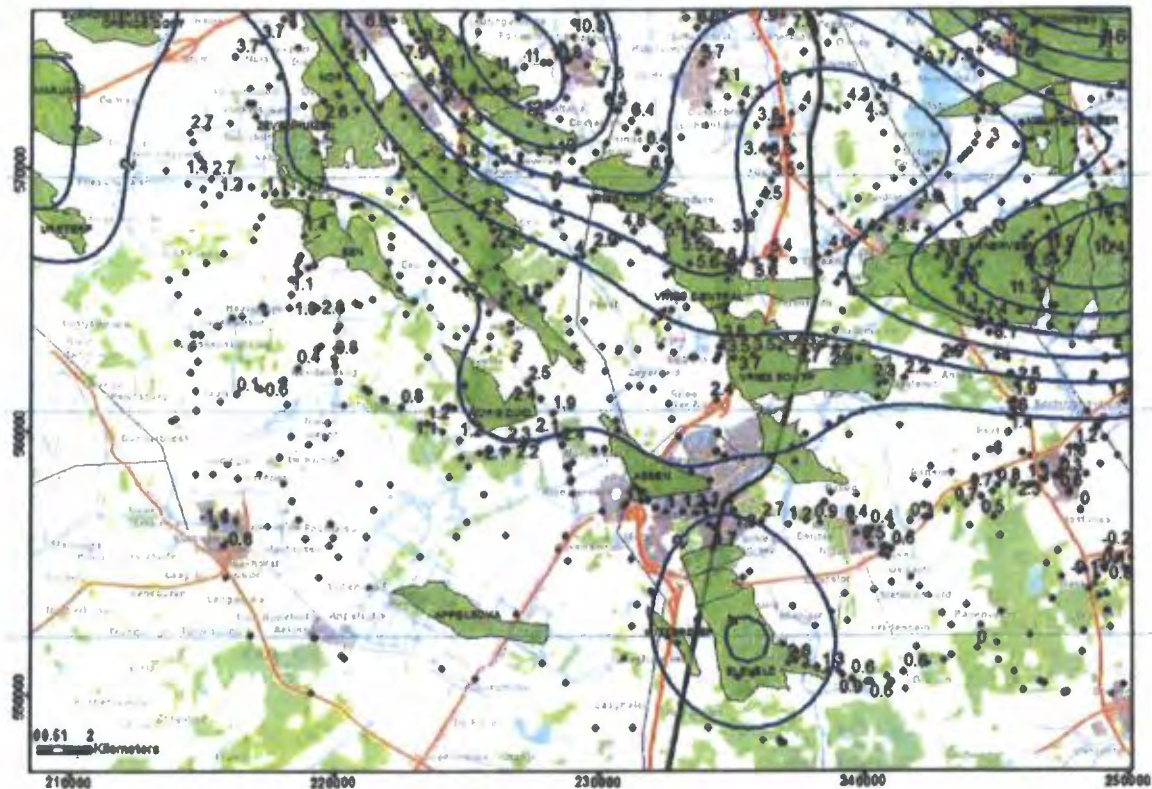
Door de winning van koolwaterstoffen uit olie- en gasvoerende gesteentelagen zal de druk in de poriën van het gesteente verminderen waardoor compactie van de olie- en gasvoerende lagen optreedt. Dit manifesteert zich aan de oppervlakte in de vorm van bodemdaling. Zie voor een uitgebreide beschrijving van het bodemdalingsproces "Bodemdaling door Aardgaswinning –NAM-velden in Groningen, Friesland en het Noorden van Drenthe– Status Rapport 2015 en Prognose tot het jaar 2080" (EP201511213444).

Mb 24
lid 1m
Mb 24
lid 1n
Mb 24
lid 1o

C2) Gekalibreerde bodemdaling en bodemdalingprognoses (uiteindelijk verwachte mate van bodemdaling)

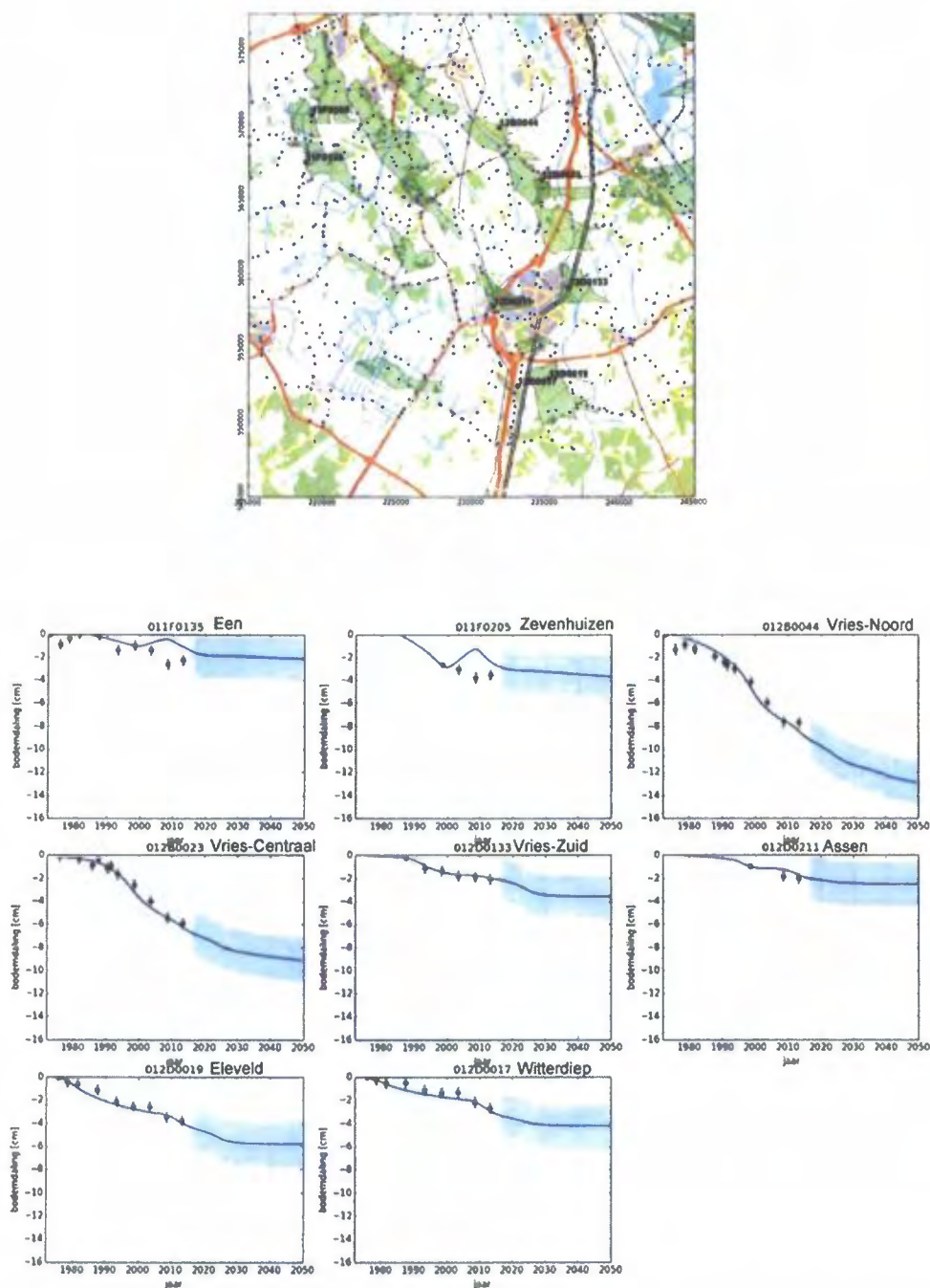
Gekalibreerd bodemdalingsmodel

De meest recente uitgebreide bodemdalingsmeting in dit gebied heeft plaatsgevonden in het jaar 2013 (Meetregister bij de meetplannen Noord Nederland 2014). Deze en alle andere beschikbare metingen uit het verleden zijn gebruikt om een bodemdalingsmodel te kalibreren. In figuur C1 wordt de in 2013 op de peilmerken gemeten daling sinds de nulmeting in 1975 weergegeven door punten. De blauwe lijnen geven de contouren van de gemodelleerde bodemdaling door gaswinning.

Figuur C1: In 2013 gemeten daling in cm op de peilmerken (sinds 1975) en contourlijnen van de gemodelleerde bodemdaling voor het jaar 2013 ten gevolge van gaswinning uit de in dit winningsplan beschreven voorkomens én naburige voorkomens.

Om inzicht te verkrijgen over de kwaliteit van het model ten opzichte van historische metingen is boven de in dit winningsplan genoemde producerende voorkomens een meetpunt geselecteerd waar meerdere keren in de tijd bodemdaling is gemeten. Figuur C2 toont de resultaten voor deze meetpunten. Tevens laat dit figuur de nog te verwachten totale bodemdaling zien. Deze totale bodemdaling wordt veroorzaakt door productie uit het voorkomen zelf en de bodemdaling die wordt veroorzaakt door omliggende producerende voorkomens. De tijdelijke stijging die te zien is in de modelresultaten voor punten boven Een en Zevenhuizen wordt veroorzaakt door de injectie van gas in de Norg gasbuffer.

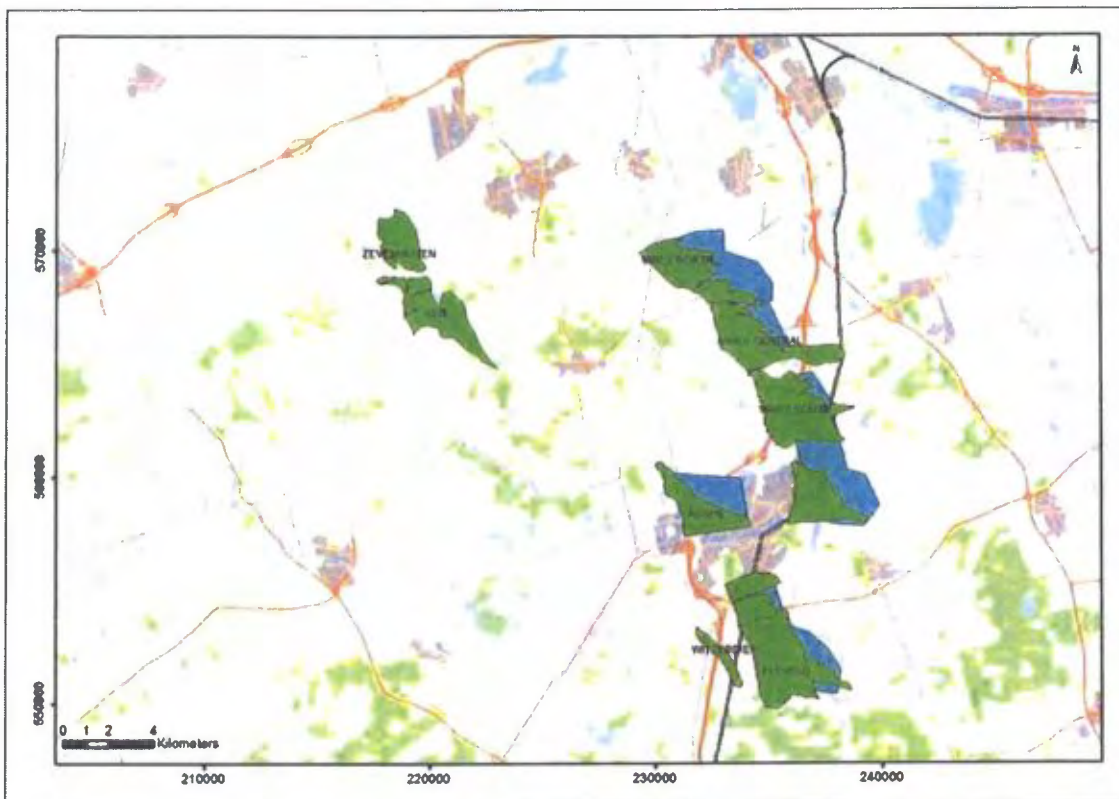
Figuur C2: Vergelijking van gemeten (groene punten) en voorspelde bodemdaling voor een peilmerk boven ieder producerend voorkomen genoemd in dit winningsplan. De meetonzekerheid in de metingen (gekozen als één standaard deviatie) bedraagt 4mm per meetpunt. De blauwe lijn toont de voorspelde bodemdaling op deze locatie, met de onzekerheid (licht blauwe gebied) op de uiteindelijke bodemdaling. De minimale onzekerheid voor de voorspelling is +/- 2cm.

Meer informatie over de bodemdalingsmodellering en prognoses is terug te vinden in het rapport "Bodemdaling door Aardgaswinning –NAM-velden in Groningen, Friesland en het Noorden van Drenthe– Status Rapport 2015 en Prognose tot het jaar 2080" (EP201511213444)¹.

¹ <http://s00.static-shell.com/content/dam/shell-new/local/business/nam-2/Downloads/pdf/rapportages-bodemdaling/status-report-december-2015.pdf>

Toekomstige bodemdaling

De nog te verwachten bodemdaling door gaswinning uit de voorkomens zoals beschreven in dit winningsplan is weergegeven in figuur C3². De nog te verwachten bodemdaling die wordt veroorzaakt door gasproductie uit de voorkomens in dit winningsplan bedraagt **minder dan 2 cm**. Aangezien het niet mogelijk is een dergelijke kleine daling met voldoende precisie te meten, zijn er verder geen figuren getoond die de toekomstige bodemdaling tonen boven de individuele voorkomens. Indien een significante afwijking van de bodemdaling plaatsvindt ten opzichte van de huidige voorspelling, zal deze worden beschreven in een herziening van het winningsplan.

Figuur C3: Nog te verwachten bodemdaling die wordt veroorzaakt door gasproductie uit de voorkomens in dit winningsplan (2016 – 2023). De omvang van het gasvoerend gedeelte van de reservoirs is in groen weergegeven, die van het watervoerend gedeelte in blauw. Aangezien de verwachte bodemdaling minder dan 2cm is, zijn geen contouren getekend.

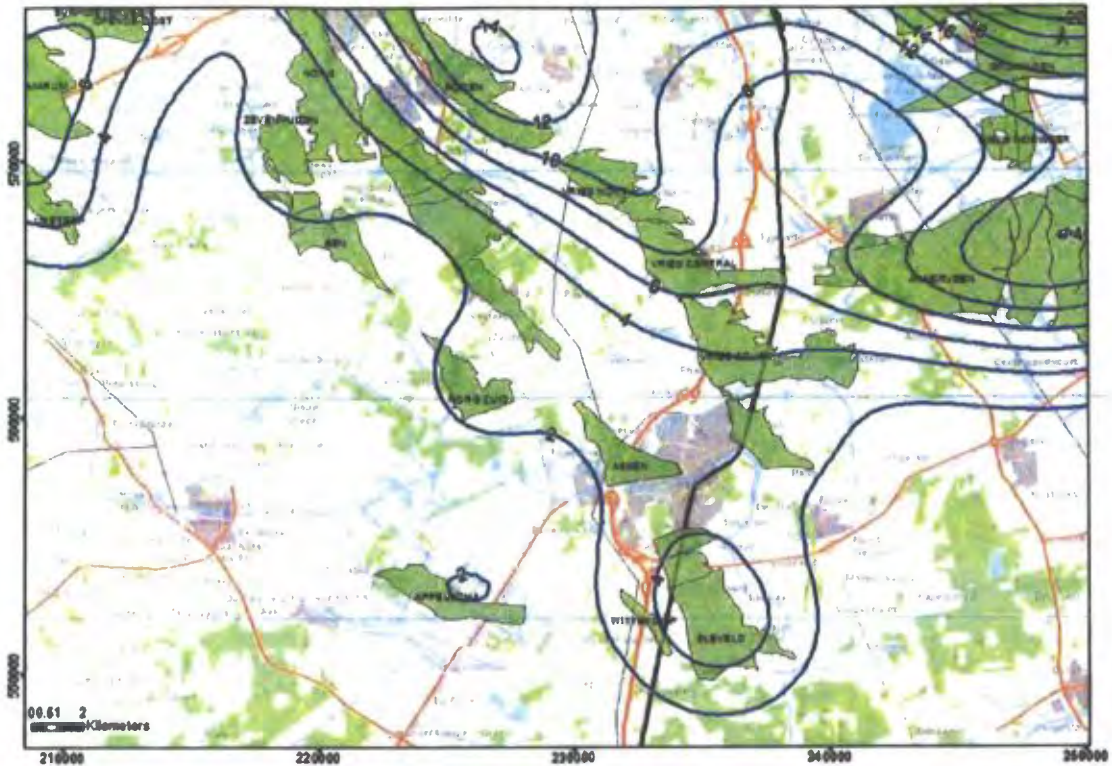
Figuur C4 toont de totale bodemdaling als gevolg van gaswinning voor het jaar 2025. Figuur C5 toont de situatie ruim na afloop van de in dit winningsplan beschreven productieprofielen (het jaar 2080).

Het dient benadrukt te worden dat Figuur C4 en C5 de totale bodemdaling geven als gevolg van gaswinning uit de in dit winningsplan genoemde voorkomens én de omliggende voorkomens (waaronder het Groningen veld in het noordoosten), waar Figuur C3 de (bijna afwezige) bodemdaling laat zien door de productie van voorkomens beschreven in dit winningsplan.

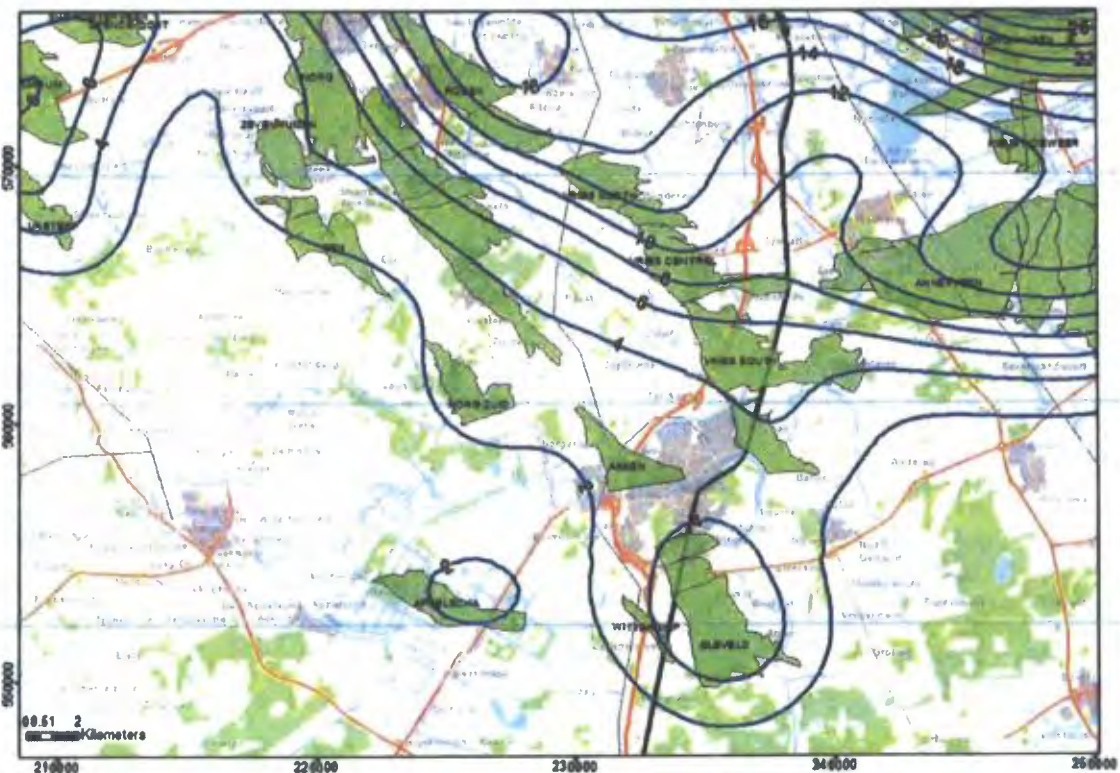
Onzekerheid in verwachte bodemdaling

Bijlage 1 in dit winningsplan geeft een overzicht van de kentallen die gebruikt zijn in de berekening van de bodemdaling. Deze bijlage beschrijft ook de onzekerheidsanalyse voor deze bodemdalingsprognose resulterend in een maximum en minimum bodemdalingsscenario. De analyse laat zien dat ook in het maximale scenario de verdere bodemdaling als gevolg van gaswinning uit de in dit winningsplan genoemde voorkomens in de toekomst onder de 2 cm blijft.

² In het verwachte "Mid Case" productiescenario zullen de voorkomens Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West niet produceren. Mogelijke bodemdaling in het "High case" productiescenario wordt beschreven in de onzekerheidsanalyse beschreven in Bijlage 1.

Figuur C4: Prognose van de totale bodemdaling als gevolg van gaswinning uit de in dit winningsplan genoemde voorkomens en de omliggende voorkomens voor 2025. De contourlijnen geven de bodemdaling in cm aan.

Figuur C5: Verwachte eindsituatie (2080) van de totale bodemdaling als gevolg van gaswinning uit de in dit winningsplan genoemde voorkomens en de omliggende voorkomens. De contourlijnen geven de bodemdaling in cm aan

Mb 24 lid 1q	<p>C3) Omvang en aard van de schade</p> <p>C3.1 Algemeen</p> <p>Bodemdaling door gaswinning manifesteert zich aan de oppervlakte in de vorm van een platte, zeer gelijkmatige schotel. Die schotel veroorzaakt een zeer geringe helling van maximaal een paar centimeter over een kilometer afstand aan het maaiveld. Zoals in figuur C3 is aangegeven, bedraagt de nog te verwachten bodemdaling door gaswinning uit de in dit winningsplan beschreven voorkomens minder dan 2 cm over een periode van meer dan 10 jaar.</p> <p>C3.2 Schade aan openbare infrastructuur door bodemdaling</p> <p>Omdat bodemdaling een geleidelijk en gelijkmatig verloop heeft, wordt geen directe schade aan infrastructuur verwacht. Niet uitgesloten is echter dat de bodemdaling gevolgen kan hebben voor het normale beheer en het onderhoud van waterkeringen en waterlopen. Voor zover dat beheer onvermijdelijk te maken meerkosten met zich meebrengt die, in overeenstemming met het gestelde in onderdeel C5, voor vergoeding in aanmerking komen dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden. In sommige gevallen loopt dat via een hiertoe ingestelde commissie. In andere gevallen kunnen afspraken worden gemaakt in bilateraal verband met de betreffende waterschappen.</p> <p>C3.3 Schade aan bouwwerken door bodemdaling</p> <p>Omdat bodemdaling door gaswinning een geleidelijk en gelijkmatig verloop heeft en de resulterende vervorming (zoals scheefstand, kromming en horizontale rek) van de bovengrond zeer klein is, wordt geen directe schade aan bebouwing verwacht. Hierbij wordt verwezen naar "Studieresultaten betreffende ongelijkmatige zakkingen in verband met aardgaswinning in de provincie Groningen; een uitgave van de Commissie Bodemdaling door Aardgaswinning; maart 1987". Meer recente rapporten die mogelijke oorzaken van schade in het gebied rondom West-Groningen³ en Loppersum⁴ beschrijven bevestigen dit beeld.</p> <p>C3.4 Schade aan natuur en milieu door bodemdaling</p> <p>Bij een daling van minder dan 2 cm in gebieden met een kunstmatig peilbeheer is de mate van bodemdaling aanzienlijk kleiner dan de jaarlijkse schommelingen in de waterstand (verschil zomer- en winterpeil). De waterhuishouding in het gebied dat wordt beïnvloed door bodemdaling ten gevolge van gaswinning is in de loop van eeuwen tot stand gekomen en wordt tegenwoordig volledig kunstmatig geregeld. Waterpeilen zijn vastgelegd in peilbesluiten. Indien een relatieve stijging van het waterpeil t.o.v. het maaiveld de geldende norm dreigt te overschrijden, zal dit worden tegengegaan door aanpassingen in de waterafvoer (compartimentering, versnelde afvoer waterbezwaar). Het waterschap is verantwoordelijk voor het waterbeheer in het beheersgebied. De totale bodemdaling boven de voorkomens is echter groter dan deze twee centimeter en indien nodig zullen afspraken worden gemaakt met de betreffende waterschappen om zorg te dragen dat de geldende normen niet worden overschreden.</p>
Mb 24 lid 1r	<p>C4) Maatregelen om bodemdaling te voorkomen / te beperken</p> <p>Dit winningsplan beschrijft productie met behulp van al bestaande faciliteiten uit al producerende voorkomens. De effecten door verdere bodemdaling als gevolg van de nog resterende gasproductie zijn gering. Er worden daarom geen extra maatregelen voorzien.</p>
Mb 24 lid 1s	<p>C5) Maatregelen die gevolgen van schade door bodemdaling beperken of voorkomen</p> <p>Zoals beschreven in sectie C3 wordt geen schade aan bouwwerken verwacht. Indien als gevolg van bodemdaling door gaswinning de waterhuishouding of andere waterstaatkundige werken wel in betekende mate worden beïnvloed dan kunnen waterhuishoudkundige maatregelen worden getroffen. Als met het nemen van maatregelen niet alle door gaswinning veroorzaakte schade afdoende kan worden voorkomen dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden.</p>

³ http://www.namplatform.nl/gaswinning-en-aardbevingen/aardbevingen/onderzoek-aardbevingsschade-buiten-contour/ jcr_content/par/textimage_1820293032.stream/1458749672644/cc9011210377240167e4d080487a1027fb06bca3eaa92200320c265291faad95/addendum-bodem-and-water-groningen-west-4b.pdf

⁴ http://www.commissiebodemdaling.nl/files/1202097-000-BGS-0003-r-Gebouwschade%20Loppersum_def_par_20110421.pdf

D) Gegevens inzake bodemtrilling als gevolg van de winning van koolwaterstoffen.

Mw
35
lid
1f

D1) Aard van de bodemtrilling

Compactie van de olie- en gasvoerende lagen kan onderlinge beweging tussen gesteentelagen veroorzaken. Dit kan zich soms aan de oppervlakte manifesteren in de vorm van bodemtrillingen. Deze Sectie D beschrijft de risicoanalyse en mogelijke maatregelen gerelateerd aan gasproductie beschreven in dit winningsplan.

Om de doorlatendheid van het gashoudende gesteente te vergroten kunnen operators gebruikmaken van de hydraulische stimulatie of zuurstimulatie. De kans op schadelijke bodembeweging (trilling en daling) die zou kunnen volgen uit deze operaties wordt als verwaarloosbaar ingeschat. Bijlage 2 geeft hiervoor een onderbouwing.

Mb
24
lid
1p

D2) Risicoanalyse bodemtrilling

D2.1 Risico voor bodemtrillingen als gevolg van geïnduceerde bevingen door gasproductie

De winning van aardgas gaat gepaard met een daling van de druk in de ondergrond met als gevolg een verandering van de gesteentespanningen. Deze verandering van spanning kan leiden tot plotselinge bewegingen langs bestaande breuken, waardoor mogelijk een lichte aardbeving kan plaatsvinden. In Nederland is/wordt uit ongeveer 140 olie- en gasvelden op het vasteland geproduceerd. Boven ongeveer 20% van de velden zijn bevingen geregistreerd. Boven 11 velden zijn bevingen geregistreerd die ook duidelijk aan het oppervlak voelbaar waren (Magnitude meer dan 2,0 op de schaal van Richter).

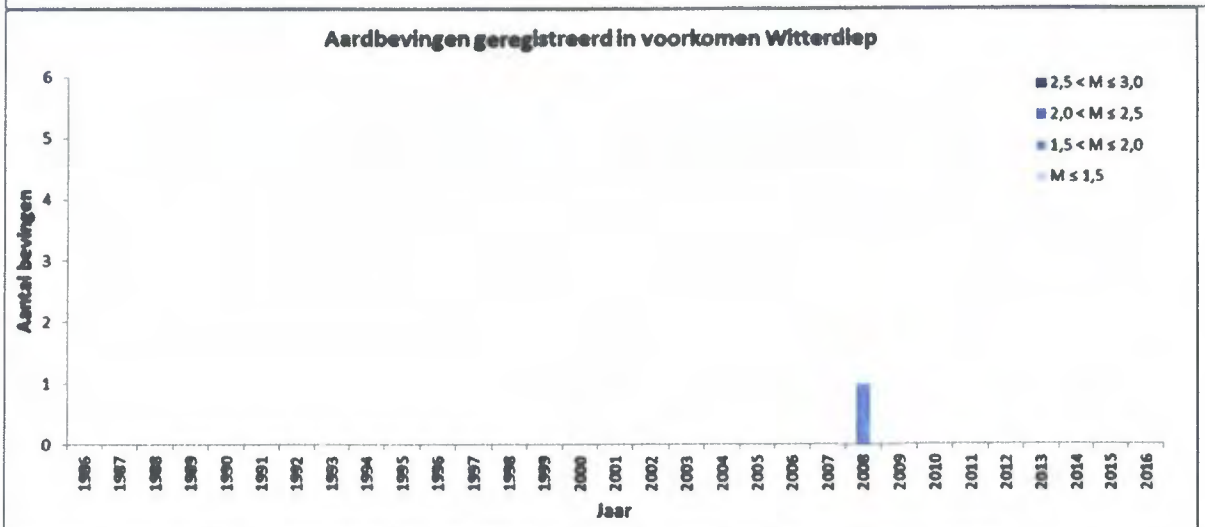
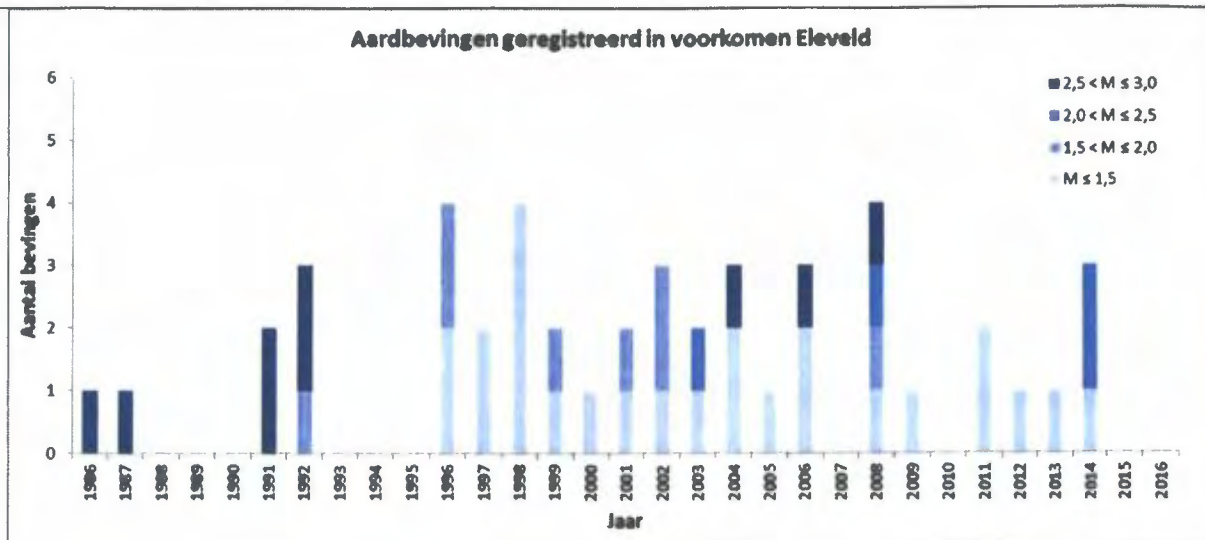
In tabel D1 is voor de voorkomens in dit winningsplan weergegeven of deze seismisch actief zijn geweest. Tevens is per voorkomen de beving weergegeven met de grootste magnitude die in dat veld is geregistreerd. Hieruit blijkt dat alleen bij Eleveld aan het oppervlak duidelijk voelbare bevingen zijn geweest (de laatste in 2014).

Tabel D1: Overzicht van historische seismiciteit; boven de producerende voorkomens in het Westerveld winningsplan. Per voorkomen is de beving met de grootste magnitude die ooit boven het betreffende voorkomen is geregistreerd weergegeven.

Voorkomen	Historische bevingen	Maximale gemeten magnitude	Locatie	Jaar
Assen	nee	-	-	-
Een	nee	-	-	-
Eleveld	ja	2,8	Geelbroek (Zuid)	2004
Vries Centraal	ja	1,2	Vries (West)	2008
Vries Noord	ja	1,9	Winde	1996
Vries Zuid	ja	1,5	Vries (Zuid)	2007
Witterdiep	ja	1,7	Geelbroek (West)	2008
Zevenhuizen	nee	-	-	-

Onderstaande grafieken in figuur D1 geven de observaties aan voor het aantal bevingen en de magnitudes van de bevingen per voorkomen. De laatste grafiek laat zien dat de laatste 7 jaar alleen bevingen boven Eleveld zijn geregistreerd.

Figuur D1: Historische bevingen voor voorkomens in dit winningsplan. Vanaf 1996 is het seismische netwerk voldoende accuraat om ook kleine (niet voelbare bevingen) betrouwbaar te kunnen registreren.

Sinds het begin van de jaren negentig houden verschillende instanties, waaronder de overheid, kennisinstituten en mijnbouwmaatschappijen, zich gezamenlijk met deze problematiek bezig.^{5,6,7,8} Sinds 2002 zijn bovengenoemde instanties verenigd in het Technisch Platform Aardbevingen (TPA). Hiermee is de aanwezige kennis op het gebied van aardtrillingen gebundeld en wordt deze kennis optimaal ingezet met gebruikmaking van de meest actuele stand der techniek. In respons op het in het Mijnbouwbesluit is onder begeleiding van het TPA een risicoanalyse omtrent bodemtrillingen als gevolg van winning van olie of gas uitgevoerd^{9,10,11}. Tevens is in dit kader een samenvattend rapport uitgebracht waarin de resultaten van bovengenoemde studies zijn geïntegreerd¹². Deze rapporten zijn gepubliceerd op <http://www.nlog.nl/nl/hazards/subsidence.html>.

Recent heeft SodM een tijdelijke leidraad voor Seismische Risico Analyse (SRA) gepubliceerd¹³. De SRA voorziet in een analyse van het seismisch risico op basis van veld-specifieke kwantitatieve parameters en geeft een richtlijn voor maatregelen die passend zijn bij een bepaalde risicocategorie die uit de analyse volgt. De basis van de analyse en de toepassing van deze leidraad op de Westerveld voorkomens wordt beschreven in bijlage 3.

Seismische Risico Analyse (SRA) voor de voorkomens in dit winningsplan

Bijlage 3 geeft een uitgebreid overzicht van de waarden van de parameters die gebruikt worden in de formules zoals gehanteerd in de SRA¹³ en hoe deze bepaald zijn.

De voorkomens Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen volgens het verwachte "mid case" scenario niet produceren waardoor er geen drukkaling zal plaatsvinden. Ook in het "high case" productiescenario voor deze voorkomens zal de drukkaling gering zijn, waarmee de kans op seismiciteit voor dit scenario volgens de DHAS methodiek "verwaarloosbaar" is. Volgens de SRA zijn verdere analyses in stap 2 voor deze voorkomens niet nodig.

Voor de voorkomens Eleveld, Assen, Een, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen binnen het winningsplan Westerveld is het nodig gebleken om de risico matrix te gebruiken ("Stap 2" van de SRA zoals beschreven in bijlage 3). Voor elke factor die bepaald is voor de onder- en bovengrond wordt een score gegeven waarbij de som van de scores een positie geeft in de matrix.

- De som van de scores voor "invloedfactoren ondergrond" (genormeerd voor de maximale score) geeft de positie op de x-as.
- De som van de scores voor "invloedfactoren bovengrond" (genormeerd voor de maximale score) geeft de positie op de y-as weer.

Details voor de score van elke factor is weergegeven in bijlage 3.

Uitkomst van de Seismische Risico Analyse (SRA)

Figuur D2 geeft het resultaat van de SRA analyse voor de voorkomens in dit winningsplan. Uit de SRA analyse volgt dat alle voorkomens in Categorie I vallen (laagste seismische risicocategorie).

⁵ Eindrapport multidisciplinair onderzoek naar de relatie tussen Gaswinning en Aardbevingen in Noord-Nederland; Begeleidingscommissie Onderzoek Aardbevingen, 1993

⁶ De relatie tussen schade aan gebouwen en lichte ondiepe aardbevingen in Nederland; TNO Bouw, 1998

⁷ Seismisch risico in Noord-Nederland; de Crook et al., KNMI, 1998

⁸ Kalibratiestudie schade door aardbevingen" TNO-034-DTM-2009-04435 (2009)

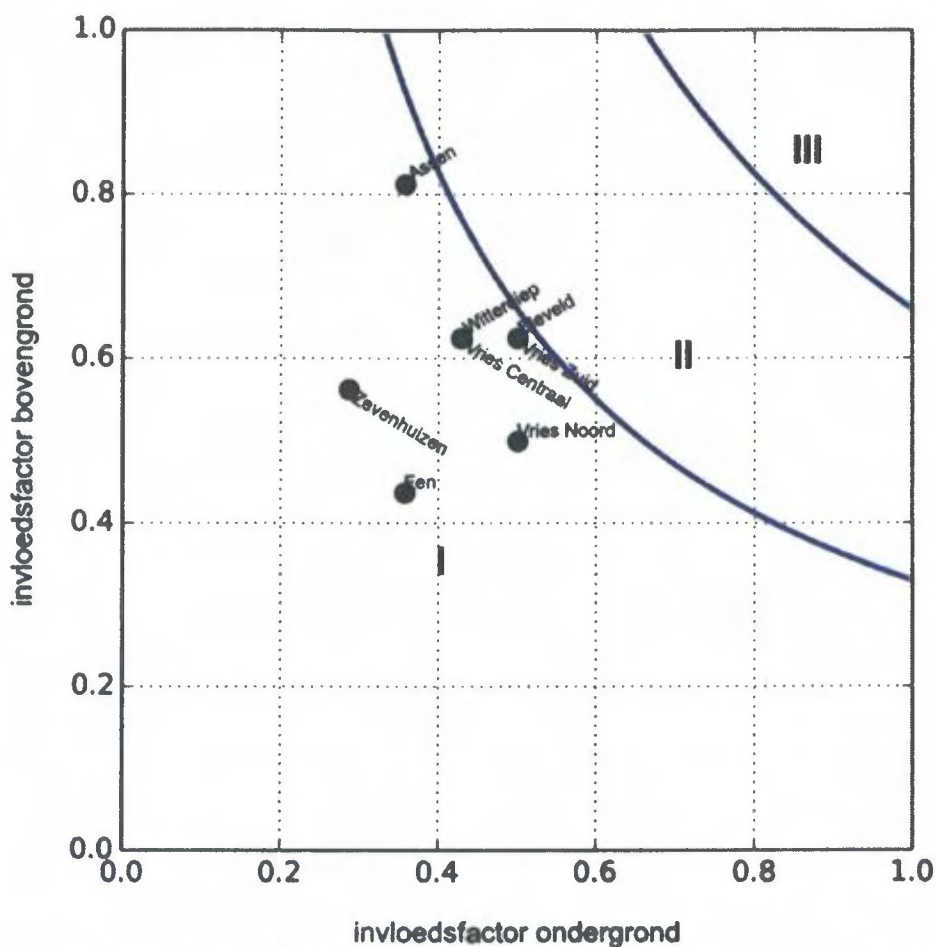
⁹ Seismisch hazard van geïnduceerde aardbevingen; Wassing et al

¹⁰ TNO-NITG rapporten 03-185-C (2003), 03-186-C (2004), 04-233-C (2004)

¹¹ Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit (DHAS); TNO-rapport R10198, 2012

¹² Seismisch hazard van geïnduceerde aardbevingen, integratie van deelstudies; TNO/KNMI, TNO 2012 R11139

¹³ Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016

Figuur D2: Uitkomst van de Seismische Risico Analyse (SRA). Alle voorkomens in dit winningsplan vallen in risico Categorie I.

In sectie D3 en D4 wordt beschreven welke mogelijke risico's en maatregelen gekoppeld zijn aan deze risicocategorie. In onderdeel D5 worden de schade beperkende maatregelen en condities voor eventuele vergoedingen in geval van schade uiteengezet.

Mb
24
lid
1q

D3) Omvang en aard van de schade

D3.1 Schade aan openbare infrastructuur door bodemtrillingen

In het verleden is onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke schade aan buisleidingen door potentiële aardbevingen¹⁴. Hierin wordt onder andere geconcludeerd dat mogelijke schade door geïnduceerde aardbevingen klein zal zijn (zowel in mogelijk aantal als ernst).

D3.2 Schade aan bouwwerken door bodemtrillingen

De praktijkervaring met gasproductie in Nederland over de afgelopen jaren leert dat lichte aardbevingen ten gevolge van gasproductie in de meeste gevallen niet leiden tot schade. Toch kan de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet worden uitgesloten. Hierbij speelt zowel kwetsbaarheid van de bebouwing als de intensiteit van de beving een belangrijke rol. Al in 1998 is voor Noord-Nederland door het KNMI beschreven⁷ dat de maximaal te verwachten intensiteit bij het optreden van een dergelijke geïnduceerde aardbeving ongeveer VI-VII op de Europese Macroseismische Schaal is. Dat betekent (kwalitatief) dat in het ernstigste geval in de nabijheid van het voorkomen lichte, niet constructieve schade kan optreden aan meerdere gebouwen en matige schade (lees, scheuren in muren tot constructieve schade in het uiterste geval) aan enkele gebouwen. Dit laatste wordt bevestigd door de resultaten van de seismische hazard studie van TNO-NITG¹⁵. In deze studie zijn ook voor de Vries en Eleveld voorkomens

¹⁴ Deltares 2010 Schade aan buisleiding door aardbeving

¹⁵ Wassing en Dost, 2012, TNO 2012 R11139

de resultaten getoond voor de berekeningen van de maximale horizontale pieksnelheden boven en rondom deze voorkomens. Deze berekeningen bevestigen dat er een kleine kans op schade bestaat door geïnduceerde bevingen boven of rondom deze voorkomens.

De omvang van het gebied waar mogelijk schade kan optreden wordt bepaald door de magnitude, de diepte en de duur van de beving en de lokale grondsamenstelling en aard en conditie van de bebouwing. Bij een beving die krachtig genoeg is om schade te veroorzaken, is het aantal potentiële schadegevallen binnen dit gebied sterk afhankelijk van de dichtheid van bebouwing, terwijl de mate van schade (geen, lichte, matige) op een bepaalde afstand van het epicentrum in grote mate wordt bepaald door het type bebouwing, de staat van onderhoud en de lokale bodemgesteldheid. Deze afhankelijkheid wordt verder beschreven in het TNO rapport⁸.

De tabel hieronder geeft de historische schademeldingen, gerelateerd aan bevingen in voorkomens genoemd in dit winningsplan. Voor al deze meldingen betreft het "lichte, niet constructieve schade" die vergoed is (of wordt) wanneer duidelijk is dat de schade veroorzaakt is door NAM.

Jaar van schademelding	Datum beving	Bevend veld	Aantal meldingen
2004	21-jun-04	Eleveld	2
2006	10-jan-06	Eleveld	1
2008	26-aug-08	Eleveld	1
2014	5-feb-14	Eleveld	7
2015	5-feb-14	Eleveld	4
2016	5-feb-14	Eleveld	1

Mb
24
lid
1r

D4) Maatregelen om bodemtrillingen te voorkomen / te beperken

Het KNMI kan met behulp van het huidige monitoringsnetwerk aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter lokaliseren. De leidraad¹³, geeft aan dat voor de voorkomens in risicoklasse I geen additionele monitoringmaatregelen hoeven te worden getroffen.

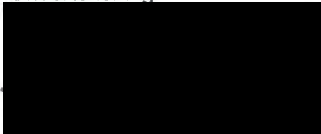
Eventuele verdere monitoring zal evenwel in overweging genomen worden. Hierover zal overleg met de omgeving plaatsvinden. Hierbij kan gedacht worden aan het plaatsen van versnellingsmeters boven de seismisch actieve voorkomens in dit winningsplan.

Mb
24
lid
1s

D5) Maatregelen die gevolgen van schade door bodemtrillingen beperken of voorkomen

Voor mogelijke schade veroorzaakt door aardbevingen die worden veroorzaakt door gaswinning rust op de NAM de verplichting deze te vergoeden overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht. Er is een schaderegeling opgesteld voor schade veroorzaakt door aardbevingen als gevolg van gaswinning en/of opslag. Deze regeling is beschreven op de website www.namplatform.nl en in de folder "Bodemdaling" (www.nam.nl).

Ondertekening

Functie: Asset Manager Land

Datum

Plaats: Assen

Bijlage 1: Kentallen bodemdaling en onzekerheidsanalyse bodemdaling

Enkele algemene kentallen voor de in dit winningsplan beschreven voorkomens zijn samengevat in Tabel 1.1. Deze (gemiddelde) kentallen reflecteren een zeer vereenvoudigd model van de voorkomens. De omvang van de voorkomens worden weergegeven in figuur C3, waarbij in groen het gasvoerend en in blauw het watervoerend gedeelte is aangegeven van het reservoir dat expliciet wordt gemodelleerd in het reservoir model. Dit reservoirmodel ligt ten grondslag aan de bodemdalingsberekeningen zoals gepresenteerd in dit winningsplan.

Tabel 1.1: Enkele kentallen ter indicatie van de in dit winningsplan beschreven voorkomens.

	Assen	Assen-Zuid	Een	Eleveld	Vries-Centraal	Vries-Noord
Diepte veld [m] ¹⁶	2875	3150	2630	3140	3027	2960
Gemiddelde dikte reservoir [m] ³	50	150	45	100	149	138
Initiële druk [bar]	335	377	306	382	356	342
Druk in 2016 [bar]	166	377	213	75 ¹	97	80
Eind druk	146	377 ²	189	33	94	66
C _m [10 ⁻⁵ bar ⁻¹]	0,51	0,4	0,49	0,48	0,58	0,60

	Vries-Zuid	Witten	Witterdiep	Zevenhuizen	Zevenhuizen-West
Diepte veld [m]	3060	3080	2892	2625	2500
Gemiddelde dikte reservoir [m]	140	150	125	75	160
Initiële druk [bar]	356	360	343	306	288
Druk in 2016 [bar]	272	360	81	40	288
Eind druk [bar]	237	360 ²	81 ²	35	288 ²
C _m [10 ⁻⁵ bar ⁻¹]	0,43	0,44	0,52	0,56	0,54

- 1) *Eleveld: De drukken in de tabel geven de gemiddelde reservoirdruk weer over de compartimenten.*
- 2) *Witterdiep, Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West: Geen verwachte (verdere) productie in Mid Case*
- 3) *Dit betreft de totale dikte van de zandsteenlaag (water- plus gasvoerend gedeelte). Voor het Assen voorkomen is de dikte van de gaskolom genomen omdat het watervoerend gedeelte van de zandsteenlaag in drukcommunicatie staat met de Norg UGS die zich op een hogere gemiddelde druk bevindt.*

Onzekerheidsanalyse voor de bodemdalingsprognose

Om een inschatting te maken van de onzekerheid over de toekomstige bodemdaling voor de voorkomens in dit winningsplan is de onzekerheid in de C_m (compressibiliteit) gecombineerd met de verschillende depletiewaarden (DP) die volgen uit de scenario's voor de productievoorspellingen. De C_m onzekerheid bevat meerdere componenten: onzekerheid over het compactiegedrag, onzekerheid over de depletierende dikte en onzekerheid over de compressibiliteit op basis van coreplug metingen. Niet al deze onzekerheden zijn kwantitatief te bepalen en daarom is er voor een inschatting ervaring uit het verleden gebruikt. Voor een nieuw voorkomen op land wordt deze onzekerheid geschat op 75% op basis van ervaring uit het verleden. Na één of meerdere bodemdalingsmetingen is meer kennis beschikbaar gekomen over de combinatie van de depletierende dikte en compressibiliteit waarmee de onzekerheid geschat wordt op 25%. De onzekerheid voor de DP volgt uit de reservoirmodellen voor de "low-mid-high case". De vermenigvuldiging van de C_m met de DP geeft een maat voor de compactie. Wanneer een hoge C_m met een hoge DP wordt vermenigvuldigd geeft dit een maximum scenario voor de onzekerheid. Een combinatie van lage waarden geeft een minimum.

¹⁶ Voor "diepte veld" is hier de minimale diepte van de top structuurkaart gebruikt

De verwachte bodemdaling is doorgerekend met de Geertsma en van Opstal methode¹⁷. Om de impact van de onzekerheid in de gekozen parameters te berekenen is gebruik gemaakt van Geertsma¹⁸. Geertsma geeft een eenvoudige formule om de maximale bodemdaling te berekenen voor een cilindrisch compacterend reservoir:

$$H_{max} = 2 C_m (1 - \nu) \Delta P H \left(1 - \frac{D/R}{\sqrt{1 + (D/R)^2}} \right)$$

De straal van dit model (effectieve reservoir straal in Tabel 1.2) is dusdanig gekozen dat de verwachte bodemdaling in het diepte punt overeenkomt met de waarde die wordt berekend met het Geertsma en van Opstal model. Na deze kalibratiestap wordt de bovenstaande formule gebruikt om de onzekerheid voor de bodemdaling te bepalen.

Waarbij:

D: Diepte veld [m]

H: Depleterende reservoir dikte [m], in deze analyse constant gehouden omdat de onzekerheid over de depleterende dikte verdisconteerd is in de Cm onzekerheid.

ΔP: reservoir depletie (huidige druk – eind druk) [bar]

ν: Poisson's ratio [-]

R: "effectieve" straal van het veld [m], waarbij de straal wordt gekozen op basis van een vergelijking tussen de maximale voorspelde bodemdaling boven de verschillende voorkomens zoals berekend met het bodemdalingsmodel gebaseerd op de werkelijke veldgeometrie.

Cm: Compressibiliteit van het veld [10^{-5} bar^{-1}]

De parameters die gebruikt zijn in deze onzekerheidsanalyse zijn te vinden in Tabel 1.2. Tabel 1.3 toont de onzekerheden zoals bepaald voor de voorkomens in dit winningsplan.

Tabel 1.2: Parameters voor de bepaling van de bodemdalingsonzekerheid met de Geertsma formule

Voorkomen	Compressibiliteit (10^{-5} bar^{-1})	Nog te verwachten drukdaling (bar)	Depleterende reservoir dikte (m)	Reservoir diepte (m)	Effectieve reservoir straal (m)	Poisson's ratio
Assen					1700	0,2
Assen-Zuid					1000	0,2
Een					1600	0,2
Eleveld					2350	0,2
Vries-Centraal					200	0,2
Vries-Noord		ZIE TABEL 1.1			1800	0,2
Vries-Zuid					2250	0,2
Witten					200	0,2
Witterdiep					700	0,2
Zevenhuizen					1600	0,2
Zevenhuizen-West					900	0,2

¹⁷ Geertsma J. and Van Opstal G., "A Numerical Technique for Predicting Subsidence Above Compacting Reservoirs Based on the Nucleus of Strain Concept", Verhandelingen Kon. Ned. Geol. Mijnbouwk. Gen., Vol. 28, pp. 63-78, 1973a.

¹⁸ Geertsma, J., A basic theory of subsidence due to reservoir compaction: The homogeneous case, Verh. K. Ned. Geol. Mijnbouwk. Genoot., 28, 43 – 62, 1973a.

Tabel 1.3: Onzekerheid voor de voorspelde bodemdaling per voorkomen door productie uit het betreffende voorkomen (2016 tot einde productie)

Voorkomen	Te verwachten drukdaling (bar)			Compressibiliteit (10 ⁻⁶ bar ⁻¹)	Onzekerheid compressibiliteit	Nog te verwachten bodemdaling in diepste punt (cm)	Ondergrens voor de nog te verwachten bodemdaling in diepste punt (cm)	Bovengrens voor de nog te verwachten bodemdaling in diepste punt (cm)
	Mid Case productie scenario	Low Case productie scenario	High Case productie scenario					
Assen	21	0	50	0,51	25%	<2	<2	<2
Assen-Zuid*	0	0	99	0,40	75%	Geen daling	Geen daling	<2
Een	24	0	107	0,49	25%	<2	<2	<2
Eleveld	42	18	55	0,48	25%	<2	<2	<2
Vries-Centraal	3	0	34	0,58	25%	<2	<2	<2
Vries-Noord	14	0	26	0,6	25%	<2	<2	<2
Vries-Zuid	36	0	49	0,43	25%	<2	<2	<2
Witten*	0	0	92	0,44	75%	Geen daling	Geen daling	<2
Witterdiep	0	0	7	0,52	25%	<2	<2	<2
Zevenhuizen	5	0	20	0,56	25%	<2	<2	<2
Zevenhuizen-West*	0	0	68	0,54	75%	Geen daling	Geen daling	<2

* De velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen in het verwachte Mid Case en Low Case scenario nooit produceren waardoor er in deze scenario's voor deze voorkomens geen bodemdaling zal optreden door productie uit deze voorkomens.

Aquifers (watervoerende lagen)

Mogelijke drukdaling in de aquifers zal leiden tot bodemdaling. Voor de aquifers die behoren tot de voorkomens in dit winningsplan wordt aangenomen dat ze tijdens de productieperiode voor 50% meedalen met de gasdruk. Dit betekent dat wanneer de gasdruk met 200 bar is gedaald, de druk in de aangrenzende aquifers met 100 bar is gedaald. Na de productieperiode wordt aangenomen dat de druk in de aangrenzende aquifers gelijk is aan die in het gasveld.

De verwachting is dat met deze aanname de compactie in de aquifers en daarmee de bodemdaling boven deze aquifers overschat wordt in de berekeningen. Deze verwachting wordt bevestigd door de vergelijking tussen het model en de metingen zoals getoond in figuur C1: de gemodelleerde bodemdaling is over het algemeen hoger dan de gemeten bodemdaling boven de aquifers. Aangezien de aanname over de drukdaling in aquifers al conservatief is, is er verder geen onzekerheidsanalyse uitgevoerd voor de drukdaling in de aquifers.

Bijlage 2: Risico voor bodembeweging als gevolg van reservoirstimulatie

Risico voor bodembeweging als gevolg van zuurstimulatie van het reservoir

De kans op eventuele bodembeweging als gevolg van een kortdurende zuurstimulatie is verwaarloosbaar gezien de beperkte volumes die gebruikt worden. Dit is een activiteit die met grote regelmaat en wereldwijd in de olie en gas industrie toegepast wordt en voor zover bekend zijn dergelijke gevolgen nog nooit gerapporteerd.

Risico voor bodembeweging als gevolg van hydraulische stimulatie van het reservoir

Hydraulische stimulatie - Algemeen

Om de gaswinning te bevorderen, of op gang te brengen, zijn werkzaamheden op bestaande locaties mogelijk. Om de doorlatendheid van het gashoudende gesteente te vergroten gebruiken operators de hydraulische stimulatie-techniek. Deze techniek wordt al sinds de jaren 50 regelmatig en succesvol toegepast in Nederland. Dankzij gebruik van deze techniek wordt er meer aardgas uit bestaande en nieuwe gasvelden geproduceerd.

Bij hydraulische stimulatie wordt vloeistof onder hoge druk via de boorput in het gasveld gebracht. Door de hoge druk ontstaan op gecontroleerde wijze plaatselijk kleine scheuren in het gashoudende gesteente dat zich meestal op een diepte van ruim drie kilometer bevindt. De vloeistof bestaat uit water (90%), chemicaliën (2%) en kleine keramiek korrels (8%). De korrels blijven als opvulmiddel in het gesteente achter. Zij houden de gecreëerde scheuren open zodat het gas gemakkelijker naar de boorput kan stromen. Meer dan de helft van de vloeistof wordt weer teruggewonnen, de rest blijft achter in het gashoudende gesteente en kan daaruit niet vrijkomen.

Verdere uitleg over de techniek en werkzaamheden op locaties waar gestimuleerd wordt staan beschreven op de website van NAM (nam.nl). Onder de algemene informatie bevindt zich ook een document "Risico duiding conventioneel fracken in Nederland" waarin meer achtergrond informatie wordt gegeven.

Analyse van een mogelijk seismische dreiging

De seismische dreiging geassocieerd met hydraulische stimulatie in Nederland wordt als zeer laag ingeschat. In de afgelopen 50 jaar zijn in Nederland meer dan 220 stimulaties uitgevoerd. Hierbij zijn geen voelbare bevingen geconstateerd.

Dat de kans op seismiciteit zeer klein is wordt bevestigd in het rapport van Witteveen en Bos (W&B) uit 2013 (Witteveen en Bos, "Aanvullend onderzoek naar mogelijke risico's en gevolgen van de opsporing en winning van schalie- en steenkoolgas in Nederland", Rapport aan Ministerie EZ, 2013). In dit rapport is een mogelijk verband tussen hydraulische stimulatie en aardbevingen onderzocht, aan de hand van alle sinds 1986 uitgevoerde stimulaties in Nederland en de waarnemingen van aardbevingen gedurende die periode. Hierin wordt gesteld dat er geen duidelijk verband is tussen hydraulische stimulatie en aardbevingen. Van de 94 bestudeerde stimulaties kan er bij slechts 1 stimulatie een mogelijk verband met een aan het oppervlak niet voelbare beving niet volledig uitgesloten worden.

Locatie specifieke risico analyse voor hydraulische stimulatie

Zonder een specifiek boorplan (voor nieuwe putten) of, in geval van het stimuleren van een bestaande put, een specifiek stimulatieplan is het niet mogelijk om een locatie specifieke risico analyse of duiding te geven. Deze zal worden vastgelegd in een werkveiligheidsplan dat als onderdeel van een VG aanvraag ingediend zal worden bij elk gericht boorplan of stimulatieplan.

In die locatie specifieke risico analyse zal ingegaan worden op:

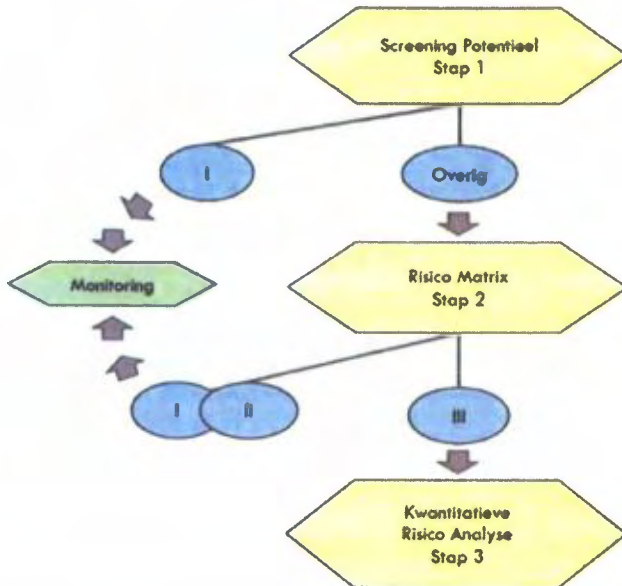
- Status en integriteit van de put
- Integriteit van de afdekkende lagen
- Hydraulische stimulatie (gebruikte vloeistof samenstelling en -volumes, afstand van gekarteerde breuken)
- Injectiedrukken en gevolg voor spanningscondities in het reservoir
- Locatie van de put ten opzichte van waterwingebieden en intrekgebieden

Bijlage 3: Samenvatting SRA en gebruikte gegevens m.b.t. de SRA voor de voorkomens in dit winningsplan

Samenvatting SRA

Recent heeft SodM een tijdelijke richtlijn voor Seismische Risico Analyse (SRA) gepubliceerd (methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016). De SRA gaat uit van het schema zoals getoond in Figuur 3.1.

Figuur 3.1: Schematische weergave van de verschillende stappen en risico categorieën (I, II, III) in de seismische risico inventarisatie (conform SodM, 2016)

Stap 1:

In stap 1 worden alle voorkomens bekeken. De voorkomens die direct in risicocategorie I (zeer laag seismisch risico) vallen worden gekarakteriseerd doordat ze:

- Voorkomens zijn die niet seismisch actief zijn geweest.
- Voorkomens zijn waarvoor de kans laag is dat ze in de toekomst seismisch actief kunnen worden (volgens de DHAIS "Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit" methodiek) en/of waarvoor op basis van reservoircompactie of mogelijke breukverplaatsing de waarde voor de mogelijke maximale bevingsmagnitude (M_{max}) laag uitvalt ($M < 2,5$).
- Voorkomens die niet meer produceren.

Voorkomens die niet aan deze criteria voldoen schuiven door naar stap 2.

Stap 2:

In deze stap worden alle voorkomens bekeken die

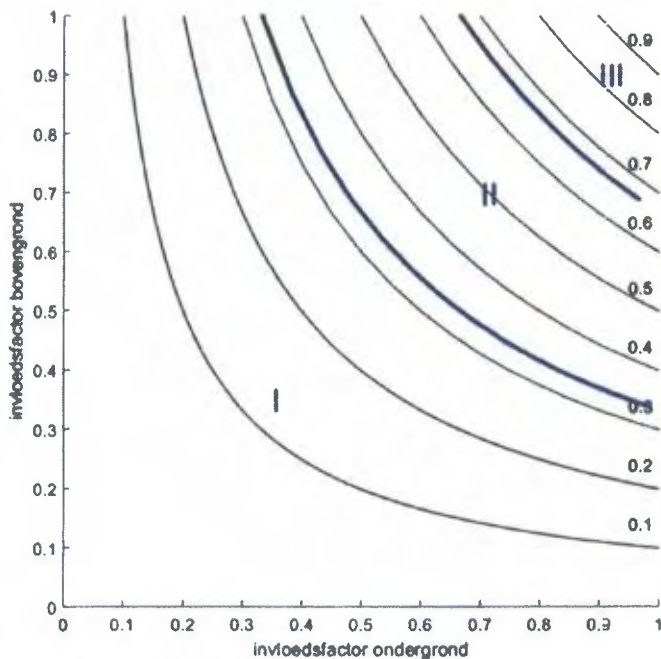
- seismisch actief zijn geweest en
- een hogere toekomstige kans op seismiciteit hebben (volgens de DHAIS methodiek) en waarvoor op basis van reservoircompactie of mogelijke breukverplaatsing de waarde voor M_{max} ("maximale bevingsmagnitude") hoger uitvalt dan $M=2,5$

In stap 2 wordt op basis van een risico matrix benadering het risico van geïnduceerde aardbevingen verder gekwalificeerd. Figuur 3.2 geeft een schematische weergave van de verschillende factoren die bepalen of een geïnduceerde beving kan resulteren in een sterke groundbeweging (de "invloedfactoren ondergrond") en de verschillende factoren die invloed hebben op de grootte van de mogelijke gevolgen (de "invloedfactoren bovengrond").

Figuur 3.2: Schematische weergave van de bedreigingen en gevolgen van geïnduceerde bevingen en de verschillende invloedfactoren die daarbij een rol spelen (SodM, 2016).

In de risico matrix analyse worden de verschillende factoren zoveel mogelijk kwantitatief geanalyseerd en op basis van de uitkomst per factor gerankt. Over de scores van de individuele factoren wordt gesommeerd, zodat een totaalscore voor zowel de invloedfactoren ondergrond als de invloedfactoren bovengrond wordt bepaald. Deze worden genormaliseerd met het maximaal te behalen aantal punten voor ondergrond cq. bovengrond en in de risico matrix tegen elkaar uitgezet waarmee kwalitatief een risicocategorie wordt bepaald (zie figuur 3.3).

Figuur 3.3: De risicomatrix. De zwarte lijnen zijn lijnen van gelijk genormaliseerd risico. De verdeling in categorieën is gedaan op basis van 1/3 en 2/3 van het genormaliseerde risico. (SodM, 2016).

De mogelijke seismische dreiging volgt uit een analyse en score van de volgende invloedfactoren voor de ondergrond:

- Veld indicator DHAIS. Dit is een methode die beschrijft hoe – per voorkomen - de kans op het mogelijk optreden van een beving kan worden berekend aan de hand van ondergrondse kenmerken.
- Realistisch sterkste beving (Mmax). Voor een realistische inschatting van de sterkste beving zijn twee verschillende benaderingen genomen:
  1. een bepaling van de compactie-energie die beschikbaar is in een producerend gasveld en kan leiden tot een beving en
  2. een maat voor de mogelijke bevingsmagnitude als de langste breuk in het producerende veld in zijn geheel in één keer in beweging zou komen.

Methode [1] resulteert doorgaans in lagere waarden voor Mmax dan methode [2]. Dit kan er op duiden dat de totale hoeveelheid beschikbare energie die tot een beving kan leiden waarschijnlijk niet voldoende is om de grootste breuken in een veld in één keer in beweging te brengen.

- Ligging van het voorkomen. In de SRA methodiek (SodM, 2016) wordt er een onderscheid gemaakt tussen velden ten noorden van de lijn Amsterdam-Arnhem en velden ten zuiden van deze lijn. Dit onderscheid is gemaakt op basis van observaties. Er is nog nooit een aardbeving waargenomen ten zuiden van de lijn Amsterdam-Arnhem.
- Opslingering; de ondiepe ondergrond kan een opslinging veroorzaken van de seismische golven en wordt daarom boven het veld gekarakteriseerd. Voor relatief slappe ondergrond (veen, klei) is dit effect groter dan voor relatief stevige ondergrond (zand)

Het mogelijke gevolg van een beving volgt uit een analyse en score van de invloedfactoren bovengrond: bevolkingsdichtheid, industrie, speciale gebouwen, vitale infrastructuur en de aanwezigheid van dijken.

- Voor de bepaling van de bevolkingsdichtheid wordt de CBS Statline data gebruikt; hierbij krijgt de categorie flats/appartementencomplexen extra aandacht in de uiteindelijke score.
- Industriële inrichtingen, speciale gebouwen en vitale infrastructuur en dijken worden in kaart gebracht m.b.v. de risicokaart. (<http://www.risicokaart.nl>)

De laatst genoemde drie factoren (speciale gebouwen, vitale infrastructuur en de aanwezigheid van dijken) zijn van invloed op een mogelijk gevolgrisco voor schade en veiligheid. Het is echter zeer onwaarschijnlijk dat de geïnduceerde bevingen kunnen leiden tot een dergelijk gevolgrisco omdat de bevingen te zwak zullen zijn om een bedreiging te vormen voor deze objecten. Deze gevolgen zijn tot nu toe dan ook nooit waargenomen.

Indien uit het voorgaande blijkt dat voorkomens binnen een Winningsplan in risico categorie III vallen gaan deze door naar Stap 3

Stap 3:

In deze stap worden alleen de voorkomens die in Categorie III vallen verder bestudeerd. Voor deze voorkomens dient een Kwantitatieve Risico Analyse uitgevoerd te worden. Van alle bekende voorkomens in Nederland valt alleen het Groningen gasveld in deze categorie.

Uitwerking SRA voor de voorkomens in dit winningsplan

Stap 1: Inschatten risicopotentieel voor de verschillende voorkomens

De kans op beven van een olie- of gasvoorkomen

In de studie 'Deterministische Hazard Analyse voor Geïnduceerde Seismiciteit (DHAIS)¹⁹ is onderzocht welke eigenschappen (geologische, productietechnische en geomechanische eigenschappen) van de olie- en gasvoorkomens invloed hebben op het wel of niet optreden van aardbevingen. In 2012 is een update van deze studie uitgevoerd, waarin alle nieuwe data zijn meegenomen tot mei 2010²⁰.

Aan de hand van de volgende parameters van een olie- of gasvoorkomen wordt de kans op beven van dat voorkomen bepaald:

- DP/Pini: De ratio van drukval (DP) en initiële druk (Pini) in het reservoir;
- E: de verhouding tussen de Young's moduli (stijfheidsmoduli) van de 'overburden' en het reservoirgesteente;

$$E = \frac{E_{\text{hurden}}}{E_{\text{Reservoir}}}$$

Waarbij :

- B: een maat voor de breukdichtheid van het reservoir.

$$B = \frac{\text{breukoppervlakte}^{3/2}}{\text{brutogesteentevolume}} = \frac{l_b^{3/2} \cdot h^{3/2}}{A \cdot h} = \frac{l_b^{3/2} \cdot \sqrt{h}}{A}$$

Waarbij: l_b = De totale breuklengte van de intra reservoir breuken en de randbreuken van het voorkomen in meters;
 h = De maximale dikte van de gaskolom van het voorkomen in meters;
 A = De oppervlakte van het voorkomen gemeten binnen de GWC dieptecontour (in vierkante meters);

¹⁹ TNO-rapport NITG 04-171-C. Van Eijs, 2004. Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit

²⁰ TNO-rapport 2012 R10198. Van Thienen, 2012. Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit in Nederland.

De combinatie van de parameterwaarden geven een kans op beven voor een bepaald voorkomen gedurende de productietijd.

Reeds bevende voorkomens	
DP/P _{in} ≥ 28%	B > 0,86 en E ≥ 1,34: P _b = 0.42 ± 0.08
	B > 0,86 en 1,01 ≤ E ≤ 1,33: P _b = 0.19 ± 0.05
	B < 0,86 en/of E < 1,01: verwaarloosbare kans
DP/P _{in} < 28%	Verwaarloosbare kans

De waarden die zijn gebruikt in de bepaling van de DHAIS kans zijn gegeven in Tabel 3.1.

Tabel 3.1: Invoergegevens voor de bepaling van de DHAIS en de DHAIS kansen

Voorkomen	Reservoir dikte / gaskolom** (m)	Initiële druk (bar)	Verwachte totale drukdaling (bar)	Totale breuklengte (km)	Reservoir oppervlakte (km ²)	Maximale waargenomen aardbeving	Aantal aardbevingen per jaar	DHAIS E	DHAIS B	DHAIS kans
Assen	50	335	189	7,2	3,5	geen	<5 per jaar	2,55	1,24	42%
Een	45	306	117	12,7	6,2	geen	<5 per jaar	2,63	1,54	42%
Eleveld	100	382	349	23,2	12,9	2,8	<5 per jaar	2,55	2,72	bevend veld
Vries-Centraal	73	356	262	15,8	7,5	1,2	<5 per jaar	2,63	2,27	bevend veld
Vries-Noord	138	342	277	15,0	6,3	1,9	<5 per jaar	2,63	3,44	bevend veld
Vries-Zuid	89	356	119	37,5	16,0	1,5	<5 per jaar	2,63	4,28	bevend veld
Witterdiep	103	343	262	6,6	1,2	1,7	<5 per jaar	2,55	4,60	bevend veld
Zevenhuizen	68	306	271	9,0	3,6	geen	<5 per jaar	1,17	1,97	19%
Assen-Zuid	80	377	99*	3.3	1.0	geen	<5 per jaar	2.55	1.72	verwaarloosbaar
Witten	60	360	92*	4.3	0.8	geen	<5 per jaar	2.55	2.90	verwaarloosbaar
Zevenhuizen-West	75	288	68*	3.5	2.2	geen	<5 per jaar	1.17	0.80	verwaarloosbaar

* De getoonde drukdaling en de DHAIS waarden van de voorkomens Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zijn volgens het High Case productie scenario. Omdat in het verwachte scenario deze voorkomens niet zullen produceren zal er geen drukdaling plaatsvinden en is de DHAIS kans voor deze voorkomens in de Mid Case verwaarloosbaar.

** Voor de DHAIS berekening wordt zowel de hoogte van de gaskolom als de totale reservoir dikte beschouwd. Het minimum van deze twee wordt gekozen voor de berekening van de "B" waarde zoals voorgeschreven door de DHAIS methodiek.

Realistisch sterkste beving

Naast de kans op beven, wordt ook de waarde voor de realistisch sterkste beving (M_{max}) bepaald om tot een oordeel te komen of een niveau 2 analyse noodzakelijk is. Er worden twee methoden gebruikt om de M_{max} waarde te bepalen: op basis van breukgeometrie en op basis van energiebalans. In de Seismisch Risico Analyse leidraad worden beide methoden gebruikt. Voor de berekeningen van de M_{max} is uitgegaan van de standaardwaarden voor de "stress drop" en "partitie coëfficiënt" die gegeven zijn in de leidraad (respectievelijk 5 MPa en 0,01). De veld specifieke waarden die benodigd zijn voor de berekeningen en de uitkomsten voor de M_{max} staan vermeld in Tabel 3.2 (behalve voor de voorkomens met verwaarloosbare DHAIS kans, zoals Assen-Zuid, Witten, Zevenhuizen-West).

Tabel 3.2: Invoergegevens voor de bepaling van de M_{max}, en de M_{max} waarden volgens de twee methoden

Voorkomen	Langste breuklengte (km)	Poisson's ratio	Breukhoogte (m)	M _{max} energiebalans	M _{max} breukslip
Assen	3,6	0,2	55	2,7	3,1
Een	4,2	0,2	50	2,7	3,1
Eleveld	5,2	0,2	110	3,5	3,6
Vries-Centraal	3,5	0,2	81	3,2	3,4
Vries-Noord	3,9	0,2	152	3,3	3,7
Vries-Zuid	4,2	0,2	98	3,2	3,5
Witterdiep	3,4	0,2	114	2,7	3,5
Zevenhuizen	2,8	0,2	75	2,9	3,2

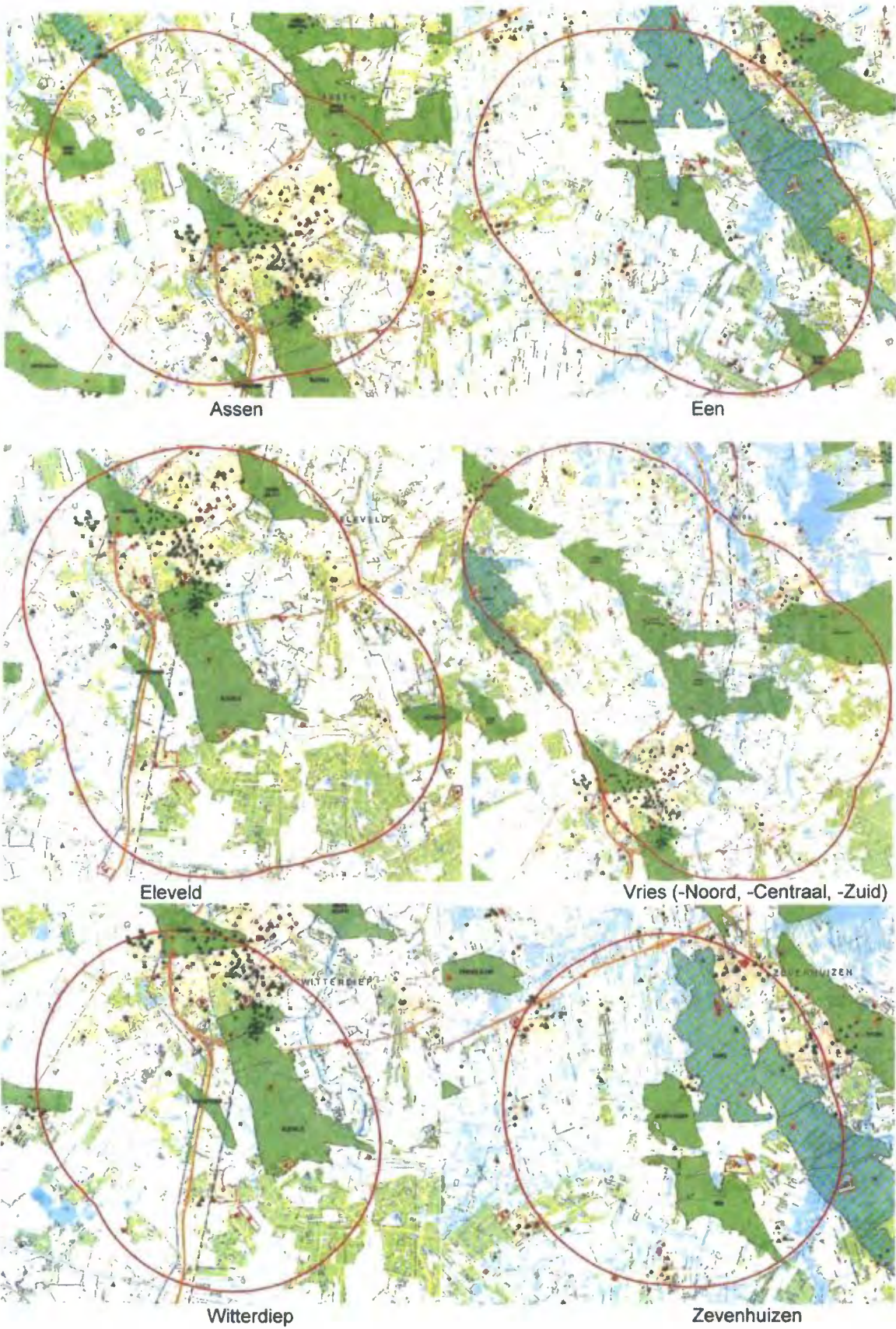
Stap 2: Risico matrix

De voorkomens Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen volgens het verwachte "Mid Case" scenario niet produceren waardoor er geen drukdaling zal plaatsvinden. Ook in het high case productie scenario voor deze voorkomens zal de drukdaling gering zijn, waarmee de kans op seismiciteit voor dit scenario volgens de DHAS methodiek "verwaarloosbaar" is. Volgens de SRA zijn verdere analyses in stap 2 voor deze voorkomens niet nodig. Voor de voorkomens Eleveld, Assen, Een, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen binnen het winningsplan Westerveld is het nodig gebleken om de risico matrix te gebruiken ("Stap 2" van de SRA). Voor elke factor die bepaald is voor de onder- en bovengrond wordt een score gegeven waarbij de som van de scores een positie geeft in de risico matrix.

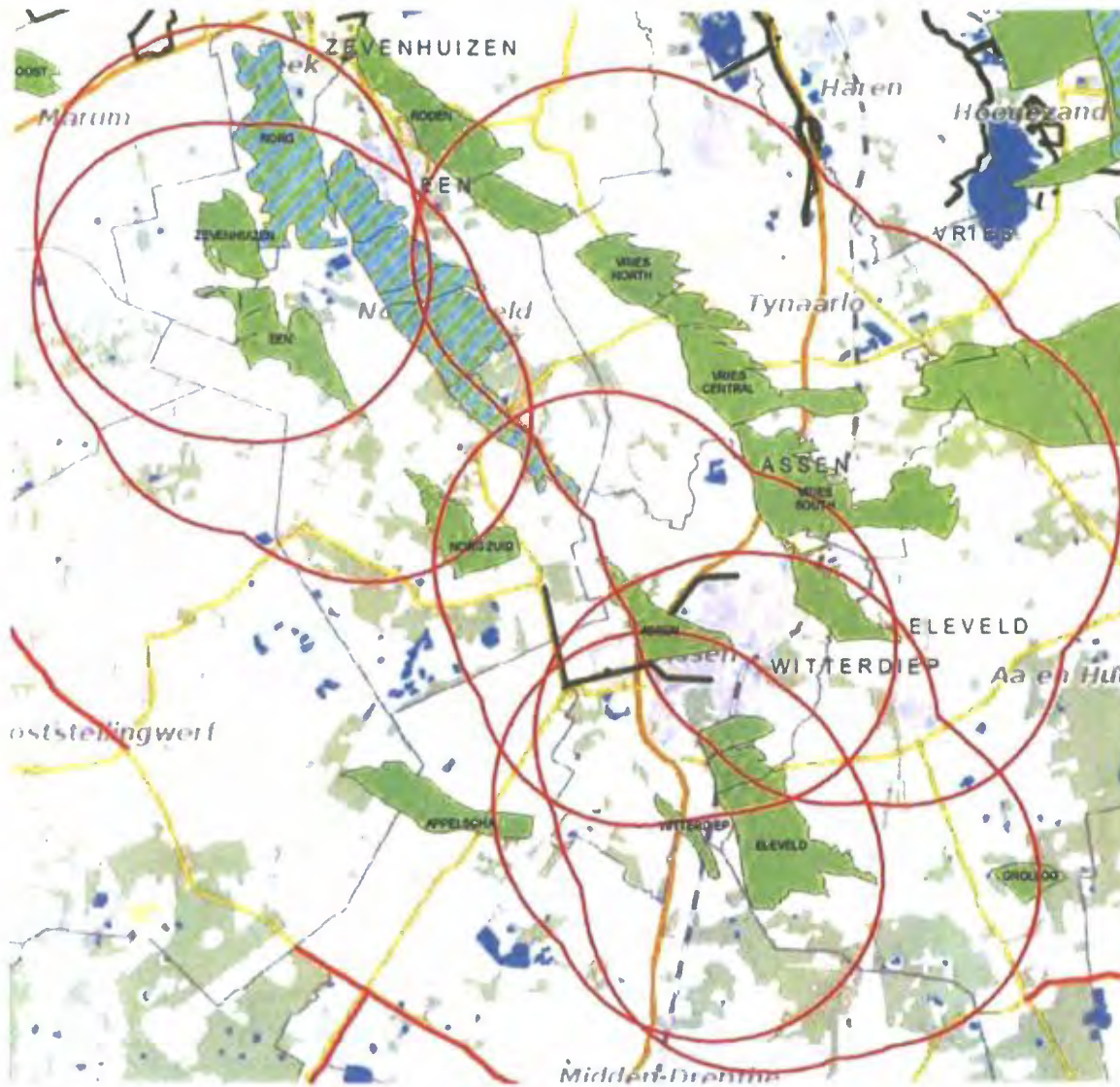
In dit deel van de bijlage worden de figuren en tabellen getoond die gebruikt zijn om tot een risicobeoordeling te komen. Figuur 3.4, 3.5 en 3.6 tonen de situaties voor respectievelijk "Bevolkingsdichtheid", "Industriële inrichtingen", "Speciale gebouwen en vitale infrastructuur" en "Dijken". Figuur 3.7 toont de kaart van de grondsoorten in de ondiepe ondergrond kaart om de mate van opslingering te bepalen. Tabel 3.3 A en B toont de evaluatie en scores voor de invloedfactoren. De risico matrix is afgebeeld in Figuur D2 (sectie D van dit winningsplan).

Figuur 3.4: Overzicht van de bevolkingsdichtheid boven de in dit winningsplan genoemde voorkomens.

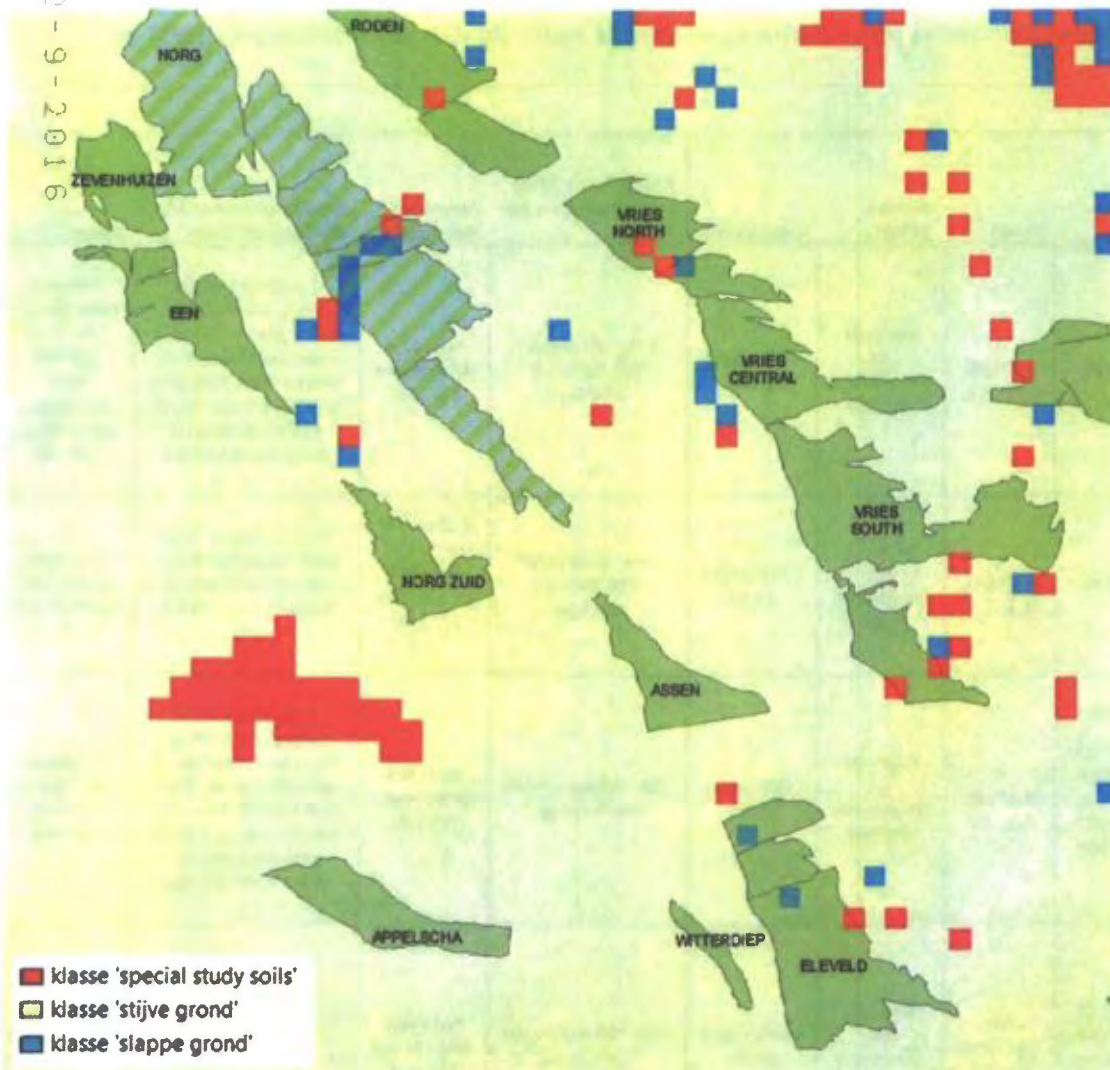

Figuur 3.5: Overzicht van de industriële inrichtingen (rode punt), ziekenhuizen (groene plus) onderwijsinstellingen (groene driehoek), tehuizen (groene x) en publieksgebouwen (groene ruit) boven de in dit winningsplan genoemde voorkomens. De rode cirkels geven de 5 km straal rond voorkomens aan die relevant is voor de SRA.

Figuur 3.6: Overzicht van de dijken. De rode cirkels geven de 5 km straal rond voorkomens aan die relevant is voor de SRA.

12-9-2016

Figuur 3.7: Overzicht van de grondsoorten in de ondiepe ondergrond om de mate van opslingsring te bepalen

Uit de analyse op basis van bovenstaande figuren volgen de scores voor de verschillende factoren. Deze zijn per voorkomen inclusief onderbouwing en uitkomst, weergegeven in Tabel 3.3.

Tabel 3.3: Kwantitatieve evaluaties (A) en daaruit voortkomende scores (B) voor de invloedfactoren onder- en bovengrond

A

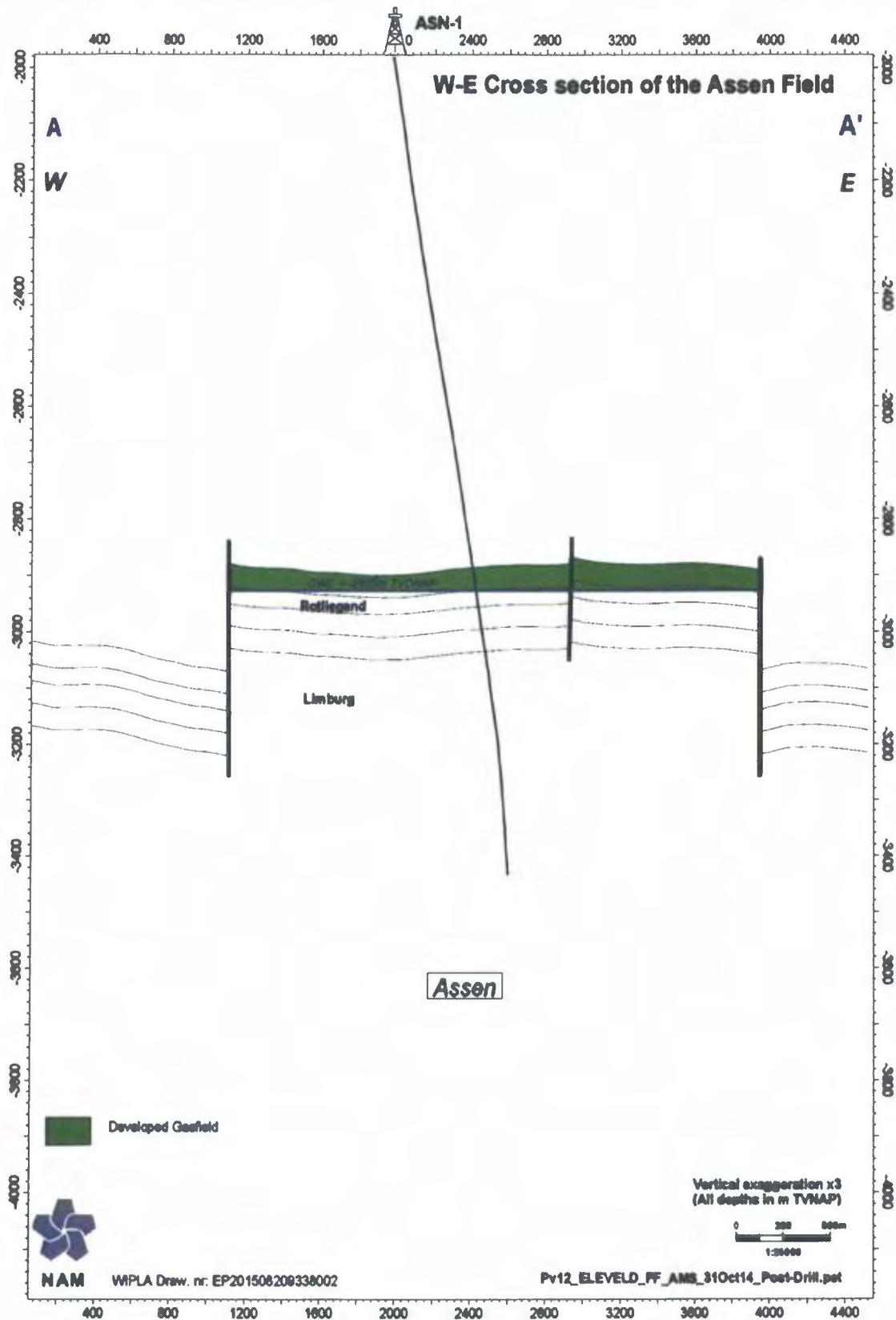
Voorkomen	Dhals	Mmax	Analoge velden	Opslintering	Bevolkingsdichtheid (aantal inwoners per km ²)	Industriële inrichting	Speciale gebouwen en vitale infrastructuur	Dijken
Assen	P=42%	1 methode 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	1000 - 2500 en/of 500-1000 met flats/app.	Meerdere direct boven het veld	1 ziekenhuis en/of energievoorziening direct boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld. Meerdere scholen, tehuizen en/of publieksgebouwen direct boven het veld	Primaire dijken binnen 5 km rond het veld en/of secundaire dijken boven het veld
Een	P=42%	1 methode 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	500 - 1000 en/of 250-500 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Geen dijken binnen 5 km rond het veld
Eleveld	M ≥ 1,5 minder dan 5 bevingen per jaar	1 methode 3,6 - 4,0	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	250 - 500 en/of <250 met flats/app.	Meerdere direct boven het veld	1 ziekenhuis en/of energievoorziening direct boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld. Meerdere scholen, tehuizen en/of publieksgebouwen direct boven het veld	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Vries-Centraal	Bevend veld met M kleiner dan 1,5	Alle methodes 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	250 - 500 en/of <250 met flats/app.	Meerdere direct boven het veld	1 ziekenhuis en/of energievoorziening direct boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld. Meerdere scholen, tehuizen en/of publieksgebouwen direct boven het veld	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Vries-Noord	M ≥ 1,5 minder dan 5 bevingen per jaar	1 methode 3,6 - 4,0	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	250 - 500 en/of <250 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Vries-Zuid	M ≥ 1,5 minder dan 5 bevingen per jaar	Alle methodes 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	1000 - 2500 en/of 500-1000 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Witterdiep	M ≥ 1,5 minder dan 5 bevingen per jaar	1 methode 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	1000 - 2500 en/of 500-1000 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Zevenhuizen	P=19%	1 methode 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	500 - 1000 en/of 250-500 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld

B

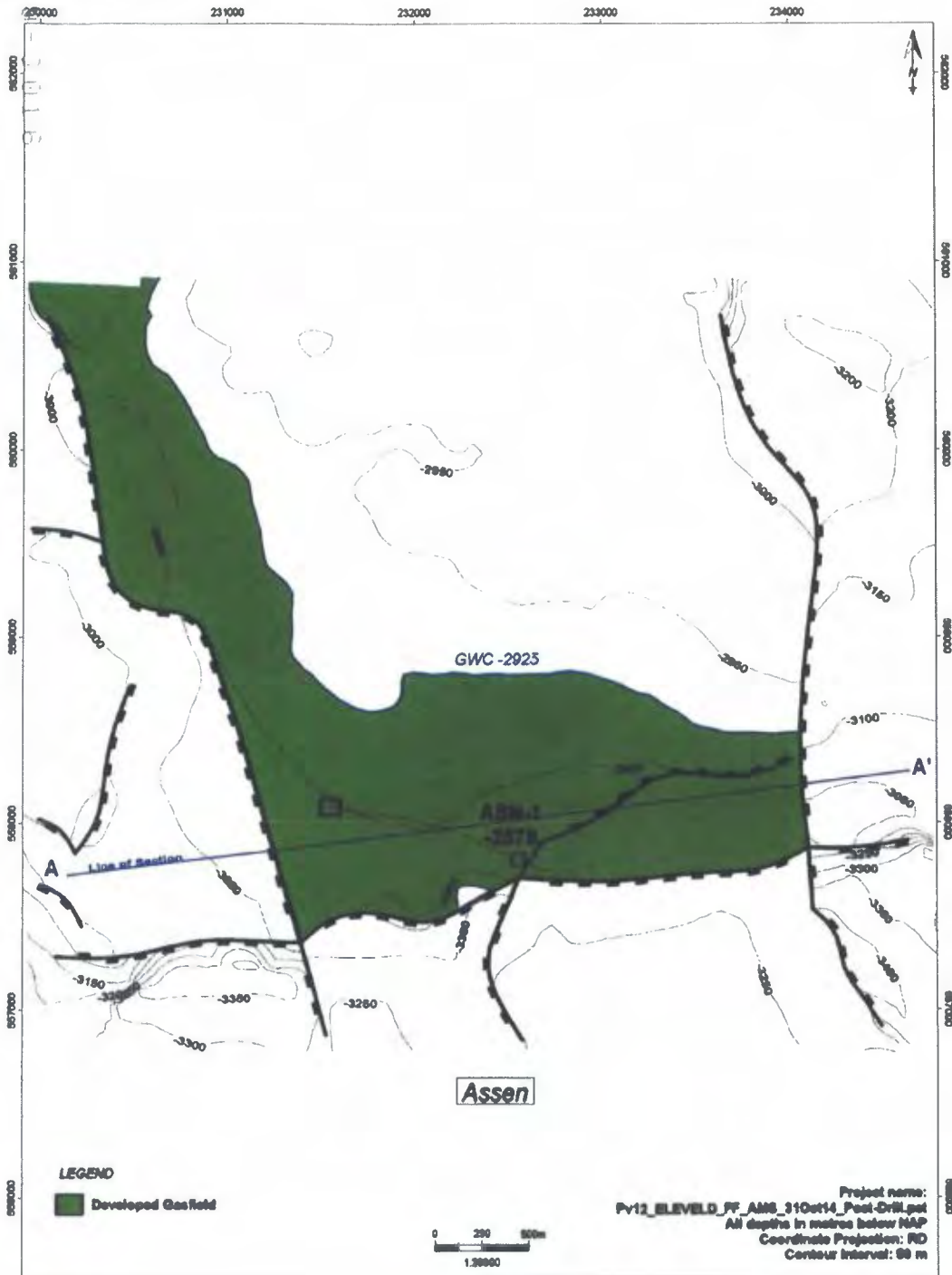
Voorkomen	score invloedfactoren ondergrond					score invloedfactoren bovengrond					Categorie
	Kans op beven of waargenomen bevingen	Magnitude	Ligging voorkomen	Opslingering	Genormaliseerde totaalscore ondergrond	Bevolkings dichtheid	Industriële inrichtingen	Speciale gebouwen en vitale infrastructuur	Dijken	Genormaliseerde totaalscore bovengrond	
Assen	2	1	2	0	0,36	3	4	3	3	0,81	I
Een	2	1	2	0	0,36	2	3	2	0	0,44	I
Eleveld	3	2	2	0	0,50	1	4	3	2	0,63	I
Vries-Centraal	2	2	2	0	0,43	1	4	3	2	0,63	I
Vries-Noord	3	2	2	0	0,50	1	3	2	2	0,50	I
Vries-Zuid	3	2	2	0	0,50	3	3	2	2	0,63	I
Witterdiep	3	1	2	0	0,43	3	3	2	2	0,63	I
Zevenhuizen	1	1	2	0	0,29	2	3	2	2	0,56	I

Bijlage 4: Geologische kaarten voor de voorkomens

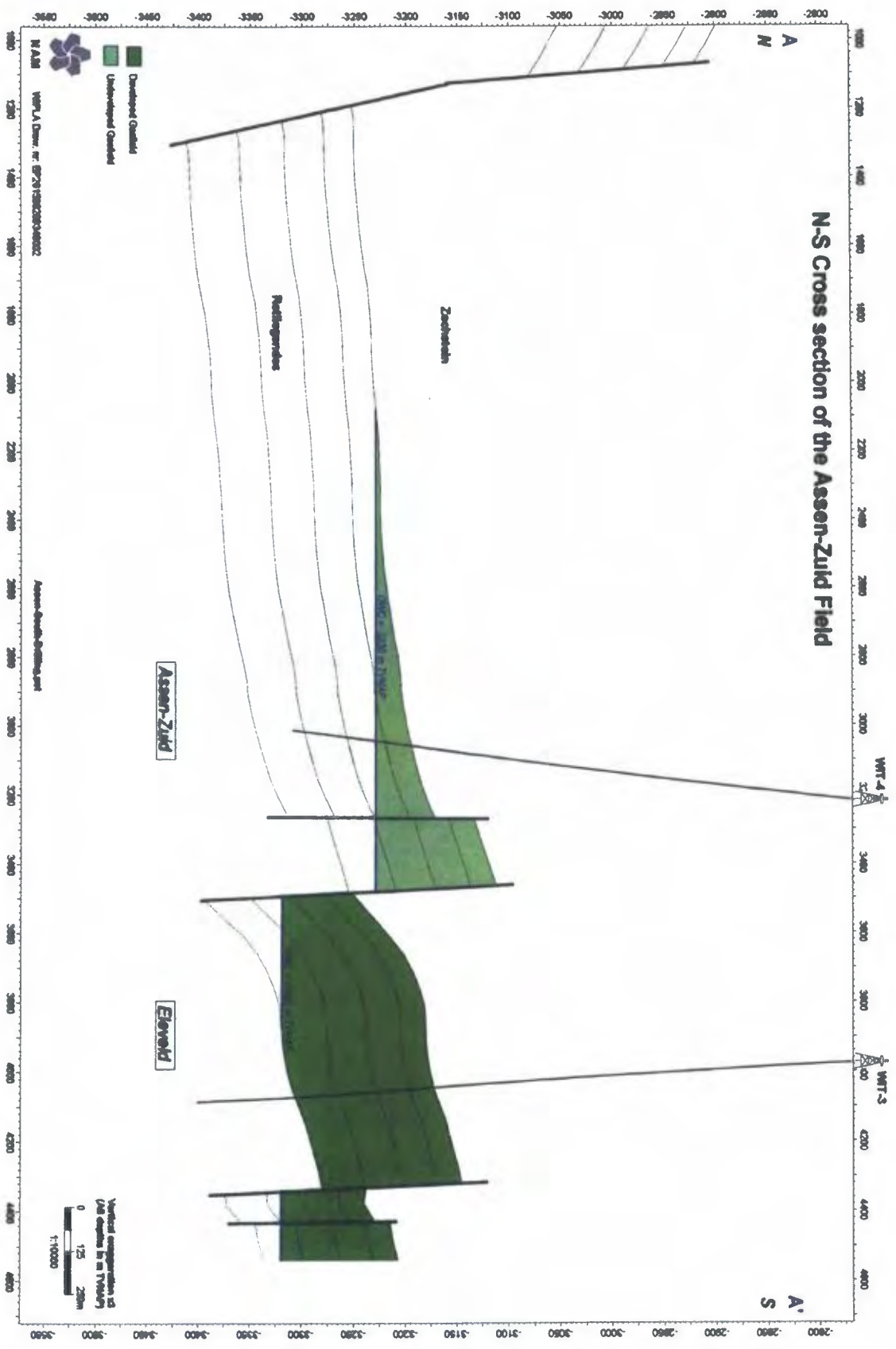
Doorsnede Assen voorkomen

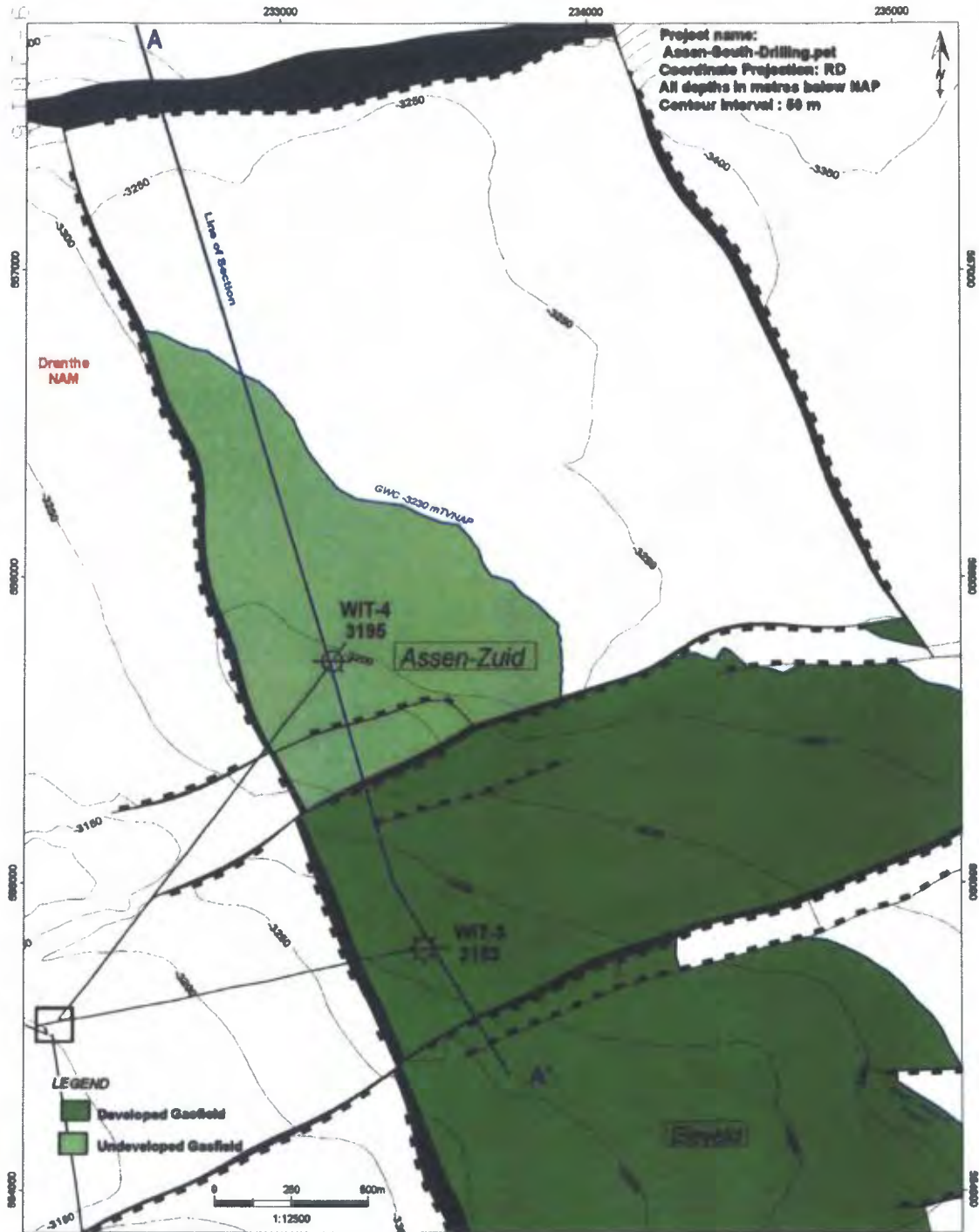
Kaart Assen voorkomen

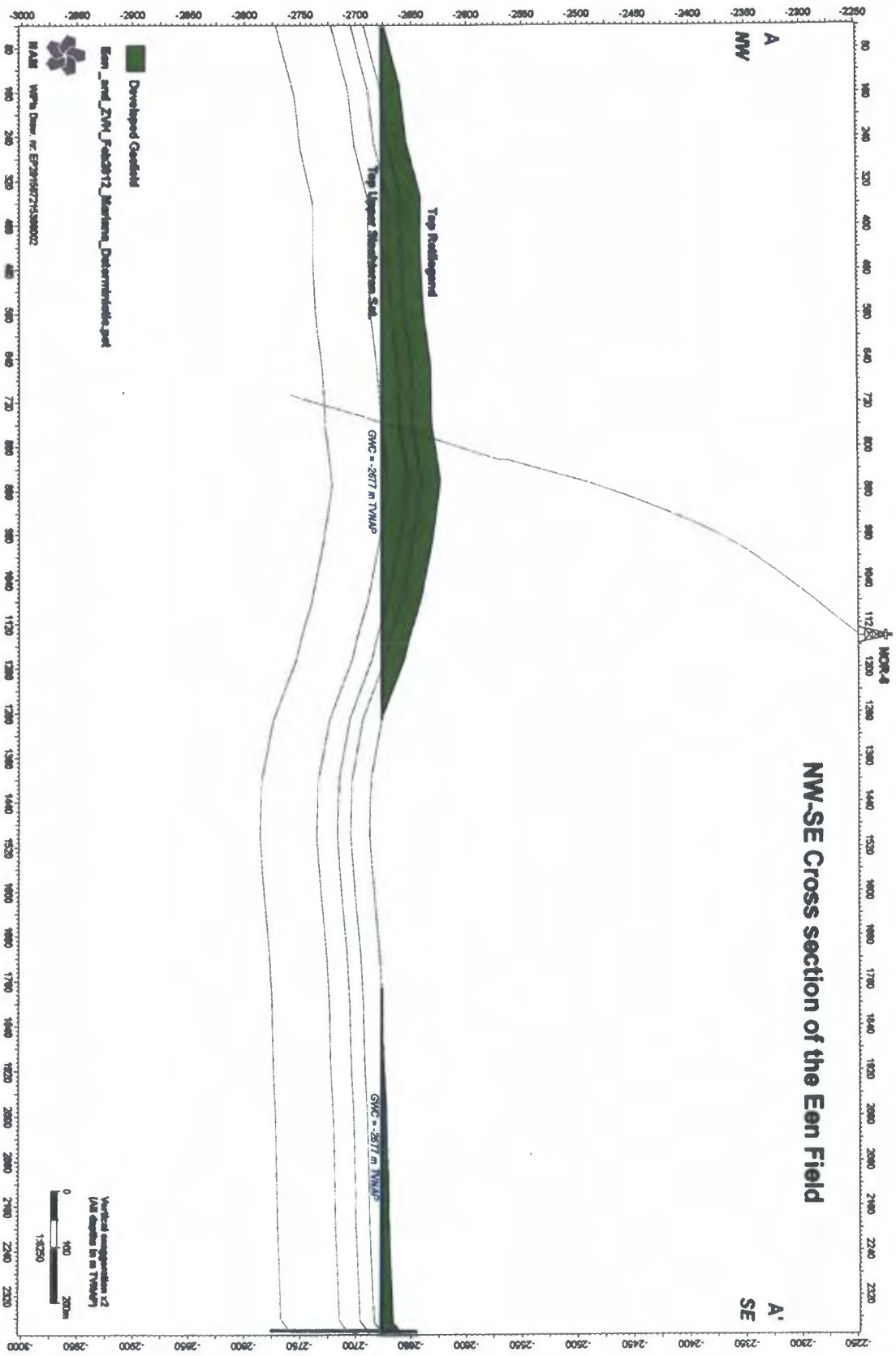
 NAM	Assen Top Rotliegend (RO)				
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WPLA	Author: Land Assen	Date: Aug 2015	Draw. No.: EP201508208338001

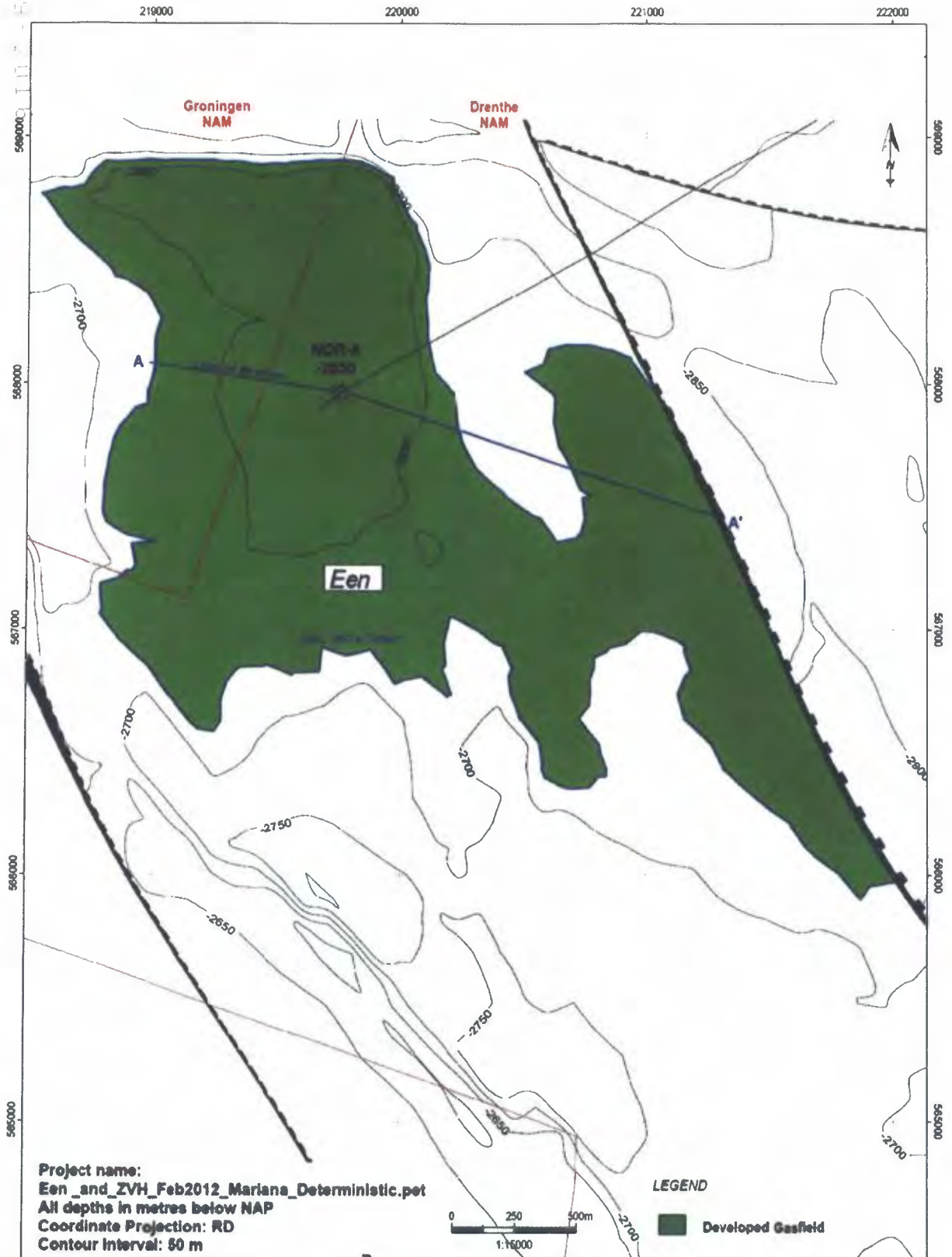
Kaart Assen-Zuid voorkomen

 NAM	Assen-Zuid Top Rotliegend (RO)			
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WIPLA	Author: Land Asset	Date: August 2015

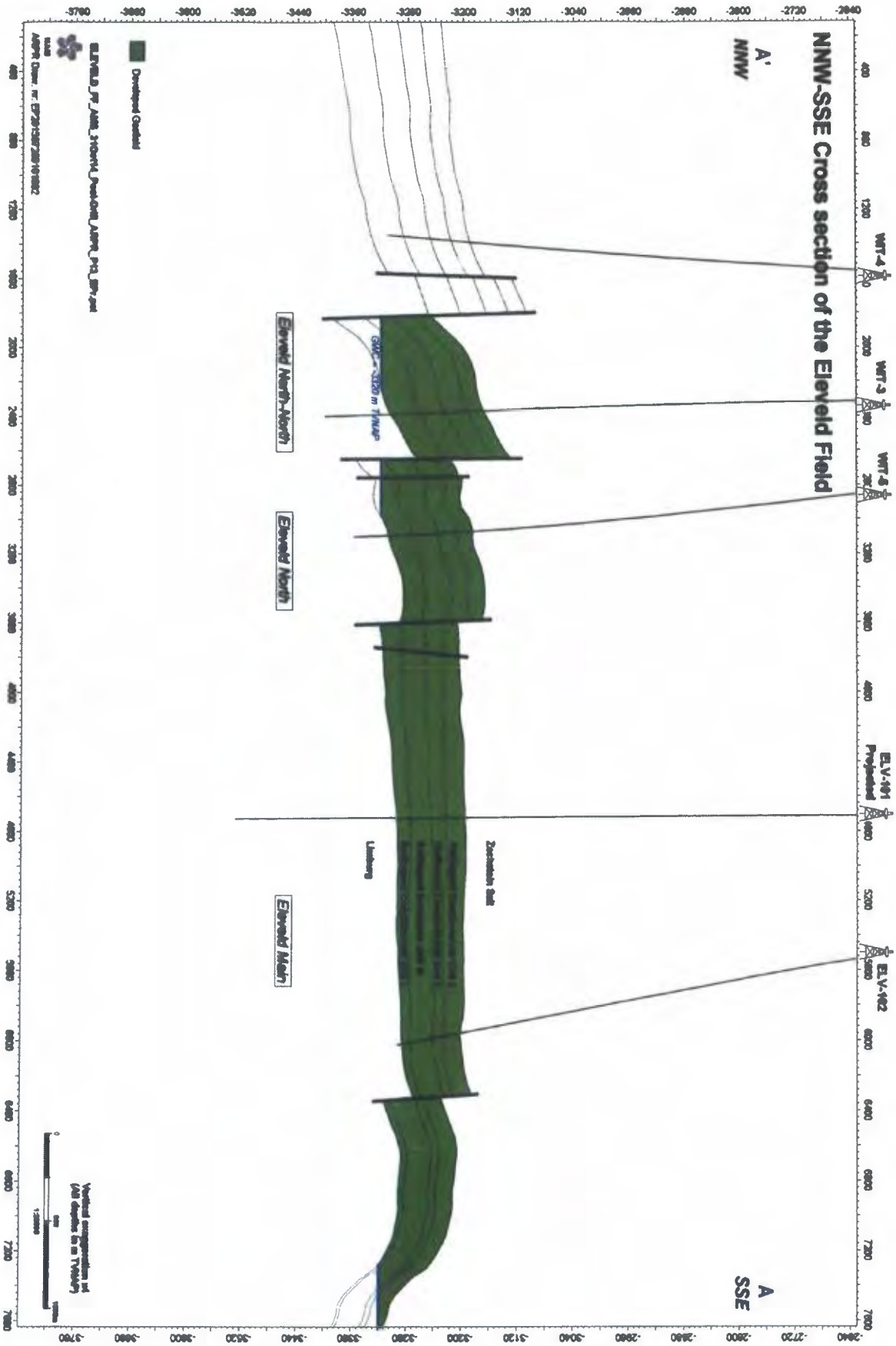

Kaart Een voorkomen

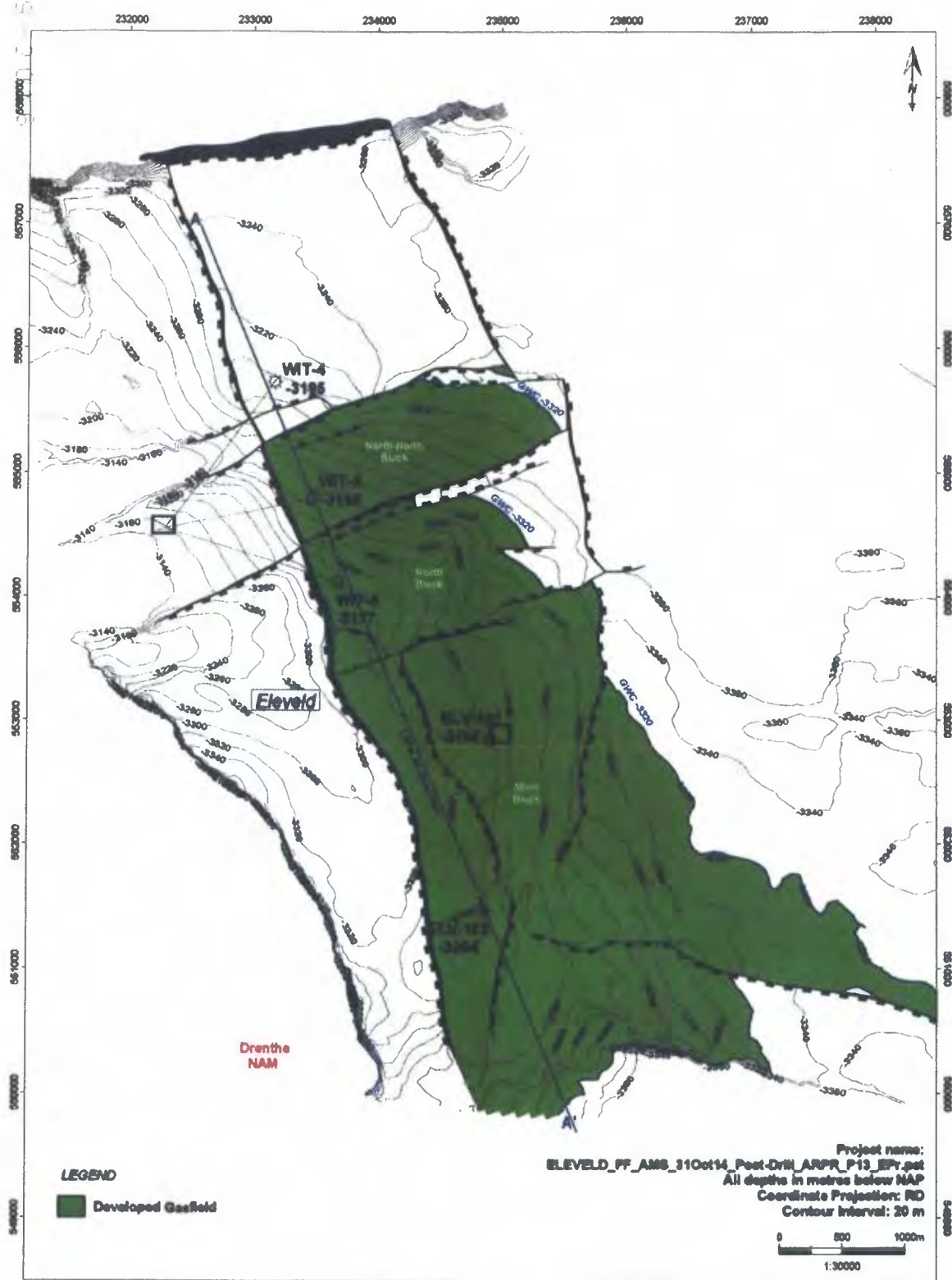

 NAM	Een Top Rotliegend (RO)			
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WIPLA	Author: Land Asset	Date: Aug 2015

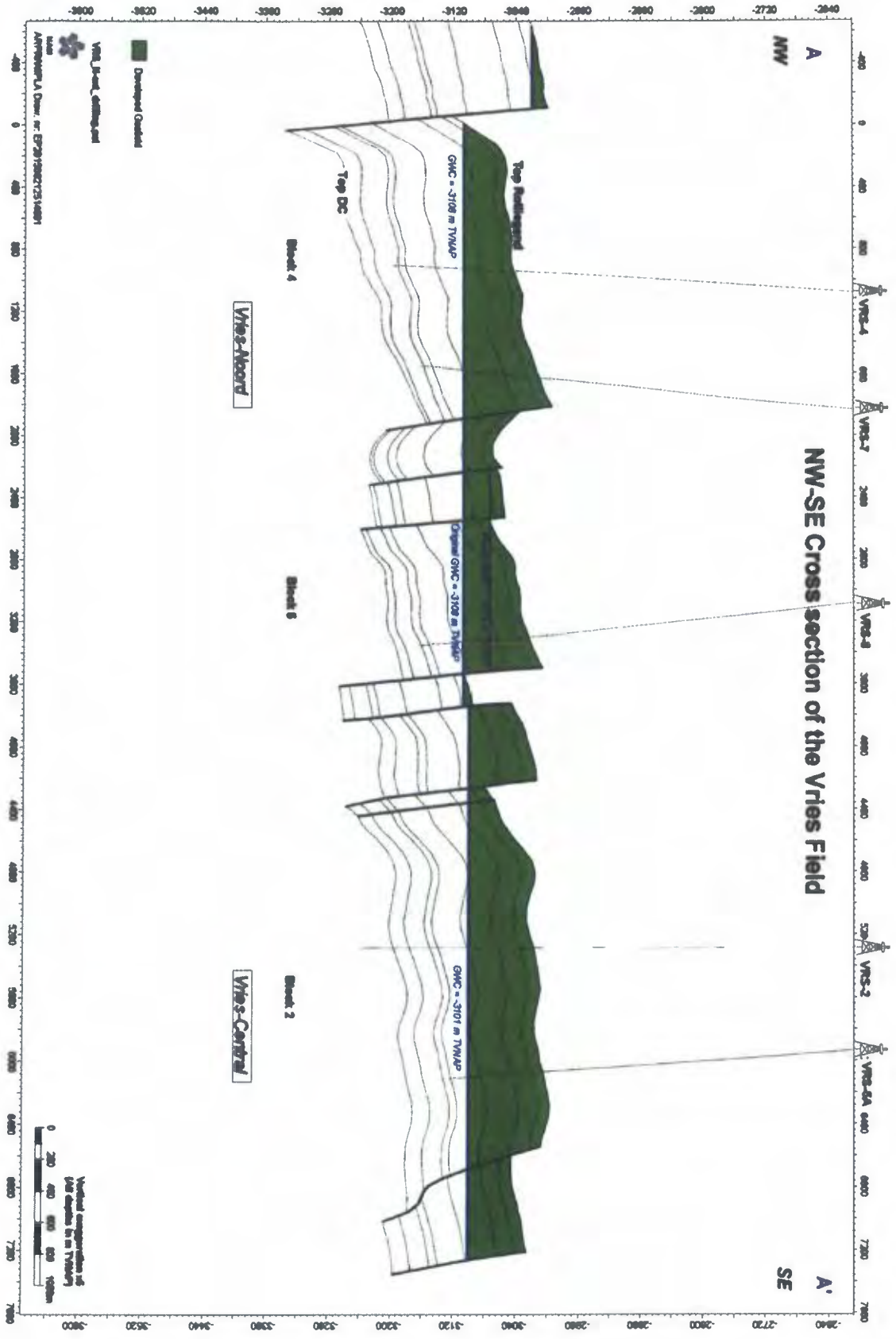

Kaart Eleveld voorkomen

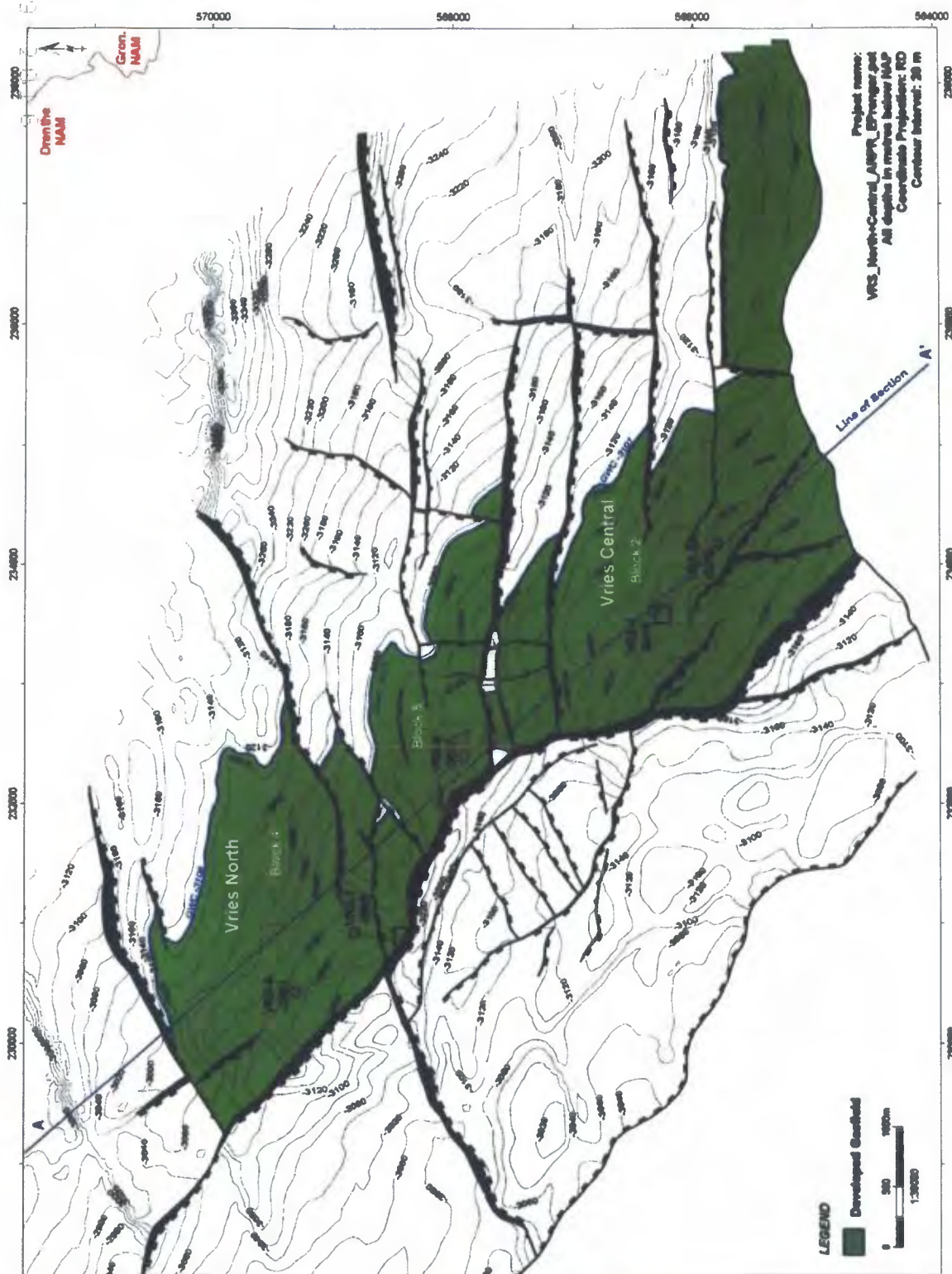

 NAM	Eleveld Top Rotliegend (RO)			
	Nederlandsche Aardolie Mij BV	Project: ARPR	Author: Land Asset	Date: Dec 2014

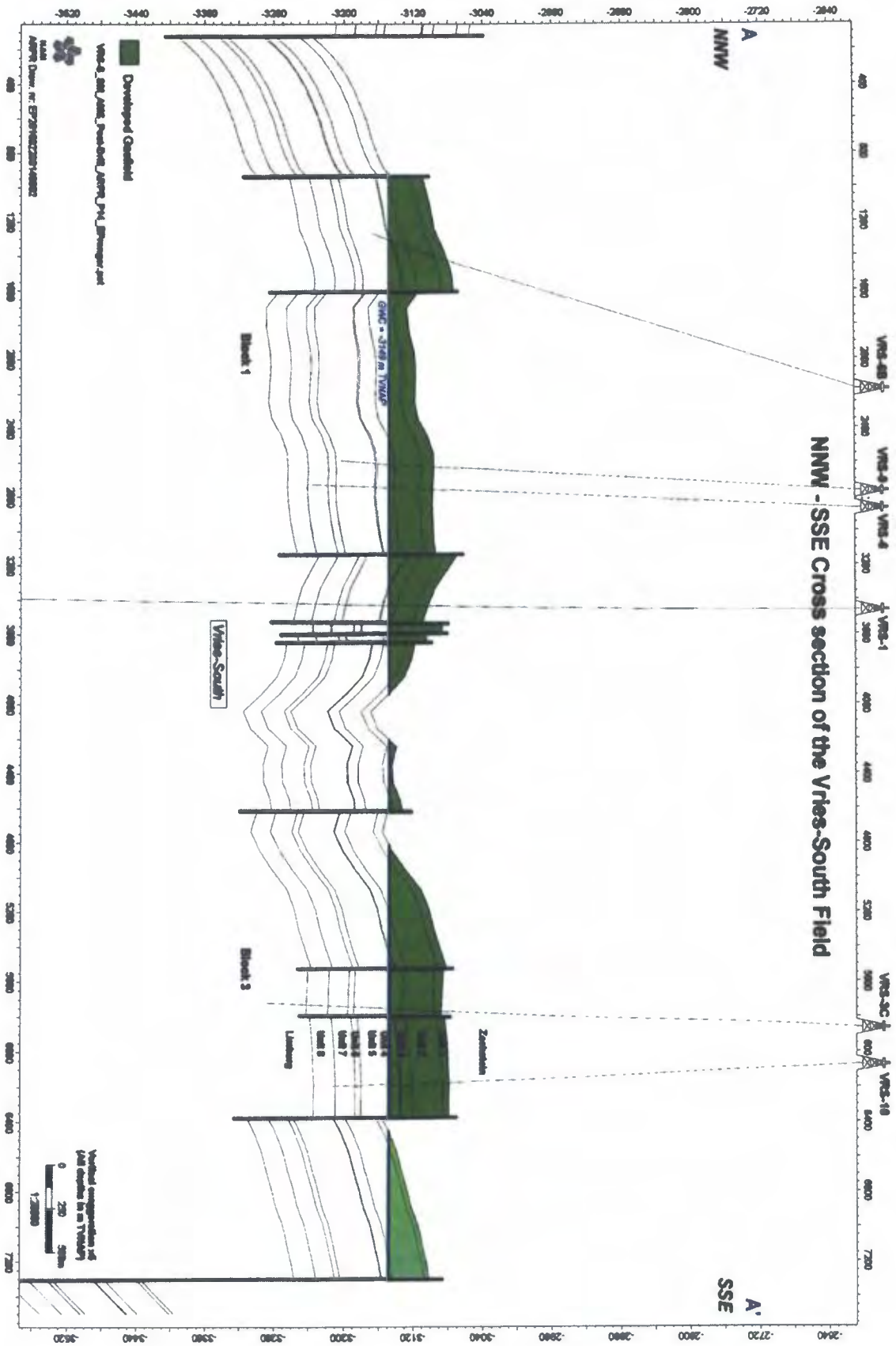
Doorsnede Vries-Noord en Vries-Centraal voorkomens

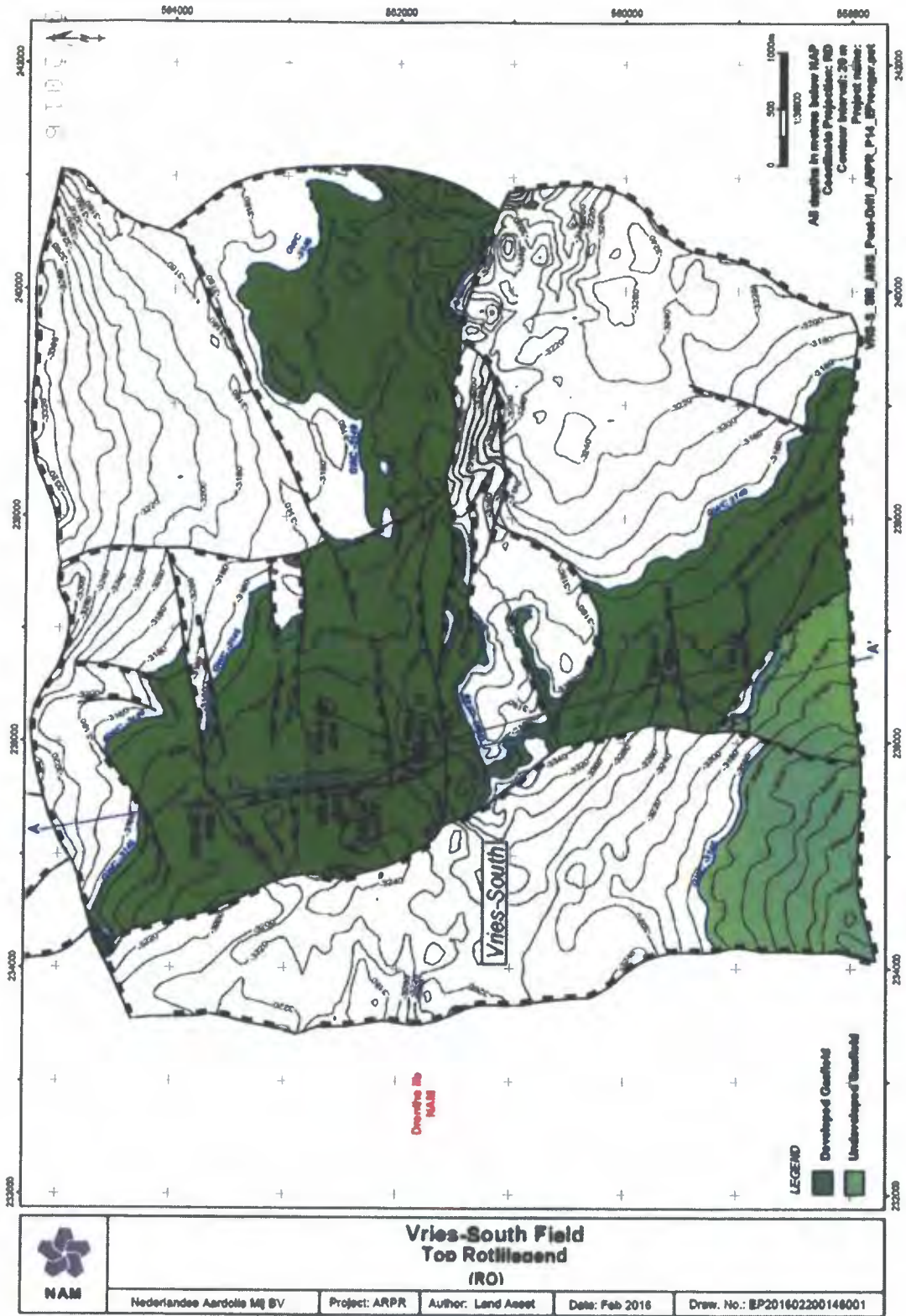
Kaart Vries-Noord en Vries-Centraal voorkomens

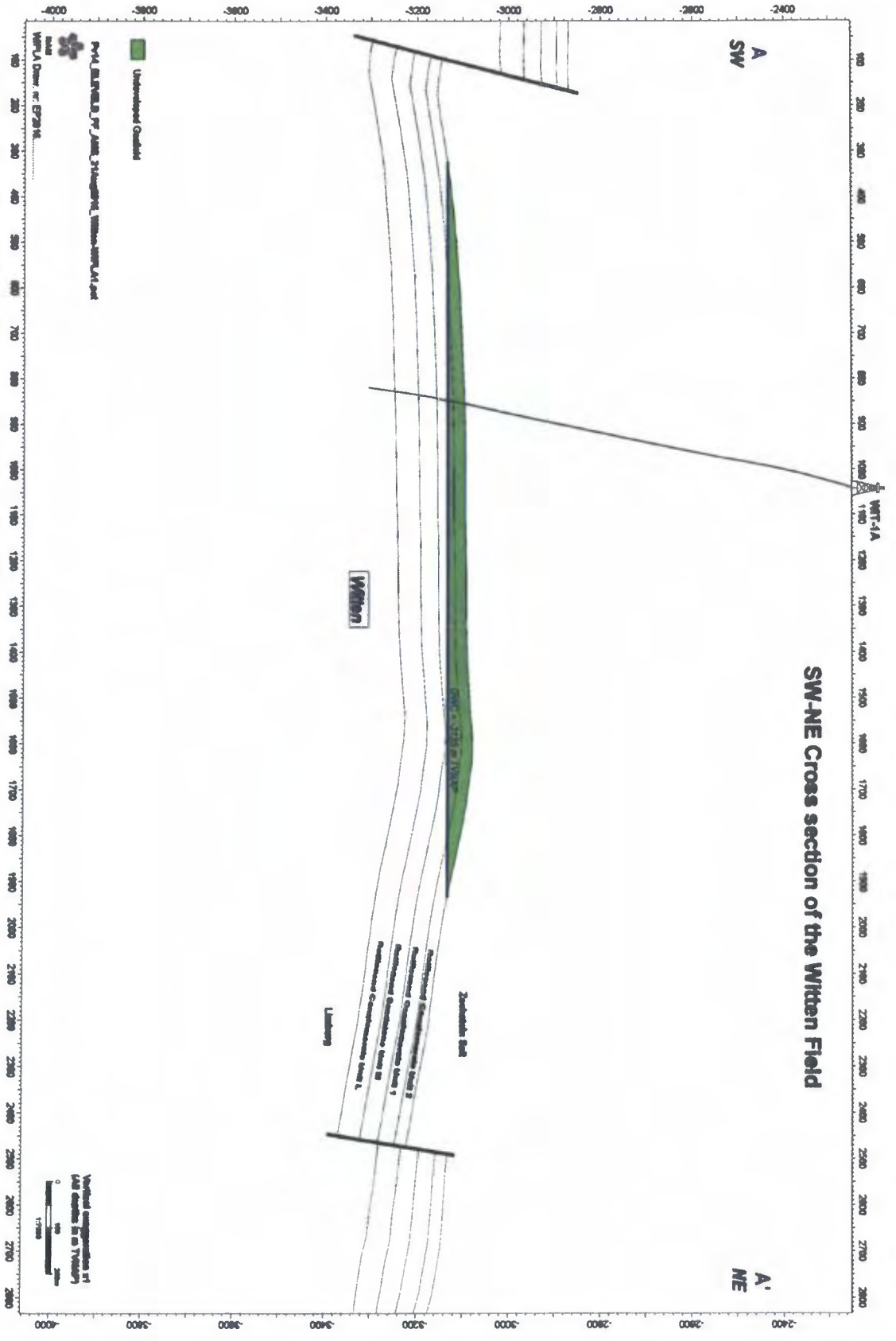

 NAM	Vries (North and Central) Rotliegend (RO)			
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: ARPR	Author: Land Asset	Date: Jul 2016

Kaart Vries-Zuid voorkomen

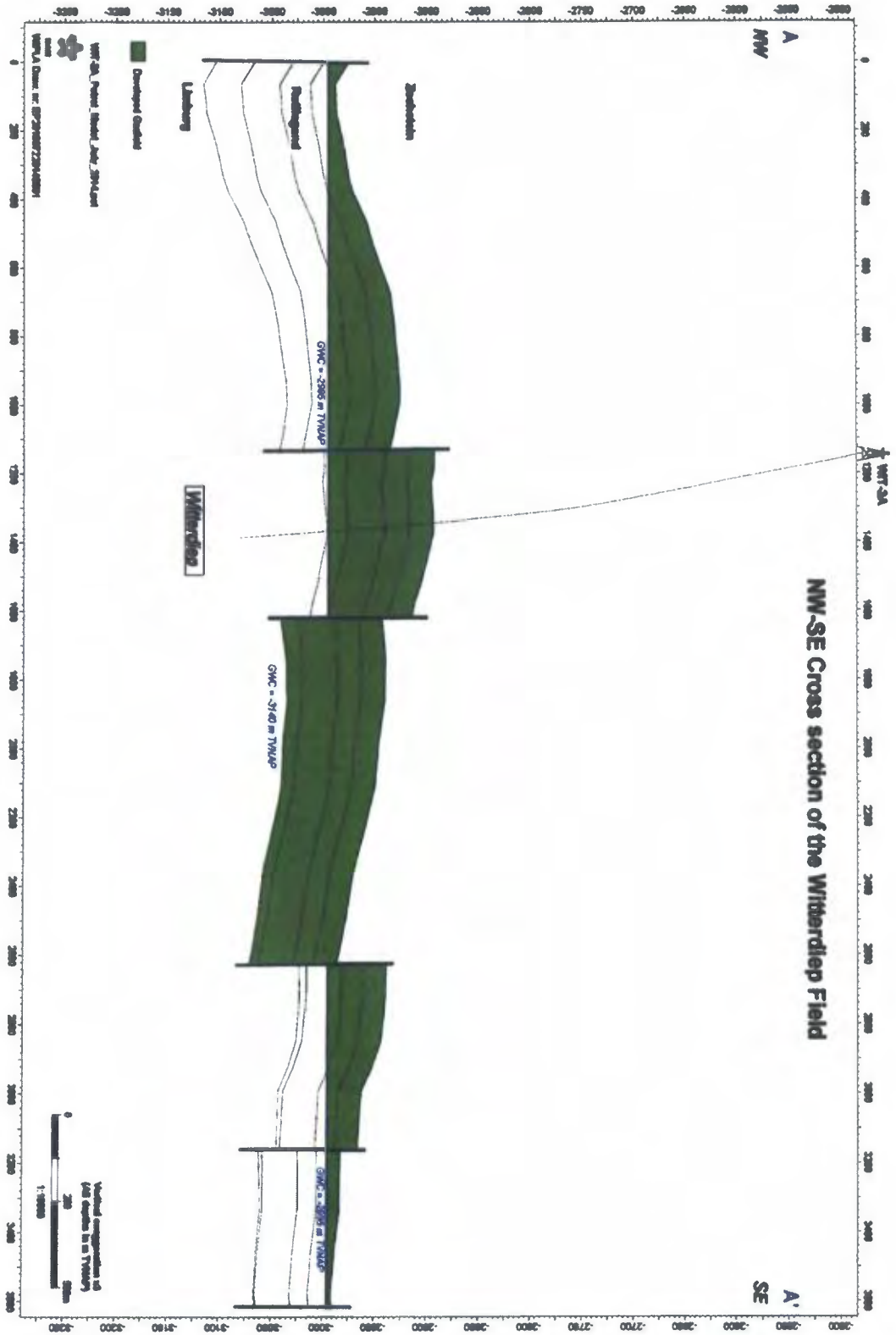

Kaart Witten voorkomen

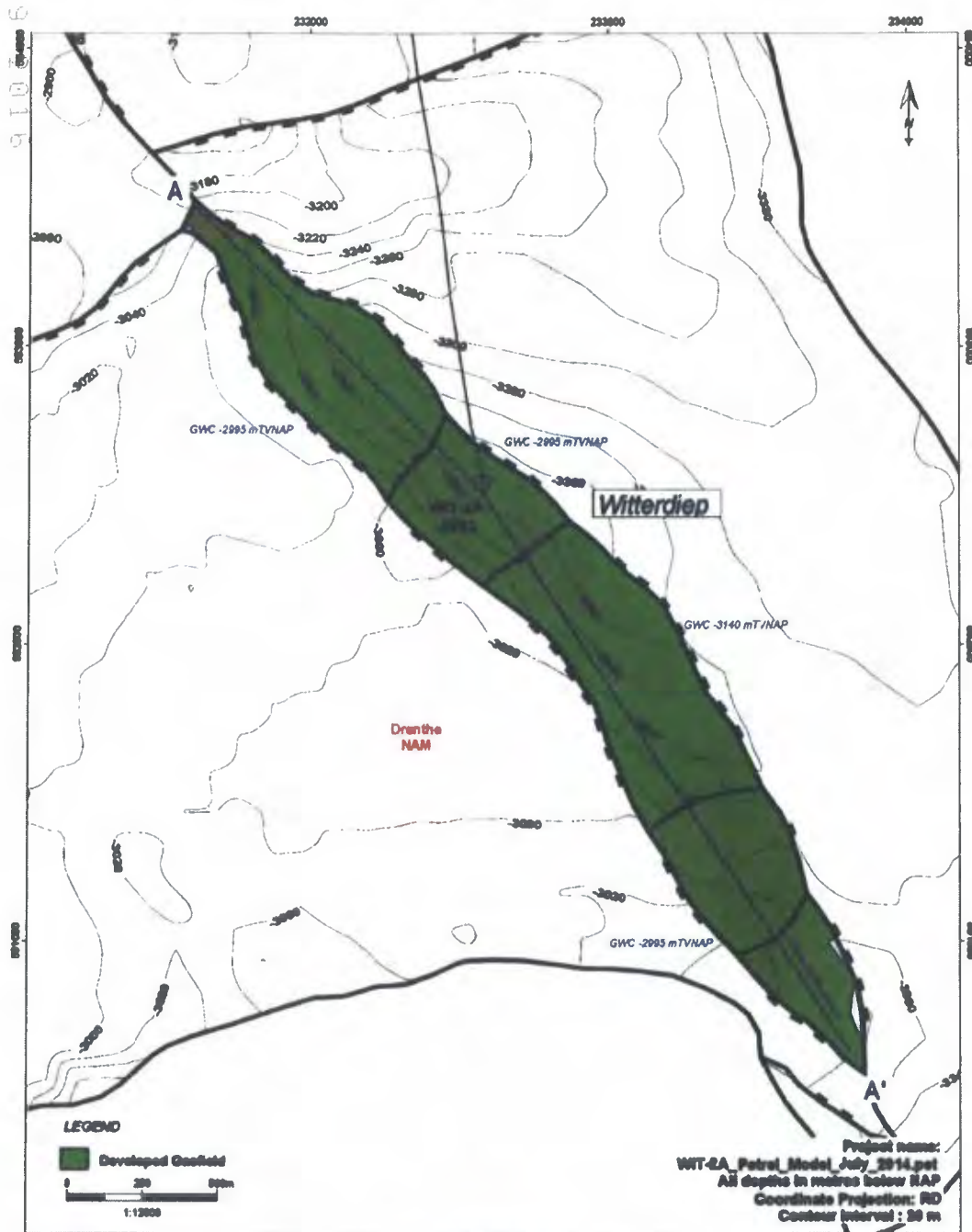

 NAM	Witten Field Top Rotliegend (RO)			
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WPLA	Author: Land Asset	Date: Sep 2016

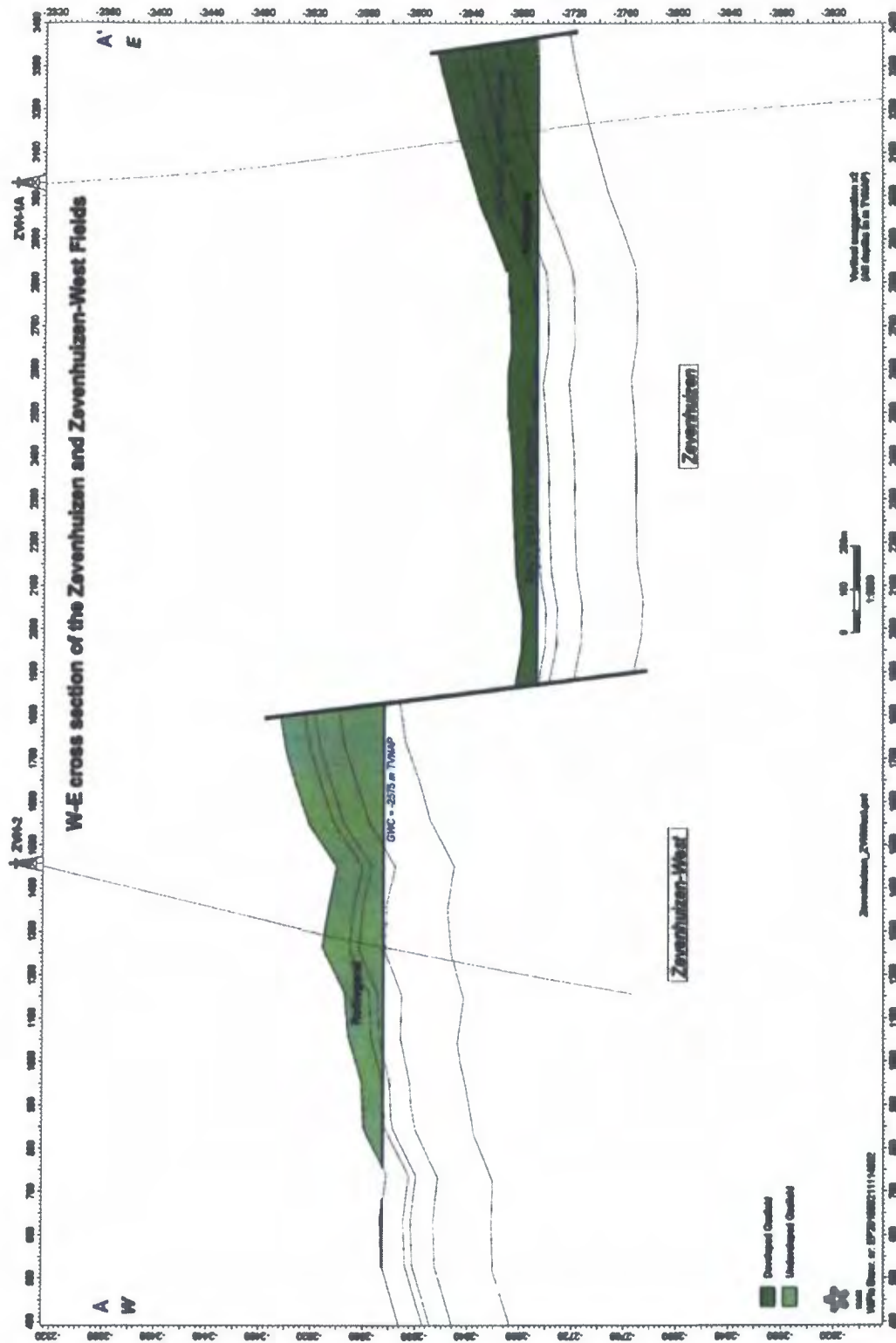

Kaart Witterdiep voorkomen

 NAM	Witterdiep Top Rotliegend (RO)				
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WAPLA	Author: Land Asselt	Date: Aug 2015	Draw. No.: EP201507220148002

Doorsnede Zevenhuizen & Zevenhuizen-West voorkcmen

Date : 12-5-2017 10:31:13

From : "██████████"

T ██████████ ██████████ ██████████ ██████████ ██████████ GemeenteNoordenveld.nl"

██████████ G ██████████ ██████████ ██████████ ██████████ ██████████

"██████████@tynaarlo.nl" ██████████@tynaarlo.nl, "██████████@gemeentewesterveld.nl" ██████████@gemeentewesterveld.nl, "██████████ wdodelta.nl"

██████████@wdodelta.nl, "██████████ hunzeenaas.nl, "██████████@aaenhunze.nl" ██████████@aaenhunze.nl,

"██████████@noorderzijvest.nl" ██████████@noorderzijvest.nl, "██████████@aaenhunze.nl" ██████████@aaenhunze.nl, "██████████@provinciegroningen.nl"

██████████@provinciegroningen.nl, "██████████@provinciegroningen.nl" ██████████@provinciegroningen.nl

C ██████████

Subject : specifieke vragen aan advocaat

Attachment : specifieke vragen advocaat ontwerp instemingsbesluit Westerveld.docx;

Dag allemaal,

Hierbij een overzicht van vragen die we specifiek aan de advocaat willen voorleggen.

Naast een algemene beoordeling vragen we hem specifiek hier eens naar te kijken .

@██████████: zorg jij dat deze vandaag bij de advocaat ligt?

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

██████████
██████████

E ██████████@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: ██████████

Verzonden: donderdag 11 mei 2017 10:34

Aan: ██████████ ██████████ ██████████ ██████████ ██████████ ██████████

<██████████@GemeenteNoordenveld.nl>; '██████████@drenthe.nl' <██████████@drenthe.nl>; ██████████@drenthe.nl' <██████████@drenthe.nl>; ██████████@tynaarlo.nl'

██████████@tynaarlo.nl>; ██████████@gemeentewesterveld.nl' ██████████@gemeentewesterveld.nl>; '██████████@wdodelta.nl' <██████████@wdodelta.nl>;

██████████@hunzeenaas.nl>; ██████████@aaenhunze.nl' <██████████@aaenhunze.nl>; ██████████@noorderzijvest.nl' <██████████@noorderzijvest.nl>;

██████████@aaenhunze.nl' ██████████@aaenhunze.nl>; ██████████@provinciegroningen.nl' <██████████@provinciegroningen.nl>; ██████████@provinciegroningen.nl'

<██████████@provinciegroningen.nl>

CC: ██████████

Onderwerp: afsprakenlijst ambtelijk overleg gaswinning Westerveld

Dag allemaal,

Afgelopen dinsdag bij elkaar gezeten om zienswijzetractaat op te starten.

In bijgaand document het verslag en actiepuntenlijst.

We staan gezamenlijk voor de uitdaging om in korte tijd tot een gezamenlijke zienswijze te komen.

Voor vragen weten jullie me te vinden!

Succes allemaal!

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

██████████
██████████

E ██████████@assen.nl

website: www.assen.nl

Beoordeling ontwerp instemmingsbesluit Westerveld

12 mei

Specifieke vragen voor de advocaat:

Blz 2 hfst 2:

EZ verwijst naar de Energieagenda van dec 2016. [REDACTED]
[REDACTED]

Blz 17 Betere communicatie naar burgers in instemmingsbesluit

In de nieuwe Mijnbouwwet is aangegeven dat t.b.v. burgerperspectief nieuwe winningsplannen beter leesbaar moeten zijn voor burgers en lokale overheden. [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Blz 20 bovenaan planmatig beheer

EZ stelt dat Sodm concludeert dat het winningsplan voldoet aan wettelijke eisen planmatig beheer en EZ daarom geen reden ziet het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden. [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Blz 22 Natuurtoets van nationale park Drentse Aa

NAM heeft natuurtoets niet in winningsplan opgenomen. EZ stelt dat zij de NAM op korte termijn verzoekt de info alsnog te leveren zodat Ez dat kan meewegen in haar definitieve besluit.
[REDACTED]

Blz 18 EZ moet vergunning Vries-10 intrekken

In de brief van EZ die we onlangs hebben gehad wordt vermeld dat alle nieuwe winningen conform de nieuwe mijnbouwwet beoordeeld moeten worden. [REDACTED]

De principiële vraag is : [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Ad 1

Na bestudering van het winningsplan 2013 blijkt dat op blz 3 onder kopje B1 wordt gesteld "dat de productie uit veld Vries zuid naar verwachting in 2014 zal stoppen."

Onder B4 wordt in hetzelfde winningsplan gesteld dat het mogelijk is dat nog een of meerdere putten in de in het winningsplan opgenomen voorkomens geboord zullen gaan worden.

Onder B5.2 staat bij kop Vries voorkomens staat dat de productie Vries Zuid sterk is gedaald door overmatige waterproductie. Er wordt gewerkt aan een redevelopmentstudie [REDACTED]
[REDACTED]

Ad 2

In het nieuwe winningsplan wordt aangegeven dat in Vries zuid een nieuw put is geboord (vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Later van de NAM een plaatje gekregen (zie bijlage) met ligging oude put 3C. Onduidelijk is waar put 10 nu precies ligt. Deze zou aan de andere kant van een breuk liggen dan de oude put 3c waardoor er nu geen waterproductie meer is. Dat is in mijn ogen dan te beschouwen als [REDACTED]

[REDACTED]

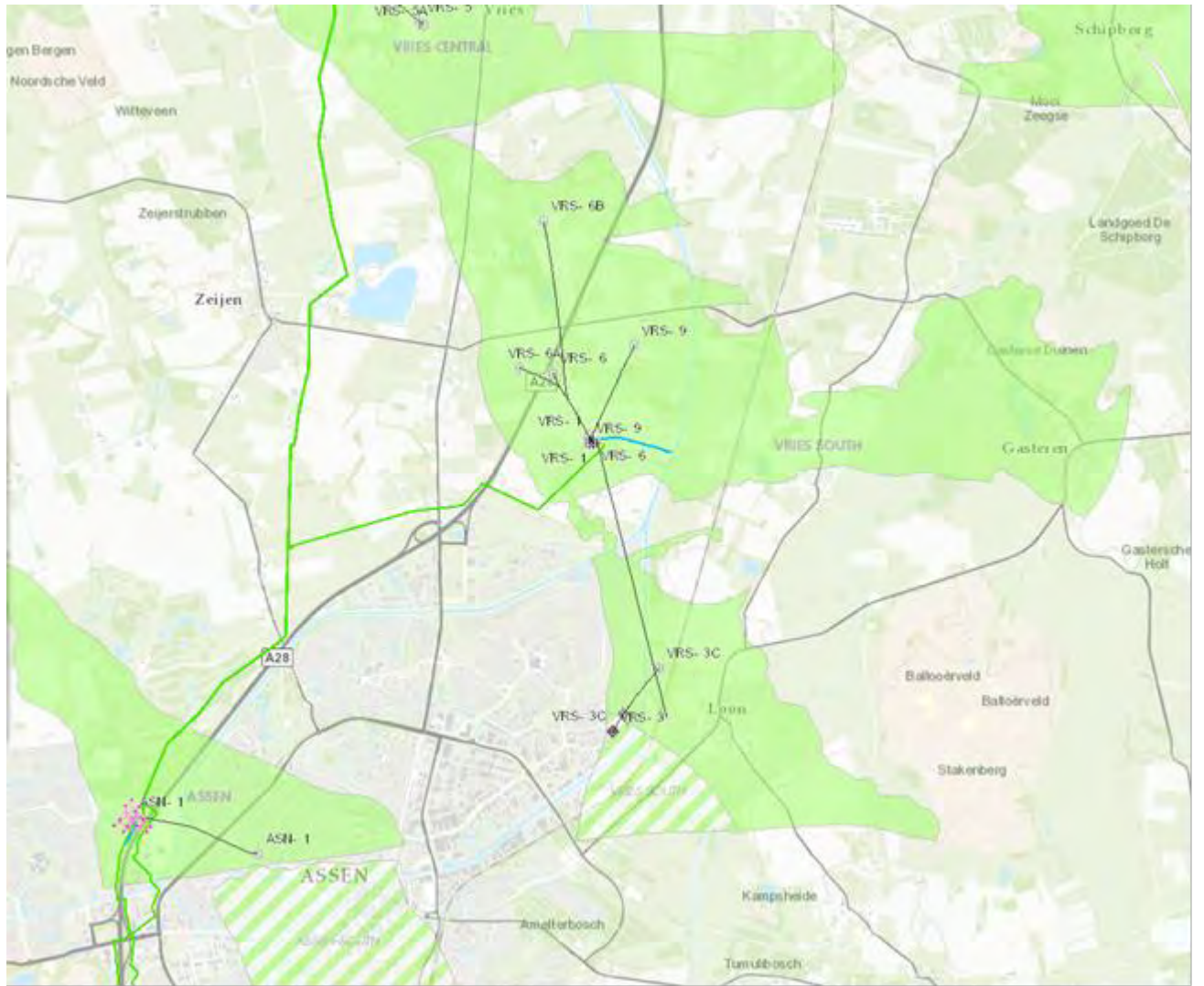
[REDACTED]

[REDACTED]

Blz 25 tekortkomingen Seismische Risicoanalyse (SRA)

Wij geven aan dat voor de risicoanalyse de NAM geen info heeft gebruikt met ruimtelijke ontwikkelingen die nog plaatsvinden voor de beoogde beëindiging van de gaswinning alsmede een onjuiste bevolkingsdichtheid heeft gehanteerd.

[REDACTED]

16.1170

Date : 7-9-2017 14:16:12

F

To : "Marco Out" M.Ou

Cc : "@assen.nl", "@assen.nl"

Subject : Stand van zaken besluit gaswinning

Beste Marco,

Het besluit van EZ over het winningsplan is vertraagd. Het idee was om het in of direct na de vakantie te publiceren. In onderstaande mail geeft EZ aan dat ze naar verwachting pas half oktober zicht krijgen op de besluitdatum.

Wil je de raad actief informeren (bijv. mededeling presidium) of wachten we tot de raad vraagt hoe het ermee staat?

Groet,

Van:

Verzonden: donderdag 7 september 2017 13:02

Aan:

Onderwerp: RE: Stand van zaken

Beste

Ik heb gisteren inderdaad een vraag van de gemeenteraad ontvangen. Die zal ik deze week nog beantwoorden. Dat lijkt me dan wel zo netjes om via hun te doen.

Alle afzonderlijke zienswijzen zijn geïnventariseerd en per onderdeel worden de antwoorden geschreven. Het geheel komt in een Nota van Antwoord. Het schrijven daarvan is door de hoeveelheid zienswijze-puntjes een hele klus. Dat betekent ook dat ik nog geen idee heb wat de consequenties daarvan zijn voor het besluit.

Ik denk dat ik daar pas half oktober zicht op krijg.

Hartelijke groet,

Ministerie van Economische Zaken
DGETM-Directie Energie en Omgeving
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

@minez.nl

Van: @assen.nl

Verzonden: donderdag 7 september 2017 11:16

Aan:

Onderwerp: Stand van zaken

Dag

Kun je al aangeven van wat jullie planning is t.a.v. het besluit Winningsplan Westerveld? Dat mag indicatief zijn. Wij kunnen dan ook onze plannen daar op afstemmen.

Verder kreeg ik vanuit de gemeenteraad de vraag hoeveel zienswijzen er precies zijn binnengekomen. Kun je mij de eindstand doorgeven?

Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

Beleidsregisseur

@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Date : 12-9-2017 11:36:38

F

To : "[REDACTED]@hetnet.nl" [REDACTED]@hetnet.nl, "[REDACTED]@kpnplanet.nl" [REDACTED]@kpnplanet.nl, "[REDACTED]@home.nl" [REDACTED]@home.nl'

Cc : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@assen.nl

Subject : Stand van zaken besluitvorming winningsplan

Goedemorgen heren,

Wij hebben het ministerie van Economische Zaken gevraagd naar de stand van zaken rond de besluitvorming over het Winningsplan Westerveld. Het ministerie geeft aan dat de verwachting is dat er pas na half oktober een besluit wordt genomen. Dit wijkt af van de eerdere planning waarbij er in of direct na de zomervakantie een besluit zou liggen.

Verder kregen we bericht van het ministerie dat op het ontwerp-instemmingsbesluit binnen de inspraaktermijn 926 zienswijzen zijn binnengekomen, waarvan 83 uniek, en 11 reacties van overheden.

Mochten er nog vragen zijn dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsregisseur

[REDACTED]
@ [REDACTED]r@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 26-7-2017 12:17:54

F

To : "████████████████████@prscan.nl" <████████████████████@prscan.nl>

C

Subject : Stand van zaken gaswinning

Attachment : 29-3.12-2017002095 mijnbouwactiviteiten.pdf;

Geachte mevrouw ██████████

Ik heb u net geprobeerd te bereiken aangezien ik benieuwd ben naar de stand van zaken rond uw voornemen om het Sodm te vragen om handhavend op te treden tegen de winning uit put Vries 10. U heeft in dit verband twee weken geleden informatie ontvangen van mijn college ██████████. Van mijn kant kan ik het volgende melden:

Zoals u begrepen zullen hebben uit de ontvangstbevestigingsbrief van EZ, is de besluitvorming rond het winningsplan over de zomer heen getild. Ik heb na het einde van de zienswijze termijn gebeld met EZ. De teller stond op meer dan 900 zienswijzen, maar op dat moment waren ze nog niet klaar met tellen. Er zijn iets van 90 unieke zienswijzen; dat wil zeggen dat flink wat mensen nog een eigen brief hebben gedicht.

De minister heeft net een besluit genomen over het winningsplan Diever (te vinden op <http://nlog.nl/ter-inzage-legging-winningsplan-diever>). Als dit een blauwdruk is voor het besluit over het Winningsplan Westerveld, dan stemt dat niet tot vrolijkheid. Interessant is wel, dat er voor het plan in Diever een MER is uitgevoerd i.v.m. de aanwezigheid van Natura 2000 gebieden. Voor het Winningsplan Westerveld, waarbinnen meerdere Natura 2000 gebieden liggen, is geen MER uitgevoerd.

De provincie heeft net, mede namens ons, een brief (bijgevoegd) aan de minister gestuurd over de onafhankelijke schadeafhandeling. Strekking: "In Drenthe willen we net zo'n schade procedure als Groningen. Er mag geen rechtsongelijkheid ontstaan." Het Groninger schadeprotocol is overigens ernstig vertraagd. Het is ons bekend dat het onderwerp van gesprek is bij de kabinetsformatie.

Met vriendelijke groet,

████████████████████
Beleidsregisseur

████████████████████
████████████████████@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Aan:
het Ministerie van Economische Zaken
t.a.v. de heer H.G.J. Kamp
Postbus 20401
2500 EK 's-GRAVENHAGE

Assen, 19 juli 2017
Ons kenmerk 29/3.12/2017002095
Behandeld door de heer [REDACTED]
Onderwerp: Protocol onafhankelijke schadeafhandeling mijnbouwactiviteiten

Geachte minister,

In onze eerdere brief van 3 mei 2017 hebben wij u verzocht te zorgen voor gelijke behandeling en onafhankelijke afhandeling van (aardbeving)schade als gevolg van gaswinning. Wij ontvingen hierop nog geen reactie van u. Inmiddels hebben wij besloten u een meer concreet voorstel voor te leggen. Wij gaan in vervolg op genoemde brief hierna in op rechtsgelijkheid bij onafhankelijke schadeafhandeling van mijnbouwactiviteiten.

Voor alle Nederlanders geldt bij wet hetzelfde recht dat door mijnbouw veroorzaakte schade wordt vergoed door de veroorzaker. Wij vinden dat hierbij moet gelden dat bij alle mijnbouwactiviteiten in Nederland dezelfde procedurestappen worden doorlopen voor het bepalen en afhandelen van die schade. Dit moet naar onze mening worden vastgelegd in een protocol dat wordt gebaseerd op het uitgangspunt dat de veroorzaker betaalt en met financiële garantstelling van de Staat om tot een ruimhartige rechtvaardige schadevergoeding te komen. De inwoner mag niet het slachtoffer zijn van onenigheid tussen partijen of een ongelijke positie ten opzichte van de veroorzaker. Wij vinden dat afhandeling via een eenvoudig proces moet plaatsvinden, waarbij in ieder geval de volgende procedurestappen landelijk van toepassing zijn.

- Geconstateerde schade wordt gemeld bij een in te stellen onafhankelijke commissie.
- De schade-inspecteur komt in opdracht van de commissie en maakt een inspectieverslag.
- De commissie beslist dat schade wordt toegekend óf dat aanvullend technisch onderzoek wordt uitgevoerd.
- Er is een zienswijzeprocedure voor de schademelder en beoordeling van de zienswijze door de commissie.

- De commissie beslist dat schade wel of niet wordt hersteld of dat het herstel van deze schade wel of niet wordt vergoed.
- Indien de hiervoor genoemde schade niet wordt hersteld of vergoed, kan de schademelder de zaak eventueel voorleggen aan een arbiter of rechter.

De gevolgen van de gaswinning in het Groningenveld hebben een specifieke dynamiek. Wij erkennen dat, maar dat rechtvaardigt niet dat er ongelijkheid is bij de afhandeling van schademeldingen. Voor het specifieke geval van de schade door het winnen van aardgas uit het Groningenveld kunnen wij ons voorstellen dat door aard en omvang een aparte organisatie gewenst is, met een schadefonds. Wij wijzen u erop dat het effectgebied van die gaswinning zich uitstrekt tot buiten de provinciegrens van Groningen en daarom niet afgebakend kan worden met die provinciegrens.

Wij vinden dat naast het protocol voor het Groningenveld afzonderlijk daarvan gelijke afspraken en rechten moeten gelden voor alle schade als gevolg van alle andere mijnbouwactiviteiten overal in Nederland.

Voor schade als gevolg van het winnen van aardgas uit het Groningenveld stelt de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) een nieuw schadeprotocol vast. Op 20 juni 2017 presenteerde hij een voorstel. Daarbij zijn zorgen geuit over het ontstaan van vormen van rechtsongelijkheid. Vervolgens is in de vergadering van Provinciale Staten van Drenthe van 12 juli 2017 unaniem een motie aangenomen om bij u en de Tweede Kamer aan te dringen op gelijke rechtsbescherming en toegankelijkheid tot die rechtsbescherming voor gedupeerden. In meerdere colleges van Burgemeester en Wethouders is het belang onderstreept van een goede onafhankelijke schadeafhandeling.

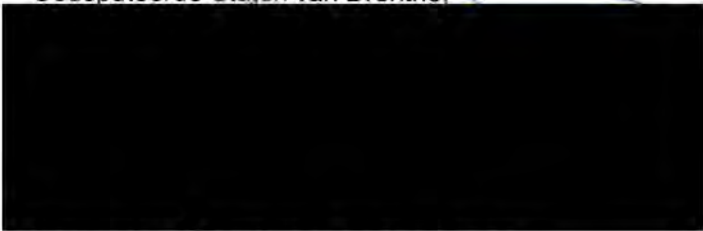
Overigens zijn wij van mening dat het voor een goede schadeafhandeling van belang is dat er een goed systeem is van onafhankelijke geodetische meting, seismische monitoring en bouwkundige opnames. Dat betreft het gebied waar schade zou kunnen ontstaan als gevolg van de mijnbouwactiviteit. Het dient zo ingericht te zijn dat een relatie gelegd kan worden tussen een bodembeweging en eventueel voorkomende schade.

Deze brief is samen met Drentse gemeenten en waterschappen opgesteld en de inhoud wordt breed gedragen en ondersteund door deze overheden.

Wij zijn graag bereid u het bovenstaande nader toe te lichten.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

Bijlage: Motie M2017-18 van 12 juli 2017
wa/coll.

Afschrift aan:

- de Tweede Kamer der Staten-Generaal
- de voorzitter en leden van Provinciale Staten van Drenthe
- de colleges van Burgemeester en Wethouders van de Drentse gemeenten
- de colleges van Gedeputeerde Staten van de overige provincies
- de Dagelijkse Besturen van de waterschappen Hunze en Aa's, Noorderzijlvest, Vechtstromen en Drents Overijsselse Delta
- het bestuur van de Unie van Waterschappen
- het bestuur van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- het bestuur van het Interprovinciaal Overleg

AANGENOMEN

M 2017-18

ChristenUnie

GROENLINKS

SP

Motie: Gelijke rechtspositie effecten gedupeerden gaswinning / gasopslag in Drenthe.

Provinciale Staten van Drenthe, in vergadering bijeen op 12 juli 2017

Constaterende dat:

- ook in Drenthe een groeiend aantal inwoners is met schade aan onroerend goed die gerelateerd wordt aan gaswinning/ gasopslag;
- het claimen van deze schade bij de gaswinners leidt tot lange juridische trajecten met een onzekere afloop;
- hierdoor de wettelijke basis dat de veroorzaker de schade dient te vergoeden wordt ondermijnd;
- in Groningen de inwoners met schade door gaswinning / gasopslag een andere rechtspositie kennen dan de inwoners van Drenthe of andere gebieden waar gas wordt gewonnen;
- gaswinning en gasopslag nooit zonder risico's plaats kunnen vinden en er daardoor altijd schade kan ontstaan;
- de gasopslag in Langelo volgens Minister Kamp ook onder de Groninger regeling komt te vallen;

Van mening zijnde dat:

- het claimen van schade door gaswinning en gasopslag gepaard moet gaan met transparante en kortdurende procedures;
- afhandeling van schade niet per provincie en per exploitant mag verschillen;
- gedupeerden recht hebben op een vlotte en adequate afhandeling zonder teveel juridisch getouwtrek;

Vraagt het College:

- er bij de Regering en de Tweede Kamer op aan te dringen dat er voor inwoners van Drenthe geen andere rechtsbescherming en toegankelijkheid tot die rechtsbescherming is en ook niet gaat ontstaan met de invoering van een nieuw schadeprotocol voor Groningen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Partij van de Arbeid

VVD

CDA

PVV

ChristenUnie

D66

Groen Links

50+

Sterk Lokaal

Date : 1-11-2018 12:32:48

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl, [redacted]@assen.nl
 Cc : [redacted]@assen.nl, [redacted]@assen.nl
 Subject : stand van zaken vergunning gaswinning Westerveld

Beste Marco [redacted]

Het ministerie van EZK heeft tijdens de bijeenkomst in Marsdijk gezegd dat ze uitgingen van een publicatie in oktober van het besluit op het Winningsplan Westerveld. Ik heb maar weer eens gevraagd hoe het ermee staat. Het antwoord staat hieronder: Ze kunnen geen planning afgeven.

De vertraging is mogelijk veroorzaakt door een nieuw advies van de Tcbb over nulmetingen en het plaatsen van versnellingsmeters (de Tcbb geeft aan dat er meer versnellingsmeters moeten worden geplaatst bij kleine velden; iets dat wij ook al in onze zienswijzen hadden gevraagd ☺)

Groet,

Van: [redacted] ([redacted] [mailto:[redacted]r@minez.nl])

Verzonden: woensdag 31 oktober 2018 16:11

Aan: [redacted] [redacted]

CC: [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted]@tynaarlo.nl>

Onderwerp: RE: Stand van zaken

Dank voor je e-mail. Helaas blijkt het elke keer weer moeilijk om een planning af te geven. Zoals afgesproken zal in aanloop naar de publicatie van het definitieve besluit tijd van te voren contact worden opgenomen met de decentrale overheden.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
 Projectsecretaris Winningsplannen

Van: [redacted]@assen.nl>

Verzonden: maandag 29 oktober 2018 11:56

Aan: [redacted]@minez.nl [redacted]@minez.nl

CC: [redacted]@assen.nl [redacted]@aaenhunze.nl [redacted]@tynaarlo.nl <[redacted]a@tynaarlo.nl>

Onderwerp: Stand van zaken

Kunnen jullie aangeven wat de planning is voor het definitieve besluit op het Winningsplan Westerveld? Tijdens de bijeenkomst in Marsdijk is er gezegd dat de verwachting was, dat het in oktober zou worden gepubliceerd.

Ik wil jullie met klem verzoeken om bij een publicatie geen overlap te laten ontstaan met de Kerstvakantie. Aangezien wij een zorgvuldig bestuurlijk traject willen doorlopen inclusief een behandeling in de gemeenteraad, hebben wij de periode van zes weken echt nodig. Wanneer er een overlap ontstaat met de vakantie, kan dit irritatie opleveren bij bevolking en politiek. Dit zou ten koste kunnen gaan van een beoordeling op basis van de inhoud.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
 Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid
 Postbus 30018, 9400 RA Assen

e-mail: [redacted]@assen.nl site: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Date : 7-9-2017 16:30:44

F

To : "██████████@gemeentenoordenveld.nl" ██████████@gemeentenoordenveld.nl, "██████████@aaenhunze.nl" ██████████@aaenhunze.nl, "██████████@GemeenteNoordenveld.nl, "██████████@aaenhunze.nl" ██████████@aaenhunze.nl, "██████████@tynaarlo.nl" ██████████@tynaarlo.nl, ██████████@middendrenthe.nl, "██████████@provinciegroningen.nl" ██████████@provinciegroningen.nl, "██████████s@noorderzijvest.nl" ██████████@noorderzijvest.nl, "██████████leek.nl" ██████████@leek.nl, "██████████@hunzeenaas.nl" ██████████@hunzeenaas.nl, "██████████@drenthe.nl" ██████████@drenthe.nl, "██████████@drenthe.nl, "██████████" ██████████@assen.nl

Subject : Stand van zaken Winningsplan Westerveld

Goedemiddag,

Hierbij stuur ik ter informatie een mail van EZ door over de planning van het Winningsplan Westerveld.

Groet,

Van: ██████████
 Verzonden: donderdag 7 september 2017 13:02
 Aan: ██████████
 Onderwerp: RE: Stand van zaken

Beste ██████████,

Ik heb gisteren inderdaad een vraag van de gemeenteraad ontvangen. Die zal ik deze week nog beantwoorden. Dat lijkt me dan wel zo netjes om via hun te doen.

Alle afzonderlijke zienswijzen zijn geïventariseerd en per onderdeel worden de antwoorden geschreven. Het geheel komt in een Nota van Antwoord. Het schrijven daarvan is door de hoeveelheid zienswijze-puntjes een hele klus. Dat betekent ook dat ik nog geen idee heb wat de consequenties daarvan zijn voor het besluit.

Ik denk dat ik daar pas half oktober zicht op krijg.

Hartelijke groet,

██████████
 Ministerie van Economische Zaken
 DGETM-Directie Energie en Omgeving
 Bezuidenhoutseweg 73
 2594 AC Den Haag

Van: ██████████@assen.nl
 Verzonden: donderdag 7 september 2017 11:16
 Aan: ██████████
 Onderwerp: Stand van zaken

Dag ██████████,

Kun je al aangeven van wat jullie planning is t.a.v. het besluit Winningsplan Westerveld? Dat mag indicatief zijn. Wij kunnen dan ook onze planningen daar op afstemmen.

Verder kreeg ik vanuit de gemeenteraad de vraag hoeveel zienswijzen er precies zijn binnengekomen. Kun je mij de eindstand doorgeven?

Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

██████████
 Beleidsregisseur

██████████
██████████@assen.nl

Gemeente Assen
 Postbus 30018
 9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Date : 29-10-2018 11:55:45

F [REDACTED]
To : "[REDACTED]@minez.nl, "[REDACTED]@minez.nl

Cc : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@aaenhunze.nl, "[REDACTED]@tynaarlo.nl)" [REDACTED]@tynaarlo.nl

Subject : Stand van zaken

B [REDACTED]

Kunnen jullie aangeven wat de planning is voor het definitieve besluit op het Winningsplan Westerveld? Tijdens de bijeenkomst in Marsdijk is er gezegd dat de verwachting was, dat het in oktober zou worden gepubliceerd.

Ik wil jullie met klem verzoeken om bij een publicatie geen overlap te laten ontstaan met de Kerstvakantie. Aangezien wij een zorgvuldig bestuurlijk traject willen doorlopen inclusief een behandeling in de gemeenteraad, hebben wij de periode van zes weken echt nodig. Wanneer er een overlap ontstaat met de vakantie, kan dit irritatie opleveren bij bevolking en politiek. Dit zou ten koste kunnen gaan van een beoordeling op basis van de inhoud.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid
Postbus 30018, 9400 RA Assen
t [REDACTED]

e-mail: [REDACTED]@assen.nl site: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 5-7-2017 15:48:26

From : "██████████"

T ██████████

16.1176

Subject : standpunt gem Assen schadeafhandeling

██████████
Onderstaande tekst is opgenomen in de zienswijze:

1.1 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd, evenals in het aardbevingsgebied Groningen, een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie – overigens is onduidelijk welke informatie u bedoelt – moet de NAM binnen drie maanden na het herroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft en dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. De NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichhoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.

Wij vinden dat u:

1. Als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.
2. Uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.
3. Zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.
4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).

In de begeleidend brief van Assen staat bovendien:

Belangrijk is een goede onafhankelijke schade afhandeling. Als gemeente vinden wij dat de omgekeerde bewijslast zoals die van toepassing is voor het Groninger Veld (Wet bewijsvermoeden gaswinning Groningen) ook voor het gebied Westerveld moet gelden. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u aan dat u het principe niet wilt toepassen in het gebied Westerveld, omdat het alleen in Groningen gaat om grote aantallen schadegevallen. Wij wijzen u in dit verband op de door de Tcbb benoemde mogelijkheid dat zich bevingen kunnen voordoen die de grens van een magnitude 3,9 op de schaal van Richter overschrijden. Doet zich een dergelijke beving voor onder Assen, dan zal er sprake zijn van een groot aantal schadegevallen. Wij verzoeken u dan ook om de omgekeerde bewijslast wel toe te passen zodat er geen rechtsongelijkheid is.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidspecialist gemeente Assen

T ██████████

M ██████████

Website: www@assen.nl

Date : 27-9-2016 09:03:26

From : [REDACTED]@aaenhunze.nl

To : [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@tynaarlo.nl

Subject : Startbijeenkomst Kennisnetwerk Mijnbouwactiviteiten

Attachment : image001.jpg;

Hoi [REDACTED],

heb jij hierover al contact opgenomen met de provincie?

Dat gaat hem niet worden tot 15.30 in Zwiggelte en vanaf 14.30 bij jullie

Gr. [REDACTED]

Van: [REDACTED]@assen.nl]

Verzonden: maandag 26 september 2016 15:51

Aan: [REDACTED]; [REDACTED].'

Onderwerp: RE: Geprikt: Uitnodiging gemeenschappelijke sessie winningsplan Westerveld

Ja maar dat wordt ook krap want we moeten ook weer terug van Zwiggelte naar Assen.
En ik kan volgende week maandag er niet bij zijn.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

E [REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@aaenhunze.nl]

Verzonden: maandag 26 september 2016 15:32

Aan: [REDACTED]@tynaarlo.nl>

CC: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: RE: Geprikt: Uitnodiging gemeenschappelijke sessie winningsplan Westerveld

Oeps, je hebt gelijk was te snel

Van: [REDACTED]@tynaarlo.nl]

Verzonden: maandag 26 september 2016 14:22

Aan: [REDACTED], [REDACTED]

Onderwerp: RE: Geprikt: Uitnodiging gemeenschappelijke sessie winningsplan Westerveld

Ik heb het best. overleg op 10/10 van half 3 tot half 4 staan hoor

---

Van: [REDACTED]@aaenhunze.nl]

Verzonden: maandag 26 september 2016 13:25

Aan: [REDACTED]@assen.nl); [REDACTED]

Onderwerp: FW: Geprikt: Uitnodiging gemeenschappelijke sessie winningsplan Westerveld

Heren, dan hebben wij het bestuurlijk overleg Noord Drenthe staan

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieteren
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieteren
www.aaenhunze.nl
[REDACTED]

Van: service@datumprikker.nl [<mailto:service@datumprikker.nl>]

Verzonden: maandag 26 september 2016 12:58

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: Geprikt: Uitnodiging gemeenschappelijke sessie winningsplan Westerveld

[REDACTED]
datumprikker.nl

Datum en locatie geprikt

Beste [REDACTED],

[REDACTED] heeft een datum en locatie geprikt voor de afspraak Uitnodiging gemeenschappelijke sessie winningsplan Westerveld.

Datum

maandag 3 okt 2016 13:00 - 15:00

Locatie

Provincie Drenthe, Westerbrink 1 Assen

[afspraak bekijken](#)

Plan jij de volgende afspraak?

Plan snel, eenvoudig en gratis de volgende afspraak met datumprkker.

[Afspraak aanmaken](#)

Werkt de link niet? Kopieer dan het onderstaande adres naar je browser.

<https://datumprkker.nl/mf52bec5brv23kwi>

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 8-3-2017 09:50:02

From : [REDACTED]

Subject : startoverleg zienswijze gaswinning

Attachment : Processchema Zienswijze gaswinningsplan Westerveld.docx;

[REDACTED]
Vries vind ik wel een handige locatie.

Wil jij een ruimte reserveren voor maximaal 15 personen?

□

Processchema Zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Door: ██████ gemeente Assen

Gebaseerd op voorlopige planning Ministerie van EZ ontvangen op 14 februari 2017. Deze nog definitief checken op bijeenkomst van EZ op 6 maart.

Voorlopige globale planning

Week 06 vergadering mijnraad

Week 08 advies Mijnraad binnen

Week 09 besluit schrijven

Week 15 besluit gereed

Week 16 start termijn zienswijze; ter inzage legging ontwerp beschikking (publicatie)

Week 18 infoavonden (week 17 is landelijk de mei vakantie)

Week 22 einde ter inzage legging ontwerp beschikking (en daarmee mogelijkheid om zienswijzen in te dienen)

Week 27 verwerken ingediende zienswijzen

Week 28 beschikking gereed (publicatie)

Inleiding

Doel is om gezamenlijk te komen tot een zienswijze. We hebben maar 6 weken dus dit vergt een strakke procesplanning en organisatie. We moeten daarom de inzet van alle benodigde partijen nu al gaan organiseren en vastleggen. In de periode van zienswijze valt de meivakantie, Koningsdag, Bevrijdingsdag en Hemelvaart. Dus dat maakt een strakke planning nog meer noodzakelijk!

Oorspronkelijke planning van EZ was op 16 maart start ter inzagelegging ontwerp-besluit en dus start zienswijze. In de mail van 14 februari geeft EZ een gewijzigde planning aan. Daarin wordt uitgegaan van week 16 (17-21 april). Bij het opstellen van de zienswijze willen we weer gebruik maken van de ervaringen van het winningsplan Groningen. Inzet van advocaat is van belang omdat we mogelijk later nog een beroepsprocedure gaan starten.

Stappenplan

Onderstaand de stappen die gezet moeten worden voor de start van de periode zienswijze.

Week 10-15	Vorbereidende werkzaamheden: Inventarisatie traject zienswijze winningsplan Groningen. 20 maart bestuurlijk overleg bij provincie.
Week 16	Kennisnemen en beoordelen ontwerp-besluit, daarbij focussen op de voor ons belangrijke thema's. Ambtelijk overleg (startbijeenkomst) op 20 april s'middags met alle samenwerkingspartners waarin aan de orde komt: opstellen format, afspraken taakverdeling.
Week 17	Meivakantie Uitzetten Concept-zienswijze naar alle samenwerkingspartners.

Week 18

(week van 5 mei)

Concept-zienswijze naar advocaat. Ambtelijk overleg samenwerkingspartners (blokken agenda's op 2 en 3 mei!). Doel: bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze.

Week 19/20

behandeling zienswijze in colleges, aanbiedingsbrief, raadsvoorstel aan de colleges. Eventueel bestuurlijke afstemming zienswijze. Aanbieden zienswijze aan inwoners.

Week 21

Informatieavonden van EZ (22, 23, 24 mei) ; **vlak voor hemelvaart!**

Week 22

Evt Raadsvergadering t.b.v. kennisname zienswijze: 1 juni. **2 juni** einddatum termijn zienswijze

Date : 4-7-2018 11:44:36

16.1179

████████████████████
████████████████████
████████████████████
Subject : stuk voor de raad gaswinning

Attachment : 3a. Memo voorstel raadsavond Mijnbouw.docx;

Ha █████

Graag even overleg over het maken van een "feitenrelaas" (chronologische opsomming over wat er tot nu toe is gebeurd) over het proces winningsplan. Zie ook memo. Wordt een coproductie met de griffie.

Groet,
████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Griffier

MEMO

Aan: Presidium
Van: ██████████
Datum: 3 juli 2018
Betreft: **Voorstel opzet raadsavond Mijnbouw**

Aanleiding

De SP-fractie heeft het initiatief genomen om een raadsinformatieavond te organiseren over de mijnbouw en mijnbouwschade. In het vorige presidium is dit besproken en is daarover het volgende afgesproken:

██████████ licht toe dat hij agendering graag over het zomerreces heen tilt. ██████████ vult aan dat er een aanbod van de NAM ligt om een toelichting te komen geven. Vanuit de griffie wordt daarom het idee geopperd om een avondvullend programma te organiseren over mijnbouw, waar ook belangenorganisaties worden uitgenodigd.

██████████ oppert om deze bijeenkomst op locatie (Marsdijk) te organiseren in het kader van de nieuwe werkwijze.

Het presidium geeft opdracht aan de griffier om een voorstel te doen voor het programma van een dergelijke avond.

In dit memo wordt nader op de mogelijke invulling en planning van deze raadsavond ingegaan.

Besluit minister van EZ

Relevant voor de inhoud en de planning van een raadsavond over de mijnbouw is het feit, dat onlangs bekend is geworden, dat de minister van EZ aan het eind van het zomerreces een besluit zal nemen over de aanvraag van de NAM om gas te winnen uit de locatie Westerveld. De gemeente Assen heeft daarna zes weken de tijd om tegen dat besluit beroep aan te tekenen. Dit betekent dat de raad in de periode tussen eind september en half oktober hoogstwaarschijnlijk een voorstel van het college voorgelegd krijgt over het al of niet in beroep gaan tegen het besluit.

Aanpak en planning raadsavond mijnbouw

Dit wetende is het logisch te veronderstellen dat een raads(informatie)avond in het licht van het besluit van de minister van EZ resp. van het besluit van de raad/het college over een mogelijke reactie daarop zal komen te staan.

Om een dergelijk besluit door de raad goed te kunnen nemen is in feite het volgende nodig:

- De raad dient feitelijk op de hoogte te worden gebracht van het dossier zoals dit in de afgelopen jaren is opgebouwd;
- De raad dient te worden geïnformeerd over de ins en outs van gaswinning in het Westerveld door de relevante betrokkenen en belanghebbenden.
- Bovenstaande dient plaats te vinden op een tijdstip dat voldoende tijd overlaat om tot een oordeel te kunnen komen.

Dit leidt tot het volgende voorstel aan het presidium:

- De raad wordt schriftelijk geïnformeerd over de feiten die tot nu toe in het dossier gaswinning Westerveld hebben plaatsgevonden (de initiële aanvraag en de discussie en besluitvorming in de raad daarover eind 2016 en in 2017). Dit zal gebeuren aan het begin van het zomerreces.
- Op 13 september wordt een raadsinformatieavond georganiseerd met betrokkenen en belanghebbenden. Uitgenodigd worden het SoDM, de NAM, de bewonersgroepen uit Marsdijk (werkgroep Stop gaswinning MarsdijkNu) en Loon. Doel van deze avond is dat de raad zich door deze stakeholders laat informeren over alle ins en outs van dit gaswinningsplan en de schadeafhandeling bij mogelijke schadegevallen. De datum van 13 september is vrij kort na het reces, maar de eerstvolgende mogelijkheid zou dan 4 oktober pas zijn (op 20 september is er een raadsvergadering en op 27 september krijgt de raad een mediatraining) en dat zit dicht op een door de raad te nemen beslissing over eventueel beroep.
- De vraag of een dergelijke avond al of niet op locatie in Marsdijk zou moeten plaatsvinden leg ik nog expliciet ter overweging aan het presidium voor. Aangezien het ministeriële besluit dan al bekend is, zou een raadsinformatieavond op locatie in Marsdijk al snel door bewoners kunnen worden opgevat als een inspraakavond m.b.t. dat besluit. Dat zou tot teleurstellingen kunnen leiden, aangezien de raad niet meer te bieden heeft dan een mogelijke beroepsgang tegen het ministeriële besluit. Een alternatief kan zijn een rondetafelgesprek in het stadhuis met genoemde stakeholders.

Date : 4-11-2016 16:09:38

16.1180

From : [REDACTED]

To : "Marco Out" [REDACTED]@assen.nl

Cc : [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl

Subject : stukken besluitvorming gaswinning

Attachment : nota voorstel adviestraject Winningsplan Westerveld.docx;raadvoorstel adviesrecht gaswinningsplan Westerveld.docx;Winningsplan Westerveld excl vertrouwelijk deel.pdf;advies Sodm.pdf;memo bij raadsvoorstel 4 november 2016.docx;

Beste Marco,

Hierbij ontvang je zoals beloofd het pakket stukken rond het raadsvoorstel gaswinning. Wij hopen hiermee invulling te hebben gegeven aan de gemaakte afspraken. Wil je er naar kijken en waar nodig wijzigen/aanvullen? Mochten er echt stukken herschreven moeten worden of wil je nog overleggen, dan is [REDACTED] dit weekend in principe bereikbaar. Hij is ook maandag vanaf 8 uur op kantoor. Het pakket is bedoeld voor de nazending van maandagochtend.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - 366 [REDACTED]

M 06 [REDACTED]

E [REDACTED]@assen.nl

website: www.assen.nl

Beleid

Datum: 03-11-2016
 Eenheidsmanager/ [redacted]
 Progr. Manager:
 Opsteller: [redacted]
 Telefoon: [redacted]
 Portef. Houder: Out
 Registr.nr.:

Instemming verkregen en kopie gezonden aan:

Enheid/ Programma/ Naam	Datum
[redacted]	

Paraaf [redacted]

Openbare besluitenlijst: Ja Nee
Bekendmakingsplicht: Ja Nee
O.R.: Ja Nee

Bij besluit in mandaat:
 Mandaatnummer:

Informerende van de raad:

- Alleen via openbare besluitenlijst
- Via lijst ter inzage liggende stukken
- Via brief en stuk(ken) ter inzage
- Via versturen informatie met aanbiedingsbrief
- Via brief

Vervolgprocedure:

Behandeling in de raad:

- Informatief
- Opiniërend
- Besluitvormend

Afhandelen door : [redacted]

Kopie besluit : [redacted]

Deponeren Paraaf :

Voorstel aan B&W

Onderwerp:
 Adviesrol gaswinningsplan

Voorstel:
 1. in te stemmen met bijgevoegd raadvoorstel.

Achtergrond:

Op 13 oktober 2016 is een aanvraag binnengekomen van de minister van Economische Zaken omtrent een adviesverzoek voor het gaswinningsplan Westerveld. In een winningsplan wordt beschreven hoe er gewonnen of opgeslagen gaat worden en wat de te verwachte seismische risico's zijn. De scope van het plan betreft de veiligheid van omwonenden en het voorkomen van schade aan gebouwen en infrastructurele werken. De 2e kamer wil dat het burgerperspectief in de besluitvorming wordt meegenomen. Daarom krijgen lokale overheden naast de bestaande partijen (Staatstoezicht op de mijnen (Sodm), Technische commissie bodembeweging (Tcbb)) nu adviesrecht. Op 19 januari 2017 moet het advies bij de minister zijn.

	Akkoord	Bespreken	Signaal
B			
WS			
WH			
WV			
WW			
S			

Besluit B&W

Datum:

Gemeente Assen

Beleid

> Toelichting voorstel aan B&W

Onderwerp:

Adviesrol gaswinningsplan

Voorstel:

1. in te stemmen met bijgevoegd raadsvoorstel.

Achtergrond:

Op 13 oktober 2016 is een aanvraag binnengekomen van de minister van Economische Zaken omtrent een adviesverzoek voor het gaswinningsplan Westerveld.

In een winningsplan wordt beschreven hoe er gewonnen of opgeslagen gaat worden en wat de te verwachte seismische risico's zijn. De scope van het plan betreft de veiligheid van omwonenden en het voorkomen van schade aan gebouwen en infrastructurele werken. De 2e kamer wil dat het burgerperspectief in de besluitvorming wordt meegenomen. Daarom krijgen lokale overheden naast de bestaande partijen (Staatstoezicht op de mijnen (Sodm), Technische commissie bodembeweging (Tcbb)) nu adviesrecht. Op 19 januari 2017 moet het advies bij de minister zijn.

Argumenten:

Zie raadsvoorstel

Kanttekeningen/ risico's:

Zie raadsvoorstel

Financiële toelichting:

n.v.t.

Communicatie:

n.v.t.

Personeel en Organisatie:

n.v.t.

Uitvoering en planning:

n.v.t.

Evaluatie:

n.v.t.

> Raadsvoorstel

Opiniërende bespreking:	24 november 2016	Onderwerp: Adviesrol gaswinningsplan
Besluitvormende raad:	08 december 2016	
Datum verzending:	10 november 2016	

Voorstel:

In te stemmen met de wijze waarop het college invulling wil geven aan het adviesrecht.

Wat is de aanleiding?

Op 13 oktober 2016 is bij de gemeente een aanvraag binnengekomen van het ministerie van Economische Zaken (EZ) omtrent een adviesverzoek voor het gaswinningsplan Westerveld (waar de voorgenomen winningen in Assen binnenvallen). (zie bijlage)

In een winningsplan wordt beschreven hoe er gewonnen of opgeslagen gaat worden en wat de te verwachte seismische risico's zijn. De scope van het plan betreft de veiligheid van omwonenden en het voorkomen van schade aan gebouwen en infrastructurele werken. De 2e kamer wil dat het burgerperspectief in de besluitvorming wordt meegenomen. Daarom krijgen lokale overheden naast de bestaande partijen (Mijnraad, Staatstoezicht op de mijnen (Sodm), Technische commissie bodembeweging (Tcbb)) nu adviesrecht. Op 19 januari 2017 moet het advies bij het ministerie van EZ binnen zijn.

Het kabinet heeft naar aanleiding van het rapport van de onderzoeksraad voor veiligheid (OVV) over de aardbevingsrisico's in Groningen besloten alle aanbevelingen over te nemen. De aanbevelingen uit het OVV-rapport richt zich onder meer op de veiligheid van burgers en infrastructurele werken en het burgerperspectief. Deze aanbevelingen hebben tot gevolg dat de Mijnbouwwet in 2017 zal worden gewijzigd. In afwachting hiervan, heeft de Minister de kamer toegezegd zoveel als mogelijk in de geest van de nieuwe Mijnbouwwet te handelen. Er wordt nu dus vooruitgelopen op landelijke regelgeving.

Voor de invulling van het burgerperspectief wil het kabinet dat lokale overheden formeel **adviesrecht** krijgen over een winningsplan. Daarna krijgen burgers, maar ook overheden, de mogelijkheid een zienswijze in te dienen op een (ontwerp) winningsplan en de mogelijkheid om in beroep te gaan.

Voor alle duidelijkheid: De NAM is initiatiefnemer, de minister van EZ is bevoegd gezag, De rol van de gemeente is de ministereen advies mee te geven voordat hij een ontwerp-besluit neemt op het winningsplan.

Wat wil de wetgever bereiken?

Met het advies van de gemeenten, waterschappen en provincies aan het ministerie van EZ wil de wetgever bereiken dat de belangen van de woningeigenaren en de infrastructuur in het gaswinningsdossier goed geborgd worden. De minister van EZ moet een afweging maken tussen landelijk economische belangen en de lokale veiligheid en schade-effecten. In het verleden zijn de lokale effecten in die afweging onvoldoende meegenomen.

Situatie

In het gaswinningsplan Westerveld zijn verschillende gasvelden opgenomen waarvan een aantal binnen de gemeentegrenzen van Assen vallen. De NAM heeft eind 2015 een proefboring in het gasveld Vries Zuid uitgevoerd. Dit gasveld bevindt zich deels onder de Asser woonwijk Marsdijk en het dorp Loon. De NAM schat dat er dan nog een winbare hoeveelheid van 0,4 miljard m³ gas aanwezig is. In het winningsplan Westerveld zijn naast het gasveld Vries Zuid ook de gasvelden Assen, Eleveld en Witten opgenomen. Die allen geheel of gedeeltelijk binnen de gemeente grenzen van Assen vallen. Met name in het veld Eleveld bestaat het voornemen om veel gas te winnen.

Samen optrekken

> Raadsvoorstel

In Groningen is een kopgroep van lokale overheden ontstaan uit de veiligheidsregio die zich met gaswinning bezighoudt. De adviesprocedure van het winningsplan Groningen is onlangs doorlopen. De kopgroep Groningen is bereid om de opgedane ervaringen te delen. Er wordt samengewerkt met de betrokken Drentse lokale overheden én een verbinding gelegd met de kopgroep in Groningen. Dit leidt tot een casco-advies. Alle lagere overheden kunnen dit casco-advies als basis gebruiken voor een eigen advies.

Thema's advies

Het college stelt voor om in haar advies aan het ministerie in ieder geval op de volgende onderwerpen in te gaan. Naar verwachting gaan ook de andere overheden in op deze onderwerpen.

- Veiligheid: Wat zijn de veiligheidsrisico's, welke toetsingskaders worden gehanteerd, om hoeveel gebouwen gaat het, welke infrastructuur, wat zijn de onzekerheden?
- Schade(afhandeling): Voorkomen schade: Wat wordt gedaan om schade te voorkomen? Hoe groot is de kans op schade? Soort schade? Bij schade: Schade aan eigendommen van burgers a.g.v. trillingen of verzakkingen fatsoenlijk afgehandeld wordt. De bestaande aanpak voldoet daar niet aan. De schadeafhandeling in Drenthe moet worden zoals de vernieuwde aanpak in Groningen (CVW).
- Fracken: Wordt het voorgesteld, wat zijn de risico's, Wat zijn de onzekerheden?
- Communicatie: De communicatie van NAM en EZ naar burgers moet beter. NAM is initiatiefnemer, EZ is bevoegd gezag. Er ligt hier géén rol voor de gemeente of provincie.
- Meet/regelprotocol: vaststelling schade, 0-meting, monitoren/bijstelling productieniveau.

Er wordt ten behoeve van het advies géén contra-expertise verricht door de lokale overheden ter controle van de berekeningen. Dit is een taak van de bestaande organisaties (SodM, Tcbb, Mijnraad). Voor het advies wordt wel gebruik gemaakt van de inhoudelijk expertise (geologen), aanwezig bij de provincie en de kopgroep Groningen.

Advies Staatstoezicht op de mijnen.

Eind oktober hebben we van de minister van EZ het adviesrapport van Staatstoezicht der Mijnen (Sodm) over dit winningsplan ontvangen (zie bijlage). Het adviesrapport van Sodm beschrijft de beoordeling van het winningsplan op seismische risico's (schade/ onveiligheid door bodemdaling en bodemtrilling als gevolg van de gaswinning) en doelmatigheid van de gaswinning.

De inhoud van dit advies op het punt van de bevingen en schades (pagina 7/8) geeft ons college zorg waar het gaat om de velden Vries Zuid en Eleveld.

Voorgestane lijn van het college

Gelet op de inhoud van het advies van de Sodm zullen wij de minister, mocht hij een winningsvergunning afgeven, adviseren om minimaal te zorgen voor:

- Een goede nulmeting en monitoring
- Het van toepassing van verklaren van de vernieuwde schade afhandelingsaanpak zoals die voor het Groningerveld wordt gehanteerd.
- Inbouwen dat ingeval van bevingen en schades direct wordt gestopt met winnen.

Definitief advies ter kennisname naar de raad

De adviesrol van de gemeente is formeel nog niet geregeld in de huidige Mijnbouwwet. Het college is nu door de minister gevraagd advies uit te brengen. De raad krijgt van het college een actieve rol in het adviestraject. Hiermee wordt invulling gegeven aan het gewenste burgerperspectief. In de beperkte periode van 14 weken die ter beschikking zijn gesteld door is er onvoldoende tijd om het definitieve advies aan de raad ter besluitvorming voor te leggen. Daarom is ervoor gekozen de raad vooraf te betrekken bij de invulling die het college wil geven aan zijn adviesrecht. Het advies zal in deze lijn worden opgesteld. Het door het college

> Raadsvoorstel

vastgestelde advies wordt in januari ter kennisname naar de raad gestuurd.

Vervolg

Het is aan de minister hoe hij met de adviezen van de lokale overheden omgaat in zijn afweging. De ervaring met het winningsplan Groningen leert dat de minister weinig met de adviezen heeft gedaan. Mocht blijken dat de minister het advies onvoldoende heeft meeneemt in zijn afweging dan komt ons college bij de raad terug over het eventueel indienen van zienswijzen.

Het college van burgemeester en wethouders van Assen,

de burgemeester,
dhr. M.L.J. Out

de secretaris,
dhr. T. Dijkstra

Besluitvorming raad:

De raad van de gemeente Assen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 08 november 2016;

b e s l u i t :

In te stemmen met de wijze waarop het college invulling wil geven aan het adviesrecht

> Raadsvoorstel

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 24 november 2016

De raad voornoemd,

, voorzitter

, griffier

NAM

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

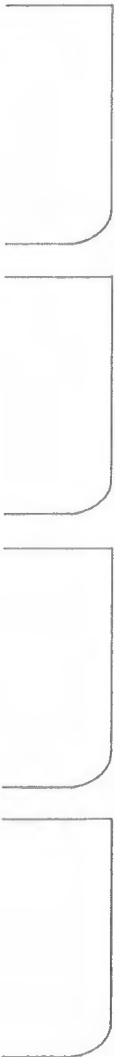
**Aanvraag Instemming Winningsplan
Westerveld**

Bijlage: Overzicht van veranderingen aan het Winningsplan Westerveld – september 2016

Naar aanleiding van de constructieve gesprekken tussen SodM/EZ en NAM in augustus 2016, zijn veranderingen aan het Winningsplan Westerveld doorgevoerd. De belangrijkste wijzigingen zijn:

1. Informatie per voorkomen, in plaats van gecombineerd Westerveld:
  - a. Productieprofielen per voorkomen (low-mid-high)
  - b. Bodemdaling voor een peilmerk in elk voorkomen (figuur C2)
2. Bodemdalingsfiguren
Verduidelijking over bodemdaling veroorzaakt door productie uit voorkomens in dit winningsplan en andere voorkomens
3. Volledige informatie voor de 3 voorkomens zonder verwachte productie (Zevenhuizen-West, Assen-Zuid, Witten): behandel de velden bij productieprofielen, bodemdaling, SRA
4. Belangrijkste kleine veranderingen
  - a. "Hydraulische stimulatie"
  - b. Statische GIIP toegevoegd in winningstabel
  - c. Voorwaarde voor productie toegevoegd in sectie B1
  - d. Verwijderen van subjectieve kwalificaties of stellingen zonder referentie

Inleiding

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) is houder van de winningsvergunning Drenthe II en Groningen. Conform de Mijnbouwwet (Mw) dient de winning van koolwaterstoffen te gebeuren overeenkomstig een Winningsplan. In het Mijnbouwbesluit (Mb) is in artikel 24 aangegeven welke informatie het Winningsplan moet bevatten.

De gasvelden die (via verschillend locaties) produceren naar de locatie Westerveld zijn samengevoegd in het "Winningsplan Westerveld". Dit Winningsplan bestaat uit vier onderdelen:

- A. Algemene gegevens
- B. De bedrijfs- en productiegegevens. Dit onderdeel beschrijft de winningsstrategie, de ondergrondse geologie van de laag waaruit gewonnen wordt, de aanwezige infrastructuur, de stoffen die worden geproduceerd en een beschrijving van de toekomstige plannen om de winning te optimaliseren.
- C. Informatie over bodemdaling ten gevolge van de winning.
- D. Informatie over bodemtrilling ten gevolge van de winning inclusief mogelijke aardbevingen en maatregelen.

Bijlage 1,2 & 3 geven meer informatie ten ondersteuning van onderdeel C en D.

Bijlage 4 bevat de geologische kaarten.

Onderdeel B1 probeert een algemeen overzicht van de plannen te geven. Technische details worden in verdere onderdelen beschreven.

Een klein onderdeel van het Winningsplan (onderdeel E) wordt apart toegezonden aan het Ministerie van Economische Zaken. Dit vertrouwelijke deel bevat bedrijfsgevoelige informatie en kan NAM's concurrentiepositie in gevaar brengen en is daarom niet openbaar. Het onderdeel E bevat met name informatie over de verwachte productiekosten en investeringskosten.

Formulier aanvraag instemming winningsplan ex artikel 34 lid 1 Mijnbouwwet (Mw)
juncto artikel 24 Mijnbouwbesluit (Mb)

Indienen in 6-voud bij:
 Ministerie van Economische Zaken
 Directie Energieproductie
 Postbus 20101
 2500 EC DEN HAAG

Artikel 1)	Onderwerp	Beschrijving		
Mw 34 lid 1	Verzoek om instemming voor een wijziging/actualisatie van het winningsplan Westerveld	☐ een winningsplan voor voorkomens in het continentaal plat vanaf de 3 zeemijlszone ☒ een winningsplan voor voorkomens in Nederlands territorium tot 3 zeemijl De wijziging/actualisatie bestaat voornamelijk uit een vernieuwing van de seismische risico analyse en actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen.		
	A) Algemene gegevens			
	A1.1) Naam indiener	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.		
	A1.2) Adres	Postbus 28000 9400 HH Assen		
	A1.3) Contactpersoon	████████████████████		
	A1.4) E-mail	████████████████████@shell.com		
	A1.5) Fax	0592-362200		
Mw 22	A1.6) Indiener	☒ is houder van de vergunning ☐ is uitvoerder cf artikel 22 Mw		
	A2) Winningsvergunninggebied(en)	☐ winningsvergunning(en) - Drenthe II (K.B. 4/11/1968, laatstelijk gewijzigd d.d. 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840) - Groningen (K.B. 30/5/1963)		
Mw 34 lid 1 Mb 24 lid 1a	A2.1) Voorkomens koolwaterstoffen	<table border="0"> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Assen • Assen-Zuid • Een • Eleveld • Vries-Noord • Vries-Centraal • Vries-Zuid </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Witten • Witterdiep • Zevenhuizen • Zevenhuizen-West </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> • Assen • Assen-Zuid • Een • Eleveld • Vries-Noord • Vries-Centraal • Vries-Zuid 	<ul style="list-style-type: none"> • Witten • Witterdiep • Zevenhuizen • Zevenhuizen-West
<ul style="list-style-type: none"> • Assen • Assen-Zuid • Een • Eleveld • Vries-Noord • Vries-Centraal • Vries-Zuid 	<ul style="list-style-type: none"> • Witten • Witterdiep • Zevenhuizen • Zevenhuizen-West 			
Mb 24 lid 1a	A2.2) Soort koolwaterstof die wordt gewonnen	☐ olie ☒ hoog calorisch gas ☐ Groningen kwaliteit gas ☐ laag calorisch gas ☐ zwavelhoudend gas ☒ aardgascondensaat Uit alle voorkomens wordt hoogcalorisch gas gewonnen.		
Mr 1.2.1 lid 3	A3) Bestaande of nieuwe winning	☒ winningsplan voor reeds bestaande winning (inclusief voorziene uitbreiding) ☐ winningsplan voor nieuwe winning		
Mw 38	A4) Samenloop vergunningen Wet milieubeheer	☒ nee ☐ ja: te weten:		

B) Bedrijfs- en productiegegevens

Mw 36 lid 1

B1) Beknopte beschrijving van het winningsplan

De redenen voor de actualisatie van het winningsplan voor het Westerveld systeem zijn:

1. een vernieuwde seismische risico analyse
2. de stopzetting van productie uit de velden Appelscha, Roden en Norg-Zuid
3. een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen en
4. voorziene activiteiten om de productie in stand te houden.

Het winningsplan Westerveld omvat 11 gasvelden (voorkomens):

Gasveld	Locatie
Assen	ASN
Assen-Zuid	WIT
Een	NOR-3
Eleveld	ELV en WIT
Vries-Noord	VRS-4
Vries-Centraal	VRS-2
Vries-Zuid	VRS-1
Witten	WIT
Witterdiep	WIT
Zevenhuizen	ZVH
Zevenhuizen-West	ZVH

Sectie B3 geeft een overzicht van de ligging van de locaties. Alle productie wordt per pijpleiding getransporteerd naar de behandelingslocatie VRS-4. Het geproduceerde gas wordt na behandeling (ontwaterd en op hogere druk gebracht) op de VRS-4 locatie per pijpleiding getransporteerd naar de locatie Westerveld (WTV) en daar afgeleverd aan GasTerra B.V.

De voorkomens Appelscha, Roden en Norg-Zuid maakten in het verleden ook deel uit van het winningsplan Westerveld. De productie in deze velden is echter inmiddels gestopt en de putten en productielocaties zijn veiliggesteld ("gesuspendeerd"). Ook zijn er op dit moment geen actieve herontwikkelingsplannen. De productie vanuit deze voorkomens wordt derhalve niet meer genoemd in dit winningsplan. De faciliteiten zijn nog wel onderdeel van het productiesysteem en worden als zodanig wel vermeld in dit winningsplan. Ook zijn de contouren van deze drie voorkomens aangegeven op de overzichtskaart. De historische bodemdaling veroorzaakt door deze velden is vanzelfsprekend meegenomen in sectie C. Bodemdaling.

De nieuwe bodemdalingsprognose geeft minder bodemdaling aan dan de prognose in het vorige winningsplan: de verwachte bodemdaling door toekomstige productie uit de velden beschreven in dit winningsplan is minder dan 2 cm. De seismische risicoanalyse laat zien dat de voorkomens in dit winningsplan in de laagste seismische risicocategorie vallen.

Het winningsplan zal aangepast worden als de bodemdaling of seismische risicoanalyse afwijkt van de prognose zoals in dit winningsplan beschreven. Als voorzien wordt dat de cumulatieve productie uit een voorkomen gaat uitkomen boven de prognose van de uiteindelijke cumulatieve productie zoals in dit winningsplan beschreven, zal dit besproken worden met de regulerende overheden. Eventuele toekomstige activiteiten op de locaties (b.v. compressie) of in het reservoir (b.v. extra putten) zullen de gangbare vergunningsprocedures volgen en behoeven geen aanpassing van het winningsplan.

Mw 35 lid 1c
Mb 24 lid 1c,d

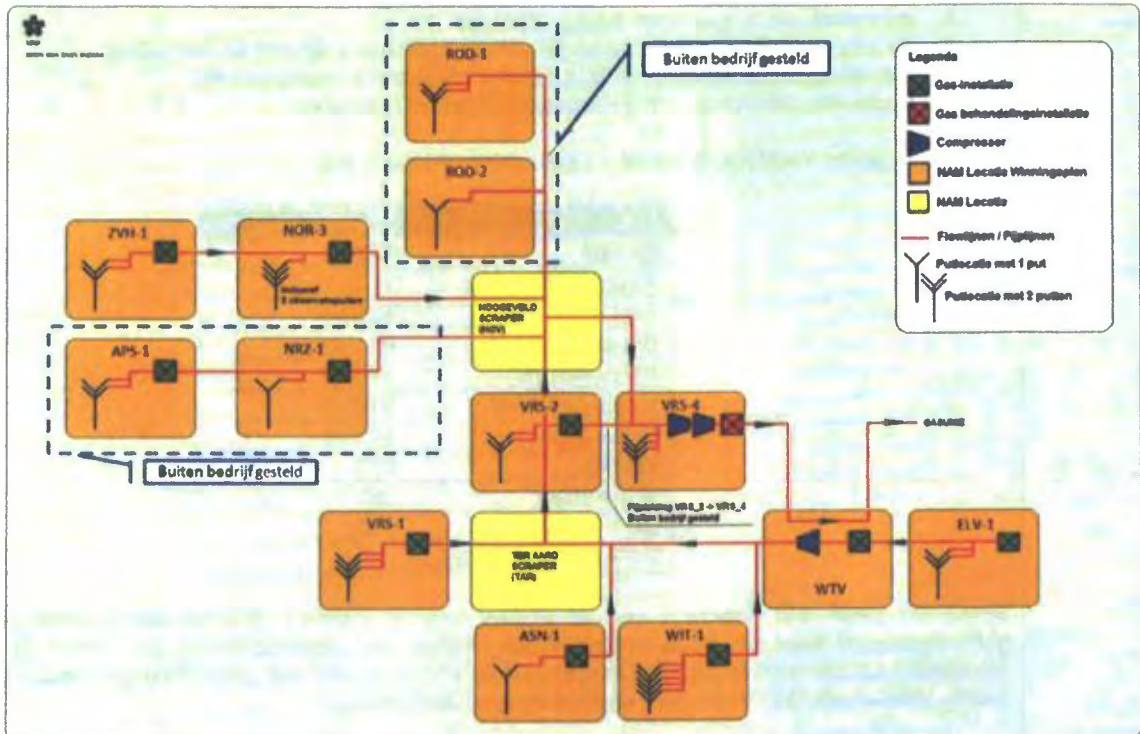
B1.1) Beknopte beschrijving van wijze van winning door middel van (een) mijnbouwwerk(en)

De onbehandelde productie van de verschillende satellietlocaties komt samen op de behandelingslocatie VRS-4, zoals in de figuur hieronder is aangegeven. Productie van locatie ELV wordt onder lage druk gewonnen en op de locatie WTV gecombineerd om de VRS-4 locatie te kunnen bereiken.

Op de behandelingslocatie VRS-4 worden de met het gas meegeproduceerde vloeistoffen (water en aardgascondensaat) van het gas gescheiden. Deze vloeistoffen worden vanaf deze locatie afgevoerd. Het aardgascondensaat wordt uiteindelijk in Delfzijl van het water gescheiden waarna het aardgascondensaat aan raffinaderij wordt geleverd en het water bij Borgsweer in de diepe ondergrond wordt geïnjecteerd.

De resulterende gasroom wordt op VRS-4 via druk- en temperatuurbehandeling op specificatie gebracht en naar WTV getransporteerd voor aflevering aan GasTerra B.V.

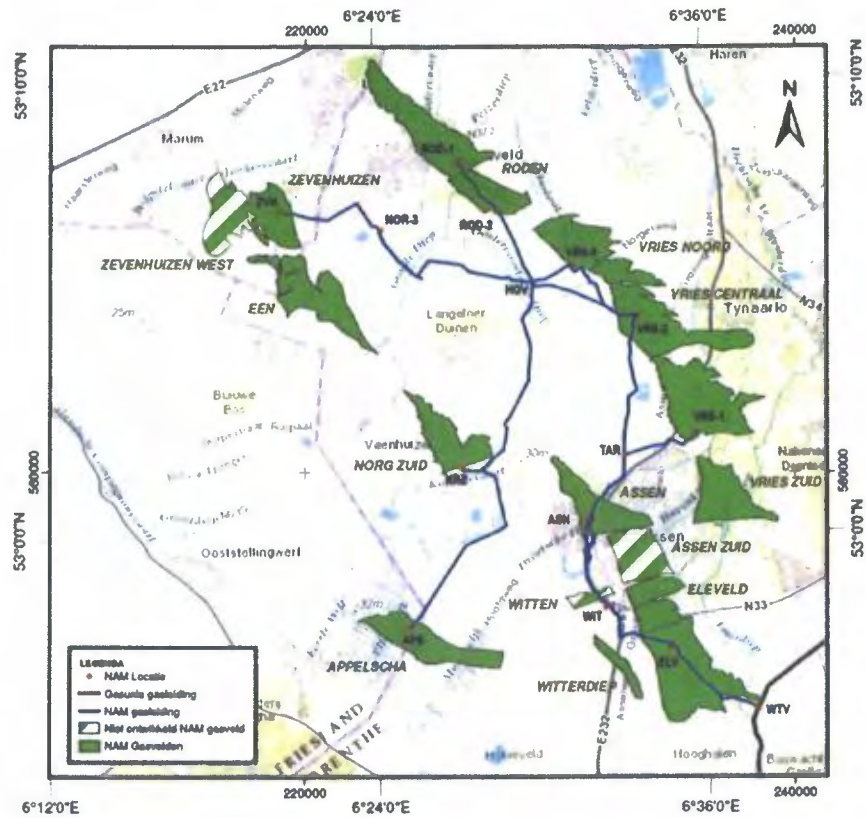
Schematische voorstelling van de gasstromen

Mb 24 lid 1a	<p>B2) Geologische beschrijving van voorkomen(s)</p> <p>Het gas is gevormd in de koollagen van het geologische tijdperk Carboon. Vervolgens is het gas gemigreerd naar bovenliggende zandsteenlagen in het Rotliegend. Dit reservoir wordt afgesloten door een dikke zoutlaag van de Zechstein formatie.</p>
Mb 24 lid 1a Mb 24 lid 1b	<p>B2.1) Geologische doorsnede van voorkomen(s)</p> <p>Bijlage 4 bevat voor elk voorkomen een doorsnede en kaart van de Top Rotliegend. De figuren zijn naar een bijlage verplaatst om de leesbaarheid van het document te verbeteren.</p>

Mw 35 lid
1a
Mb 24 lid
1d,e

B3) Overzicht ligging voorkomens, gasputten

In het navolgend overzicht zijn voorkomens met de bijbehorende putten aangegeven.

Voorkomen	Locatie	Producterende putten	Gesuspendeerde putten	Geabandonneerde putten	Observatie putten
Roden	ROD-1 (Roden-1)	-	2	-	-
Roden	ROD-2 (Roden-2)	-	1	-	-
Zevenhuizen Zevenhuizen-West	ZVH (Zevenhuizen)	1	1	-	-
Een	NOR-3 (Norg-3)	1	-	-	2*
Appelscha	APS (Appelscha)	-	2	-	-
Norg-Zuid	NRZ (Norg-Zuid)	-	1	-	-
Vries-Zuid	VRS-1 (Vries-1)	2	1	1	-
Vries-Centraal	VRS-2 (Vries-2)	2	-	-	-
Vries-Noord	VRS-4 (Vries-4)	3	-	-	-
Assen	ASN (Assen)	1	-	-	-
Witterdiep	WIT (Witten)	1	-	-	-
Eleveld		2	-	-	-
Witten		-	1	-	-
Assen-Zuid	ELV (Eleveld)	-	1	-	-
Eleveld		2	-	-	-

*Deze 2 observatieputten zijn geboord in het Norg veld (maakt geen deel uit van dit winningsplan)

B3.1) Situering mijnbouwwerken situatietekening /eventueel foto

Overzicht mijnbouwlocaties, gesorteerd per gemeente

Locatie	Gesuspendeerd	Gemeente	Provincie
APS	Ja	Ooststellingwerf	Fryslân
ASN	Nee	Assen	Drenthe
ELV	Nee	Aa en Hunze	Drenthe
NRZ	Ja	Noorderveld	Drenthe
NOR3	Nee	Noorderveld	Drenthe
ROD-1	Ja	Noorderveld	Drenthe
ROD-2	Ja	Noorderveld	Drenthe
VRS-1	Nee	Tynaarlo	Drenthe
VRS-2	Nee	Tynaarlo	Drenthe
VRS-4	Nee	Tynaarlo	Drenthe
WTV	Nee	Aa en Hunze	Drenthe
WIT	Nee	Assen	Drenthe
ZVH	Nee	Leek	Groningen

Foto's van mijnbouwlocaties, alfabetisch gesorteerd

Appelscha Satelliet (APS)

Assen Satelliet (ASN)

Eleveld Satelliet (ELV)

Norg-Zuid Satelliet (NRZ)

Norg-3 Satelliet (NOR3)

2101-10-11

Roden-1 satelliet (ROD-1)

Roden-2 satelliet (ROD-2)

Vries-1 satelliet (VRS-1)

Vries-2 satelliet (VRS-2)

Vries-4 Productie Faciliteit (VRS-4)

Westerveld Productie Faciliteit (WTV)

Witten satelliet (WIT)

Zevenhuizen satelliet (ZVH)

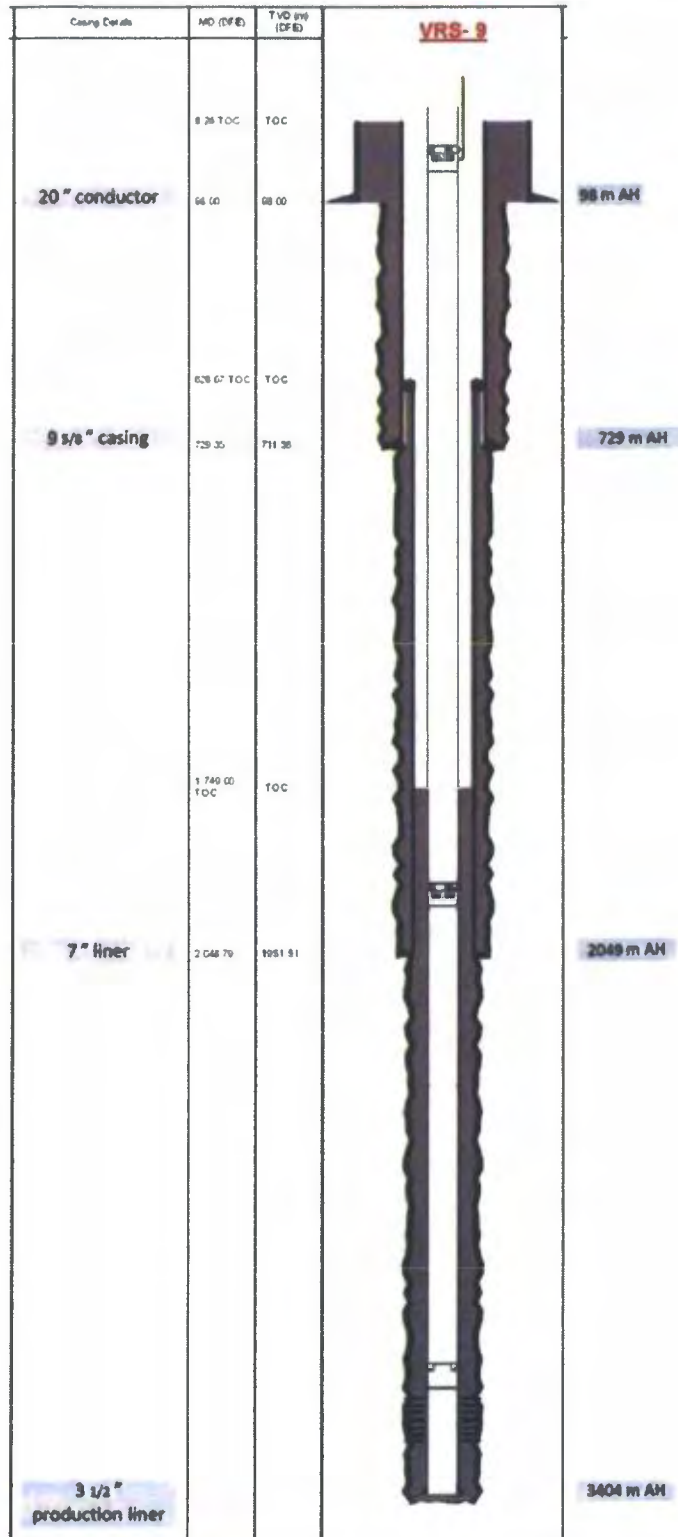
Mb
24 lid
1e,f

B4) Overzicht boringen in voorkomen(s)

Het is mogelijk dat er in de toekomst nog één of meerdere putten in de in dit winningsplan genoemde voorkomens geboord gaan worden. Mogelijke activiteiten worden in sectie B5.2 genoemd. Eventuele toekomstige activiteiten zullen de gangbare vergunningsprocedures volgen.

Mb
24 lid
1g

B4.1) Schematische voorstelling putverbuizing(en)

Mb
24 lid
1h

B4.1) Plaats en wijze waarop koolwaterstoffen in verbuizing treden

De putten zijn tussen 2700 en 3700 meter (verticaal) diep en verbonden met de gashoudende Rotliegend formatie op een diepte tussen 2600 en 3250 meter beneden NAP (Normaal Amsterdams Peil) Zie ook B.2.1.

Mb
24 lid
2

B5) Productieontwikkeling strategie

In navolgend overzicht wordt de verwachte totale gaswinning per voorkomen gegeven. De "statische GIIP" geeft de hoeveelheid gas die oorspronkelijk in het reservoir aanwezig was. De "Mid Case" en "High Case" verwijzen naar de voorspellingen zoals beschreven in sectie B5.3.

Voorkomen	Statische GIIP [miljard Nm ³]	Totale winning tot eind 2015 [miljard Nm ³]	Verwachte totale winning (Mid Case) [miljard Nm ³]	Verwachte totale winning (High Case) [miljard Nm ³]	Verwacht winnings- percentage (Mid Case)	Verwacht winnings- percentage (High Case)
Assen	0,755	0,210	0,246	0,304	33%	40%
Assen-Zuid	0,285	0,000	0,000	0,057	0%	20%
Een	0,654	0,074	0,090	0,125	14%	19%
Eleveld	11,975	8,327	9,044	10,399	76%	87%
Vries-Noord	4,472	2,945	2,991	3,141	67%	70%
Vries-Centraal	3,111	2,264	2,370	2,572	76%	83%
Vries-Zuid	5,498	1,643	2,022	2,206	37%	40%
Witten	0,218	0,000	0,000	0,044	0%	20%
Witterdiep	0,700	0,413	0,413	0,428	59%	61%
Zevenhuizen	0,140	0,100	0,105	0,108	75%	77%
Zevenhuizen-West	0,540	0,000	0,000	0,108	0%	20%

Voor de Assen, Een en Vries-Zuid voorkomens geldt dat het winningspercentage relatief laag uitvalt door waterproductie en een matige kwaliteit van het reservoir. Voor de voorkomens Zevenhuizen-West, Assen-Zuid en Witten geven evaluatieresultaten van de boringen aan dat de winbare hoeveelheden gas waarschijnlijk zeer gering zullen zijn. Er zijn daarom momenteel geen winbare volumes aan deze velden toegekend in de Mid Case. Ook voor het voorkomen Witterdiep wordt geen verdere productie verwacht in de Mid Case.

Mb
24 lid
2

B5.1) Productie filosofie

De voorkomens genoemd in dit winningsplan worden dusdanig geproduceerd dat er optimaal gebruik wordt gemaakt van de productiefaciliteiten. De locaties ASN, ELV, NOR-3, VRS-4, VRS-1, VRS-2, WIT, ZVH en WTV worden voor een belangrijk deel op afstand bestuurd. De installaties kunnen altijd van afstand veilig uitgeschakeld worden. Niet alle faciliteiten kunnen op afstand gestart worden. Er vinden regelmatig bezoeken plaats door operators voor controle en eventuele reparaties.

De productie uit alle voorkomens genoemd in dit winningsplan gebeurt met behulp van compressie op VRS-4 (en tevens op WTV voor het deel van het Eleveld veld dat vanaf de locatie ELV wordt gewonnen). Eventuele verdere installatie van compressiecapaciteit zal de gangbare vergunningsprocedures volgen.

Mb
24 lid
2

B5.2) Reservoir management

Voor alle voorkomens binnen dit winningsplan geldt dat er via regelmatige drukmetingen in de productieputten informatie wordt verkregen over de ontwikkeling van drukken in de gasvoorkomens.

De waterproductie wordt continu gecontroleerd op systeem niveau. Verschillende maatregelen worden getroffen om waterproductie te minimaliseren.

Vries voorkomens (Noord/Centraal/Zuid)

Het reservoir gesteente van de voorkomens Vries-Centraal en Vries-Zuid bestaat grotendeels uit conglomeraten waarvan de productiviteit slecht is in vergelijking met de zandsteen reservoirs. Vries-Noord heeft meer zandsteen in de gaszone en daardoor een betere productiviteit. De huidige Vries putten produceren naast gas ook formatiewater. De gasproductie wordt geoptimaliseerd door toepassing van "continuous foam" installaties (waarbij schuimende zeep onderin de put wordt ingebracht) door

gecontroleerde onderbroken productie om de druk onderin de productieputten te doen toenemen en door waterpreventiemaatregelen. In het Vries-Zuid veld is eind 2015 een extra productieput geboord (VRS-10) ter vervanging van de VRS-3C put die in 1994 is geabandonneerd na overmatige waterproductie. Verder wordt er gestudeerd op de mogelijkheid om op termijn nog putten te boren ten westen en ten oosten van het Vries-Zuid veld.

Een

Door de lage permeabiliteit zal de productie van de huidige put door middel van productiecycli gebeuren. Dit betekent dat de putproductie zal worden onderbroken door steeds langer wordende tijdsintervallen.

Eleveld

Dit veld wordt geproduceerd vanaf 2 locaties, ELV (met putten ELV-101 en ELV-102) en WIT (put WIT-5). De ELV locatie wordt geproduceerd met behulp van bovengrondse compressie van het geproduceerde gas; put ELV-101 produceert momenteel terwijl de productie van ELV-102 gestopt is. Put WIT-5 is begin 2015 in productie genomen. Deze put is geboord naar het noordelijk deel van het Eleveld voorkomen.

Assen

Het voorkomen Assen laat een snelle afname in productie zien, hoogstwaarschijnlijk veroorzaakt door waterproductie en zoutafzetting in de put. Mogelijkheden tot productieoptimalisatie worden bekeken om het niveau van de productie uit dit voorkomen te herstellen.

Witterdiep

De reservoirdruk van dit voorkomen wordt regelmatig gecontroleerd. Metingen suggereren dat er een langzame toestroom van gas naar de put plaatsvindt door slechte communicatie tussen de verschillende ondergrondse compartimenten van het voorkomen. Mochten verdere drukmetingen uitwijzen dat niet alle ondergrondse compartimenten van het voorkomen geproduceerd worden dan is het mogelijk dat er in de toekomst nog een extra put wordt geboord.

Zevenhuizen

Als gevolg van de lage reservoirdruk in de put vindt productie plaats door middel van onderbroken productiecycli. De reservoirdruk wordt regelmatig gecontroleerd. Het is mogelijk dat er in de toekomst een nieuwe put naar het westelijk deel van het Zevenhuizen veld zal worden geboord.

Naast metingen aan de productie van de gasvelden, worden ook metingen gedaan aan de integriteit van de putten. Beide bronnen van informatie kunnen leiden tot activiteiten waarvoor mogelijk een boorinstallatie nodig is. Ook het (mechanisch of chemisch) stimuleren van de productie in een klein gedeelte van de putten behoort tot de mogelijkheden.

Mw 35 lid
1a,d
Mb 24 lid
1a
0

B5.3) Omvang winning (hoeveelheden per voorkomen/per jaar)

De aanvraag om een winningsplan gaat uit van drie productiescenario's (Low, Mid en High Case). Reden hiervoor is dat de productie niet precies op voorhand kan worden ingeschat.

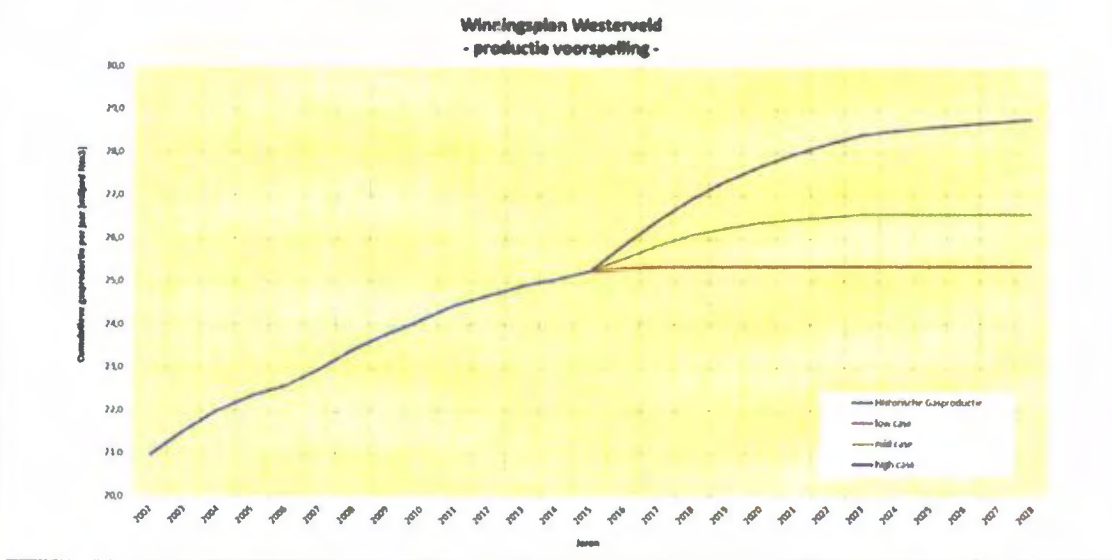
Het lage productiescenario ("Low Case") gaat uit van de resterende hoeveelheden gas die op basis van een conservatieve inschatting met de huidige putten geproduceerd kunnen worden. Hiertoe is met behulp van een "decline curve analysis" (DCA) gekeken naar een trend in de afname van het productieniveau ten opzichte van de cumulatieve productie, waarbij wordt aangenomen dat de productie ophoudt wanneer de minimum stroomsnelheid van een put bereikt wordt.

Het midden productiescenario ("Mid Case") gaat uit van de resterende hoeveelheden gas die op basis van een gemiddelde inschatting met de huidige putten geproduceerd kunnen worden. Hierin zijn tevens de verwachte productieprofielen van de onlangs geboorde WIT-5 put en de eind 2015 geboorde put in het Vries-Zuid veld (VRS-10) meegenomen. Ook is hierin de verwachte bijdrage van verdere "continuous foam" injecties, productie optimalisatie en ontwateringsactiviteiten in putten in het Vries voorkomen meegenomen.

Het hoge productiescenario ("High Case") gaat uit van de resterende hoeveelheden gas die op basis van een optimistische inschatting met de huidige putten geproduceerd kunnen worden. Hierin zijn tevens de "high case" productieprofielen van de WIT-5 put en de VRS-10 put meegenomen, alsook een verlengd gasproductie profiel ten gevolge van optimalisatie en ontwateringsactiviteiten in putten in het Vries voorkomen.

In geen van deze scenario's zijn bijzondere omstandigheden meegenomen waardoor de productie bijvoorbeeld voor langere tijd stil zou kunnen komen te liggen.

In onderstaande grafiek wordt naast de historische productie van 2003-2015 ook de verwachte productie weergegeven (Low-Mid-High scenario's) van de nog te verwachten gasproductie uit de voorkomens zoals omschreven in dit winningsplan.

Onderstaande tabel geeft de historische jaarlijkse productie uit de voorkomens zoals opgenomen in dit winningsplan.

		Historische productie t/m 2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Cumulatief Historisch t/m 2015
Winningsplan Westerveld																
Historische productie Totaal	miljard Nm³	20,874	0,562	0,670	0,346	0,226	0,281	0,462	0,372	0,313	0,341	0,223	0,223	0,156	0,182	28,249
Appelsha	miljard Nm³	1,508	0,228	0,346	0,049	0,083	0,085	0,022	0,025	0,002	0,012	-	-	-	-	2,041
Assen	miljard Nm³	-	-	-	-	-	0,031	0,085	0,063	0,064	0,007	0,007	0,004	-	-	0,210
Een	miljard Nm³	-	-	-	0,080	0,017	0,006	-	-	-	-	-	-	-	-	0,074
Eleveld	miljard Nm³	7,192	0,081	0,067	0,046	0,084	0,043	0,081	0,308	0,160	0,172	0,128	0,084	0,080	0,123	8,327
Harg-Zuid	miljard Nm³	0,477	0,082	0,063	0,082	0,029	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,889
Roden	miljard Nm³	6,543	0,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,544
Vries-Noord	miljard Nm³	2,377	0,099	0,092	0,112	0,042	0,034	0,081	0,007	0,013	0,085	0,082	0,098	0,082	0,013	2,985
Vries-Gentraal	miljard Nm³	1,606	0,072	0,083	0,053	0,088	0,064	0,076	0,061	0,040	0,062	0,043	0,032	0,019	0,029	2,284
Vries-Zuid	miljard Nm³	1,289	0,020	0,010	0,006	0,008	0,087	0,080	0,080	0,008	0,000	0,000	0,070	0,042	0,000	1,843
Witvreesp	miljard Nm³	-	-	-	-	-	0,081	0,147	0,072	0,049	0,025	0,018	0,000	-	-	0,413
Zevenhuizen	miljard Nm³	-	-	-	-	-	-	0,083	0,018	0,009	0,027	0,008	0,008	0,008	0,001	0,100

De volgende tabel geeft de verwachte totale productie uit de voorkomens zoals opgenomen in dit winningsplan. De drie eerder genoemde scenario's (Low-Mid-High) geven de onzekerheid aan met betrekking tot de nog te verwachten hoeveelheden geproduceerd gas.

Jaarlijkse verwachte productie per voorkomen [miljard Nm3]		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Assen	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,005	0,020	0,010	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,042	0,030	0,022	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Assen-Zuid	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,000	0,029	0,017	0,010	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Een	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,016	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,021	0,017	0,013	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Eleveld	L.case	0,055	0,028	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,163	0,181	0,139	0,096	0,070	0,022	0,020	0,026	0,060	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,362	0,300	0,254	0,211	0,182	0,159	0,137	0,120	0,091	0,080	0,068	0,058	0,050
Vries-Noord	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,015	0,015	0,004	0,008	0,004	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,032	0,029	0,027	0,025	0,023	0,021	0,020	0,019	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Vries-Centraal	L.case	0,013	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,017	0,032	0,032	0,014	0,011	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,047	0,044	0,041	0,039	0,037	0,035	0,033	0,032	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Vries-Zuid	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,054	0,064	0,057	0,041	0,048	0,042	0,038	0,035	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,094	0,102	0,089	0,066	0,063	0,054	0,050	0,046	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Witten	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,000	0,000	0,000	0,029	0,014	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Witterdiep	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,000	0,007	0,008	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Zevenhuizen	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,005	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,008	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Zevenhuizen-West	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,000	0,000	0,055	0,029	0,016	0,008	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Totale verwachte productie per jaar [miljard Nm3]														
Winningsplan Westerveld	L.case	0,068	0,028	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,275	0,312	0,242	0,160	0,133	0,064	0,059	0,061	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,607	0,558	0,526	0,409	0,335	0,277	0,241	0,217	0,091	0,080	0,068	0,058	0,050
Cumulatieve verwachte productie per jaar [miljard Nm3]														
Winningsplan Westerveld	L.case	25,317	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345
	M.case	25,525	25,836	26,078	26,238	26,371	26,434	26,493	26,554	26,554	26,554	26,554	26,554	26,554
	H.case	25,856	26,414	26,940	27,349	27,683	27,961	28,201	28,418	28,509	28,589	28,657	28,715	28,765
Mw 35 lid 1b	B5.4) Duur van de winning (per voorkomen)													
<p>De verwachte einddatum van de productie in het Westerveld systeem is volgens de huidige voorspellingen gesteld op 2023, maar kan uitlopen tot 2028 volgens het hoge productiescenario. Het gedrag van de bestaande en mogelijke toekomstige putten is moeilijk te voorspellen aangezien het veld bijna leeg is. Hierdoor is de onzekerheidsmarge met betrekking tot de precieze einddatum van productie aanzienlijk. De winning zal worden beëindigd indien de totale kosten van de productie de opbrengsten van de productie zullen overtreffen dan wel zoveel eerder indien door onvoorziene technische of andere oorzaak voortzetting van de winning niet plaats kan vinden.</p>														

Mb 24, lid
1i

B6) Stoffen die jaarlijks worden mee geproduceerd

Met de gasproductie worden water en aardgascondensaat meegeproduceerd. De geproduceerde hoeveelheid water en aardgascondensaat is afhankelijk van de totale gasproductie. De hoeveelheid aardgascondensaat wordt gegeven door de (aardgas-) Condensaat Gas Ratio (CGR) en het water door de Water Gas Ratio (WGR). Navolgend overzicht geeft bij benadering de waarden van de CGR en de WGR per voorkomen:

Voorkomen	CGR (m ³ /min m ³ gas)	WGR (m ³ /min m ³ gas)
Assen	30-35	~30
Assen-Zuid	30	30
Een	~2	~14
Eleveld	~10	~30
Vries-Noord	~70	~500
Vries-Centraal	~40	~300
Vries-Zuid	~37	~50
Witten	30	30
Witterdiep	~9	~40
Zevenhuizen	~10	bijna uitgewaterd
Zevenhuizen-West	10	20

De waarden voor de WGR stijgen naarmate de druk in het reservoir afneemt.

Mb 24 lid
1i

B7) Jaarlijks eigen gebruik bij winning

Voor eigen gebruik wordt op de locatie WTV per jaar ca. 0,02 mln Nm³ aangewend.

Op de centrale behandlingslocatie VRS-4 wordt per jaar voor eigen gebruik (incl. fornuis + fakkel spoelgas + fakkel waakvlam) ca. 0,64 mln Nm³ gas aangewend.

Mb 24 lid
1j

B8) Jaarlijks bij winning afgeblazen/afgefakkelde koolwaterstoffen

Het volume koolwaterstoffen dat jaarlijks op de locatie Westerveld (WTV) wordt afgeblazen (ten gevolge van het afgaan van veiligheidskleppen dan wel onderhoud) is ca. 0,001 mln Nm³.

Op de locatie VRS-4 wordt per jaar gemiddeld 0,1 mln Nm³ gas afgefakkeld dan wel afgeblazen. Het volume op VRS-4 is hoger dan op Westerveld aangezien op de VRS-4 locatie de daadwerkelijke gasbehandeling plaatsvindt om gas op specificatie te kunnen afleveren, terwijl op WTV slechts compressie plaatsvindt.

Deze gegevens zijn gebaseerd op de waarden uit de jaren 2011 t/m 2014 en dienen als indicatie gebruikt te worden voor de latere jaren.

Mb 24 lid
1k

B9) Jaarlijks bij winning in de ondergrond terug te brengen delfstoffen en andere stoffen

Het vrijkomende productiewater wordt via een injectieput op de Borgsweer locatie geïnjecteerd in de diepe ondergrond.

C) Gegevens inzake bodemdaling als gevolg van de winning van koolwaterstoffen.

Mw
35 lid
1f

C1) Aard van de bodemdaling

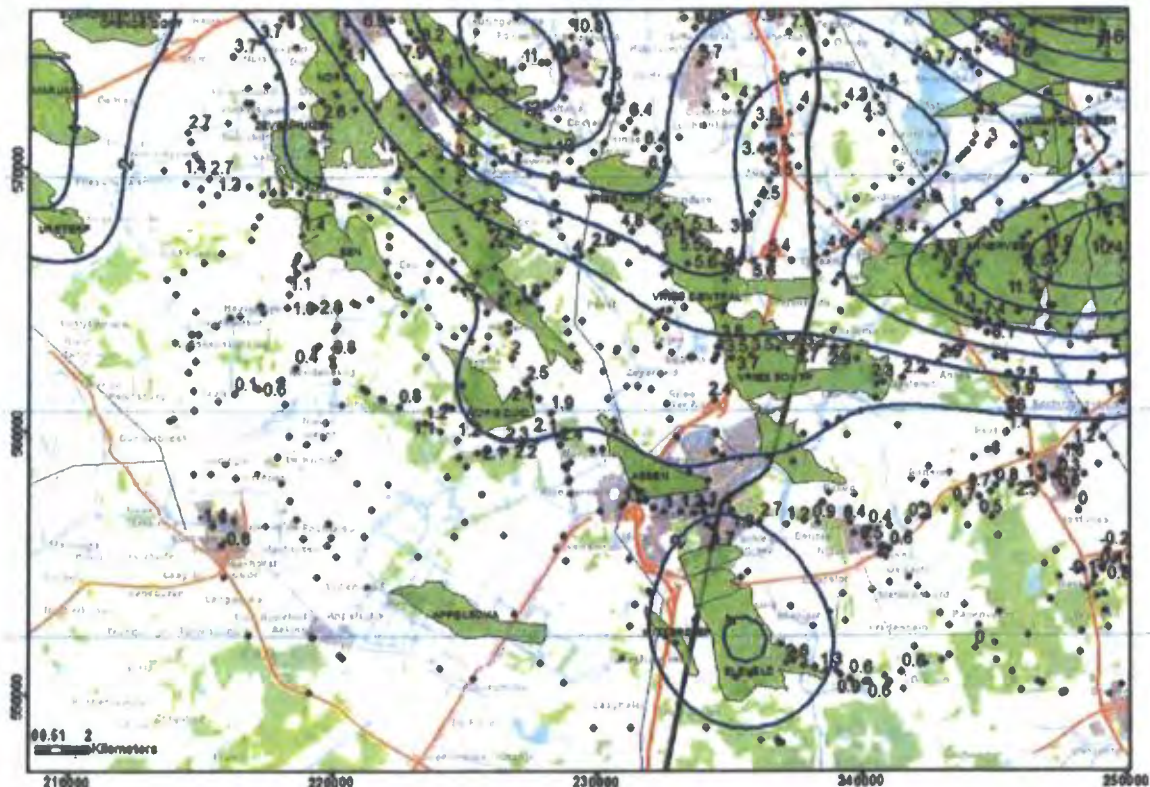
Door de winning van koolwaterstoffen uit olie- en gasvoerende gesteentelagen zal de druk in de poriën van het gesteente verminderen waardoor compactie van de olie- en gasvoerende lagen optreedt. Dit manifesteert zich aan de oppervlakte in de vorm van bodemdaling. Zie voor een uitgebreide beschrijving van het bodemdalingsproces "Bodemdaling door Aardgaswinning –NAM-velden in Groningen, Friesland en het Noorden van Drenthe– Status Rapport 2015 en Prognose tot het jaar 2080" (EP201511213444).

Mb 24
lid 1m
Mb 24
lid 1n
Mb 24
lid 1o

C2) Gekalibreerde bodemdaling en bodemdalingprognoses (uiteindelijk verwachte mate van bodemdaling)

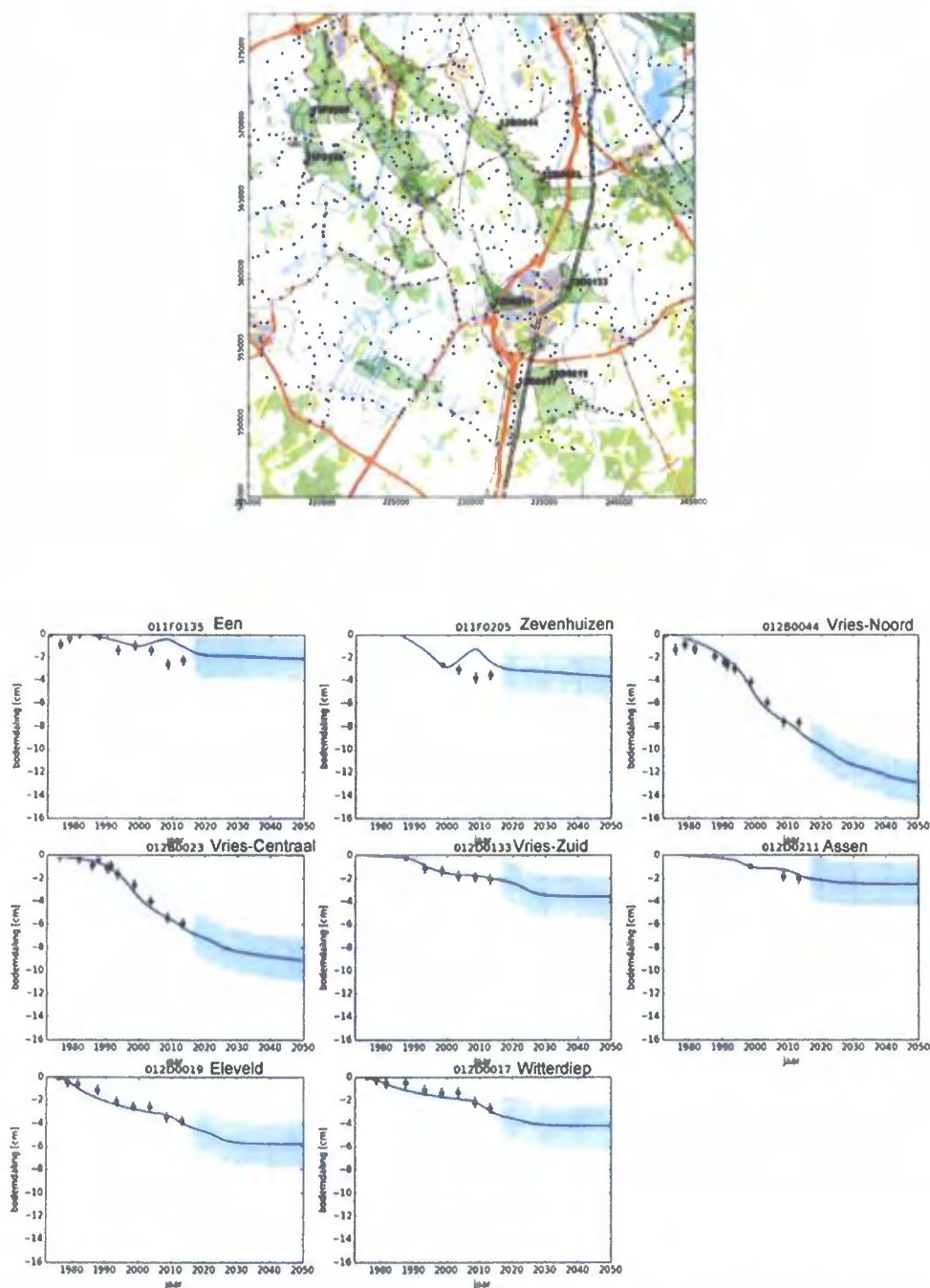
Gekalibreerd bodemdalingsmodel

De meest recente uitgebreide bodemdalingsmeting in dit gebied heeft plaatsgevonden in het jaar 2013 (Meetregister bij de meetplannen Noord Nederland 2014). Deze en alle andere beschikbare metingen uit het verleden zijn gebruikt om een bodemdalingsmodel te kalibreren. In figuur C1 wordt de in 2013 op de peilmerken gemeten daling sinds de nulmeting in 1975 weergegeven door punten. De blauwe lijnen geven de contouren van de gemodelleerde bodemdaling door gaswinning.

Figuur C1: In 2013 gemeten daling in cm op de peilmerken (sinds 1975) en contourlijnen van de gemodelleerde bodemdaling voor het jaar 2013 ten gevolge van gaswinning uit de in dit winningsplan beschreven voorkomens én naburige voorkomens.

Om inzicht te verkrijgen over de kwaliteit van het model ten opzichte van historische metingen is boven de in dit winningsplan genoemde producerende voorkomens een meetpunt geselecteerd waar meerdere keren in de tijd bodemdaling is gemeten. Figuur C2 toont de resultaten voor deze meetpunten. Tevens laat dit figuur de nog te verwachten totale bodemdaling zien. Deze totale bodemdaling wordt veroorzaakt door productie uit het voorkomen zelf en de bodemdaling die wordt veroorzaakt door omliggende producerende voorkomens. De tijdelijke stijging die te zien is in de modelresultaten voor punten boven Een en Zevenhuizen wordt veroorzaakt door de injectie van gas in de Norg gasbuffer.

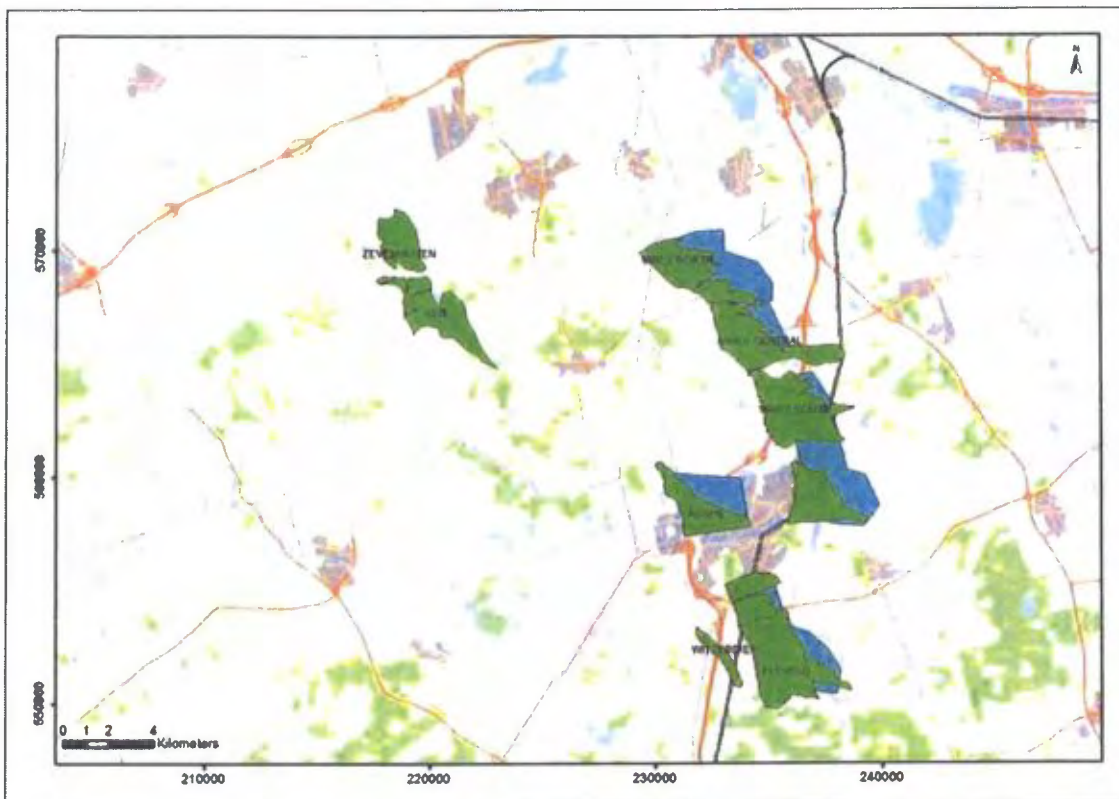
Figuur C2: Vergelijking van gemeten (groene punten) en voorspelde bodemdaling voor een peilmerk boven ieder producerend voorkomen genoemd in dit winningsplan. De meetonzekerheid in de metingen (gekozen als één standaard deviatie) bedraagt 4mm per meetpunt. De blauwe lijn toont de voorspelde bodemdaling op deze locatie, met de onzekerheid (licht blauwe gebied) op de uiteindelijke bodemdaling. De minimale onzekerheid voor de voorspelling is +/- 2cm.

Meer informatie over de bodemdalingsmodellering en prognoses is terug te vinden in het rapport "Bodemdaling door Aardgaswinning –NAM-velden in Groningen, Friesland en het Noorden van Drenthe– Status Rapport 2015 en Prognose tot het jaar 2080" (EP201511213444)¹.

¹ <http://s00.static-shell.com/content/dam/shell-new/local/business/nam-2/Downloads/pdf/rapportages-bodemdaling/status-report-december-2015.pdf>

Toekomstige bodemdaling

De nog te verwachten bodemdaling door gaswinning uit de voorkomens zoals beschreven in dit winningsplan is weergegeven in figuur C3². De nog te verwachten bodemdaling die wordt veroorzaakt door gasproductie uit de voorkomens in dit winningsplan bedraagt **minder dan 2 cm**. Aangezien het niet mogelijk is een dergelijke kleine daling met voldoende precisie te meten, zijn er verder geen figuren getoond die de toekomstige bodemdaling tonen boven de individuele voorkomens. Indien een significante afwijking van de bodemdaling plaatsvindt ten opzichte van de huidige voorspelling, zal deze worden beschreven in een herziening van het winningsplan.

Figuur C3: Nog te verwachten bodemdaling die wordt veroorzaakt door gasproductie uit de voorkomens in dit winningsplan (2016 – 2023). De omvang van het gasvoerend gedeelte van de reservoirs is in groen weergegeven, die van het watervoerend gedeelte in blauw. Aangezien de verwachte bodemdaling minder dan 2cm is, zijn geen contouren getekend.

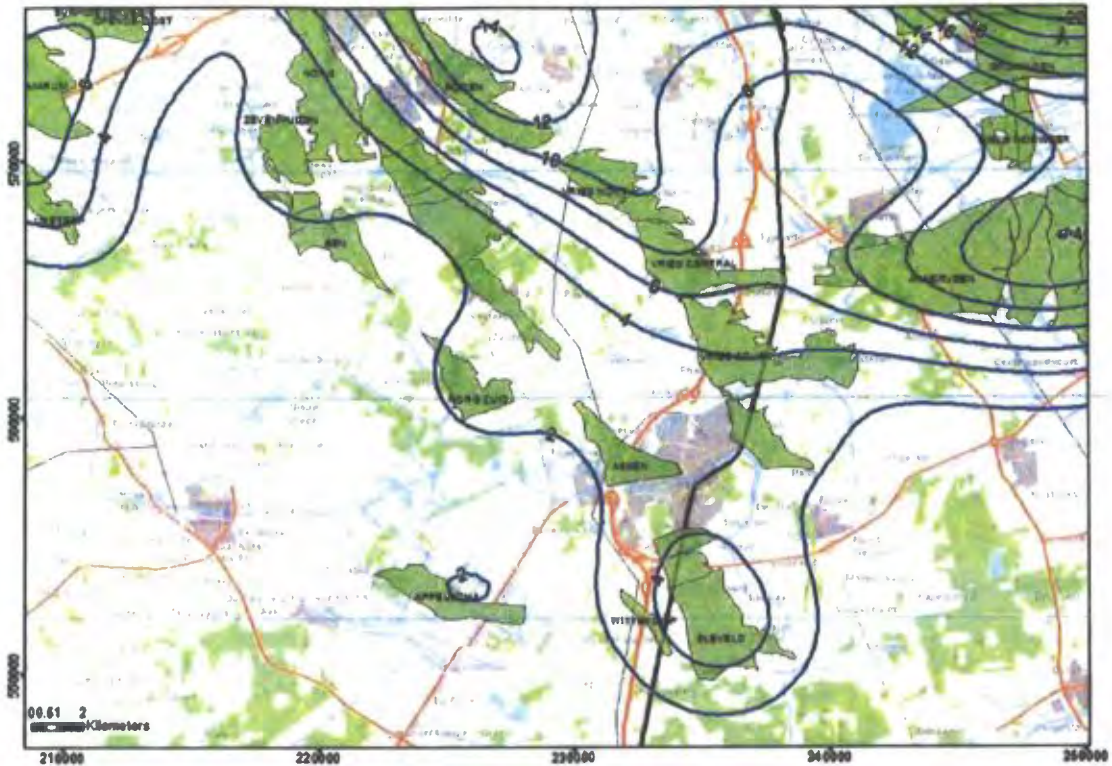
Figuur C4 toont de totale bodemdaling als gevolg van gaswinning voor het jaar 2025. Figuur C5 toont de situatie ruim na afloop van de in dit winningsplan beschreven productieprofielen (het jaar 2080).

Het dient benadrukt te worden dat Figuur C4 en C5 de totale bodemdaling geven als gevolg van gaswinning uit de in dit winningsplan genoemde voorkomens én de omliggende voorkomens (waaronder het Groningen veld in het noordoosten), waar Figuur C3 de (bijna afwezige) bodemdaling laat zien door de productie van voorkomens beschreven in dit winningsplan.

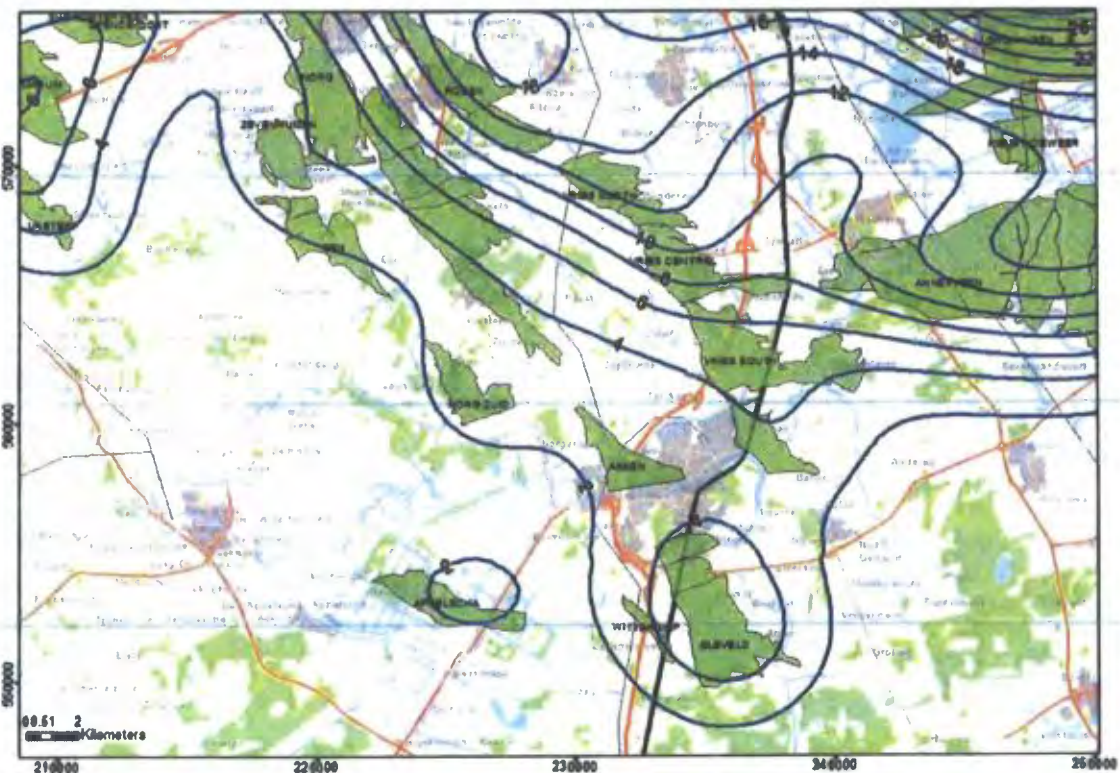
Onzekerheid in verwachte bodemdaling

Bijlage 1 in dit winningsplan geeft een overzicht van de kentallen die gebruikt zijn in de berekening van de bodemdaling. Deze bijlage beschrijft ook de onzekerheidsanalyse voor deze bodemdalingsprognose resulterend in een maximum en minimum bodemdalingsscenario. De analyse laat zien dat ook in het maximale scenario de verdere bodemdaling als gevolg van gaswinning uit de in dit winningsplan genoemde voorkomens in de toekomst onder de 2 cm blijft.

² In het verwachte "Mid Case" productiescenario zullen de voorkomens Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West niet produceren. Mogelijke bodemdaling in het "High case" productiescenario wordt beschreven in de onzekerheidsanalyse beschreven in Bijlage 1.

Figuur C4: Prognose van de totale bodemdaling als gevolg van gaswinning uit de in dit winningsplan genoemde voorkomens en de omliggende voorkomens voor 2025. De contourlijnen geven de bodemdaling in cm aan.

Figuur C5: Verwachte eindsituatie (2080) van de totale bodemdaling als gevolg van gaswinning uit de in dit winningsplan genoemde voorkomens en de omliggende voorkomens. De contourlijnen geven de bodemdaling in cm aan

Mb 24 lid 1q	<p>C3) Omvang en aard van de schade</p> <p>C3.1 Algemeen</p> <p>Bodemdaling door gaswinning manifesteert zich aan de oppervlakte in de vorm van een platte, zeer gelijkmatige schotel. Die schotel veroorzaakt een zeer geringe helling van maximaal een paar centimeter over een kilometer afstand aan het maaiveld. Zoals in figuur C3 is aangegeven, bedraagt de nog te verwachten bodemdaling door gaswinning uit de in dit winningsplan beschreven voorkomens minder dan 2 cm over een periode van meer dan 10 jaar.</p> <p>C3.2 Schade aan openbare infrastructuur door bodemdaling</p> <p>Omdat bodemdaling een geleidelijk en gelijkmatig verloop heeft, wordt geen directe schade aan infrastructuur verwacht. Niet uitgesloten is echter dat de bodemdaling gevolgen kan hebben voor het normale beheer en het onderhoud van waterkeringen en waterlopen. Voor zover dat beheer onvermijdelijk te maken meerkosten met zich meebrengt die, in overeenstemming met het gestelde in onderdeel C5, voor vergoeding in aanmerking komen dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden. In sommige gevallen loopt dat via een hiertoe ingestelde commissie. In andere gevallen kunnen afspraken worden gemaakt in bilateraal verband met de betreffende waterschappen.</p> <p>C3.3 Schade aan bouwwerken door bodemdaling</p> <p>Omdat bodemdaling door gaswinning een geleidelijk en gelijkmatig verloop heeft en de resulterende vervorming (zoals scheefstand, kromming en horizontale rek) van de bovengrond zeer klein is, wordt geen directe schade aan bebouwing verwacht. Hierbij wordt verwezen naar "Studieresultaten betreffende ongelijkmatige zakkingen in verband met aardgaswinning in de provincie Groningen; een uitgave van de Commissie Bodemdaling door Aardgaswinning; maart 1987". Meer recente rapporten die mogelijke oorzaken van schade in het gebied rondom West-Groningen³ en Loppersum⁴ beschrijven bevestigen dit beeld.</p> <p>C3.4 Schade aan natuur en milieu door bodemdaling</p> <p>Bij een daling van minder dan 2 cm in gebieden met een kunstmatig peilbeheer is de mate van bodemdaling aanzienlijk kleiner dan de jaarlijkse schommelingen in de waterstand (verschil zomer- en winterpeil). De waterhuishouding in het gebied dat wordt beïnvloed door bodemdaling ten gevolge van gaswinning is in de loop van eeuwen tot stand gekomen en wordt tegenwoordig volledig kunstmatig geregeld. Waterpeilen zijn vastgelegd in peilbesluiten. Indien een relatieve stijging van het waterpeil t.o.v. het maaiveld de geldende norm dreigt te overschrijden, zal dit worden tegengegaan door aanpassingen in de waterafvoer (compartimentering, versnelde afvoer waterbezwaar). Het waterschap is verantwoordelijk voor het waterbeheer in het beheersgebied. De totale bodemdaling boven de voorkomens is echter groter dan deze twee centimeter en indien nodig zullen afspraken worden gemaakt met de betreffende waterschappen om zorg te dragen dat de geldende normen niet worden overschreden.</p>
Mb 24 lid 1r	<p>C4) Maatregelen om bodemdaling te voorkomen / te beperken</p> <p>Dit winningsplan beschrijft productie met behulp van al bestaande faciliteiten uit al producerende voorkomens. De effecten door verdere bodemdaling als gevolg van de nog resterende gasproductie zijn gering. Er worden daarom geen extra maatregelen voorzien.</p>
Mb 24 lid 1s	<p>C5) Maatregelen die gevolgen van schade door bodemdaling beperken of voorkomen</p> <p>Zoals beschreven in sectie C3 wordt geen schade aan bouwwerken verwacht. Indien als gevolg van bodemdaling door gaswinning de waterhuishouding of andere waterstaatkundige werken wel in betekende mate worden beïnvloed dan kunnen waterhuishoudkundige maatregelen worden getroffen. Als met het nemen van maatregelen niet alle door gaswinning veroorzaakte schade afdoende kan worden voorkomen dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden.</p>

³ http://www.namplatform.nl/gaswinning-en-aardbevingen/aardbevingen/onderzoek-aardbevingsschade-buiten-contour/ jcr_content/par/textimage_1820293032.stream/1458749672644/cc9011210377240167e4d080487a1027fb06bca3eaa92200320c265291faad95/addendum-bodem-and-water-groningen-west-4b.pdf

⁴ http://www.commissiebodemdaling.nl/files/1202097-000-BGS-0003-r-Gebouwschade%20Loppersum_def_par_20110421.pdf

D) Gegevens inzake bodemtrilling als gevolg van de winning van koolwaterstoffen.

Mw
35
lid
1f

D1) Aard van de bodemtrilling

Compactie van de olie- en gasvoerende lagen kan onderlinge beweging tussen gesteentelagen veroorzaken. Dit kan zich soms aan de oppervlakte manifesteren in de vorm van bodemtrillingen. Deze Sectie D beschrijft de risicoanalyse en mogelijke maatregelen gerelateerd aan gasproductie beschreven in dit winningsplan.

Om de doorlatendheid van het gashoudende gesteente te vergroten kunnen operators gebruikmaken van de hydraulische stimulatie of zuurstimulatie. De kans op schadelijke bodembeweging (trilling en daling) die zou kunnen volgen uit deze operaties wordt als verwaarloosbaar ingeschat. Bijlage 2 geeft hiervoor een onderbouwing.

Mb
24
lid
1p

D2) Risicoanalyse bodemtrilling

D2.1 Risico voor bodemtrillingen als gevolg van geïnduceerde bevingen door gasproductie

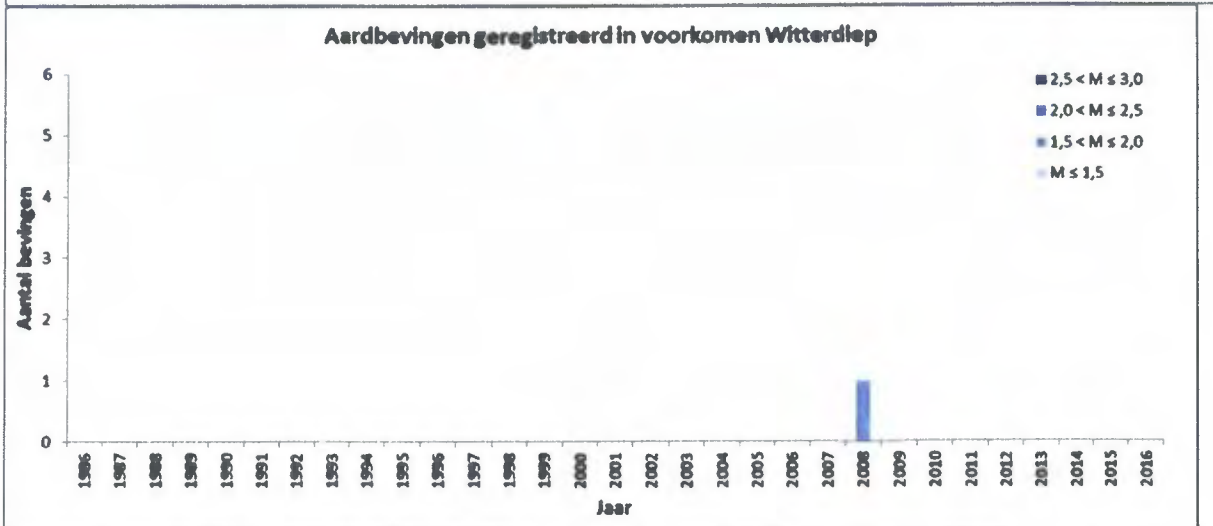
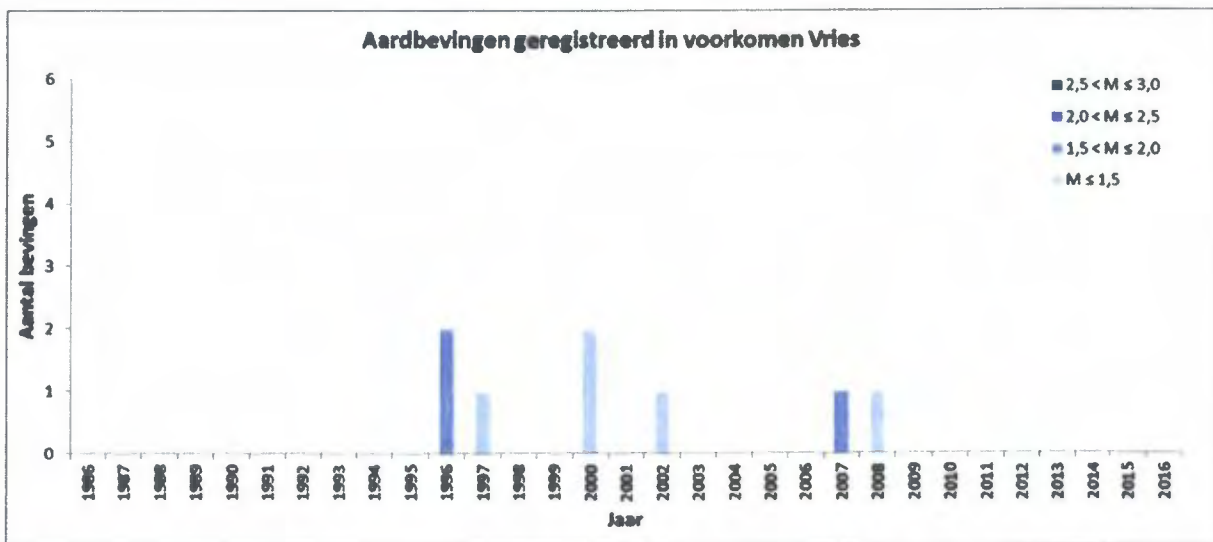
De winning van aardgas gaat gepaard met een daling van de druk in de ondergrond met als gevolg een verandering van de gesteentespanningen. Deze verandering van spanning kan leiden tot plotselinge bewegingen langs bestaande breuken, waardoor mogelijk een lichte aardbeving kan plaatsvinden. In Nederland is/wordt uit ongeveer 140 olie- en gasvelden op het vasteland geproduceerd. Boven ongeveer 20% van de velden zijn bevingen geregistreerd. Boven 11 velden zijn bevingen geregistreerd die ook duidelijk aan het oppervlak voelbaar waren (Magnitude meer dan 2,0 op de schaal van Richter).

In tabel D1 is voor de voorkomens in dit winningsplan weergegeven of deze seismisch actief zijn geweest. Tevens is per voorkomen de beving weergegeven met de grootste magnitude die in dat veld is geregistreerd. Hieruit blijkt dat alleen bij Eleveld aan het oppervlak duidelijk voelbare bevingen zijn geweest (de laatste in 2014).

Tabel D1: Overzicht van historische seismiciteit; boven de producerende voorkomens in het Westerveld winningsplan. Per voorkomen is de beving met de grootste magnitude die ooit boven het betreffende voorkomen is geregistreerd weergegeven.

Voorkomen	Historische bevingen	Maximale gemeten magnitude	Locatie	Jaar
Assen	nee	-	-	-
Een	nee	-	-	-
Eleveld	ja	2,8	Geelbroek (Zuid)	2004
Vries Centraal	ja	1,2	Vries (West)	2008
Vries Noord	ja	1,9	Winde	1996
Vries Zuid	ja	1,5	Vries (Zuid)	2007
Witterdiep	ja	1,7	Geelbroek (West)	2008
Zevenhuizen	nee	-	-	-

Onderstaande grafieken in figuur D1 geven de observaties aan voor het aantal bevingen en de magnitudes van de bevingen per voorkomen. De laatste grafiek laat zien dat de laatste 7 jaar alleen bevingen boven Eleveld zijn geregistreerd.

Figuur D1: Historische bevingen voor voorkomens in dit winningsplan. Vanaf 1996 is het seismische netwerk voldoende accuraat om ook kleine (niet voelbare bevingen) betrouwbaar te kunnen registreren.

Sinds het begin van de jaren negentig houden verschillende instanties, waaronder de overheid, kennisinstututen en mijnbouwmaatschappijen, zich gezamenlijk met deze problematiek bezig.^{5,6,7,8} Sinds 2002 zijn bovengenoemde instanties verenigd in het Technisch Platform Aardbevingen (TPA). Hiermee is de aanwezige kennis op het gebied van aardtrillingen gebundeld en wordt deze kennis optimaal ingezet met gebruikmaking van de meest actuele stand der techniek. In respons op het in het Mijnbouwbesluit is onder begeleiding van het TPA een risicoanalyse omtrent bodemtrillingen als gevolg van winning van olie of gas uitgevoerd^{9,10,11}. Tevens is in dit kader een samenvattend rapport uitgebracht waarin de resultaten van bovengenoemde studies zijn geïntegreerd¹². Deze rapporten zijn gepubliceerd op <http://www.nlog.nl/nl/hazards/subsidence.html>.

Recent heeft SodM een tijdelijke leidraad voor Seismische Risico Analyse (SRA) gepubliceerd¹³. De SRA voorziet in een analyse van het seismisch risico op basis van veld-specifieke kwantitatieve parameters en geeft een richtlijn voor maatregelen die passend zijn bij een bepaalde risicocategorie die uit de analyse volgt. De basis van de analyse en de toepassing van deze leidraad op de Westerveld voorkomens wordt beschreven in bijlage 3.

Seismische Risico Analyse (SRA) voor de voorkomens in dit winningsplan

Bijlage 3 geeft een uitgebreid overzicht van de waarden van de parameters die gebruikt worden in de formules zoals gehanteerd in de SRA¹³ en hoe deze bepaald zijn.

De voorkomens Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen volgens het verwachte "mid case" scenario niet produceren waardoor er geen drukkaling zal plaatsvinden. Ook in het "high case" productiescenario voor deze voorkomens zal de drukkaling gering zijn, waarmee de kans op seismiciteit voor dit scenario volgens de DHAS methodiek "verwaarloosbaar" is. Volgens de SRA zijn verdere analyses in stap 2 voor deze voorkomens niet nodig.

Voor de voorkomens Eleveld, Assen, Een, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen binnen het winningsplan Westerveld is het nodig gebleken om de risico matrix te gebruiken ("Stap 2" van de SRA zoals beschreven in bijlage 3). Voor elke factor die bepaald is voor de onder- en bovengrond wordt een score gegeven waarbij de som van de scores een positie geeft in de matrix.

- De som van de scores voor "invloedfactoren ondergrond" (genormeerd voor de maximale score) geeft de positie op de x-as.
- De som van de scores voor "invloedfactoren bovengrond" (genormeerd voor de maximale score) geeft de positie op de y-as weer.

Details voor de score van elke factor is weergegeven in bijlage 3.

Uitkomst van de Seismische Risico Analyse (SRA)

Figuur D2 geeft het resultaat van de SRA analyse voor de voorkomens in dit winningsplan. Uit de SRA analyse volgt dat alle voorkomens in Categorie I vallen (laagste seismische risicocategorie).

⁵ Eindrapport multidisciplinair onderzoek naar de relatie tussen Gaswinning en Aardbevingen in Noord-Nederland; Begeleidingscommissie Onderzoek Aardbevingen, 1993

⁶ De relatie tussen schade aan gebouwen en lichte ondiepe aardbevingen in Nederland; TNO Bouw, 1998

⁷ Seismisch risico in Noord-Nederland; de Crook et al., KNMI, 1998

⁸ Kalibratiestudie schade door aardbevingen" TNO-034-DTM-2009-04435 (2009)

⁹ Seismisch hazard van geïnduceerde aardbevingen; Wassing et al

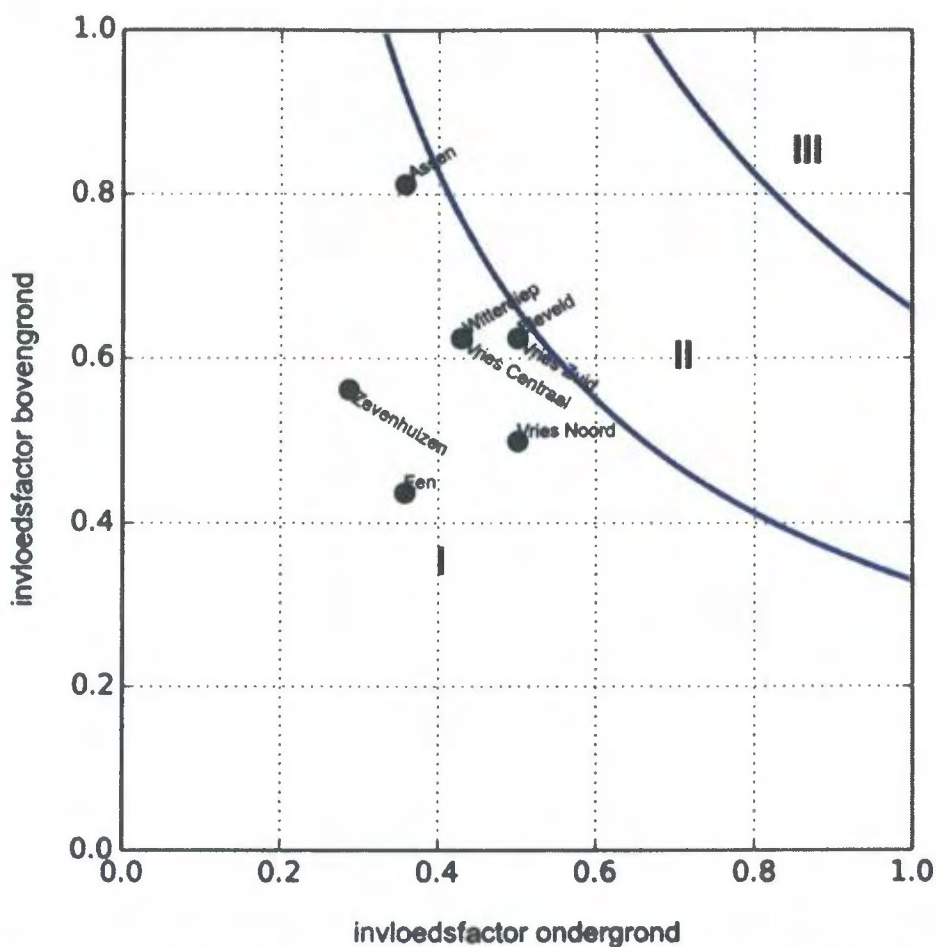
¹⁰ TNO-NITG rapporten 03-185-C (2003), 03-186-C (2004), 04-233-C (2004)

¹¹ Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit (DHAS); TNO-rapport R10198, 2012

¹² Seismisch hazard van geïnduceerde aardbevingen, integratie van deelstudies; TNO/KNMI, TNO 2012 R11139

¹³ Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016

Figuur D2: Uitkomst van de Seismische Risico Analyse (SRA). Alle voorkomens in dit winningsplan vallen in risico Categorie I.

In sectie D3 en D4 wordt beschreven welke mogelijke risico's en maatregelen gekoppeld zijn aan deze risicocategorie. In onderdeel D5 worden de schade beperkende maatregelen en condities voor eventuele vergoedingen in geval van schade uiteengezet.

Mb
24
lid
1q

D3) Omvang en aard van de schade

D3.1 Schade aan openbare infrastructuur door bodemtrillingen

In het verleden is onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke schade aan buisleidingen door potentiële aardbevingen¹⁴. Hierin wordt onder andere geconcludeerd dat mogelijke schade door geïnduceerde aardbevingen klein zal zijn (zowel in mogelijk aantal als ernst).

D3.2 Schade aan bouwwerken door bodemtrillingen

De praktijkervaring met gasproductie in Nederland over de afgelopen jaren leert dat lichte aardbevingen ten gevolge van gasproductie in de meeste gevallen niet leiden tot schade. Toch kan de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet worden uitgesloten. Hierbij speelt zowel kwetsbaarheid van de bebouwing als de intensiteit van de beving een belangrijke rol. Al in 1998 is voor Noord-Nederland door het KNMI beschreven⁷ dat de maximaal te verwachten intensiteit bij het optreden van een dergelijke geïnduceerde aardbeving ongeveer VI-VII op de Europese Macroseismische Schaal is. Dat betekent (kwalitatief) dat in het ernstigste geval in de nabijheid van het voorkomen lichte, niet constructieve schade kan optreden aan meerdere gebouwen en matige schade (lees, scheuren in muren tot constructieve schade in het uiterste geval) aan enkele gebouwen. Dit laatste wordt bevestigd door de resultaten van de seismische hazard studie van TNO-NITG¹⁵. In deze studie zijn ook voor de Vries en Eleveld voorkomens

¹⁴ Deltares 2010 Schade aan buisleiding door aardbeving

¹⁵ Wassing en Dost, 2012, TNO 2012 R11139

de resultaten getoond voor de berekeningen van de maximale horizontale pieksnelheden boven en rondom deze voorkomens. Deze berekeningen bevestigen dat er een kleine kans op schade bestaat door geïnduceerde bevingen boven of rondom deze voorkomens.

De omvang van het gebied waar mogelijk schade kan optreden wordt bepaald door de magnitude, de diepte en de duur van de beving en de lokale grondsamenstelling en aard en conditie van de bebouwing. Bij een beving die krachtig genoeg is om schade te veroorzaken, is het aantal potentiële schadegevallen binnen dit gebied sterk afhankelijk van de dichtheid van bebouwing, terwijl de mate van schade (geen, lichte, matige) op een bepaalde afstand van het epicentrum in grote mate wordt bepaald door het type bebouwing, de staat van onderhoud en de lokale bodemgesteldheid. Deze afhankelijkheid wordt verder beschreven in het TNO rapport⁸.

De tabel hieronder geeft de historische schademeldingen, gerelateerd aan bevingen in voorkomens genoemd in dit winningsplan. Voor al deze meldingen betreft het "lichte, niet constructieve schade" die vergoed is (of wordt) wanneer duidelijk is dat de schade veroorzaakt is door NAM.

Jaar van schademelding	Datum beving	Bevend veld	Aantal meldingen
2004	21-jun-04	Eleveld	2
2006	10-jan-06	Eleveld	1
2008	26-aug-08	Eleveld	1
2014	5-feb-14	Eleveld	7
2015	5-feb-14	Eleveld	4
2016	5-feb-14	Eleveld	1

Mb
24
lid
1r

D4) Maatregelen om bodemtrillingen te voorkomen / te beperken

Het KNMI kan met behulp van het huidige monitoringsnetwerk aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter lokaliseren. De leidraad¹³, geeft aan dat voor de voorkomens in risicoklasse I geen additionele monitoringmaatregelen hoeven te worden getroffen.

Eventuele verdere monitoring zal evenwel in overweging genomen worden. Hierover zal overleg met de omgeving plaatsvinden. Hierbij kan gedacht worden aan het plaatsen van versnellingsmeters boven de seismisch actieve voorkomens in dit winningsplan.

Mb
24
lid
1s

D5) Maatregelen die gevolgen van schade door bodemtrillingen beperken of voorkomen

Voor mogelijke schade veroorzaakt door aardbevingen die worden veroorzaakt door gaswinning rust op de NAM de verplichting deze te vergoeden overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht. Er is een schaderegeling opgesteld voor schade veroorzaakt door aardbevingen als gevolg van gaswinning en/of opslag. Deze regeling is beschreven op de website www.namplatform.nl en in de folder "Bodemdaling" (www.nam.nl).

Ondertekening

Naam:
Functie: Asset Manager Land

Datum: 9/9/16
Plaats: Assen

Bijlage 1: Kentallen bodemdaling en onzekerheidsanalyse bodemdaling

Enkele algemene kentallen voor de in dit winningsplan beschreven voorkomens zijn samengevat in Tabel 1.1. Deze (gemiddelde) kentallen reflecteren een zeer vereenvoudigd model van de voorkomens. De omvang van de voorkomens worden weergegeven in figuur C3, waarbij in groen het gasvoerend en in blauw het watervoerend gedeelte is aangegeven van het reservoir dat expliciet wordt gemodelleerd in het reservoir model. Dit reservoirmodel ligt ten grondslag aan de bodemdalingsberekeningen zoals gepresenteerd in dit winningsplan.

Tabel 1.1: Enkele kentallen ter indicatie van de in dit winningsplan beschreven voorkomens.

	Assen	Assen-Zuid	Een	Eleveld	Vries-Centraal	Vries-Noord
Diepte veld [m] ¹⁶	2875	3150	2630	3140	3027	2960
Gemiddelde dikte reservoir [m] ³	50	150	45	100	149	138
Initiële druk [bar]	335	377	306	382	356	342
Druk in 2016 [bar]	166	377	213	75 ¹	97	80
Eind druk	146	377 ²	189	33	94	66
C _m [10 ⁻⁵ bar ⁻¹]	0,51	0,4	0,49	0,48	0,58	0,60

	Vries-Zuid	Witten	Witterdiep	Zevenhuizen	Zevenhuizen-West
Diepte veld [m]	3060	3080	2892	2625	2500
Gemiddelde dikte reservoir [m]	140	150	125	75	160
Initiële druk [bar]	356	360	343	306	288
Druk in 2016 [bar]	272	360	81	40	288
Eind druk [bar]	237	360 ²	81 ²	35	288 ²
C _m [10 ⁻⁵ bar ⁻¹]	0,43	0,44	0,52	0,56	0,54

- 1) *Eleveld: De drukken in de tabel geven de gemiddelde reservoirdruk weer over de compartimenten.*
- 2) *Witterdiep, Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West: Geen verwachte (verdere) productie in Mid Case*
- 3) *Dit betreft de totale dikte van de zandsteenlaag (water- plus gasvoerend gedeelte). Voor het Assen voorkomen is de dikte van de gaskolom genomen omdat het watervoerend gedeelte van de zandsteenlaag in drukcommunicatie staat met de Norg UGS die zich op een hogere gemiddelde druk bevindt.*

Onzekerheidsanalyse voor de bodemdalingsprognose

Om een inschatting te maken van de onzekerheid over de toekomstige bodemdaling voor de voorkomens in dit winningsplan is de onzekerheid in de C_m (compressibiliteit) gecombineerd met de verschillende depletiewaarden (DP) die volgen uit de scenario's voor de productievoorspellingen. De C_m onzekerheid bevat meerdere componenten: onzekerheid over het compactiegedrag, onzekerheid over de depletierende dikte en onzekerheid over de compressibiliteit op basis van coreplug metingen. Niet al deze onzekerheden zijn kwantitatief te bepalen en daarom is er voor een inschatting ervaring uit het verleden gebruikt. Voor een nieuw voorkomen op land wordt deze onzekerheid geschat op 75% op basis van ervaring uit het verleden. Na één of meerdere bodemdalingsmetingen is meer kennis beschikbaar gekomen over de combinatie van de depletierende dikte en compressibiliteit waarmee de onzekerheid geschat wordt op 25%. De onzekerheid voor de DP volgt uit de reservoirmodellen voor de "low-mid-high case". De vermenigvuldiging van de C_m met de DP geeft een maat voor de compactie. Wanneer een hoge C_m met een hoge DP wordt vermenigvuldigd geeft dit een maximum scenario voor de onzekerheid. Een combinatie van lage waarden geeft een minimum.

¹⁶ Voor "diepte veld" is hier de minimale diepte van de top structuurkaart gebruikt

De verwachte bodemdaling is doorgerekend met de Geertsma en van Opstal methode¹⁷. Om de impact van de onzekerheid in de gekozen parameters te berekenen is gebruik gemaakt van Geertsma¹⁸. Geertsma geeft een eenvoudige formule om de maximale bodemdaling te berekenen voor een cilindrisch compacterend reservoir:

$$H_{max} = 2 C_m (1 - \nu) \Delta P H \left(1 - \frac{D/R}{\sqrt{1 + (D/R)^2}} \right)$$

De straal van dit model (effectieve reservoir straal in Tabel 1.2) is dusdanig gekozen dat de verwachte bodemdaling in het diepte punt overeenkomt met de waarde die wordt berekend met het Geertsma en van Opstal model. Na deze kalibratiestap wordt de bovenstaande formule gebruikt om de onzekerheid voor de bodemdaling te bepalen.

Waarbij:

D: Diepte veld [m]

H: Depletierende reservoir dikte [m], in deze analyse constant gehouden omdat de onzekerheid over de depletierende dikte verdisconteerd is in de Cm onzekerheid.

ΔP: reservoir depletie (huidige druk – eind druk) [bar]

ν: Poisson's ratio [-]

R: "effectieve" straal van het veld [m], waarbij de straal wordt gekozen op basis van een vergelijking tussen de maximale voorspelde bodemdaling boven de verschillende voorkomens zoals berekend met het bodemdalingsmodel gebaseerd op de werkelijke veldgeometrie.

Cm: Compressibiliteit van het veld [10^{-5} bar^{-1}]

De parameters die gebruikt zijn in deze onzekerheidsanalyse zijn te vinden in Tabel 1.2. Tabel 1.3 toont de onzekerheden zoals bepaald voor de voorkomens in dit winningsplan.

Tabel 1.2: Parameters voor de bepaling van de bodemdalingonzekerheid met de Geertsma formule

Voorkomen	Compressibiliteit (10^{-5} bar^{-1})	Nog te verwachten drukdaling (bar)	Depletierende reservoir dikte (m)	Reservoir diepte (m)	Effectieve reservoir straal (m)	Poisson's ratio
Assen					1700	0,2
Assen-Zuid					1000	0,2
Een					1600	0,2
Eleveld					2350	0,2
Vries-Centraal					200	0,2
Vries-Noord		ZIE TABEL 1.1			1800	0,2
Vries-Zuid					2250	0,2
Witten					200	0,2
Witterdiep					700	0,2
Zevenhuizen					1600	0,2
Zevenhuizen-West					900	0,2

¹⁷ Geertsma J. and Van Opstal G., "A Numerical Technique for Predicting Subsidence Above Compacting Reservoirs Based on the Nucleus of Strain Concept", Verhandelingen Kon. Ned. Geol. Mijnbouw. Gen., Vol. 28, pp. 63-78, 1973a.

¹⁸ Geertsma, J., A basic theory of subsidence due to reservoir compaction: The homogeneous case, Verh. K. Ned. Geol. Mijnbouwkd. Genoot., 28, 43 – 62, 1973a.

Tabel 1.3: Onzekerheid voor de voorspelde bodemdaling per voorkomen door productie uit het betreffende voorkomen (2016 tot einde productie)

Voorkomen	Te verwachten drukdaling (bar)			Compressibiliteit (10 ⁻⁶ bar ⁻¹)	Onzekerheid compressibiliteit	Nog te verwachten bodemdaling in diepste punt (cm)	Ondergrens voor de nog te verwachten bodemdaling in diepste punt (cm)	Bovengrens voor de nog te verwachten bodemdaling in diepste punt (cm)
	Mid Case productie scenario	Low Case productie scenario	High Case productie scenario					
Assen	21	0	50	0,51	25%	<2	<2	<2
Assen-Zuid*	0	0	99	0,40	75%	Geen daling	Geen daling	<2
Een	24	0	107	0,49	25%	<2	<2	<2
Eleveld	42	18	55	0,48	25%	<2	<2	<2
Vries-Centraal	3	0	34	0,58	25%	<2	<2	<2
Vries-Noord	14	0	26	0,6	25%	<2	<2	<2
Vries-Zuid	36	0	49	0,43	25%	<2	<2	<2
Witten*	0	0	92	0,44	75%	Geen daling	Geen daling	<2
Witterdiep	0	0	7	0,52	25%	<2	<2	<2
Zevenhuizen	5	0	20	0,56	25%	<2	<2	<2
Zevenhuizen-West*	0	0	68	0,54	75%	Geen daling	Geen daling	<2

* De velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen in het verwachte Mid Case en Low Case scenario nooit produceren waardoor er in deze scenario's voor deze voorkomens geen bodemdaling zal optreden door productie uit deze voorkomens.

Aquifers (watervoerende lagen)

Mogelijke drukdaling in de aquifers zal leiden tot bodemdaling. Voor de aquifers die behoren tot de voorkomens in dit winningsplan wordt aangenomen dat ze tijdens de productieperiode voor 50% meedalen met de gasdruk. Dit betekent dat wanneer de gasdruk met 200 bar is gedaald, de druk in de aangrenzende aquifers met 100 bar is gedaald. Na de productieperiode wordt aangenomen dat de druk in de aangrenzende aquifers gelijk is aan die in het gasveld.

De verwachting is dat met deze aanname de compactie in de aquifers en daarmee de bodemdaling boven deze aquifers overschat wordt in de berekeningen. Deze verwachting wordt bevestigd door de vergelijking tussen het model en de metingen zoals getoond in figuur C1: de gemodelleerde bodemdaling is over het algemeen hoger dan de gemeten bodemdaling boven de aquifers. Aangezien de aanname over de drukdaling in aquifers al conservatief is, is er verder geen onzekerheidsanalyse uitgevoerd voor de drukdaling in de aquifers.

Bijlage 2: Risico voor bodembeweging als gevolg van reservoirstimulatie

Risico voor bodembeweging als gevolg van zuurstimulatie van het reservoir

De kans op eventuele bodembeweging als gevolg van een kortdurende zuurstimulatie is verwaarloosbaar gezien de beperkte volumes die gebruikt worden. Dit is een activiteit die met grote regelmaat en wereldwijd in de olie en gas industrie toegepast wordt en voor zover bekend zijn dergelijke gevolgen nog nooit gerapporteerd.

Risico voor bodembeweging als gevolg van hydraulische stimulatie van het reservoir

Hydraulische stimulatie - Algemeen

Om de gaswinning te bevorderen, of op gang te brengen, zijn werkzaamheden op bestaande locaties mogelijk. Om de doorlatendheid van het gashoudende gesteente te vergroten gebruiken operators de hydraulische stimulatie-techniek. Deze techniek wordt al sinds de jaren 50 regelmatig en succesvol toegepast in Nederland. Dankzij gebruik van deze techniek wordt er meer aardgas uit bestaande en nieuwe gasvelden geproduceerd.

Bij hydraulische stimulatie wordt vloeistof onder hoge druk via de boorput in het gasveld gebracht. Door de hoge druk ontstaan op gecontroleerde wijze plaatselijk kleine scheuren in het gashoudende gesteente dat zich meestal op een diepte van ruim drie kilometer bevindt. De vloeistof bestaat uit water (90%), chemicaliën (2%) en kleine keramiek korrels (8%). De korrels blijven als opvulmiddel in het gesteente achter. Zij houden de gecreëerde scheuren open zodat het gas gemakkelijker naar de boorput kan stromen. Meer dan de helft van de vloeistof wordt weer teruggewonnen, de rest blijft achter in het gashoudende gesteente en kan daaruit niet vrijkomen.

Verdere uitleg over de techniek en werkzaamheden op locaties waar gestimuleerd wordt staan beschreven op de website van NAM (nam.nl). Onder de algemene informatie bevindt zich ook een document "Risico duiding conventioneel fracken in Nederland" waarin meer achtergrond informatie wordt gegeven.

Analyse van een mogelijk seismische dreiging

De seismische dreiging geassocieerd met hydraulische stimulatie in Nederland wordt als zeer laag ingeschat. In de afgelopen 50 jaar zijn in Nederland meer dan 220 stimulaties uitgevoerd. Hierbij zijn geen voelbare bevingen geconstateerd.

Dat de kans op seismiciteit zeer klein is wordt bevestigd in het rapport van Witteveen en Bos (W&B) uit 2013 (Witteveen en Bos, "Aanvullend onderzoek naar mogelijke risico's en gevolgen van de opsporing en winning van schalie- en steenkoolgas in Nederland", Rapport aan Ministerie EZ, 2013). In dit rapport is een mogelijk verband tussen hydraulische stimulatie en aardbevingen onderzocht, aan de hand van alle sinds 1986 uitgevoerde stimulaties in Nederland en de waarnemingen van aardbevingen gedurende die periode. Hierin wordt gesteld dat er geen duidelijk verband is tussen hydraulische stimulatie en aardbevingen. Van de 94 bestudeerde stimulaties kan er bij slechts 1 stimulatie een mogelijk verband met een aan het oppervlak niet voelbare beving niet volledig uitgesloten worden.

Locatie specifieke risico analyse voor hydraulische stimulatie

Zonder een specifiek boorplan (voor nieuwe putten) of, in geval van het stimuleren van een bestaande put, een specifiek stimulatieplan is het niet mogelijk om een locatie specifieke risico analyse of duiding te geven. Deze zal worden vastgelegd in een werkveiligheidsplan dat als onderdeel van een VG aanvraag ingediend zal worden bij elk gericht boorplan of stimulatieplan.

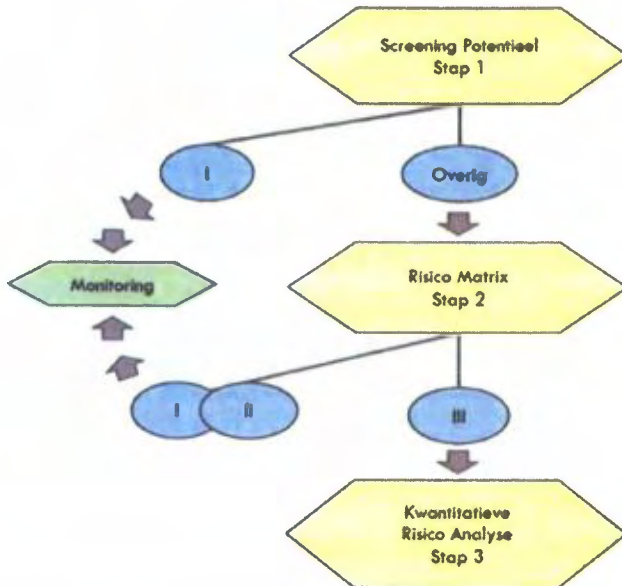
In die locatie specifieke risico analyse zal ingegaan worden op:

- Status en integriteit van de put
- Integriteit van de afdekkende lagen
- Hydraulische stimulatie (gebruikte vloeistof samenstelling en –volumes, afstand van gekarteerde breuken)
- Injectiedrukken en gevolg voor spanningscondities in het reservoir
- Locatie van de put ten opzichte van waterwingebieden en intrekgebieden

Bijlage 3: Samenvatting SRA en gebruikte gegevens m.b.t. de SRA voor de voorkomens in dit winningsplan

Samenvatting SRA

Recent heeft SodM een tijdelijke richtlijn voor Seismische Risico Analyse (SRA) gepubliceerd (methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016). De SRA gaat uit van het schema zoals getoond in Figuur 3.1.

Figuur 3.1: Schematische weergave van de verschillende stappen en risico categorieën (I, II, III) in de seismische risico inventarisatie (conform SodM, 2016)

Stap 1:

In stap 1 worden alle voorkomens bekeken. De voorkomens die direct in risicocategorie I (zeer laag seismisch risico) vallen worden gekarakteriseerd doordat ze:

- Voorkomens zijn die niet seismisch actief zijn geweest.
- Voorkomens zijn waarvoor de kans laag is dat ze in de toekomst seismisch actief kunnen worden (volgens de DHAIS "Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit" methodiek) en/of waarvoor op basis van reservoircompactie of mogelijke breukverplaatsing de waarde voor de mogelijke maximale bevingsmagnitude (M_{max}) laag uitvalt ($M < 2,5$).
- Voorkomens die niet meer produceren.

Voorkomens die niet aan deze criteria voldoen schuiven door naar stap 2.

Stap 2:

In deze stap worden alle voorkomens bekeken die

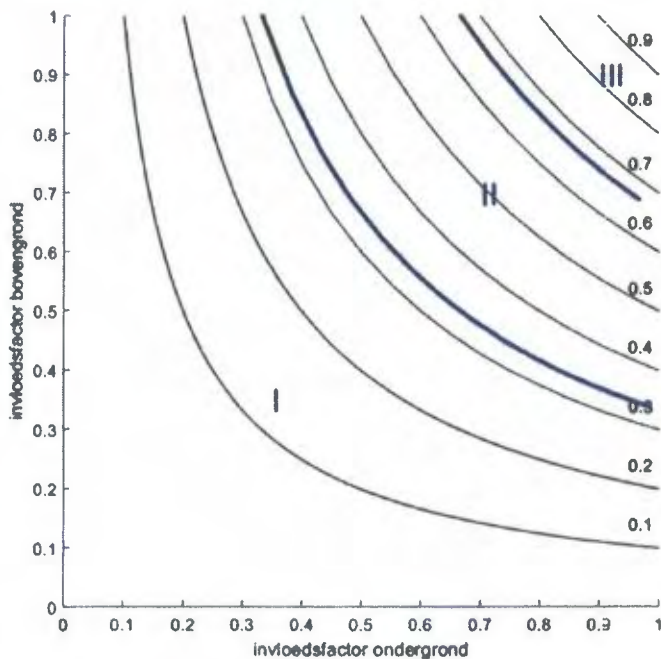
- seismisch actief zijn geweest en
- een hogere toekomstige kans op seismiciteit hebben (volgens de DHAIS methodiek) en waarvoor op basis van reservoircompactie of mogelijke breukverplaatsing de waarde voor M_{max} ("maximale bevingsmagnitude") hoger uitvalt dan $M=2,5$

In stap 2 wordt op basis van een risico matrix benadering het risico van geïnduceerde aardbevingen verder gekwalificeerd. Figuur 3.2 geeft een schematische weergave van de verschillende factoren die bepalen of een geïnduceerde beving kan resulteren in een sterke groundbeweging (de "invloedfactoren ondergrond") en de verschillende factoren die invloed hebben op de grootte van de mogelijke gevolgen (de "invloedfactoren bovengrond").

Figuur 3.2: Schematische weergave van de bedreigingen en gevolgen van geïnduceerde bevingen en de verschillende invloedfactoren die daarbij een rol spelen (SodM, 2016).

In de risico matrix analyse worden de verschillende factoren zoveel mogelijk kwantitatief geanalyseerd en op basis van de uitkomst per factor gerankt. Over de scores van de individuele factoren wordt gesommeerd, zodat een totaalscore voor zowel de invloedfactoren ondergrond als de invloedfactoren bovengrond wordt bepaald. Deze worden genormaliseerd met het maximaal te behalen aantal punten voor ondergrond cq. bovengrond en in de risico matrix tegen elkaar uitgezet waarmee kwalitatief een risicocategorie wordt bepaald (zie figuur 3.3).

Figuur 3.3: De risicomatrix. De zwarte lijnen zijn lijnen van gelijk genormaliseerd risico. De verdeling in categorieën is gedaan op basis van 1/3 en 2/3 van het genormaliseerde risico. (SodM, 2016).

De mogelijke seismische dreiging volgt uit een analyse en score van de volgende invloedfactoren voor de ondergrond:

- Veld indicator DHAIS. Dit is een methode die beschrijft hoe – per voorkomen - de kans op het mogelijk optreden van een beving kan worden berekend aan de hand van ondergrondse kenmerken.
- Realistisch sterkste beving (Mmax). Voor een realistische inschatting van de sterkste beving zijn twee verschillende benaderingen genomen:
  1. een bepaling van de compactie-energie die beschikbaar is in een producerend gasveld en kan leiden tot een beving en
  2. een maat voor de mogelijke bevingsmagnitude als de langste breuk in het producerende veld in zijn geheel in één keer in beweging zou komen.

Methode [1] resulteert doorgaans in lagere waarden voor Mmax dan methode [2]. Dit kan er op duiden dat de totale hoeveelheid beschikbare energie die tot een beving kan leiden waarschijnlijk niet voldoende is om de grootste breuken in een veld in één keer in beweging te brengen.

- Ligging van het voorkomen. In de SRA methodiek (SodM, 2016) wordt er een onderscheid gemaakt tussen velden ten noorden van de lijn Amsterdam-Arnhem en velden ten zuiden van deze lijn. Dit onderscheid is gemaakt op basis van observaties. Er is nog nooit een aardbeving waargenomen ten zuiden van de lijn Amsterdam-Arnhem.
- Opslingering; de ondiepe ondergrond kan een opslinging veroorzaken van de seismische golven en wordt daarom boven het veld gekarakteriseerd. Voor relatief slappe ondergrond (veen, klei) is dit effect groter dan voor relatief stevige ondergrond (zand)

Het mogelijke gevolg van een beving volgt uit een analyse en score van de invloedfactoren bovengrond: bevolkingsdichtheid, industrie, speciale gebouwen, vitale infrastructuur en de aanwezigheid van dijken.

- Voor de bepaling van de bevolkingsdichtheid wordt de CBS Statline data gebruikt; hierbij krijgt de categorie flats/appartementencomplexen extra aandacht in de uiteindelijke score.
- Industriële inrichtingen, speciale gebouwen en vitale infrastructuur en dijken worden in kaart gebracht m.b.v. de risicokaart. (<http://www.risicokaart.nl>)

De laatst genoemde drie factoren (speciale gebouwen, vitale infrastructuur en de aanwezigheid van dijken) zijn van invloed op een mogelijk gevolgrisco voor schade en veiligheid. Het is echter zeer onwaarschijnlijk dat de geïnduceerde bevingen kunnen leiden tot een dergelijk gevolgrisco omdat de bevingen te zwak zullen zijn om een bedreiging te vormen voor deze objecten. Deze gevolgen zijn tot nu toe dan ook nooit waargenomen.

Indien uit het voorgaande blijkt dat voorkomens binnen een Winningsplan in risico categorie III vallen gaan deze door naar Stap 3

Stap 3:

In deze stap worden alleen de voorkomens die in Categorie III vallen verder bestudeerd. Voor deze voorkomens dient een Kwantitatieve Risico Analyse uitgevoerd te worden. Van alle bekende voorkomens in Nederland valt alleen het Groningen gasveld in deze categorie.

Uitwerking SRA voor de voorkomens in dit winningsplan

Stap 1: Inschatten risicopotentieel voor de verschillende voorkomens

De kans op beven van een olie- of gasvoorkomen

In de studie 'Deterministische Hazard Analyse voor Geïnduceerde Seismiciteit (DHAIS)¹⁹ is onderzocht welke eigenschappen (geologische, productietechnische en geomechanische eigenschappen) van de olie- en gasvoorkomens invloed hebben op het wel of niet optreden van aardbevingen. In 2012 is een update van deze studie uitgevoerd, waarin alle nieuwe data zijn meegenomen tot mei 2010²⁰.

Aan de hand van de volgende parameters van een olie- of gasvoorkomen wordt de kans op beven van dat voorkomen bepaald:

- DP/Pini: De ratio van drukval (DP) en initiële druk (Pini) in het reservoir;
- E: de verhouding tussen de Young's moduli (stijfheidsmoduli) van de 'overburden' en het reservoirgesteente;

$$E = \frac{E_{\text{hurden}}}{E_{\text{Reservoir}}}$$

Waarbij :

- B: een maat voor de breukdichtheid van het reservoir.

$$B = \frac{\text{breukoppervlakte}^{3/2}}{\text{brutogesteentevolume}} = \frac{l_b^{3/2} \cdot h^{3/2}}{A \cdot h} = \frac{l_b^{3/2} \cdot \sqrt{h}}{A}$$

Waarbij: l_b = De totale breuklengte van de intra reservoir breuken en de randbreuken van het voorkomen in meters;
 h = De maximale dikte van de gaskolom van het voorkomen in meters;
 A = De oppervlakte van het voorkomen gemeten binnen de GWC dieptecontour (in vierkante meters);

¹⁹ TNO-rapport NITG 04-171-C. Van Eijs, 2004. Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit

²⁰ TNO-rapport 2012 R10198. Van Thienen, 2012. Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit in Nederland.

De combinatie van de parameterwaarden geven een kans op beven voor een bepaald voorkomen gedurende de productietijd.

Reeds bevende voorkomens	
DP/P _{in} ≥ 28%	B > 0,86 en E ≥ 1,34: P _b = 0.42 ± 0.08
	B > 0,86 en 1,01 ≤ E ≤ 1,33: P _b = 0.19 ± 0.05
	B < 0,86 en/of E < 1,01: verwaarloosbare kans
DP/P _{in} < 28%	Verwaarloosbare kans

De waarden die zijn gebruikt in de bepaling van de DHAIS kans zijn gegeven in Tabel 3.1.

Tabel 3.1: Invoergegevens voor de bepaling van de DHAIS en de DHAIS kansen

Voorkomen	Reservoir dikte / gaskolom** (m)	Initiële druk (bar)	Verwachte totale drukdaling (bar)	Totale breuklengte (km)	Reservoir oppervlakte (km ²)	Maximale waargenomen aardbeving	Aantal aardbevingen per jaar	DHAIS E	DHAIS B	DHAIS kans
Assen	50	335	189	7,2	3,5	geen	<5 per jaar	2,55	1,24	42%
Een	45	306	117	12,7	6,2	geen	<5 per jaar	2,63	1,54	42%
Eleveld	100	382	349	23,2	12,9	2,8	<5 per jaar	2,55	2,72	bevend veld
Vries-Centraal	73	356	262	15,8	7,5	1,2	<5 per jaar	2,63	2,27	bevend veld
Vries-Noord	138	342	277	15,0	6,3	1,9	<5 per jaar	2,63	3,44	bevend veld
Vries-Zuid	89	356	119	37,5	16,0	1,5	<5 per jaar	2,63	4,28	bevend veld
Witterdiep	103	343	262	6,6	1,2	1,7	<5 per jaar	2,55	4,60	bevend veld
Zevenhuizen	68	306	271	9,0	3,6	geen	<5 per jaar	1,17	1,97	19%
Assen-Zuid	80	377	99*	3.3	1.0	geen	<5 per jaar	2.55	1.72	verwaarloosbaar
Witten	60	360	92*	4.3	0.8	geen	<5 per jaar	2.55	2.90	verwaarloosbaar
Zevenhuizen-West	75	288	68*	3.5	2.2	geen	<5 per jaar	1.17	0.80	verwaarloosbaar

* De getoonde drukdaling en de DHAIS waarden van de voorkomens Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zijn volgens het High Case productie scenario. Omdat in het verwachte scenario deze voorkomens niet zullen produceren zal er geen drukdaling plaatsvinden en is de DHAIS kans voor deze voorkomens in de Mid Case verwaarloosbaar.

** Voor de DHAIS berekening wordt zowel de hoogte van de gaskolom als de totale reservoir dikte beschouwd. Het minimum van deze twee wordt gekozen voor de berekening van de "B" waarde zoals voorgeschreven door de DHAIS methodiek.

Realistisch sterkste beving

Naast de kans op beven, wordt ook de waarde voor de realistisch sterkste beving (M_{max}) bepaald om tot een oordeel te komen of een niveau 2 analyse noodzakelijk is. Er worden twee methoden gebruikt om de M_{max} waarde te bepalen: op basis van breukgeometrie en op basis van energiebalans. In de Seismisch Risico Analyse leidraad worden beide methoden gebruikt. Voor de berekeningen van de M_{max} is uitgegaan van de standaardwaarden voor de "stress drop" en "partitie coëfficiënt" die gegeven zijn in de leidraad (respectievelijk 5 MPa en 0,01). De veld specifieke waarden die benodigd zijn voor de berekeningen en de uitkomsten voor de M_{max} staan vermeld in Tabel 3.2 (behalve voor de voorkomens met verwaarloosbare DHAIS kans, zoals Assen-Zuid, Witten, Zevenhuizen-West).

Tabel 3.2: Invoergegevens voor de bepaling van de M_{max}, en de M_{max} waarden volgens de twee methoden

Voorkomen	Langste breuklengte (km)	Poisson's ratio	Breukhoogte (m)	M _{max} energiebalans	M _{max} breukslip
Assen	3,6	0,2	55	2,7	3,1
Een	4,2	0,2	50	2,7	3,1
Eleveld	5,2	0,2	110	3,5	3,6
Vries-Centraal	3,5	0,2	81	3,2	3,4
Vries-Noord	3,9	0,2	152	3,3	3,7
Vries-Zuid	4,2	0,2	98	3,2	3,5
Witterdiep	3,4	0,2	114	2,7	3,5
Zevenhuizen	2,8	0,2	75	2,9	3,2

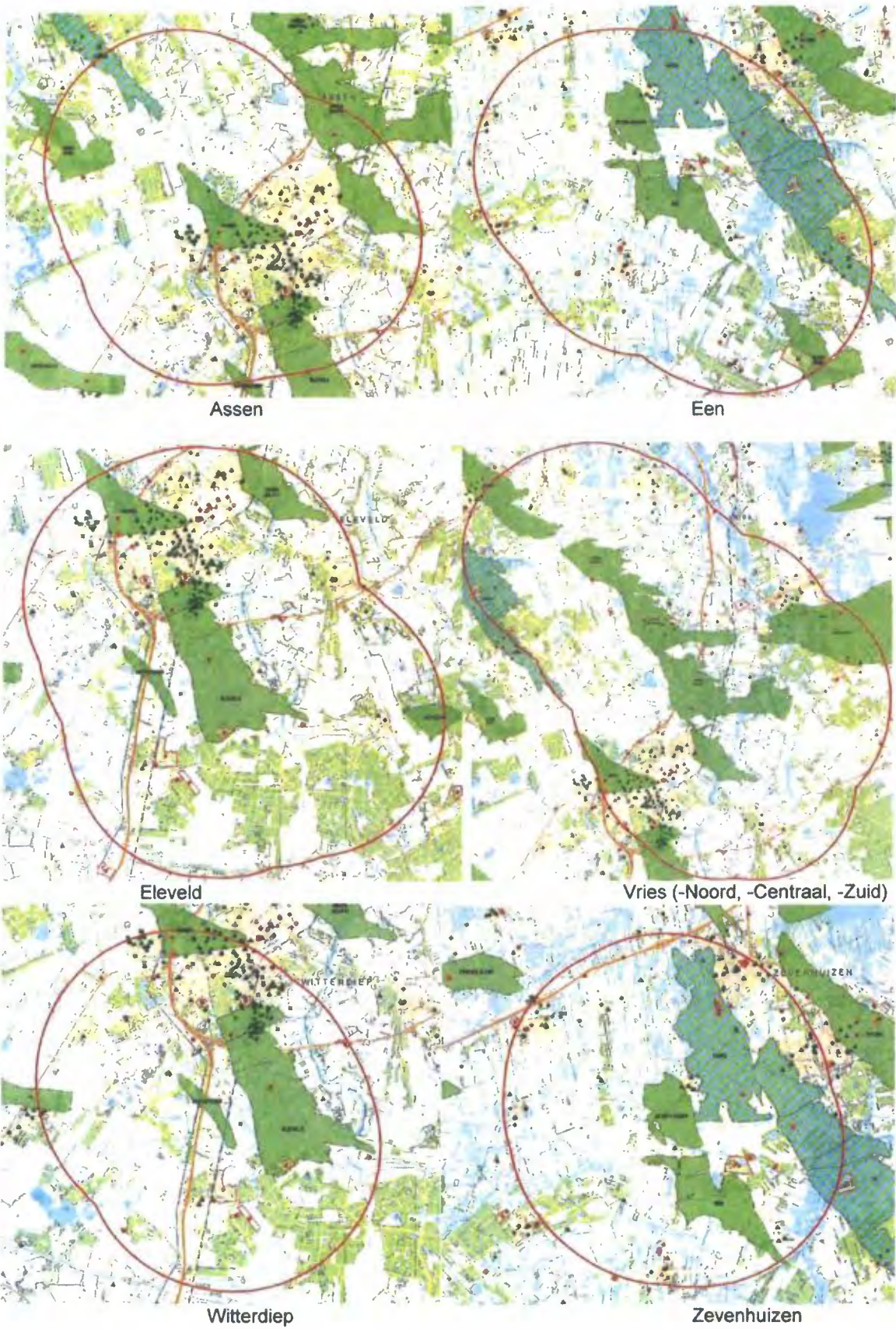
Stap 2: Risico matrix

De voorkomens Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen volgens het verwachte "Mid Case" scenario niet produceren waardoor er geen drukdaling zal plaatsvinden. Ook in het high case productie scenario voor deze voorkomens zal de drukdaling gering zijn, waarmee de kans op seismiciteit voor dit scenario volgens de DHAS methodiek "verwaarloosbaar" is. Volgens de SRA zijn verdere analyses in stap 2 voor deze voorkomens niet nodig. Voor de voorkomens Eleveld, Assen, Een, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen binnen het winningsplan Westerveld is het nodig gebleken om de risico matrix te gebruiken ("Stap 2" van de SRA). Voor elke factor die bepaald is voor de onder- en bovengrond wordt een score gegeven waarbij de som van de scores een positie geeft in de risico matrix.

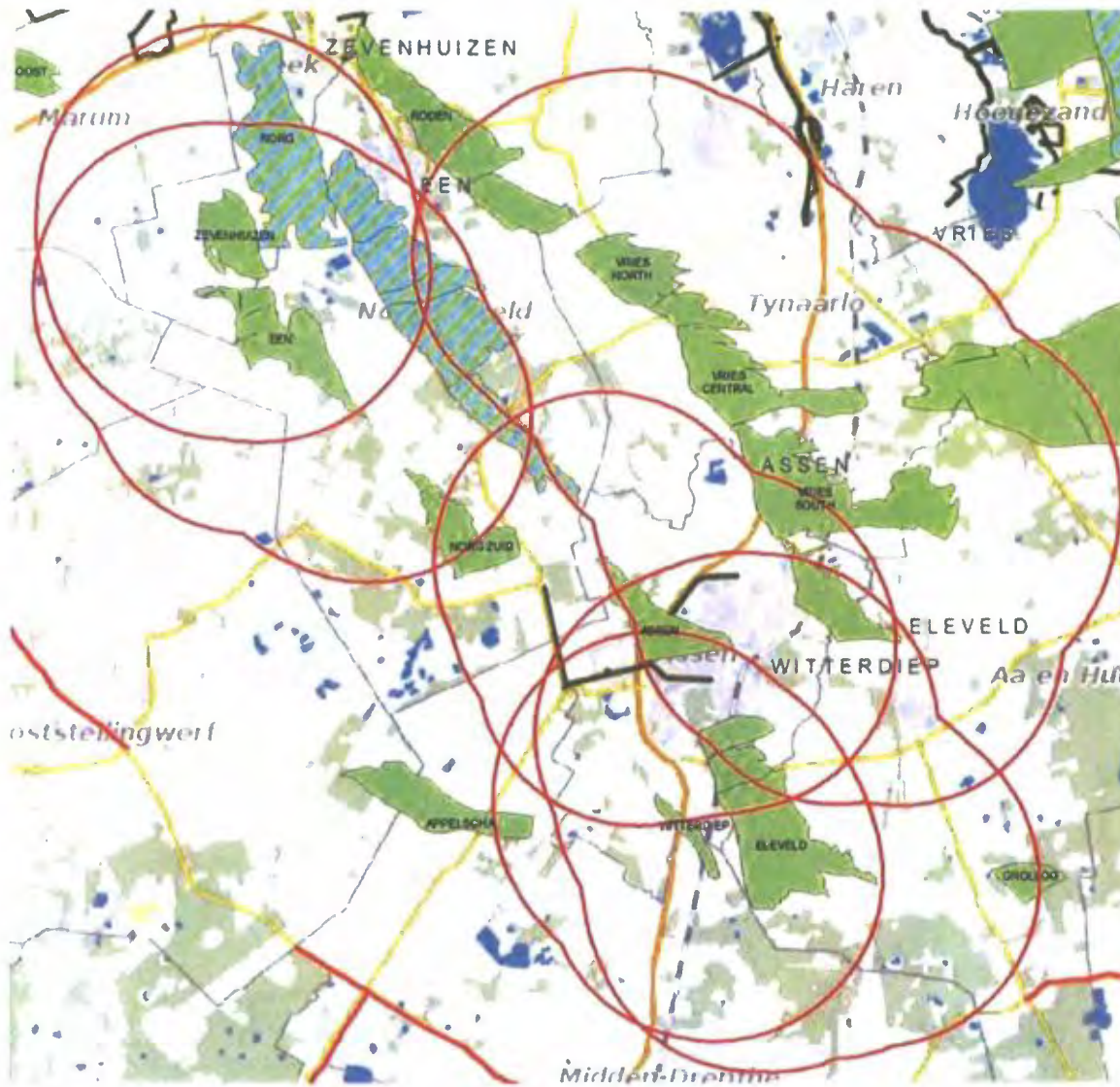
In dit deel van de bijlage worden de figuren en tabellen getoond die gebruikt zijn om tot een risicobeoordeling te komen. Figuur 3.4, 3.5 en 3.6 tonen de situaties voor respectievelijk "Bevolkingsdichtheid", "Industriële inrichtingen", "Speciale gebouwen en vitale infrastructuur" en "Dijken". Figuur 3.7 toont de kaart van de grondsoorten in de ondiepe ondergrond kaart om de mate van opslingering te bepalen. Tabel 3.3 A en B toont de evaluatie en scores voor de invloedfactoren. De risico matrix is afgebeeld in Figuur D2 (sectie D van dit winningsplan).

Figuur 3.4: Overzicht van de bevolkingsdichtheid boven de in dit winningsplan genoemde voorkomens.

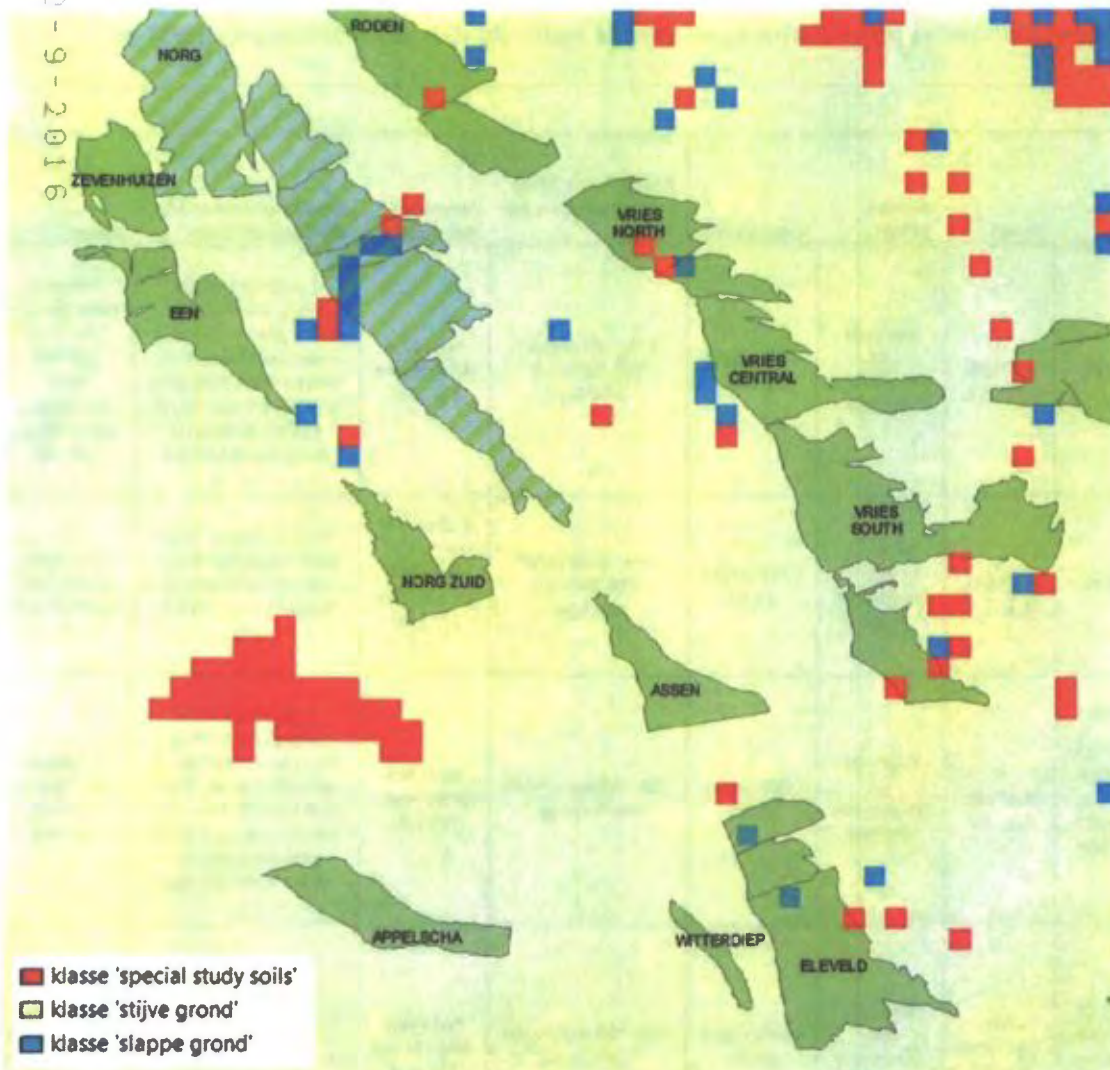

Figuur 3.5: Overzicht van de industriële inrichtingen (rode punt), ziekenhuizen (groene plus) onderwijsinstellingen (groene driehoek), tehuizen (groene x) en publieksgebouwen (groene ruit) boven de in dit winningsplan genoemde voorkomens. De rode cirkels geven de 5 km straal rond voorkomens aan die relevant is voor de SRA.

Figuur 3.6: Overzicht van de dijken. De rode cirkels geven de 5 km straal rond voorkomens aan die relevant is voor de SRA.

12-9-2016

Figuur 3.7: Overzicht van de grondsoorten in de ondiepe ondergrond om de mate van opslingsring te bepalen

Uit de analyse op basis van bovenstaande figuren volgen de scores voor de verschillende factoren. Deze zijn per voorkomen inclusief onderbouwing en uitkomst, weergegeven in Tabel 3.3.

Tabel 3.3: Kwantitatieve evaluaties (A) en daaruit voortkomende scores (B) voor de invloedfactoren onder- en bovengrond

A

Voorkomen	Dhals	Mmax	Analoge velden	Opslintering	Bevolkingsdichtheid (aantal inwoners per km ²)	Industriële inrichting	Speciale gebouwen en vitale infrastructuur	Dijken
Assen	P=42%	1 methode 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	1000 - 2500 en/of 500-1000 met flats/app.	Meerdere direct boven het veld	1 ziekenhuis en/of energievoorziening direct boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld. Meerdere scholen, tehuizen en/of publieksgebouwen direct boven het veld	Primaire dijken binnen 5 km rond het veld en/of secundaire dijken boven het veld
Een	P=42%	1 methode 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	500 - 1000 en/of 250-500 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Geen dijken binnen 5 km rond het veld
Eleveld	M ≥ 1,5 minder dan 5 bevingen per jaar	1 methode 3,6 - 4,0	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	250 - 500 en/of <250 met flats/app.	Meerdere direct boven het veld	1 ziekenhuis en/of energievoorziening direct boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld. Meerdere scholen, tehuizen en/of publieksgebouwen direct boven het veld	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Vries-Centraal	Bevend veld met M kleiner dan 1,5	Alle methodes 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	250 - 500 en/of <250 met flats/app.	Meerdere direct boven het veld	1 ziekenhuis en/of energievoorziening direct boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld. Meerdere scholen, tehuizen en/of publieksgebouwen direct boven het veld	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Vries-Noord	M ≥ 1,5 minder dan 5 bevingen per jaar	1 methode 3,6 - 4,0	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	250 - 500 en/of <250 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Vries-Zuid	M ≥ 1,5 minder dan 5 bevingen per jaar	Alle methodes 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	1000 - 2500 en/of 500-1000 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Witterdiep	M ≥ 1,5 minder dan 5 bevingen per jaar	1 methode 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	1000 - 2500 en/of 500-1000 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Zevenhuizen	P=19%	1 methode 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	500 - 1000 en/of 250-500 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld

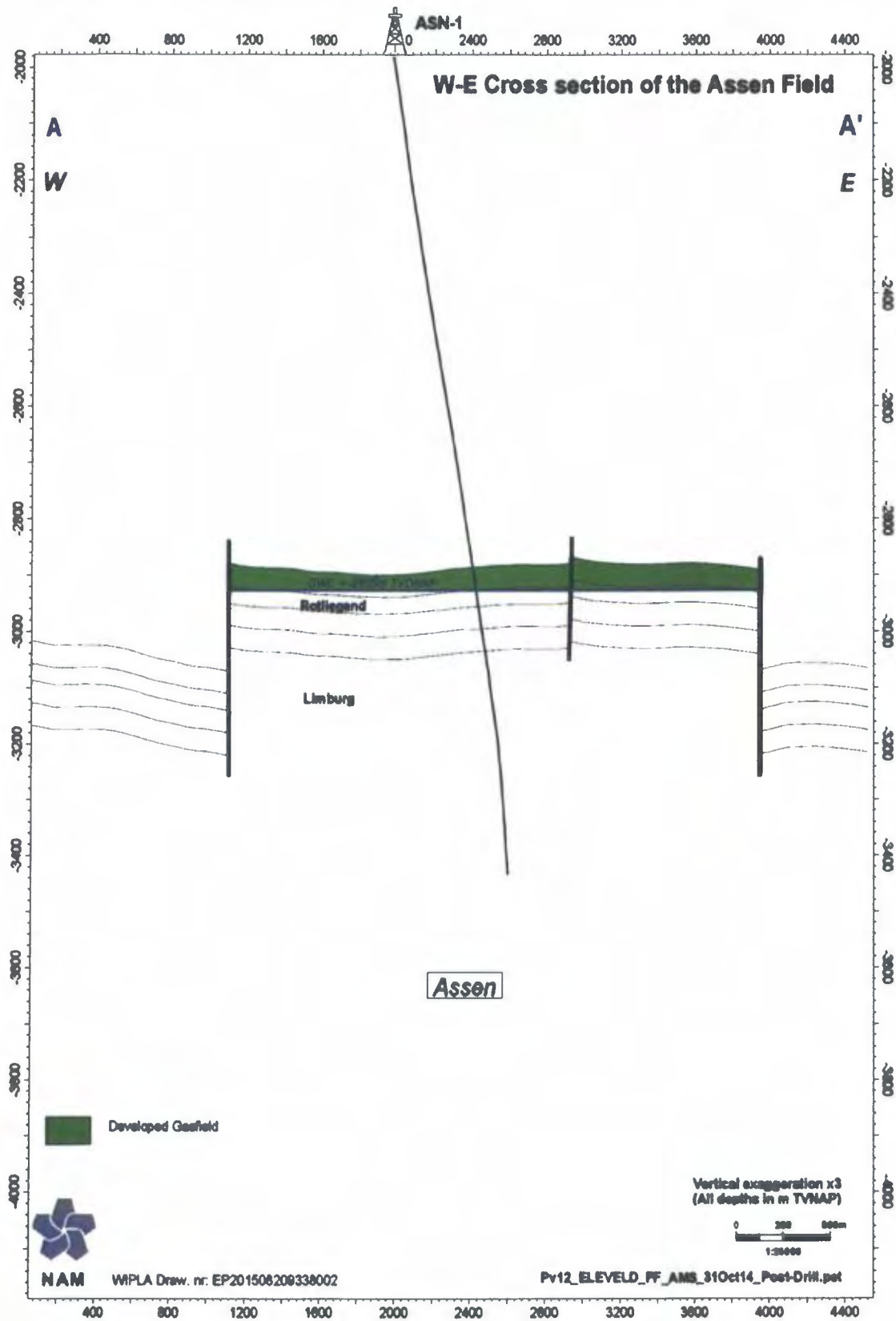
B

Voorkomen	score invloedfactoren ondergrond					score invloedfactoren bovengrond					Categorie
	Kans op beven of waargenomen bevingen	Magnitude	Ligging voorkomen	Opslingering	Genormaliseerde totaalscore ondergrond	Bevolkings dichtheid	Industriële inrichtingen	Speciale gebouwen en vitale infrastructuur	Dijken	Genormaliseerde totaalscore bovengrond	
Assen	2	1	2	0	0,36	3	4	3	3	0,81	I
Een	2	1	2	0	0,36	2	3	2	0	0,44	I
Eleveld	3	2	2	0	0,50	1	4	3	2	0,63	I
Vries-Centraal	2	2	2	0	0,43	1	4	3	2	0,63	I
Vries-Noord	3	2	2	0	0,50	1	3	2	2	0,50	I
Vries-Zuid	3	2	2	0	0,50	3	3	2	2	0,63	I
Witterdiep	3	1	2	0	0,43	3	3	2	2	0,63	I
Zevenhuizen	1	1	2	0	0,29	2	3	2	2	0,56	I

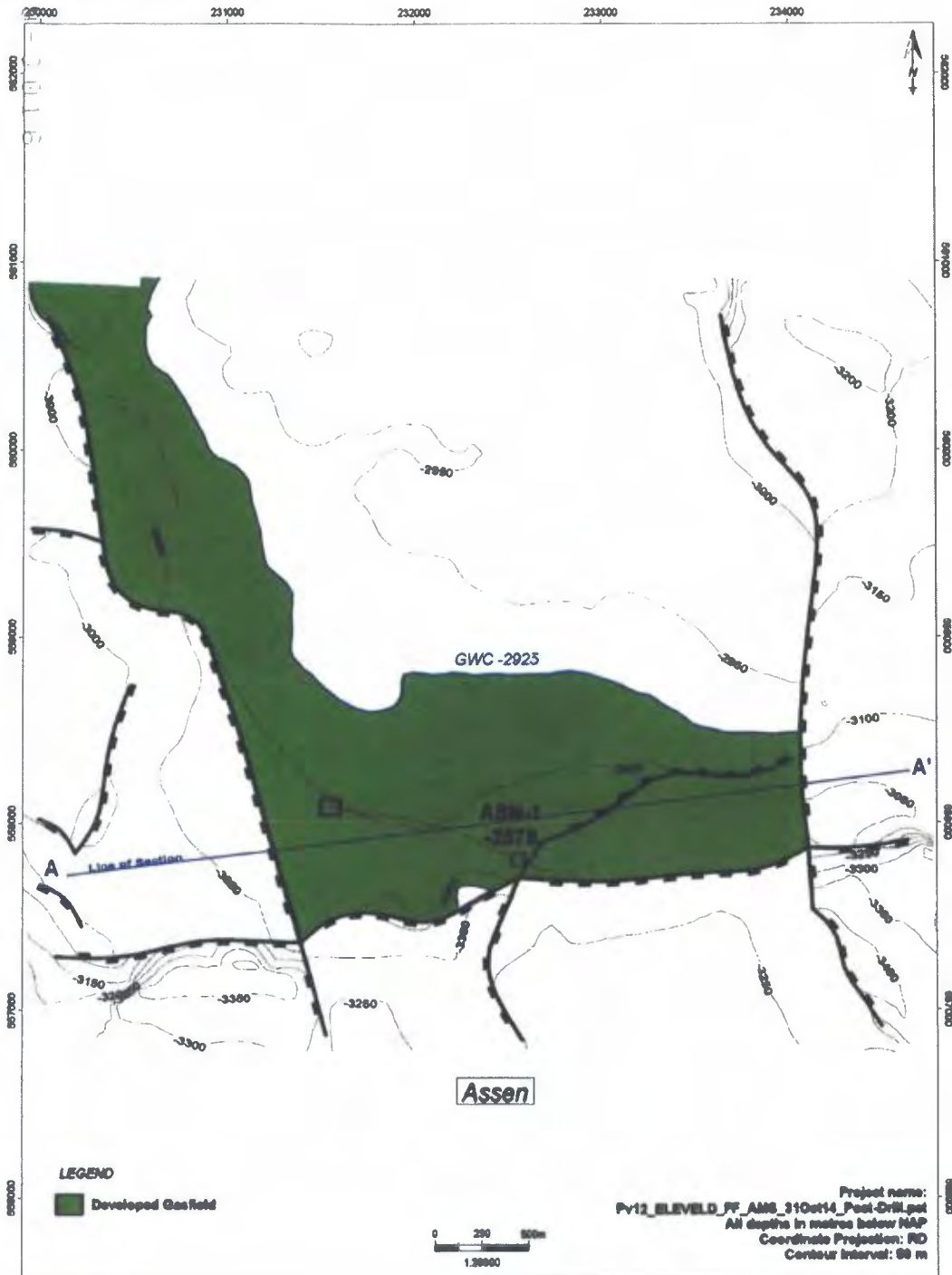

Bijlage 4: Geologische kaarten voor de voorkomens

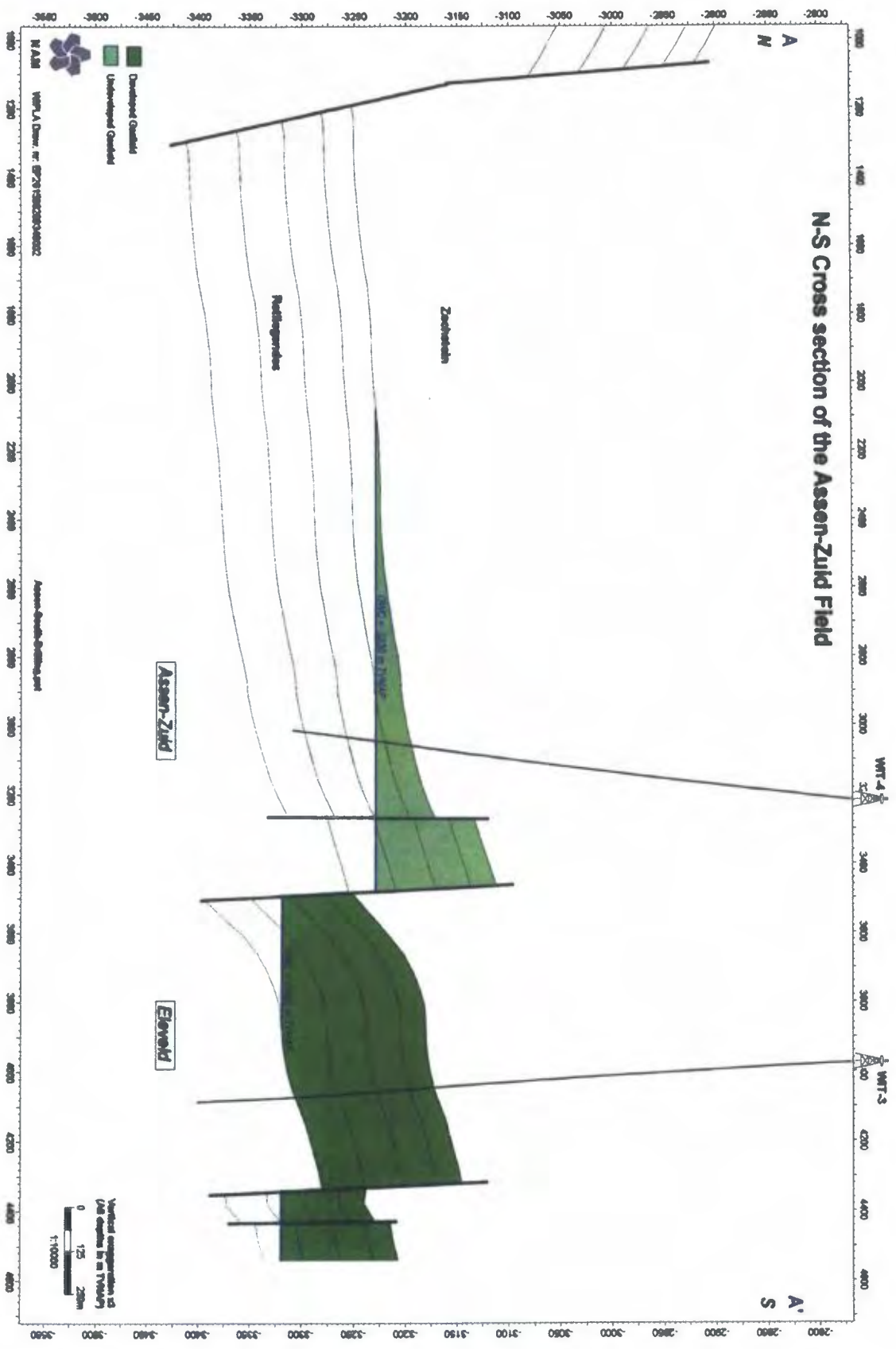
Doorsnede Assen voorkomen

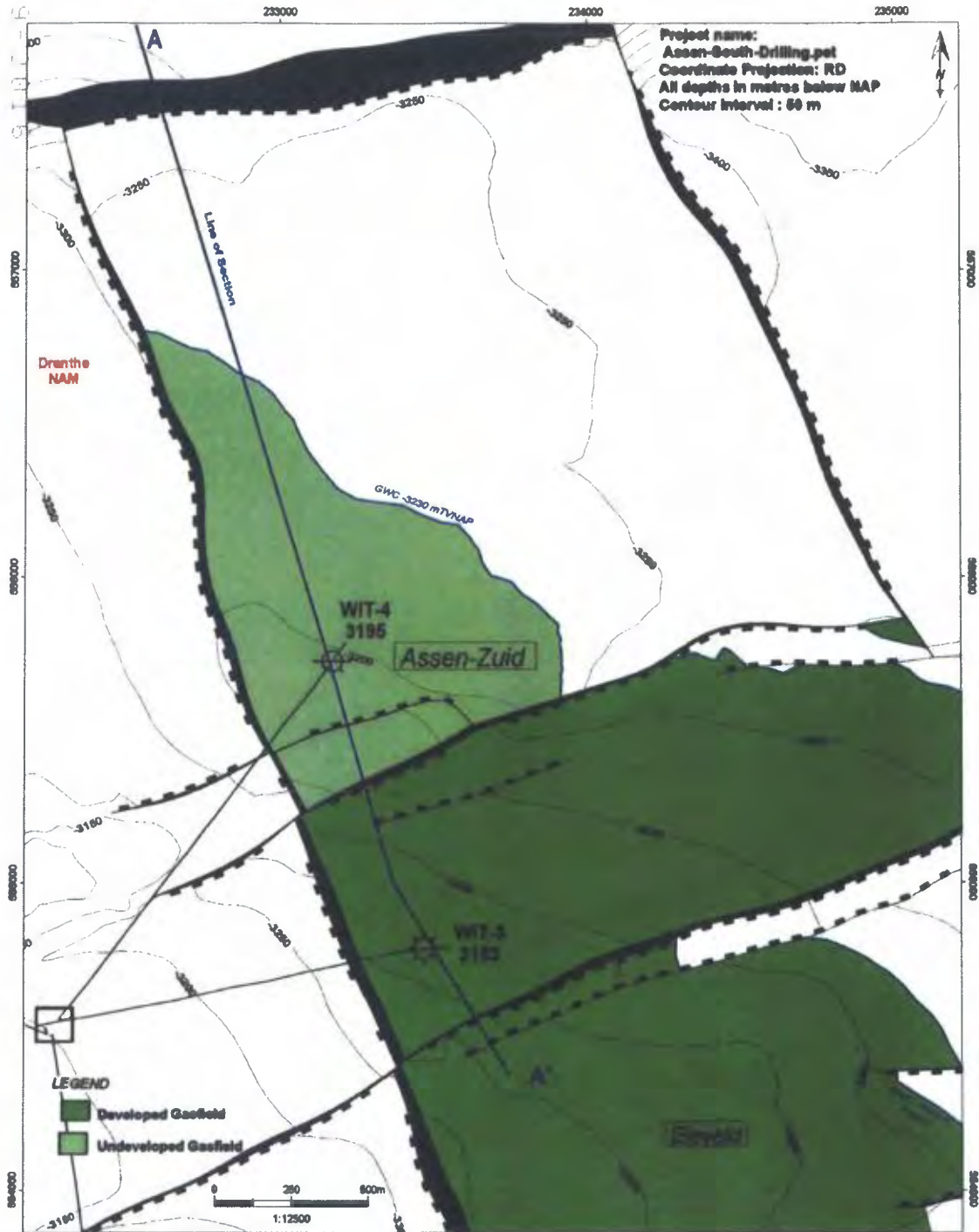
Kaart Assen voorkomen

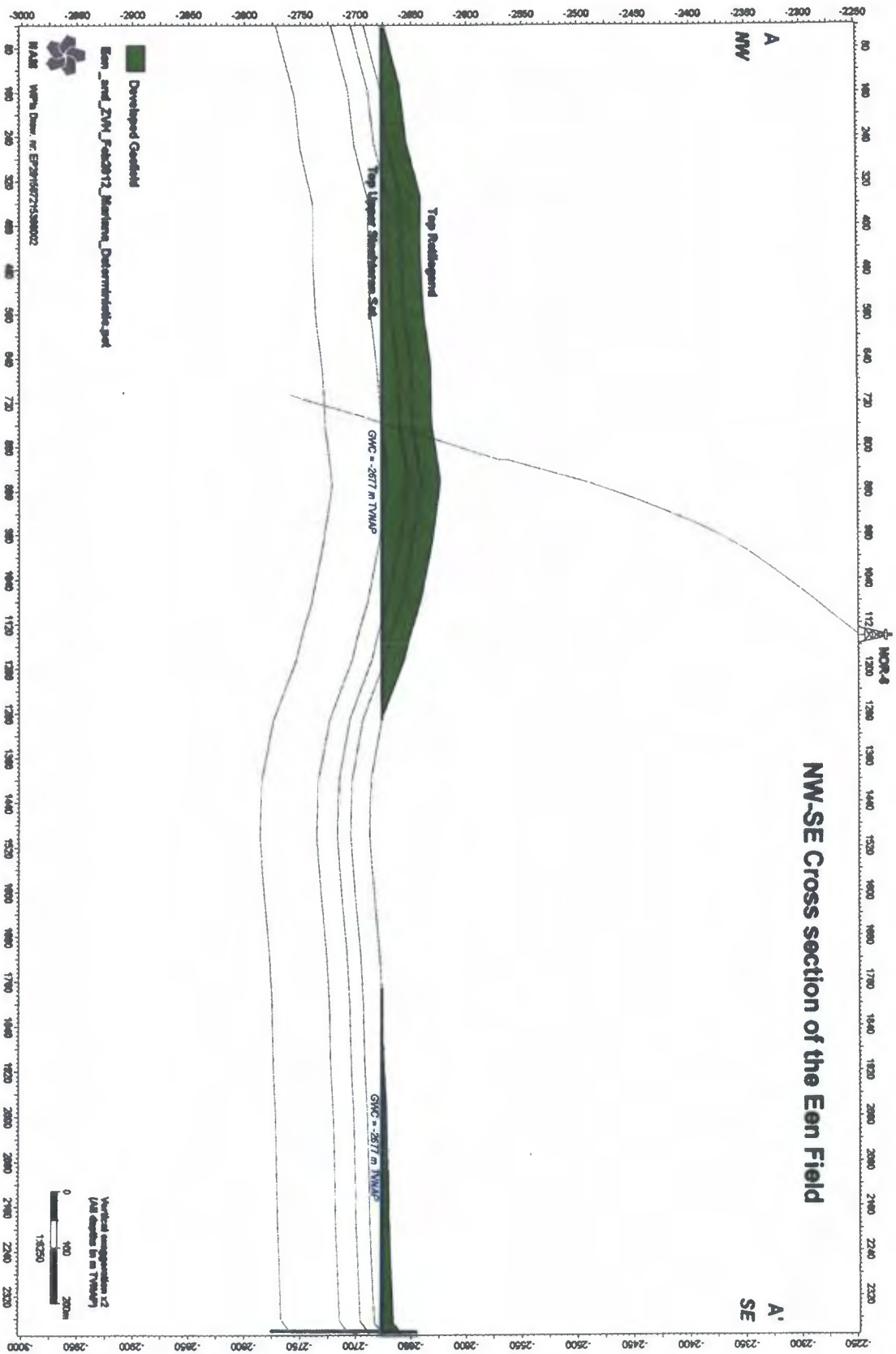
 NAM	Assen Top Rotliegend (RO)				
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WPLA	Author: Land Assen	Date: Aug 2015	Draw. No.: EP201508208338001

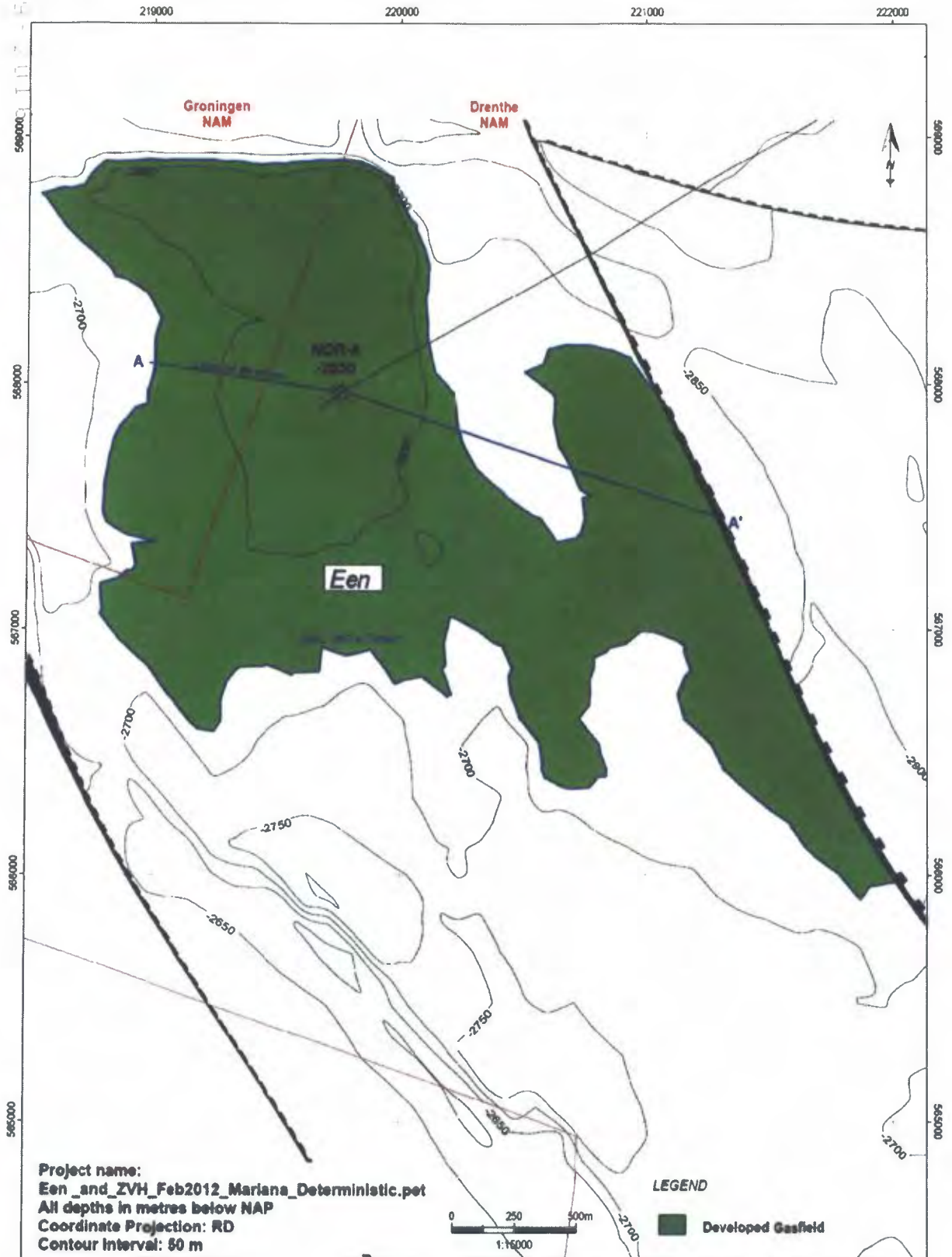
Kaart Assen-Zuid voorkomen

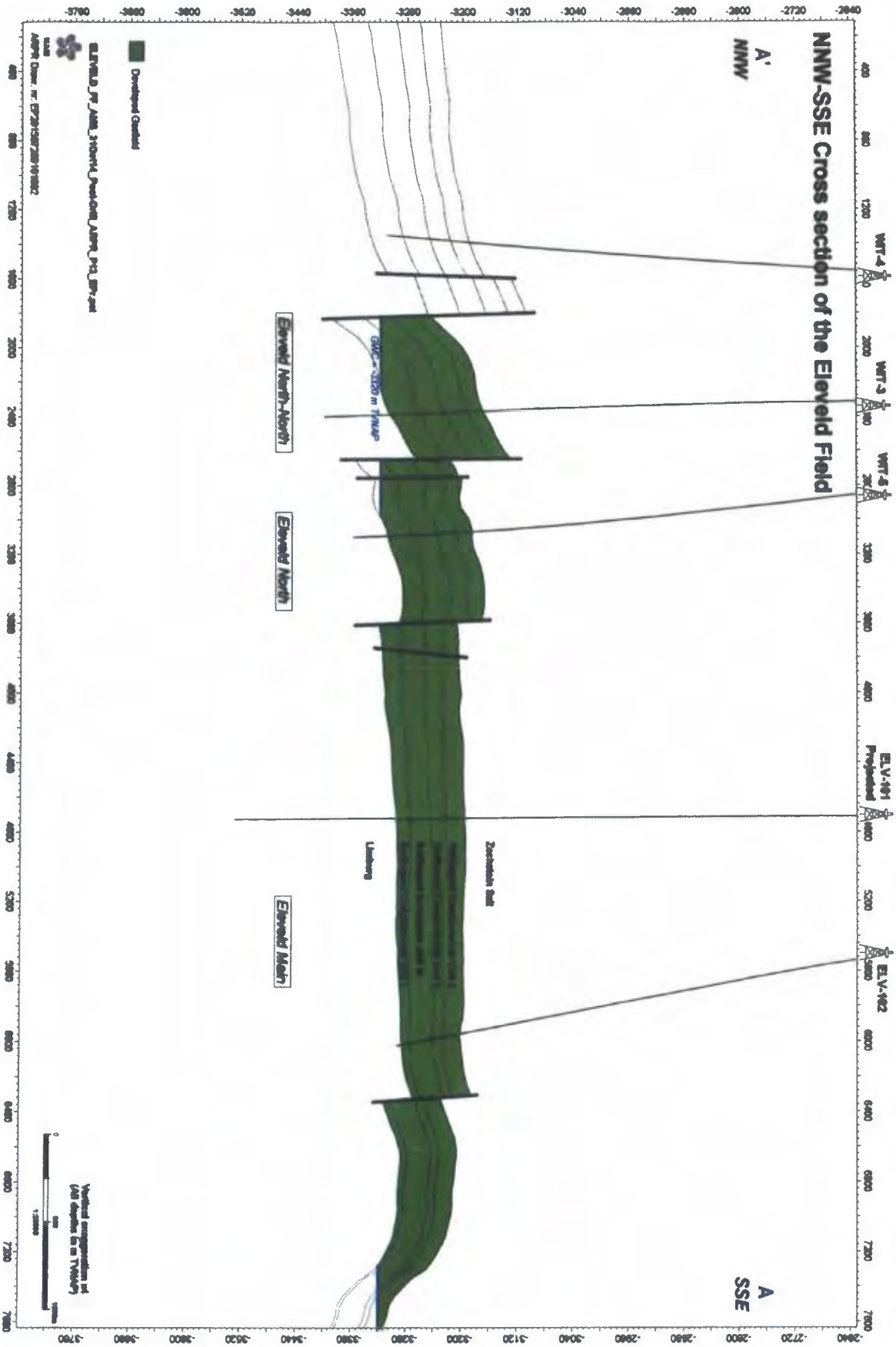
 NAM	Assen-Zuid Top Rotliegend (RO)			
	Nederlandsche Aardolie Mij BV	Project: WIPLA	Author: Land Asset	Date: August 2015

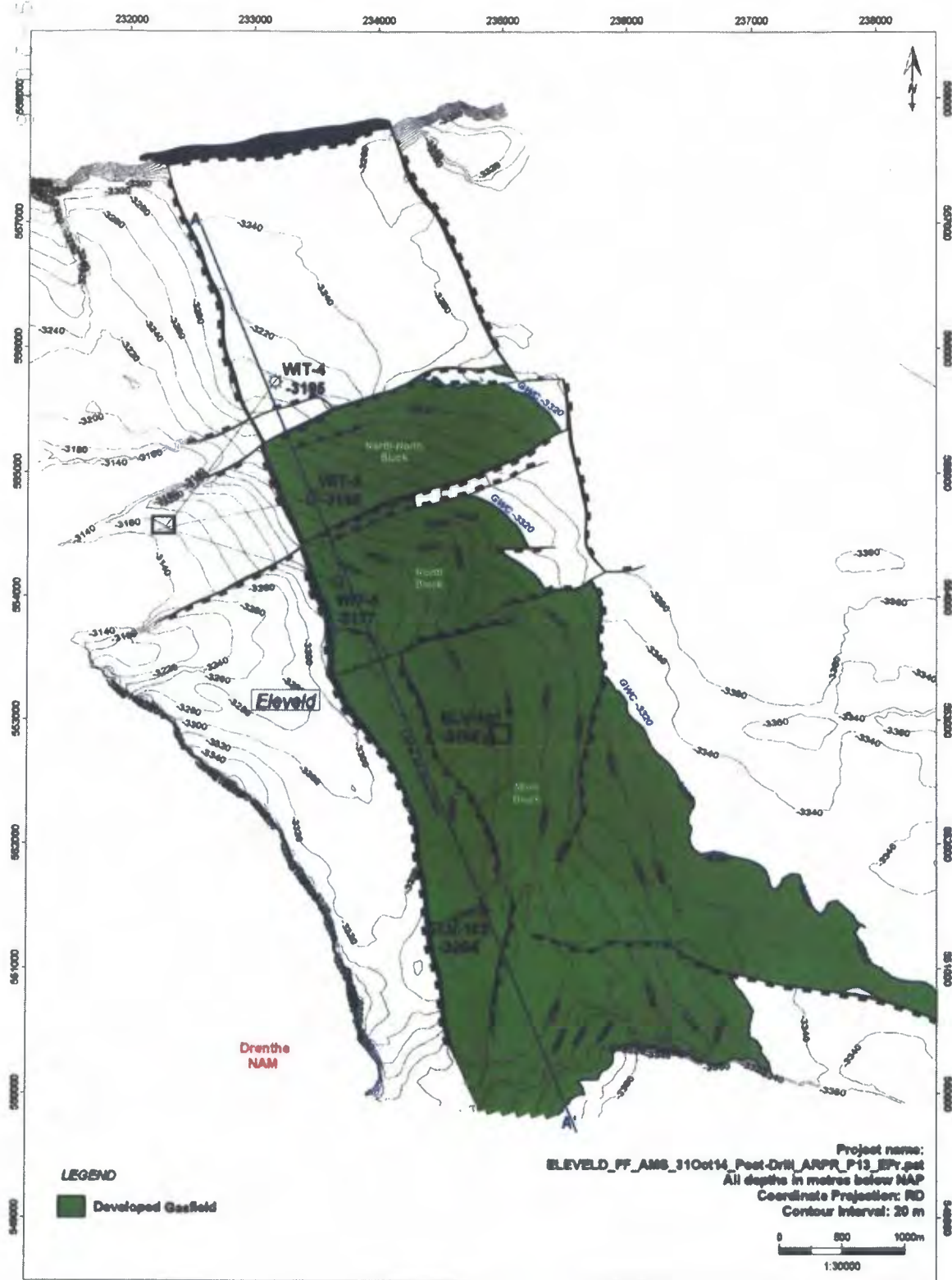
Kaart Een voorkomen

 NAM	Een Top Rotliegend (RO)			
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WIPLA	Author: Land Asset	Date: Aug 2015

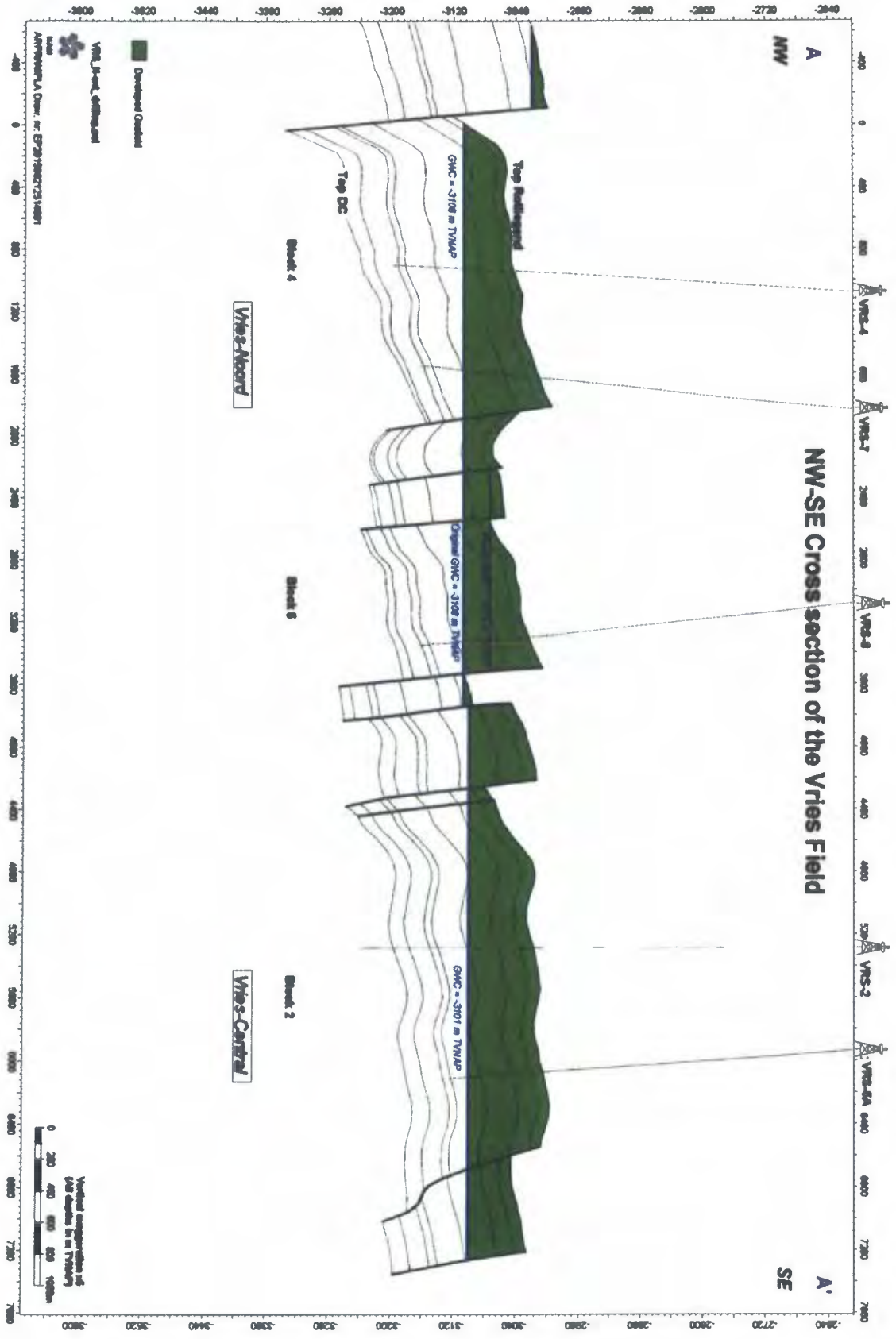

Kaart Eleveld voorkomen

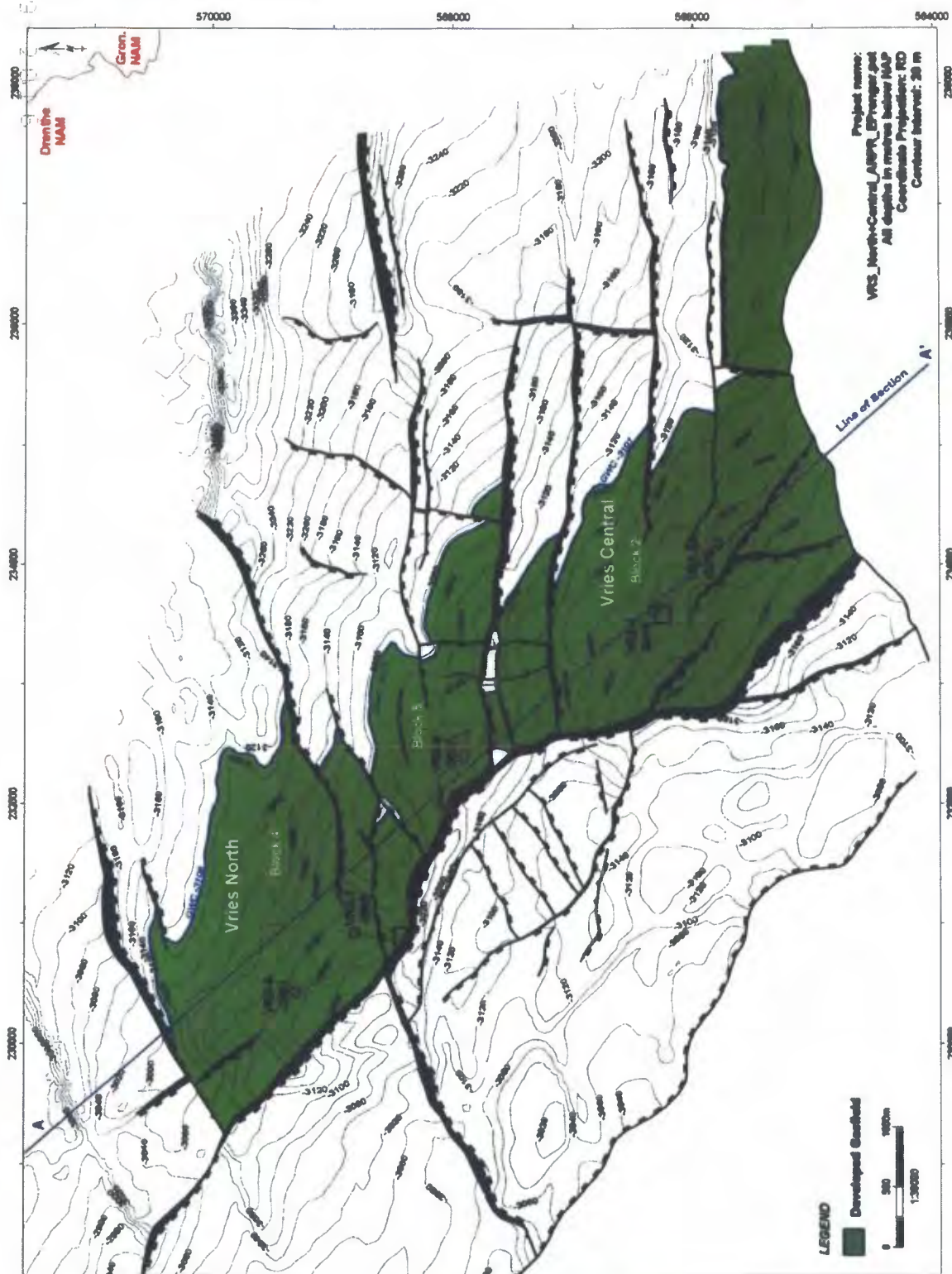

 NAM	Eleveld Top Rotliegend (RO)			
	Nederlandsche Aardolie Mij BV	Project: ARPR	Author: Land Asset	Date: Dec 2014

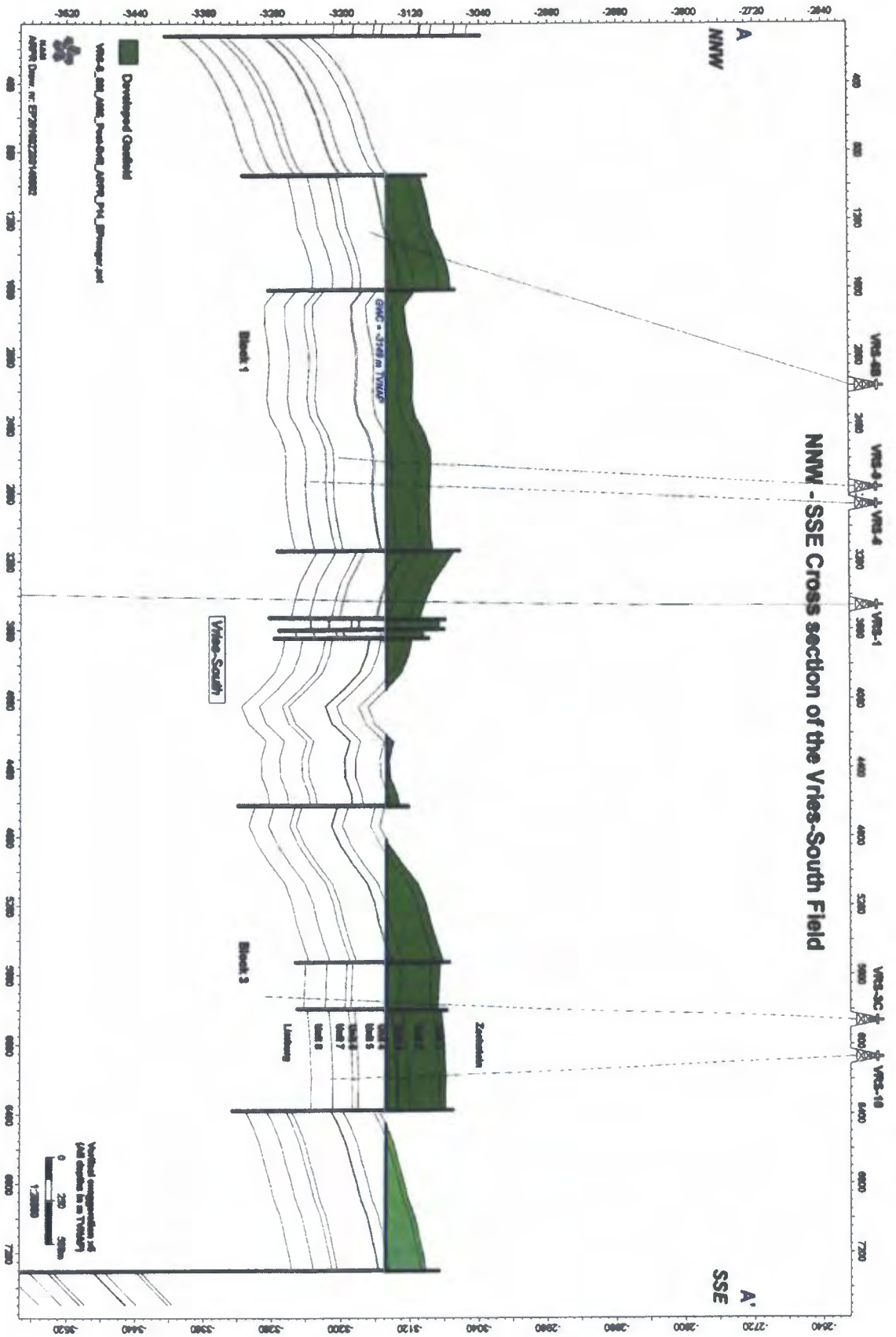

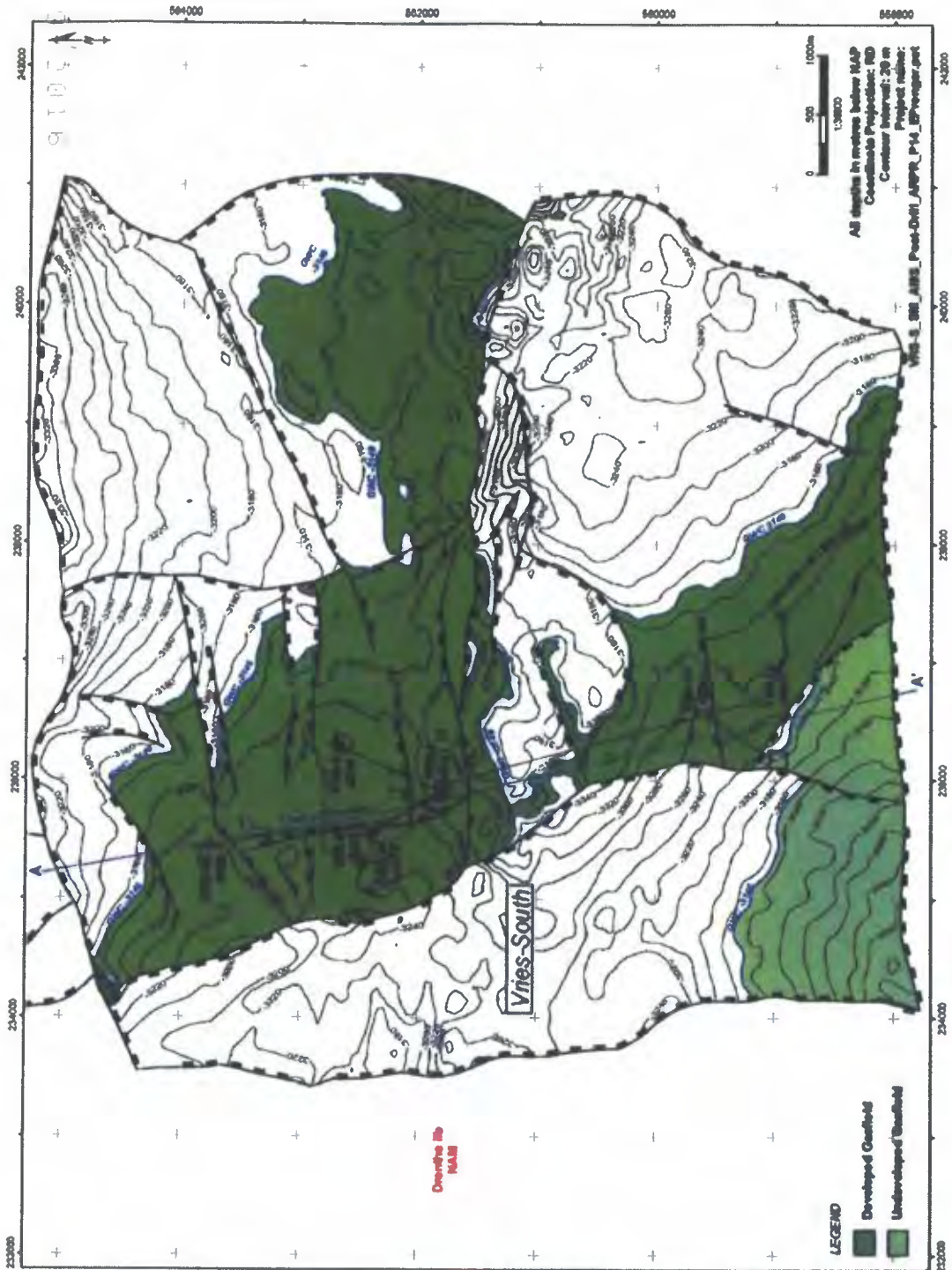
Kaart Vries-Noord en Vries-Centraal voorkomens

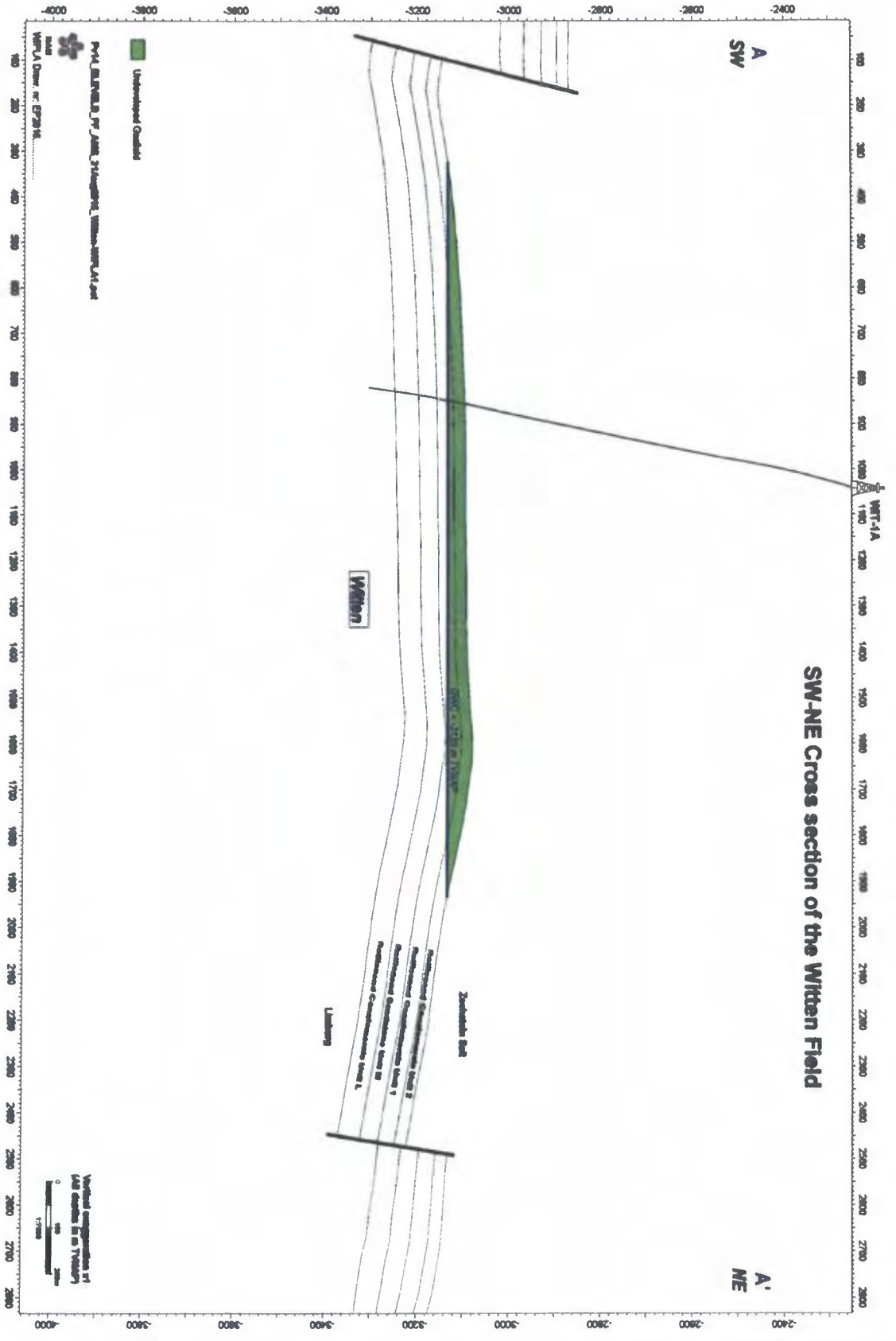
 NAM	Vries (North and Central) Rotliegend (RO)			
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: ARPR	Author: Land Asset	Date: Jul 2016

Kaart Vries-Zuid voorkomen

 NAM	Vries-South Field Top Rotfilegend (RO)			
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: ARPR	Author: Land Asset	Date: Feb 2016
Draw. No.: EP201602200148001				

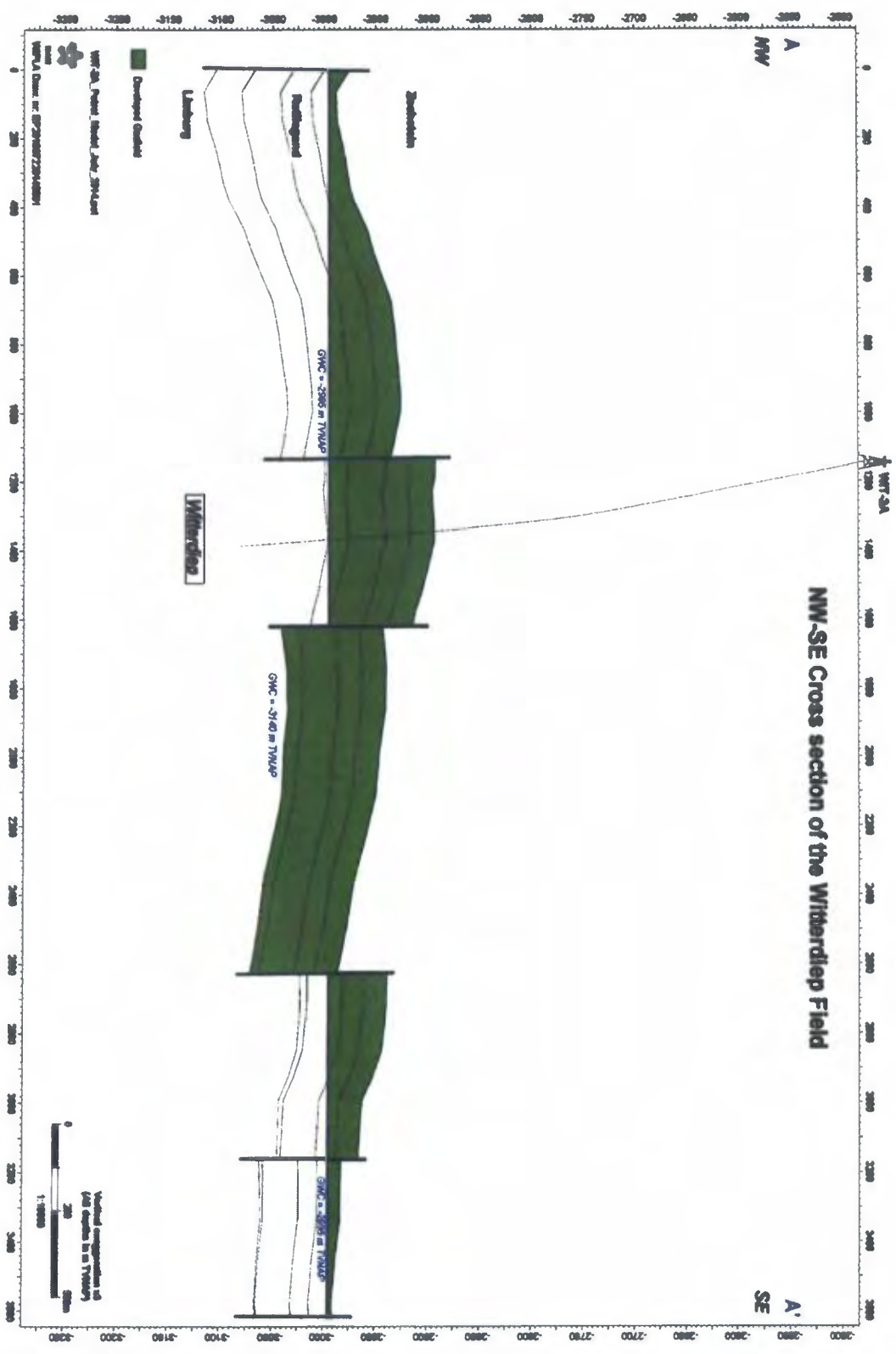

Kaart Witten voorkomen

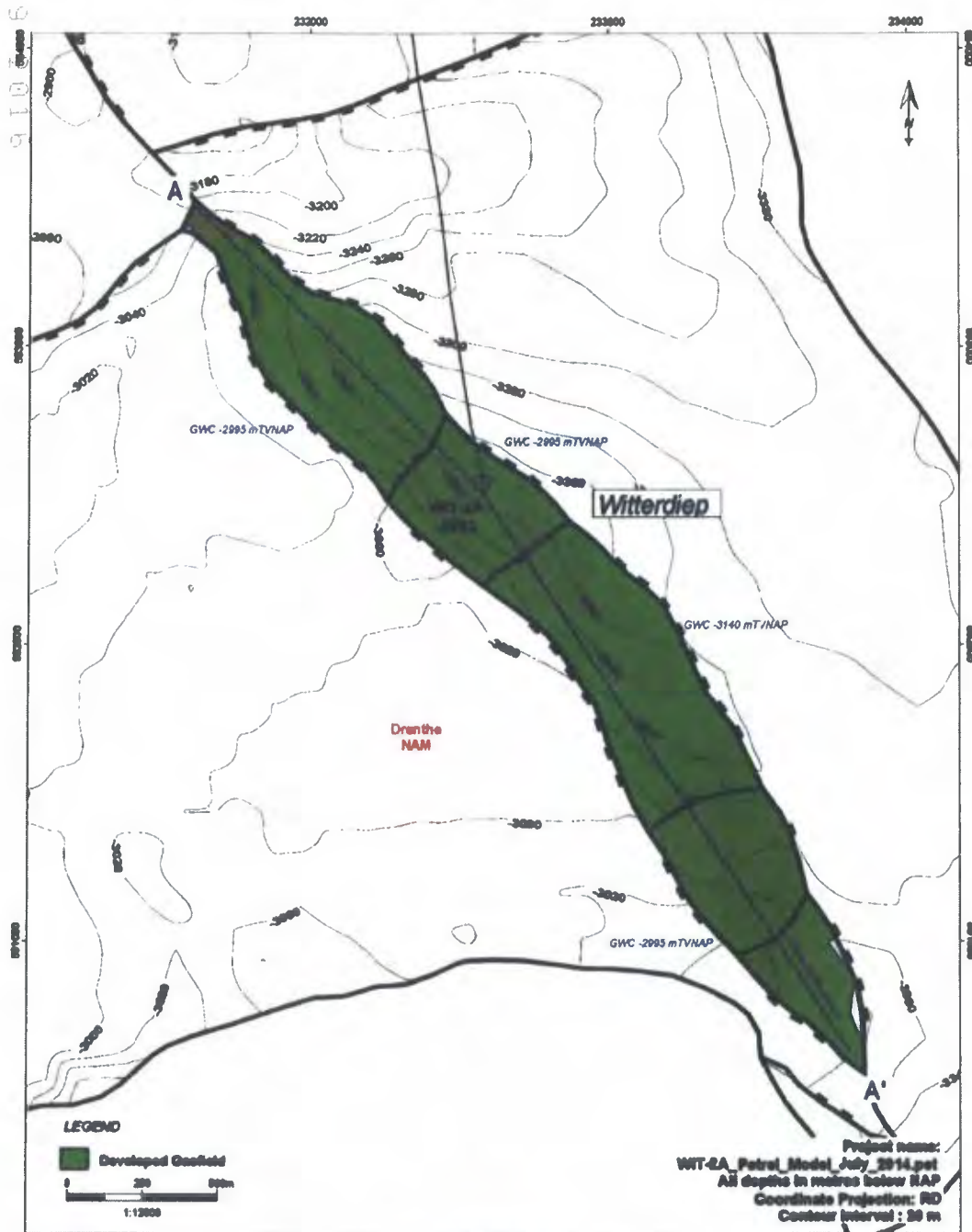

Project name:
 P\14_ELEVELD_FF_AMS_31Aug2016_WITten-WIT-1A.rvt
 All depths in metres below NAP
 Coordinate Projection: RD
 Contour Interval: 20 m

 NAM	Witten Field Top Rotliegend (RO)				Date: Sep 2016	Draw. No.: EP20*****
	Nederlandse Aardolie Mij BV		Project: WIT-1A			

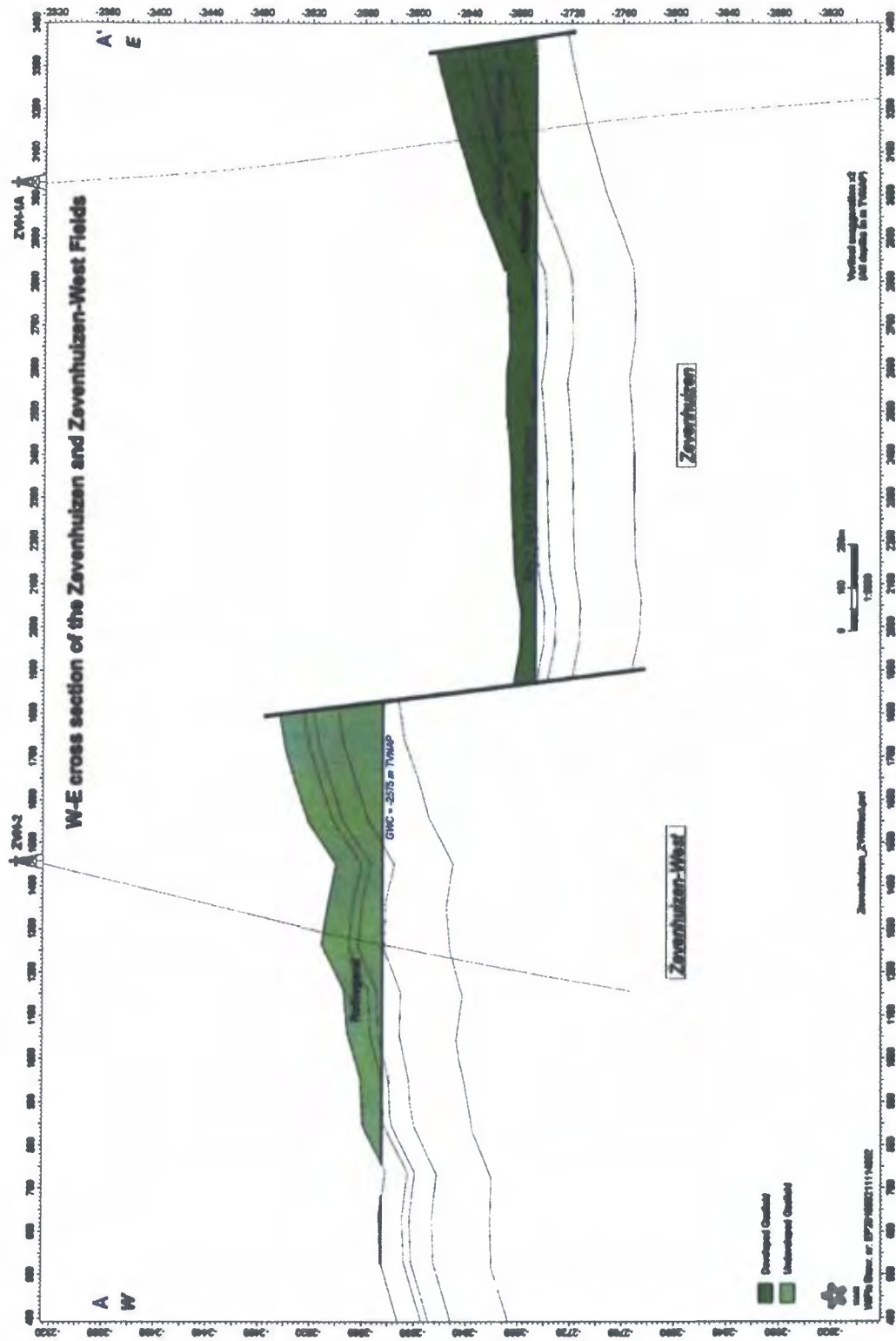
Kaart Witterdiep voorkomen

 NAM	Witterdiep Top Rotliegend (RO)				
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WAPLA	Author: Land Asselt	Date: Aug 2015	Draw. No.: EP201507220148002

Doorsnede Zevenhuizen & Zevenhuizen-West voorkcmen

Staatstoezicht op de Mijnen
Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 24037 2490 AA Den Haag

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving

Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Staatstoezicht op de Mijnen

Henri Faasdreef 312
Postbus 24037
2490 AA Den Haag

T 070 379 8400 (algemeen)
F 070 379 8455 (algemeen)

sodm@minez.nl (algemeen)
www.sodm.nl

Behandeld door

minute

Datum 10 oktober 2016
Betreft advies winningsplan Westerveld

Ons kenmerk
16152380

Uw kenmerk

Kopie aan
DIV
LET
MUM

Parafenroute

Paraaf Medeparaaf Medeparaaf

Bijlage(n)

1

Verzendwijze: Per post

Datum verzending

Datum afdoen
Aftanummer relatie

Staatstoezicht op de Mijnen
Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 24037 2490 AA Den Haag

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving

Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Staatstoezicht op de Mijnen

Bezoekadres

Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Postadres

Postbus 24037
2490 AA Den Haag

T 070 379 8400 (algemeen)
F 070 379 8455 (algemeen)

sodm@minez.nl
www.sodm.nl

Behandeld door

Datum 11 oktober 2016
Betreft advies winningsplan Westerveld

Bijlage: TNO advies Westerveld

Geachte mevrouw [REDACTED]

Naar aanleiding van uw adviesverzoek betreffende het gewijzigde winningsplan Westerveld, ingediend door Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) op 11 september 2016, berichten wij u het volgende.

Procesverloop

NAM heeft op 20 december 2013 een wijziging van het winningsplan Westerveld ingediend. Dit winningsplan heeft NAM aangevuld op 27 mei 2014, waarna SodM en TNO op 15 september 2014 advies hebben uitgebracht aan het Ministerie van Economische Zaken. Gelet op de toenemende vragen vanuit de samenleving en de voorziene wijziging van de Mijnbouwwet is het instemmingsbesluit over het winningsplan Westerveld aangehouden. Recent is besloten om winningsplannen breder te toetsen en ook risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructuur mee te laten wegen in de beoordeling van het winningsplan. Dit betekent dat de beoordeling van de gevolgen van aardbevingen niet langer wordt beperkt tot de "seismische hazard" (seismische dreiging), maar wordt uitgebreid naar het seismische risico. NAM heeft op 23 februari 2016 een bijgewerkt winningsplan Westerveld ingediend. Het oorspronkelijke winningsplan uit december 2013 en het addendum, dat EZ in oktober 2014 heeft ontvangen, zijn door NAM aangevuld met een nieuwe beoordeling van het seismische risico. Bovendien is de tekst geactualiseerd.

Op 30 mei 2016 heeft het Ministerie van Economische Zaken SodM gevraagd om deze nieuwe beoordeling van het seismische risico te toetsen en om na te gaan of de geactualiseerde tekst van de overige paragrafen invloed heeft op het eerdere advies van 15 september 2014. Het resultaat van deze beoordeling heeft SodM per brief van 12 juli 2016 kenbaar gemaakt aan het Ministerie. In deze brief is geadviseerd om aanvullende gegevens op te vragen bij NAM zodat een aantal stellingen in het winningsplan onderbouwd konden worden.

Naar aanleiding van de brief van SodM en verder overleg met het Ministerie, heeft NAM op 11 september 2016 een gewijzigd winningsplan Westerveld ingediend. Voor de beoordeling van het gewijzigde winningsplan heeft SodM advies gevraagd aan TNO voor de verificatie van de berekeningen op de onderdelen doelmatige winning, bodemdaling en de seismische risico analyse.

Ons kenmerk
16152380

Uw kenmerk

Bijlage(n)

1

Op 4 oktober 2016 heeft SodM hierover het bijgevoegd advies van TNO ontvangen. Middels deze brief ontvangt u mijn advies.

Beschrijving Westerveld winningsplan

Het winningsplan Westerveld omvat 11 gasvelden t.w. Assen, Assen-Zuid, Een, Eleveld, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witten, Witterdiep, Zevenhuizen en Zevenhuizen-West. Het gros van deze velden zijn al geruime tijd in productie. NAM verwacht voor velden Zevenhuizen-West, Assen-Zuid, Witten en Witterdiep enkel productie in het meest optimistische scenario aangezien de winbare hoeveelheden zeer gering zijn. De velden Appelscha, Roden en Norg-Zuid die historisch gezien deel uitmaakten van dit winningsplan, zijn uit geproduceerd. NAM heeft geen plannen om de productie uit deze voorkomens te hervatten.

Reden voor wijziging winningsplan

NAM heeft een wijziging van het winningsplan ingediend omdat zij een vernieuwde risicoanalyse heeft gemaakt van de geïnduceerde seismiciteit die kan optreden als gevolg van de gaswinning uit de diverse velden. Tevens heeft NAM de productievoorspellingen en de te verwachten bodemdaling geactualiseerd voor de velden in het winningsplan.

Planmatig beheer

NAM verwacht dat de productie van de velden in het Westerveld systeem tot het jaar 2023 zal voortduren in het meest waarschijnlijke productie scenario en tot het jaar 2028 in het hoge, meest optimistische productie scenario. De verwachte volumes voor de gasvelden (GIIP) en de winningspercentages per veld zijn weergegeven in onderstaande tabel:

Voorkomen	Statische GIIP [miliard Nm3]	Totale winning tot eind 2015 [miliard Nm3]	Verwachte totale winning (Mid Case) [miliard Nm3]	Verwachte totale winning (High Case) [miliard Nm3]	Verwacht winnings- percentage (Mid Case)	Verwacht winnings- percentage (High Case)
Assen	0,755	0,210	0,246	0,304	33%	40%
Assen-Zuid	0,285	0,000	0,000	0,057	0%	20%
Een	0,654	0,074	0,090	0,125	14%	19%
Eleveld	11,975	8,327	9,044	10,399	76%	87%
Vries-Noord	4,472	2,945	2,991	3,141	67%	70%
Vries-Centraal	3,111	2,264	2,370	2,572	76%	83%
Vries-Zuid	5,498	1,643	2,022	2,206	37%	40%
Witten	0,218	0,000	0,000	0,044	0%	20%
Witterdiep	0,700	0,413	0,413	0,428	59%	61%
Zevenhuizen	0,140	0,100	0,105	0,108	75%	77%
Zevenhuizen-West	0,540	0,000	0,000	0,108	0%	20%

TNO constateert dat de variërende reservoir kwaliteit en de water productie in de diverse velden een grote invloed hebben op de winningspercentages. De nog te winnen gas volumes komen voornamelijk uit de velden Eleveld (ca. 700 miljoen Nm³) en Vries Zuid (ca 400 miljoen Nm³). NAM bestudeert de mogelijkheden om de productie van een aantal velden te verhogen. Hieronder vallen de drie velden Zevenhuizen-West, Assen-Zuid en Witten. TNO is van mening dat de winning doelmatig is, gezien de reservoirkwaliteit en het productiegedrag van de betrokken velden. Verder vindt zij dat NAM voldoende initiatieven onderneemt om de productie te optimaliseren. SodM onderschrijft de conclusie van TNO en vindt de winning van de diverse velden in overeenstemming met de principes van planmatig beheer.

Verwachte bodemdaling

NAM heeft in 2013 een bodemdalingsmeting uitgevoerd in het winningsgebied van het Westerveld cluster (Meetregister meetplannen Noord Nederland 2014). Het resultaat van de meting uit 2013 heeft zij weergegeven in figuur C1 van het winningsplan. In deze figuur heeft NAM de gemeten waarden van de peilmerken weergegeven tezamen met de contouren van de gemodelleerde bodemdaling als gevolg van de gaswinning. Het bodemdalingsmodel heeft NAM geactualiseerd met de meeste recente reservoir parameters, productie profielen en geijkt aan de bodemdalingsmetingen tussen 1975 en 2013 [Bron: NAM-rapport "Bodemdaling door Aardgaswinning –NAM-velden in Groningen, Friesland en het Noorden van Drenthe– Status Rapport 2015 en Prognose tot het jaar 2080" (EP201511213444)]. Met dit geactualiseerde en geverifieerde model heeft NAM een prognose van de te verwachten bodemdaling tot het jaar 2025 (Figuur C4, einde van de winning) en het jaar 2080 (Figuur C5, verwachte eindsituatie) gemaakt.

De nog te verwachten bodemdaling in de periode 2016 tot 2023, veroorzaakt door de resterende productie uit de velden van de Westerveld cluster, wordt door NAM geschat op minder dan 2 cm. Hiervoor heeft NAM de onzekerheden in het gedrag van de aquifers in haar analyse meegenomen.

TNO kan zich vinden in de resultaten voor het mid-case scenario en onderschrijft deze waarden als de onzekerheid in de compactiecoëfficiënt niet wordt meegenomen. TNO heeft voor de bepaling van haar "worst case scenario" de onzekerheid in de compactiecoëfficiënt gecombineerd met het hoge productie scenario. In dit geval bedraagt de maximale nog te verwachten bodemdaling voor alle velden minder dan 2 cm en voor het veld Zevenhuizen nog minder dan 3 cm tot het einde van de winningsperiode. Op basis van de verificatie door TNO onderschrijft SodM de bodemdalingsanalyses in het winningsplan.

Schade door bodemdaling en mitigerende maatregelen

NAM vermeld in het winningsplan dat de nog te verwachten bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de velden in het cluster Westerveld, minder dan 2 cm zal bedragen. Zij geeft verder aan dat deze bodemdaling een geleidelijk en gelijkmatig verloop heeft en de resulterende vervorming van de bovengrond zeer klein is. Om deze reden verwacht zij dat geen directe schade aan infrastructuur en bebouwing. NAM kan echter niet uitsluiten dat de bodemdaling gevolgen kan hebben voor het normale beheer en het onderhoud van waterkeringen en waterlopen. De totale bodemdaling boven de voorkomens is groter dan twee centimeter en waar nodig zal NAM afspraken maken met de betreffende waterschappen om zorg te dragen dat de geldende normen niet worden overschreden. Indien de waterhuishouding of waterstaatkundige werken worden beïnvloed dan kunnen waterhuishoudkundige maatregelen worden getroffen. Als met het nemen van maatregelen niet alle door gaswinning veroorzaakte schade afdoende kan worden voorkomen dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden.

SodM onderschrijft de stelling van NAM dat het effect van de resterende bodemdaling gering zal zijn en dat in principe geen extra maatregelen noodzakelijk zijn. In het winningsplan wordt echter niet inzichtelijk gemaakt welke maatregelen er zijn getroffen voor de gevolgen van de reeds opgetreden bodemdaling. SodM adviseert om NAM inzichtelijk te laten maken welke afspraken er met het Waterschap zijn gemaakt. Verder moet NAM aangeven bij welke bodemdaling er additionele maatregelen noodzakelijk zijn om de nadelige gevolgen van de bodemdaling te voorkomen of beperken en welke maatregelen dan zullen worden genomen.

Risico analyse zuur- en hydraulische stimulatie

NAM vermeldt dat zij kort durende zuur- en hydraulische stimulatie kan gaan toepassen om de productiviteit van een slecht producerende put te verbeteren. De kans op bodembeweging als gevolg van deze stimulatie behandelingen wordt als verwaarloosbaar ingeschat. Indien NAM in de toekomst concrete plannen heeft om een put te gaan stimuleren zal zij een locatie specifieke risico analyse uitvoeren en deze opnemen in het werkveiligheidsplan voor putwerkzaamheden.

SodM kan de uitspraak van NAM ten aanzien van het veiligheidsrisico en het risico op schade niet verifiëren omdat er onvoldoende onderbouwing is gegeven. NAM vermeldt dat zij de specifieke risico analyse zal uitvoeren en deze zal opnemen in het werkveiligheidsplan voor putwerkzaamheden. In de nieuwe Mijnbouwwet wordt een gedetailleerde risicoanalyse gevraagd voor reservoirstimulatie als onderdeel van het werkprogramma voor stimulering van putten. De minimale eisen voor het werkprogramma worden beschreven in de bijbehorende nieuwe Mijnbouwregeling. Vooruitlopend op de wijziging van de Mijnbouwwet en Mijnbouwregeling adviseert SodM om een voorwaarde op te nemen in het instemmingsbesluit van het winningsplan. In deze voorwaarde dient NAM uiterlijk vier weken vóór aanvang van de zuur- en/of hydraulische stimulatie een locatie specifieke risico analyse in te dienen, ten genoegen van de Inspecteur-generaal der Mijnen, die in gaat op de volgende onderwerpen:

1. Status en integriteit van de te behandelen put
2. Integriteit van de afdekkende lagen
3. Hydraulische- of zuurvolumes en vloeistof samenstelling van de te gebruiken chemicaliën
4. Injectiedrukken en gevolgen voor spanningscondities in het reservoir
5. Afstanden tot gekarteerde breuken en het seismisch risico van de operatie
6. Locatie van de put ten opzichte van drink- en grondwatergebieden
7. Geochemische interacties tussen de gebruikte vloeistoffen en gesteente/afsluitende lagen (incl. oplossingsverschijnselen)
8. Het afvoerplan van de uitgewerkte chemicaliën (uitgewerkt zuur en/of stimulatie vloeistoffen)

Risico analyse bodemtrilling

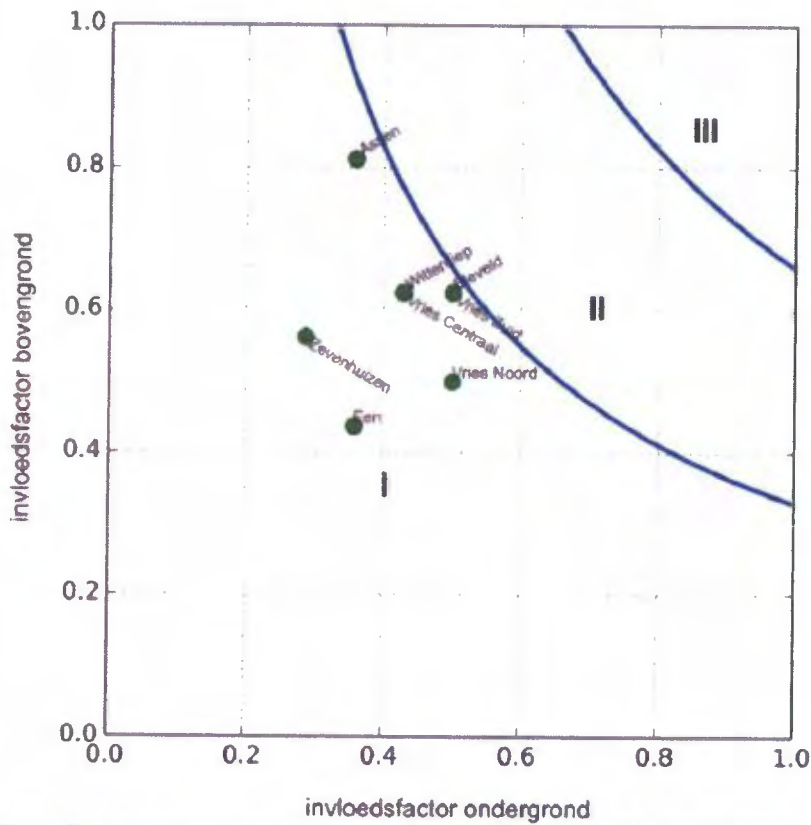
NAM heeft een analyse gemaakt van het seismisch risico (SRA) als gevolg van de gaswinning uit de onderhavige gasvelden (bijlage 3). Hiervoor heeft zij gebruik gemaakt van de methodiek "risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016".

De gasvelden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen volgens het verwachte mid-case scenario niet produceren, waardoor er geen drukdaling zal plaatsvinden. NAM verwacht in het high case productie scenario voor deze velden dat de drukdaling gering zal zijn, waarmee de kans op seismiciteit voor dit scenario "verwaarloosbaar" is. Volgens de methodiek is verdere analyse ("Stap 2" van de SRA) voor deze velden niet nodig.

TNO kan zich vinden in deze analyse voor de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West. Mocht de productie uit deze velden in de toekomst de high case scenario's overschrijden, dan adviseert TNO om de seismische risico analyse voor deze velden opnieuw uit te voeren.

SodM onderschrijft de analyse van TNO ten aanzien van deze velden. SodM adviseert om in het geval dat het duidelijk wordt dat de productie uit de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West de voorspellingen in het winningsplan dreigen te gaan overschrijden, NAM een actualisatie van de seismische risico analyse voor deze velden te laten indienen en het winningsplan te actualiseren.

Voor het beoordelen van het seismische risico voor gasvelden Eleveld, Assen, Een, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen is het nodig om de risico matrix te gebruiken ("Stap 2" van de SRA). Voor elke factor die bepaald is voor de onder- en bovengrond wordt een score gegeven waarbij de som van de scores een positie geeft in de risico matrix; de som van de scores voor "invloedfactoren ondergrond" geeft de positie op de x-as en de som van de scores voor "invloedfactoren bovengrond" geeft de positie op de y-as weer.

Figuur D2: Uitkomst van de Seismische Risico Analyse (SRA). Alle voorkomens in dit winningsplan vallen in risico Categorie I.

Het resultaat van de SRA analyse voor de gasvelden in dit winningsplan is grafisch weergegeven in bovenstaande figuur (winningsplan p.28). Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I).

TNO constateert dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid dicht bij de grens met categorie II liggen met waarden van 0,315. Voor deze risicogroep geldt dat seismisch monitoren met het bestaande KNMI netwerk volstaat. Het huidige KNMI monitoringsnetwerk kan aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter lokaliseren. NAM geeft aan dat zij bereid is aanvullende metingen te doen.

Jaar van schademelding	Datum beving	Bevend veld	Aantal meldingen
2004	21-jun-04	Eleveld	2
2006	10-jan-06	Eleveld	1
2008	26-aug-08	Eleveld	1
2014	5-feb-14	Eleveld	7
2015	5-feb-14	Eleveld	4
2016	5-feb-14	Eleveld	1

SodM stelt vast dat in het gasveld Eleveld historisch gezien en nog in het recente verleden, veelvuldig bevingen zijn opgetreden (in totaal 46). De zwaarste daarvan ($M > 2,0$) zijn in de omgeving duidelijk gevoeld en hebben tot schademeldingen geleid (zie ook volgende paragraaf). Daarnaast wordt de productie uit het bevende voorkomen Vries-Zuid (maximale gemeten magnitude 1,5) middels de put Vries-10 weer opgestart. Op dit moment worden in deze omgeving de grondbewegingen aan het oppervlak nog niet geregistreerd. Het zijn deze grondbewegingen die de schade aan bouwwerken veroorzaken. SodM adviseert hierom NAM in de omgeving van de Eleveld en Vries-Zuid gasvelden, aanvullende monitoring te laten uitvoeren in de vorm van het plaatsen van enkele versnellingsopnemers. Daarnaast adviseert SodM om NAM een risicobeheerssysteem voor de bevende voorkomens uit dit winningsplan te laten opstellen en implementeren.

Schade door bodembeweging en mitigerende maatregelen

NAM kan de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. NAM zegt dat dit wordt bevestigd door de resultaten van de seismische hazard studie van TNO-NITG. In deze studie geven berekeningen van de maximale horizontale pieksnelheden voor de Vries en Eleveld gasvelden aan dat er een kleine kans op schade bestaat door geïnduceerde bevingen.

De omvang van het gebied waar mogelijk schade kan optreden wordt bepaald door de magnitude, de diepte en de duur van de beving en de lokale grondsamenstelling en aard en conditie van de bebouwing. Bij een beving die krachtig genoeg is om schade te veroorzaken, is het aantal potentiële schadegevallen binnen dit gebied sterk afhankelijk van de dichtheid van bebouwing, terwijl de mate van schade op een bepaalde afstand van het epicentrum in grote mate wordt bepaald door het type bebouwing, de staat van onderhoud en de lokale bodemgesteldheid. Deze afhankelijkheid wordt verder beschreven in het TNO rapport en is ook meegenomen in de gevolgde leidraad voor de bepaling van het seismisch risico. NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op de NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden.

Advies

SodM concludeert dat het winningsplan Westerveld voldoet aan de wettelijke eisen en overeenstemt met de principes van planmatig beheer. SodM adviseert u om onder de volgende voorwaarde in te stemmen met het winningsplan:

1. *NAM dient voor 1 maart 2017 inzichtelijk te maken welke afspraken met het Waterschap zijn gemaakt en bij welke hoeveelheid bodemdaling er maatregelen noodzakelijk worden om nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken.*
2. *NAM dient bij overschrijding van de productie in het "high-case productie scenario" van de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West de seismisch risico analyse te actualiseren en een wijziging winningsplan in te dienen.*
3. *NAM dient, in overleg met het Koninklijk Nederland Meteorologisch Instituut, voor 1 juni 2017 enkele versnellingsmeters boven de Eleveld en Vries-Zuid gasvelden te installeren en operationeel te hebben.*
4. *NAM dient voor 1 juni 2017, ten genoegen van de Inspecteur-generaal der Mijnen, voor de bevende velden in dit winningsplan een risicobeheerssysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben.*

Ik vertrouw er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

namens deze:

Hoofd afdeling Engineering

Retouradres Postbus 80015, 3508 TA Utrecht

Staatstoezicht op de Mijnen

Postbus 24037
2490 AA DEN HAAG

Onderwerp
Advies Westerveld

Geachte mevrouw

Naar aanleiding van uw verzoek van 12 september 2016 (per email) om advies in het kader van de beoordeling van het geactualiseerde winningsplan Westerveld, ingediend door de Nederlandse Aardolie Maatschappij N.V. (verder NAM), berichten wij u het volgende.

Het winningsplan betreft de velden Assen, Een Eleveld Vries-Noord Vries-Centraal Vries-Zuid, Zevenhuizen, Witterdiep, Witten, Assen-Zuid en Zevenhuizen-West. De laatste vier velden zijn momenteel niet in productie. NAM geeft aan, dat er voor de mid case van het winningsplan geen winbare volumes in deze velden aanwezig zijn. NAM bestudeert de mogelijkheid deze velden alsnog in productie te nemen.

Doelmatigheid van de winning

Ten opzichte van het vigerende winningsplan is de doelmatigheid van de voorgenomen winning in de velden binnen het winningsplan Westerveld over het algemeen iets toegenomen.

De reservoirkwaliteit varieert van veld tot veld, hetgeen wordt weerspiegeld in de verwachte winningspercentages. Daarnaast beperkt de waterproductie de gasproductie in verschillende putten.

Van de velden binnen het Westerveld cluster komt de resterende productie vooral uit de velden Eleveld (ca 700 miljoen Nm³) en Vries Zuid (ca 400 miljoen Nm³). Vries Centraal produceert naar verwachting de komende 5 jaar nog ca. 100 miljoen Nm³. Productie uit de overige velden zal naar verwachting minder dan 50 miljoen Nm³ bedragen. Het gehele cluster zal naar verwachting per 2023 uitgeproduceerd zijn. In het high case scenario zou dit uit kunnen lopen tot 2028.

Het is in deze laatste fase van productie lastig te voorspellen hoe de velden zullen produceren. NAM bestudeert de mogelijkheid om de productie van een aantal velden te verhogen. Dit betreft onder meer de drie velden, die momenteel niet produceren. Mogelijke projecten betreffen nieuwe boringen en eventueel het

Princetonlaan 6
3584 CB Utrecht
Postbus 80015
3508 TA Utrecht

www.tno.nl

T +31 88 866 42 56

Datum

4 oktober 2016

Onze referentie

16-10.083

Contactpersoon

Doordragsnummer

Op opdrachten aan TNO zijn de Algemene Voorwaarden voor opdrachten aan TNO, zoals gedeponeerd bij de Griffie van de Rechtbank Den Haag en de Kamer van Koophandel Den Haag van toepassing. Deze algemene voorwaarden kunt u tevens vinden op www.tno.nl.
Op verzoek zenden wij u deze toe.

Handelsregisternummer 27376655

Datum
4 oktober 2016

Onze referentie
16-10.083

Blad
2/3

stimuleren van putten (fracken). Of deze projecten doorgang zullen vinden is afhankelijk van de economische haalbaarheid.

TNO-AGE is van mening dat, gezien de reservoirkwaliteit en het productiegedrag van de betrokken velden, de winning doelmatig is en dat de NAM voldoende initiatieven neemt om de productie te optimaliseren.

Bodemdaling

NAM heeft de resterende bodemdaling berekend van de gasvelden in winningsplan Westerveld. Parameterwaarden zijn gekalibreerd op basis van de periodieke metingen, die sinds 1975 zijn uitgevoerd (2013 voor het laatst).

NAM geeft aan, dat de nog resterende bodemdaling minder dan 2 cm zal bedragen (figuur C3 uit het winningsplan) voor zowel het mid-case scenario per veld afzonderlijk als de integrale bodemdaling voor alle velden samen. De integrale bodemdaling sinds het begin van de gasproductie, inclusief de bodemdaling door productie uit velden in de omgeving, is gegeven in figuur C5 van het winningsplan.

TNO-AGE kan zich vinden in de resultaten voor het mid-case scenario. De NAM geeft in haar winningsplan een adequate beschrijving van de onzekerheid in de berekeningen van de bodemdaling.

TNO-AGE heeft voor de eigen bodemdalingberekening de onzekerheid in compactiecoëfficiënt gecombineerd met het hoge productie scenario (high-case). De maximale bodemdaling bedraagt dan ~3 cm.

NAM heeft een maximale bodemdaling berekend van onder de 2 cm. TNO-AGE komt op hetzelfde resultaat uit, in het geval de onzekerheid in de compactiecoëfficiënt niet wordt meegenomen.

Risicoschatting op basis van de leidraad seismisch risico

Huidige producerende velden

Voor alle producerende velden in het winningsplan geldt, dat zij op basis van de DHAIS classificatie een niet te verwaarlozen kans op beven hebben, of reeds hebben gebeefd¹. Dit verplicht de NAM voor al deze velden een seismische risicoanalyse uit te voeren². Volgens de NAM vallen alle velden in het winningsplan in risicocategorie I.

TNO-AGE constateert, dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I).

¹ Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit (DHAIS). TNO-rapport R10198, 2012

² Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016

Datum

4 oktober 2016

Onze referentie

16-10.083

Blad

3/3

Voor velden behorende tot risicocategorie I volstaat seismisch monitoren met het bestaande seismisch meetnet van het KNMI³. De NAM geeft in haar winningsplan aan, dat zij eventueel bereid is aanvullende metingen te doen, als de omgeving dat wenst.

Huidige niet-producerende velden

Voor alle momenteel niet-producerende velden in het winningsplan geldt, dat zij op basis van de DHAIS classificatie een te verwaarloze kans op beven hebben.

TNO-AGE kan zich hierin vinden. Echter, als de productie uit de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West het huidige NAM high case scenario overschrijdt, dan stelt TNO-AGE voor om opnieuw per veld te bekijken, of een seismische risicoanalyse noodzakelijk is.

Het risico voor bodembeweging als gevolg van putstimulatie

TNO-AGE acht het risico op bodembeweging als gevolg van zuurstimulatie van het reservoir vanuit de put verwaarloosbaar op grond van de huidige informatie.

Het risico voor bodembeweging als gevolg van hydraulische stimulatie van het reservoir in zichzelf is klein⁴. Procedureel gezien zal de NAM voorafgaand aan het uitvoeren van een hydraulisch frack-operatie een gedetailleerd plan ten genoegen van de IGM moeten overleggen, waarin het risico voor die specifieke operatie nader wordt geanalyseerd. Daarom is dit effect hier niet verder geëvalueerd door TNO-AGE.

Bevindingen

Samenvattend, TNO-AGE

- is van mening, dat het winningsplan getuigt van doelmatige winning.
- verwacht een maximale bodemdaling van ~3 cm.
- constateert, dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I).

Met vriendelijke groeten,

Hoogachtend,

Hoofd Adviesgroep Economische Zaken

³ Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016

⁴ zie rapport Witteveen en Bos, "Aanvullend onderzoek naar mogelijke risico's en gevolgen van de opsporing en winning van schalie- en steenkoolgas in Nederland", Rapport aan Ministerie EZ, 2013

Eenheid Beleid - Beleidsregisseurs

M e m o

Van : [REDACTED]
Aan : College van B&W
Datum : vrijdag 4 november 2016
Onderwerp : advisering gaswinning

VERTROUWELIJK

Er staat een raadsvoorstel in uw collegevergadering geagendeerd over de advisering gaswinning. Graag geven wij u nog een aantal overwegingen mee. Hierbij gaat het om de hoofdboodschap van het raadsvoorstel en het al of niet betrekken van de raad bij de formulering van het definitieve advies.

Wij vragen u op basis van onderstaande een keuze maken voor de formuleringen in het raadsvoorstel.

Boodschap van het raadsvoorstel

Het voorliggende raadsvoorstel is geschreven vanuit de optiek: Minister als u een winningsvergunning afgeeft, dan adviseren wij u om minimaal te zorgen voor:

- Een goede nulmeting en monitoring
- Het van toepassing verklaren van de vernieuwde schade afhandelingsaanpak zoals die voor het Groningerveld wordt gehanteerd.
- Inbouwen dat in geval van bevingen en schades direct wordt gestopt met winnen.

Mogelijk andere boodschap

Er is echter ook een andere boodschap mogelijk. Deze hangt er vanaf hoe zwaar het advies van het Staatstoezicht op de mijnen (Sodm) wordt geïnterpreteerd/beleefd door u, de raad en de inwoners van Assen.

Feitelijk zegt het Sodm dat er bij de winningen in het veld Vries Zuid (onder Marsdijk en Loon) en Eleveld een kleine kans is op geïnduceerde bevingen (zie overzichtkaart van de gasvelden). Er is ook sprake van dat in een ernstig geval schade kan ontstaan aan gebouwen. De relevante tekst uit het Sodm advies staat hieronder. De velden Vries Zuid en Eleveld vallen nog net in de laagste risicocategorie. Sodm vindt dat door onzekerheden in de berekeningen en het feit dat deze blokken recent nog hebben gebeefd, de maatregelen behorende bij een hogere risicocategorie toegepast moeten worden. Bij de bepaling van de risicocategorie is voor het veld Eleveld bovendien géén rekening gehouden met het toekomstige Werklandschap Zuid (Dit gasveld raakt aan het werklandschap). De risicocategorie is gebaseerd op de huidige inrichting van het gebied.

In hetzelfde Sodm rapport staat overigens ook dat er in Eleveld al schades zijn geweest als gevolg van bevingen. De overige velden in Assen (niet zijnde Vries-Zuid en Eleveld) scoren veel lager omdat er niet/nauwelijks nog gewonnen gaat worden,

Schade door bodembeweging en mitigerende maatregelen

NAM kan de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. NAM zegt dat dit wordt bevestigd door de resultaten van de seismische hazard studie van TNO-NITG. In deze studie geven berekeningen van de maximale horizontale pieksnelheden voor de Vries en Eleveld gasvelden aan dat er een kleine kans op schade bestaat door geïnduceerde bevingen.

Pagina 7 van 8

Staatstoezicht op de Mijnen

Ons kenmerk

16152380

De omvang van het gebied waar mogelijk schade kan optreden wordt bepaald door de magnitude, de diepte en de duur van de beving en de lokale grondsamenstelling en aard en conditie van de bebouwing. Bij een beving die krachtig genoeg is om schade te veroorzaken, is het aantal potentiële schadegevallen binnen dit gebied sterk afhankelijk van de dichtheid van bebouwing, terwijl de mate van schade op een bepaalde afstand van het epicentrum in grote mate wordt bepaald door het type bebouwing, de staat van onderhoud en de lokale bodemgesteldheid. Deze afhankelijkheid wordt verder beschreven in het TNO rapport en is ook meegenomen in de gevolgde leidraad voor de bepaling van het seismisch risico. NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op de NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden.

Ten aanzien van het Sodm advies wordt nog opgemerkt dat het ministerie van EZ het niet wenselijk acht dat het advies nu openbaar wordt gemaakt. Ambtelijk is richting EZ aangegeven dat er geen geheimhouding op het stuk is gelegd en het dus openbaar is. Nu het college dit stuk heeft, heeft ze de plicht om de raad volledig te informeren en het Sodm advies- dat zeer relevante informatie bevat - naar de raad te sturen.

De boodschap in het raadsvoorstel zou kunnen luiden:

“Gelet op de in het Sodm geformuleerde risico’s in een stedelijk omgeving adviseren wij u om geen winningsvergunning af te geven voor de gasvelden in Assen. Wij zijn van mening dat de belangen van onze inwoners zwaarder wegen dan het economische belang van de winning”.

Mocht u ons advies niet volgen, dan adviseren wij u om minimaal te zorgen voor:

- **Een goede nulmeting en monitoring.**
- **Het van toepassing verklaren van de vernieuwde schade afhandelingsaanpak zoals die voor het Groningerveld wordt gehanteerd.**
- **Inbouwen dat in geval van bevingen en schades direct wordt gestopt met winnen.”**

Eventueel kunt u nog het volgende meenemen in het raadsvoorstel:

“Het college zal een gesprek aanvragen bij de minister van EZ.”

Bij uw afweging kunnen o.a. de volgende overwegingen een rol spelen:

- Hoe gaat de raad reageren? Kiest het college voor de eerste boodschap, komt de raad dan met een motie waarin het college wordt gedwongen om “Nee” te zeggen?
- Wat verwachten de inwoners van het stadsbestuur?
- Krijgt Assen bij een reactie “Nee” het stempel “Aardbevingsgebied”?
- Wat betekent een en ander voor de relatie met de NAM/ ministerie EZ?
- Hoe zullen de colleges van Tynaarlo en Aa en Hunze (en in mindere mate GS) zich opstellen? (dhr. Out zal nog contact zoeken met de verantwoordelijk bestuurders)
- Hoe zwaar zijn de risico’s echt? Het gaat naar verwachting om beperkte bodemdalingen. Er wordt al jaren (afgezien van Eleveld) probleemloos gas gewonnen onder Assen, met niet of nauwelijks voelbare bevingen. Er zit verschil tussen de

technische feiten en de beleving van raad en inwoners. Is het aan het college te zeggen dat het allemaal wel meevalt?

Verder betrekken van de raad

In het raadsvoorstel staat dat het college het advies vaststelt en ter kennisname naar de raad stuurt. Met als argumentatie dat er geen tijd meer is om de raad te betrekken.

Er kan ook worden gekozen voor de volgende formulering:

“De bevoegdheid om te adviseren ligt bij het college van B&W. Het college hecht er echter aan om de raad betrokken te houden. Het college zal daarom het concept advies eind december per brief naar u toesturen. Dit geeft u de mogelijkheid om nog te reageren en het college nog zaken mee te geven.

Wij wijzen u er echter op dat het maken van het advies tijd kost en wij uiterlijk 17 januari als college een besluit moeten nemen.”

Overzichtkaart gasblokken gemeente Assen

Date : 28-11-2018 15:37:23

████████████████████@assen.nl

bestuurssecretariaat@tynaarlo.nl, "bestuurssecretariaat@aaenhunze.nl" bestuurssecretariaat@aaenhunze.nl, "Noordenveld"
bestuurssecretariaat@gemeentenoordenveld.nl, "Midden Drenthe" bestuurssecretariaat@midde-drenthe.nl, ██████████@leek.nl, ██████████@leek.nl,
██████████@leek.nl, ██████████@leek.nl, ██████████@noorderzijvest.nl, ██████████@noorderzijvest.nl, ██████████@noorderzijvest.nl, ██████████@noorderzijvest.nl

██████████@assen.nl

Subject : Stukken BO besluit EZK winningsplan Westerveld

Attachment : Agenda bestuurlijk overleg besluit EZK winningsplan Westerveld.pdf;inhoudelijke analyse winningsbesluit minister 23-11-18.pdf;Adviesbrief ██████████.pdf;

Goedemiddag,

Hierbij stuur ik u de stukken het volgende overleg:

BO besluit EZK winningsplan Westerveld

Datum: 29 november 2018

Tijd: 11.00 – 12.00 uur

Locatie: Stadhuis Gemeente Assen, vergaderzaal 2, 1^e etage

Hartelijke groet,

██████████ | Bestuurssecretaresse | Gemeente Assen

☎ (0592) 36 65 55 / ██████████ | ✉ ██████████@assen.nl

Aanwezig op: ma, wo, do en vr (tot 13.00 uur)

Website: www@assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Agenda bestuurlijk overleg besluit EZK winningsplan Westerveld

29 november 2018 van 11:00-12:00 uur

Gemeentehuis Assen, zaal 2

1. Opening
2. Mededelingen
3. Analyse winningsbesluit (ambtelijke toelichting)
4. Ontwikkelingen schadeprotocol kleine velden
5. Rondje langs bestuurders
6. Hoe gaan we om met het besluit?
7. Vervolgafspraken incl planning en communicatie

Date : 2-2-2017 15:58:24

From : [REDACTED]

To : "[REDACTED] colliers.com

Subject : stukken gaswinning NAM Marsdijk Assen

Attachment : Winningsplan Westerveld excl vertrouwelijk deel.pdf;advies Sodm.pdf;definitief advies winningsplan Westerveld .pdf;

Dag mevrouw [REDACTED]

Zoals gisteren afgesproken zend ik u een aantal stukken er informatie toe.

1. Winningsplan NAM
2. Advies staatstoezicht der Mijnen
3. Advies van de gemeente Assen

Vervolgplanning vergunningprocedure:

- **19 januari** verstrijken adviestermijn lokale overheden;
- Dan 8 weken voor ontwerpbesluit (4 weken advies Mijnraad en 4 weken voor ontwerpbesluit). Dus **16 maart** ontwerp besluit;
- Vanaf **16 maart** termijn van 6 weken voor indienen zienswijzen inwoners/belanghebbenden en overheid;
- Daarna definitief besluit.
- Mogelijkheid beroep bij Raad van State.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T 0592 - 366 [REDACTED]

M 06 [REDACTED]

[REDACTED]@assen.nl

website: www.assen.nl

NAM

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

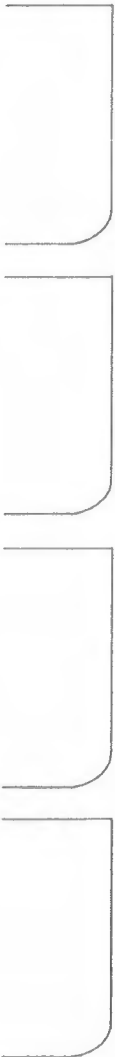
**Aanvraag Instemming Winningsplan
Westerveld**

Bijlage: Overzicht van veranderingen aan het Winningsplan Westerveld – september 2016

Naar aanleiding van de constructieve gesprekken tussen SodM/EZ en NAM in augustus 2016, zijn veranderingen aan het Winningsplan Westerveld doorgevoerd. De belangrijkste wijzigingen zijn:

1. Informatie per voorkomen, in plaats van gecombineerd Westerveld:
  - a. Productieprofielen per voorkomen (low-mid-high)
  - b. Bodemdaling voor een peilmerk in elk voorkomen (figuur C2)
2. Bodemdalingsfiguren
Verduidelijking over bodemdaling veroorzaakt door productie uit voorkomens in dit winningsplan en andere voorkomens
3. Volledige informatie voor de 3 voorkomens zonder verwachte productie (Zevenhuizen-West, Assen-Zuid, Witten): behandel de velden bij productieprofielen, bodemdaling, SRA
4. Belangrijkste kleine veranderingen
  - a. "Hydraulische stimulatie"
  - b. Statische GIIP toegevoegd in winningstabel
  - c. Voorwaarde voor productie toegevoegd in sectie B1
  - d. Verwijderen van subjectieve kwalificaties of stellingen zonder referentie

Inleiding

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) is houder van de winningsvergunning Drenthe II en Groningen. Conform de Mijnbouwwet (Mw) dient de winning van koolwaterstoffen te gebeuren overeenkomstig een Winningsplan. In het Mijnbouwbesluit (Mb) is in artikel 24 aangegeven welke informatie het Winningsplan moet bevatten.

De gasvelden die (via verschillend locaties) produceren naar de locatie Westerveld zijn samengevoegd in het "Winningsplan Westerveld". Dit Winningsplan bestaat uit vier onderdelen:

- A. Algemene gegevens
- B. De bedrijfs- en productiegegevens. Dit onderdeel beschrijft de winningsstrategie, de ondergrondse geologie van de laag waaruit gewonnen wordt, de aanwezige infrastructuur, de stoffen die worden geproduceerd en een beschrijving van de toekomstige plannen om de winning te optimaliseren.
- C. Informatie over bodemdaling ten gevolge van de winning.
- D. Informatie over bodemtrilling ten gevolge van de winning inclusief mogelijke aardbevingen en maatregelen.

Bijlage 1,2 & 3 geven meer informatie ten ondersteuning van onderdeel C en D.

Bijlage 4 bevat de geologische kaarten.

Onderdeel B1 probeert een algemeen overzicht van de plannen te geven. Technische details worden in verdere onderdelen beschreven.

Een klein onderdeel van het Winningsplan (onderdeel E) wordt apart toegezonden aan het Ministerie van Economische Zaken. Dit vertrouwelijke deel bevat bedrijfsgevoelige informatie en kan NAM's concurrentiepositie in gevaar brengen en is daarom niet openbaar. Het onderdeel E bevat met name informatie over de verwachte productiekosten en investeringskosten.

Formulier aanvraag instemming winningsplan ex artikel 34 lid 1 Mijnbouwwet (Mw)
juncto artikel 24 Mijnbouwbesluit (Mb)

Indienen in 6-voud bij:
 Ministerie van Economische Zaken
 Directie Energieproductie
 Postbus 20101
 2500 EC DEN HAAG

Artikel 1)	Onderwerp	Beschrijving		
Mw 34 lid 1	Verzoek om instemming voor een wijziging/actualisatie van het winningsplan Westerveld	☐ een winningsplan voor voorkomens in het continentaal plat vanaf de 3 zeemijlszone ☒ een winningsplan voor voorkomens in Nederlands territorium tot 3 zeemijl De wijziging/actualisatie bestaat voornamelijk uit een vernieuwing van de seismische risico analyse en actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen.		
	A) Algemene gegevens			
	A1.1) Naam indiener	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.		
	A1.2) Adres	Postbus 28000 9400 HH Assen		
	A1.3) Contactpersoon	████████████████████		
	A1.4) E-mail	████████████████████@shell.com		
	A1.5) Fax	0592-362200		
Mw 22	A1.6) Indiener	☒ is houder van de vergunning ☐ is uitvoerder cf artikel 22 Mw		
	A2) Winningsvergunninggebied(en)	☐ winningsvergunning(en) - Drenthe II (K.B. 4/11/1968, laatstelijk gewijzigd d.d. 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840) - Groningen (K.B. 30/5/1963)		
Mw 34 lid 1 Mb 24 lid 1a	A2.1) Voorkomens koolwaterstoffen	<table border="0"> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Assen • Assen-Zuid • Een • Eleveld • Vries-Noord • Vries-Centraal • Vries-Zuid </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Witten • Witterdiep • Zevenhuizen • Zevenhuizen-West </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> • Assen • Assen-Zuid • Een • Eleveld • Vries-Noord • Vries-Centraal • Vries-Zuid 	<ul style="list-style-type: none"> • Witten • Witterdiep • Zevenhuizen • Zevenhuizen-West
<ul style="list-style-type: none"> • Assen • Assen-Zuid • Een • Eleveld • Vries-Noord • Vries-Centraal • Vries-Zuid 	<ul style="list-style-type: none"> • Witten • Witterdiep • Zevenhuizen • Zevenhuizen-West 			
Mb 24 lid 1a	A2.2) Soort koolwaterstof die wordt gewonnen	☐ olie ☒ hoog calorisch gas ☐ Groningen kwaliteit gas ☐ laag calorisch gas ☐ zwavelhoudend gas ☒ aardgascondensaat Uit alle voorkomens wordt hoogcalorisch gas gewonnen.		
Mr 1.2.1 lid 3	A3) Bestaande of nieuwe winning	☒ winningsplan voor reeds bestaande winning (inclusief voorziene uitbreiding) ☐ winningsplan voor nieuwe winning		
Mw 38	A4) Samenloop vergunningen Wet milieubeheer	☒ nee ☐ ja: te weten:		

B) Bedrijfs- en productiegegevens

Mw 36 lid 1

B1) Beknopte beschrijving van het winningsplan

De redenen voor de actualisatie van het winningsplan voor het Westerveld systeem zijn:

1. een vernieuwde seismische risico analyse
2. de stopzetting van productie uit de velden Appelscha, Roden en Norg-Zuid
3. een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen en
4. voorziene activiteiten om de productie in stand te houden.

Het winningsplan Westerveld omvat 11 gasvelden (voorkomens):

Gasveld	Locatie
Assen	ASN
Assen-Zuid	WIT
Een	NOR-3
Eleveld	ELV en WIT
Vries-Noord	VRS-4
Vries-Centraal	VRS-2
Vries-Zuid	VRS-1
Witten	WIT
Witterdiep	WIT
Zevenhuizen	ZVH
Zevenhuizen-West	ZVH

Sectie B3 geeft een overzicht van de ligging van de locaties. Alle productie wordt per pijpleiding getransporteerd naar de behandelingslocatie VRS-4. Het geproduceerde gas wordt na behandeling (ontwaterd en op hogere druk gebracht) op de VRS-4 locatie per pijpleiding getransporteerd naar de locatie Westerveld (WTV) en daar afgeleverd aan GasTerra B.V.

De voorkomens Appelscha, Roden en Norg-Zuid maakten in het verleden ook deel uit van het winningsplan Westerveld. De productie in deze velden is echter inmiddels gestopt en de putten en productielocaties zijn veiliggesteld ("gesuspendeerd"). Ook zijn er op dit moment geen actieve herontwikkelingsplannen. De productie vanuit deze voorkomens wordt derhalve niet meer genoemd in dit winningsplan. De faciliteiten zijn nog wel onderdeel van het productiesysteem en worden als zodanig wel vermeld in dit winningsplan. Ook zijn de contouren van deze drie voorkomens aangegeven op de overzichtskaart. De historische bodemdaling veroorzaakt door deze velden is vanzelfsprekend meegenomen in sectie C. Bodemdaling.

De nieuwe bodemdalingsprognose geeft minder bodemdaling aan dan de prognose in het vorige winningsplan: de verwachte bodemdaling door toekomstige productie uit de velden beschreven in dit winningsplan is minder dan 2 cm. De seismische risicoanalyse laat zien dat de voorkomens in dit winningsplan in de laagste seismische risicocategorie vallen.

Het winningsplan zal aangepast worden als de bodemdaling of seismische risicoanalyse afwijkt van de prognose zoals in dit winningsplan beschreven. Als voorzien wordt dat de cumulatieve productie uit een voorkomen gaat uitkomen boven de prognose van de uiteindelijke cumulatieve productie zoals in dit winningsplan beschreven, zal dit besproken worden met de regulerende overheden. Eventuele toekomstige activiteiten op de locaties (b.v. compressie) of in het reservoir (b.v. extra putten) zullen de gangbare vergunningsprocedures volgen en behoeven geen aanpassing van het winningsplan.

Mw 35 lid 1c
Mb 24 lid 1c,d

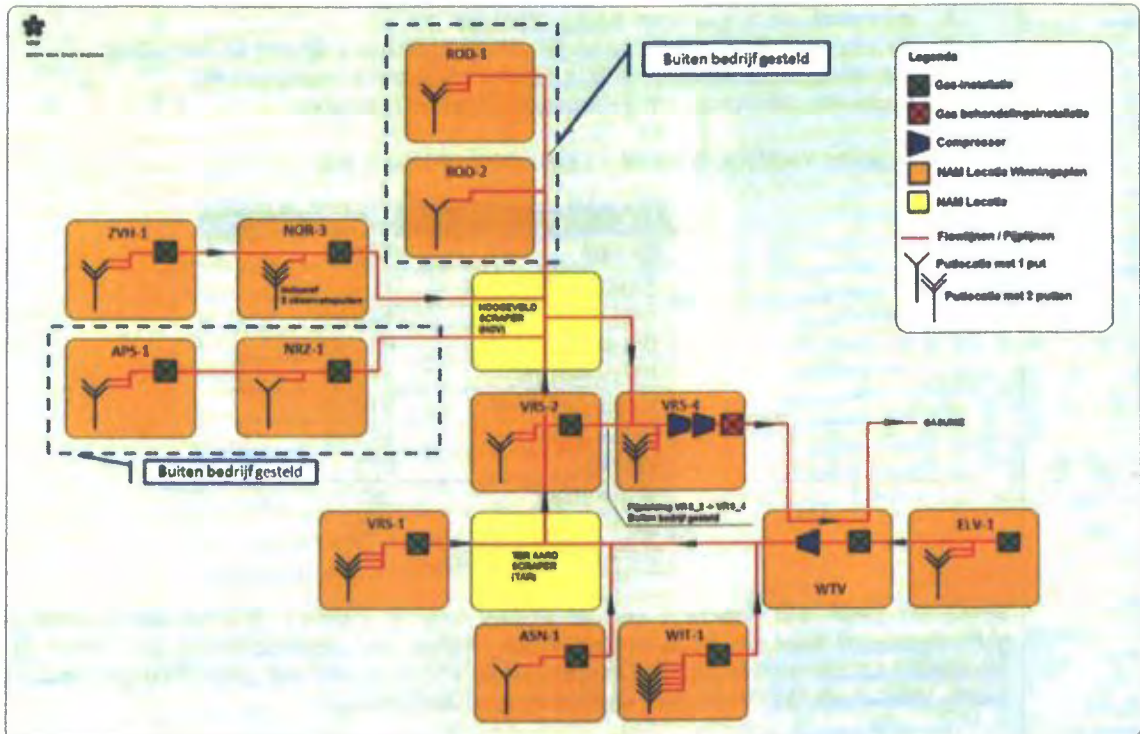
B1.1) Beknopte beschrijving van wijze van winning door middel van (een) mijnbouwwerk(en)

De onbehandelde productie van de verschillende satellietlocaties komt samen op de behandelingslocatie VRS-4, zoals in de figuur hieronder is aangegeven. Productie van locatie ELV wordt onder lage druk gewonnen en op de locatie WTV gecombineerd om de VRS-4 locatie te kunnen bereiken.

Op de behandelingslocatie VRS-4 worden de met het gas meegeproduceerde vloeistoffen (water en aardgascondensaat) van het gas gescheiden. Deze vloeistoffen worden vanaf deze locatie afgevoerd. Het aardgascondensaat wordt uiteindelijk in Delfzijl van het water gescheiden waarna het aardgascondensaat aan raffinaderij wordt geleverd en het water bij Borgsweer in de diepe ondergrond wordt geïnjecteerd.

De resulterende gasroom wordt op VRS-4 via druk- en temperatuurbehandeling op specificatie gebracht en naar WTV getransporteerd voor aflevering aan GasTerra B.V.

Schematische voorstelling van de gasstromen

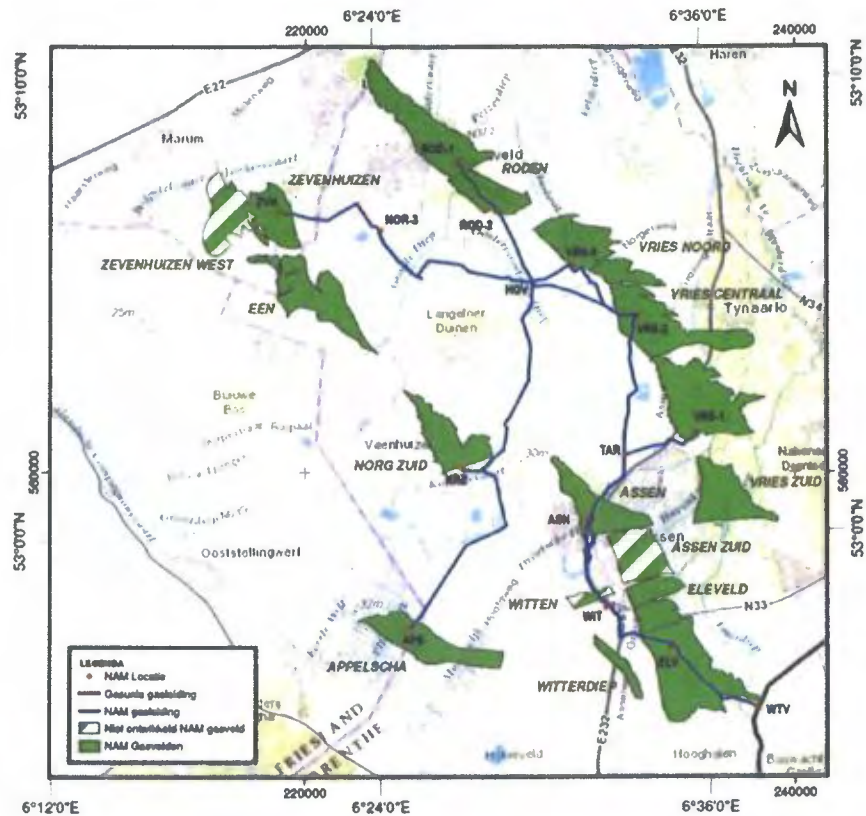

Mb 24 lid 1a	<p>B2) Geologische beschrijving van voorkomen(s)</p> <p>Het gas is gevormd in de koollagen van het geologische tijdperk Carboon. Vervolgens is het gas gemigreerd naar bovenliggende zandsteenlagen in het Rotliegend. Dit reservoir wordt afgesloten door een dikke zoutlaag van de Zechstein formatie.</p>
Mb 24 lid 1a Mb 24 lid 1b	<p>B2.1) Geologische doorsnede van voorkomen(s)</p> <p>Bijlage 4 bevat voor elk voorkomen een doorsnede en kaart van de Top Rotliegend. De figuren zijn naar een bijlage verplaatst om de leesbaarheid van het document te verbeteren.</p>

Mw 35 lid
1a
Mb 24 lid
1d,e

B3) Overzicht ligging voorkomens, gasputten

In het navolgend overzicht zijn voorkomens met de bijbehorende putten aangegeven.

Voorkomen	Locatie	Producterende putten	Gesuspendeerde putten	Geabandonneerde putten	Observatie putten
Roden	ROD-1 (Roden-1)	-	2	-	-
Roden	ROD-2 (Roden-2)	-	1	-	-
Zevenhuizen Zevenhuizen-West	ZVH (Zevenhuizen)	1	1	-	-
Een	NOR-3 (Norg-3)	1	-	-	2*
Appelscha	APS (Appelscha)	-	2	-	-
Norg-Zuid	NRZ (Norg-Zuid)	-	1	-	-
Vries-Zuid	VRS-1 (Vries-1)	2	1	1	-
Vries-Centraal	VRS-2 (Vries-2)	2	-	-	-
Vries-Noord	VRS-4 (Vries-4)	3	-	-	-
Assen	ASN (Assen)	1	-	-	-
Witterdiep	WIT (Witten)	1	-	-	-
Eleveld		2	-	-	-
Witten		-	1	-	-
Assen-Zuid	ELV (Eleveld)	-	1	-	-
Eleveld		2	-	-	-

*Deze 2 observatieputten zijn geboord in het Norg veld (maakt geen deel uit van dit winningsplan)

B3.1) Situering mijnbouwwerken situatietekening /eventueel foto

Overzicht mijnbouwlocaties, gesorteerd per gemeente

Locatie	Gesuspendeerd	Gemeente	Provincie
APS	Ja	Ooststellingwerf	Fryslân
ASN	Nee	Assen	Drenthe
ELV	Nee	Aa en Hunze	Drenthe
NRZ	Ja	Noorderveld	Drenthe
NOR3	Nee	Noorderveld	Drenthe
ROD-1	Ja	Noorderveld	Drenthe
ROD-2	Ja	Noorderveld	Drenthe
VRS-1	Nee	Tynaarlo	Drenthe
VRS-2	Nee	Tynaarlo	Drenthe
VRS-4	Nee	Tynaarlo	Drenthe
WTV	Nee	Aa en Hunze	Drenthe
WIT	Nee	Assen	Drenthe
ZVH	Nee	Leek	Groningen

Foto's van mijnbouwlocaties, alfabetisch gesorteerd

Appelscha Satelliet (APS)

Assen Satelliet (ASN)

Eleveld Satelliet (ELV)

Norg-Zuid Satelliet (NRZ)

Norg-3 Satelliet (NOR3)

2101-10-11

Roden-1 satelliet (ROD-1)

Roden-2 satelliet (ROD-2)

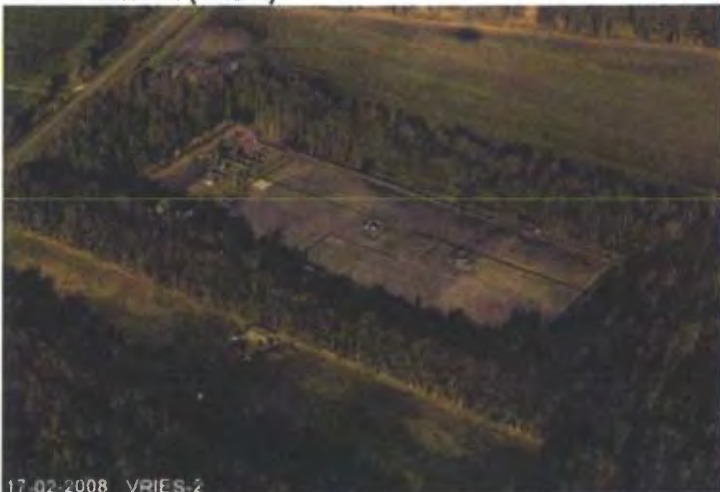

Vries-1 satelliet (VRS-1)

14-10-2003 VRIES-1

Vries-2 satelliet (VRS-2)

17-02-2008 VRIES-2

Vries-4 Productie Faciliteit (VRS-4)

Westerveld Productie Faciliteit (WTV)

Witten satelliet (WIT)

Zevenhuizen satelliet (ZVH)

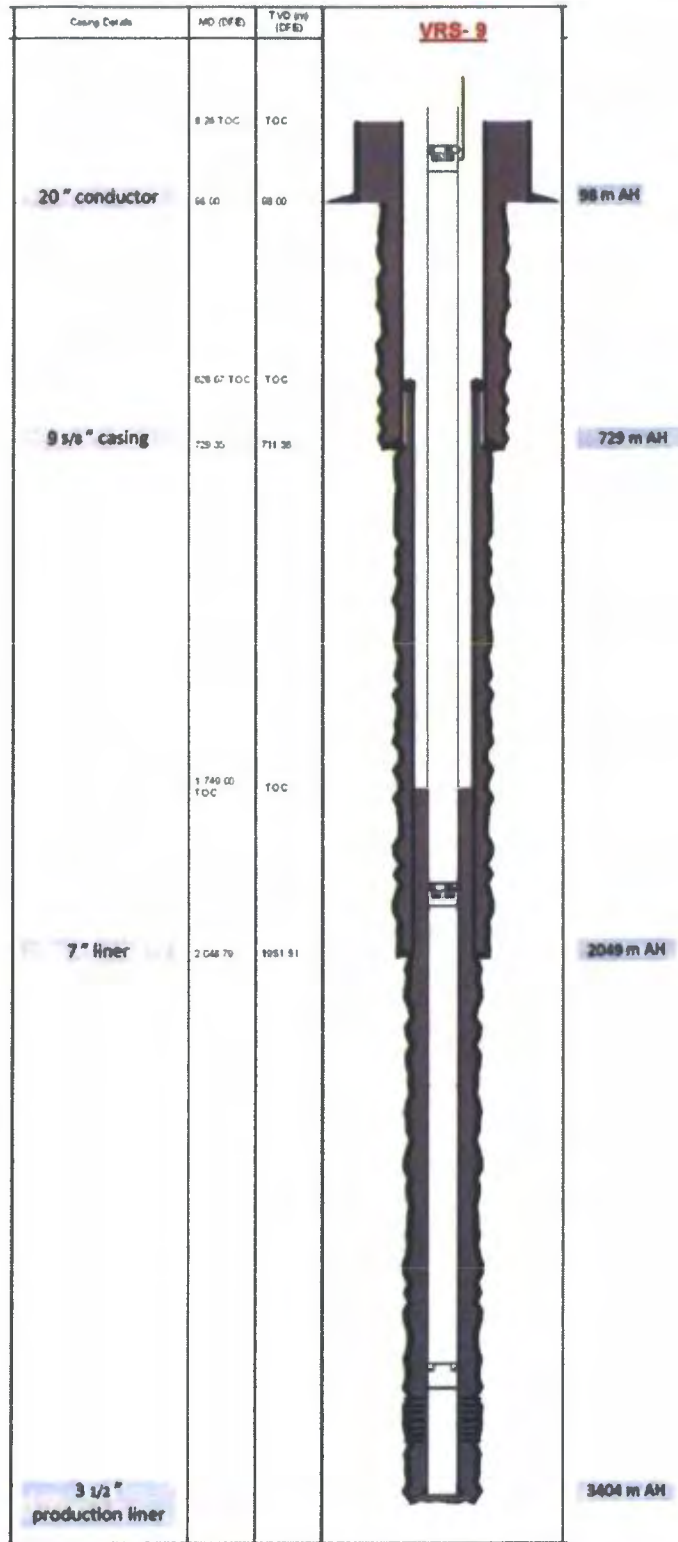
Mb
24 lid
1e,f

B4) Overzicht boringen in voorkomen(s)

Het is mogelijk dat er in de toekomst nog één of meerdere putten in de in dit winningsplan genoemde voorkomens geboord gaan worden. Mogelijke activiteiten worden in sectie B5.2 genoemd. Eventuele toekomstige activiteiten zullen de gangbare vergunningsprocedures volgen.

Mb
24 lid
1g

B4.1) Schematische voorstelling putverbuizing(en)

Mb
24 lid
1h

B4.1) Plaats en wijze waarop koolwaterstoffen in verbuizing treden

De putten zijn tussen 2700 en 3700 meter (verticaal) diep en verbonden met de gashoudende Rotliegend formatie op een diepte tussen 2600 en 3250 meter beneden NAP (Normaal Amsterdams Peil) Zie ook B.2.1.

Mb
24 lid
2

B5) Productieontwikkeling strategie

In navolgend overzicht wordt de verwachte totale gaswinning per voorkomen gegeven. De "statische GIIP" geeft de hoeveelheid gas die oorspronkelijk in het reservoir aanwezig was. De "Mid Case" en "High Case" verwijzen naar de voorspellingen zoals beschreven in sectie B5.3.

Voorkomen	Statische GIIP [miljard Nm ³]	Totale winning tot eind 2015 [miljard Nm ³]	Verwachte totale winning (Mid Case) [miljard Nm ³]	Verwachte totale winning (High Case) [miljard Nm ³]	Verwacht winnings- percentage (Mid Case)	Verwacht winnings- percentage (High Case)
Assen	0,755	0,210	0,246	0,304	33%	40%
Assen-Zuid	0,285	0,000	0,000	0,057	0%	20%
Een	0,654	0,074	0,090	0,125	14%	19%
Eleveld	11,975	8,327	9,044	10,399	76%	87%
Vries-Noord	4,472	2,945	2,991	3,141	67%	70%
Vries-Centraal	3,111	2,264	2,370	2,572	76%	83%
Vries-Zuid	5,498	1,643	2,022	2,206	37%	40%
Witten	0,218	0,000	0,000	0,044	0%	20%
Witterdiep	0,700	0,413	0,413	0,428	59%	61%
Zevenhuizen	0,140	0,100	0,105	0,108	75%	77%
Zevenhuizen-West	0,540	0,000	0,000	0,108	0%	20%

Voor de Assen, Een en Vries-Zuid voorkomens geldt dat het winningspercentage relatief laag uitvalt door waterproductie en een matige kwaliteit van het reservoir. Voor de voorkomens Zevenhuizen-West, Assen-Zuid en Witten geven evaluatieresultaten van de boringen aan dat de winbare hoeveelheden gas waarschijnlijk zeer gering zullen zijn. Er zijn daarom momenteel geen winbare volumes aan deze velden toegekend in de Mid Case. Ook voor het voorkomen Witterdiep wordt geen verdere productie verwacht in de Mid Case.

Mb
24 lid
2

B5.1) Productie filosofie

De voorkomens genoemd in dit winningsplan worden dusdanig geproduceerd dat er optimaal gebruik wordt gemaakt van de productiefaciliteiten. De locaties ASN, ELV, NOR-3, VRS-4, VRS-1, VRS-2, WIT, ZVH en WTV worden voor een belangrijk deel op afstand bestuurd. De installaties kunnen altijd van afstand veilig uitgeschakeld worden. Niet alle faciliteiten kunnen op afstand gestart worden. Er vinden regelmatig bezoeken plaats door operators voor controle en eventuele reparaties.

De productie uit alle voorkomens genoemd in dit winningsplan gebeurt met behulp van compressie op VRS-4 (en tevens op WTV voor het deel van het Eleveld veld dat vanaf de locatie ELV wordt gewonnen). Eventuele verdere installatie van compressiecapaciteit zal de gangbare vergunningsprocedures volgen.

Mb
24 lid
2

B5.2) Reservoir management

Voor alle voorkomens binnen dit winningsplan geldt dat er via regelmatige drukmetingen in de productieputten informatie wordt verkregen over de ontwikkeling van drukken in de gasvoorkomens.

De waterproductie wordt continu gecontroleerd op systeem niveau. Verschillende maatregelen worden getroffen om waterproductie te minimaliseren.

Vries voorkomens (Noord/Centraal/Zuid)

Het reservoir gesteente van de voorkomens Vries-Centraal en Vries-Zuid bestaat grotendeels uit conglomeraten waarvan de productiviteit slecht is in vergelijking met de zandsteen reservoirs. Vries-Noord heeft meer zandsteen in de gaszone en daardoor een betere productiviteit. De huidige Vries putten produceren naast gas ook formatiewater. De gasproductie wordt geoptimaliseerd door toepassing van "continuous foam" installaties (waarbij schuimende zeep onderin de put wordt ingebracht) door

gecontroleerde onderbroken productie om de druk onderin de productieputten te doen toenemen en door waterpreventiemaatregelen. In het Vries-Zuid veld is eind 2015 een extra productieput geboord (VRS-10) ter vervanging van de VRS-3C put die in 1994 is geabandonneerd na overmatige waterproductie. Verder wordt er gestudeerd op de mogelijkheid om op termijn nog putten te boren ten westen en ten oosten van het Vries-Zuid veld.

Een

Door de lage permeabiliteit zal de productie van de huidige put door middel van productiecycli gebeuren. Dit betekent dat de putproductie zal worden onderbroken door steeds langer wordende tijdsintervallen.

Eleveld

Dit veld wordt geproduceerd vanaf 2 locaties, ELV (met putten ELV-101 en ELV-102) en WIT (put WIT-5). De ELV locatie wordt geproduceerd met behulp van bovengrondse compressie van het geproduceerde gas; put ELV-101 produceert momenteel terwijl de productie van ELV-102 gestopt is. Put WIT-5 is begin 2015 in productie genomen. Deze put is geboord naar het noordelijk deel van het Eleveld voorkomen.

Assen

Het voorkomen Assen laat een snelle afname in productie zien, hoogstwaarschijnlijk veroorzaakt door waterproductie en zoutafzetting in de put. Mogelijkheden tot productieoptimalisatie worden bekeken om het niveau van de productie uit dit voorkomen te herstellen.

Witterdiep

De reservoirdruk van dit voorkomen wordt regelmatig gecontroleerd. Metingen suggereren dat er een langzame toestroom van gas naar de put plaatsvindt door slechte communicatie tussen de verschillende ondergrondse compartimenten van het voorkomen. Mochten verdere drukmetingen uitwijzen dat niet alle ondergrondse compartimenten van het voorkomen geproduceerd worden dan is het mogelijk dat er in de toekomst nog een extra put wordt geboord.

Zevenhuizen

Als gevolg van de lage reservoirdruk in de put vindt productie plaats door middel van onderbroken productiecycli. De reservoirdruk wordt regelmatig gecontroleerd. Het is mogelijk dat er in de toekomst een nieuwe put naar het westelijk deel van het Zevenhuizen veld zal worden geboord.

Naast metingen aan de productie van de gasvelden, worden ook metingen gedaan aan de integriteit van de putten. Beide bronnen van informatie kunnen leiden tot activiteiten waarvoor mogelijk een boorinstallatie nodig is. Ook het (mechanisch of chemisch) stimuleren van de productie in een klein gedeelte van de putten behoort tot de mogelijkheden.

Mw 35 lid
1a,d
Mb 24 lid
1a
0

B5.3) Omvang winning (hoeveelheden per voorkomen/per jaar)

De aanvraag om een winningsplan gaat uit van drie productiescenario's (Low, Mid en High Case). Reden hiervoor is dat de productie niet precies op voorhand kan worden ingeschat.

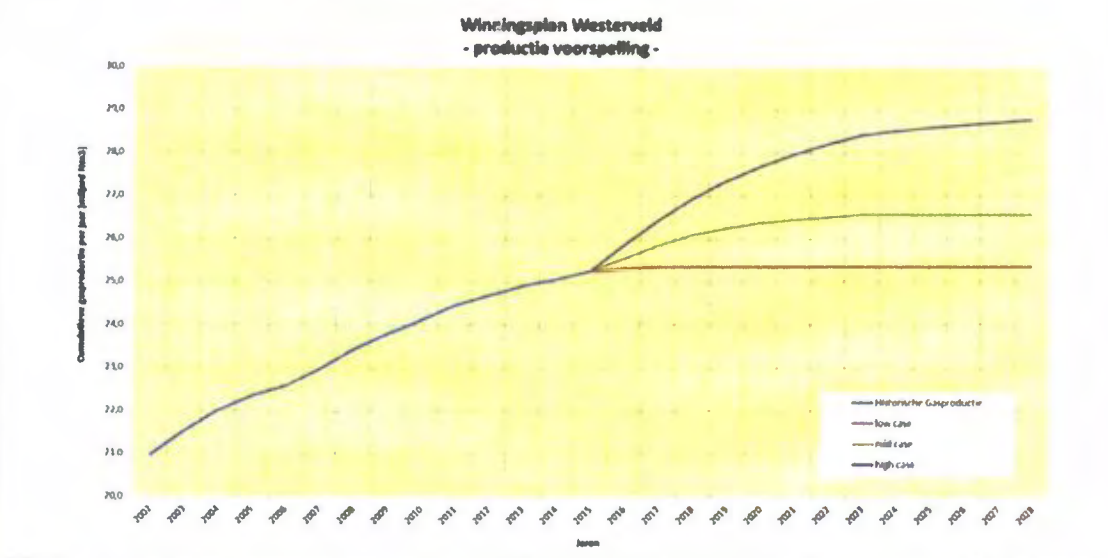
Het lage productiescenario ("Low Case") gaat uit van de resterende hoeveelheden gas die op basis van een conservatieve inschatting met de huidige putten geproduceerd kunnen worden. Hiertoe is met behulp van een "decline curve analysis" (DCA) gekeken naar een trend in de afname van het productieniveau ten opzichte van de cumulatieve productie, waarbij wordt aangenomen dat de productie ophoudt wanneer de minimum stroomsnelheid van een put bereikt wordt.

Het midden productiescenario ("Mid Case") gaat uit van de resterende hoeveelheden gas die op basis van een gemiddelde inschatting met de huidige putten geproduceerd kunnen worden. Hierin zijn tevens de verwachte productieprofielen van de onlangs geboorde WIT-5 put en de eind 2015 geboorde put in het Vries-Zuid veld (VRS-10) meegenomen. Ook is hierin de verwachte bijdrage van verdere "continuous foam" injecties, productie optimalisatie en ontwateringsactiviteiten in putten in het Vries voorkomen meegenomen.

Het hoge productiescenario ("High Case") gaat uit van de resterende hoeveelheden gas die op basis van een optimistische inschatting met de huidige putten geproduceerd kunnen worden. Hierin zijn tevens de "high case" productieprofielen van de WIT-5 put en de VRS-10 put meegenomen, alsook een verlengd gasproductie profiel ten gevolge van optimalisatie en ontwateringsactiviteiten in putten in het Vries voorkomen.

In geen van deze scenario's zijn bijzondere omstandigheden meegenomen waardoor de productie bijvoorbeeld voor langere tijd stil zou kunnen komen te liggen.

In onderstaande grafiek wordt naast de historische productie van 2003-2015 ook de verwachte productie weergegeven (Low-Mid-High scenario's) van de nog te verwachten gasproductie uit de voorkomens zoals omschreven in dit winningsplan.

Onderstaande tabel geeft de historische jaarlijkse productie uit de voorkomens zoals opgenomen in dit winningsplan.

		Historische productie t/m 2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Cumulatief historisch t/m 2015
Winningsplan Westerveld																
Historische productie Totaal	miljard Nm³	20,874	0,562	0,670	0,346	0,226	0,281	0,462	0,372	0,313	0,341	0,223	0,223	0,156	0,182	28,249
Appelsha	miljard Nm³	1,508	0,228	0,346	0,049	0,083	0,085	0,022	0,025	0,002	0,012	-	-	-	-	2,041
Assen	miljard Nm³	-	-	-	-	-	0,031	0,085	0,063	0,064	0,007	0,007	0,004	-	-	0,210
Een	miljard Nm³	-	-	-	0,080	0,017	0,006	-	-	-	-	-	-	-	0,031	0,074
Eleveld	miljard Nm³	7,192	0,081	0,067	0,046	0,084	0,043	0,081	0,308	0,160	0,172	0,128	0,084	0,080	0,128	8,327
Harg-Zuid	miljard Nm³	0,477	0,082	0,063	0,082	0,029	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,889
Roden	miljard Nm³	6,543	0,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,544
Vries-Noord	miljard Nm³	2,377	0,099	0,092	0,112	0,042	0,034	0,081	0,007	0,013	0,085	0,082	0,098	0,082	0,013	2,985
Vries-Gentraal	miljard Nm³	1,606	0,072	0,083	0,053	0,088	0,064	0,076	0,061	0,040	0,062	0,043	0,032	0,019	0,029	2,284
Vries-Zuid	miljard Nm³	1,289	0,020	0,010	0,006	0,008	0,087	0,080	0,080	0,008	0,000	0,000	0,070	0,042	0,000	1,843
Witveldsp	miljard Nm³	-	-	-	-	-	0,081	0,147	0,072	0,049	0,025	0,018	0,000	-	-	0,413
Zevenhuizen	miljard Nm³	-	-	-	-	-	-	0,083	0,018	0,009	0,027	0,008	0,008	0,008	0,001	0,100

De volgende tabel geeft de verwachte totale productie uit de voorkomens zoals opgenomen in dit winningsplan. De drie eerder genoemde scenario's (Low-Mid-High) geven de onzekerheid aan met betrekking tot de nog te verwachten hoeveelheden geproduceerd gas.

Jaarlijkse verwachte productie per voorkomen [miljard Nm3]		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Assen	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,005	0,020	0,010	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,042	0,030	0,022	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Assen-Zuid	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,000	0,029	0,017	0,010	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Een	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,016	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,021	0,017	0,013	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Eleveld	L.case	0,055	0,028	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,163	0,181	0,139	0,096	0,070	0,022	0,020	0,026	0,060	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,362	0,300	0,254	0,211	0,182	0,159	0,137	0,120	0,091	0,080	0,068	0,058	0,050
Vries-Noord	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,015	0,015	0,004	0,008	0,004	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,032	0,029	0,027	0,025	0,023	0,021	0,020	0,019	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Vries-Centraal	L.case	0,013	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,017	0,032	0,032	0,014	0,011	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,047	0,044	0,041	0,039	0,037	0,035	0,033	0,032	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Vries-Zuid	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,054	0,064	0,057	0,041	0,048	0,042	0,038	0,035	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,094	0,102	0,089	0,066	0,063	0,054	0,050	0,046	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Witten	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,000	0,000	0,000	0,029	0,014	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Witterdiep	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,000	0,007	0,008	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Zevenhuizen	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,005	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,008	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Zevenhuizen-West	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,000	0,000	0,055	0,029	0,016	0,008	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Totale verwachte productie per jaar [miljard Nm3]														
Winningsplan Westerveld	L.case	0,068	0,028	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,275	0,312	0,242	0,160	0,133	0,064	0,059	0,061	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,607	0,558	0,526	0,409	0,335	0,277	0,241	0,217	0,091	0,080	0,068	0,058	0,050
Cumulatieve verwachte productie per jaar [miljard Nm3]														
Winningsplan Westerveld	L.case	25,317	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345
	M.case	25,525	25,836	26,078	26,238	26,371	26,434	26,493	26,554	26,554	26,554	26,554	26,554	26,554
	H.case	25,856	26,414	26,940	27,349	27,683	27,961	28,201	28,418	28,509	28,589	28,657	28,715	28,765

Mw 35 lid 1b

B5.4) Duur van de winning (per voorkomen)

De verwachte einddatum van de productie in het Westerveld systeem is volgens de huidige voorspellingen gesteld op 2023, maar kan uitlopen tot 2028 volgens het hoge productiescenario. Het gedrag van de bestaande en mogelijke toekomstige putten is moeilijk te voorspellen aangezien het veld bijna leeg is. Hierdoor is de onzekerheidsmarge met betrekking tot de precieze einddatum van productie aanzienlijk. De winning zal worden beëindigd indien de totale kosten van de productie de opbrengsten van de productie zullen overtreffen dan wel zoveel eerder indien door onvoorziene technische of andere oorzaak voortzetting van de winning niet plaats kan vinden.

Mb 24, lid
1i

B6) Stoffen die jaarlijks worden mee geproduceerd

Met de gasproductie worden water en aardgascondensaat meegeproduceerd. De geproduceerde hoeveelheid water en aardgascondensaat is afhankelijk van de totale gasproductie. De hoeveelheid aardgascondensaat wordt gegeven door de (aardgas-) Condensaat Gas Ratio (CGR) en het water door de Water Gas Ratio (WGR). Navolgend overzicht geeft bij benadering de waarden van de CGR en de WGR per voorkomen:

Voorkomen	CGR (m ³ /min m ³ gas)	WGR (m ³ /min m ³ gas)
Assen	30-35	~30
Assen-Zuid	30	30
Een	~2	~14
Eleveld	~10	~30
Vries-Noord	~70	~500
Vries-Centraal	~40	~300
Vries-Zuid	~37	~50
Witten	30	30
Witterdiep	~9	~40
Zevenhuizen	~10	bijna uitgewaterd
Zevenhuizen-West	10	20

De waarden voor de WGR stijgen naarmate de druk in het reservoir afneemt.

Mb 24 lid
1i

B7) Jaarlijks eigengebruik bij winning

Voor eigen gebruik wordt op de locatie WTV per jaar ca. 0,02 mln Nm³ aangewend.

Op de centrale behandlingslocatie VRS-4 wordt per jaar voor eigen gebruik (incl. fornuis + fakkel spoelgas + fakkel waakvlam) ca. 0,64 mln Nm³ gas aangewend.

Mb 24 lid
1j

B8) Jaarlijks bij winning afgeblazen/afgefakkelde koolwaterstoffen

Het volume koolwaterstoffen dat jaarlijks op de locatie Westerveld (WTV) wordt afgeblazen (ten gevolge van het afgaan van veiligheidskleppen dan wel onderhoud) is ca. 0,001 mln Nm³.

Op de locatie VRS-4 wordt per jaar gemiddeld 0,1 mln Nm³ gas afgefakkeld dan wel afgeblazen. Het volume op VRS-4 is hoger dan op Westerveld aangezien op de VRS-4 locatie de daadwerkelijke gasbehandeling plaatsvindt om gas op specificatie te kunnen afleveren, terwijl op WTV slechts compressie plaatsvindt.

Deze gegevens zijn gebaseerd op de waarden uit de jaren 2011 t/m 2014 en dienen als indicatie gebruikt te worden voor de latere jaren.

Mb 24 lid
1k

B9) Jaarlijks bij winning in de ondergrond terug te brengen delfstoffen en andere stoffen

Het vrijkomende productiewater wordt via een injectieput op de Borgsweer locatie geïnjecteerd in de diepe ondergrond.

C) Gegevens inzake bodemdaling als gevolg van de winning van koolwaterstoffen.

Mw
35 lid
1f

C1) Aard van de bodemdaling

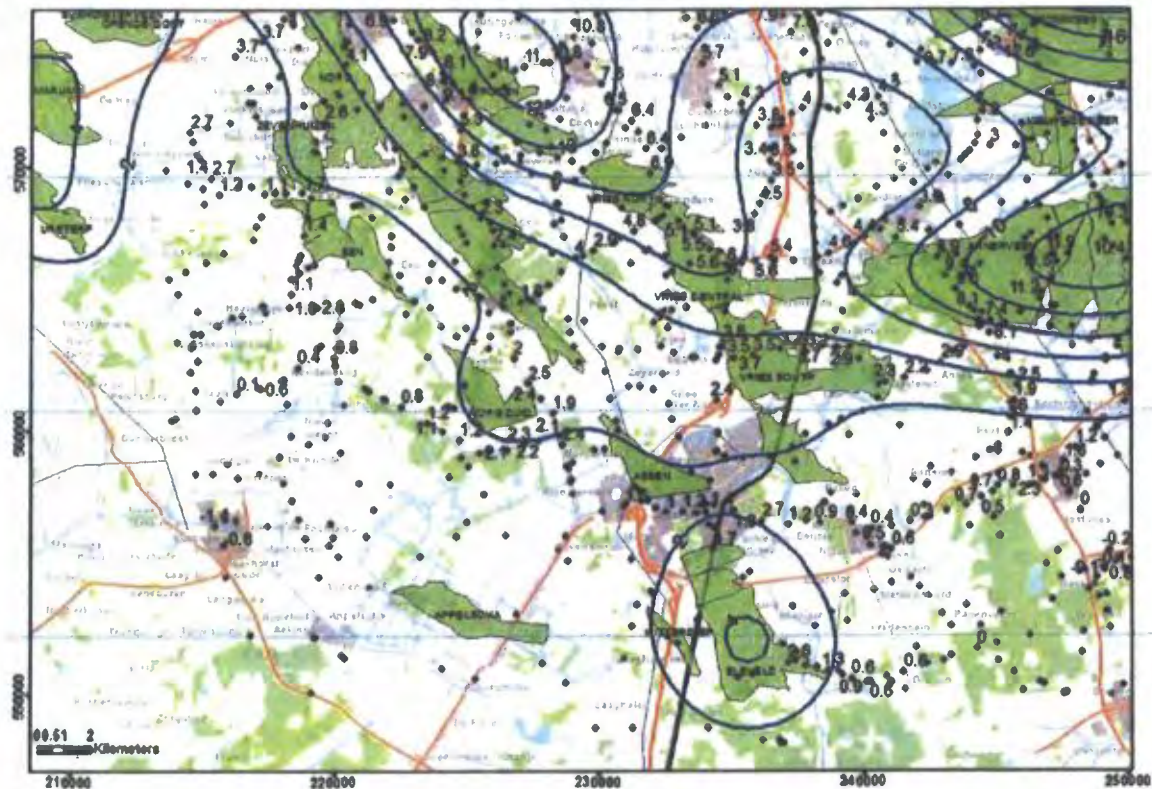
Door de winning van koolwaterstoffen uit olie- en gasvoerende gesteentelagen zal de druk in de poriën van het gesteente verminderen waardoor compactie van de olie- en gasvoerende lagen optreedt. Dit manifesteert zich aan de oppervlakte in de vorm van bodemdaling. Zie voor een uitgebreide beschrijving van het bodemdalingsproces "Bodemdaling door Aardgaswinning –NAM-velden in Groningen, Friesland en het Noorden van Drenthe– Status Rapport 2015 en Prognose tot het jaar 2080" (EP201511213444).

Mb 24
lid 1m
Mb 24
lid 1n
Mb 24
lid 1o

C2) Gekalibreerde bodemdaling en bodemdalingprognoses (uiteindelijk verwachte mate van bodemdaling)

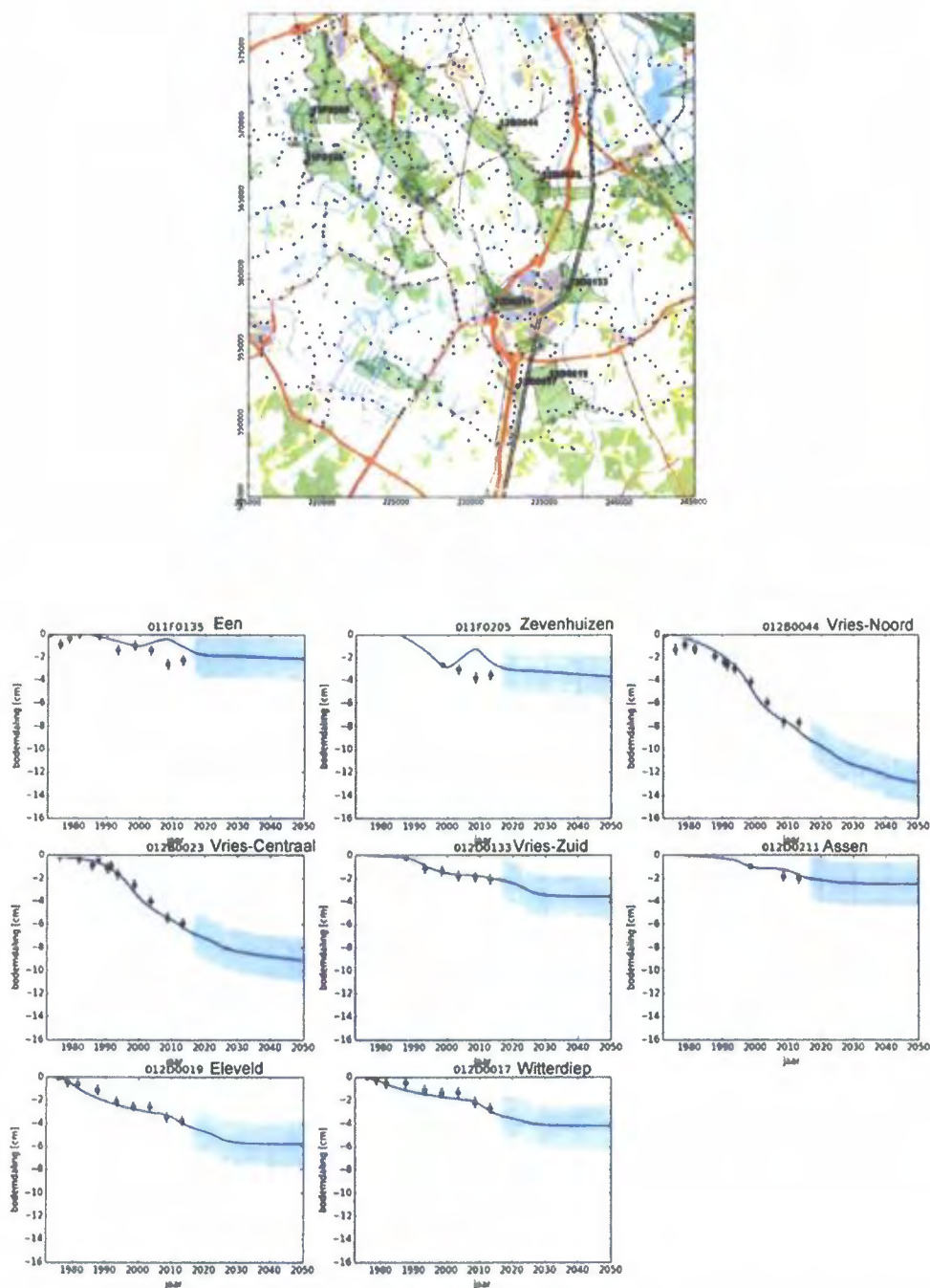
Gekalibreerd bodemdalingsmodel

De meest recente uitgebreide bodemdalingsmeting in dit gebied heeft plaatsgevonden in het jaar 2013 (Meetregister bij de meetplannen Noord Nederland 2014). Deze en alle andere beschikbare metingen uit het verleden zijn gebruikt om een bodemdalingsmodel te kalibreren. In figuur C1 wordt de in 2013 op de peilmerken gemeten daling sinds de nulmeting in 1975 weergegeven door punten. De blauwe lijnen geven de contouren van de gemodelleerde bodemdaling door gaswinning.

Figuur C1: In 2013 gemeten daling in cm op de peilmerken (sinds 1975) en contourlijnen van de gemodelleerde bodemdaling voor het jaar 2013 ten gevolge van gaswinning uit de in dit winningsplan beschreven voorkomens én naburige voorkomens.

Om inzicht te verkrijgen over de kwaliteit van het model ten opzichte van historische metingen is boven de in dit winningsplan genoemde producerende voorkomens een meetpunt geselecteerd waar meerdere keren in de tijd bodemdaling is gemeten. Figuur C2 toont de resultaten voor deze meetpunten. Tevens laat dit figuur de nog te verwachten totale bodemdaling zien. Deze totale bodemdaling wordt veroorzaakt door productie uit het voorkomen zelf en de bodemdaling die wordt veroorzaakt door omliggende producerende voorkomens. De tijdelijke stijging die te zien is in de modelresultaten voor punten boven Een en Zevenhuizen wordt veroorzaakt door de injectie van gas in de Norg gasbuffer.

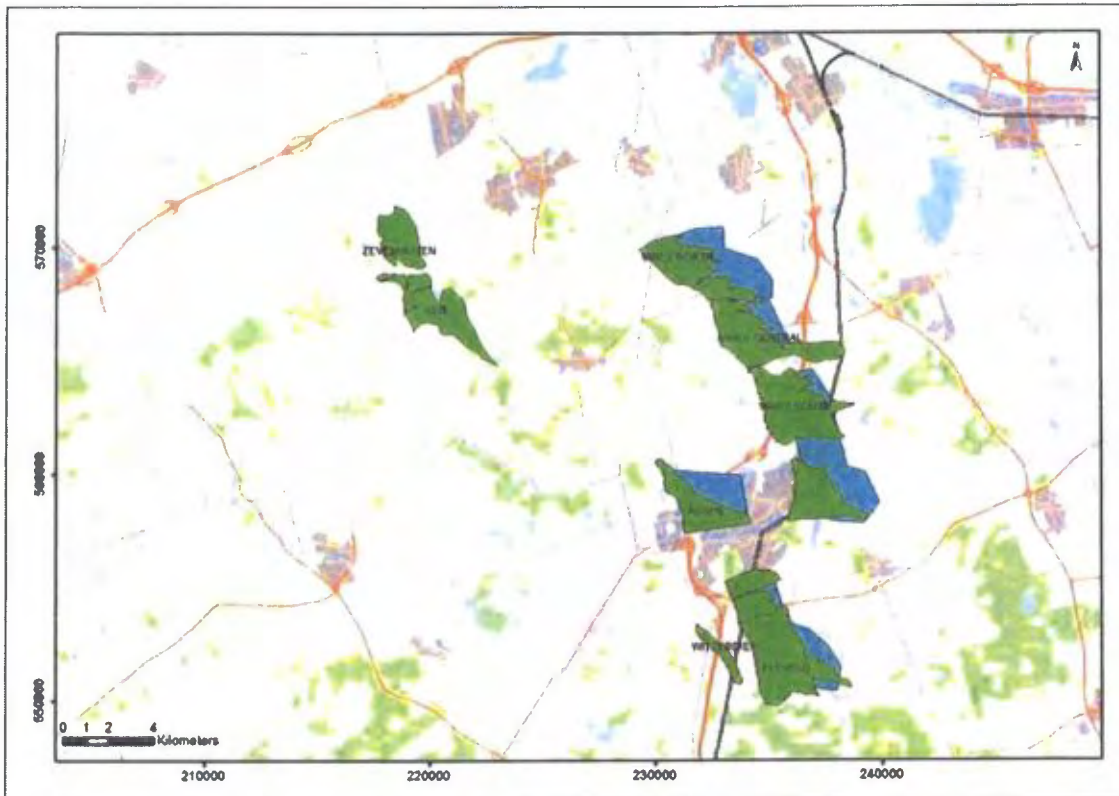
Figuur C2: Vergelijking van gemeten (groene punten) en voorspelde bodemdaling voor een peilmerk boven ieder producerend voorkomen genoemd in dit winningsplan. De meetonzekerheid in de metingen (gekozen als één standaard deviatie) bedraagt 4mm per meetpunt. De blauwe lijn toont de voorspelde bodemdaling op deze locatie, met de onzekerheid (licht blauwe gebied) op de uiteindelijke bodemdaling. De minimale onzekerheid voor de voorspelling is +/- 2cm.

Meer informatie over de bodemdalingsmodellering en prognoses is terug te vinden in het rapport "Bodemdaling door Aardgaswinning – NAM-velden in Groningen, Friesland en het Noorden van Drenthe – Status Rapport 2015 en Prognose tot het jaar 2080" (EP201511213444)¹.

¹ <http://s00.static-shell.com/content/dam/shell-new/local/business/nam-2/Downloads/pdf/rapportages-bodemdaling/status-report-december-2015.pdf>

Toekomstige bodemdaling

De nog te verwachten bodemdaling door gaswinning uit de voorkomens zoals beschreven in dit winningsplan is weergegeven in figuur C3². De nog te verwachten bodemdaling die wordt veroorzaakt door gasproductie uit de voorkomens in dit winningsplan bedraagt **minder dan 2 cm**. Aangezien het niet mogelijk is een dergelijke kleine daling met voldoende precisie te meten, zijn er verder geen figuren getoond die de toekomstige bodemdaling tonen boven de individuele voorkomens. Indien een significante afwijking van de bodemdaling plaatsvindt ten opzichte van de huidige voorspelling, zal deze worden beschreven in een herziening van het winningsplan.

Figuur C3: Nog te verwachten bodemdaling die wordt veroorzaakt door gasproductie uit de voorkomens in dit winningsplan (2016 – 2023). De omvang van het gasvoerend gedeelte van de reservoirs is in groen weergegeven, die van het watervoerend gedeelte in blauw. Aangezien de verwachte bodemdaling minder dan 2cm is, zijn geen contouren getekend.

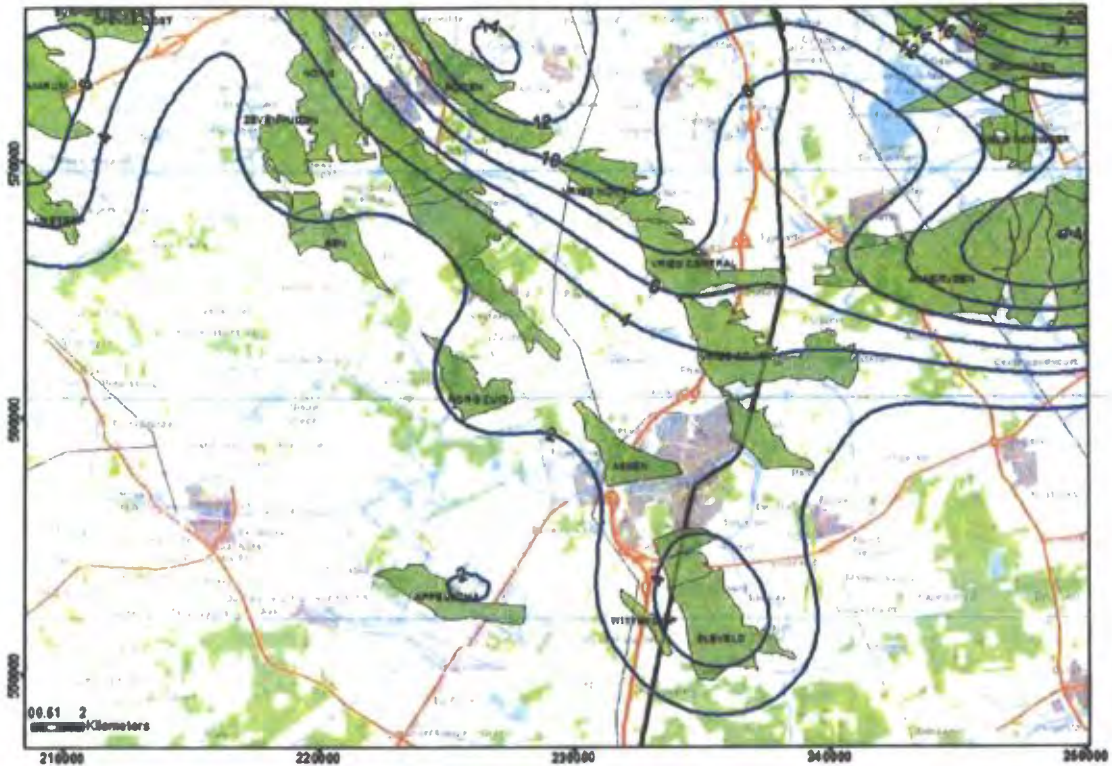
Figuur C4 toont de totale bodemdaling als gevolg van gaswinning voor het jaar 2025. Figuur C5 toont de situatie ruim na afloop van de in dit winningsplan beschreven productieprofielen (het jaar 2080).

Het dient benadrukt te worden dat Figuur C4 en C5 de totale bodemdaling geven als gevolg van gaswinning uit de in dit winningsplan genoemde voorkomens én de omliggende voorkomens (waaronder het Groningen veld in het noordoosten), waar Figuur C3 de (bijna afwezige) bodemdaling laat zien door de productie van voorkomens beschreven in dit winningsplan.

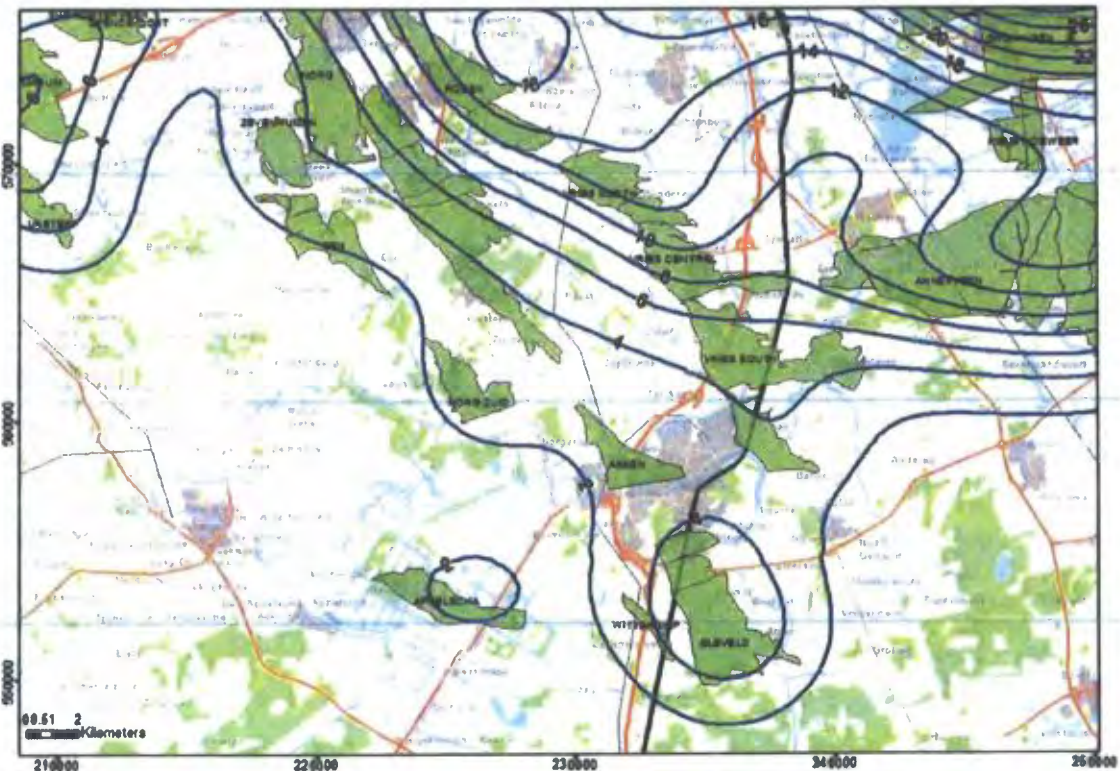
Onzekerheid in verwachte bodemdaling

Bijlage 1 in dit winningsplan geeft een overzicht van de kentallen die gebruikt zijn in de berekening van de bodemdaling. Deze bijlage beschrijft ook de onzekerheidsanalyse voor deze bodemdalingsprognose resulterend in een maximum en minimum bodemdalingsscenario. De analyse laat zien dat ook in het maximale scenario de verdere bodemdaling als gevolg van gaswinning uit de in dit winningsplan genoemde voorkomens in de toekomst onder de 2 cm blijft.

² In het verwachte "Mid Case" productiescenario zullen de voorkomens Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West niet produceren. Mogelijke bodemdaling in het "High case" productiescenario wordt beschreven in de onzekerheidsanalyse beschreven in Bijlage 1.

Figuur C4: Prognose van de totale bodemdaling als gevolg van gaswinning uit de in dit winningsplan genoemde voorkomens en de omliggende voorkomens voor 2025. De contourlijnen geven de bodemdaling in cm aan.

Figuur C5: Verwachte eindsituatie (2080) van de totale bodemdaling als gevolg van gaswinning uit de in dit winningsplan genoemde voorkomens en de omliggende voorkomens. De contourlijnen geven de bodemdaling in cm aan

Mb 24 lid 1q	<p>C3) Omvang en aard van de schade</p> <p>C3.1 Algemeen</p> <p>Bodemdaling door gaswinning manifesteert zich aan de oppervlakte in de vorm van een platte, zeer gelijkmatige schotel. Die schotel veroorzaakt een zeer geringe helling van maximaal een paar centimeter over een kilometer afstand aan het maaiveld. Zoals in figuur C3 is aangegeven, bedraagt de nog te verwachten bodemdaling door gaswinning uit de in dit winningsplan beschreven voorkomens minder dan 2 cm over een periode van meer dan 10 jaar.</p> <p>C3.2 Schade aan openbare infrastructuur door bodemdaling</p> <p>Omdat bodemdaling een geleidelijk en gelijkmatig verloop heeft, wordt geen directe schade aan infrastructuur verwacht. Niet uitgesloten is echter dat de bodemdaling gevolgen kan hebben voor het normale beheer en het onderhoud van waterkeringen en waterlopen. Voor zover dat beheer onvermijdelijk te maken meerkosten met zich meebrengt die, in overeenstemming met het gestelde in onderdeel C5, voor vergoeding in aanmerking komen dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden. In sommige gevallen loopt dat via een hiertoe ingestelde commissie. In andere gevallen kunnen afspraken worden gemaakt in bilateraal verband met de betreffende waterschappen.</p> <p>C3.3 Schade aan bouwwerken door bodemdaling</p> <p>Omdat bodemdaling door gaswinning een geleidelijk en gelijkmatig verloop heeft en de resulterende vervorming (zoals scheefstand, kromming en horizontale rek) van de bovengrond zeer klein is, wordt geen directe schade aan bebouwing verwacht. Hierbij wordt verwezen naar "Studieresultaten betreffende ongelijkmatige zakkingen in verband met aardgaswinning in de provincie Groningen; een uitgave van de Commissie Bodemdaling door Aardgaswinning; maart 1987". Meer recente rapporten die mogelijke oorzaken van schade in het gebied rondom West-Groningen³ en Loppersum⁴ beschrijven bevestigen dit beeld.</p> <p>C3.4 Schade aan natuur en milieu door bodemdaling</p> <p>Bij een daling van minder dan 2 cm in gebieden met een kunstmatig peilbeheer is de mate van bodemdaling aanzienlijk kleiner dan de jaarlijkse schommelingen in de waterstand (verschil zomer- en winterpeil). De waterhuishouding in het gebied dat wordt beïnvloed door bodemdaling ten gevolge van gaswinning is in de loop van eeuwen tot stand gekomen en wordt tegenwoordig volledig kunstmatig geregeld. Waterpeilen zijn vastgelegd in peilbesluiten. Indien een relatieve stijging van het waterpeil t.o.v. het maaiveld de geldende norm dreigt te overschrijden, zal dit worden tegengegaan door aanpassingen in de waterafvoer (compartimentering, versnelde afvoer waterbezwaar). Het waterschap is verantwoordelijk voor het waterbeheer in het beheersgebied. De totale bodemdaling boven de voorkomens is echter groter dan deze twee centimeter en indien nodig zullen afspraken worden gemaakt met de betreffende waterschappen om zorg te dragen dat de geldende normen niet worden overschreden.</p>
Mb 24 lid 1r	<p>C4) Maatregelen om bodemdaling te voorkomen / te beperken</p> <p>Dit winningsplan beschrijft productie met behulp van al bestaande faciliteiten uit al producerende voorkomens. De effecten door verdere bodemdaling als gevolg van de nog resterende gasproductie zijn gering. Er worden daarom geen extra maatregelen voorzien.</p>
Mb 24 lid 1s	<p>C5) Maatregelen die gevolgen van schade door bodemdaling beperken of voorkomen</p> <p>Zoals beschreven in sectie C3 wordt geen schade aan bouwwerken verwacht. Indien als gevolg van bodemdaling door gaswinning de waterhuishouding of andere waterstaatkundige werken wel in betekende mate worden beïnvloed dan kunnen waterhuishoudkundige maatregelen worden getroffen. Als met het nemen van maatregelen niet alle door gaswinning veroorzaakte schade afdoende kan worden voorkomen dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden.</p>

³ http://www.namplatform.nl/gaswinning-en-aardbevingen/aardbevingen/onderzoek-aardbevingsschade-buiten-contour/ jcr_content/par/textimage_1820293032.stream/1458749672644/cc9011210377240167e4d080487a1027fb06bca3eaa92200320c265291faad95/addendum-bodem-and-water-groningen-west-4b.pdf

⁴ http://www.commissiebodemdaling.nl/files/1202097-000-BGS-0003-r-Gebouwschade%20Loppersum_def_par_20110421.pdf

D) Gegevens inzake bodemtrilling als gevolg van de winning van koolwaterstoffen.

Mw
35
lid
1f

D1) Aard van de bodemtrilling

Compactie van de olie- en gasvoerende lagen kan onderlinge beweging tussen gesteentelagen veroorzaken. Dit kan zich soms aan de oppervlakte manifesteren in de vorm van bodemtrillingen. Deze Sectie D beschrijft de risicoanalyse en mogelijke maatregelen gerelateerd aan gasproductie beschreven in dit winningsplan.

Om de doorlatendheid van het gashoudende gesteente te vergroten kunnen operators gebruikmaken van de hydraulische stimulatie of zuurstimulatie. De kans op schadelijke bodembeweging (trilling en daling) die zou kunnen volgen uit deze operaties wordt als verwaarloosbaar ingeschat. Bijlage 2 geeft hiervoor een onderbouwing.

Mb
24
lid
1p

D2) Risicoanalyse bodemtrilling

D2.1 Risico voor bodemtrillingen als gevolg van geïnduceerde bevingen door gasproductie

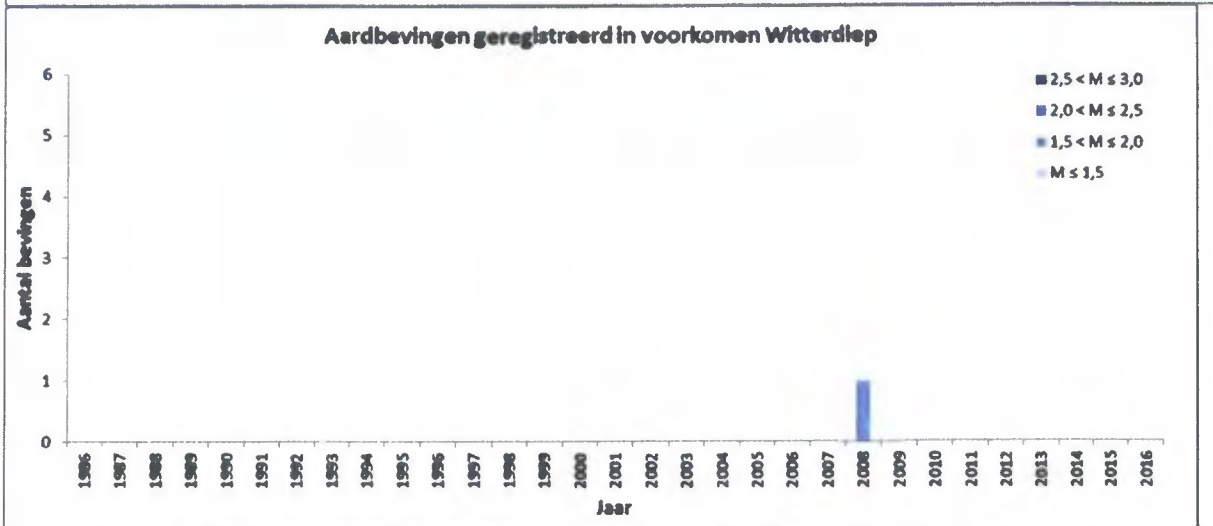
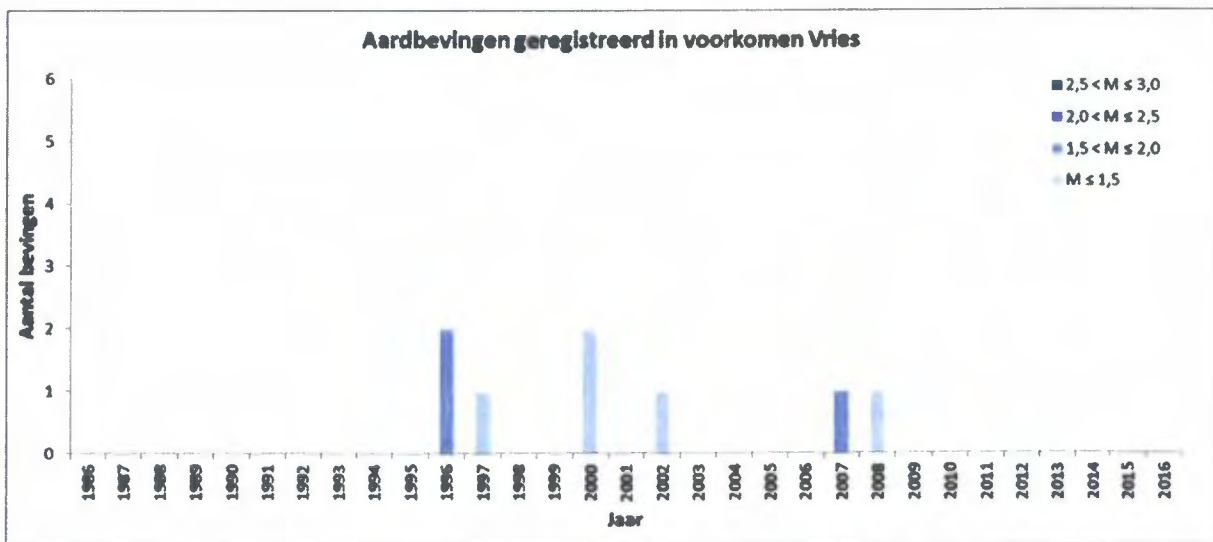
De winning van aardgas gaat gepaard met een daling van de druk in de ondergrond met als gevolg een verandering van de gesteentespanningen. Deze verandering van spanning kan leiden tot plotselinge bewegingen langs bestaande breuken, waardoor mogelijk een lichte aardbeving kan plaatsvinden. In Nederland is/wordt uit ongeveer 140 olie- en gasvelden op het vasteland geproduceerd. Boven ongeveer 20% van de velden zijn bevingen geregistreerd. Boven 11 velden zijn bevingen geregistreerd die ook duidelijk aan het oppervlak voelbaar waren (Magnitude meer dan 2,0 op de schaal van Richter).

In tabel D1 is voor de voorkomens in dit winningsplan weergegeven of deze seismisch actief zijn geweest. Tevens is per voorkomen de beving weergegeven met de grootste magnitude die in dat veld is geregistreerd. Hieruit blijkt dat alleen bij Eleveld aan het oppervlak duidelijk voelbare bevingen zijn geweest (de laatste in 2014).

Tabel D1: Overzicht van historische seismiciteit; boven de producerende voorkomens in het Westerveld winningsplan. Per voorkomen is de beving met de grootste magnitude die ooit boven het betreffende voorkomen is geregistreerd weergegeven.

Voorkomen	Historische bevingen	Maximale gemeten magnitude	Locatie	Jaar
Assen	nee	-	-	-
Een	nee	-	-	-
Eleveld	ja	2,8	Geelbroek (Zuid)	2004
Vries Centraal	ja	1,2	Vries (West)	2008
Vries Noord	ja	1,9	Winde	1996
Vries Zuid	ja	1,5	Vries (Zuid)	2007
Witterdiep	ja	1,7	Geelbroek (West)	2008
Zevenhuizen	nee	-	-	-

Onderstaande grafieken in figuur D1 geven de observaties aan voor het aantal bevingen en de magnitudes van de bevingen per voorkomen. De laatste grafiek laat zien dat de laatste 7 jaar alleen bevingen boven Eleveld zijn geregistreerd.

Figuur D1: Historische bevingen voor voorkomens in dit winningsplan. Vanaf 1996 is het seismische netwerk voldoende accuraat om ook kleine (niet voelbare bevingen) betrouwbaar te kunnen registreren.

Sinds het begin van de jaren negentig houden verschillende instanties, waaronder de overheid, kennisinstituten en mijnbouwmaatschappijen, zich gezamenlijk met deze problematiek bezig.^{5,6,7,8} Sinds 2002 zijn bovengenoemde instanties verenigd in het Technisch Platform Aardbevingen (TPA). Hiermee is de aanwezige kennis op het gebied van aardtrillingen gebundeld en wordt deze kennis optimaal ingezet met gebruikmaking van de meest actuele stand der techniek. In respons op het in het Mijnbouwbesluit is onder begeleiding van het TPA een risicoanalyse omtrent bodemtrillingen als gevolg van winning van olie of gas uitgevoerd^{9,10,11}. Tevens is in dit kader een samenvattend rapport uitgebracht waarin de resultaten van bovengenoemde studies zijn geïntegreerd¹². Deze rapporten zijn gepubliceerd op <http://www.nlog.nl/nl/hazards/subsidence.html>.

Recent heeft SodM een tijdelijke leidraad voor Seismische Risico Analyse (SRA) gepubliceerd¹³. De SRA voorziet in een analyse van het seismisch risico op basis van veld-specifieke kwantitatieve parameters en geeft een richtlijn voor maatregelen die passend zijn bij een bepaalde risicocategorie die uit de analyse volgt. De basis van de analyse en de toepassing van deze leidraad op de Westerveld voorkomens wordt beschreven in bijlage 3.

Seismische Risico Analyse (SRA) voor de voorkomens in dit winningsplan

Bijlage 3 geeft een uitgebreid overzicht van de waarden van de parameters die gebruikt worden in de formules zoals gehanteerd in de SRA¹³ en hoe deze bepaald zijn.

De voorkomens Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen volgens het verwachte "mid case" scenario niet produceren waardoor er geen drukkaling zal plaatsvinden. Ook in het "high case" productiescenario voor deze voorkomens zal de drukkaling gering zijn, waarmee de kans op seismiciteit voor dit scenario volgens de DHAS methodiek "verwaarloosbaar" is. Volgens de SRA zijn verdere analyses in stap 2 voor deze voorkomens niet nodig.

Voor de voorkomens Eleveld, Assen, Een, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen binnen het winningsplan Westerveld is het nodig gebleken om de risico matrix te gebruiken ("Stap 2" van de SRA zoals beschreven in bijlage 3). Voor elke factor die bepaald is voor de onder- en bovengrond wordt een score gegeven waarbij de som van de scores een positie geeft in de matrix.

- De som van de scores voor "invloedfactoren ondergrond" (genormeerd voor de maximale score) geeft de positie op de x-as.
- De som van de scores voor "invloedfactoren bovengrond" (genormeerd voor de maximale score) geeft de positie op de y-as weer.

Details voor de score van elke factor is weergegeven in bijlage 3.

Uitkomst van de Seismische Risico Analyse (SRA)

Figuur D2 geeft het resultaat van de SRA analyse voor de voorkomens in dit winningsplan. Uit de SRA analyse volgt dat alle voorkomens in Categorie I vallen (laagste seismische risicocategorie).

⁵ Eindrapport multidisciplinair onderzoek naar de relatie tussen Gaswinning en Aardbevingen in Noord-Nederland; Begeleidingscommissie Onderzoek Aardbevingen, 1993

⁶ De relatie tussen schade aan gebouwen en lichte ondiepe aardbevingen in Nederland; TNO Bouw, 1998

⁷ Seismisch risico in Noord-Nederland; de Crook et al., KNMI, 1998

⁸ Kalibratiestudie schade door aardbevingen" TNO-034-DTM-2009-04435 (2009)

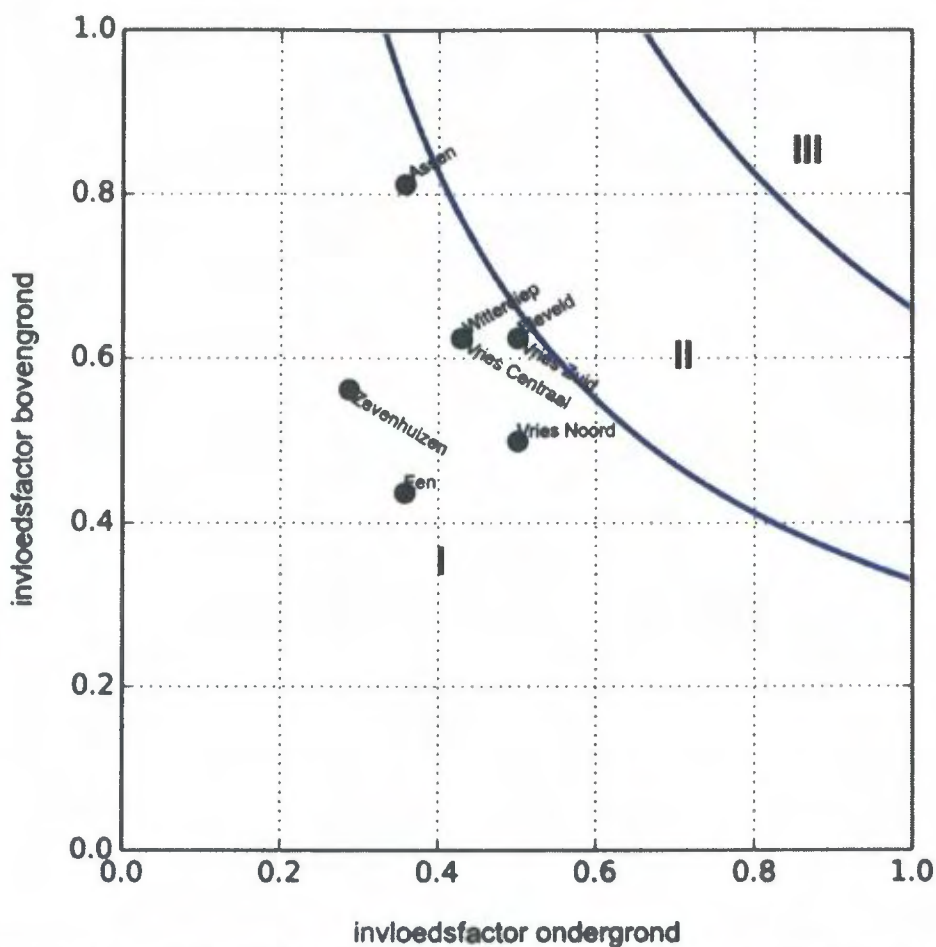
⁹ Seismisch hazard van geïnduceerde aardbevingen; Wassing et al

¹⁰ TNO-NITG rapporten 03-185-C (2003), 03-186-C (2004), 04-233-C (2004)

¹¹ Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit (DHAS); TNO-rapport R10198, 2012

¹² Seismisch hazard van geïnduceerde aardbevingen, integratie van deelstudies; TNO/KNMI, TNO 2012 R11139

¹³ Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016

Figuur D2: Uitkomst van de Seismische Risico Analyse (SRA). Alle voorkomens in dit winningsplan vallen in risico Categorie I.

In sectie D3 en D4 wordt beschreven welke mogelijke risico's en maatregelen gekoppeld zijn aan deze risicocategorie. In onderdeel D5 worden de schade beperkende maatregelen en condities voor eventuele vergoedingen in geval van schade uiteengezet.

Mb
24
lid
1q

D3) Omvang en aard van de schade

D3.1 Schade aan openbare infrastructuur door bodemtrillingen

In het verleden is onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke schade aan buisleidingen door potentiële aardbevingen¹⁴. Hierin wordt onder andere geconcludeerd dat mogelijke schade door geïnduceerde aardbevingen klein zal zijn (zowel in mogelijk aantal als ernst).

D3.2 Schade aan bouwwerken door bodemtrillingen

De praktijkervaring met gasproductie in Nederland over de afgelopen jaren leert dat lichte aardbevingen ten gevolge van gasproductie in de meeste gevallen niet leiden tot schade. Toch kan de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet worden uitgesloten. Hierbij speelt zowel kwetsbaarheid van de bebouwing als de intensiteit van de beving een belangrijke rol. Al in 1998 is voor Noord-Nederland door het KNMI beschreven⁷ dat de maximaal te verwachten intensiteit bij het optreden van een dergelijke geïnduceerde aardbeving ongeveer VI-VII op de Europese Macroseismische Schaal is. Dat betekent (kwalitatief) dat in het ernstigste geval in de nabijheid van het voorkomen lichte, niet constructieve schade kan optreden aan meerdere gebouwen en matige schade (lees, scheuren in muren tot constructieve schade in het uiterste geval) aan enkele gebouwen. Dit laatste wordt bevestigd door de resultaten van de seismische hazard studie van TNO-NITG¹⁵. In deze studie zijn ook voor de Vries en Eleveld voorkomens

¹⁴ Deltares 2010 Schade aan buisleiding door aardbeving

¹⁵ Wassing en Dost, 2012, TNO 2012 R11139

de resultaten getoond voor de berekeningen van de maximale horizontale pieksnelheden boven en rondom deze voorkomens. Deze berekeningen bevestigen dat er een kleine kans op schade bestaat door geïnduceerde bevingen boven of rondom deze voorkomens.

De omvang van het gebied waar mogelijk schade kan optreden wordt bepaald door de magnitude, de diepte en de duur van de beving en de lokale grondsamenstelling en aard en conditie van de bebouwing. Bij een beving die krachtig genoeg is om schade te veroorzaken, is het aantal potentiële schadegevallen binnen dit gebied sterk afhankelijk van de dichtheid van bebouwing, terwijl de mate van schade (geen, lichte, matige) op een bepaalde afstand van het epicentrum in grote mate wordt bepaald door het type bebouwing, de staat van onderhoud en de lokale bodemgesteldheid. Deze afhankelijkheid wordt verder beschreven in het TNO rapport⁸.

De tabel hieronder geeft de historische schademeldingen, gerelateerd aan bevingen in voorkomens genoemd in dit winningsplan. Voor al deze meldingen betreft het "lichte, niet constructieve schade" die vergoed is (of wordt) wanneer duidelijk is dat de schade veroorzaakt is door NAM.

Jaar van schademelding	Datum beving	Bevend veld	Aantal meldingen
2004	21-jun-04	Eleveld	2
2006	10-jan-06	Eleveld	1
2008	26-aug-08	Eleveld	1
2014	5-feb-14	Eleveld	7
2015	5-feb-14	Eleveld	4
2016	5-feb-14	Eleveld	1

Mb
24
lid
1r

D4) Maatregelen om bodemtrillingen te voorkomen / te beperken

Het KNMI kan met behulp van het huidige monitoringsnetwerk aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter lokaliseren. De leidraad¹³, geeft aan dat voor de voorkomens in risicoklasse I geen additionele monitoringmaatregelen hoeven te worden getroffen.

Eventuele verdere monitoring zal evenwel in overweging genomen worden. Hierover zal overleg met de omgeving plaatsvinden. Hierbij kan gedacht worden aan het plaatsen van versnellingsmeters boven de seismisch actieve voorkomens in dit winningsplan.

Mb
24
lid
1s

D5) Maatregelen die gevolgen van schade door bodemtrillingen beperken of voorkomen

Voor mogelijke schade veroorzaakt door aardbevingen die worden veroorzaakt door gaswinning rust op de NAM de verplichting deze te vergoeden overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht. Er is een schaderegeling opgesteld voor schade veroorzaakt door aardbevingen als gevolg van gaswinning en/of opslag. Deze regeling is beschreven op de website www.namplatform.nl en in de folder "Bodemdaling" (www.nam.nl).

Ondertekening

Functie: Asset Manager Land

Datum

Plaats: Assen

Bijlage 1: Kentallen bodemdaling en onzekerheidsanalyse bodemdaling

Enkele algemene kentallen voor de in dit winningsplan beschreven voorkomens zijn samengevat in Tabel 1.1. Deze (gemiddelde) kentallen reflecteren een zeer vereenvoudigd model van de voorkomens. De omvang van de voorkomens worden weergegeven in figuur C3, waarbij in groen het gasvoerend en in blauw het watervoerend gedeelte is aangegeven van het reservoir dat expliciet wordt gemodelleerd in het reservoir model. Dit reservoirmodel ligt ten grondslag aan de bodemdalingsberekeningen zoals gepresenteerd in dit winningsplan.

Tabel 1.1: Enkele kentallen ter indicatie van de in dit winningsplan beschreven voorkomens.

	Assen	Assen-Zuid	Een	Eleveld	Vries-Centraal	Vries-Noord
Diepte veld [m] ¹⁶	2875	3150	2630	3140	3027	2960
Gemiddelde dikte reservoir [m] ³	50	150	45	100	149	138
Initiële druk [bar]	335	377	306	382	356	342
Druk in 2016 [bar]	166	377	213	75 ¹	97	80
Eind druk	146	377 ²	189	33	94	66
C _m [10 ⁻⁵ bar ⁻¹]	0,51	0,4	0,49	0,48	0,58	0,60

	Vries-Zuid	Witten	Witterdiep	Zevenhuizen	Zevenhuizen-West
Diepte veld [m]	3060	3080	2892	2625	2500
Gemiddelde dikte reservoir [m]	140	150	125	75	160
Initiële druk [bar]	356	360	343	306	288
Druk in 2016 [bar]	272	360	81	40	288
Eind druk [bar]	237	360 ²	81 ²	35	288 ²
C _m [10 ⁻⁵ bar ⁻¹]	0,43	0,44	0,52	0,56	0,54

- 1) *Eleveld: De drukken in de tabel geven de gemiddelde reservoirdruk weer over de compartimenten.*
- 2) *Witterdiep, Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West: Geen verwachte (verdere) productie in Mid Case*
- 3) *Dit betreft de totale dikte van de zandsteenlaag (water- plus gasvoerend gedeelte). Voor het Assen voorkomen is de dikte van de gaskolom genomen omdat het watervoerend gedeelte van de zandsteenlaag in drukcommunicatie staat met de Norg UGS die zich op een hogere gemiddelde druk bevindt.*

Onzekerheidsanalyse voor de bodemdalingsprognose

Om een inschatting te maken van de onzekerheid over de toekomstige bodemdaling voor de voorkomens in dit winningsplan is de onzekerheid in de C_m (compressibiliteit) gecombineerd met de verschillende depletiewaarden (DP) die volgen uit de scenario's voor de productievoorspellingen. De C_m onzekerheid bevat meerdere componenten: onzekerheid over het compactiegedrag, onzekerheid over de depletierende dikte en onzekerheid over de compressibiliteit op basis van coreplug metingen. Niet al deze onzekerheden zijn kwantitatief te bepalen en daarom is er voor een inschatting ervaring uit het verleden gebruikt. Voor een nieuw voorkomen op land wordt deze onzekerheid geschat op 75% op basis van ervaring uit het verleden. Na één of meerdere bodemdalingsmetingen is meer kennis beschikbaar gekomen over de combinatie van de depletierende dikte en compressibiliteit waarmee de onzekerheid geschat wordt op 25%. De onzekerheid voor de DP volgt uit de reservoirmodellen voor de "low-mid-high case". De vermenigvuldiging van de C_m met de DP geeft een maat voor de compactie. Wanneer een hoge C_m met een hoge DP wordt vermenigvuldigd geeft dit een maximum scenario voor de onzekerheid. Een combinatie van lage waarden geeft een minimum.

¹⁶ Voor "diepte veld" is hier de minimale diepte van de top structuurkaart gebruikt

De verwachte bodemdaling is doorgerekend met de Geertsma en van Opstal methode¹⁷. Om de impact van de onzekerheid in de gekozen parameters te berekenen is gebruik gemaakt van Geertsma¹⁸. Geertsma geeft een eenvoudige formule om de maximale bodemdaling te berekenen voor een cilindrisch compacterend reservoir:

$$H_{max} = 2 C_m (1 - \nu) \Delta P H \left(1 - \frac{D/R}{\sqrt{1 + (D/R)^2}} \right)$$

De straal van dit model (effectieve reservoir straal in Tabel 1.2) is dusdanig gekozen dat de verwachte bodemdaling in het diepte punt overeenkomt met de waarde die wordt berekend met het Geertsma en van Opstal model. Na deze kalibratiestap wordt de bovenstaande formule gebruikt om de onzekerheid voor de bodemdaling te bepalen.

Waarbij:

D: Diepte veld [m]

H: Depletierende reservoir dikte [m], in deze analyse constant gehouden omdat de onzekerheid over de depletierende dikte verdisconteerd is in de Cm onzekerheid.

ΔP: reservoir depletie (huidige druk – eind druk) [bar]

ν: Poisson's ratio [-]

R: "effectieve" straal van het veld [m], waarbij de straal wordt gekozen op basis van een vergelijking tussen de maximale voorspelde bodemdaling boven de verschillende voorkomens zoals berekend met het bodemdalingsmodel gebaseerd op de werkelijke veldgeometrie.

Cm: Compressibiliteit van het veld [10^{-5} bar^{-1}]

De parameters die gebruikt zijn in deze onzekerheidsanalyse zijn te vinden in Tabel 1.2. Tabel 1.3 toont de onzekerheden zoals bepaald voor de voorkomens in dit winningsplan.

Tabel 1.2: Parameters voor de bepaling van de bodemdalingonzekerheid met de Geertsma formule

Voorkomen	Compressibiliteit (10^{-5} bar^{-1})	Nog te verwachten drukdaling (bar)	Depletierende reservoir dikte (m)	Reservoir diepte (m)	Effectieve reservoir straal (m)	Poisson's ratio
Assen					1700	0,2
Assen-Zuid					1000	0,2
Een					1600	0,2
Eleveld					2350	0,2
Vries-Centraal					200	0,2
Vries-Noord		ZIE TABEL 1.1			1800	0,2
Vries-Zuid					2250	0,2
Witten					200	0,2
Witterdiep					700	0,2
Zevenhuizen					1600	0,2
Zevenhuizen-West					900	0,2

¹⁷ Geertsma J. and Van Opstal G., "A Numerical Technique for Predicting Subsidence Above Compacting Reservoirs Based on the Nucleus of Strain Concept", Verhandelingen Kon. Ned. Geol. Mijnbouwk. Gen., Vol. 28, pp. 63-78, 1973a.

¹⁸ Geertsma, J., A basic theory of subsidence due to reservoir compaction: The homogeneous case, Verh. K. Ned. Geol. Mijnbouwk. Genoot., 28, 43 – 62, 1973a.

Tabel 1.3: Onzekerheid voor de voorspelde bodemdaling per voorkomen door productie uit het betreffende voorkomen (2016 tot einde productie)

Voorkomen	Te verwachten drukdaling (bar)			Compressibiliteit (10 ⁻⁶ bar ⁻¹)	Onzekerheid compressibiliteit	Nog te verwachten bodemdaling in diepste punt (cm)	Ondergrens voor de nog te verwachten bodemdaling in diepste punt (cm)	Bovengrens voor de nog te verwachten bodemdaling in diepste punt (cm)
	Mid Case productie scenario	Low Case productie scenario	High Case productie scenario					
Assen	21	0	50	0,51	25%	<2	<2	<2
Assen-Zuid*	0	0	99	0,40	75%	Geen daling	Geen daling	<2
Een	24	0	107	0,49	25%	<2	<2	<2
Eleveld	42	18	55	0,48	25%	<2	<2	<2
Vries-Centraal	3	0	34	0,58	25%	<2	<2	<2
Vries-Noord	14	0	26	0,6	25%	<2	<2	<2
Vries-Zuid	36	0	49	0,43	25%	<2	<2	<2
Witten*	0	0	92	0,44	75%	Geen daling	Geen daling	<2
Witterdiep	0	0	7	0,52	25%	<2	<2	<2
Zevenhuizen	5	0	20	0,56	25%	<2	<2	<2
Zevenhuizen-West*	0	0	68	0,54	75%	Geen daling	Geen daling	<2

* De velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen in het verwachte Mid Case en Low Case scenario nooit produceren waardoor er in deze scenario's voor deze voorkomens geen bodemdaling zal optreden door productie uit deze voorkomens.

Aquifers (watervoerende lagen)

Mogelijke drukdaling in de aquifers zal leiden tot bodemdaling. Voor de aquifers die behoren tot de voorkomens in dit winningsplan wordt aangenomen dat ze tijdens de productieperiode voor 50% meedalen met de gasdruk. Dit betekent dat wanneer de gasdruk met 200 bar is gedaald, de druk in de aangrenzende aquifers met 100 bar is gedaald. Na de productieperiode wordt aangenomen dat de druk in de aangrenzende aquifers gelijk is aan die in het gasveld.

De verwachting is dat met deze aanname de compactie in de aquifers en daarmee de bodemdaling boven deze aquifers overschat wordt in de berekeningen. Deze verwachting wordt bevestigd door de vergelijking tussen het model en de metingen zoals getoond in figuur C1: de gemodelleerde bodemdaling is over het algemeen hoger dan de gemeten bodemdaling boven de aquifers. Aangezien de aanname over de drukdaling in aquifers al conservatief is, is er verder geen onzekerheidsanalyse uitgevoerd voor de drukdaling in de aquifers.

Bijlage 2: Risico voor bodembeweging als gevolg van reservoirstimulatie

Risico voor bodembeweging als gevolg van zuurstimulatie van het reservoir

De kans op eventuele bodembeweging als gevolg van een kortdurende zuurstimulatie is verwaarloosbaar gezien de beperkte volumes die gebruikt worden. Dit is een activiteit die met grote regelmaat en wereldwijd in de olie en gas industrie toegepast wordt en voor zover bekend zijn dergelijke gevolgen nog nooit gerapporteerd.

Risico voor bodembeweging als gevolg van hydraulische stimulatie van het reservoir

Hydraulische stimulatie - Algemeen

Om de gaswinning te bevorderen, of op gang te brengen, zijn werkzaamheden op bestaande locaties mogelijk. Om de doorlatendheid van het gashoudende gesteente te vergroten gebruiken operators de hydraulische stimulatie-techniek. Deze techniek wordt al sinds de jaren 50 regelmatig en succesvol toegepast in Nederland. Dankzij gebruik van deze techniek wordt er meer aardgas uit bestaande en nieuwe gasvelden geproduceerd.

Bij hydraulische stimulatie wordt vloeistof onder hoge druk via de boorput in het gasveld gebracht. Door de hoge druk ontstaan op gecontroleerde wijze plaatselijk kleine scheuren in het gashoudende gesteente dat zich meestal op een diepte van ruim drie kilometer bevindt. De vloeistof bestaat uit water (90%), chemicaliën (2%) en kleine keramiek korrels (8%). De korrels blijven als opvulmiddel in het gesteente achter. Zij houden de gecreëerde scheuren open zodat het gas gemakkelijker naar de boorput kan stromen. Meer dan de helft van de vloeistof wordt weer teruggewonnen, de rest blijft achter in het gashoudende gesteente en kan daaruit niet vrijkomen.

Verdere uitleg over de techniek en werkzaamheden op locaties waar gestimuleerd wordt staan beschreven op de website van NAM (nam.nl). Onder de algemene informatie bevindt zich ook een document "Risico duiding conventioneel fracken in Nederland" waarin meer achtergrond informatie wordt gegeven.

Analyse van een mogelijk seismische dreiging

De seismische dreiging geassocieerd met hydraulische stimulatie in Nederland wordt als zeer laag ingeschat. In de afgelopen 50 jaar zijn in Nederland meer dan 220 stimulaties uitgevoerd. Hierbij zijn geen voelbare bevingen geconstateerd.

Dat de kans op seismiciteit zeer klein is wordt bevestigd in het rapport van Witteveen en Bos (W&B) uit 2013 (Witteveen en Bos, "Aanvullend onderzoek naar mogelijke risico's en gevolgen van de opsporing en winning van schalie- en steenkoolgas in Nederland", Rapport aan Ministerie EZ, 2013). In dit rapport is een mogelijk verband tussen hydraulische stimulatie en aardbevingen onderzocht, aan de hand van alle sinds 1986 uitgevoerde stimulaties in Nederland en de waarnemingen van aardbevingen gedurende die periode. Hierin wordt gesteld dat er geen duidelijk verband is tussen hydraulische stimulatie en aardbevingen. Van de 94 bestudeerde stimulaties kan er bij slechts 1 stimulatie een mogelijk verband met een aan het oppervlak niet voelbare beving niet volledig uitgesloten worden.

Locatie specifieke risico analyse voor hydraulische stimulatie

Zonder een specifiek boorplan (voor nieuwe putten) of, in geval van het stimuleren van een bestaande put, een specifiek stimulatieplan is het niet mogelijk om een locatie specifieke risico analyse of duiding te geven. Deze zal worden vastgelegd in een werkveiligheidsplan dat als onderdeel van een VG aanvraag ingediend zal worden bij elk gericht boorplan of stimulatieplan.

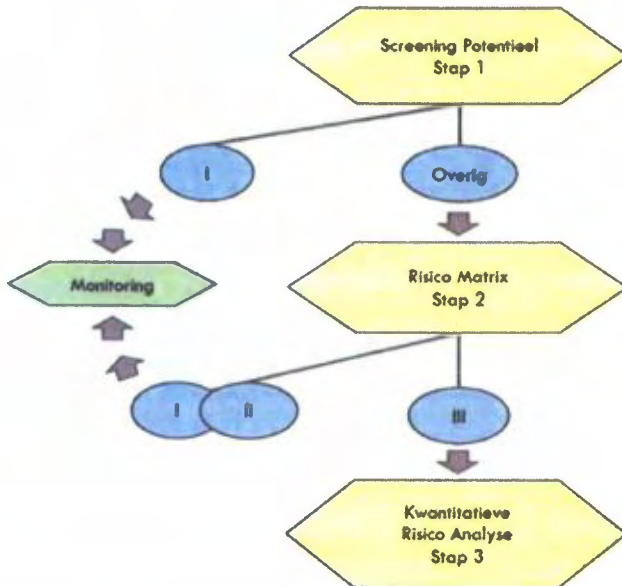
In die locatie specifieke risico analyse zal ingegaan worden op:

- Status en integriteit van de put
- Integriteit van de afdekkende lagen
- Hydraulische stimulatie (gebruikte vloeistof samenstelling en –volumes, afstand van gekarteerde breuken)
- Injectiedrukken en gevolg voor spanningscondities in het reservoir
- Locatie van de put ten opzichte van waterwingebieden en intrekgebieden

Bijlage 3: Samenvatting SRA en gebruikte gegevens m.b.t. de SRA voor de voorkomens in dit winningsplan

Samenvatting SRA

Recent heeft SodM een tijdelijke richtlijn voor Seismische Risico Analyse (SRA) gepubliceerd (methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016). De SRA gaat uit van het schema zoals getoond in Figuur 3.1.

Figuur 3.1: Schematische weergave van de verschillende stappen en risico categorieën (I, II, III) in de seismische risico inventarisatie (conform SodM, 2016)

Stap 1:

In stap 1 worden alle voorkomens bekeken. De voorkomens die direct in risicocategorie I (zeer laag seismisch risico) vallen worden gekarakteriseerd doordat ze:

- Voorkomens zijn die niet seismisch actief zijn geweest.
- Voorkomens zijn waarvoor de kans laag is dat ze in de toekomst seismisch actief kunnen worden (volgens de DHAIS "Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit" methodiek) en/of waarvoor op basis van reservoircompactie of mogelijke breukverplaatsing de waarde voor de mogelijke maximale bevingsmagnitude (M_{max}) laag uitvalt ($M < 2,5$).
- Voorkomens die niet meer produceren.

Voorkomens die niet aan deze criteria voldoen schuiven door naar stap 2.

Stap 2:

In deze stap worden alle voorkomens bekeken die

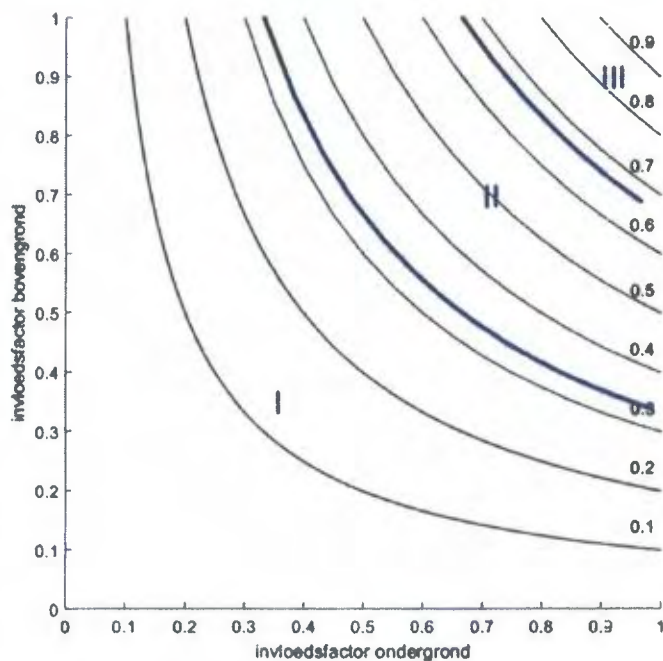
- seismisch actief zijn geweest en
- een hogere toekomstige kans op seismiciteit hebben (volgens de DHAIS methodiek) en waarvoor op basis van reservoircompactie of mogelijke breukverplaatsing de waarde voor M_{max} ("maximale bevingsmagnitude") hoger uitvalt dan $M=2,5$

In stap 2 wordt op basis van een risico matrix benadering het risico van geïnduceerde aardbevingen verder gekwalificeerd. Figuur 3.2 geeft een schematische weergave van de verschillende factoren die bepalen of een geïnduceerde beving kan resulteren in een sterke groundbeweging (de "invloedfactoren ondergrond") en de verschillende factoren die invloed hebben op de grootte van de mogelijke gevolgen (de "invloedfactoren bovengrond").

Figuur 3.2: Schematische weergave van de bedreigingen en gevolgen van geïnduceerde bevingen en de verschillende invloedfactoren die daarbij een rol spelen (SodM, 2016).

In de risico matrix analyse worden de verschillende factoren zoveel mogelijk kwantitatief geanalyseerd en op basis van de uitkomst per factor gerankt. Over de scores van de individuele factoren wordt gesommeerd, zodat een totaalscore voor zowel de invloedfactoren ondergrond als de invloedfactoren bovengrond wordt bepaald. Deze worden genormaliseerd met het maximaal te behalen aantal punten voor ondergrond cq. bovengrond en in de risico matrix tegen elkaar uitgezet waarmee kwalitatief een risicocategorie wordt bepaald (zie figuur 3.3).

Figuur 3.3: De risicomatrix. De zwarte lijnen zijn lijnen van gelijk genormaliseerd risico. De verdeling in categorieën is gedaan op basis van 1/3 en 2/3 van het genormaliseerde risico. (SodM, 2016).

De mogelijke seismische dreiging volgt uit een analyse en score van de volgende invloedfactoren voor de ondergrond:

- Veld indicator DHAIS. Dit is een methode die beschrijft hoe – per voorkomen - de kans op het mogelijk optreden van een beving kan worden berekend aan de hand van ondergrondse kenmerken.
- Realistisch sterkste beving (Mmax). Voor een realistische inschatting van de sterkste beving zijn twee verschillende benaderingen genomen:
  1. een bepaling van de compactie-energie die beschikbaar is in een producerend gasveld en kan leiden tot een beving en
  2. een maat voor de mogelijke bevingsmagnitude als de langste breuk in het producerende veld in zijn geheel in één keer in beweging zou komen.

Methode [1] resulteert doorgaans in lagere waarden voor Mmax dan methode [2]. Dit kan er op duiden dat de totale hoeveelheid beschikbare energie die tot een beving kan leiden waarschijnlijk niet voldoende is om de grootste breuken in een veld in één keer in beweging te brengen.

- Ligging van het voorkomen. In de SRA methodiek (SodM, 2016) wordt er een onderscheid gemaakt tussen velden ten noorden van de lijn Amsterdam-Arnhem en velden ten zuiden van deze lijn. Dit onderscheid is gemaakt op basis van observaties. Er is nog nooit een aardbeving waargenomen ten zuiden van de lijn Amsterdam-Arnhem.
- Opslintering; de ondiepe ondergrond kan een opslintering veroorzaken van de seismische golven en wordt daarom boven het veld gekarakteriseerd. Voor relatief slappe ondergrond (veen, klei) is dit effect groter dan voor relatief stevige ondergrond (zand)

Het mogelijke gevolg van een beving volgt uit een analyse en score van de invloedfactoren bovengrond: bevolkingsdichtheid, industrie, speciale gebouwen, vitale infrastructuur en de aanwezigheid van dijken.

- Voor de bepaling van de bevolkingsdichtheid wordt de CBS Statline data gebruikt; hierbij krijgt de categorie flats/appartementencomplexen extra aandacht in de uiteindelijke score.
- Industriële inrichtingen, speciale gebouwen en vitale infrastructuur en dijken worden in kaart gebracht m.b.v. de risicokaart. (<http://www.risicokaart.nl>)

De laatst genoemde drie factoren (speciale gebouwen, vitale infrastructuur en de aanwezigheid van dijken) zijn van invloed op een mogelijk gevolgrisco voor schade en veiligheid. Het is echter zeer onwaarschijnlijk dat de geïnduceerde bevingen kunnen leiden tot een dergelijk gevolgrisco omdat de bevingen te zwak zullen zijn om een bedreiging te vormen voor deze objecten. Deze gevolgen zijn tot nu toe dan ook nooit waargenomen.

Indien uit het voorgaande blijkt dat voorkomens binnen een Winningsplan in risico categorie III vallen gaan deze door naar Stap 3

Stap 3:

In deze stap worden alleen de voorkomens die in Categorie III vallen verder bestudeerd. Voor deze voorkomens dient een Kwantitatieve Risico Analyse uitgevoerd te worden. Van alle bekende voorkomens in Nederland valt alleen het Groningen gasveld in deze categorie.

Uitwerking SRA voor de voorkomens in dit winningsplan

Stap 1: Inschatten risicopotentieel voor de verschillende voorkomens

De kans op beven van een olie- of gasvoorkomen

In de studie 'Deterministische Hazard Analyse voor Geïnduceerde Seismiciteit (DHAIS)¹⁹ is onderzocht welke eigenschappen (geologische, productietechnische en geomechanische eigenschappen) van de olie- en gasvoorkomens invloed hebben op het wel of niet optreden van aardbevingen. In 2012 is een update van deze studie uitgevoerd, waarin alle nieuwe data zijn meegenomen tot mei 2010²⁰.

Aan de hand van de volgende parameters van een olie- of gasvoorkomen wordt de kans op beven van dat voorkomen bepaald:

- DP/Pini: De ratio van drukval (DP) en initiële druk (Pini) in het reservoir;
- E: de verhouding tussen de Young's moduli (stijfheidsmoduli) van de 'overburden' en het reservoirgesteente;

$$E = \frac{E_{hurden}}{E_{Reservoir}}$$

Waarbij :

- B: een maat voor de breukdichtheid van het reservoir.

$$B = \frac{\text{breukoppervlakte}^{3/2}}{\text{brutogesteentevolume}} = \frac{l_b^{3/2} \cdot h^{3/2}}{A \cdot h} = \frac{l_b^{3/2} \cdot \sqrt{h}}{A}$$

Waarbij: l_b = De totale breuklengte van de intra reservoir breuken en de randbreuken van het voorkomen in meters;
 h = De maximale dikte van de gaskolom van het voorkomen in meters;
 A = De oppervlakte van het voorkomen gemeten binnen de GWC dieptecontour (in vierkante meters);

¹⁹ TNO-rapport NITG 04-171-C. Van Eijs, 2004. Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit

²⁰ TNO-rapport 2012 R10198. Van Thienen, 2012. Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit in Nederland.

De combinatie van de parameterwaarden geven een kans op beven voor een bepaald voorkomen gedurende de productietijd.

Reeds bevende voorkomens	
DP/P _{in} ≥ 28%	B > 0,86 en E ≥ 1,34: P _b = 0.42 ± 0.08
	B > 0,86 en 1,01 ≤ E ≤ 1,33: P _b = 0.19 ± 0.05
	B < 0,86 en/of E < 1,01: verwaarloosbare kans
DP/P _{in} < 28%	Verwaarloosbare kans

De waarden die zijn gebruikt in de bepaling van de DHAIS kans zijn gegeven in Tabel 3.1.

Tabel 3.1: Invoergegevens voor de bepaling van de DHAIS en de DHAIS kansen

Voorkomen	Reservoir dikte / gaskolom** (m)	Initiële druk (bar)	Verwachte totale drukdaling (bar)	Totale breuklengte (km)	Reservoir oppervlakte (km ²)	Maximale waargenomen aardbeving	Aantal aardbevingen per jaar	DHAIS E	DHAIS B	DHAIS kans
Assen	50	335	189	7,2	3,5	geen	<5 per jaar	2,55	1,24	42%
Een	45	306	117	12,7	6,2	geen	<5 per jaar	2,63	1,54	42%
Eleveld	100	382	349	23,2	12,9	2,8	<5 per jaar	2,55	2,72	bevend veld
Vries-Centraal	73	356	262	15,8	7,5	1,2	<5 per jaar	2,63	2,27	bevend veld
Vries-Noord	138	342	277	15,0	6,3	1,9	<5 per jaar	2,63	3,44	bevend veld
Vries-Zuid	89	356	119	37,5	16,0	1,5	<5 per jaar	2,63	4,28	bevend veld
Witterdiep	103	343	262	6,6	1,2	1,7	<5 per jaar	2,55	4,60	bevend veld
Zevenhuizen	68	306	271	9,0	3,6	geen	<5 per jaar	1,17	1,97	19%
Assen-Zuid	80	377	99*	3.3	1.0	geen	<5 per jaar	2.55	1.72	verwaarloosbaar
Witten	60	360	92*	4.3	0.8	geen	<5 per jaar	2.55	2.90	verwaarloosbaar
Zevenhuizen-West	75	288	68*	3.5	2.2	geen	<5 per jaar	1.17	0.80	verwaarloosbaar

* De getoonde drukdaling en de DHAIS waarden van de voorkomens Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zijn volgens het High Case productie scenario. Omdat in het verwachte scenario deze voorkomens niet zullen produceren zal er geen drukdaling plaatsvinden en is de DHAIS kans voor deze voorkomens in de Mid Case verwaarloosbaar.

** Voor de DHAIS berekening wordt zowel de hoogte van de gaskolom als de totale reservoir dikte beschouwd. Het minimum van deze twee wordt gekozen voor de berekening van de "B" waarde zoals voorgeschreven door de DHAIS methodiek.

Realistisch sterkste beving

Naast de kans op beven, wordt ook de waarde voor de realistisch sterkste beving (M_{max}) bepaald om tot een oordeel te komen of een niveau 2 analyse noodzakelijk is. Er worden twee methoden gebruikt om de M_{max} waarde te bepalen: op basis van breukgeometrie en op basis van energiebalans. In de Seismisch Risico Analyse leidraad worden beide methoden gebruikt. Voor de berekeningen van de M_{max} is uitgegaan van de standaardwaarden voor de "stress drop" en "partitie coëfficiënt" die gegeven zijn in de leidraad (respectievelijk 5 MPa en 0,01). De veld specifieke waarden die benodigd zijn voor de berekeningen en de uitkomsten voor de M_{max} staan vermeld in Tabel 3.2 (behalve voor de voorkomens met verwaarloosbare DHAIS kans, zoals Assen-Zuid, Witten, Zevenhuizen-West).

Tabel 3.2: Invoergegevens voor de bepaling van de M_{max}, en de M_{max} waarden volgens de twee methoden

Voorkomen	Langste breuklengte (km)	Poisson's ratio	Breukhoogte (m)	M _{max} energiebalans	M _{max} breukslip
Assen	3,6	0,2	55	2,7	3,1
Een	4,2	0,2	50	2,7	3,1
Eleveld	5,2	0,2	110	3,5	3,6
Vries-Centraal	3,5	0,2	81	3,2	3,4
Vries-Noord	3,9	0,2	152	3,3	3,7
Vries-Zuid	4,2	0,2	98	3,2	3,5
Witterdiep	3,4	0,2	114	2,7	3,5
Zevenhuizen	2,8	0,2	75	2,9	3,2

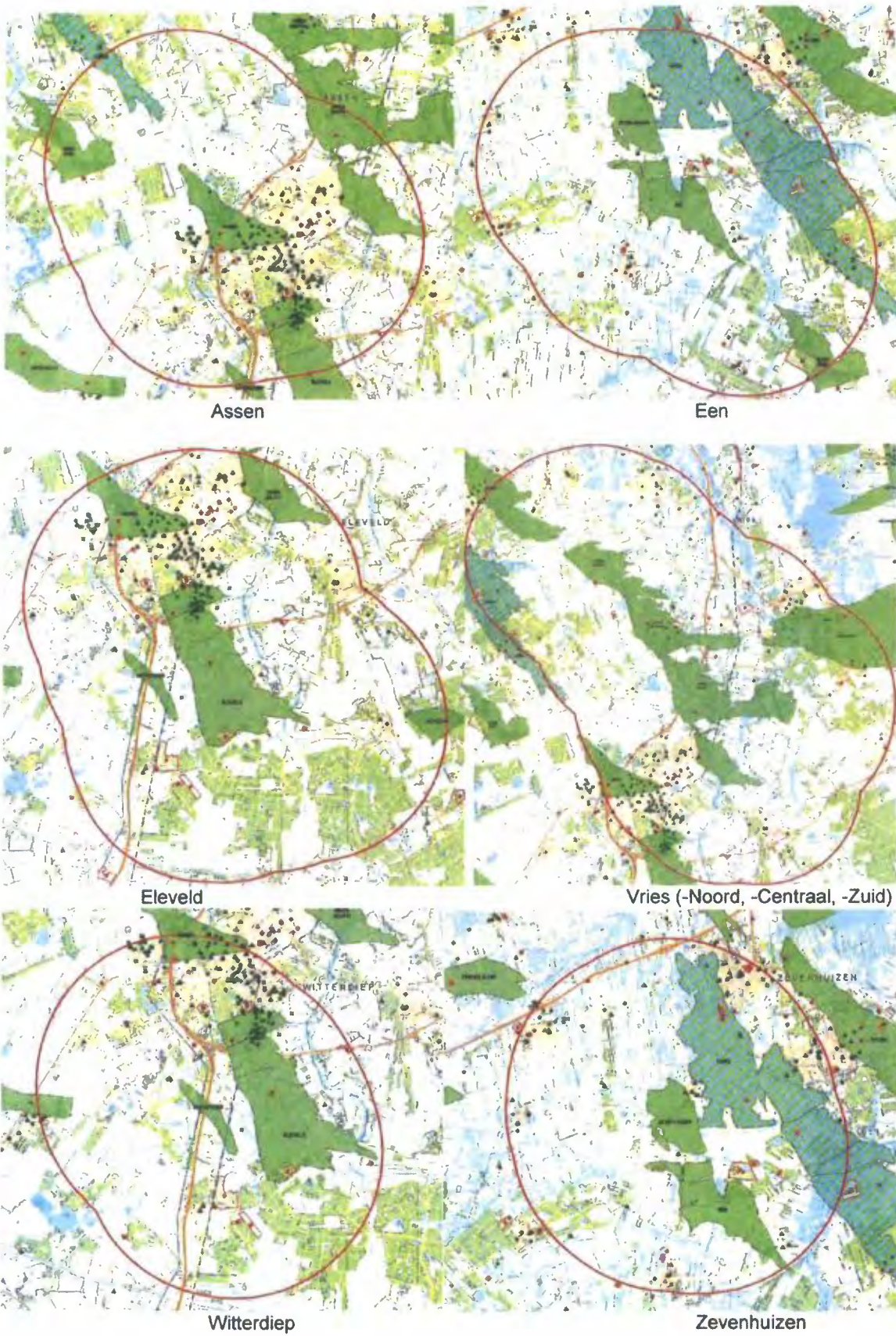
Stap 2: Risico matrix

De voorkomens Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen volgens het verwachte "Mid Case" scenario niet produceren waardoor er geen drukdaling zal plaatsvinden. Ook in het high case productie scenario voor deze voorkomens zal de drukdaling gering zijn, waarmee de kans op seismiciteit voor dit scenario volgens de DHAS methodiek "verwaarloosbaar" is. Volgens de SRA zijn verdere analyses in stap 2 voor deze voorkomens niet nodig. Voor de voorkomens Eleveld, Assen, Een, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen binnen het winningsplan Westerveld is het nodig gebleken om de risico matrix te gebruiken ("Stap 2" van de SRA). Voor elke factor die bepaald is voor de onder- en bovengrond wordt een score gegeven waarbij de som van de scores een positie geeft in de risico matrix.

In dit deel van de bijlage worden de figuren en tabellen getoond die gebruikt zijn om tot een risicobeoordeling te komen. Figuur 3.4, 3.5 en 3.6 tonen de situaties voor respectievelijk "Bevolkingsdichtheid", "Industriële inrichtingen", "Speciale gebouwen en vitale infrastructuur" en "Dijken". Figuur 3.7 toont de kaart van de grondsoorten in de ondiepe ondergrond kaart om de mate van opslingering te bepalen. Tabel 3.3 A en B toont de evaluatie en scores voor de invloedfactoren. De risico matrix is afgebeeld in Figuur D2 (sectie D van dit winningsplan).

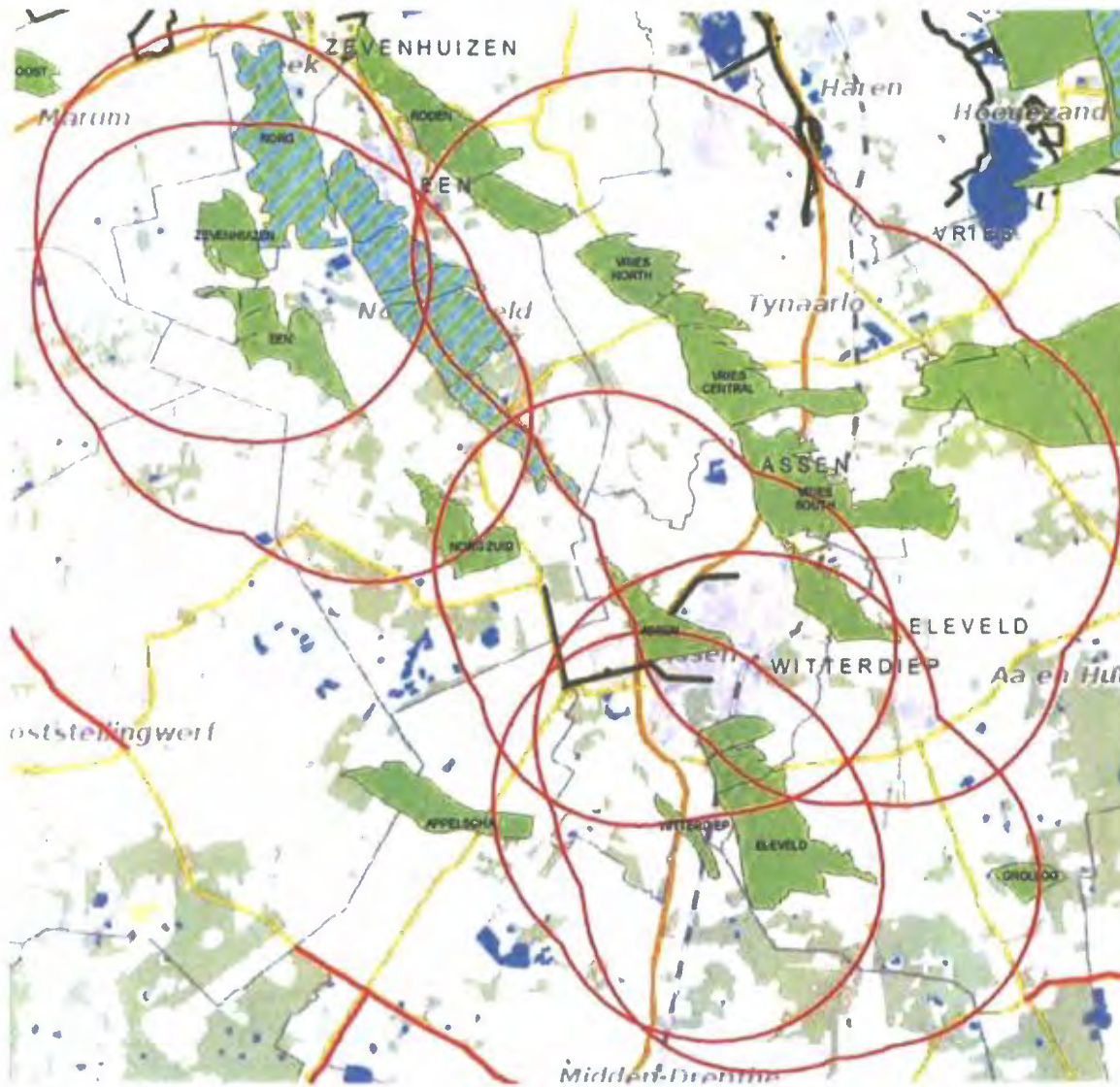

Figuur 3.4: Overzicht van de bevolkingsdichtheid boven de in dit winningsplan genoemde voorkomens.

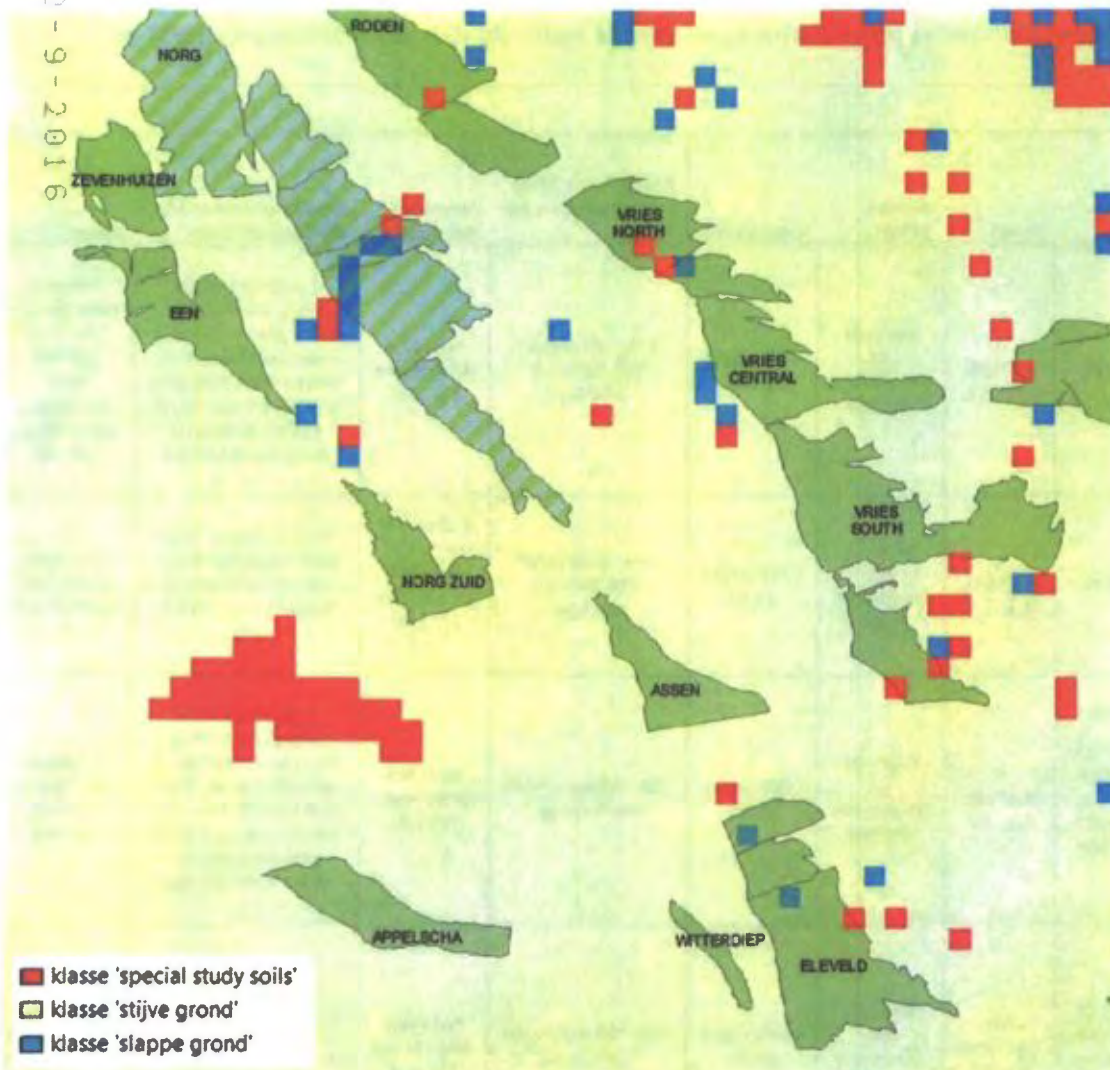

Figuur 3.5: Overzicht van de industriële inrichtingen (rode punt), ziekenhuizen (groene plus) onderwijsinstellingen (groene driehoek), tehuizen (groene x) en publieksgebouwen (groene ruit) boven de in dit winningsplan genoemde voorkomens. De rode cirkels geven de 5 km straal rond voorkomens aan die relevant is voor de SRA.

Figuur 3.6: Overzicht van de dijken. De rode cirkels geven de 5 km straal rond voorkomens aan die relevant is voor de SRA.

12-9-2016

Figuur 3.7: Overzicht van de grondsoorten in de ondiepe ondergrond om de mate van opslingsring te bepalen

Uit de analyse op basis van bovenstaande figuren volgen de scores voor de verschillende factoren. Deze zijn per voorkomen inclusief onderbouwing en uitkomst, weergegeven in Tabel 3.3.

Tabel 3.3: Kwantitatieve evaluaties (A) en daaruit voortkomende scores (B) voor de invloedfactoren onder- en bovengrond

A

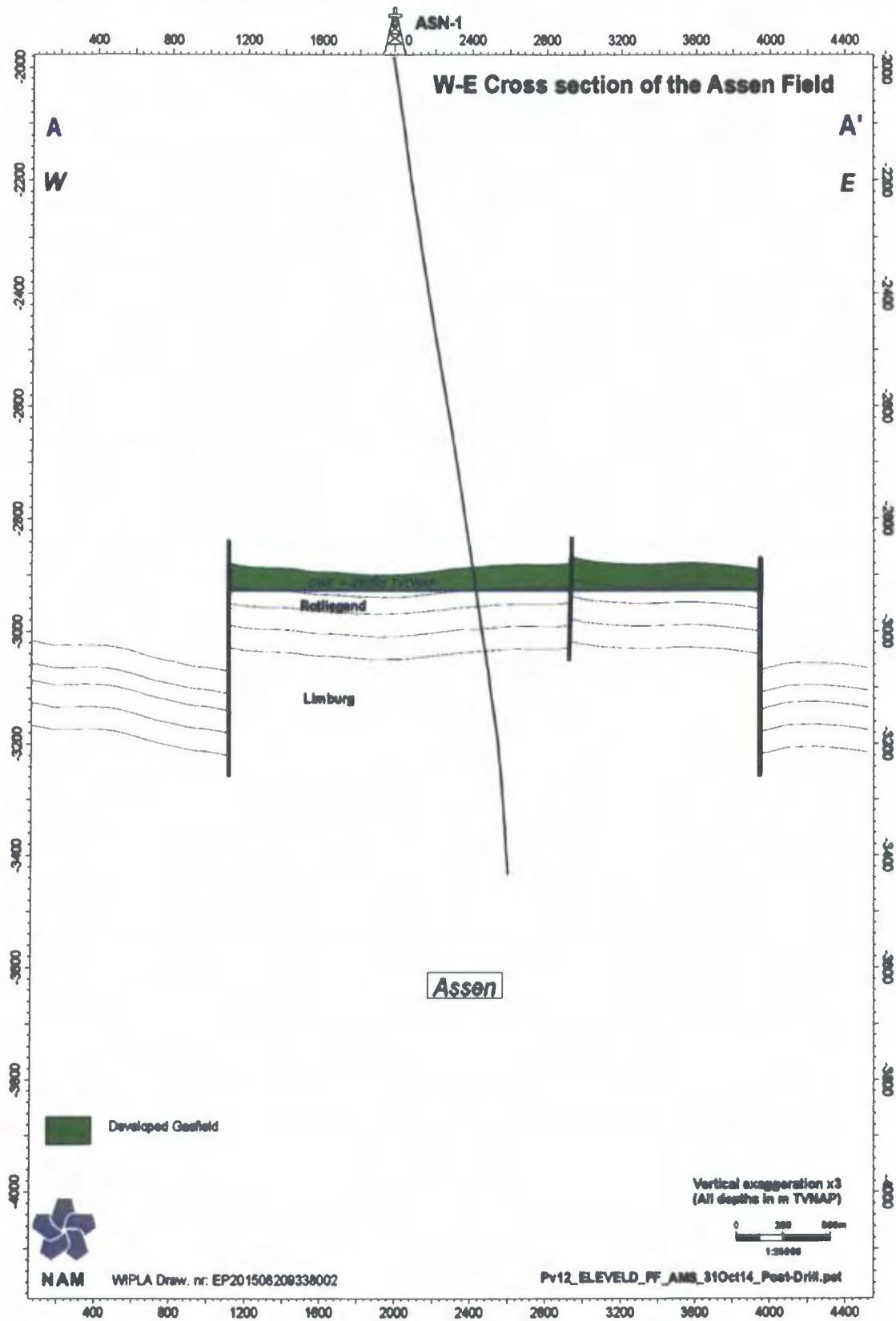
Voorkomen	Dhals	Mmax	Analoge velden	Opslintering	Bevolkingsdichtheid (aantal inwoners per km ²)	Industriële inrichting	Speciale gebouwen en vitale infrastructuur	Dijken
Assen	P=42%	1 methode 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	1000 - 2500 en/of 500-1000 met flats/app.	Meerdere direct boven het veld	1 ziekenhuis en/of energievoorziening direct boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld. Meerdere scholen, tehuizen en/of publieksgebouwen direct boven het veld	Primaire dijken binnen 5 km rond het veld en/of secundaire dijken boven het veld
Een	P=42%	1 methode 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	500 - 1000 en/of 250-500 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Geen dijken binnen 5 km rond het veld
Eleveld	M ≥ 1,5 minder dan 5 bevingen per jaar	1 methode 3,6 - 4,0	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	250 - 500 en/of <250 met flats/app.	Meerdere direct boven het veld	1 ziekenhuis en/of energievoorziening direct boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld. Meerdere scholen, tehuizen en/of publieksgebouwen direct boven het veld	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Vries-Centraal	Bevend veld met M kleiner dan 1,5	Alle methodes 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	250 - 500 en/of <250 met flats/app.	Meerdere direct boven het veld	1 ziekenhuis en/of energievoorziening direct boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld. Meerdere scholen, tehuizen en/of publieksgebouwen direct boven het veld	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Vries-Noord	M ≥ 1,5 minder dan 5 bevingen per jaar	1 methode 3,6 - 4,0	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	250 - 500 en/of <250 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Vries-Zuid	M ≥ 1,5 minder dan 5 bevingen per jaar	Alle methodes 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	1000 - 2500 en/of 500-1000 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Witterdiep	M ≥ 1,5 minder dan 5 bevingen per jaar	1 methode 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	1000 - 2500 en/of 500-1000 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Zevenhuizen	P=19%	1 methode 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	500 - 1000 en/of 250-500 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld

B

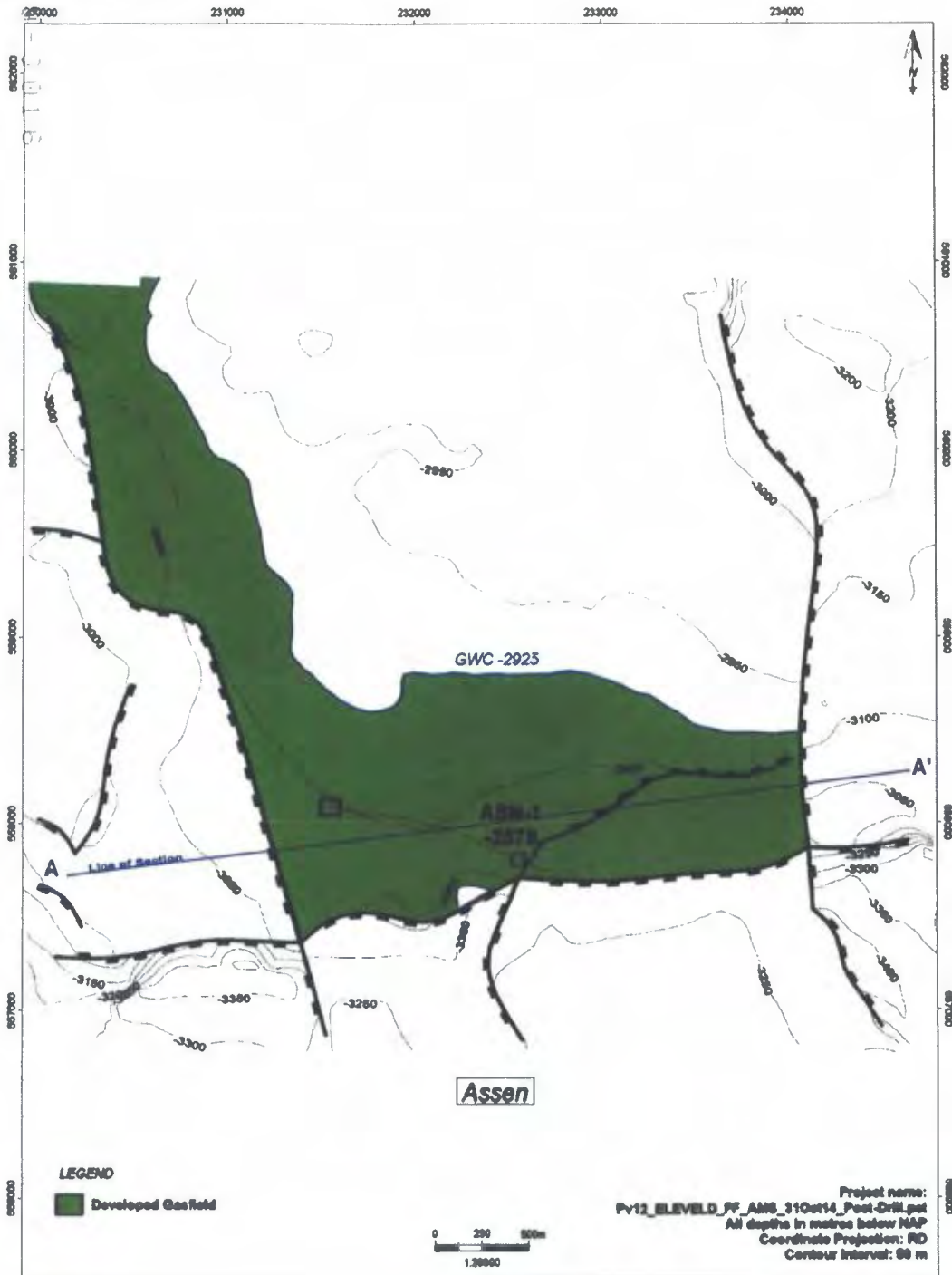
Voorkomen	score invloedfactoren ondergrond					score invloedfactoren bovengrond					Categorie
	Kans op beven of waargenomen bevingen	Magnitude	Ligging voorkomen	Opslingering	Genormaliseerde totaalscore ondergrond	Bevolkings dichtheid	Industriële inrichtingen	Speciale gebouwen en vitale infrastructuur	Dijken	Genormaliseerde totaalscore bovengrond	
Assen	2	1	2	0	0,36	3	4	3	3	0,81	I
Een	2	1	2	0	0,36	2	3	2	0	0,44	I
Eleveld	3	2	2	0	0,50	1	4	3	2	0,63	I
Vries-Centraal	2	2	2	0	0,43	1	4	3	2	0,63	I
Vries-Noord	3	2	2	0	0,50	1	3	2	2	0,50	I
Vries-Zuid	3	2	2	0	0,50	3	3	2	2	0,63	I
Witterdiep	3	1	2	0	0,43	3	3	2	2	0,63	I
Zevenhuizen	1	1	2	0	0,29	2	3	2	2	0,56	I

Bijlage 4: Geologische kaarten voor de voorkomens

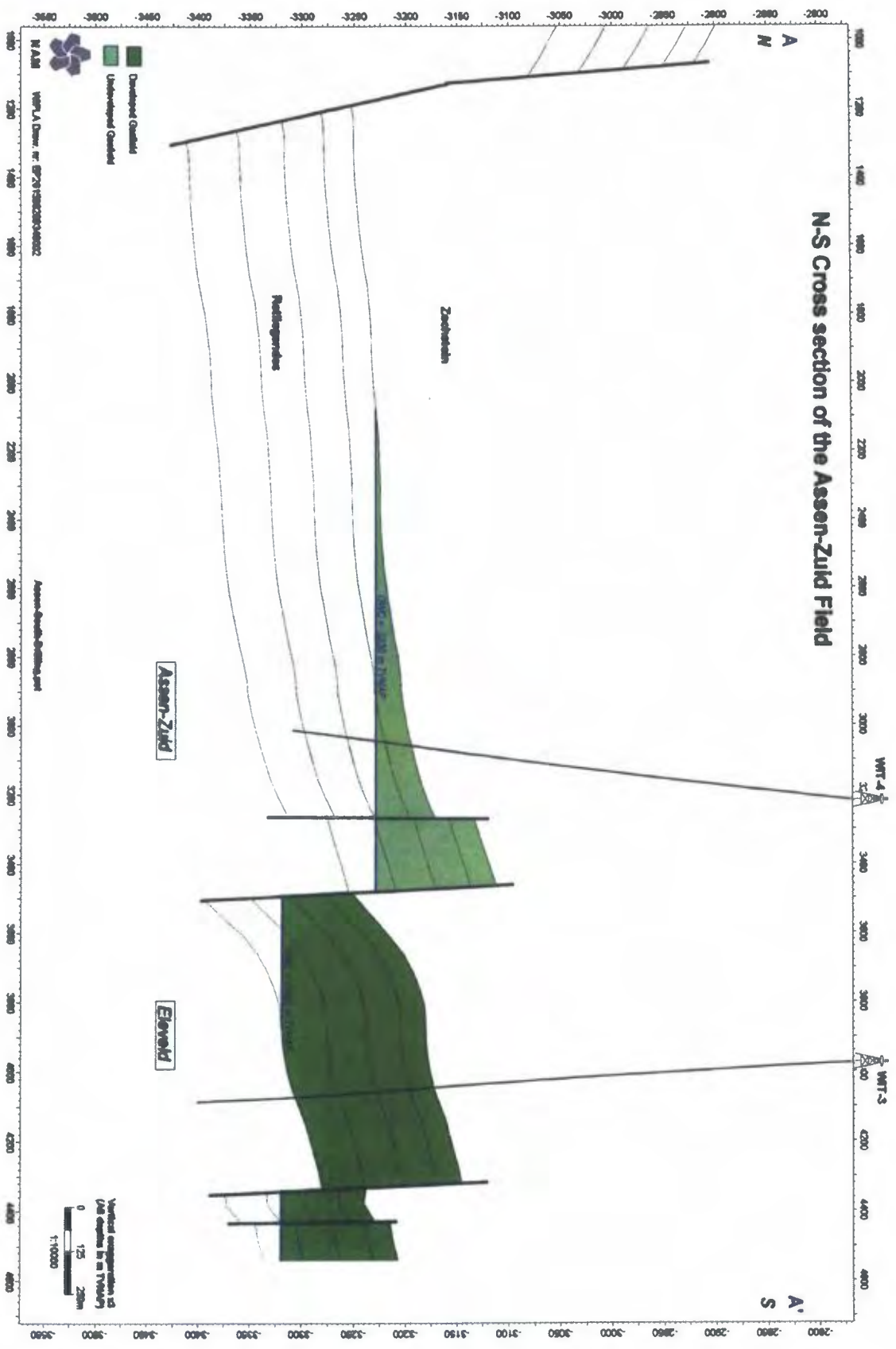
Doorsnede Assen voorkomen

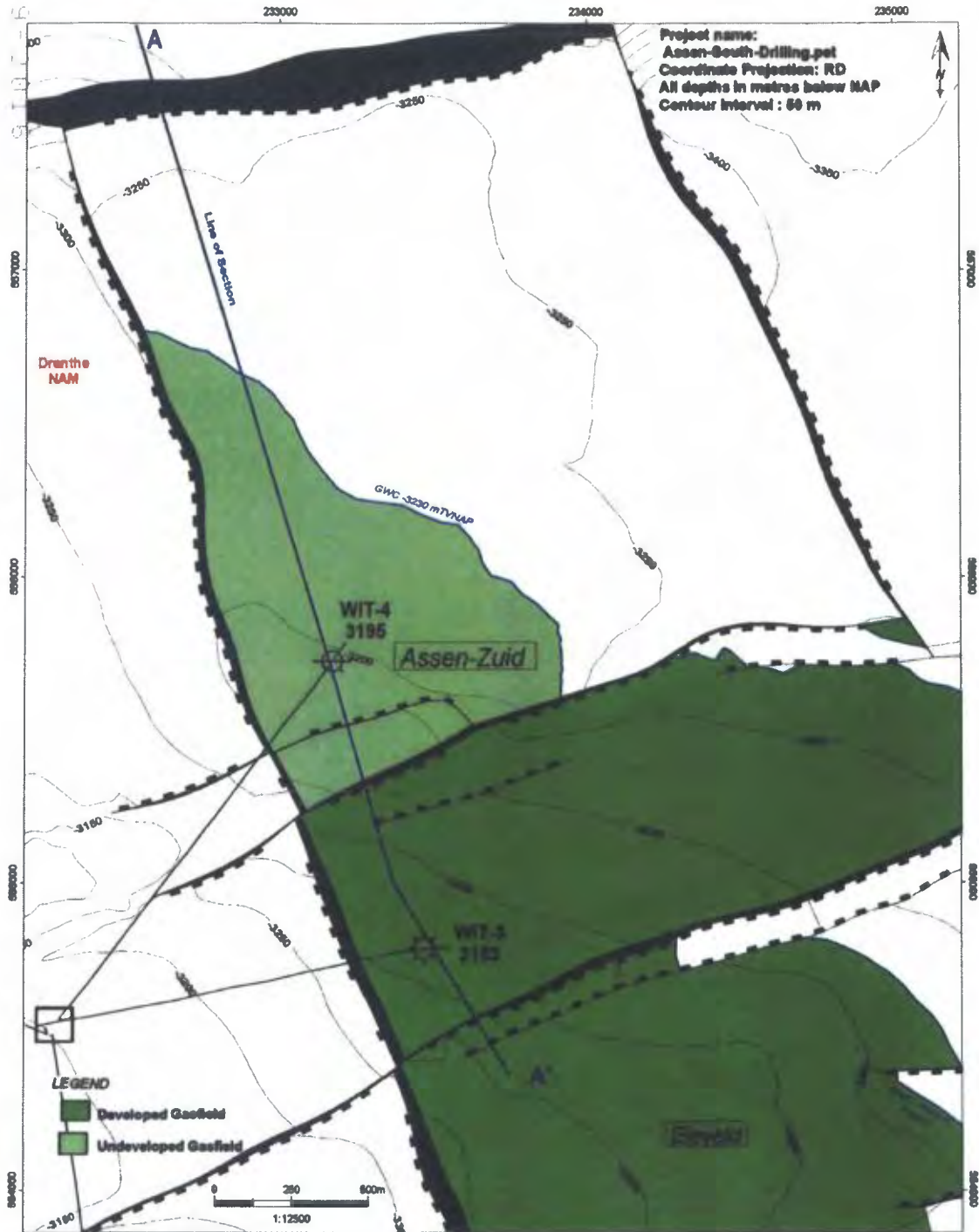
Kaart Assen voorkomen

 NAM	Assen Top Rotliegend (RO)			
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WPLA	Author: Land Assen	Date: Aug 2015
Draw. No.: EP201508208338001				

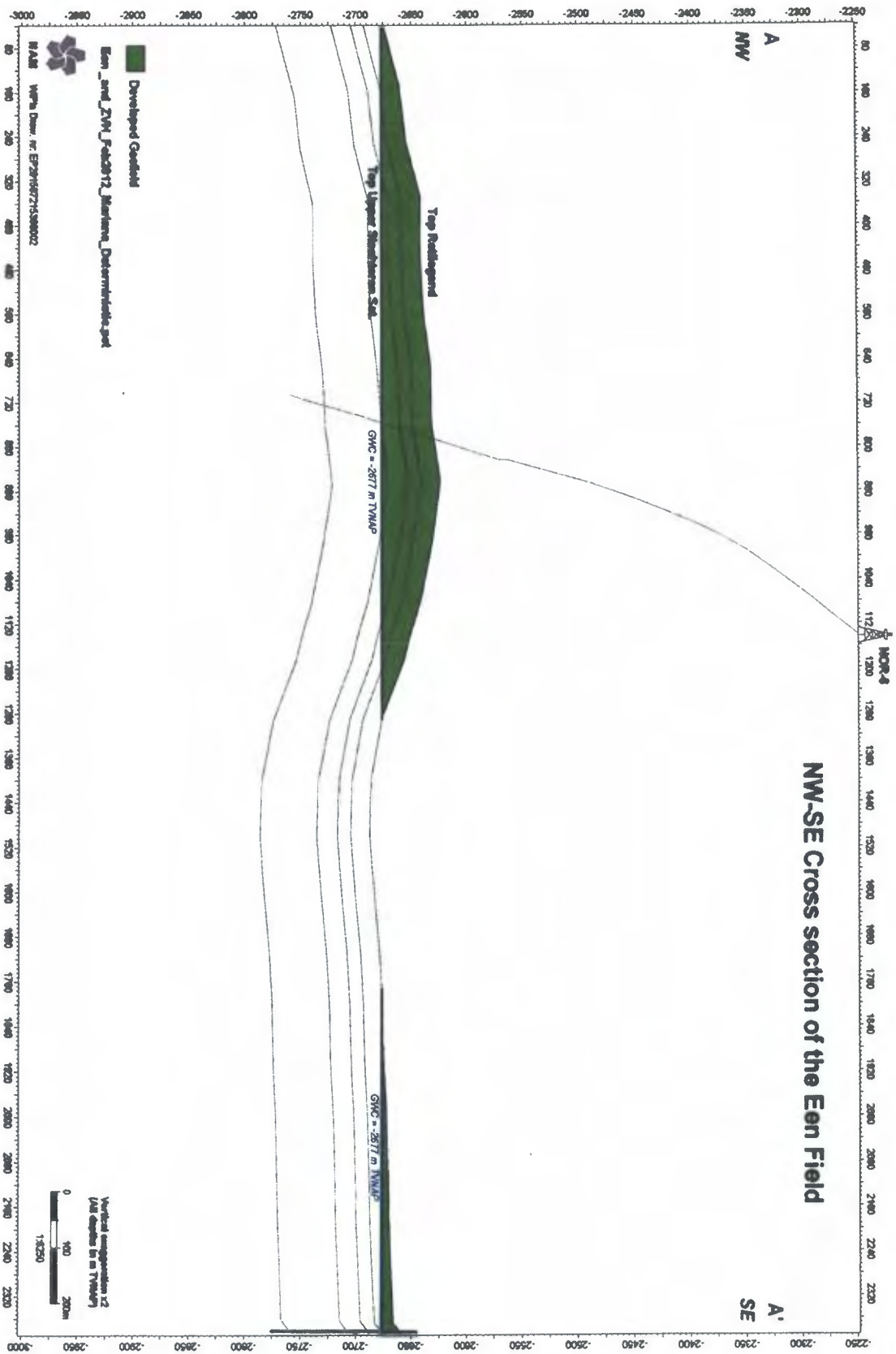

Kaart Assen-Zuid voorkomen

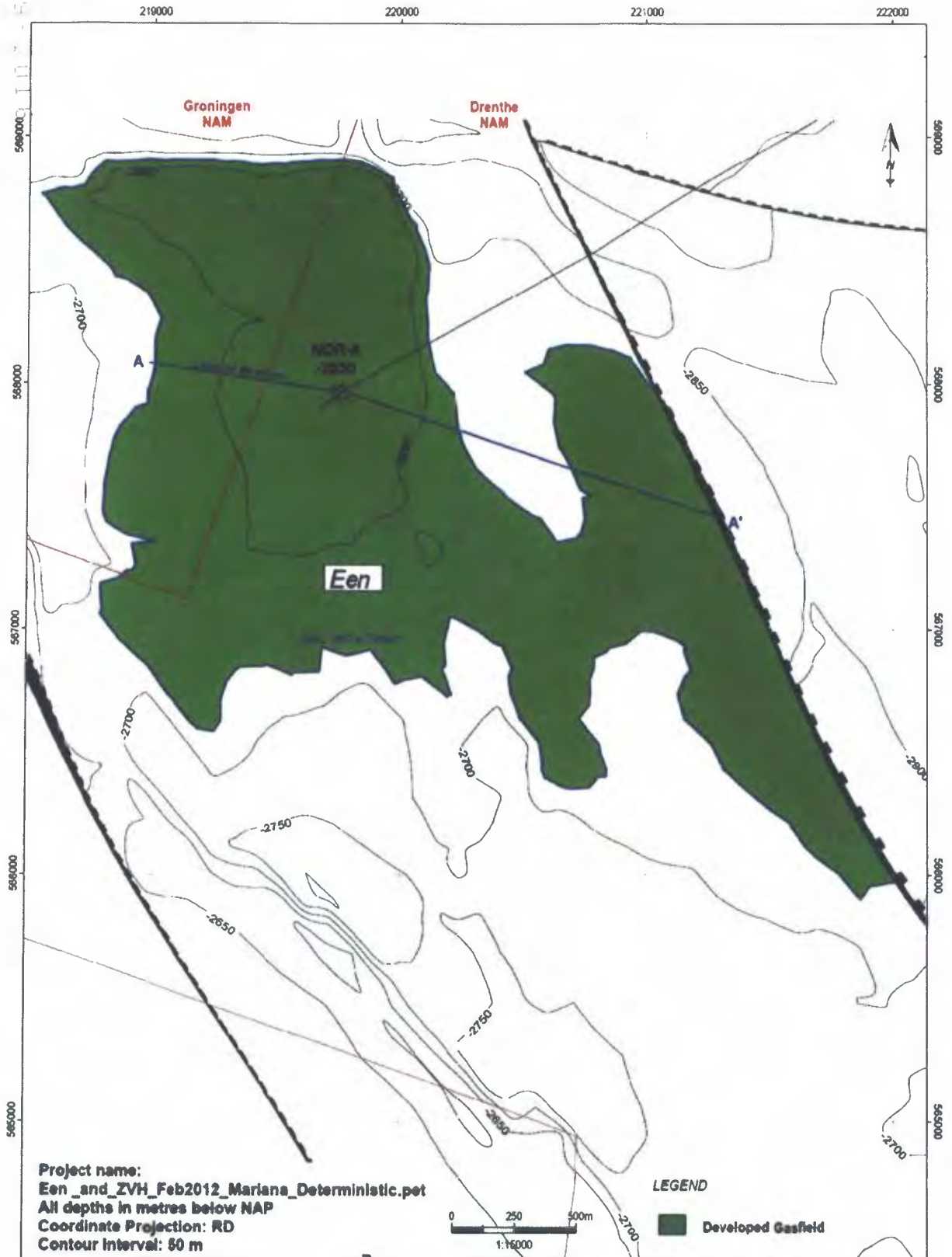

 NAM	Assen-Zuid Top Rotliegend (RO)			
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WIPLA	Author: Land Asset	Date: August 2015

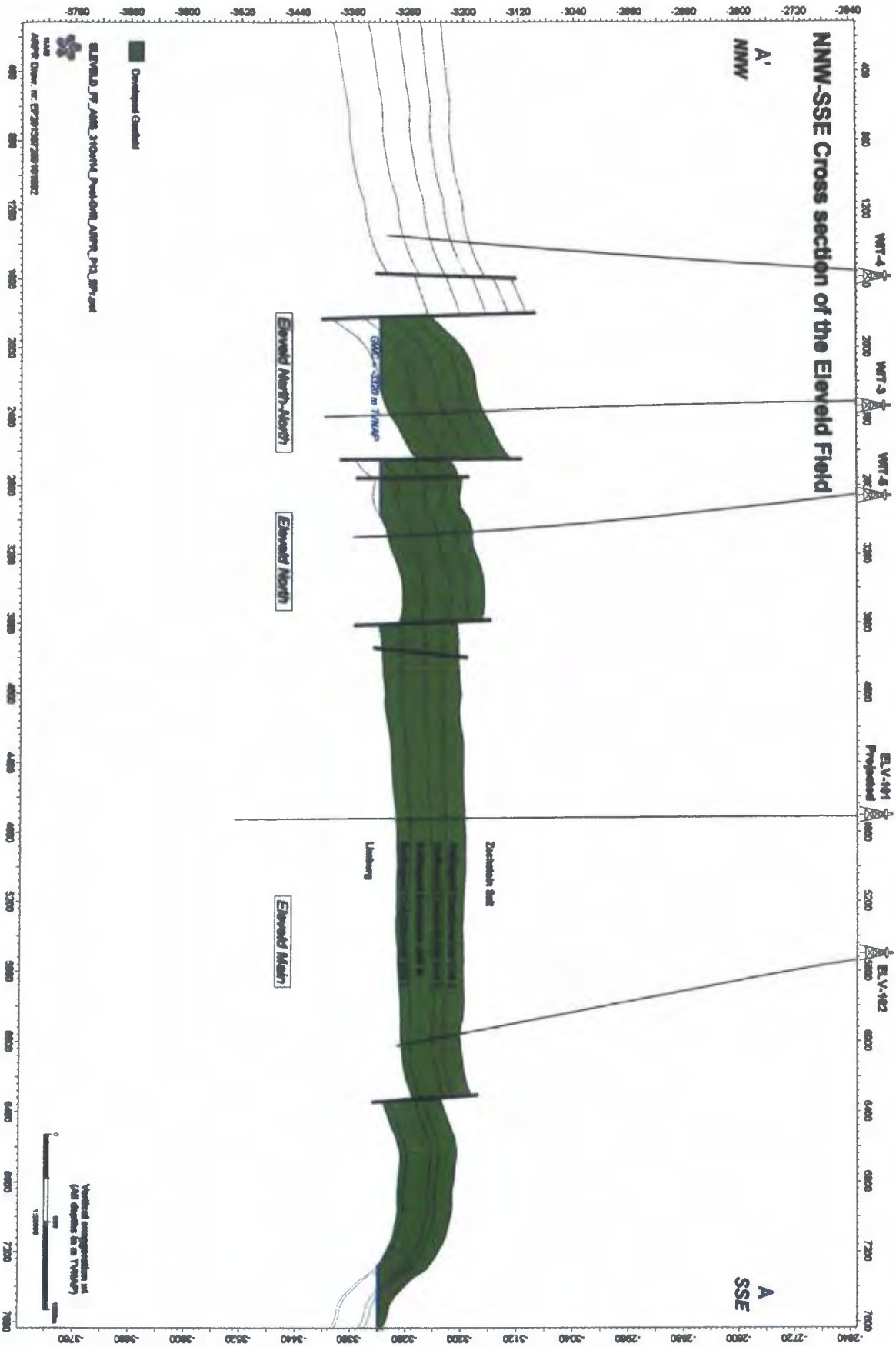

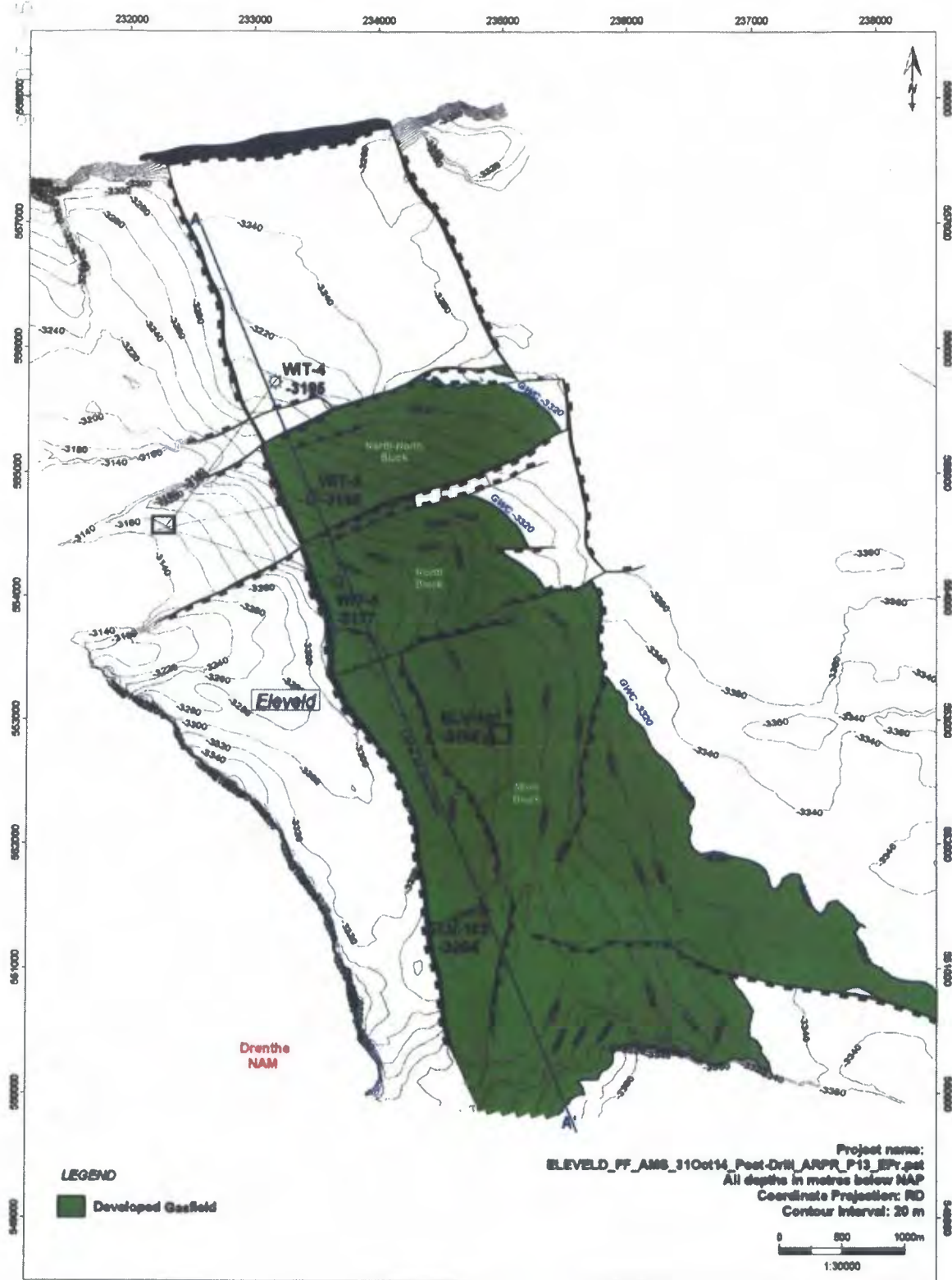
Kaart Een voorkomen

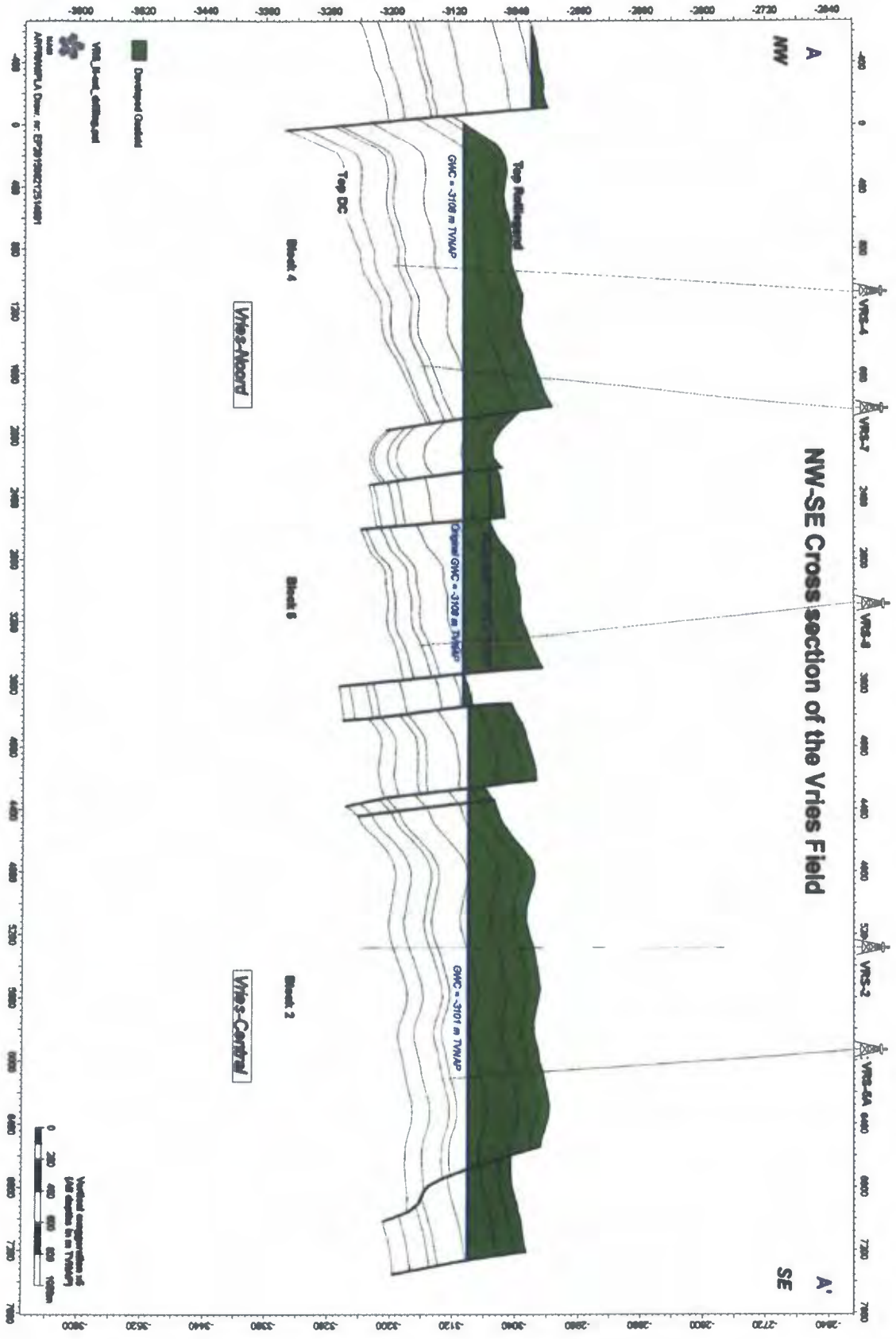
 NAM	Een Top Rotliegend (RO)			
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WIPLA	Author: Land Asset	Date: Aug 2015
				Draw. No.: EP201507215380003

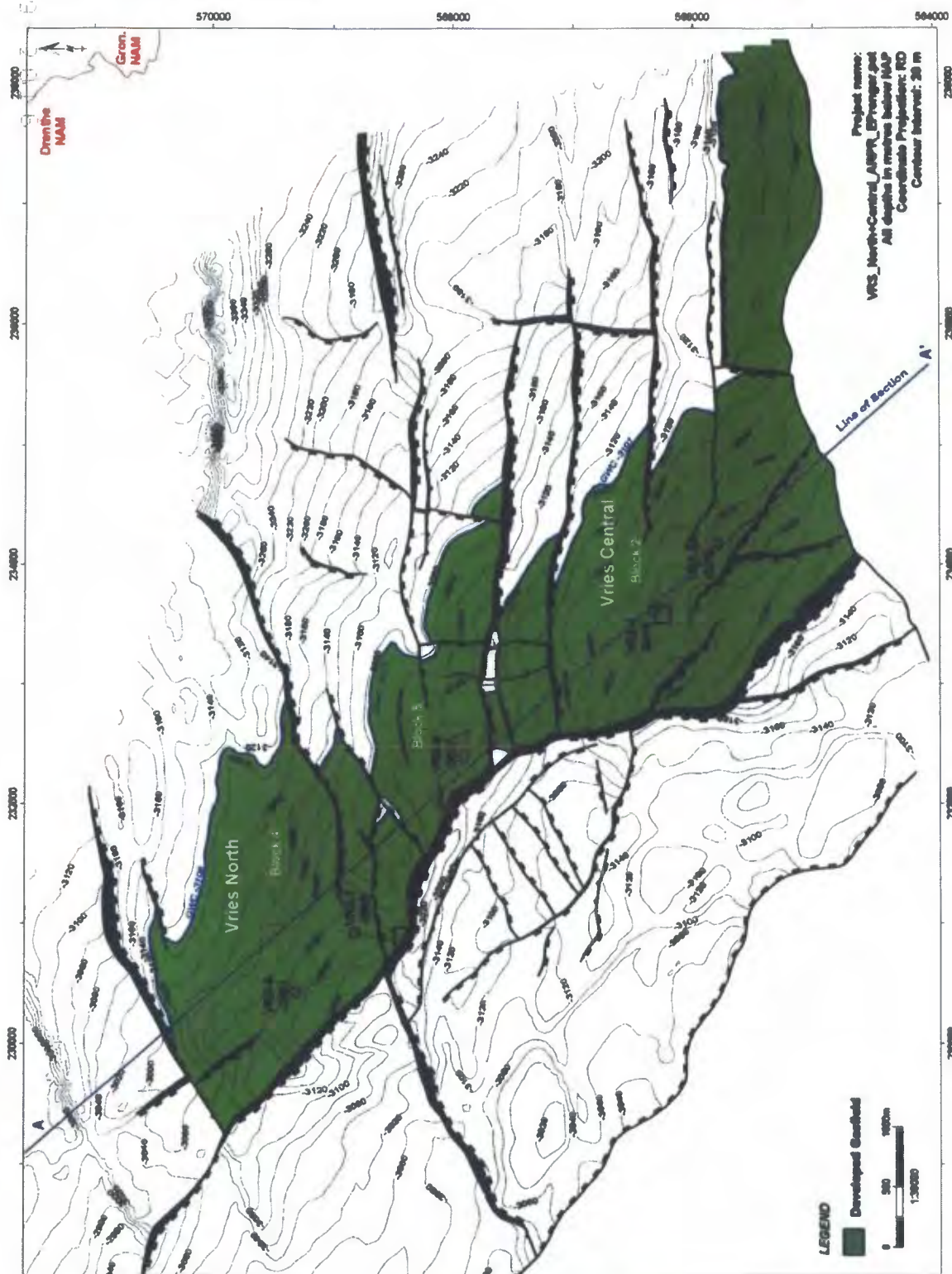
Kaart Eleveld voorkomen

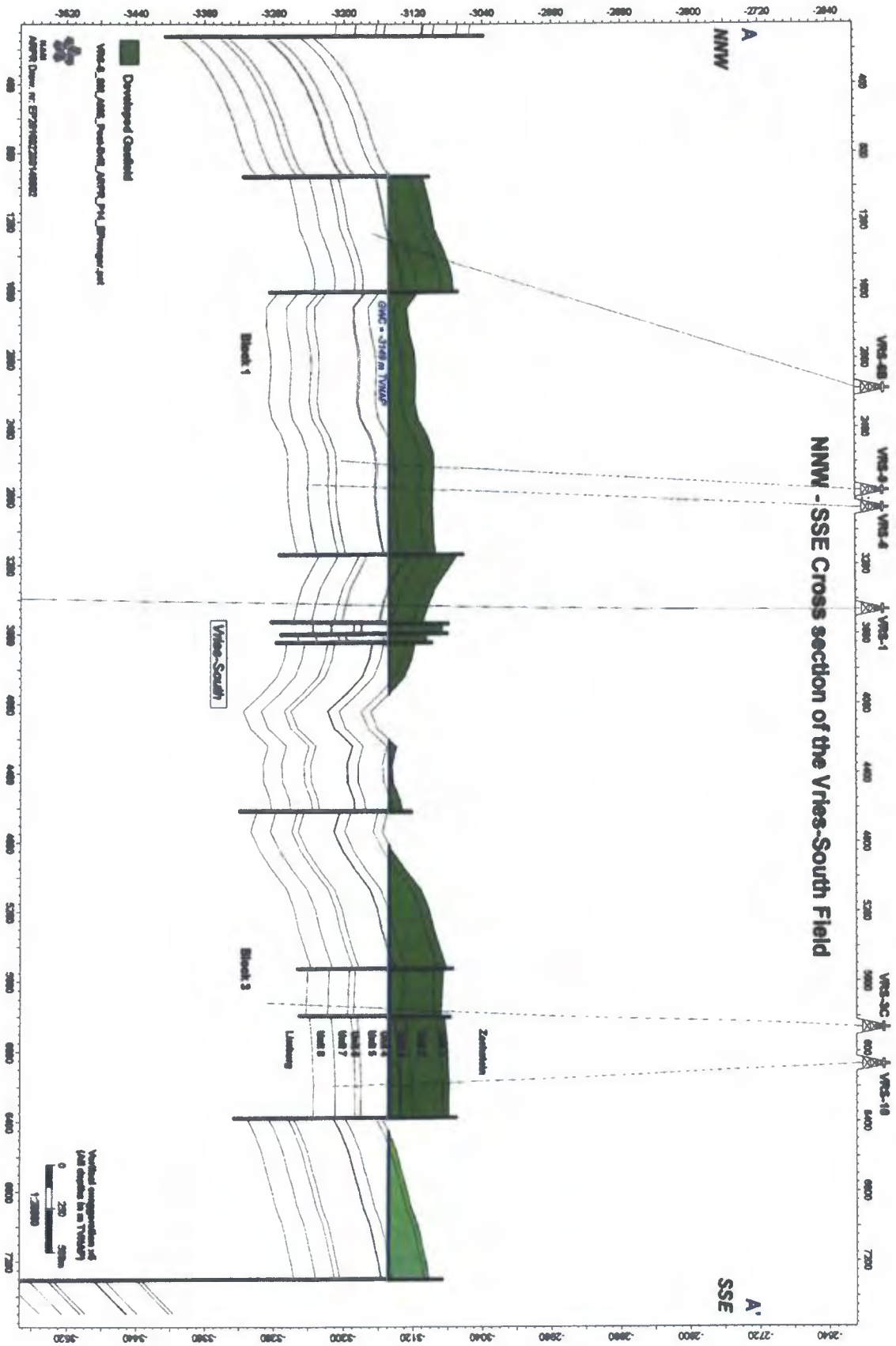
 NAM	Eleveld Top Rotliegend (RO)			
	Nederlandsche Aardolie Mij BV	Project: ARPR	Author: Land Asset	Date: Dec 2014

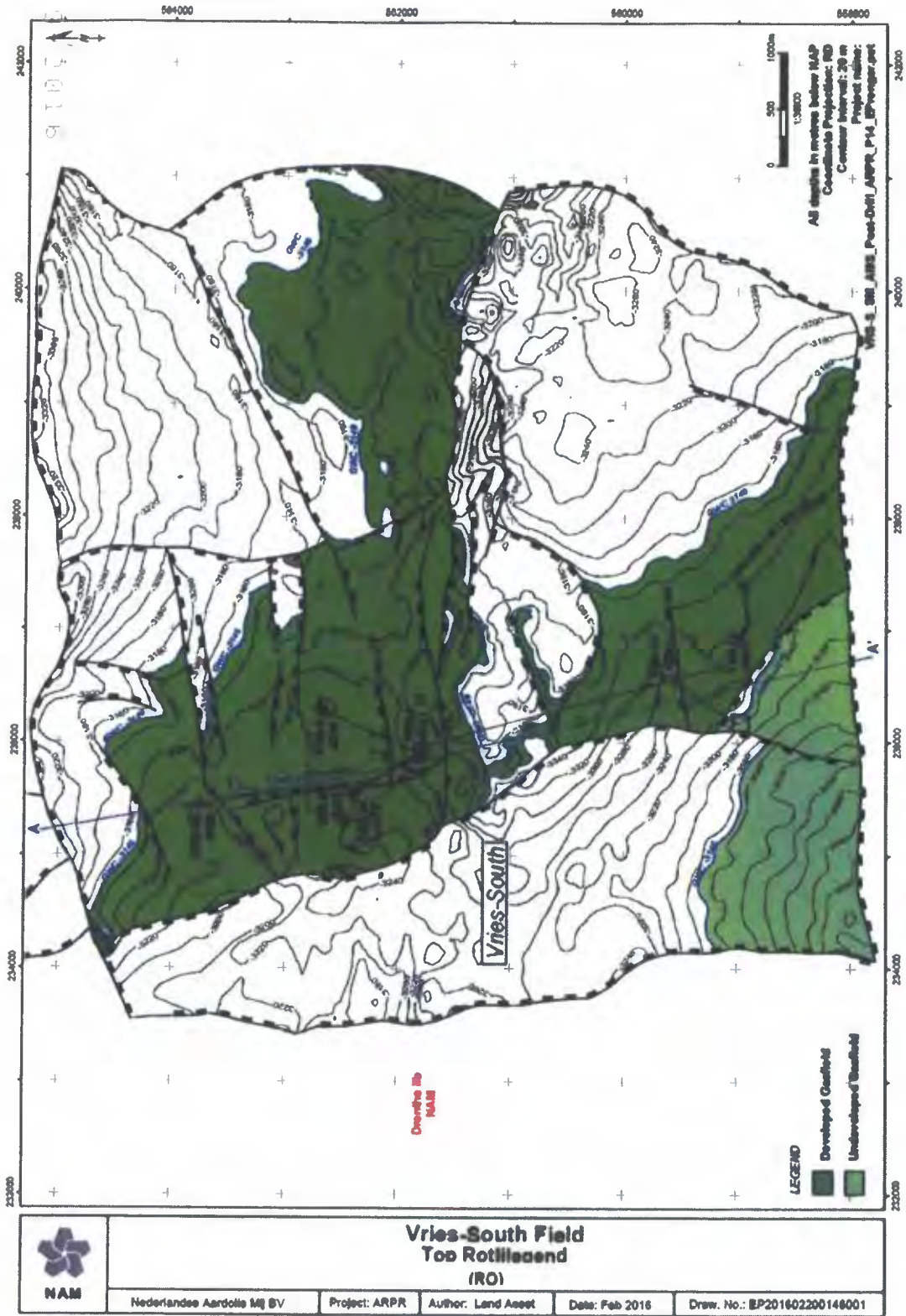
Kaart Vries-Noord en Vries-Centraal voorkomens

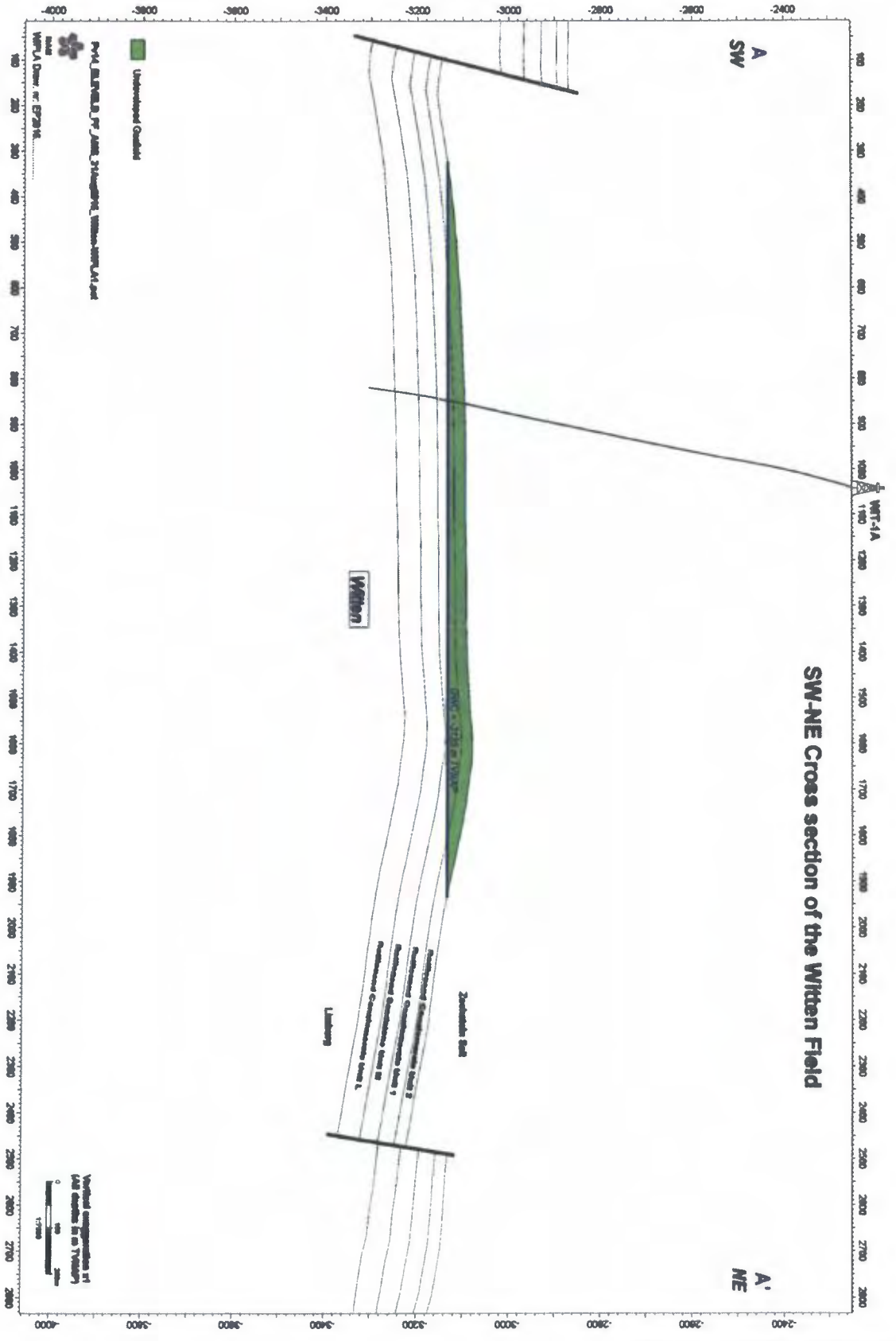
 NAM	Vries (North and Central) Rotliegend (RO)			
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: ARPR	Author: Land Asset	Date: Jul 2016

Kaart Vries-Zuid voorkomen

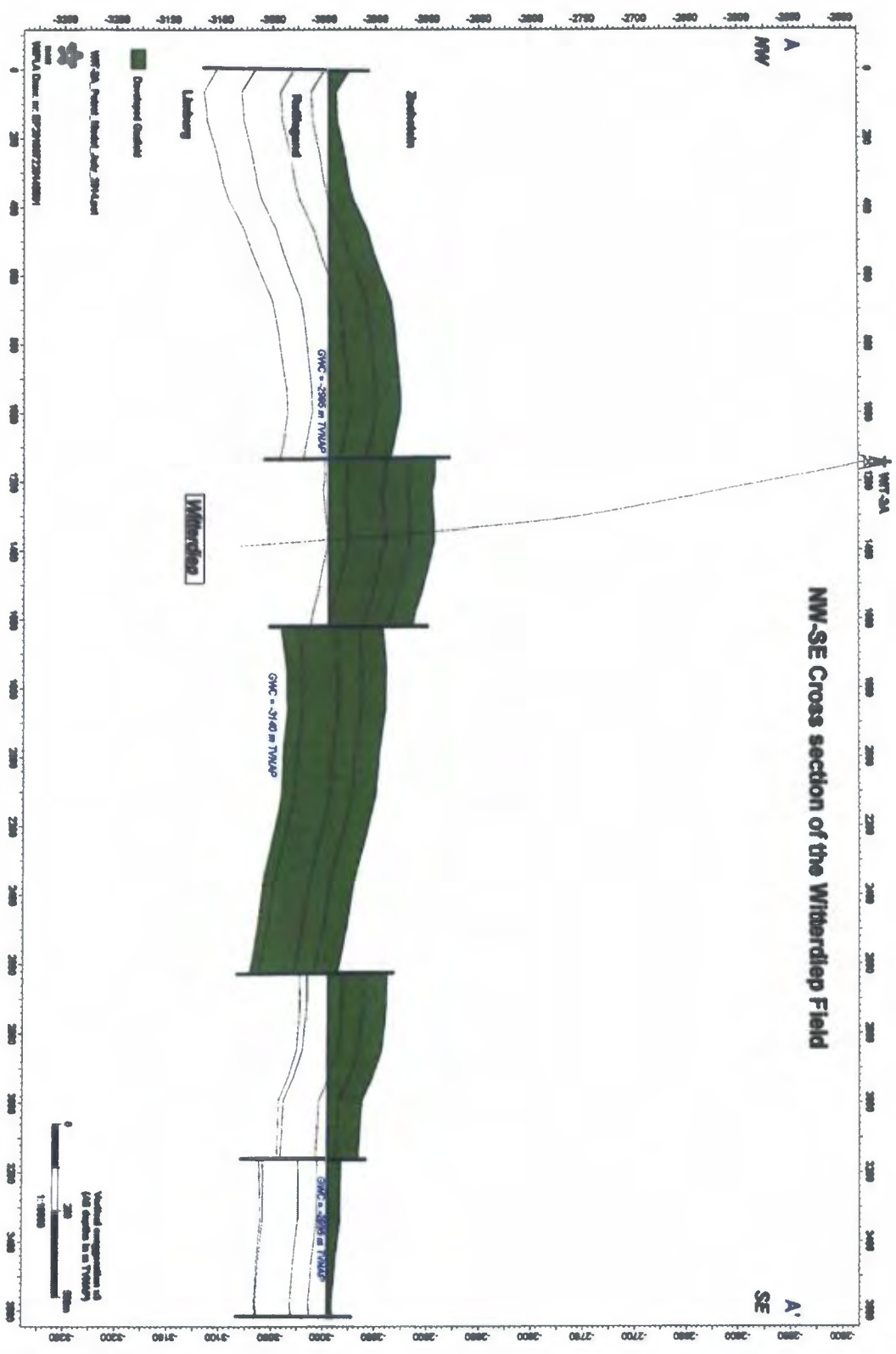

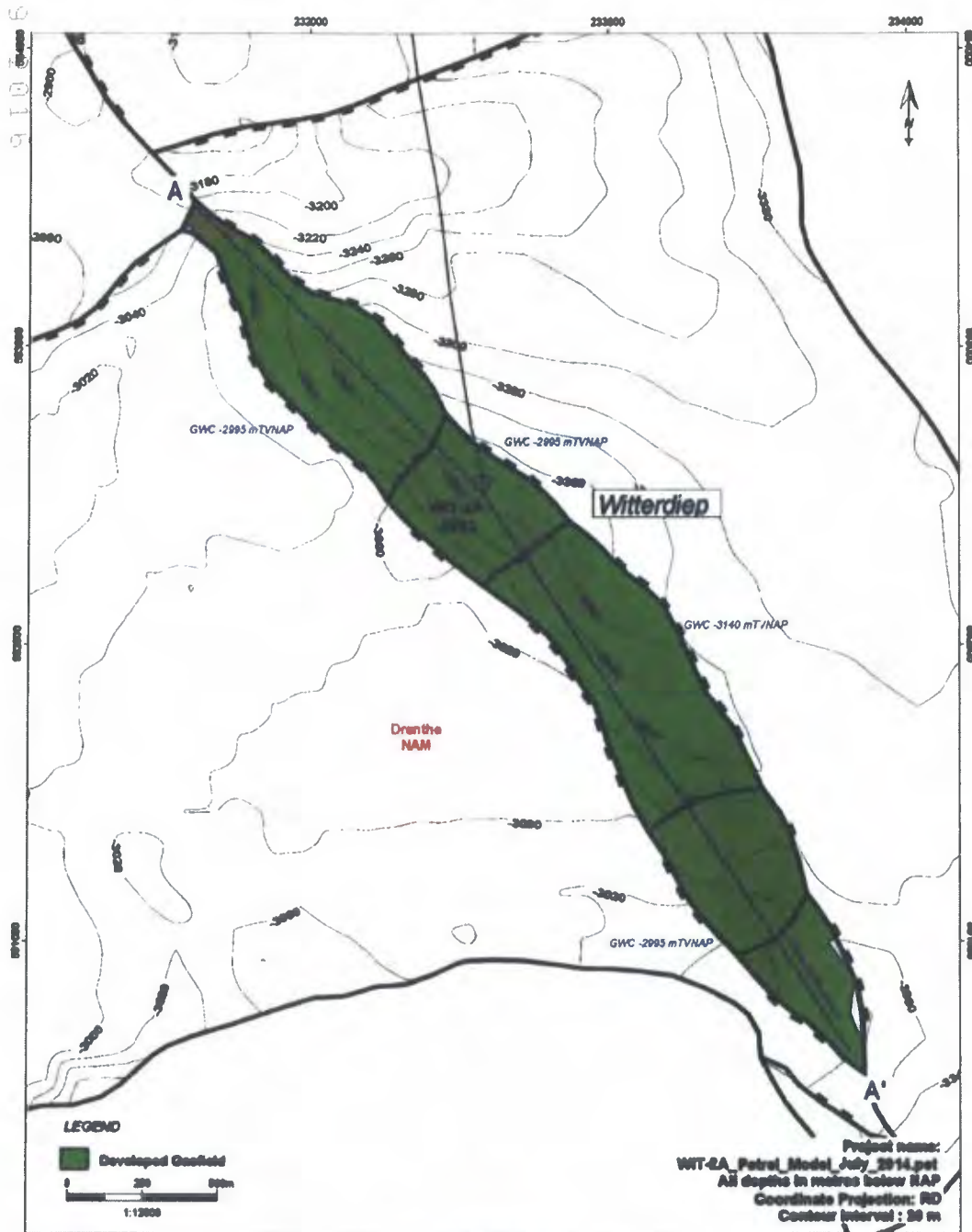
Kaart Witten voorkomen

 NAM	Witten Field Top Rotliegend (RO)				Date: Sep 2016	Draw. No.: EP20*****
	Nederlandse Aardolie Mij BV		Project: WPLA			

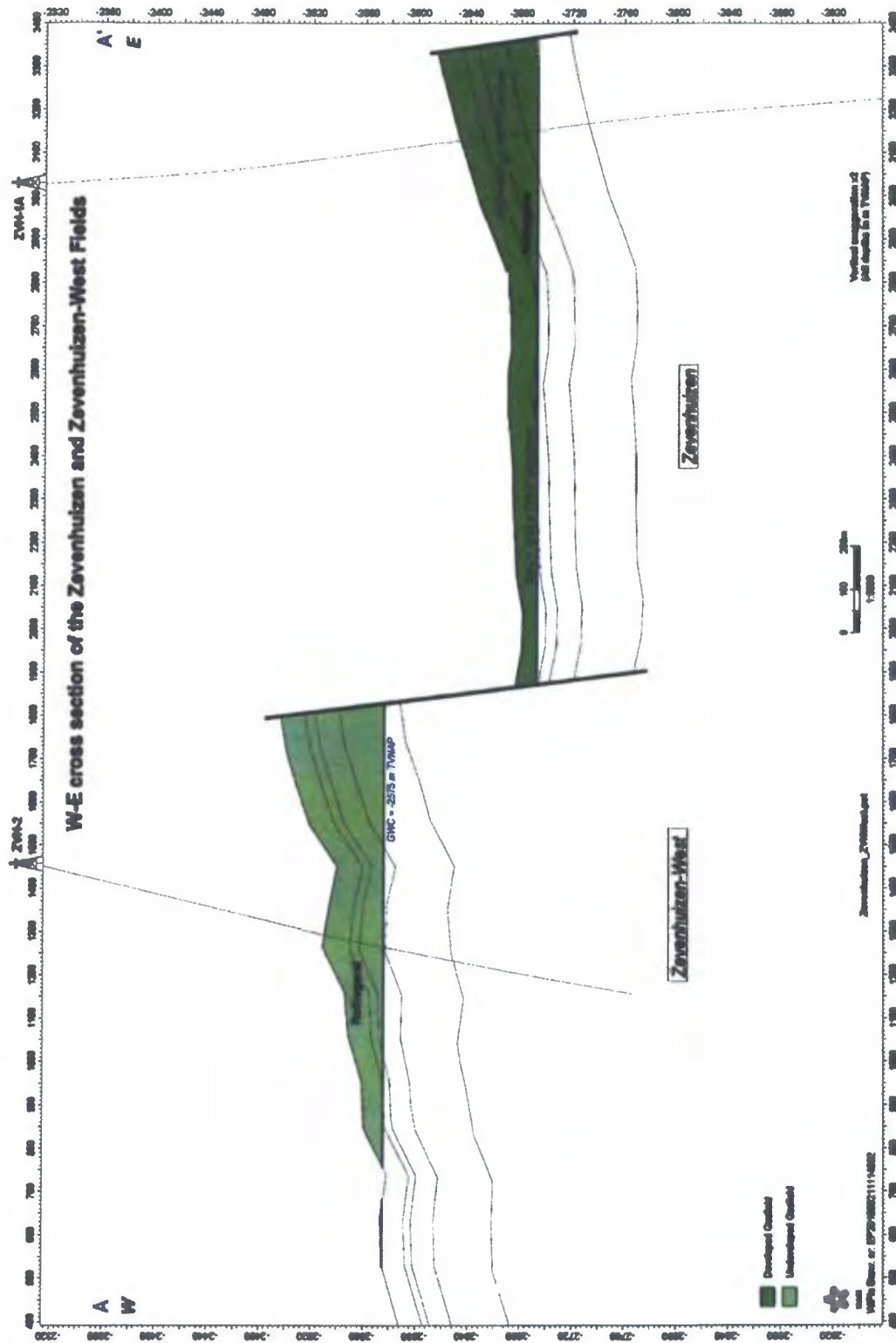

Kaart Witterdiep voorkomen

 NAM	Witterdiep Top Rotliegend (RO)				
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WAPLA	Author: Land Asselt	Date: Aug 2015	Draw. No.: EP201507220148002

Doorsnede Zevenhuizen & Zevenhuizen-West voorkcmen

Staatstoezicht op de Mijnen
Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 24037 2490 AA Den Haag

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving

Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Staatstoezicht op de Mijnen

Henri Faasdreef 312
Postbus 24037
2490 AA Den Haag

T 070 379 8400 (algemeen)
F 070 379 8455 (algemeen)

sodm@minez.nl (algemeen)
www.sodm.nl

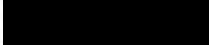
Behandeld door

Ons kenmerk
16152380

Uw kenmerk

Kopie aan
DIV
LET
MUM

Bijlage(n)
1

minute

Datum 10 oktober 2016
Betreft advies winningsplan Westerveld

Parafenroute

Paraaf

Medeparaaf

Medeparaaf

Verzendwijze: Per post

Datum verzending

Datum afdoen
Aftaenummer relatie

Staatstoezicht op de Mijnen
Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 24037 2490 AA Den Haag

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving

Postbus 24037
2500 EK DEN HAAG

Staatstoezicht op de Mijnen

Bezoekadres

Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Postadres

Postbus 24037
2490 AA Den Haag

T 070 379 8400 (algemeen)
F 070 379 8455 (algemeen)

sodm@minez.nl
www.sodm.nl

Behandeld door

Datum 11 oktober 2016
Betreft advies winningsplan Westerveld

Bijlage: TNO advies Westerveld

Geachte

Naar aanleiding van uw adviesverzoek betreffende het gewijzigde winningsplan Westerveld, ingediend door Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) op 11 september 2016, berichten wij u het volgende.

Procesverloop

NAM heeft op 20 december 2013 een wijziging van het winningsplan Westerveld ingediend. Dit winningsplan heeft NAM aangevuld op 27 mei 2014, waarna SodM en TNO op 15 september 2014 advies hebben uitgebracht aan het Ministerie van Economische Zaken. Gelet op de toenemende vragen vanuit de samenleving en de voorziene wijziging van de Mijnbouwwet is het instemmingsbesluit over het winningsplan Westerveld aangehouden. Recent is besloten om winningsplannen breder te toetsen en ook risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructuur mee te laten wegen in de beoordeling van het winningsplan. Dit betekent dat de beoordeling van de gevolgen van aardbevingen niet langer wordt beperkt tot de "seismische hazard" (seismische dreiging), maar wordt uitgebreid naar het seismische risico. NAM heeft op 23 februari 2016 een bijgewerkt winningsplan Westerveld ingediend. Het oorspronkelijke winningsplan uit december 2013 en het addendum, dat EZ in oktober 2014 heeft ontvangen, zijn door NAM aangevuld met een nieuwe beoordeling van het seismische risico. Bovendien is de tekst geactualiseerd.

Op 30 mei 2016 heeft het Ministerie van Economische Zaken SodM gevraagd om deze nieuwe beoordeling van het seismische risico te toetsen en om na te gaan of de geactualiseerde tekst van de overige paragrafen invloed heeft op het eerdere advies van 15 september 2014. Het resultaat van deze beoordeling heeft SodM per brief van 12 juli 2016 kenbaar gemaakt aan het Ministerie. In deze brief is geadviseerd om aanvullende gegevens op te vragen bij NAM zodat een aantal stellingen in het winningsplan onderbouwd konden worden.

Naar aanleiding van de brief van SodM en verder overleg met het Ministerie, heeft NAM op 11 september 2016 een gewijzigd winningsplan Westerveld ingediend. Voor de beoordeling van het gewijzigde winningsplan heeft SodM advies gevraagd aan TNO voor de verificatie van de berekeningen op de onderdelen doelmatige winning, bodemdaling en de seismische risico analyse.

Ons kenmerk
16152380

Uw kenmerk

Bijlage(n)
1

Op 4 oktober 2016 heeft SodM hierover het bijgevoegd advies van TNO ontvangen. Middels deze brief ontvangt u mijn advies.

Beschrijving Westerveld winningsplan

Het winningsplan Westerveld omvat 11 gasvelden t.w. Assen, Assen-Zuid, Een, Eleveld, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witten, Witterdiep, Zevenhuizen en Zevenhuizen-West. Het gros van deze velden zijn al geruime tijd in productie. NAM verwacht voor velden Zevenhuizen-West, Assen-Zuid, Witten en Witterdiep enkel productie in het meest optimistische scenario aangezien de winbare hoeveelheden zeer gering zijn. De velden Appelscha, Roden en Norg-Zuid die historisch gezien deel uitmaakten van dit winningsplan, zijn uit geproduceerd. NAM heeft geen plannen om de productie uit deze voorkomens te hervatten.

Reden voor wijziging winningsplan

NAM heeft een wijziging van het winningsplan ingediend omdat zij een vernieuwde risicoanalyse heeft gemaakt van de geïnduceerde seismiciteit die kan optreden als gevolg van de gaswinning uit de diverse velden. Tevens heeft NAM de productievoorspellingen en de te verwachten bodemdaling geactualiseerd voor de velden in het winningsplan.

Planmatig beheer

NAM verwacht dat de productie van de velden in het Westerveld systeem tot het jaar 2023 zal voortduren in het meest waarschijnlijke productie scenario en tot het jaar 2028 in het hoge, meest optimistische productie scenario. De verwachte volumes voor de gasvelden (GIIP) en de winningspercentages per veld zijn weergegeven in onderstaande tabel:

Voorkomen	Statische GIIP [miliard Nm ³]	Totale winning tot eind 2015 [miliard Nm ³]	Verwachte totale winning (Mid Case) [miliard Nm ³]	Verwachte totale winning (High Case) [miliard Nm ³]	Verwacht winnings- percentage (Mid Case)	Verwacht winnings- percentage (High Case)
Assen	0,755	0,210	0,246	0,304	33%	40%
Assen-Zuid	0,285	0,000	0,000	0,057	0%	20%
Een	0,654	0,074	0,090	0,125	14%	19%
Eleveld	11,975	8,327	9,044	10,399	76%	87%
Vries-Noord	4,472	2,945	2,991	3,141	67%	70%
Vries-Centraal	3,111	2,264	2,370	2,572	76%	83%
Vries-Zuid	5,498	1,643	2,022	2,206	37%	40%
Witten	0,218	0,000	0,000	0,044	0%	20%
Witterdiep	0,700	0,413	0,413	0,428	59%	61%
Zevenhuizen	0,140	0,100	0,105	0,108	75%	77%
Zevenhuizen-West	0,540	0,000	0,000	0,108	0%	20%

TNO constateert dat de variërende reservoir kwaliteit en de water productie in de diverse velden een grote invloed hebben op de winningspercentages. De nog te winnen gas volumes komen voornamelijk uit de velden Eleveld (ca. 700 miljoen Nm³) en Vries Zuid (ca 400 miljoen Nm³). NAM bestudeert de mogelijkheden om de productie van een aantal velden te verhogen. Hieronder vallen de drie velden Zevenhuizen-West, Assen-Zuid en Witten. TNO is van mening dat de winning doelmatig is, gezien de reservoirkwaliteit en het productiegedrag van de betrokken velden. Verder vindt zij dat NAM voldoende initiatieven onderneemt om de productie te optimaliseren. SodM onderschrijft de conclusie van TNO en vindt de winning van de diverse velden in overeenstemming met de principes van planmatig beheer.

Verwachte bodemdaling

NAM heeft in 2013 een bodemdalingsmeting uitgevoerd in het winningsgebied van het Westerveld cluster (Meetregister meetplannen Noord Nederland 2014). Het resultaat van de meting uit 2013 heeft zij weergegeven in figuur C1 van het winningsplan. In deze figuur heeft NAM de gemeten waarden van de peilmerken weergegeven tezamen met de contouren van de gemodelleerde bodemdaling als gevolg van de gaswinning. Het bodemdalingsmodel heeft NAM geactualiseerd met de meeste recente reservoir parameters, productie profielen en geijkt aan de bodemdalingsmetingen tussen 1975 en 2013 [Bron: NAM-rapport "Bodemdaling door Aardgaswinning –NAM-velden in Groningen, Friesland en het Noorden van Drenthe– Status Rapport 2015 en Prognose tot het jaar 2080" (EP201511213444)]. Met dit geactualiseerde en geverifieerde model heeft NAM een prognose van de te verwachten bodemdaling tot het jaar 2025 (Figuur C4, einde van de winning) en het jaar 2080 (Figuur C5, verwachte eindsituatie) gemaakt.

De nog te verwachten bodemdaling in de periode 2016 tot 2023, veroorzaakt door de resterende productie uit de velden van de Westerveld cluster, wordt door NAM geschat op minder dan 2 cm. Hiervoor heeft NAM de onzekerheden in het gedrag van de aquifers in haar analyse meegenomen.

TNO kan zich vinden in de resultaten voor het mid-case scenario en onderschrijft deze waarden als de onzekerheid in de compactiecoëfficiënt niet wordt meegenomen. TNO heeft voor de bepaling van haar "worst case scenario" de onzekerheid in de compactiecoëfficiënt gecombineerd met het hoge productie scenario. In dit geval bedraagt de maximale nog te verwachten bodemdaling voor alle velden minder dan 2 cm en voor het veld Zevenhuizen nog minder dan 3 cm tot het einde van de winningsperiode. Op basis van de verificatie door TNO onderschrijft SodM de bodemdalingsanalyses in het winningsplan.

Schade door bodemdaling en mitigerende maatregelen

NAM vermeld in het winningsplan dat de nog te verwachten bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de velden in het cluster Westerveld, minder dan 2 cm zal bedragen. Zij geeft verder aan dat deze bodemdaling een geleidelijk en gelijkmatig verloop heeft en de resulterende vervorming van de bovengrond zeer klein is. Om deze reden verwacht zij dat geen directe schade aan infrastructuur en bebouwing. NAM kan echter niet uitsluiten dat de bodemdaling gevolgen kan hebben voor het normale beheer en het onderhoud van waterkeringen en waterlopen. De totale bodemdaling boven de voorkomens is groter dan twee centimeter en waar nodig zal NAM afspraken maken met de betreffende waterschappen om zorg te dragen dat de geldende normen niet worden overschreden. Indien de waterhuishouding of waterstaatkundige werken worden beïnvloed dan kunnen waterhuishoudkundige maatregelen worden getroffen. Als met het nemen van maatregelen niet alle door gaswinning veroorzaakte schade afdoende kan worden voorkomen dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden.

SodM onderschrijft de stelling van NAM dat het effect van de resterende bodemdaling gering zal zijn en dat in principe geen extra maatregelen noodzakelijk zijn. In het winningsplan wordt echter niet inzichtelijk gemaakt welke maatregelen er zijn getroffen voor de gevolgen van de reeds opgetreden bodemdaling. SodM adviseert om NAM inzichtelijk te laten maken welke afspraken er met het Waterschap zijn gemaakt. Verder moet NAM aangeven bij welke bodemdaling er additionele maatregelen noodzakelijk zijn om de nadelige gevolgen van de bodemdaling te voorkomen of beperken en welke maatregelen dan zullen worden genomen.

Risico analyse zuur- en hydraulische stimulatie

NAM vermeldt dat zij kort durende zuur- en hydraulische stimulatie kan gaan toepassen om de productiviteit van een slecht producerende put te verbeteren. De kans op bodembeweging als gevolg van deze stimulatie behandelingen wordt als verwaarloosbaar ingeschat. Indien NAM in de toekomst concrete plannen heeft om een put te gaan stimuleren zal zij een locatie specifieke risico analyse uitvoeren en deze opnemen in het werkveiligheidsplan voor putwerkzaamheden.

SodM kan de uitspraak van NAM ten aanzien van het veiligheidsrisico en het risico op schade niet verifiëren omdat er onvoldoende onderbouwing is gegeven. NAM vermeldt dat zij de specifieke risico analyse zal uitvoeren en deze zal opnemen in het werkveiligheidsplan voor putwerkzaamheden. In de nieuwe Mijnbouwwet wordt een gedetailleerde risicoanalyse gevraagd voor reservoirstimulatie als onderdeel van het werkprogramma voor stimulering van putten. De minimale eisen voor het werkprogramma worden beschreven in de bijbehorende nieuwe Mijnbouwregeling. Vooruitlopend op de wijziging van de Mijnbouwwet en Mijnbouwregeling adviseert SodM om een voorwaarde op te nemen in het instemmingsbesluit van het winningsplan. In deze voorwaarde dient NAM uiterlijk vier weken vóór aanvang van de zuur- en/of hydraulische stimulatie een locatie specifieke risico analyse in te dienen, ten genoegen van de Inspecteur-generaal der Mijnen, die in gaat op de volgende onderwerpen:

1. Status en integriteit van de te behandelen put
2. Integriteit van de afdekkende lagen
3. Hydraulische- of zuurvolumes en vloeistof samenstelling van de te gebruiken chemicaliën
4. Injectiedrukken en gevolgen voor spanningscondities in het reservoir
5. Afstanden tot gekarteerde breuken en het seismisch risico van de operatie
6. Locatie van de put ten opzichte van drink- en grondwatergebieden
7. Geochemische interacties tussen de gebruikte vloeistoffen en gesteente/afsluitende lagen (incl. oplossingsverschijnselen)
8. Het afvoerplan van de uitgewerkte chemicaliën (uitgewerkt zuur en/of stimulatie vloeistoffen)

Risico analyse bodemtrilling

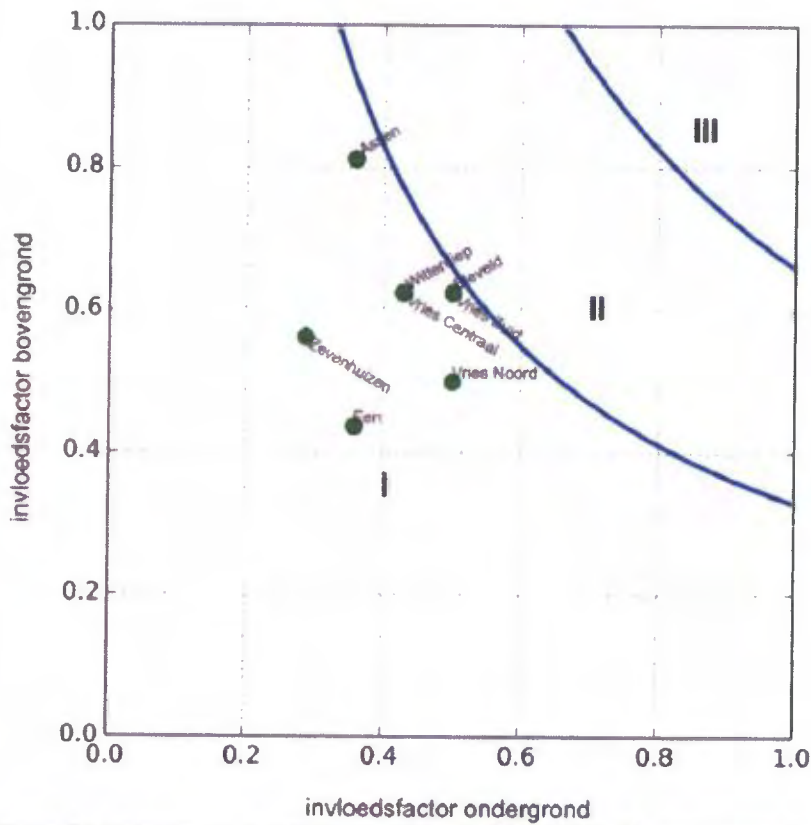
NAM heeft een analyse gemaakt van het seismisch risico (SRA) als gevolg van de gaswinning uit de onderhavige gasvelden (bijlage 3). Hiervoor heeft zij gebruik gemaakt van de methodiek "risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016".

De gasvelden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen volgens het verwachte mid-case scenario niet produceren, waardoor er geen drukdaling zal plaatsvinden. NAM verwacht in het high case productie scenario voor deze velden dat de drukdaling gering zal zijn, waarmee de kans op seismiciteit voor dit scenario "verwaarloosbaar" is. Volgens de methodiek is verdere analyse ("Stap 2" van de SRA) voor deze velden niet nodig.

TNO kan zich vinden in deze analyse voor de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West. Mocht de productie uit deze velden in de toekomst de high case scenario's overschrijden, dan adviseert TNO om de seismische risico analyse voor deze velden opnieuw uit te voeren.

SodM onderschrijft de analyse van TNO ten aanzien van deze velden. SodM adviseert om in het geval dat het duidelijk wordt dat de productie uit de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West de voorspellingen in het winningsplan dreigen te gaan overschrijden, NAM een actualisatie van de seismische risico analyse voor deze velden te laten indienen en het winningsplan te actualiseren.

Voor het beoordelen van het seismische risico voor gasvelden Eleveld, Assen, Een, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen is het nodig om de risico matrix te gebruiken ("Stap 2" van de SRA). Voor elke factor die bepaald is voor de onder- en bovengrond wordt een score gegeven waarbij de som van de scores een positie geeft in de risico matrix; de som van de scores voor "invloedfactoren ondergrond" geeft de positie op de x-as en de som van de scores voor "invloedfactoren bovengrond" geeft de positie op de y-as weer.

Figuur D2: Uitkomst van de Seismische Risico Analyse (SRA). Alle voorkomens in dit winningsplan vallen in risico Categorie I.

Het resultaat van de SRA analyse voor de gasvelden in dit winningsplan is grafisch weergegeven in bovenstaande figuur (winningsplan p.28). Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I).

TNO constateert dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid dicht bij de grens met categorie II liggen met waarden van 0,315. Voor deze risicogroep geldt dat seismisch monitoren met het bestaande KNMI netwerk volstaat. Het huidige KNMI monitoringsnetwerk kan aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter lokaliseren. NAM geeft aan dat zij bereid is aanvullende metingen te doen.

Jaar van schademelding	Datum beving	Bevend veld	Aantal meldingen
2004	21-jun-04	Eleveld	2
2006	10-jan-06	Eleveld	1
2008	26-aug-08	Eleveld	1
2014	5-feb-14	Eleveld	7
2015	5-feb-14	Eleveld	4
2016	5-feb-14	Eleveld	1

SodM stelt vast dat in het gasveld Eleveld historisch gezien en nog in het recente verleden, veelvuldig bevingen zijn opgetreden (in totaal 46). De zwaarste daarvan ($M > 2,0$) zijn in de omgeving duidelijk gevoeld en hebben tot schademeldingen geleid (zie ook volgende paragraaf). Daarnaast wordt de productie uit het bevende voorkomen Vries-Zuid (maximale gemeten magnitude 1,5) middels de put Vries-10 weer opgestart. Op dit moment worden in deze omgeving de groundbewegingen aan het oppervlak nog niet geregistreerd. Het zijn deze groundbewegingen die de schade aan bouwwerken veroorzaken. SodM adviseert hierom NAM in de omgeving van de Eleveld en Vries-Zuid gasvelden, aanvullende monitoring te laten uitvoeren in de vorm van het plaatsen van enkele versnellingsopnemers. Daarnaast adviseert SodM om NAM een risicobeheerssysteem voor de bevende voorkomens uit dit winningsplan te laten opstellen en implementeren.

Schade door bodembeweging en mitigerende maatregelen

NAM kan de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. NAM zegt dat dit wordt bevestigd door de resultaten van de seismische hazard studie van TNO-NITG. In deze studie geven berekeningen van de maximale horizontale pieksnelheden voor de Vries en Eleveld gasvelden aan dat er een kleine kans op schade bestaat door geïnduceerde bevingen.

De omvang van het gebied waar mogelijk schade kan optreden wordt bepaald door de magnitude, de diepte en de duur van de beving en de lokale grondsamenstelling en aard en conditie van de bebouwing. Bij een beving die krachtig genoeg is om schade te veroorzaken, is het aantal potentiële schadegevallen binnen dit gebied sterk afhankelijk van de dichtheid van bebouwing, terwijl de mate van schade op een bepaalde afstand van het epicentrum in grote mate wordt bepaald door het type bebouwing, de staat van onderhoud en de lokale bodemgesteldheid. Deze afhankelijkheid wordt verder beschreven in het TNO rapport en is ook meegenomen in de gevolgde leidraad voor de bepaling van het seismisch risico. NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op de NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden.

Advies

SodM concludeert dat het winningsplan Westerveld voldoet aan de wettelijke eisen en overeenstemt met de principes van planmatig beheer. SodM adviseert u om onder de volgende voorwaarde in te stemmen met het winningsplan:

1. *NAM dient voor 1 maart 2017 inzichtelijk te maken welke afspraken met het Waterschap zijn gemaakt en bij welke hoeveelheid bodemdaling er maatregelen noodzakelijk worden om nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken.*
2. *NAM dient bij overschrijding van de productie in het "high-case productie scenario" van de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West de seismisch risico analyse te actualiseren en een wijziging winningsplan in te dienen.*
3. *NAM dient, in overleg met het Koninklijk Nederland Meteorologisch Instituut, voor 1 juni 2017 enkele versnellingsmeters boven de Eleveld en Vries-Zuid gasvelden te installeren en operationeel te hebben.*
4. *NAM dient voor 1 juni 2017, ten genoegen van de Inspecteur-generaal der Mijnen, voor de bevende velden in dit winningsplan een risicobeheerssysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben.*

Ik vertrouw er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

namens deze:

Hoofd afdeling Engineering

Retouradres Postbus 80015, 3508 TA Utrecht

Staatstoezicht op de Mijnen

Postbus 24037
2490 AA DEN HAAG

Onderwerp
Advies Westerveld

Geachte mevrouw

Naar aanleiding van uw verzoek van 12 september 2016 (per email) om advies in het kader van de beoordeling van het geactualiseerde winningsplan Westerveld, ingediend door de Nederlandse Aardolie Maatschappij N.V. (verder NAM), berichten wij u het volgende.

Het winningsplan betreft de velden Assen, Een Eleveld Vries-Noord Vries-Centraal Vries-Zuid, Zevenhuizen, Witterdiep, Witten, Assen-Zuid en Zevenhuizen-West. De laatste vier velden zijn momenteel niet in productie. NAM geeft aan, dat er voor de mid case van het winningsplan geen winbare volumes in deze velden aanwezig zijn. NAM bestudeert de mogelijkheid deze velden alsnog in productie te nemen.

Doelmatigheid van de winning

Ten opzichte van het vigerende winningsplan is de doelmatigheid van de voorgenomen winning in de velden binnen het winningsplan Westerveld over het algemeen iets toegenomen.

De reservoirkwaliteit varieert van veld tot veld, hetgeen wordt weerspiegeld in de verwachte winningspercentages. Daarnaast beperkt de waterproductie de gasproductie in verschillende putten.

Van de velden binnen het Westerveld cluster komt de resterende productie vooral uit de velden Eleveld (ca 700 miljoen Nm³) en Vries Zuid (ca 400 miljoen Nm³). Vries Centraal produceert naar verwachting de komende 5 jaar nog ca. 100 miljoen Nm³. Productie uit de overige velden zal naar verwachting minder dan 50 miljoen Nm³ bedragen. Het gehele cluster zal naar verwachting per 2023 uitgedruceerd zijn. In het high case scenario zou dit uit kunnen lopen tot 2028.

Het is in deze laatste fase van productie lastig te voorspellen hoe de velden zullen produceren. NAM bestudeert de mogelijkheid om de productie van een aantal velden te verhogen. Dit betreft onder meer de drie velden, die momenteel niet produceren. Mogelijke projecten betreffen nieuwe boringen en eventueel het

Princetonlaan 6
3584 CB Utrecht
Postbus 80015
3508 TA Utrecht

www.tno.nl

T +31 88 866 42 56

Datum

4 oktober 2016

Onze referentie

16-10.083

Contactpersoon

Op opdrachten aan TNO zijn de Algemene Voorwaarden voor opdrachten aan TNO, zoals gedeponeerd bij de Griffie van de Rechtbank Den Haag en de Kamer van Koophandel Den Haag van toepassing. Deze algemene voorwaarden kunt u tevens vinden op www.tno.nl.
Op verzoek zenden wij u deze toe.

Handelsregisternummer 27376655

Datum
4 oktober 2016

Onze referentie
16-10.083

Blad
2/3

stimuleren van putten (fracken). Of deze projecten doorgang zullen vinden is afhankelijk van de economische haalbaarheid.

TNO-AGE is van mening dat, gezien de reservoirkwaliteit en het productiegedrag van de betrokken velden, de winning doelmatig is en dat de NAM voldoende initiatieven neemt om de productie te optimaliseren.

Bodemdaling

NAM heeft de resterende bodemdaling berekend van de gasvelden in winningsplan Westerveld. Parameterwaarden zijn gekalibreerd op basis van de periodieke metingen, die sinds 1975 zijn uitgevoerd (2013 voor het laatst).

NAM geeft aan, dat de nog resterende bodemdaling minder dan 2 cm zal bedragen (figuur C3 uit het winningsplan) voor zowel het mid-case scenario per veld afzonderlijk als de integrale bodemdaling voor alle velden samen. De integrale bodemdaling sinds het begin van de gasproductie, inclusief de bodemdaling door productie uit velden in de omgeving, is gegeven in figuur C5 van het winningsplan.

TNO-AGE kan zich vinden in de resultaten voor het mid-case scenario. De NAM geeft in haar winningsplan een adequate beschrijving van de onzekerheid in de berekeningen van de bodemdaling.

TNO-AGE heeft voor de eigen bodemdalingberekening de onzekerheid in compactiecoëfficiënt gecombineerd met het hoge productie scenario (high-case). De maximale bodemdaling bedraagt dan ~3 cm.

NAM heeft een maximale bodemdaling berekend van onder de 2 cm. TNO-AGE komt op hetzelfde resultaat uit, in het geval de onzekerheid in de compactiecoëfficiënt niet wordt meegenomen.

Risicoschatting op basis van de leidraad seismisch risico

Huidige producerende velden

Voor alle producerende velden in het winningsplan geldt, dat zij op basis van de DHAIS classificatie een niet te verwaarlozen kans op beven hebben, of reeds hebben gebeefd¹. Dit verplicht de NAM voor al deze velden een seismische risicoanalyse uit te voeren². Volgens de NAM vallen alle velden in het winningsplan in risicocategorie I.

TNO-AGE constateert, dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I).

¹ Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit (DHAIS). TNO-rapport R10198, 2012

² Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016

Datum
4 oktober 2016

Onze referentie
16-10.083

Blad
3/3

Voor velden behorende tot risicocategorie I volstaat seismisch monitoren met het bestaande seismisch meetnet van het KNMI³. De NAM geeft in haar winningsplan aan, dat zij eventueel bereid is aanvullende metingen te doen, als de omgeving dat wenst.

Huidige niet-producerende velden

Voor alle momenteel niet-producerende velden in het winningsplan geldt, dat zij op basis van de DHAIS classificatie een te verwaarlozen kans op beven hebben.

TNO-AGE kan zich hierin vinden. Echter, als de productie uit de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West het huidige NAM high case scenario overschrijdt, dan stelt TNO-AGE voor om opnieuw per veld te bekijken, of een seismische risicoanalyse noodzakelijk is.

Het risico voor bodembeweging als gevolg van putstimulatie

TNO-AGE acht het risico op bodembeweging als gevolg van zuurstimulatie van het reservoir vanuit de put verwaarloosbaar op grond van de huidige informatie.

Het risico voor bodembeweging als gevolg van hydraulische stimulatie van het reservoir in zichzelf is klein⁴. Procedureel gezien zal de NAM voorafgaand aan het uitvoeren van een hydraulisch frack-operatie een gedetailleerd plan ten genoegen van de IGM moeten overleggen, waarin het risico voor die specifieke operatie nader wordt geanalyseerd. Daarom is dit effect hier niet verder geëvalueerd door TNO-AGE.

Bevindingen

Samenvattend, TNO-AGE

- is van mening, dat het winningsplan getuigt van doelmatige winning.
- verwacht een maximale bodemdaling van ~3 cm.
- constateert, dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I).

Met vriendelijke groeten,

Hoogachtend,

Hoofd Adviesgroep Economische Zaken

³ Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016

⁴ zie rapport Witteveen en Bos, "Aanvullend onderzoek naar mogelijke risico's en gevolgen van de opsporing en winning van schalie- en steenkoolgas in Nederland", Rapport aan Ministerie EZ, 2013

21 December 2016

definitief

***Advies Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	4
3 HOOFDADVIES	7
4 ALGEMEEN	8
5 COMMUNICATIE	9
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
6.1 Doelmatigheid	11
6.2 Kadere schade	11
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	11
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
7 PRODUCTIE	14
7.1 Productie put Vries-10	14
7.2 Productiesnelheid	14
7.3 Productieniveau high case	15
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
8.1 Onzekerheden	16
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
9 BODEMBEWEGING	17
9.1 Bodemdaling	17
9.2 Bodemtrilling	17
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
10 SCHADE	20
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
10.2 Afhandeling van schade	20
10.3 Lusten en lasten	22
11 RISICOBEBEERSYSTEEM	23

1 INLEIDING

U heeft ons in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het door NAM ingediende Winningsplan Westerveld. Aangezien dit plan betrekking heeft op de winning uit aardgasvelden binnen onze verschillende gebiedsbegrenzingsen maken wij graag gebruik van deze mogelijkheid. Bij het maken van het advies hebben wij intensief samengewerkt met de verschillende decentrale overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld.

Wij zijn u erkentelijk dat u in een vroegtijdig stadium van uw besluitvorming ons om advies vraagt op het winningsplan Westerveld 2016 van NAM. Wij maken graag gebruik van dit adviesrecht vanwege de zorg die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied. Wij erkennen dat in de afgelopen periode meer aandacht is gekomen voor de aspecten veiligheid en welzijn van burgers in relatie tot gaswinning. Wij menen echter toch blijvend te moeten aandringen om hierin de positie van de inwoners centraal te stellen. Wij hebben daarom ervoor gekozen ons advies breed in te steken.

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), Technische commissie bodembeweging (Tcbb)).

Wij vertrouwen erop dat u het advies behandelt conform de relevante bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht en de overwegingen uit ons advies op een zorgvuldige wijze betreft bij uw besluitvorming en ons transparant informeert over uw overwegingen terzake.

Leeswijzer

Wij hebben onze bevindingen, hoofdconclusies en hoofdadvisie samengevat in het eerste hoofdstuk. In de analyse daarachter treft u een uitgebreidere beoordeling aan van het winningsplan met op onderdelen deelconclusies en -adviezen.

2 SAMENVATTING

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval “Better safe than sorry”. Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijk letsel ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. “Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico’s worden beheerst en onzekerheden worden verkend?”. U hebt hierop gereageerd met: “De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt”. U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico’s bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 HOOFDADVIES

Onze bevindingen afgewogen hebbende en uitgaande van de geformuleerde uitgangspunten komen wij tot het volgende hoofdadvies:

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Wij adviseren u vanwege de geconstateerde omissies, bestaande onzekerheden, geen aandacht voor maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken en het ontbreken van een adequate schaderegeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten:

Primair: **niet** in te stemmen met het winningsplan Westerveld 2016 zoals het nu voorligt;

Subsidiar: mocht dit niet uw keuze zijn vanwege de grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen slechts in te stemmen met het winningsplan door het hanteren van het voorzorgprincipe "Better safe than sorry" en:

1. NAM en Sodm, binnen een door u gestelde termijn, onvolkomenheden te laten aanvullen;
2. te voorzien in onafhankelijke validatie van onderzoeken en bevindingen;
3. een termijn te stellen aan het winningsplan;
4. hierbij zaken als schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersingsstelsel op voorhand goed en volledig te regelen.

In onderstaande hoofdstukken vindt u de onderbouwing van ons hoofdadvies en overige adviezen.

4 ALGEMEEN

Het adviesrecht voor de decentrale overheden, zoals dat dit jaar in de wijzigingen Mijnbouwwet is vertaald, hangt vooral samen met de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning.

In uw adviesverzoek schrijft u: “Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) richt zich op de veiligheid van de burgers en de infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft meer aandacht voor het burgerperspectief”.

In het winningsplan Westerveld wordt volledig voorbijgegaan aan het burgerperspectief ofwel de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning. Het is voorstelbaar dat NAM in het winningsplan redeneert vanuit haar commercieel belang. NAM dient echter ook maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Dit komt in het winningsplan niet tot uitdrukking. Wij verwachten dat u in uw besluit uw maatschappelijke verantwoordelijkheid duidelijk naar voren laat komen.

Het maatschappelijk draagvlak voor (nieuwe) gaswinningen in ons land neemt af. Dit als gevolg van de aardbevingen in de provincie Groningen, de daarmee samenhangende veiligheidsproblematiek en andere negatieve effecten van de gaswinning. Ook de Drentse decentrale overheden constateren die ontwikkeling. Het versneld terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij pleiten ervoor dat u met spoed uw beleid inzet op duurzame energie.

Bij de besluitvorming in Groningen heeft u veiligheid, het zo veel mogelijk voorkomen en beperken van schade en het belang van leveringszekerheid het zwaarst laten wegen.

De Drentse situatie is op verschillende onderdelen anders dan Groningen.

Wij hechten vooral waarde aan de volgende aspecten:

- Veiligheid
- Communicatie
- Voorkomen en beperken van schade
- Schadeafhandeling a.g.v. bodemdaling/ bodemtrilling
- Meet- en regelprotocol
- Fracken en zuurstimulatie

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners. Dat wil zeggen dat deze organisaties aangeven dat er geen dusdanige bevingen optreden dat er gevaar ontstaat voor personen. Wel zien wij aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en het daar horende meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren. De resultaten van dit risicobeheerssysteem moeten voor iedereen toegankelijk zijn.

5 COMMUNICATIE

Voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde.

Advies:

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Wij adviseren u in uw besluit voorwaarden op te nemen waarmee dit wordt geborgd.

Toelichting:

De verantwoordelijkheid van de lokale overheid is oog te hebben voor de belangen van onze inwoners en deze te borgen.

Wij zijn daarom van mening dat de rol van informatievoorziening over de (gevolgen van) gaswinning niet uitsluitend aan NAM moet worden overgelaten. De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Hiermee moet onnodige onrust en zorg bij inwoners worden weggenomen.

Typerend is de gebrekkige communicatie en afstemming tussen NAM en het ministerie van EZ over de start van de gaswinning uit put Vries-10, die onder het winningsplan Westerveld valt (zie ook hfst 7.1).

Communicatie is een essentieel onderdeel van het omgevingsmanagement, zoals is verwoord in uw visie in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*).

Uw uitgangspunten daarbij zijn duidelijk:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

Het mag duidelijk zijn dat uw ambitie verder moet gaan dan het organiseren van informatiebijeenkomsten en publicaties over de procedure.

Wij willen graag met u meedenken aan de verdere invulling van de communicatie en het omgevingsmanagement. Daarbij nemen wij graag uw visie als vertrekpunt.

Wij geven u als suggestie dat NAM een breed communicatieplan opstelt dat in overleg en instemming met u en lokale overheden tot stand komt. Communicatie die staat in een breder perspectief van omgevingsmanagement, rekening houdend met de 'belevingswereld' van onze inwoners.

Het winningsplan is geschreven voor ingewijden en lastig leesbaar voor inwoners. Zij mogen een zienswijze op het winningsplan indienen maar dan moeten zij de inhoud hiervan wel kunnen doorgronden. Daarom adviseren wij u voorafgaand aan het maken van een ontwerpbesluit een publieksvriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen.

In dit kader vragen wij u tevens de risicoanalyse van de gasvelden Vries Zuid en Eleveld nader te duiden. Uit het winningsplan blijkt dat volgens de SRA de gasvelden Vries Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen. In zowel het winningsplan als in de adviezen van Sodm en Tcbb ontbreekt een nadere analyse waarom deze velden hogere risico's met zich meebrengen dan de overige velden. Ligt het aan de inrichting van het gebied of komt het door de bodemopbouw die gevoelig is voor trilling? Toevoeging van deze analyse maakt dat de aangegeven risico's beter zijn te duiden en uit te leggen aan onze inwoners.

6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

In dit hoofdstuk geven we aan welke kaders onduidelijk zijn of ontbreken waaraan het winningsplan is getoetst.

6.1 Doelmatigheid

Advies

Wij verzoeken u inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid.

Toelichting

In het advies van Sodm is een toetsing opgenomen van de winning aan doelmatigheid. Onduidelijk is hoe en waaraan is getoetst. We willen graag inzicht in de afwegingskaders waaraan dit aspect wordt getoetst. De Tweede Kamer heeft aangegeven dat de Minister een afweging moet maken tussen landelijk economische belangen en de lokale veiligheid en schade-effecten. In het verleden zijn de lokale effecten volgens de Tweede Kamer in die afweging onvoldoende meegenomen. In dit kader vragen wij ons af hoe de balans uitvalt tussen economische belangen en de maatschappelijke aanvaardbare gevolgen en risico's die met gaswinning gepaard gaan.

6.2 Kadere schade

Advies

De minister dient zo spoedig mogelijk een kader op te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder 'schade' verstaan wordt.

Toelichting

De (nog niet vastgestelde) wijziging van de Mijnbouwwet noemt als toetsingsgrond voor het eventueel onthouden van de instemming met een winningsplan 'schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan'. Wij constateren dat de adviserende organen Tcbb en Sodm kennelijk ieder een verschillende typering hanteren voor het begrip schade. Dat is niet uit te leggen aan inwoners.

Zolang niet duidelijk is wat onder 'schade' verstaan dient te worden, is toetsing van het winningsplan op dit onderdeel lastig voor velden die gebeeft hebben en in verband waarmee 'schade' is gemeld.

6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

Advies:

Wij verzoeken u aan te geven welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze om een grote variëteit van kleine gasvelden in het winningsplan Westerveld te vatten? In het kader van de maatschappelijke verantwoording vinden wij het transparanter om per gasveld een winningsplan op te stellen.

Toelichting:

Het winningsplan Westerveld bevat een groot aantal afzonderlijke gasvelden die geen directe relatie met elkaar hebben. Uit het winningsplan Westerveld wordt afgeleid dat een aantal velden nu en naar verwachting in de toekomst niet meer produceren. Waarom zijn die dan toch opgenomen in het winningsplan? Voor de afweging tussen economische belangen en de maatschappelijke effecten is het logischer per producerend gasveld een aparte vergunning en winningsplan op te stellen. De gehanteerde methodiek belemmerd nu voor al deze velden afzonderlijk een transparante afweging te kunnen maken.

7 PRODUCTIE

7.1 Productie put Vries-10

Advies:

Wij adviseren u om uw toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) in te trekken en NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

Toelichting:

“Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (CU), waarin is aangegeven dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanhangsel van de Handelingen, 57).”

In het geval van Vries-10 is er een nieuwe boring geweest op basis waarvan NAM voornemens is om gas te gaan winnen. Daarnaast is er juist door de minister aan de Tweede Kamer toegezegd, dat er een adviesrecht wordt toegepast in deze situaties. In het Winningsplan Westerveld is voor Vries-10 sprake van een te winnen hoeveelheid van 0,6 Miljard M3 (high case). Wij zijn van mening dat deze nieuwe winning onderdeel is van dit winningsplan en dat NAM de procedure moet afwachten voordat er uit put Vries-10 gas gewonnen mag worden.

Los van de vraag of er wel of geen vigerend Winningsplan is, moeten wij constateren dat het oude Winningsplan niet voldoet aan de zaken die door de Onderzoeksraad voor de veiligheid zijn geconstateerd. Zo is bij de afgifte van de instemmingsvergunning op het vigerende winningsplan niet getoetst op de veiligheid van burgers (seismische risico analyse). Wij zijn dan ook van mening dat er niet kan worden teruggevallen op een vergunning waarin geen rekening is gehouden met zo een belangrijk aspect.

7.2 Productiesnelheid

Advies:

Wij verzoeken u in uw besluit aandacht te besteden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden. Te meer daar vrijwel alle velden in dit winningsplan zich bevinden in de laatste fase van de feitelijke gaswinning. Er lijkt door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening te zijn gehouden met de relatie snelheid drukdaling-bodemtrilling.

Toelichting

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Een snelle drukdaling in het gesteente kan eerder tot bevingen leiden dan wanneer deze

drukdaling geleidelijk verloopt. Kan NAM aangeven welke hoeveelheid er per jaar per gasveld kan worden onttrokken zonder dat dit tot extra risico op bodemtrilling leidt?

Uit een toelichting van NAM blijkt dat de productiescenario's in het winningsplan zijn gebaseerd op een technische inschatting wat uit de bodem te halen is. In het plan is de winningssnelheid niet aangegeven.

7.3 Productieniveau high case

Advies:

In uw besluit op te nemen dat als NAM het "high case" scenario overschrijdt zij een nieuw winningsplan dient op te stellen en deze ter besluitvorming aan dient te bieden.

Toelichting:

In het advies van Sodm wordt op blz 5 aangegeven dat als een winning het "high case" scenario overschrijdt NAM een nieuwe SRA moet uitvoeren en tevens het winningsplan dient te actualiseren. Deze opmerking bevreemd ons, aangezien wij in de veronderstelling verkeren dat winning buiten de grenzen van het winningsbesluit niet is toegestaan.

Wij zijn van mening dat indien deze situatie zich voordoet er te allen tijde een nieuw winningsplan dient te worden opgesteld.

8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

8.1 Onzekerheden

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Advies:

Wij verzoek u NAM op te dragen de SRA berekening opnieuw uit te voeren. Hierin rekening te houden met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de gebieden rond de betreffende gasvelden. Evenals de correcte bevolkingsdichtheid ten aanzien van het stedelijke gebied rond het gasveld Eleveld te hanteren. Deze nieuwe SRA-berekening te beschouwen als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de SRA is geen rekening gehouden met de toekomstige inrichting van Werklandschap Assen Zuid en de toeristisch recreatieve zone. De inrichting leidt tot intensievere bebouwing van bedrijven in het gebied dan nu het geval is. Ook de noordelijke blokken van Eleveld vallen binnen het stedelijk gebied van Assen met o.a. de aanwezigheid van een ziekenhuis in de directe nabijheid.

Waarom wordt voor bepaling risicoklasse uitgegaan van lage bevolkingsdichtheid (250-500 inw/km²)? Een substantieel deel van het gasveld Eleveld ligt namelijk in het stedelijk gebied van Assen met hogere dichtheid (500-1000 inw/km²). Een herberekening zal leiden tot een andere risico inschatting. Dit maakt het noodzakelijk dat alle adviesorganen zich hierover opnieuw een oordeel moeten kunnen vormen.

9 BODEMBEWEGING

9.1 Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren:
  - 1) welke gevolgen de *uiteindelijke totale bodemdaling* die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen;
  - 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
  - 3) NAM te verplichten tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden.

De uiteindelijke *totale* bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen NAM en betrokken waterschap(pen), gemeenten en provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

9.2 Bodemtrilling

Advies

Omdat NAM in het winningsplan aangeeft dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten, verzoeken wij u:

- het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen en NAM op te dragen in aanvulling op het KNMI-netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld op te stellen;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben (zie hoofdstuk 9);
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Toelichting

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (SodM, Tcbb).

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Wij zijn daarom blij met de toegenomen belangstelling voor dit belangrijke aspect rond de gaswinning. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I). TNO constateert in haar advies dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid wel dicht tegen categorie 2 aan liggen.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM menen wij daarom te kunnen opmaken dat er in het kader van bodemtrilling geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de betreffende gasvelden.

Hoewel de veiligheid niet in het geding lijkt te zijn, geeft NAM in het winningsplan aan dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Daarom zien wij wel aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en implementeren voor 1 juni 2017. Tevens het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren (zie hoofdstuk 9).

Tevens kan het risicobeheerssysteem helpen een eventuele zwaardere beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Advies

Wij adviseren u vanwege de mogelijke gevolgen:

- geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken toe te staan zoals in het winningsplan is omschreven;
- tevens besluitvorming over de toepassing van deze technieken niet alleen bij de toezichthouder (Sodm) neer te leggen, maar hiervoor aparte besluitvorming aan NAM op te leggen met mogelijkheden tot inspraak, zienswijzen en beroep van lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- mocht dit niet uw keuze zijn, dan verzoeken wij u toch in ieder geval in het goedkeuringsbesluit voorwaarden op te nemen ter beperking van risico's voor grond- en drinkwater en ecologie én het optreden van bodemtrilling.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Het advies van Sodm is gebaseerd op de bevoegdheid van de afweging over fracken bij de toezichthouder van de gaswinning. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

10 SCHADE

10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

10.2 Afhandeling van schade

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

10.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

11 RISICOBEBEERSYSTEEM

Advies:

Met betrekking tot het risicobeherssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeherssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige gefoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeherssysteem.

Het risicobeherssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

Date : 8-5-2017 13:05:29

To : "SMO-Secretariaat" smo-secretariaat@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl

Cc : [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl

Subject : stukken rond gaswinning voor college van morgen

Attachment : collegevoorstel bij brief aan raad over schadeafhandeling mei 2017.docx;brief aan raad over schadeafhandeling mei 2017.docx;memo college mei 2017.docx;

Goedemiddag SMO-secretariaat,

Hier nog stukken voor morgen. Marco en Harmke zijn accoord.

Het collegevoorstel met raadsbrief moet op interne besluitenlijst en kan pas naar buiten nadat de NAM met een persbericht is gekomen. Je krijgt een seintje als de brief uit kan.

Alvast bedankt.

Groet,
[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Beleid

Datum: 08-05-2017
Eenheidsmanager/
Progr. Manager:
Opsteller:
Telefoon:
Portef. Houder: Out
Registr.nr.:

Instemming verkregen en kopie gezonden aan:

Eenheid/ Programma/ Naam	Datum

Paraaf :

Openbare besluitenlijst: Ja Nee
Bekendmakingsplicht: Ja Nee
O.R.: Ja Nee

Bij besluit in mandaat:
Mandaatnummer:

Informeren van de raad:

- Alleen via openbare besluitenlijst
- Via lijst ter inzage liggende stukken
- Via brief en stuk(ken) ter inzage
- Via versturen informatie met aanbiedingsbrief
- Via brief

Vervolgprocedure:

Behandeling in de raad:

- Informatief
- Opiniërend
- Besluitvormend

Afhandelen door :

Kopie besluit :

Deponeren Paraaf :

Voorstel aan B&W

Onderwerp:
Schadeafhandeling Gaswinning

Voorstel:
In te stemmen met bijgevoegde brief en deze naar de gemeenteraad te sturen nadat de NAM naar buiten is gekomen met berichtgeving over een onafhankelijke schadeafhandeling

Achtergrond:
De NAM komt binnenkort met het bericht dat ze, na Groningen, nu ook in de rest van Nederland een onafhankelijke schadeafhandeling willen.

	Akkoord	Bespreken	Signaal
B			
WS			
WH			
WV			
WW			
S			

Besluit B&W

Datum:

Beleid

> Toelichting voorstel aan B&W

Onderwerp:

Schadeafhandeling Gaswinning

Voorstel:

In te stemmen met bijgevoegde brief en deze naar de gemeenteraad te sturen nadat de NAM naar buiten is gekomen met berichtgeving over een onafhankelijke schadeafhandeling

---

Achtergrond:

De NAM komt binnenkort met het bericht dat ze, na Groningen, nu ook in de rest van Nederland een onafhankelijke schadeafhandeling willen.

Argumenten:

De gemeenteraad zal naar verwachting met vragen komen aan het college. Met deze brief wordt de raad proactief geïnformeerd.

Kanttekeningen/ risico's:

n.v.t.

Financiële toelichting:

n.v.t.

Communicatie:

n.v.t.

Personeel en Organisatie:

n.v.t.

Uitvoering en planning:

n.v.t.

Evaluatie:

n.v.t.

Gemeenteraad Assen

Contactpersoon [REDACTED]
Telefoon [REDACTED]
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Datum 8 mei 2017
Verzenddatum

Onderwerp Schadeafhandeling Gaswinning

Geachte heer/mevrouw ,

De NAM heeft bekend gemaakt dat ze zich, na Groningen , nu ook wil terugtrekken uit de schadeafhandeling in de rest van Nederland. De NAM geeft aan dat ze graag in samenspraak met bestuurders en belanghebbenden wil kijken hoe lokaal of regionaal de schadeafhandeling ook bij de kleine gasvelden op afstand van NAM ingericht kan worden. De NAM heeft aangegeven dat ze in dit kader ook met ons in overleg wil.

Wij beschouwen het als positief dat de NAM wil overgaan naar een onafhankelijke schadeafhandeling. Wij constateren echter dat zich een complexe vraag aandient: Hoe kan de schadeafhandeling op een wijze gebeuren die zo veel mogelijk in het belang van onze inwoners en bedrijven is?

Hierbij ontstaan verschillende vragen:

- Wat het juiste schaalniveau?
- Hoe zijn de belangen van de inwoners en bedrijven zo goed mogelijk geborgd?
- Wat zijn de zekerheden voor de inwoners en bedrijven?
- Wat is de omvang van de problematiek? Hoe vaak komen er buiten Groningen schades voor?
- Hoe zit het financieel en welke garanties zijn er?

Wij hebben op dit moment geen direct antwoord op bovenstaande vragen. De beantwoording vraagt tijd. Er is onderzoek nodig; overleg met belangenorganisaties, met u als gemeenteraad, met andere overheden en de VNG; er is duidelijkheid nodig over financiën, garanties en rollen en verantwoordelijkheden.

Wij vragen u daarom ons tijd te geven om, samen met anderen te komen tot een goede oplossing. Wij zullen u op de hoogte houden van de voortgang.

Overigens zullen wij in de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit op het Winningsplan Westerveld ingaan op de schadeafhandeling. Deze zienswijzen worden nog met u besproken.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

secretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: Schade afhandeling gaswinning

Concept via :
Paraaf voor gezien :
Briefpapier :

Concept d.d. : 7 mei 2017
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : ██████████
Toestel : ██████████
**Paraaf eenheids-
/programmamanager :**

Origineel : 1
Archiefexemplaren : 1
Afschriften : 3

Brief nr.(docbase) :
Procesnummer :
(Docbase)
Zaaknummer :
(Docbase)

Totaal : 5

Afschriften:

1. ██████████
2. ██████████
3. ██████████

Meezenden:

N.V.T.

Opmerkingen:

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

M e m o

Van : ██████████/██████████
Aan : College van B&W
Datum : Vrijdag 5 mei 2017
Onderwerp : Gaswinning

Graag informeren wij u over twee zaken rond de gaswinning: De onafhankelijke schadeafhandeling en het ontwerp instemmingsbesluit voor het Winningsplan.

Onafhankelijke schadeafhandeling

De NAM heeft zich teruggetrokken uit de schadeafhandeling bij het Groningerveld. De NAM wil zich nu ook in de rest van Nederland terugtrekken uit de schadeafhandeling en komt een dezer dagen met het volgende bericht:

NAM op afstand in schadeproces

*NAM is een voorstander van een schadeproces op afstand van NAM, ook voor de kleine velden. Daarbij gaat NAM graag in samenspraak met bestuurders en belanghebbenden kijken hoe lokaal of regionaal de schadeafhandeling ook bij **NAM's kleine gasvelden op afstand van NAM ingericht kan worden. Ook aan de vraag om meer monitoring wil NAM invulling geven, bijvoorbeeld door gebouwopnames waar nodig en mogelijk.***

Overleg met gemeenten en provincies

NAM gaat graag in overleg met de gemeenten en provincies over de schadeafhandeling rondom kleine gasvelden. NAM heeft voor circa 175 kleine gasvelden in Nederland een concessie om gas te mogen winnen. De kleine gasvelden liggen bijvoorbeeld in Drenthe, maar ook in verschillende andere provincies. Ook daar waar in de nabije toekomst gaswinning mogelijk is, wil NAM de bestuurlijke relaties benaderen voor overleg. "Dit vereist uiteraard maatwerk", aldus ██████████ asset manager Land bij NAM. "De situaties verschillen per gebied en de lokale wensen dus ook. Daar gaan we graag over in gesprek."

Groningen-veld

In Groningen wordt sinds 31 maart 2017 de schadeafhandeling aangestuurd door de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Op 1 juli 2017 zal een nieuw schadeprotocol en -handboek van de NCG in werking treden.

Monitoring

Daarnaast kijkt NAM naar mogelijkheden voor onafhankelijke monitoring rondom bepaalde kleine velden. Een van de veel gehoorde verzoeken van omwonenden en opwonenden van kleine gasvelden is een beter inzicht in de bestaande situatie, bijvoorbeeld door gebouwopnames. NAM bespreekt graag op korte termijn met gemeenten, provincies en lokale vertegenwoordigers wat precies de verwachtingen en wensen zijn ten aanzien van monitoring rondom de gaswinning in kleine velden. Afhankelijk daarvan kan monitoring lokaal ingericht worden. Ook hier streeft NAM naar duidelijkheid en een onafhankelijke rol in de monitoring.

Voor 22 mei staat er een bestuurlijk overleg gepland tussen de NAM en de decentrale overheden waarbij de NAM – blijkt nu - ook over dit onderwerp wil praten. 11 mei is er een vooroverleg tussen de bestuurders van Assen, Tynaarlo en Aa en Hunze.

De NAM heeft op ons verzoek hun vraagstelling voor het overleg van 22 mei op papier gezet:

- 1. Wat zijn de wensen en verwachtingen van de besturen ten aanzien van een onafhankelijke schadeafhandeling?*
- 2. Wat zijn de wensen en verwachtingen van besturen ten aanzien van onafhankelijke gebouwopnames (nulmetingen)?*

De NAM bedoelt met de wensen en verwachtingen van de besturen het volgende:

- 1. Het is helder dat zowel overheid, als burgers als NAM een snel, transparant en duidelijk proces willen. Wat zijn daarbij de praktische ideeën vanuit de gemeente?*
- 2. Heeft de gemeente een voorkeur voor de vorm om tot een onafhankelijke schadeafhandeling te komen?*
- 3. Heeft u een inventarisatie van de wensen en de verwachtingen van de burgers zelf ten aanzien van een onafhankelijke schadeafhandeling?*
- 4. Welke rol ziet de gemeente voor zichzelf om invulling te geven aan onafhankelijke schadeafhandeling?*
- 5. Welke rol ziet de gemeente voor zichzelf om invulling te geven aan onafhankelijke gebouwopnames?*
- 6. Is er een partij die in uw gemeente onafhankelijke gebouwopnames zou kunnen doen?*

Dit zijn heel veel vragen waarvan de beantwoording onderzoek vraagt, tijd kost en ook overleg met o.a. belangenorganisaties, gemeenteraad en decentrale overheden in Drenthe. Aangezien de NAM zich in heel Nederland wil terugtrekken uit de schadeafhandeling, hoort de vraagstelling wellicht ook thuis op de VNG en IPO-tafel. Het Rijk zal zich niet afzijdig kunnen houden.

Het zal gaan om zaken als: borging van de belangen inwoners en bedrijven; zekerheid en betrouwbaarheid; verwachtingen van inwoners en bedrijven; draagvlak; kansen en risico's; rollen en verantwoordelijkheden; omvang van de problematiek; schaalniveau; financiën en garanties; techniek.

Gelet op de omvang van de vraagstelling en het speelveld, kan het verstandig zijn om voorlopig nog geen standpunt in te nemen en dit ook zo te communiceren (o.a. 22 mei met de NAM). Het feit dat de NAM zich terugtrekt uit de schade-afhandeling kan worden gezien als positief.

Wij stellen wel voor om in de zienswijze op het Ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld in algemene zin in te gaan op de schadeafhandeling. Het is wenselijk dat de minister van EZ randvoorwaarden mee geeft aan de schadeafhandeling en dat het Rijk zich garant stelt voor de vergoeding van schades op de langere termijn. In het Ontwerp-instemmingsbesluit is de strekking: "NAM regel het lekker samen met de decentrale overheden".

Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan

Met ingang van maandag 8 mei ligt het Ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage.

Het ontwerp heeft de volgende strekking:

- Er mag worden gewonnen.
- Er wordt wel tegemoet gekomen aan een aantal door ons geadviseerde zaken. Het gaat daarbij om:
  - o een vlotte, transparante en adequate afhandeling van schade,
  - o een 0-meting aan gebouwen in de gasvelden Eleveld en Vries Zuid
  - o het plaatsen van versnellingsmeters aldaar
  - o het opstellen van een risicobeheersysteem voor deze velden.

Het totaal beeld blijft echter teleurstellend want de minister ziet op inhoudelijke gronden geen aanleiding de vergunning te weigeren, wil geen onafhankelijk orgaan voor schadeafhandeling in Drenthe zoals in Groningen en geen omkering van de bewijslast zoals in Groningen.

Bovendien zijn de zaken waar wel aan tegemoet wordt gekomen de randvoorwaarden te algemeen uitgewerkt en hebben de lokale overheden en burgers geen zicht meer op de uitwerking ervan.

Naar onze mening wordt het door de 2^e kamer gewenste burgerperspectief hiermee onvoldoende ingevuld.

Wij gaan daarom met ingang van dinsdag 9 mei ambtelijk samen met de andere overheden werken aan een zienswijze op dit ontwerp-besluit.

De planning voor het proces ziet er als volgt uit:

- 11 mei bestuurlijk afstemmingsoverleg Tynaarlo en Aa en Hunze
- 15 en 17 mei gesprekken Dorpsbelangen Loon en actiegroep Stop gaswinning Marsdijk Nu.
- 22, 23 en 24 inspraakavonden door het ministerie van EZ
- 23 mei behandeling zienswijzen in college
- 1 juni behandeling zienswijzen in gemeenteraad
- 19 juni einde zienswijzen termijn

De planning is krap. Behandeling in de raadsvergadering van 15 juni zou meer ruimte geven. Er is dan echter geen tijd meer om eventuele wijzigingen die uit de raadsbehandeling komen te verwerken (inclusief behandeling in het college) voor het einde van de zienswijzen termijn.

16.1184

Date : 8-5-2017 16:28:59

To : [REDACTED]@aaenhunze.nl, [REDACTED]@tynaarlo.nl

Subject : stukken rond gaswinning voor college van morgen

Attachment : collegevoorstel bij brief aan raad over schadeafhandeling mei 2017.docx;brief aan raad over schadeafhandeling mei 2017.docx;memo college mei 2017.docx;

Heren,

Deze stukken worden morgen in ons college besproken. We gaan een brief naar de raad sturen zodra de NAM een persbericht de wereld in heeft gezonden.
Is vertrouwelijk.

Groet,
[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Beleid

Datum: 08-05-2017
 Eenheidsmanager/
 Progr. Manager:
 Opsteller: ██████████
 Telefoon: ██████
 Portef. Houder: Out
 Registr.nr.:

Instemming verkregen en kopie gezonden aan:

Eenheid/ Programma/ Naam	Datum
Lies de Klerk	

Paraaf :

Openbare besluitenlijst: Ja Nee
Bekendmakingsplicht: Ja Nee
O.R.: Ja Nee

Bij besluit in mandaat:
 Mandaatnummer:

Informeren van de raad:

- Alleen via openbare besluitenlijst
- Via lijst ter inzage liggende stukken
- Via brief en stuk(ken) ter inzage
- Via versturen informatie met aanbiedingsbrief
- Via brief

Vervolgprocedure:

Behandeling in de raad:

- Informatief
- Opiniërend
- Besluitvormend

Afhandelen door :

Kopie besluit :

Deponeren Paraaf :

Voorstel aan B&W

Onderwerp:
 Schadeafhandeling Gaswinning

Voorstel:
 In te stemmen met bijgevoegde brief en deze naar de gemeenteraad te sturen nadat de NAM naar buiten is gekomen met berichtgeving over een onafhankelijke schadeafhandeling

Achtergrond:
 De NAM komt binnenkort met het bericht dat ze, na Groningen, nu ook in de rest van Nederland een onafhankelijke schadeafhandeling willen.

	Akkoord	Bespreken	Signaal
B			
WS			
WH			
WV			
WW			
S			

Besluit B&W

Datum:

Beleid

> Toelichting voorstel aan B&W

Onderwerp:

Schadeafhandeling Gaswinning

Voorstel:

In te stemmen met bijgevoegde brief en deze naar de gemeenteraad te sturen nadat de NAM naar buiten is gekomen met berichtgeving over een onafhankelijke schadeafhandeling

---

Achtergrond:

De NAM komt binnenkort met het bericht dat ze, na Groningen, nu ook in de rest van Nederland een onafhankelijke schadeafhandeling willen.

Argumenten:

De gemeenteraad zal naar verwachting met vragen komen aan het college. Met deze brief wordt de raad proactief geïnformeerd.

Kanttekeningen/ risico's:

n.v.t.

Financiële toelichting:

n.v.t.

Communicatie:

n.v.t.

Personeel en Organisatie:

n.v.t.

Uitvoering en planning:

n.v.t.

Evaluatie:

n.v.t.

Gemeenteraad Assen

Contactpersoon XXXXXXXXXX
Telefoon 14 0592
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Datum 8 mei 2017
Verzenddatum

Onderwerp Schadeafhandeling Gaswinning

Geachte heer/mevrouw ,

De NAM heeft bekend gemaakt dat ze zich, na Groningen , nu ook wil terugtrekken uit de schadeafhandeling in de rest van Nederland. De NAM geeft aan dat ze graag in samenspraak met bestuurders en belanghebbenden wil kijken hoe lokaal of regionaal de schadeafhandeling ook bij de kleine gasvelden op afstand van NAM ingericht kan worden. De NAM heeft aangegeven dat ze in dit kader ook met ons in overleg wil.

Wij beschouwen het als positief dat de NAM wil overgaan naar een onafhankelijke schadeafhandeling. Wij constateren echter dat zich een complexe vraag aandient: Hoe kan de schadeafhandeling op een wijze gebeuren die zo veel mogelijk in het belang van onze inwoners en bedrijven is?

Hierbij ontstaan verschillende vragen:

- Wat het juiste schaalniveau?
- Hoe zijn de belangen van de inwoners en bedrijven zo goed mogelijk geborgd?
- Wat zijn de zekerheden voor de inwoners en bedrijven?
- Wat is de omvang van de problematiek? Hoe vaak komen er buiten Groningen schades voor?
- Hoe zit het financieel en welke garanties zijn er?

Wij hebben op dit moment geen direct antwoord op bovenstaande vragen. De beantwoording vraagt tijd. Er is onderzoek nodig; overleg met belangenorganisaties, met u als gemeenteraad, met andere overheden en de VNG; er is duidelijkheid nodig over financiën, garanties en rollen en verantwoordelijkheden.

Wij vragen u daarom ons tijd te geven om, samen met anderen te komen tot een goede oplossing. Wij zullen u op de hoogte houden van de voortgang.

Overigens zullen wij in de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit op het Winningsplan Westerveld ingaan op de schadeafhandeling. Deze zienswijzen worden nog met u besproken.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

secretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: Schade afhandeling gaswinning

Concept via :
Paraaf voor gezien :
Briefpapier :

Concept d.d. : 7 mei 2017
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : ██████████
Toestel : ██████
**Paraaf eenheids-
/programmamanager :**

Origineel : 1
Archiefexemplaren : 1
Afschriften : 3

Brief nr.(docbase) :
Procesnummer :
(Docbase)
Zaaknummer :
(Docbase)

Totaal :

5

Afschriften:

1. ██████████
2. ██████████
3. ██████████

Meezenden:

N.V.T.

Opmerkingen:

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

Eenheid Beleid - Beleidsregisseurs

M e m o

Van : ██████████/██████████
Aan : College van B&W
Datum : Vrijdag 5 mei 2017
Onderwerp : Gaswinning

Graag informeren wij u over twee zaken rond de gaswinning: De onafhankelijke schadeafhandeling en het ontwerp instemmingsbesluit voor het Winningsplan.

Onafhankelijke schadeafhandeling

De NAM heeft zich teruggetrokken uit de schadeafhandeling bij het Groningerveld. De NAM wil zich nu ook in de rest van Nederland terugtrekken uit de schadeafhandeling en komt een dezer dagen met het volgende bericht:

NAM op afstand in schadeproces

*NAM is een voorstander van een schadeproces op afstand van NAM, ook voor de kleine velden. Daarbij gaat NAM graag in samenspraak met bestuurders en belanghebbenden kijken hoe lokaal of regionaal de schadeafhandeling ook bij **NAM's kleine gasvelden op afstand van NAM ingericht kan worden. Ook aan de vraag om meer monitoring wil NAM invulling geven, bijvoorbeeld door gebouwopnames waar nodig en mogelijk.***

Overleg met gemeenten en provincies

NAM gaat graag in overleg met de gemeenten en provincies over de schadeafhandeling rondom kleine gasvelden. NAM heeft voor circa 175 kleine gasvelden in Nederland een concessie om gas te mogen winnen. De kleine gasvelden liggen bijvoorbeeld in Drenthe, maar ook in verschillende andere provincies. Ook daar waar in de nabije toekomst gaswinning mogelijk is, wil NAM de bestuurlijke relaties benaderen voor overleg. "Dit vereist uiteraard maatwerk", aldus ██████████, asset manager Land bij NAM. "De situaties verschillen per gebied en de lokale wensen dus ook. Daar gaan we graag over in gesprek."

Groningen-veld

In Groningen wordt sinds 31 maart 2017 de schadeafhandeling aangestuurd door de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Op 1 juli 2017 zal een nieuw schadeprotocol en -handboek van de NCG in werking treden.

Monitoring

Daarnaast kijkt NAM naar mogelijkheden voor onafhankelijke monitoring rondom bepaalde kleine velden. Een van de veel gehoorde verzoeken van omwonenden en opwonenden van kleine gasvelden is een beter inzicht in de bestaande situatie, bijvoorbeeld door gebouwopnames. NAM bespreekt graag op korte termijn met gemeenten, provincies en lokale vertegenwoordigers wat precies de verwachtingen en wensen zijn ten aanzien van monitoring rondom de gaswinning in kleine velden. Afhankelijk daarvan kan monitoring lokaal ingericht worden. Ook hier streeft NAM naar duidelijkheid en een onafhankelijke rol in de monitoring.

Voor 22 mei staat er een bestuurlijk overleg gepland tussen de NAM en de decentrale overheden waarbij de NAM – blijkt nu - ook over dit onderwerp wil praten. 11 mei is er een vooroverleg tussen de bestuurders van Assen, Tynaarlo en Aa en Hunze.

De NAM heeft op ons verzoek hun vraagstelling voor het overleg van 22 mei op papier gezet:

- 1. Wat zijn de wensen en verwachtingen van de besturen ten aanzien van een onafhankelijke schadeafhandeling?*
- 2. Wat zijn de wensen en verwachtingen van besturen ten aanzien van onafhankelijke gebouwopnames (nulmetingen)?*

De NAM bedoelt met de wensen en verwachtingen van de besturen het volgende:

- 1. Het is helder dat zowel overheid, als burgers als NAM een snel, transparant en duidelijk proces willen. Wat zijn daarbij de praktische ideeën vanuit de gemeente?*
- 2. Heeft de gemeente een voorkeur voor de vorm om tot een onafhankelijke schadeafhandeling te komen?*
- 3. Heeft u een inventarisatie van de wensen en de verwachtingen van de burgers zelf ten aanzien van een onafhankelijke schadeafhandeling?*
- 4. Welke rol ziet de gemeente voor zichzelf om invulling te geven aan onafhankelijke schadeafhandeling?*
- 5. Welke rol ziet de gemeente voor zichzelf om invulling te geven aan onafhankelijke gebouwopnames?*
- 6. Is er een partij die in uw gemeente onafhankelijke gebouwopnames zou kunnen doen?*

Dit zijn heel veel vragen waarvan de beantwoording onderzoek vraagt, tijd kost en ook overleg met o.a. belangenorganisaties, gemeenteraad en decentrale overheden in Drenthe. Aangezien de NAM zich in heel Nederland wil terugtrekken uit de schadeafhandeling, hoort de vraagstelling wellicht ook thuis op de VNG en IPO-tafel. Het Rijk zal zich niet afzijdig kunnen houden.

Het zal gaan om zaken als: borging van de belangen inwoners en bedrijven; zekerheid en betrouwbaarheid; verwachtingen van inwoners en bedrijven; draagvlak; kansen en risico's; rollen en verantwoordelijkheden; omvang van de problematiek; schaalniveau; financiën en garanties; techniek.

Gelet op de omvang van de vraagstelling en het speelveld, kan het verstandig zijn om voorlopig nog geen standpunt in te nemen en dit ook zo te communiceren (o.a. 22 mei met de NAM). Het feit dat de NAM zich terugtrekt uit de schade-afhandeling kan worden gezien als positief.

Wij stellen wel voor om in de zienswijze op het Ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld in algemene zin in te gaan op de schadeafhandeling. Het is wenselijk dat de minister van EZ randvoorwaarden mee geeft aan de schadeafhandeling en dat het Rijk zich garant stelt voor de vergoeding van schades op de langere termijn. In het Ontwerp-instemmingsbesluit is de strekking: "NAM regel het lekker samen met de decentrale overheden".

Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan

Met ingang van maandag 8 mei ligt het Ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage.

Het ontwerp heeft de volgende strekking:

- Er mag worden gewonnen.
- Er wordt wel tegemoet gekomen aan een aantal door ons geadviseerde zaken. Het gaat daarbij om:
  - o een vlotte, transparante en adequate afhandeling van schade,
  - o een 0-meting aan gebouwen in de gasvelden Eleveld en Vries Zuid
  - o het plaatsen van versnellingsmeters aldaar
  - o het opstellen van een risicobeheersysteem voor deze velden.

Het totaal beeld blijft echter teleurstellend want de minister ziet op inhoudelijke gronden geen aanleiding de vergunning te weigeren, wil geen onafhankelijk orgaan voor schadeafhandeling in Drenthe zoals in Groningen en geen omkering van de bewijslast zoals in Groningen.

Bovendien zijn de zaken waar wel aan tegemoet wordt gekomen de randvoorwaarden te algemeen uitgewerkt en hebben de lokale overheden en burgers geen zicht meer op de uitwerking ervan.

Naar onze mening wordt het door de 2^e kamer gewenste burgerperspectief hiermee onvoldoende ingevuld.

Wij gaan daarom met ingang van dinsdag 9 mei ambtelijk samen met de andere overheden werken aan een zienswijze op dit ontwerp-besluit.

De planning voor het proces ziet er als volgt uit:

- 11 mei bestuurlijk afstemmingsoverleg Tynaarlo en Aa en Hunze
- 15 en 17 mei gesprekken Dorpsbelangen Loon en actiegroep Stop gaswinning Marsdijk Nu.
- 22, 23 en 24 inspraakavonden door het ministerie van EZ
- 23 mei behandeling zienswijzen in college
- 1 juni behandeling zienswijzen in gemeenteraad
- 19 juni einde zienswijzen termijn

De planning is krap. Behandeling in de raadsvergadering van 15 juni zou meer ruimte geven. Er is dan echter geen tijd meer om eventuele wijzigingen die uit de raadsbehandeling komen te verwerken (inclusief behandeling in het college) voor het einde van de zienswijzen termijn.

Date : 23-11-2018 17:15:31

16.1185

To : "Marco Out" [redacted] assen.nl, "[redacted]@assen.nl

Subject : Stukken voor het college Winningsplan Westerveld

Attachment : Adviesbrief [redacted].pdf;inhoudelijke analyse winningsbesluit minister 23-11-18.docx;Memo college 27-11-18.docx;

Goedemiddag,

Bijgevoegd zijn stukken rond het instemmingsbesluit op het Winningsplan Westerveld. Het zijn:

- Analyse van het instemmingsbesluit
- Juridische analyse van het besluit door de advocaat
- Een memo voor het college

Kunnen deze stukken worden geagendeerd voor de collegevergadering van komende dinsdag?

[redacted] en ik zijn uitgenodigd om zo nodig zaken toe te lichten in de collegevergadering.

En verder:

- De analyses zijn inmiddels ambtelijk gedeeld met de gemeenten en waterschappen in het gebied en met de provincie Drenthe.
- In de analyse wordt de optie genoemd om te onderhandelen met NAM en EZK. Deze optie is ambtelijk besproken met Tynaarlo. De inschatting is dat burgemeester Thijsen zich in principe kan vinden in een dergelijke oplossing.
- Dinsdagochtend is er een ambtelijk gesprek gepland met de Tcbb (Technische commissie bodembeweging) over de contouren van het nieuwe schadeprotocol voor de kleine velden. De Tcbb zal 4 december een presentatie geven in het Platform gemeenten met kleine gasvelden. Ik heb er al op aangedrongen dat er ook nog een bestuurlijk gesprek komt met de Noord-Drentse bestuurders over het schadeprotocol.

Als er vragen zijn, dan hoor ik dat graag.

Een fijn weekend.

Groet,
[redacted]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Tynaarlo
t.a.v. de heer [REDACTED]
Postbus 5
9480 AA VRIES

PlasBossinade Advocaten N.V.
Postbus 1100
9701 BC Groningen
Paterswoldseweg 804

T [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Stichting Beheer Dergengelden
PlasBossinade Advocaten

[REDACTED]
[REDACTED]

Groningen, 20 november 2018

per e-mail vooruit:

[REDACTED]@tynaarlo.nl

Inzake : Gemeente Tynaarlo/advies winningsplan Westerveld
Onze ref. : 20170405-14/wrv/tm/18-01166771
Uw ref. :

[REDACTED]

Advocaat

Tel. direct : [REDACTED]

Fax direct : [REDACTED]

E-mail : [REDACTED]@plasbossinade.nl

Geacht College, geachte heer [REDACTED]

1.

[REDACTED]

[REDACTED]

2.

[REDACTED]

3.

4.

[REDACTED]

5.

[REDACTED]

6.

[REDACTED]

7.

[REDACTED]

8.

[REDACTED]

9.

[REDACTED]

10.

[REDACTED]

11.

[Redacted text block]

12.

[Redacted text block]

13.

[Redacted text block]

14.

[Redacted text block]

15.

[Redacted text block]

16.

[Redacted text block]

17.

[Redacted]

18.

[Redacted]

19.

20.

[Redacted]

21.

[Redacted]

22.

[Redacted]

■

24.

[Redacted text block]

of die maatschappelijke randvoorwaarden moeten worden verzekerd in de

25.

[Redacted text block]

26.

[Redacted text block]

27.

[Redacted text block]

28.

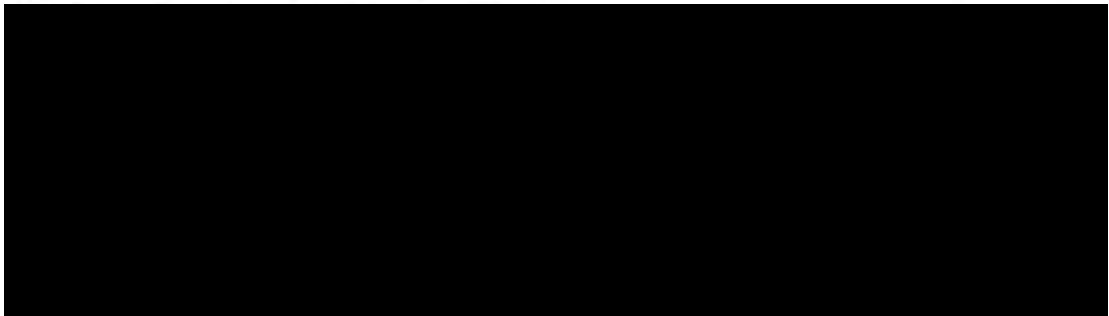
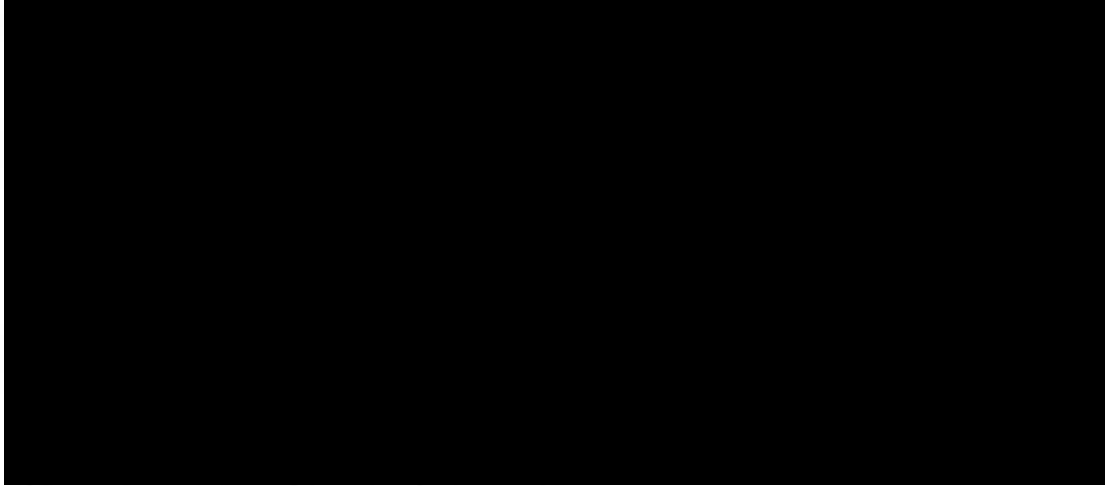
[Redacted text block]

29.

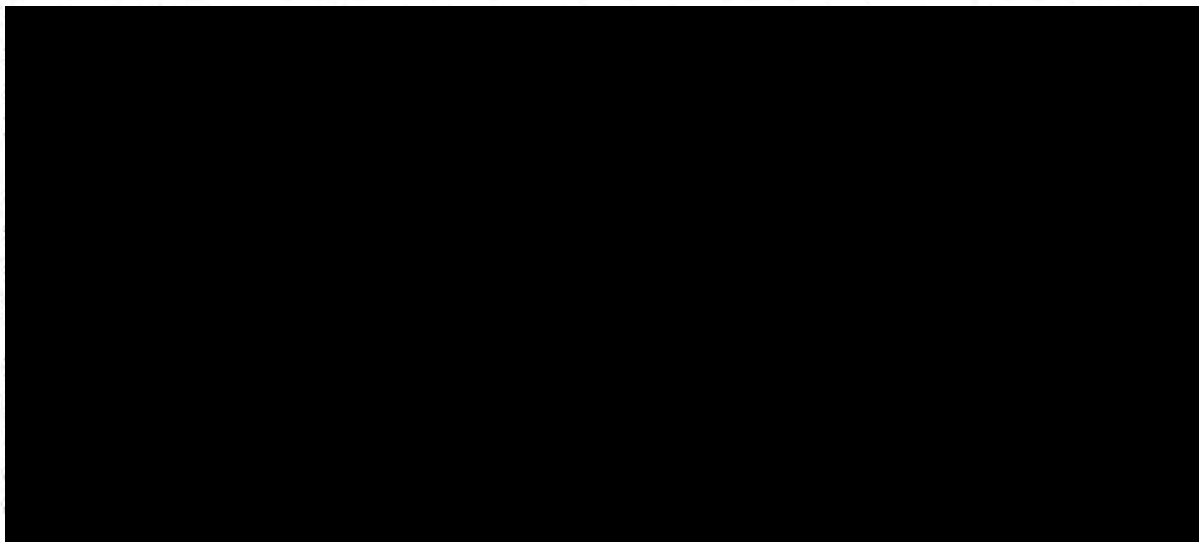
[Redacted text block]

-
-
-

30.

31.

32.

*****

Ik vertrouw erop u hierdoor voorlopig voldoende te hebben geïnformeerd. Als u naar aanleiding van deze brief vragen heeft of behoefte aan een nadere toelichting, dan kunt u natuurlijk altijd met mij contact opnemen.

Hoogachtend en met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

[Redacted name] van der Velde

Vertrouwelijk M e m o

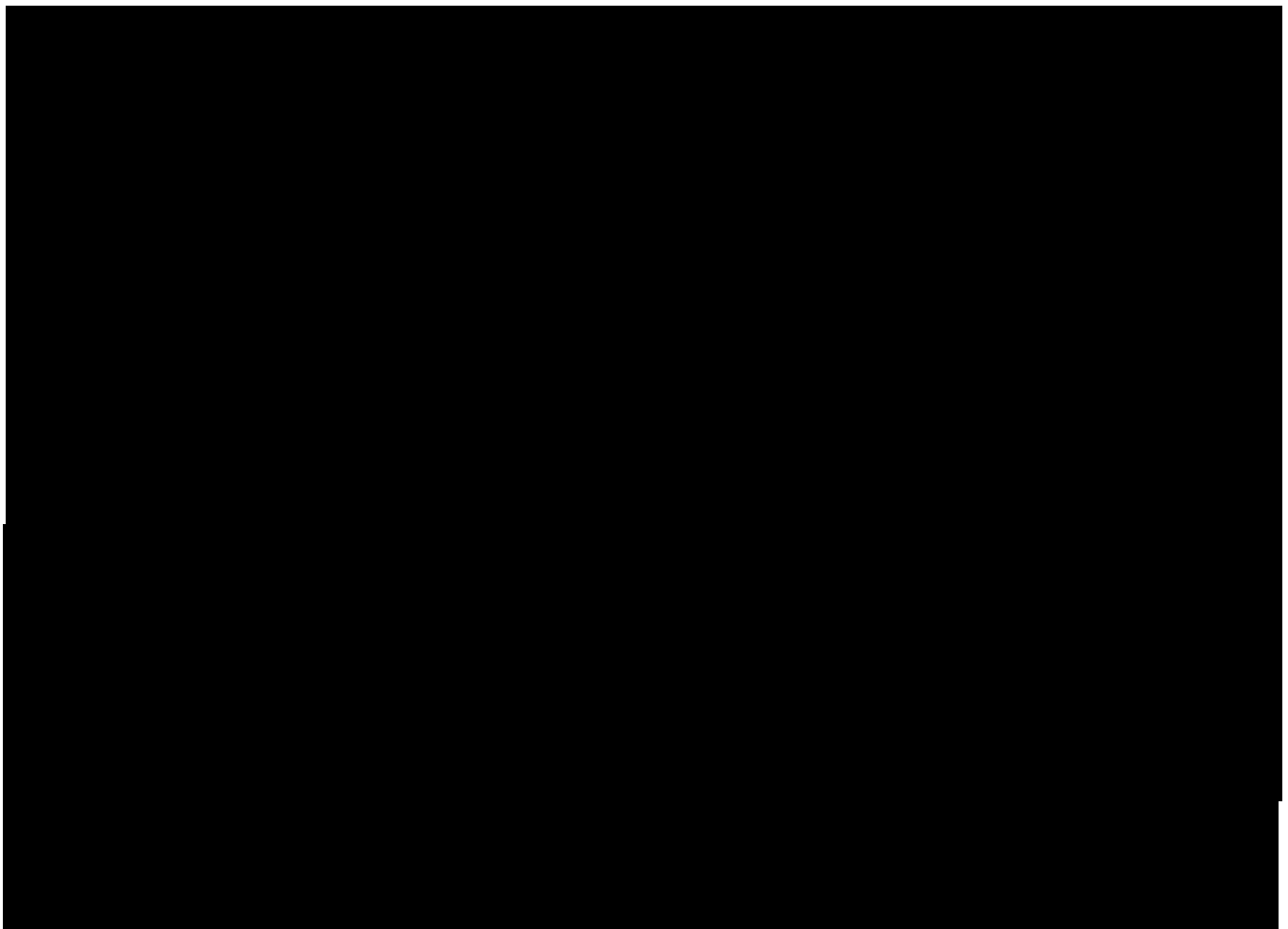
Steller : [REDACTED] (Aa en Hunze)
Datum : vrijdag 23 november 2018
Onderwerp : Analyse Instemmingsbesluit minister van EZK Winningsplan Westerveld

Inleiding

Donderdag 29 november is er een bestuurlijke bijeenkomst over het instemmingsbesluit van de minister van EZK op het Winningsplan Westerveld. Ter voorbereiding op dit overleg is er een beknopte analyse gemaakt van het besluit.

Deze analyse is een ambtelijk stuk, dat niet vooraf is gedeeld met bestuurders.

Bij dit memo zit een bijlage met de juridische analyse door advocatenkantoor Plas Bossinade.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

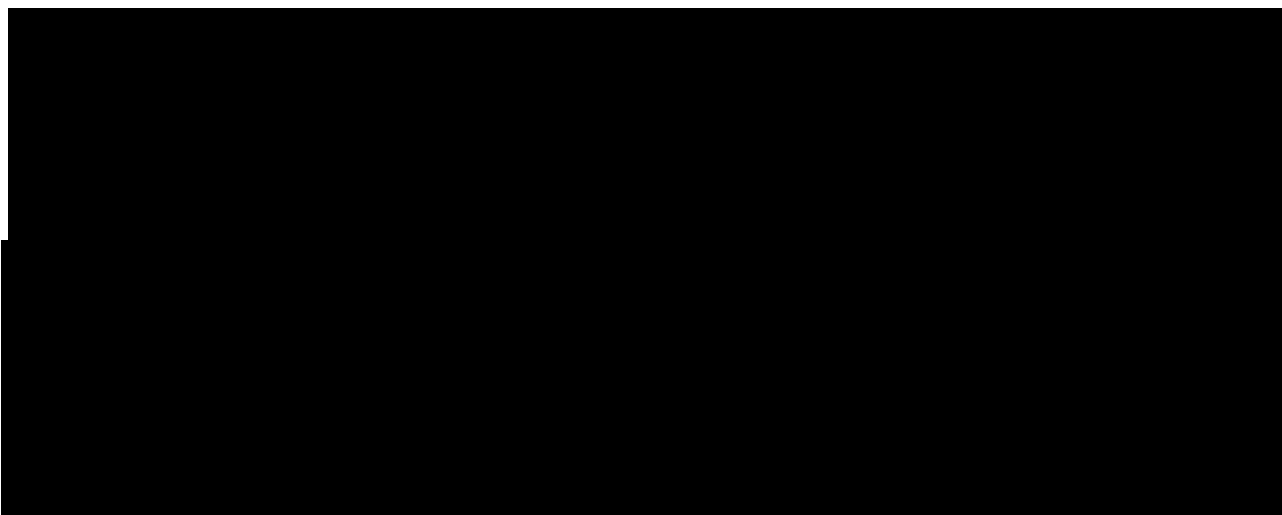

Mem o

Naam team : Strategie & Advies
Steller :
Aan : College van B&W
Datum : vrijdag 23 november 2018
Onderwerp : Analyse Instemmingsbesluit minister van EZK Winningsplan Westerveld

Bijgevoegd vindt u een analyse van het instemmingsbesluit van de minister van EZK op het Winningsplan Westerveld. Tevens is een juridische analyse bijgevoegd van advocatenkantoor Plas Bossinade.

Voor de inhoud verwijzen wij u naar deze analyses.

Date : 24-5-2017 12:27:07

██████████
██████████ ██████████ ██████████ ██████████
Subject : Stukken Winningsplan Westerveld

Dag heren,

De stukken Winningsplan Westerveld zijn geplaatst op RIS/BIS.

Groet ██████

Met hartelijke groet,

██████████
██████████ gemeente Assen

██████████
██████████@assen.nl

Aanwezig op: ma, di-m,wo-o en do

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 7-11-2016 11:38:21

16.1187

To : "Marco Out" [REDACTED]@assen.nl

Cc : [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl

Subject : stukken winningsplan

Attachment : memo bij raadsvoorstel winningsplan (versie 7-11) 11.35 uur.docx;raadvoorstel adviesrecht gaswinningsplan Westerveld (004).docx;nota voorstel adviestraject Winningsplan Westerveld.docx;

Beste Marco,

Mogen deze stukken door naar het college?

Wil je [REDACTED] meenemen in je reactie?

Groet,
[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Eenheid Beleid - Beleidsregisseurs

M e m o

Van : XXXXXXXXXX
Aan : College van B&W
Datum : Maandag 7 november 2016
Onderwerp : advisering gaswinning

VERTROUWELIJK

Er staat een raadsvoorstel in uw collegevergadering geagendeerd over de advisering gaswinning. Graag geven wij u nog een aantal overwegingen mee. Hierbij gaat het om: het wel of niet openbaar maken van het advies van het Staatstoezicht op de mijnen; de hoofdboodschap van het raadsvoorstel en het al of niet betrekken van de raad bij de formulering van het definitieve advies.

Wij vragen u op basis van onderstaande een keuze maken voor de formuleringen in het raadsvoorstel.

Advies Staatstoezicht op de mijnen

In het concept raadsvoorstel verwijzen wij naar het advies van het Staatstoezicht op de mijnen (Sodm). In het concept raadsvoorstel staat dat het als bijlage is bijgevoegd. Het advies van de Sodm geeft een duiding en technische analyse van het winningsplan en is in die zin zeer waardevol voor de oordeelsvorming over dit winningsplan.

Het ministerie van EZ en gedeputeerde Stelpstra hebben echter aangegeven, het niet wenselijk te vinden dat het advies nu openbaar wordt gemaakt. EZ heeft echter verzuimd om geheimhouding op het stuk te leggen. We hebben EZ de ontsnappingsroute benoemd, dat ze dit alsnog kunnen doen. Ze gaan geen gebruik maken van deze mogelijkheid.

Ambtelijk is richting EZ aangegeven dat er geen geheimhouding op het stuk is gelegd en het dus openbaar is. Er is door ons gesteld dat: 'Nu het college dit stuk heeft, ze de plicht heeft om de raad volledig te informeren en het Sodm advies - dat zeer relevante informatie bevat - naar de raad te sturen.

Het is echter aan u om te besluiten of u het Sodm advies gebruikt en naar de raad stuurt. Hierbij is de vraag hoe andere adviserende overheden omgaan met het Sodm rapport en het al of niet naar hun raad/algemeen bestuur sturen.

Vraag:

Wilt u het Sodm advies aan de raad sturen en in het raadsvoorstel verwijzen naar de conclusies in het stuk?

Hoofdboodschap van het raadsvoorstel

Er zijn verschillende hoofdboodschappen mogelijk in het raadsvoorstel:

1. Ja, mits.
2. Primair: Nee.
Subsidiar: Wilt u toch vergunnen; houd dan rekening met het volgende .....
3. Als wij de stukken lezen, geeft dit ons college zorg. We gaan echter eerst een goede analyse doen voor wij tot een oordeel komen.

Boodschap 1. Ja, mits

Een "Ja, mits"-boodschap kan luiden:

Minister als u een winningsvergunning afgeeft, dan adviseren wij u om minimaal te zorgen voor:

- Een goede nulmeting en monitoring
- Het van toepassing verklaren van de vernieuwde schade afhandelingsaanpak zoals die voor het Groningerveld wordt gehanteerd.
- Inbouwen dat in geval van bevingen en schades direct wordt gestopt met winnen.

Boodschap 2. Nee

Er is echter ook een andere boodschap mogelijk. Deze hangt er vanaf hoe zwaar het advies van het Staatstoezicht op de mijnen (Sodm) wordt geïnterpreteerd/beleefd door u, de raad en de inwoners van Assen.

Feitelijk zegt het Sodm dat er bij de winningen in het veld Vries Zuid (onder Marsdijk en Loon) en Eleveld een kleine kans is op geïnduceerde bevingen (zie overzichtkaart van de gasvelden). Er is ook sprake van dat in een ernstig geval schade kan ontstaan aan gebouwen. De relevante tekst uit het Sodm advies staat hieronder. De velden Vries Zuid en Eleveld vallen nog net in de laagste risicocategorie. Sodm vindt dat door onzekerheden in de berekeningen en het feit dat deze blokken recent nog hebben gebeefd, de maatregelen behorende bij een hogere risicocategorie toegepast moeten worden. Bij de bepaling van de risicocategorie is voor het veld Eleveld bovendien géén rekening gehouden met het toekomstige Werklandschap Zuid (Dit gasveld raakt aan het werklandschap). De risicocategorie is gebaseerd op de huidige inrichting van het gebied.

In hetzelfde Sodm rapport staat overigens ook dat er in Eleveld al schades zijn geweest als gevolg van bevingen. De overige velden in Assen (niet zijnde Vries-Zuid en Eleveld) scoren veel lager omdat er niet/nauwelijks nog gewonnen gaat worden,

Schade door bodembeweging en mitigerende maatregelen

NAM kan de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. NAM zegt dat dit wordt bevestigd door de resultaten van de seismische hazard studie van TNO-NITG. In deze studie geven berekeningen van de maximale horizontale pieksnelheden voor de Vries en Eleveld gasvelden aan dat er een kleine kans op schade bestaat door geïnduceerde bevingen.

Pagina 7 van 8

Staatstoezicht op de Mijnen

Ons kenmerk

16152380

De omvang van het gebied waar mogelijk schade kan optreden wordt bepaald door de magnitude, de diepte en de duur van de beving en de lokale grondsamenstelling en aard en conditie van de bebouwing. Bij een beving die krachtig genoeg is om schade te veroorzaken, is het aantal potentiële schadegevallen binnen dit gebied sterk afhankelijk van de dichtheid van bebouwing, terwijl de mate van schade op een bepaalde afstand van het epicentrum in grote mate wordt bepaald door het type bebouwing, de staat van onderhoud en de lokale bodemgesteldheid. Deze afhankelijkheid wordt verder beschreven in het TNO rapport en is ook meegenomen in de gevolgde leidraad voor de bepaling van het seismisch risico. NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op de NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden.

De boodschap in het raadsvoorstel zou kunnen luiden:

Primair:

"Gelet op de in het Sodm geformuleerde risico's in een stedelijk omgeving adviseren wij u om geen winningsvergunning af te geven voor de gasvelden in Assen. Wij zijn

van mening dat de belangen van onze inwoners zwaarder wegen dan het economische belang van de winning”.

Subsidiar:

Mocht u ons advies niet volgen, dan adviseren wij u om minimaal te zorgen voor:

- Een goede nulmeting en monitoring.
- Het van toepassing verklaren van de vernieuwde schade afhandelingsaanpak zoals die voor het Groningerveld wordt gehanteerd.
- Inbouwen dat in geval van bevingen en schades direct wordt gestopt met winnen.”

Eventueel kunt u bij deze “Nee” boodschap het volgende meenemen in het raadsvoorstel: **“Het college zal een gesprek aanvragen bij de minister van EZ.”**

Op bovenstaande “Nee”-formulering zijn tal van varianten mogelijk.

In het advies van een aantal overheden in Groningen op het winningsplan voor het Groningerveld is gekozen voor de volgende formulering:

Wij adviseren u vanwege de bestaande omissies, bestaande onzekerheden en het ontbreken van een beschouwing en weging van maatschappelijke effecten:

Primair: Niet in te stemmen met het winningsplan zoals het nu voor ligt.

Subsidiar: Vanwege de grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen slechts in te stemmen met het winningsplan door het hanteren van het principe “better safe than sorry” en daarbij:

1. de productie aanzienlijk te beperken ten opzichte van het huidige productieniveau, waarbij concreet, op korte termijn invulling wordt gegeven aan de dalende lijn in de productie die u hebt toegezegd en het perspectief op alternatieven;
2. een termijn te stellen aan het winningsplan;
3. het meet- en regelprotocol niet leidende te laten zijn voor het nemen van een tussentijds besluit voor verhoging van de productie, maar besluiten uitsluitend te nemen op basis van nieuwe winningsplannen;
4. te voorzien in onafhankelijke validatie van onderzoeken en bevindingen;
5. NAM, binnen een door u gestelde termijn, onvolkomenheden te laten aanvullen.

Boodschap 3. Eerst goed analyseren

Hier kan de boodschap zijn:

‘We gaan de aanvraag van de NAM grondig analyseren. Wij willen u op voorhand zeggen dat wij de conclusies van het Sodm (of als het Sodm rapport niet wordt verstrekt: dat wij de inhoud van het winningsplan) zorgelijk vinden. Het is echter te vroeg om nu al met een oordeel te komen.’

Hierbij wordt het innemen van een standpunt dus uitgesteld. Dit geeft het college de kans om eerst de stemming in de raad te horen.

Vragen bij een afweging

Bij uw afweging over de hoofdboodschap kunnen o.a. de volgende overwegingen een rol spelen:

- Hoe gaat de raad reageren? Kiest het college voor de eerste of derde boodschap, komt de raad dan met een motie waarin het college wordt gedwongen om “Nee” te zeggen?
- Wat verwachten de inwoners van het stadsbestuur?
- Krijgt Assen bij een reactie “Nee” het stempel “Aardbevingsgebied”?
- Wat betekent een en ander voor de relatie met de NAM/ ministerie EZ?

- Hoe zullen de colleges van Tynaarlo en Aa en Hunze (en in mindere mate GS) zich opstellen? (dhr. Out zal nog contact zoeken met de verantwoordelijk bestuurders)
- Hoe zwaar zijn de risico's echt? Het gaat naar verwachting om beperkte bodemdalingen. Er wordt al jaren (afgezien van Eleveld) probleemloos gas gewonnen onder Assen, met niet of nauwelijks voelbare bevingen. Er zit echter verschil tussen de technische feiten en de beleving van raad en inwoners. Is het aan het college te zeggen dat het allemaal wel meevalt?
- Wil het college lichter, gelijkwaardig of zwaarder inzetten dan de bij het Groningerveld betrokken overheden?
- Moet er worden meegewogen dat er nu nog aardgas moet worden gewonnen (als relatief schone fossiele brandstof) en dat bij winning in Assen de productie in het Groningerveld beperkt kan blijven?
- Wil het college tijd winnen door eerst te analyseren zodat er ook tijd is om tot een goede afstemming over de boodschap te komen met de andere adviserende overheden? Hier wordt opgemerkt dat wij in principe hebben afgesproken dat we samen zouden optrekken.
- Krijgt het college bij het nu al innemen van het standpunt "Nee" het verwijt dat dit standpunt uit de emotie is ontstaan, zonder analyse van de stukken?

Vraag:

Wilt u een keuze maken voor de hoofdboodschap van het raadsvoorstel?

Verder betrekken van de raad

In het concept raadsvoorstel staat dat het college het advies vaststelt en ter kennisname naar de raad stuurt. Met als argumentatie dat er geen tijd meer is om de raad te betrekken.

Er kan ook worden gekozen voor de volgende formulering:

"De bevoegdheid om te adviseren ligt bij het college van B&W. Het college hecht er echter aan om de raad betrokken te houden. Het college zal daarom het concept advies eind december per brief (of als raadsvoorstel) naar u toesturen. Dit geeft u de mogelijkheid om nog te reageren en het college nog zaken mee te geven.

Wij wijzen u er echter op dat het maken van het advies tijd kost en wij uiterlijk 17 januari als college een besluit moeten nemen. Dit geeft u beperkte reactie tijd"

Vraag:

Wilt u de raad nog betrekken bij de inhoud van het definitieve advies? Zo ja, op welke wijze wilt u dit doen?

Overzichtkaart gasblokken gemeente Assen z.o.z.

Overzichtkaart gasblokken gemeente Assen

> Raadsvoorstel

Opiniërende bespreking:	24 november 2016	Onderwerp: Adviesrol gaswinningsplan
Besluitvormende raad:	08 december 2016	
Datum verzending:	10 november 2016	

Voorstel:

In te stemmen met de wijze waarop het college invulling wil geven aan het adviesrecht.

Wat is de aanleiding?

Op 13 oktober 2016 is bij de gemeente een aanvraag binnengekomen van het ministerie van Economische Zaken (EZ) omtrent een adviesverzoek voor het gaswinningsplan Westerveld (waar de voorgenomen winningen in Assen binnenvallen). (zie bijlage)

In een winningsplan wordt beschreven hoe er gewonnen of opgeslagen gaat worden en wat de te verwachte seismische risico's zijn. De scope van het plan betreft de veiligheid van omwonenden en het voorkomen van schade aan gebouwen en infrastructurele werken. De 2e kamer wil dat het burgerperspectief in de besluitvorming wordt meegenomen. Daarom krijgen lokale overheden naast de bestaande partijen (Mijnraad, Staatstoezicht op de mijnen (Sodm), Technische commissie bodembeweging (Tcbb)) nu adviesrecht. Op 19 januari 2017 moet het advies bij het ministerie van EZ binnen zijn.

Het kabinet heeft naar aanleiding van het rapport van de onderzoeksraad voor veiligheid (OVV) over de aardbevingsrisico's in Groningen besloten alle aanbevelingen over te nemen. De aanbevelingen uit het OVV-rapport richt zich onder meer op de veiligheid van burgers en infrastructurele werken en het burgerperspectief. Deze aanbevelingen hebben tot gevolg dat de Mijnbouwwet in 2017 zal worden gewijzigd. In afwachting hiervan, heeft de Minister de kamer toegezegd zoveel als mogelijk in de geest van de nieuwe Mijnbouwwet te handelen. Er wordt nu dus vooruitgelopen op landelijke regelgeving.

Voor de invulling van het burgerperspectief wil het kabinet dat lokale overheden formeel **adviesrecht** krijgen over een winningsplan. Daarna krijgen burgers, maar ook overheden, de mogelijkheid een zienswijze in te dienen op een (ontwerp) winningsplan en de mogelijkheid om in beroep te gaan.

Voor alle duidelijkheid: De NAM is initiatiefnemer, de minister van EZ is bevoegd gezag, De rol van de gemeente is de ministereen advies mee te geven voordat hij een ontwerp-besluit neemt op het winningsplan.

Wat wil de wetgever bereiken?

Met het advies van de gemeenten, waterschappen en provincies aan het ministerie van EZ wil de wetgever bereiken dat de belangen van de woningeigenaren en de infrastructuur in het gaswinningsdossier goed geborgd worden. De minister van EZ moet een afweging maken tussen landelijk economische belangen en de lokale veiligheid en schade-effecten. In het verleden zijn de lokale effecten in die afweging onvoldoende meegenomen.

Situatie

In het gaswinningsplan Westerveld zijn verschillende gasvelden opgenomen waarvan een aantal binnen de gemeentegrenzen van Assen vallen. De NAM heeft eind 2015 een proefboring in het gasveld Vries Zuid uitgevoerd. Dit gasveld bevindt zich deels onder de Asser woonwijk Marsdijk en het dorp Loon. De NAM schat dat er dan nog een winbare hoeveelheid van 0,4 miljard m³ gas aanwezig is. In het winningsplan Westerveld zijn naast het gasveld Vries Zuid ook de gasvelden Assen, Eleveld en Witten opgenomen. Die allen geheel of gedeeltelijk binnen de gemeente grenzen van Assen vallen. Met name in het veld Eleveld bestaat het voornemen om veel gas te winnen.

Samen optrekken

> Raadsvoorstel

In Groningen is een kopgroep van lokale overheden ontstaan uit de veiligheidsregio die zich met gaswinning bezighoudt. De adviesprocedure van het winningsplan Groningen is onlangs doorlopen. De kopgroep Groningen is bereid om de opgedane ervaringen te delen. Er wordt samengewerkt met de betrokken Drentse lokale overheden én een verbinding gelegd met de kopgroep in Groningen. Dit leidt tot een casco-advies. Alle lagere overheden kunnen dit casco-advies als basis gebruiken voor een eigen advies.

Thema's advies

Het college stelt voor om in haar advies aan het ministerie in ieder geval op de volgende onderwerpen in te gaan. Naar verwachting gaan ook de andere overheden in op deze onderwerpen.

- Veiligheid: Wat zijn de veiligheidsrisico's, welke toetsingskaders worden gehanteerd, om hoeveel gebouwen gaat het, welke infrastructuur, wat zijn de onzekerheden?
- Schade(afhandeling): Voorkomen schade: Wat wordt gedaan om schade te voorkomen? Hoe groot is de kans op schade? Soort schade? Bij schade: Schade aan eigendommen van burgers a.g.v. trillingen of verzakkingen fatsoenlijk afgehandeld wordt. De bestaande aanpak voldoet daar niet aan. De schadeafhandeling in Drenthe moet worden zoals de vernieuwde aanpak in Groningen (CVW).
- Fracken: Wordt het voorgesteld, wat zijn de risico's, Wat zijn de onzekerheden?
- Communicatie: De communicatie van NAM en EZ naar burgers moet beter. NAM is initiatiefnemer, EZ is bevoegd gezag. Er ligt hier géén rol voor de gemeente of provincie.
- Meet/regelprotocol: vaststelling schade, 0-meting, monitoren/bijstelling productieniveau.

Er wordt ten behoeve van het advies géén contra-expertise verricht door de lokale overheden ter controle van de berekeningen. Dit is een taak van de bestaande organisaties (SodM, Tcbb, Mijnraad). Voor het advies wordt wel gebruik gemaakt van de inhoudelijk expertise (geologen), aanwezig bij de provincie en de kopgroep Groningen.

Advies Staatstoezicht op de mijnen.

Eind oktober hebben we van de minister van EZ het adviesrapport van Staatstoezicht der Mijnen (Sodm) over dit winningsplan ontvangen (zie bijlage). Het adviesrapport van Sodm beschrijft de beoordeling van het winningsplan op seismische risico's (schade/ onveiligheid door bodemdaling en bodemtrilling als gevolg van de gaswinning) en doelmatigheid van de gaswinning.

De inhoud van dit advies op het punt van de bevingen en schades (pagina 7/8) geeft ons college zorg waar het gaat om de velden Vries Zuid en Eleveld.

Voorgestane lijn van het college

In te vullen na bespreking in het college.

Definitief advies ter kennisname naar de raad

De adviesrol van de gemeente is formeel nog niet geregeld in de huidige Mijnbouwwet. Het college is nu door de minister gevraagd advies uit te brengen. De raad krijgt van het college een actieve rol in het adviestraject. Hiermee wordt invulling gegeven aan het gewenste burgerperspectief. In de beperkte periode van 14 weken die ter beschikking zijn gesteld door is er onvoldoende tijd om het definitieve advies aan de raad ter besluitvorming voor te leggen. Daarom is ervoor gekozen de raad vooraf te betrekken bij de invulling die het college wil geven aan zijn adviesrecht. Het advies zal in deze lijn worden opgesteld. Het door het college vastgestelde advies wordt in januari ter kennisname naar de raad gestuurd.

Vervolg

Het is aan de minister hoe hij met de adviezen van de lokale overheden omgaat in zijn afweging. De ervaring met het winningsplan Groningen leert dat de minister weinig met de adviezen heeft gedaan. Mocht blijken dat de

> Raadsvoorstel

minister het advies onvoldoende heeft meeneemt in zijn afweging dan komt ons collegebij de raad terug over het eventueel indienen van zienswijzen.

Het college van burgemeester en wethouders van Assen,

de burgemeester,
dhr. M.L.J. Out

de secretaris,
dhr. T. Dijkstra

Besluitvorming raad:

De raad van de gemeente Assen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 08 november 2016;

b e s l u i t :

In te stemmen met de wijze waarop het college invulling wil geven aan het adviesrecht

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 24 november 2016

De raad voornoemd,

> Raadsvoorstel

, voorzitter

, griffier

Beleid

Datum: 03-11-2016
Eenheidsmanager/ ██████████
Progr. Manager: ██████████
Opsteller: ██████████
Telefoon: ██████
Portef. Houder: Out
Registr.nr.:

Instemming verkregen en kopie gezonden aan:

Eenheid/ Programma/ Naam	Datum
██████████	

Paraaf ██████████

Openbare besluitenlijst: Ja Nee
Bekendmakingsplicht: Ja Nee
O.R.: Ja Nee

Bij besluit in mandaat:
 Mandaatnummer:

Informereren van de raad:

- Alleen via openbare besluitenlijst
- Via lijst ter inzage liggende stukken
- Via brief en stuk(ken) ter inzage
- Via versturen informatie met aanbiedingsbrief
- Via brief

Vervolgprocedure:

Behandeling in de raad:

- Informatief
- Opiniërend
- Besluitvormend

Afhandelen door : ██████████

Kopie besluit : ██████████

Deponeren Paraaf :

Voorstel aan B&W

Onderwerp:
 Adviesrol gaswinningsplan

Voorstel:
 1. in te stemmen met bijgevoegd raadvoorstel.

Achtergrond:

Op 13 oktober 2016 is een aanvraag binnengekomen van de minister van Economische Zaken omtrent een adviesverzoek voor het gaswinningsplan Westerveld. In een winningsplan wordt beschreven hoe er gewonnen of opgeslagen gaat worden en wat de te verwachte seismische risico's zijn. De scope van het plan betreft de veiligheid van omwonenden en het voorkomen van schade aan gebouwen en infrastructurele werken. De 2e kamer wil dat het burgerperspectief in de besluitvorming wordt meegenomen. Daarom krijgen lokale overheden naast de bestaande partijen (Staatstoezicht op de mijnen (Sodm), Technische commissie bodembeweging (Tcbb)) nu adviesrecht. Op 19 januari 2017 moet het advies bij de minister zijn.

	Akkoord	Bespreken	Signaal
B			
WS			
WH			
WV			
WW			
S			

Besluit B&W

Datum:

Gemeente Assen

Beleid

> Toelichting voorstel aan B&W

Onderwerp:

Adviesrol gaswinningsplan

Voorstel:

1. in te stemmen met bijgevoegd raadsvoorstel.

Achtergrond:

Op 13 oktober 2016 is een aanvraag binnengekomen van de minister van Economische Zaken omtrent een adviesverzoek voor het gaswinningsplan Westerveld.

In een winningsplan wordt beschreven hoe er gewonnen of opgeslagen gaat worden en wat de te verwachte seismische risico's zijn. De scope van het plan betreft de veiligheid van omwonenden en het voorkomen van schade aan gebouwen en infrastructurele werken. De 2e kamer wil dat het burgerperspectief in de besluitvorming wordt meegenomen. Daarom krijgen lokale overheden naast de bestaande partijen (Staatstoezicht op de mijnen (Sodm), Technische commissie bodembeweging (Tcbb)) nu adviesrecht. Op 19 januari 2017 moet het advies bij de minister zijn.

Argumenten:

Zie raadsvoorstel

Kanttekeningen/ risico's:

Zie raadsvoorstel

Financiële toelichting:

n.v.t.

Communicatie:

n.v.t.

Personeel en Organisatie:

n.v.t.

Uitvoering en planning:

n.v.t.

Evaluatie:

n.v.t.

Date : 30-1-2018 14:02:03

16.1188

████████████████████
████████████████████
████████████████████
Subject : stukken WOB verzoek rond schadeafhandeling

Attachment : Document3.docx;

██████████,
Wat denk je van onderstaande mail aan Marco?

Beste Marco,

De provincie Drenthe en de gemeente Tynaarlo hebben een WOB verzoek gekregen van RTV Drenthe over de schadeafhandeling in Zuidlaren. Dit verzoek wordt ingewilligd. In de stukken die provincie en Tynaarlo willen versturen, zitten ook mails van de gemeente Assen. Onze juristen zien geen gronden om de mails niet openbaar te maken.

Bijgevoegd is de mailwisseling. Onze mails zijn geel gemarkeerd. Er zit van onze kant niets inconsequents in. De mails bij elkaar geven echter geen beeld van grote eenheid onder de Noord Drentse gemeenten en provincie.

Tegen de tijd dat de stukken naar het RTV Drenthe gaat, komen we nog wel bij je langs om je voor te bereiden op vragen die je ongetwijfeld van de pers gaat krijgen.

Groet,

██████████
Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Hoi [REDACTED]

Vanmorgen CO Lambert bijgepraat ivm het bezoek van NAM a.s. woensdag 8 nov..

Ik begrijp dat Marcel Thijssen al contact heeft gehad met burgemeester [REDACTED]

Co is positief vwb pilot afhandeling schades Zuidlaren zonder NAM (of op afstand).
Hij ziet op voorhand geen rol voor de gemeente. Onze suggestie: Pilot onder regie van EZ!

Ik ga zo naar Vries ivm VDG-bijeenkomsten (o.a. omgevingsvisie provincie).

Groeten,

[REDACTED]
Team beleid afdeling ruimte
Toestel: [REDACTED]

Van: [REDACTED]@tynaarlo.nl]
Verzonden: woensdag 8 november 2017 14:37
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl [REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl); [REDACTED]
Onderwerp: Re: concept

Hallo [REDACTED]

Zoals het concept er nu ligt hebben wij hier nog wel enkele opmerkingen bij [REDACTED].

Begin vindt ik prima, tweede helft ik persoonlijk wat minder. Vindt dat we wel wat meer de kans dat de schade (mede) wordt veroorzaakt door de beving mogen benadrukken. Ook mis ik de rol van EZ. Waarvan ook in bestuurlijk overleg is gezegd dat die hierbij betrokken dient te worden.

Morgenochtend overleg ik met mijn collega van communicatie hierover. Daarna komen we met een reactie.

Groet, [REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 8 nov. 2017 om 14:06 heeft [REDACTED]@drenthe.nl> het volgende geschreven:

Hallo [REDACTED] en anderen,

Vorige week vond er bestuurlijk overleg plaats over de afhandeling van de schademeldingen in Zuidlaren.

Toen is afgesproken als overheden een gezamenlijke reactie te geven, waarvan ik een concept heb bijgevoegd.

Naar verwachting wordt morgen naar buiten getreden door de NAM en is dus dan ook onze reactie gewenst.

In verband met vakantie was ik niet bij het overleg maar ik neem aan dat we als Noord-Drenthe samen optrekken.

Ik ben daarom maar zo vrij dit tegelijkertijd aan Assen, Noordenveld en Aa en Hunze te zenden.
Vragen:

- a. Kunnen jullie instemmen met de inhoud of heb je verbetervoorstellen?
- b. Wordt het een reactie van gemeenten Noord-Drenthe en provincie?

Jullie antwoord ontvang ik graag vandaag of morgenochtend.

Met vriendelijke groet,

██████████

Beleidsmedewerker

██████████

Team Milieu, Bodem en Energie

██████████@drenthe.nl

<image001.jpg>

Provincie Drenthe

Westerbrink 1

Postbus 122

9400 AC Assen

██████████

Op 8 nov. 2017 om 15:35 heeft ██████████@aaenhunze.nl> het volgende geschreven:

Hallo ██████████

Ik kom zojuist uit het bestuurlijk overleg ██████████ en Co Lambert met NAM over dit onderwerp
Ik ben het met ██████ eens over jouw notitie/persbericht? (begin prima tweede deel minder) .

Onze bestuurders reageerden uiterst terughoudend waar het gaat om de invulling van een commissie

Wij zien eerder dat EZ de regie neemt voor deze pilot.

Daarbij verwijs ik ook graag naar onze gezamenlijke gemeentelijke advies en zienswijze op het winningsplan Westerveld

- advies 10.2 pagina 20)
- zienswijze 9.2 pagina 22/23

Wij vinden dat u:

- 1. Als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.**
- 2. Uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**
- 3. Zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.**
- 4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).**

Tot slot: NAM / W+B (■■■■■■■■■■) heeft morgenavond een mediamoment, voor zoals bekend op 10 nov. de betrokkenen worden ingelicht door W+B

NAM heeft desgevraagd wel toegezegd dat ze ons niet kwalijk zullen nemen als wij geen rol nemen in de uitwerking van de "pilot"

Met vriendelijke groet,

■■■■■■■■■■

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■

Van: ■■■■■■■■■■@drenthe.nl]

Verzonden: woensdag 8 november 2017 16:10

Aan: ■■■■■■■■■■@aaenhunze.nl>

CC: ■■■■■■■■■■@tynaarlo.nl>; ■■■■■■■■■■@drenthe.nl ■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■@gemeentenoordenveld.nl) <■■■■■■■■■■@gemeentenoordenveld.nl ■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■@assen.nl>; ■■■■■■■■■■@assen.nl>; ■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■@drenthe.nl>; ■■■■■■■■■■@aaenhunze.nl>

Onderwerp: Re: concept

Beste mensen,

Alvast dank voor jullie reacties. Ik zal morgenochtend alles verzamelen en een nieuw voorstel doen. Het blijft inderdaad een verantwoordelijkheid van EZ. Ik benoem onze rol ook bewust en nadrukkelijk als adviseur.

Bestuurlijk is de vraag of hoe afzijdig we ons willen houden hiervan of dat we juist de beweging van de NAM gaan aangrijpen om te laten zien dat ze eindelijk onze inwoners eens een beetje tegemoet willen komen en serieus gaan nemen. Tot nu toe staan ze nog steeds met lege handen. Het kan voor onze bestuurders wel een moment zijn om te laten zien dat hun inspanningen en gesprekken eindelijk eens iets gaan opleveren wat misschien bruikbaar kan zijn voor de toekomst, zonder verantwoordelijkheid te nemen of toestemming te geven voor deze nieuwe wijze van schadeafhandeling.

Met vriendelijke groet,

■■■■■■■■■■

Heren ter info ons advies aan Marco.

Met vriendelijke groet,

■■■■■■■■■■

Beleidspecialist gemeente Assen

Website: www@assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 8 november 2017 16:55

Aan: [REDACTED]@assen.nl>; Marco Out <[REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]

[REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: FW: concept

Dag Marco, [REDACTED]

De provincie vraagt onze medewerking aan een gezamenlijke reactie op het initiatief van de NAM voor een onafhankelijk commissie voor de beoordeling van de schade van de beving van dec 2016 in Zuidlaren.

De NAM gaat de informatie over de schadeafhandeling en de bevindingen [REDACTED] morgenavond in een persmoment naar voren brengen.

W+B komt tot de conclusie dat slechts 1/3 van de gemelde schades te relateren zijn aan de beving. De onafhankelijke commissie krijgt de taak te bepalen welk deel van die schade vergoed gaat worden. Voor alle duidelijkheid; mensen krijgen niet alles vergoed maar alleen dat deel dat toe te rekenen is aan de beving.

Dat wijkt behoorlijk af van het concept protocol van Groningen waar schades veel ruimhartiger wordt vergoed. In de concept tekst van de provincie krijgen we bovendien een rol toebedeeld bij de samenstelling van deze commissie. Het afbreukrisico is dus groot!!

In onze eerdere adviezen en zienswijze hebben we juist gepleit voor een onafhankelijke commissie ingesteld door EZ.

Aa en Hunze wil om die reden niet meedoen in een reactie. Van Tynaarlo weten we het standpunt nog niet. Tynaarlo lijkt wel mee te willen doen, zij hebben de meeste schadegevallen in de gemeente van de beving Zuidlaren.

De NAM heeft Aa en Hunze aangegeven het ze niet aan te rekenen als ze niet meedoen in de pilot Zuidlaren.

Ons advies is om mee te doen en de tekst dan positief in te steken en waardering aan de NAM uit te spreken maar geen rol te pakken in de vorming van de commissie.

Misschien goed dat gemeentebestuurders elkaar hierover nog bellen wat te doen.

Hoi [REDACTED]

Ik had gisteren nog even gebeld met [REDACTED] en hij neemt vandaag het initiatief voor tekstaanpassingen.

Immers het gaat om de beving in Zuidlaren waar ook veruit de meeste schades zijn gemeld.

Nu jullie al in het concept van [REDACTED] hebben gesleuteld zijn gegaan en dat al hebben voorgelegd aan Marco Out, moet ik toch ook een paar correcties aanbrengen.

Het lijkt me overigens prima dat de bestuurders even rechtstreeks contact hebben.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Beste [REDACTED],

Ik heb even kort contact gehad met Marco Out en [REDACTED] Wij nemen even de tijd om te reageren.

Met het huidige voorstel kan Marco Out in ieder geval niet instemmen.

Groet,

[REDACTED]

Goedemorgen beste mensen,

Heb overlegd met burgemeester [REDACTED] en deze heeft nog telefonisch contact gehad met gedeputeerde [REDACTED]

Noordenveld neemt geen deel in een gezamenlijke reactie.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
projectleider

Gemeente Noordenveld
Strategie en Ontwikkeling

Postbus 109
9300 AC RODEN

tel. 14 050

[REDACTED] [@gemeentenoordenveld.nl](mailto:[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl) www.gemeentenoordenveld.nl

Van: [REDACTED] [@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)]

Verzonden: donderdag 9 november 2017 13:13

Aan: [REDACTED] [@aaenhunze.nl](mailto:[REDACTED]@aaenhunze.nl)]; [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Persbericht
Urgentie: Hoog

Heren,

Martin de Bruin en ik heb nog wat nagedacht en ook de tekst van de zienswijze herlezen. Wij gaan Marco Out adviseren om nu niet mee te doen. In onze beleving moet er eerst een bestuurlijk overleg komen waarin wordt besproken wat we gaan doen. Dus nu niet hals over kop persberichten maken. Een gedeeld en breed gedragen beeld, is belangrijker dan snelheid. Het gesloten houden van de gelederen is nog belangrijker. In het bestuurlijk overleg kan Noordenveld dan gelijk toelichting geven over waar zij mee bezig zijn.

Wat is jullie visie?

Groet,

Dag heren,

Volgens mij hebben wij de meest gevoelige passages uit het voorstel van de provincie geschrapt. We hebben de bal in onze reactie nadrukkelijk bij EZ gelegd. Ik vermoed dat Thijsen het op prijs zal stellen als jullie bestuurders hem desgevraagd hierin niet helemaal alleen laten staan.

Maar goed, als iedere gemeente nu ineens zijn eigen plan trekt is dat niet anders. Komt echter niet overeen met het beeld van samen optrekken en een eenheid vormen, zoals die eerder ook wel vanuit Assen en Aa & Hunze werd gedeeld. Dat Noordenveld een eigen agenda heeft t.a.v. gasopslag Norg was al langer duidelijk. Ik denk dat wij als Tynaarlo wel namens de gemeenten als woordvoerende partij willen optreden, het betreft in de eerste en grootste deel ook onze gemeente. Echter is het volgens ons wel erg belangrijk om ook nu eenheid uit te stralen naar buiten toe, waaronder ook het rijk en NAM.

Met vriendelijke groet,

Beleidsadviseur Wonen en Ruimte

Gemeente Tynaarlo
Postbus 5, 9480 AA Vries | Bzk: Kornoeljeplein 1 Vries
T (0592) [redacted] F 010 8080 102
[redacted]@tynaarlo.nl | www.tynaarlo.nl @ [kornoeljeplein1](https://www.facebook.com/kornoeljeplein1)
FB [Gemeente Tynaarlo](https://www.facebook.com/GemeenteTynaarlo)

 Tynaarlo gaat voor groen! Denk na voordat u print...

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

Hoi [REDACTED]

Ik ben het met je eens dat het goed is dat we zoveel mogelijk samen optrekken.

Ik ben het met [REDACTED] eens dat we niet overhaast met een statement moeten komen, danwel daar in aangeven dat we bestuurlijke afstemming zoeken.

Het concrete dossier en evt. pilot ligt bij Tynaarlo en klein deel bij ons.

Provincie (bestuurlijk betrokken) en Assen zijn relevant ivm afspraak 11 mei '17 inzet 'denkkracht' Provincie en Assen' toekomstige schadeafhandeling.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Goedemiddag,

Ik heb net overleg gehad met burgemeester Marco Out. Hij ziet graag eerst een ambtelijk gesprek gevolgd door een bestuurlijk gesprek over deze aangelegenheid. In dat gesprek kunnen de bestuurders het over de casus hebben, maar vooral ook over het eindbeeld en hoe deze casus daar in past. Marco Out geeft aan dat een eventuele reactie op de voornemens van de NAM ook later kan.

Dit betekent dat het persbericht niet namens Assen kan worden verzonden.

Mocht er bij bestuurders nog behoefte bestaan om met Marco Out te bellen, dan is hij alleen rond etenstijd bereikbaar. Vanavond is er begrotingsraad.

Plant de provincie de overleggen in?

Groet,

[REDACTED]

Date : 30-1-2018 14:07:37

16.1189

To : "Marco Out" [REDACTED]@assen.nl

Cc : [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl

Subject : stukken WOB verzoek rond schadeafhandeling

Attachment : Document3.docx;

Beste Marco,

De provincie Drenthe en de gemeente Tynaarlo hebben een WOB verzoek gekregen van RTV Drenthe over de schadeafhandeling in Zuidlaren. Dit verzoek wordt ingewilligd. In de stukken die provincie en Tynaarlo willen versturen, zitten ook ambtelijke mails van de gemeente Assen (ik heb geen mails van jou erbij gezien). Onze juristen zien geen gronden om de mails niet openbaar te maken.

Bijgevoegd is de mailwisseling. Onze mails zijn geel gemarkeerd. Er zit van onze kant niets inconsequents in. De mails bij elkaar geven echter geen beeld van grote eenheid onder de Noord Drentse gemeenten en provincie.

Tegen de tijd dat de stukken naar het RTV Drenthe gaan, komen we nog wel bij je langs om je voor te bereiden op vragen die je ongetwijfeld van de pers gaat krijgen.

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Hoi [REDACTED],

Vanmorgen CO Lambert bijgepraat ivm het bezoek van NAM a.s. woensdag 8 nov..

Ik begrijp dat Marcel Thijssen al contact heeft gehad met burgemeester Piet van Dijk.

Co is positief vwb pilot afhandeling schades Zuidlaren zonder NAM (of op afstand).
Hij ziet op voorhand geen rol voor de gemeente. Onze suggestie: Pilot onder regie van EZ!

Ik ga zo naar Vries ivm VDG-bijeenkomsten (o.a. omgevingsvisie provincie).

Groeten,

[REDACTED]
Team beleid afdeling ruimte
Toestel: [REDACTED]

Van: [REDACTED]@tynaarlo.nl]
Verzonden: woensdag 8 november 2017 14:37
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl [REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl); [REDACTED]
Onderwerp: Re: concept

Hallo [REDACTED],

Zoals het concept er nu ligt hebben wij hier nog wel enkele opmerkingen [REDACTED]

Begin vindt ik prima, tweede helft ik persoonlijk wat minder. Vindt dat we wel wat meer de kans dat de schade (mede) wordt veroorzaakt door de beving mogen benadrukken. Ook mis ik de rol van EZ. Waarvan ook in bestuurlijk overleg is gezegd dat die hierbij betrokken dient te worden.

Morgenochtend overleg ik met mijn collega van communicatie hierover. Daarna komen we met een reactie.

Groet, [REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 8 nov. 2017 om 14:06 heeft [REDACTED]@drenthe.nl> het volgende geschreven:

Hallo [REDACTED] en anderen,

Vorige week vond er bestuurlijk overleg plaats over de afhandeling van de schademeldingen in Zuidlaren.

Toen is afgesproken als overheden een gezamenlijke reactie te geven, waarvan ik een concept heb bijgevoegd.

Naar verwachting wordt morgen naar buiten getreden door de NAM en is dus dan ook onze reactie gewenst.

In verband met vakantie was ik niet bij het overleg maar ik neem aan dat we als Noord-Drenthe samen optrekken.

Ik ben daarom maar zo vrij dit tegelijkertijd aan Assen, Noordenveld en Aa en Hunze te zenden.
Vragen:

- a. Kunnen jullie instemmen met de inhoud of heb je verbetervoorstellen?
- b. Wordt het een reactie van gemeenten Noord-Drenthe en provincie?

Jullie antwoord ontvang ik graag vandaag of morgenochtend.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsmedewerker

██████████
Team Milieu, Bodem en Energie
██████████@drenthe.nl

<image001.jpg>
Provincie Drenthe
Westerbrink 1
Postbus 122
9400 AC Assen
T (0592) 36 55 55

Op 8 nov. 2017 om 15:35 heeft ██████████@aaenhunze.nl> het volgende geschreven:

Hallo ██████████

Ik kom zojuist uit het bestuurlijk overleg B.Piet van Dijk en Co Lambert met NAM over dit onderwerp
Ik ben het met ██████ eens over jouw notitie/persbericht? (begin prima tweede deel minder) .

Onze bestuurders reageerden uiterst terughoudend waar het gaat om de invulling van een commissie

Wij zien eerder dat EZ de regie neemt voor deze pilot.

Daarbij verwijs ik ook graag naar onze gezamenlijke gemeentelijke advies en zienswijze op het winningsplan Westerveld

- advies 10.2 pagina 20)
- zienswijze 9.2 pagina 22/23

Wij vinden dat u:

- 1. Als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.**
- 2. Uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**
- 3. Zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.**
- 4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).**

Tot slot: NAM / W+B (■■■■■■■■■■) heeft morgenavond een mediamoment, voor zoals bekend op 10 nov. de betrokkenen worden ingelicht door W+B

NAM heeft desgevraagd wel toegezegd dat ze ons niet kwalijk zullen nemen als wij geen rol nemen in de uitwerking van de "pilot"

Met vriendelijke groet,

■■■■■■■■■■

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■

Van: ■■■■■■■■■■@drenthe.nl]

Verzonden: woensdag 8 november 2017 16:10

Aan: ■■■■■■■■■■@aaenhunze.nl>

CC: ■■■■■■■■■■@tynaarlo.nl>; ■■■■■■■■■■@drenthe.nl ■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■@gemeentenoordenveld.nl) <■■■■■■■■■■@gemeentenoordenveld.nl ■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■@assen.nl>; ■■■■■■■■■■@assen.nl>; ■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■@drenthe.nl>; ■■■■■■■■■■@aaenhunze.nl>

Onderwerp: Re: concept

Beste mensen,

Alvast dank voor jullie reacties. Ik zal morgenochtend alles verzamelen en een nieuw voorstel doen. Het blijft inderdaad een verantwoordelijkheid van EZ. Ik benoem onze rol ook bewust en nadrukkelijk als adviseur.

Bestuurlijk is de vraag of hoe afzijdig we ons willen houden hiervan of dat we juist de beweging van de NAM gaan aangrijpen om te laten zien dat ze eindelijk onze inwoners eens een beetje tegemoet willen komen en serieus gaan nemen. Tot nu toe staan ze nog steeds met lege handen. Het kan voor onze bestuurders wel een moment zijn om te laten zien dat hun inspanningen en gesprekken eindelijk eens iets gaan opleveren wat misschien bruikbaar kan zijn voor de toekomst, zonder verantwoordelijkheid te nemen of toestemming te geven voor deze nieuwe wijze van schadeafhandeling.

Met vriendelijke groet,

■■■■■■■■■■

Heren ter info ons advies aan Marco.

Met vriendelijke groet,

■■■■■■■■■■

Beleidspecialist gemeente Assen

Website: www@assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 8 november 2017 16:55

Aan: [REDACTED]@assen.nl>; Marco Out <[REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]

[REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: FW: concept

Dag Marco, [REDACTED]

De provincie vraagt onze medewerking aan een gezamenlijke reactie op het initiatief van de NAM voor een onafhankelijk commissie voor de beoordeling van de schade van de beving van dec 2016 in Zuidlaren.

De NAM gaat de informatie over de schadeafhandeling en de bevindingen van Witteveen en Bos morgenavond in een persmoment naar voren brengen.

W+B komt tot de conclusie dat slechts 1/3 van de gemelde schades te relateren zijn aan de beving. De onafhankelijke commissie krijgt de taak te bepalen welk deel van die schade vergoed gaat worden. Voor alle duidelijkheid; mensen krijgen niet alles vergoed maar alleen dat deel dat toe te rekenen is aan de beving.

Dat lijkt behoorlijk af van het concept protocol van Groningen waar schades veel ruimhartiger wordt vergoed. In de concept tekst van de provincie krijgen we bovendien een rol toebedeeld bij de samenstelling van deze commissie. Het afbreukrisico is dus groot!!

In onze eerdere adviezen en zienswijze hebben we juist gepleit voor een onafhankelijke commissie ingesteld door EZ.

Aa en Hunze wil om die reden niet meedoen in een reactie. Van Tynaarlo weten we het standpunt nog niet. Tynaarlo lijkt wel mee te willen doen, zij hebben de meeste schadegevallen in de gemeente van de beving Zuidlaren.

De NAM heeft Aa en Hunze aangegeven het ze niet aan te rekenen als ze niet meedoen in de pilot Zuidlaren.

Ons advies is om mee te doen en de tekst dan positief in te steken en waardering aan de NAM uit te spreken maar geen rol te pakken in de vorming van de commissie.

Misschien goed dat gemeentebestuurders elkaar hierover nog bellen wat te doen.

Hoi [REDACTED]

Ik had gisteren nog even gebeld met [REDACTED] en hij neemt vandaag het initiatief voor tekstaanpassingen.

Immers het gaat om de beving in Zuidlaren waar ook veruit de meeste schades zijn gemeld.

Nu jullie al in het concept van [REDACTED] hebben gesleuteld zijn gegaan en dat al hebben voorgelegd aan Marco Out, moet ik toch ook een paar correcties aanbrengen.

Het lijkt me overigens prima dat de bestuurders even rechtstreeks contact hebben.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Beste [REDACTED]

Ik heb even kort contact gehad met Marco Out en [REDACTED]. Wij nemen even de tijd om te reageren.

Met het huidige voorstel kan Marco Out in ieder geval niet instemmen.

Groet,

[REDACTED]

Goedemorgen beste mensen,

Heb overlegd met burgemeester Smid en deze heeft nog telefonisch contact gehad met gedeputeerde Stelpstra.

Noordenveld neemt geen deel in een gezamenlijke reactie.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
projectleider

Gemeente Noordenveld
Strategie en Ontwikkeling

Postbus 109
9300 AC RODEN

tel. 14 050

[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl www.gemeentenoordenveld.nl

Van: [REDACTED]@assen.nl]

Verzonden: donderdag 9 november 2017 13:13

Aan: [REDACTED]@aaenhunze.nl [REDACTED]@aaenhunze.nl); [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Persbericht
Urgentie: Hoog

Heren,

en ik heb nog wat nagedacht en ook de tekst van de zienswijze herlezen. Wij gaan Marco Out adviseren om nu niet mee te doen. In onze beleving moet er eerst een bestuurlijk overleg komen waarin wordt besproken wat we gaan doen. Dus nu niet hals over kop persberichten maken. Een gedeeld en breed gedragen beeld, is belangrijker dan snelheid. Het gesloten houden van de gelederen is nog belangrijker. In het bestuurlijk overleg kan Noordenveld dan gelijk toelichting geven over waar zij mee bezig zijn.

Wat is jullie visie?

Groet,

Dag heren,

Volgens mij hebben wij de meest gevoelige passages uit het voorstel van de provincie geschrapt. We hebben de bal in onze reactie nadrukkelijk bij EZ gelegd. Ik vermoed dat Thijsen het op prijs zal stellen als jullie bestuurders hem desgevraagd hierin niet helemaal alleen laten staan.

Maar goed, als iedere gemeente nu ineens zijn eigen plan trekt is dat niet anders. Komt echter niet overeen met het beeld van samen optrekken en een eenheid vormen, zoals die eerder ook wel vanuit Assen en Aa & Hunze werd gedeeld. Dat Noordenveld een eigen agenda heeft t.a.v. gasopslag Norg was al langer duidelijk. Ik denk dat wij als Tynaarlo wel namens de gemeenten als woordvoerende partij willen optreden, het betreft in de eerste en grootste deel ook onze gemeente. Echter is het volgens ons wel erg belangrijk om ook nu eenheid uit te stralen naar buiten toe, waaronder ook het rijk en NAM.

Met vriendelijke groet,

Beleidsadviseur Wonen en Ruimte

Gemeente Tynaarlo
Postbus 5, 9480 AA Vries | Bzk: Korneljeplein 1 Vries
T (0592) 010 8080 F 010 8080 102
E 0108080@tynaarlo.nl | www.tynaarlo.nl @ [korneljeplein1](https://www.facebook.com/korneljeplein1)
FB [Gemeente Tynaarlo](https://www.facebook.com/GemeenteTynaarlo)

 Tynaarlo gaat voor groen! Denk na voordat u print...

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

Hoi [REDACTED]

Ik ben het met je eens dat het goed is dat we zoveel mogelijk samen optrekken.

Ik ben het met [REDACTED] eens dat we niet overhaast met een statement moeten komen, danwel daar in aangeven dat we bestuurlijke afstemming zoeken.

Het concrete dossier en evt. pilot ligt bij Tynaarlo en klein deel bij ons.

Provincie (bestuurlijk betrokken) en Assen zijn relevant ivm afspraak 11 mei '17 inzet 'denkkracht' Provincie en Assen' toekomstige schadeafhandeling.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Goedemiddag,

Ik heb net overleg gehad met burgemeester Marco Out. Hij ziet graag eerst een ambtelijk gesprek gevolgd door een bestuurlijk gesprek over deze aangelegenheid. In dat gesprek kunnen de bestuurders het over de casus hebben, maar vooral ook over het eindbeeld en hoe deze casus daar in past. Marco Out geeft aan dat een eventuele reactie op de voornemens van de NAM ook later kan.

Dit betekent dat het persbericht niet namens Assen kan worden verzonden.

Mocht er bij bestuurders nog behoefte bestaan om met Marco Out te bellen, dan is hij alleen rond etenstijd bereikbaar. Vanavond is er begrotingsraad.

Plant de provincie de overleggen in?

Groet,

[REDACTED]

Date : 21-5-2017 10:35:51

F

T

Cc : "██████████@assen.nl, "Ria Lahuis" R.Lahuis ██████████ "Lies de K ██████████ Dijkstra" T.Dijkstra ██████████

Subject : Stukken zienswijze Winningsplan

Attachment : Collegevoorstel zienswijzen def concept.docx;raadsvoorstel zienswijzen def concept.docx;zienswijze winningsplan Westerveld 21 mei.docx;Aanbiedingsbrief EZ zienswijzen 1.0.docx;memo college aanbidding zienswijzen 21 mei.docx;

Heren,

Hier zijn de stukken waarin ook de opmerkingen van ██████████ (██████████) zijn verwerkt.
De advocaat gaat de zienswijze nog lezen. Zijn reactie is er echter niet eerder dan maandagmiddag.

@Marco: Vind je het goed dat ik dit pakket alvast naar het gehele college stuur? Het is nogal wat leeswerk.

Groet,

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Beleid

Datum:
 Eenheidsmanager/ [REDACTED]
 Progr. Manager:
 Opsteller: [REDACTED]
 Telefoon:
 Portef. Houder: Out
 Registr.nr.:

Instemming verkregen en kopie gezonden aan:

Eenheid/ Programma/ Naam	Datum

Paraaf [REDACTED]:

Openbare besluitenlijst: Ja Nee
 Bekendmakingplicht: Ja Nee
 O.R.: Ja Nee

Bij besluit in mandaat:
 Mandaatnummer:

Informeren van de raad:

- Alleen via openbare besluitenlijst
- Via lijst ter inzage liggende stukken
- Via brief en stuk(ken) ter inzage
- Via versturen informatie met aanbiedingsbrief
- Via brief

Vervolprocedure:

Behandeling in de raad:

- Informatief
- Opiniërend
- Besluitvormend

Afhandelen door :

Kopie besluit :

Deponeren Paraaf :

Voorstel aan B&W

Onderwerp:
 Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit
 Winningsplan Westerveld

Voorstel:
 Bijgevoegde zienswijzen en aanbiedingsbrief
 vaststellen

Achtergrond:

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinnings in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft echter aanleiding om zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen is nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en is gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen behoefte te hebben aan een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeente- en waterschapsbesturen en worden vastgesteld.

	Akkoord	Bespreken	Signaal
B			
WS			
WH			
WV			
WW			
S			

Besluit B&W

Datum:

Beleid

> Toelichting voorstel aan B&W

Onderwerp:

Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

---

Voorstel:

Instemmen met bijgevoegde zienswijzen en aanbiedingsbrief

Achtergrond:

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinnings in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft echter aanleiding om zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen is nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en is gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen behoefte te hebben aan een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeente- en waterschapsbesturen en worden vastgesteld.

Argumenten:

In het belang van inwoners en bedrijven in Assen is het nodig om zienswijzen in te dienen.

Kanttekeningen / risico's:

n.v.t.

Financiële toelichting:

n.v.t.

Communicatie:

Na behandeling in de gemeenteraad worden de zienswijzen 'downloadbaar' op www.assen.nl gezet zodat inwoners deze kunnen gebruiken om eigen zienswijzen in te dienen. Het gaat hierbij om een zienswijze die geschikt is gemaakt voor gebruik door inwoners.

Personeel en Organisatie:

n.v.t.

Uitvoering en planning:

n.v.t.

Evaluatie:

n.v.t.

> Raadsvoorstel

Opiniërende bespreking: 1 juni 2017
Besluitvormende raad: 1 juni 2017
Datum verzending: 17 mei 2017

Onderwerp:

Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Voorstel:

Kennisnemen van de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld en de aanbiedingsbrief aan de minister van Economische Zaken

Achtergrond

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht. Dit advies is besproken in uw vergadering van 12 januari jl.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinningen in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft ons echter aanleiding om zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen hebben wij nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en hebben wij gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen behoefte te hebben aan een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeentebesturen worden vastgesteld.

Na uw vergadering zullen wij de zienswijzen 'downloadbaar' op www.assen.nl zetten zodat inwoners deze kunnen gebruiken om eigen zienswijzen in te dienen. Het gaat hierbij om een zienswijze die geschikt is gemaakt voor gebruik door inwoners.

Het college van burgemeester en wethouders van Assen,

de burgemeester,
dhr. M.L.J. Out

de secretaris,
dhr. T. Dijkstra

Besluitvorming raad:

De raad van de gemeente Assen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van mei 2017;

b e s l u i t :

Kennisnemen van de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld en de aanbiedingsbrief aan de minister van Economische Zaken

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 1 juni 2017

> Raadsvoorstel

De raad voornoemd,

, voorzitter

, griffier

21 Mei 2017

eindconcept

Zienswijze Winningsplan Westerveld

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE	4
2.1 Samenvatting	4
2.2 Conclusie	5
3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	7
4 COMMUNICATIE	9
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
5.1 Doelmatigheid	11
5.2 Kadern schade	11
5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa	11
5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
6 PRODUCTIE	14
6.1 Productie put Vries-10	14
6.2 Productiesnelheid	15
6.3 Totale productie en fluctuaties	15
7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
7.1 Onzekerheden	16
7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	17
8 BODEM BEWEGING	19
8.1 Bodemdaling	19
8.2 Bodemtrilling	19
8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
9 SCHADE	20
9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
9.2 Afhandeling van schade	21
9.3 Lusten en lasten	22
10 RISICOBEHEERSYSTEEM	23
11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT	25

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat wij in januari 2017 op het winningsplan hebben uitgebracht.

Wij hebben u geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan. Subsidiair hebben we onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd.

We zien dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit op een aantal punten tegemoet komt aan ons advies. In ons advies hebben we niet alleen naar de technisch juridische aspecten gekeken, maar het winningsplan ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet (Mbw) was immers vooral bedoeld om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners op en nabij gasvelden. Onder andere vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de decentrale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als in het advies dat wij in januari aan de minister hebben geleverd. Dit advies is als bijlage bij deze zienswijze opgenomen en onderdeel uit maakt van de zienswijze.

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid, zorg en oprechte belangstelling hebben wij het winningsplan en uw concept instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied en de invloed op natuur en milieu, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij hebben u eerder geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan Westerveld. Subsidiar hebben wij onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd. Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit komen we tot de volgende opmerkingen.

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en haar inwoners. In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Wij zijn tevreden dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

In hoofdstuk 7 zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. Tevens vinden wij dat het risicobeheersysteem voor alle velden moet worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu niet van toepassing is verklaard. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door de NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking laten treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

Wij vinden dat in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt, u deels tegemoet aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OVV). Dat geeft aan dat het

burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals schade, natuur en milieu, onveiligheidsgevoel, leefbaarheid en economie.

Uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van SodM omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de Seismische Risico Analyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentse Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Tenslotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken en die niet reparabel zijn in de lopende procedure. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt wordt de rechtszekerheid van onze inwoners naar onze mening ernstig geschaad.

Dit alles overziend, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid. Wij willen niet in een situatie belanden waar zich dit voordoet.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevoerd in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dat dit vertrouwen weer wordt hersteld. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit heeft u naar onze mening onvoldoende aandacht voor de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te betrekken in uw afweging.

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is onder andere een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven

door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Voorts kunnen wij nergens in de tekst uw motivatie lezen over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld onder andere op plekken zonder stedelijke bebouwing c.q. bebouwingsconcentraties?

Wij vinden dat u:

2 .Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.

3. Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk zijn tegen gaswinning en hebben daarom meer dan 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in Drenthe, zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de Onderzoeksraad voor de veiligheid een 5-tal aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De raad wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming en er door NAM en EZ meer gecommuniceerd wordt over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil aan. Dit heeft geresulteerd in vijf aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft u gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerp instemmingsbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze vooralsnog niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Daarmee komen we tot de conclusie dat uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie nog onvoldoende tot zijn recht komt in dit ontwerp instemmingsbesluit. Omdat wij als lokale overheden de belangen dienen van onze inwoners, moeten wij u er alsnog op wijzen dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker moeten communiceren met de burgers dan tot nu toe gebeurt. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven, is wat vooralsnog ontbreekt.

Wij stellen vast dat u met ons constateert dat het winningsplan lastig is te lezen voor niet-ingewijden. De door u voorgestelde reparatie door tijdens de inloopavonden het winningsplan nader toe te lichten is naar onze mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief en is het hierdoor voor de inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Wij vinden dat:

[Redacted text block]

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

U geeft een reactie op onze vraag om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid van de gaswinning. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en daarom geen reden ziet het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Wij kunnen uw redenering hierin volgen. Wel zijn wij van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Voorts zijn wij van mening dat als doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit behoort te leiden. Wij zullen dit standpunt in de paragrafen 5.3 (Natuur en milieu) en 9.1 (Voorkomen van schade) nader toelichten.

5.2 Kadere schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zo spoedig mogelijk een kader te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder schade wordt verstaan.

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook recente rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn.

Wij begrijpen uw motivatie en kunnen hiermee instemmen.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

Wij hebben u in ons advies gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied. Ook hebben we voor het Drentsche Aa-gebied u in algemene zin reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. U geeft in uw ontwerp besluit aan de NAM te zullen vragen om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden. Wij

stellen daarmee vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentsche Aa nog niet zijn onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied zijn derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentse Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Het Drentsche Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentsche Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincie Groningen en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets zoals bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentsche Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitend moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts menen wij dat voor dit Winningsplan een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk aanmerkelijke negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentsche Aa.

Wij vinden dat:

- 1. Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw ontwerpbesluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Wij zijn van mening dat dit gebrek feitelijk zou moeten leiden tot niet-ontvankelijk verklaring van de aanvraag zijnde het winningsplan Westerveld.**
- 2. Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.**
- 3. Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming**

5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen.

Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Wij vinden dat u:

Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries-10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten. Het is naar de inwoners toe vanuit het gewenste burgerperspectief niet juist om tijdens een vergunningprocedure voor een nieuw winningsplan uit een nieuw geboorde put in het veld Vries Zuid gas te gaan winnen.

In uw antwoord schrijft u “zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, is er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig”.

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaalt dat een winningsplan onder meer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten. Voor zover wij hebben kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Wij zijn daarom van mening dat uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij concluderen op grond van bovenstaande dus dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe gewenst om de NAM toe te staan op basis van een bestaande vergunning voor het gasveld Vries gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens willen wij erop wijzen dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb).

Wij vinden dat:

1. Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.
2. Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak uiterst onzorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.
3. Vanuit het oogpunt van burgerperspectief het onbegrijpelijk is, dat na ruim 20 jaar geen gas te hebben gewonnen uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd. [REDACTED]

- 4. de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb**

6.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het SodM om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijk ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: "Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveld systeem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid." Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

- 1. Wél aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en Sodm en NAM op te dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.**

6.3 Totale productie en fluctuaties

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Waarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Wij constateren dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet wordt onderbouwd. Tevens geeft u in uw besluit niet aan in welk tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveau's vermeden moeten worden. Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is naar onze mening onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Wij vinden dat u:

- 1. De noodzaak van de gaswinnings uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en tevens aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.**

6.4 Productieniveau high case

Wij hebben in ons advies gevraagd in uw besluit op te nemen dat als de NAM het high case scenario overschrijdt de NAM een nieuw winningsplan in procedure moet brengen. Wij constateren dat u ons advies op dit punt heeft overgenomen.

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De Onderzoeksraad adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen welke plaats deze onzekerheid krijgt in de besluitvorming.

In ons advies hebben we ook aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Ook heeft de Onderzoeksraad in 2015 aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april jl.) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is die de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en 4 jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Wij vinden dat u:

- 1. In de besluitvorming niet transparant bent hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen in de besluitvorming.**
- 2. Gelet op de onzekerheden nu niet tot een afgewogen besluit kunt komen.**

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Wij wijzen u op ons advies om een nieuwe Seismische Risico Analyse (SRA) uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijzen wij u op de aard en omvang van de bebouwing. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld op 27-10-2011 en gedeeltelijk voor wat betreft infrastructuur ook is gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, moeten nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen in uw afweging.

Wij kunnen niet beoordelen of in de SRA rekening wel is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd. Ook de gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Wij vinden dat u:

Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.

In het algemeen vinden wij het winningsplan multi-interpretabel. In het winningsplan en het ontwerpbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put. Wij wijzen u hierbij op hetgeen er onder 6.1 staat over de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.

Niet kunt instemmen met een winningsplan waarin niet nauwkeurig is omschreven waarvoor instemming wordt gevraagd en dat niet voldoet aan de bepalingen uit de Mijnbouwwet.

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Wij vinden dat u:

Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.

8.2 Bodemtrilling

In ons advies hebben we gevraagd in verband met de kans op een door een beving geïnduceerde schade gehoor te geven aan het plaatsen van seismische meetapparatuur en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Wij vinden dat uitwerking ervan onvoldoende en volgorde niet correct. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. In hoofdstuk 10 komen we hierop terug.

Ten aanzien van vallende objecten vinden we het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat u:

alsnog inzicht moet geven op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

Wij vinden dat u:

De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.

Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.

9 SCHADE

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

In ons advies hebben we u geadviseerd om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan de NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving moet er als nog komen en worden gezien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan. Deze dient om advies voorgelegd te worden aan Sodm, Tcbb, decentrale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat onze conclusie onjuist is en dat u van mening bent dat de op grond van de Mijnbouwwet vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uit geproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Tenslotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen uit het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. De NAM geeft voorts aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mijnbouwwet minder van belang zijn. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mijnbouwwet maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet verlenen van een winningsvergunning geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie cq. grootte van de gasvelden. De Mijnbouwwet stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Wij vinden dat:

1. Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mijnbouwwet onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door gaswinning. [REDACTED]

2. **De toezegging van de NAM uit het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U stelt dan ook ten onrechte dat door de NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.**

9.2 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd evenals in het aardbevingsgebied Groningen een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. De NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.

Wij vinden dat u:

1. **als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.**
2. **uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**

3. zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.
4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).

9.3 Lusten en lasten

U geeft aan dat de minister toezeggingen heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPa aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met “verkenningen” en “werken aan” met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.

10 RISICOBEBEERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 (Onzekerheden/ Ontbrekende zaken) zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het SodM. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Een risicobeheersysteem moet ingezet worden voor:

- Bijsturen winning in geval van bevingen;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Wij zien in het ontwerpbesluit dat u onze advies heeft overgenomen en de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Wij constateren dat u ons advies om de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad over te nemen heeft ingewilligd en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en gebouwschade.

Wij vinden het bijplaatsen van enkele meters echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dat in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) vergelijkbaar met die worden toegepast in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidig aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld aangezien bevingen zich over grote afstanden kunnen verplaatsen. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheert door een onafhankelijke organisatie op kosten van de NAM.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven

aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Wij vinden dat:

- 1. vanwege het ontbreken van een goed inzicht in de relatie tussen gaswinning en de kans op bevingen het dan ook gerechtvaardigd dat van elk gebouw in en rond een gasveld een opname gemaakt wordt. Wij vinden dat dit in de voorschriften van de vergunning expliciet moet worden opgenomen.**
- 1. vanwege de risico categorie van de velden Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen. Het huidig aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een causaal verband te kunnen leggen tussen beving en schade.**
- 2. in de vergunning een door SodM goedgekeurd risicobeheersysteem inclusief een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners en andere belanghebbenden inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.**
- 3. Uw instemmingsbesluit pas van kracht te laten worden, nadat het meetsysteem operationeel is en de nulmetingen zijn uitgevoerd.**

11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de naar onze mening onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-besluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht zijn wij van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld.

Artikel 2:

Wij kunnen instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

Wij zijn van mening dat in dit ontwerpbesluit de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende is gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor de gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Wij zijn van mening dat een risicobeheersysteem onderdeel moet zijn van de besluitvormingsfase van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners.

Artikel 5:

Wij constateren dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. Wij zijn van mening dat u ervoor moet zorgen dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners.

Artikel 7:

Wij kunnen met inachtneming van de inhoud van onze zienswijze instemmen met dit artikel.

Ministerie van Economische Zaken
De heer H. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Contactpersoon [REDACTED]
Telefoon 14 0592
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Bijlagen 1
Datum 17 januari 2017
Verzenddatum

Onderwerp Zienswijzen Ontwerp-instemmingsbesluit
Winningsplan Westerveld

Geachte heer Kamp,

Hierbij ontvangt u onze zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld. Deze zienswijzen liggen in de lijn met het eerder door ons ingediende advies. Bij het opstellen van de zienswijzen hebben wij, net als bij het maken van het advies, intensief samengewerkt met de andere decentrale overheden in het gebied.

Wij lezen in uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u een aantal van onze adviezen (deels) heeft overgenomen. Tegelijkertijd lezen wij dat u voornemens bent om in te stemmen met het winningsplan.

Wanneer u daadwerkelijk besluit om in te stemmen betekent dit, dat u accepteert dat er een kans bestaat op bevingen in intensief bebouwd stedelijk gebied en dorpskernen. Bevingen die kunnen leiden tot schade. De Tcbb geeft zelfs aan dat mogelijk voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter wordt overschreden.

U heeft gehoord dat er bij onze inwoners, eigenaren van gebouwen en bij de gemeenteraad serieuze onrust bestaat. U heeft een groot aantal handtekeningen ontvangen en de gemeenteraad heeft besloten om een motie van afkeuring vast te stellen rond de winning uit put Vries-10.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de Sodm over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in onze gemeente hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen onder het stedelijk gebied en de kernen van Assen. Gelet hierop en de onrust, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het winningsplan. Hier geldt het principe: *Better safe, than sorry.*

Indien u na een belangenafweging instemt met het winningsplan, kiest u bewust voor risico's en schade voor onze inwoners en een aantasting van hun recht op een ongestoord woongenot.

Overigens zien wij dusdanige onvolkomenheden en onzekerheden in het winningsplan en uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u nu geen goede belangenafweging kunt maken die voldoet aan de wettelijke vereisten.

Uitzonderlijk belangrijk is een goede onafhankelijke schade afhandeling. Als gemeente vinden wij dat de omgekeerde bewijslast zoals die van toepassing is voor het Groninger Veld (Wet

bewijsvermoeden gaswinning Groningen) ook voor het gebied Westerveld moet gelden. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u aan dat u het principe niet wilt toepassen in het gebied Westerveld, omdat het alleen in Groningen gaat om grote aantallen schadegevallen. Wij kunnen deze conclusie niet rijmen met het door de Tcbb benoemde mogelijkheid dat zich bevingen kunnen voordoen die de grens van een magnitude 3,9 op de schaal van Richter overschrijden. Doet zich een dergelijke beving voor onder Assen, dan zal er sprake zijn van een groot aantal schadegevallen. Wij verzoeken u dan ook om de omgekeerde bewijslast wel toe te passen zodat er geen rechtsongelijkheid is.

Alles overziend zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

gemeentesecretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: Advies Winningsplan Westeveld

Concept via : XXXXXXXXXX

Paraaf voor gezien :
Briefpapier :

Concept d.d. : 16 januari 2017
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : [REDACTED]
Toestel : [REDACTED]
**Paraaf eenheids-
/programmamanager :**

Origineel : 1
Archiefexemplaren : 1
Afschriften : 3

Brief nr.(docbase) :
Procesnummer :
(Docbase)
Zaaknummer :
(Docbase)

Totaal :

5

Afschriften:

1. [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Meezenden:

Advies Winningsplan Westerveld

Opmerkingen:

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

M e m o

Van : [REDACTED]
Aan : B&W
Datum : Zondag 21 mei 2017
Onderwerp : Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Hierbij ontvangt u de volgende stukken:

- Een concept zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld.
- Een raadsvoorstel.
- Een collegevoorstel
- Een aanbiedingsbrief aan de minister van EZ

Aangezien er nog dit weekend aan gewerkt moest worden, ontvangt u de stukken nu pas.

De zienswijzen zijn tot stand gekomen met bijdragen van de gemeenten Assen, Aa en Hunze, Tynaarlo en het waterschap Noorderzijlvest. Ook de provincie heeft input gegeven. De eindredactie (en het leeuwendeel van het schrijfwerk) berustte bij ons. Over de zienswijzen is in een eerdere conceptfase overleg geweest met de advocaat van Plas Bossinade die ook de decentrale overheden in Groningen vertegenwoordigt.

[REDACTED]

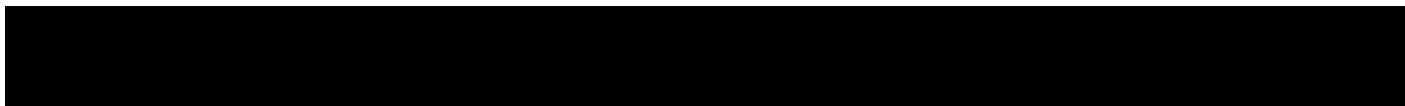
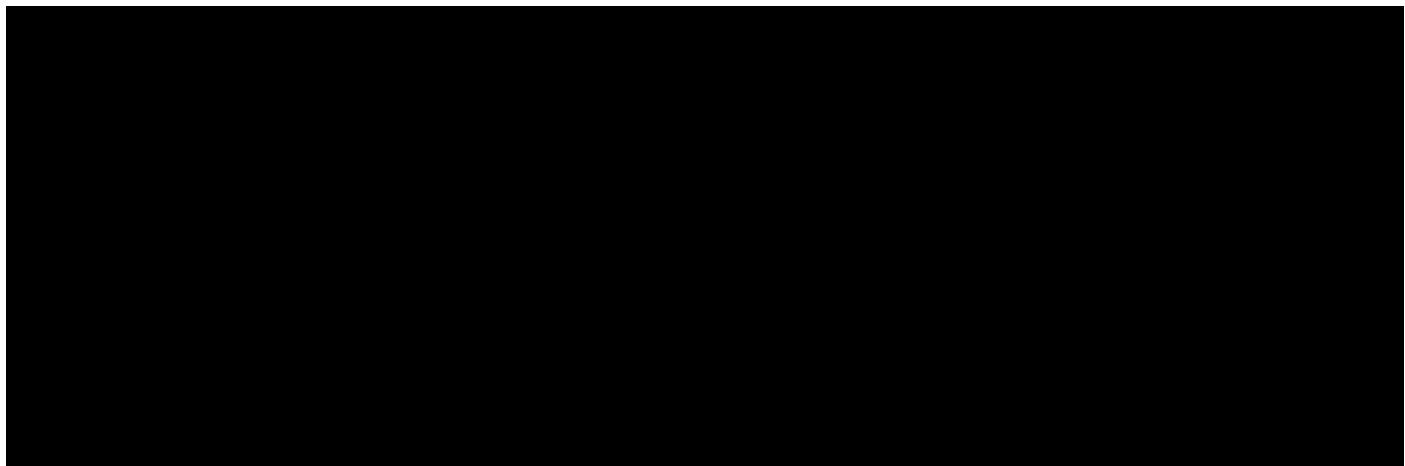
[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Date : 14-12-2016 11:20:35
From : "Marco Out" M.Out@assen.nl

16.1191

[REDACTED]
[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
Subject : svp verzendklaar maken
Attachment : brief aan de NAM winning put Vries-10 def concept.docx;

Vriendelijke groet,

Marco L.J. Out
Burgemeester van Assen

Postbus 30018
9400 RA Assen
telefoon: 14 0592
bestuurssecretariaat: 0592 366572

Bezoekadres:
Noordersingel 33
9401 JW Assen

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Nederlandse Aardolie Maatschappij
t.a.v. [REDACTED]
Postbus 28000
9400 HH ASSEN

Contactpersoon [REDACTED]
Telefoon 14 0592
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Datum [14 december 2016](#)
~~december 2016~~
Verzenddatum

Onderwerp Stoppen opstarten gaswinning put Vries-10

Geachte mevrouw [REDACTED]

Op vrijdag 2 december jl. hebben wij van u twee mails ontvangen over de winning van aardgas uit de put Vries-10. Uw mails zijn een reactie op het bestuurlijk overleg van 30 november.

Wij stellen het zeer op prijs dat u terugkomt op uw eerdere besluit om op dit moment de productie te starten uit put Vries-10. Uw besluit doet recht aan door u gedane toezeggingen over het niet produceren uit de put Vries-10 richting onze inwoners en ons. (De betreffende stukken hebben wij u eerder gemaïld). Wij gaan er vanuit dat conform de wens van de 2e Kamer eerst het proces van advies, zienswijze en eventueel beroep wordt doorlopen.

Met betrekking tot de gedachtenlijn in uw mails berichten wij u het volgende.

In de brief van minister Kamp aan de 2^e Kamer lezen wij het volgende:

“Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (CU), waarin is aangegeven dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanhangsel van de Handelingen, 57).”

In het geval van Vries-10 is er een nieuwe boring geweest op basis waarvan door u besloten is om gas te gaan winnen. U heeft hiervoor een winningsplan ingediend. In dit Winningsplan Westerveld is voor Vries-10 sprake van een te winnen hoeveelheid van 0,6 Miljard M3 (high case). Hiermee onderkent u dat er geen bestaande vergunning is en dat een nieuw winningsplan nodig is. Het Sodem heeft in haar advies op het winningsplan niet aangegeven dat de aangevraagde hoeveelheid deels al vergund is en onderkent hiermee dat een nieuw winningsplan nodig is.

Los van de vraag of er wel of geen vigerend Winningsplan is, moeten wij constateren dat het oude Winningsplan niet voldoet aan de zaken die door de Onderzoeksraad voor de veiligheid zijn geconstateerd. Zo is het oude winningsplan niet getoetst op de veiligheid van burgers en infrastructuur (seismische risico analyse). Wij zijn dan ook van mening dat er niet kan worden teruggevallen op een winningsplan waarin geen rekening is gehouden met zo een belangrijk aspect.

In uw mail lezen wij het volgende:

‘De NAM heeft in 2016 een wijziging van het winningsplan ingediend. Bij het indienen van het gewijzigde winningsplan heeft NAM op verzoek van de Minister rekening gehouden met de lopende

wijziging van de Mijnbouwwet en de daarin opgenomen aangescherpte eisen voor winningsplannen. In dit winningsplan is ook een seismische risicoanalyse opgenomen. Deze seismische risicoanalyse geeft volgens de Minister geen aanleiding om de voorgenomen productie uit Vries-10 niet op te starten.'

Wij kunnen deze gedachtenlijn niet volgen. In het Sodem rapport lezen wij namelijk dat er wel een kans bestaat op bevingen en schades als gevolg van, onder andere, de winning uit put Vries-10. Daarnaast is er juist door de minister aan de Tweede Kamer toegezegd, dat er een adviesrecht wordt toegepast in deze situaties.

Wij vinden nogmaals dat conform de wens van de 2e Kamer eerst het proces van advies, zienswijze en eventueel beroep moet worden doorlopen.

Naar aanleiding van de mails heeft er ook telefonisch contact plaatsgevonden. Hieruit blijkt dat u ondanks toezeggingen en andere genoemde argumenten het genoemde proces niet wilt afwachten. Wij betreuren dit in hoge mate.

Op 21 december staat een bestuurlijk overleg gepland waarin wij dit onderwerp verder met u zullen bespreken.

Mede namens de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo,

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

secretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

---

NAAM VAN HET DOCUMENT: Winning aardgas uit put Vries-10

Concept via : ██████████
Paraaf voor gezien :
Briefpapier :

Concept d.d. : 5 december 2016
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : ██████████
Toestel : ██████
**Paraaf eenheids-
/programmamanager :**

Origineel : 1
Archiefexemplaren : 1

Brief nr.(docbase) :
Procesnummer :
(Docbase)
Zaaknummer :
(Docbase)

Afschriften : 3

Totaal : 5

Afschriften:

1. [REDACTED]
2. [REDACTED]
3. [REDACTED]

Meezenden:

N.V.T.

Opmerkingen:

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

Date : 12-12-2016 11:25:42

From : "[REDACTED]"

To : "secretaris@tcbb.nl" secretaris@tcbb.nl

C [REDACTED]

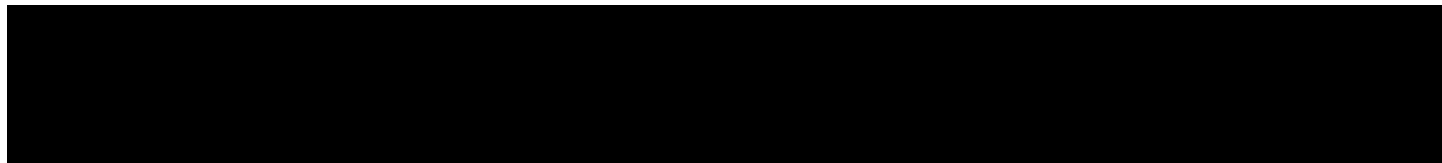
Subject : technische vraag Advies Tcbb Winningsplan Westerveld

Attachment : 161206 advies Tcbb inzake Westerveld (NAM).pdf;

Dag,

De gemeente Assen heeft van de minister van EZ een adviesrol gekregen over het gaswinningsplan Westerveld. De gemeente moet half januari haar advies indienen bij de Minister.

Onlangs heeft u advies uitgebracht over dit winningsplan Westerveld (zie bijlage). Uw advies riep bij ons een aantal vragen op. Wij hebben hierover vorige week contact gehad met dhr [REDACTED]. Een aantal vragen zijn beantwoord; op 1 ervan moest hij het antwoord schuldig blijven. Dhr [REDACTED] vroeg ons deze vraag via de mail te stellen.

Graag ontvangen wij uw reactie voor 16 december zodat wij tijdig ons advies kunnen voorleggen aan het college van 20 december.

M [REDACTED]

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

T [REDACTED]
M [REDACTED]
E [REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Technische commissie bodembeweging

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

**Technische commissie
bodembeweging**

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

T [REDACTED]
www.tcbb.nl
secretaris@tcbb.nl

Ons kenmerk
TCBB / 16189114

Uw kenmerk
161016

Bijlage(n)

06 DEC 2016

Datum
Betreft Tcbb-advies winningsplan Westerveld

Geachte mevrouw [REDACTED]

Op 19 oktober 2016 heeft u het winningsplan Westerveld, d.d. 9 september 2016 van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (hierna NAM) voor advies aan de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) voorgelegd.

Het opgestelde advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) (kenmerk: 16152380, d.d. 13 oktober 2016) heeft u bijgevoegd. Tevens heeft u het advies van TNO-Geologische dienst van Nederland (TNO) (kenmerk: 16-10.083 d.d. 4 oktober 2016) aan Sodm bijgevoegd.

Het gewijzigd winningsplan Westerveld omvat de voorkomens Assen, Assen-Zuid, Een, Eleveld, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witten, Witterdiep, Zevenhuizen en Zevenhuizen-West.

De Tcbb heeft het winningsplan getoetst aan het criterium risico van schade ten gevolg van bodembeweging uit de Mijnbouwwet en het Mijnbouwbesluit. Zij heeft kennis genomen van de adviezen van SodM en TNO.

De Tcbb onderscheidt in haar advies de twee componenten die zich voordoen bij bodembeweging, te weten bodemdaling en bodemtrilling.

De Tcbb merkt op dat deze beide kennisgebieden in ontwikkeling zijn en dat er ontwikkelingen zijn in de acceptatie van bodemdaling en bodemtrilling. De Tcbb heeft ook in dat licht gekeken naar dit onderhavige winningsplan. In een afzonderlijke brief zullen wij u adviseren in de toekomst de adviesaanvragen anders in te richten, waarbij de vraag of een berekend risico acceptabel is expliciet aan de orde komt en de adviezen ook voor technisch niet ingewijden (zoals regionale en lokale overheden) begrijpelijk zijn.

DEC 20 1950

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Bodemdaling

In onderdeel C2, pagina 22 van het winningsplan, geeft de NAM de verwachte bodemdaling, veroorzaakt door de gaswinning (tussen 2016 en 2023) uit de in dit winningsplan beschreven voorkomens. De verwachte bodemdaling voor ieder individueel voorkomen wordt geschat op minder dan 2 cm.

Ook geeft de NAM in het winningsplan een prognose van de totale bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de in het winningsplan genoemde voorkomens en de omliggende voorkomens (waaronder het Groningen veld in het noordoosten) voor 2025. De verwachte totale bodemdaling in 2025 ligt tussen 2 cm (Een) en 10 cm (Vries-Noord).

Daarnaast heeft de NAM in het winningsplan weergegeven de verwachte eindsituatie in 2080 van de totale bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de in het winningsplan genoemde voorkomens en de omliggende voorkomens. De totale bodemdaling in 2080 ligt tussen 2 cm (Een) en 12 cm (Vries-Noord).

Omdat de te verwachten bodemdaling geleidelijk en gelijkmatig optreedt wordt er geen directe schade aan infrastructuur, bebouwing of natuur en milieu verwacht. Er wordt niet uitgesloten dat de bodemdaling gevolgen kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen. De Tcbb acht het van belang dat er overeenstemming komt met het verantwoordelijke waterschap over de te nemen maatregelen. Het winningsplan geeft niet duidelijk aan of deze overeenstemming bestaat.

De Tcbb concludeert dat het aannemelijk is dat de bodemdaling in het diepste punt van de bodemdalingsskom van de voorkomens Assen, Assen-Zuid, Een, Eleveld, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witten, Witterdiep, Zevenhuizen en Zevenhuizen-West in de periode tussen 2016 en 2023 niet meer dan 2-3 cm bedraagt.

Bodemtrilling

De aanvrager geeft, op basis van de risicoanalyse in onderdeel D van het winningsplan, per voorkomen aan wat de kans is op een geïnduceerde beving met significante schade door de gaswinning.

- Assen 42% met een onzekerheidsmarge van 8%
- Assen-Zuid verwaarloosbaar (mid-case)
- Een 42% met een onzekerheidsmarge van 8%
- Witten verwaarloosbaar (mid-case)
- Zevenhuizen 19% met een onzekerheidsmarge van 5%
- Zevenhuizen-West verwaarloosbaar (mid-case)

De voorkomens Eleveld, Vries- Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid en Wittendiep zijn ingedeeld in de categorie van voorkomens waar

aardbevingen zijn opgetreden. In deze voorkomens zijn tot 2014 jaarlijks aardbevingen waargenomen met een magnitude boven 1,5 op de schaal van Richter.

De NAM heeft volgens de Seismisch Risico Analyse (SRA) voor voorkomens Assen, Eleveld, Een, Eleveld, Vries- Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen de Risico Matrix (stap 2 van de SRA) toegepast. De NAM concludeert uit het resultaat van de SRA dat alle voorkomens in dit winningsplan vallen in EMS schaal VI-VII (Categorie 1).

Verwijzend naar het onderzoek van Deltares over schade aan buisleidingen door aardbeving uit 2010 is de verwachting dat de kans op schade door geïnduceerde aardbevingen aan buisleidingen klein zal zijn.

Er wordt niet uitgesloten dat de bodemtrilling gevolgen kan hebben voor schade aan gebouwen. Dit kan betekenen dat in de nabijheid van een voorkomen mogelijk tot matige schade (scheuren in muren tot constructieve schade) kan optreden aan gebouwen, afhankelijk van de kwetsbaarheid (type en onderhoud) van het gebouw en de intensiteit van de beving. Uit resultaten van de seismische hazard studie van TNO-NITG uit 2012 met ook de voorkomens Eleveld en Vries bevestigen de berekeningen dat er een kleine kans op schade bestaat door geïnduceerde bodemtrillingen boven of rondom de Eleveld en Vries voorkomens.

Uit het historisch overzicht in het winningsplan komt naar voren dat voor het voorkomen Eleveld zestien schademeldingen, gerelateerd aan bodemtrilling van dit voorkomen, zijn geweest.

De Tcbb merkt op dat uit de nog uit te voeren onderzoeken inzake het Groningenveld mogelijk kan blijken dat ook voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter kan worden overschreden. Als er ook voor Westerveld redenen blijken te zijn om de Mmax van 3,9 te herzien, dan zal de NAM het winningsplan alsnog moeten actualiseren.

Slotsom

De Tcbb kan zich vinden in een maximale te verwachten additionele bodemdaling van 2-3 cm. in het winningsgebied, concludeert dat de seismische risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA leidraad, en onderschrijft de indeling in categorie 1 (EMS VI-VII) van de velden die reeds bevingen hebben vertoond. Op grond hiervan heeft de Tcbb geen bezwaar om onder voorwaarden in te stemmen met het winningsplan Westerveld.

**Technische commissie
bodembeweging**

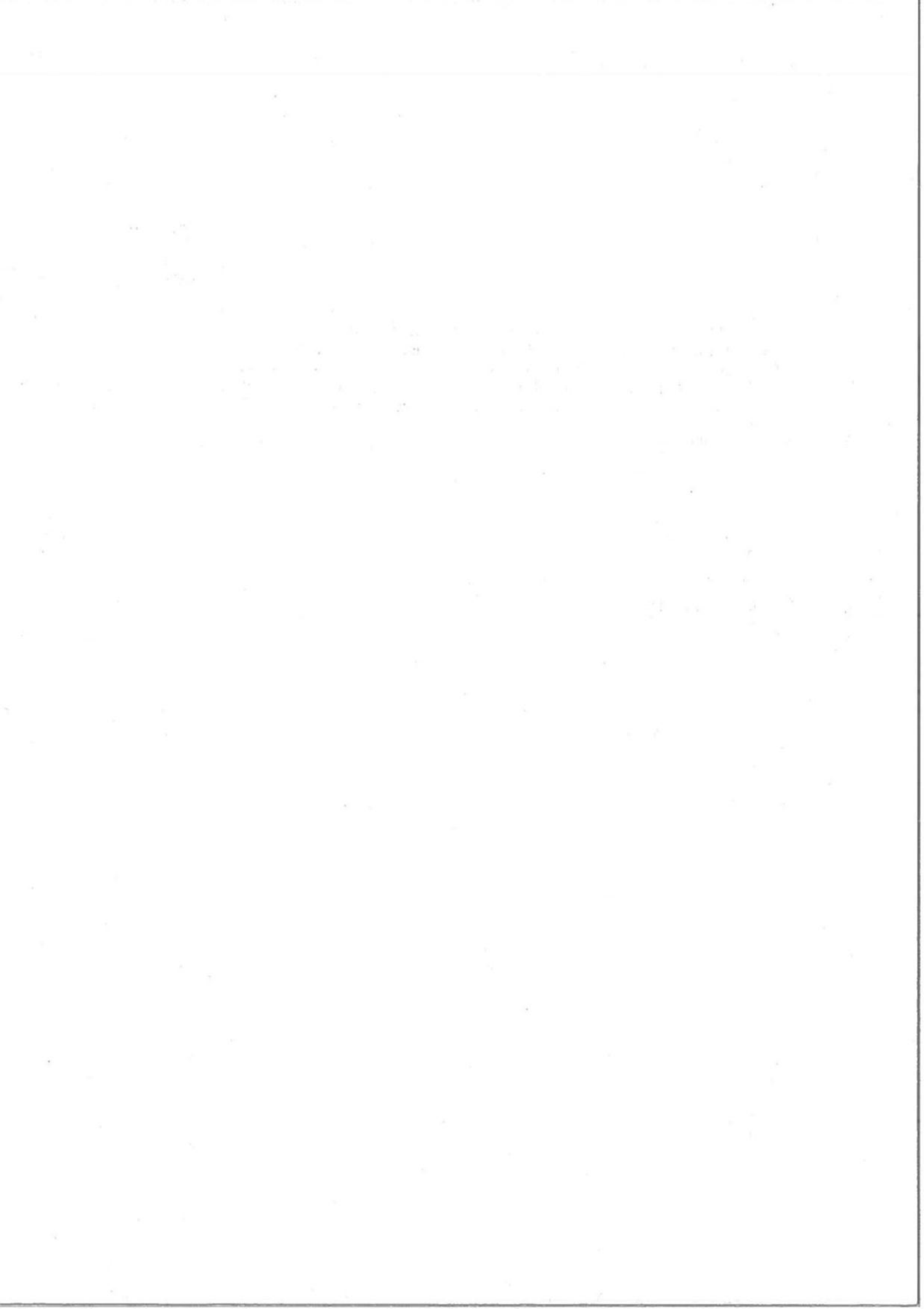
**Ons kenmerk
TCBB / 16189114**

De Tcbb adviseert aan de instemming de voorwaarden te verbinden die door SodM/TNO zijn voorgesteld, inclusief de risicoanalyse zuur-en hydraulische reservoir stimulatie, alsmede de eis dat alvorens reservoir stimulatie toe te passen seismisch meetinstrumentarium boven of nabij het te stimuleren voorkomen te plaatsen en in werking te hebben.

Met vriendelijke groet,

Dr. D.K.J. Tommel
Voorzitter

Date : 21-12-2016 11:03:40

16.1193

Cc : "[REDACTED]@aaenhunze.nl' [REDACTED]@aaenhunze.nl)" [REDACTED]@aaenhunze.nl

Subject : tekst

Attachment : 16-12-21 advies Drenthe winningsplan Westerveld.docx;

Zoals vanmorgen is toegezegd in het bestuurlijk overleg:

1. Hieronder de tekst met het advies over lusten en lastenverdeling, met gemarkeerd de bewuste zinsnede, om eventueel op te nemen in het gezamenlijke advies.

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij adviseren u:

- zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied

2. Bijgaand het conceptadvies van de provincie Drenthe over de afgesproken onderwerpen in het gezamenlijke casco, om kennis van te nemen en eventueel tekstsuggesties te doen.

Ik stuur dit aan jullie als coördinatiepunt voor het advies en CC aan [REDACTED] omdat hij er ook bij zat vanmorgen.

Ik ga er van uit dat jullie de andere partijen van het gezamenlijke advies informeren.

Ik vond het fijn dat het overleg vanmorgen constructief was met begrip voor het verschil in de posities!

Groet, [REDACTED]

Aan:
de minister van Economische Zaken
de heer H.G.J. Kamp
Postbus 20401
2025EK 'S GRAVENHAGE

bmbmb bnbnb

Assen, 10 januari 2017
Ons kenmerk
Behandeld door [REDACTED] (0592) 36 5 [REDACTED]
Uw kenmerk
Onderwerp: Advies winningsplan Westerveld

Geachte minister,

Op 13 oktober 2016 ontvingen wij het verzoek tot het uitbrengen van advies betreffende het winningsplan Westerveld ten behoeve uw ontwerp-instemmingsbesluit voor dit plan. Het betreft een plan voor gaswinning van de Nederlandse Aardoliemaatschappij (NAM).

Bij de totstandkoming van ons advies hebben wij overleg gevoerd met de andere adviserende decentrale overheden. Ons advies treft u hieronder aan. De gemeenten en waterschappen zullen zelf hun advies indienen. Wij hebben begrip voor de zorg die zij in hun advies uiten. In ons advies gaan wij vooral in op de belangen in relatie tot de gaswinning, die wij in onze specifieke rol als regionale overheid behartigen.

1. Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- de NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren 1) welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen; 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
- de verplichting tot vergoeding deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- de NAM inzicht te laten geven in de in dit kader reeds gemaakte afspraken;

- de NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden. De uiteindelijke totale bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor de NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen de NAM en betrokken waterschap(en) dan wel gemeenten of provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens de NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van de NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

2. Bodemtrillingen

Advies

In het kader van mogelijke schade ten gevolge van eventuele bodemtrillingen adviseren wij u:

- het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen dat de NAM in aanvulling op het KNMI netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld opstelt;
- het advies van SodM over te nemen en de NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben voor 1 juni 2017;
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- aan het winningsplan de voorwaarde te verbinden dat eventuele schadeclaims vlot en adequaat afgehandeld zullen worden door de NAM; in dat kader de NAM op te dragen het proces van schademelding, onderzoek en afhandeling publiek toegankelijk vast te leggen en
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de *oorzaak van de schade*;
- de NAM een nulmeting aan een selectie van gebouwen boven de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid te laten uitvoeren.

Toelichting

De seismische risicoanalyse (SRA) die is uitgevoerd komt voor alle velden in het winningsplan Westerveld terecht in categorie I, de laagste risicogroep. De reeds

bevende velden Eleveld en Vries-Zuid vallen echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen door te voeren die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak.

De NAM geeft aan in het winningsplan de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet uit te kunnen sluiten. Hierbij is de veiligheid niet in het geding. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Het risicobeheerssysteem kan helpen een dergelijke (of zwaardere) beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

Juist omdat de kans op schade niet uit te sluiten is, achten wij het van belang dat eventuele schadeclaims van inwoners door het mijnbouwbedrijf goed en vlot afgehandeld worden. Een vastgelegde procedure bevordert de transparantie, eenduidigheid en snelheid. Een aantal nulmetingen zal hier ook aan bijdragen.

3. Grondwaterbescherming

Met betrekking tot grondwaterbescherming adviseren wij u:

- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rond de velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid rekening gehouden wordt met de grondwaterbeschermingsgebieden en boringvrije zones waar deze velden deels mee samenvallen.
- te borgen dat de risico's als gevolg van reservoirstimulatie voor grondwater minimaal zullen zijn en voor drinkwater uitgesloten zullen worden.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen. De kans op deze gebeurtenissen dient zo klein mogelijk te zijn en er moet duidelijkheid zijn over mitigerende maatregelen.

4. Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

Met betrekking tot het Nationale Park Drentsche Aa adviseren wij u:

- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Z (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentsche Aa gebied voldoende wordt beschermd.

Toelichting

Het Drentsche Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentsche Aa dient tevens als bron van drinkwater. Hoewel wij geen negatieve effecten verwachten op het natuurelement van dit Nationale Park ten gevolge van de geprognoseerde bodemdaling, is het een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning zo veel mogelijk dienen te worden vermeden.

5. Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij adviseren u:

- zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade wordt in principe vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

Tenslotte adviseren wij met nadruk dat uw instemming met gaswinning gepaard gaat met de voorwaarde dat goede communicatie met inwoners plaats vindt, zodat duidelijk is dat gaswinning alleen plaats vindt onder voorwaarden, waarbij nadelige gevolgen worden bewaakt en zoveel mogelijk worden voorkomen.

Hoogachtend,

Bijlage: casco advies winningsplan Westerveld

In afschrift aan Provinciale Staten van Drenthe

Date : 29-6-2017 18:14:29

To : [redacted]@aaenhunze.nl" [redacted]@aaenhunze.nl, "[redacted]@aaenhunze.nl [redacted]@aaenhunze.nl, [redacted]@assen.nl, "[redacted] middendrenthe.nl" [redacted] middendrenthe.nl, [redacted] [redacted]@tynaarlo.nl [redacted]@tynaarlo.nl, [redacted] assen.nl

Subject : Ter informatie: Beantwoording statenvraag zienswijzen winningsplan Westerveld

Attachment : 26-3.2-2017001600-mb Wimmers Beantwoording statenvraag zienswijzen winningsplan Westerveld.pdf;26-3.2-2017001600-mb Wimmers Bijlage bij antwoordbrief SP vragen.pdf;

Aan:

de heer [REDACTED]

(i.a.a. de overige Statenleden)

Assen, 28 juni 2017

Ons kenmerk 26/3.2/2017001600

Behandeld door [REDACTED] en de heer [REDACTED]

Onderwerp: Beantwoording schriftelijke vraag ex artikel 41 Reglement van orde over
zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit gaswinningsplan Westerveld

Geachte heer [REDACTED],

In uw brief van 30 mei 2017 stelde u een vraag over zienswijzen ontwerp-
instemmingsbesluit gaswinningsplan Westerveld. Wij beantwoorden uw vraag als
volgt.

Vraag 1

Bij de adviesaanvraag over het gaswinningsplan Westerveld (11 velden in Noord-
Drenthe) heeft u niet samen met de noordelijke gemeenten opgetrokken. Daarom
leggen wij u de zienswijzen van de gemeenten voor en vragen wij u per onderdeel
gemotiveerd aan te geven waarom u die zienswijze wel of niet ondersteunt.

Antwoord 1

*Wij kennen de gezamenlijke zienswijze van de gemeenten en hebben die, net
als destijds het advies, in bestuurlijk overleg besproken. Uw stellingname dat
wij niet samen hebben opgetrokken, klopt niet. In de adviesfase is zeer nauw
samengewerkt, zijn de adviezen op elkaar afgestemd en is bestuurlijk
afgesproken dat de overheden naar elkaar verwijzen. Diezelfde lijn is
afgesproken met betrekking tot de ingediende zienswijzen.*

*Wij delen de zorgen van de gemeenten en wij vragen aandacht voor een
begrijpelijke en transparante onderbouwing van alle inhoudelijke punten. Het
verschil in zienswijzen tussen provincie en gemeenten zit in het feit dat de
provincie op basis van de Structuurvisie Ondergrond 2.0 geen principiële
bezwaren heeft tegen gaswinning uit kleine velden en de noodzaak
onderschrijft om kleine velden voorlopig te blijven exploiteren.*

Op termijn is afweging gewenst over nut en noodzaak van gaswinning in relatie tot de beschikbaarheid van duurzame energie. Dat moment is echter nog niet bereikt.

De 'nee, tenzij ....' formulering uit het advies van de gemeenten en het 'ja, mits ....' van ons college verschillen slechts op subtiele wijze en reflecteren de eigen bestuurlijke posities en belangen. Juist omdat decentrale overheden verschillende belangen behartigen is in de Mijnbouwwet adviesrecht voor zowel provincies, gemeenten als waterschappen opgenomen.

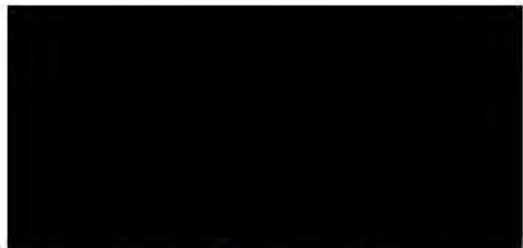
Wij hebben waardering voor de inspanning van de gemeenten die heeft geresulteerd in een uitgebreide zienswijze en verwachten dat wij met de afgesproken werkwijze elkaar zullen versterken. Het past in deze context dus niet om de zienswijze van de gemeenten op punten te becommentariëren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, secretaris

, voorzitter

Bijlage: Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Westerveld van de provincie Drenthe d.d. 13 juni 2017

mb/coll.

Aan:
de minister van Economische Zaken,
de heer H.J.G. Kamp
Directie Energie en Omgeving
t.a.v. Cluster Vergunningen
Postbus 20401
2500 EK 's-GRAVENHAGE

Assen, 13 juni 2017
Ons kenmerk 24/3.4/2017001728
Behandeld [REDACTED]
Uw kenmerk DGTM-EO / 17049933
Onderwerp: Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Geachte minister,

Op 8 mei 2017 hebben wij uw ontwerp-instemmingsbesluit voor het Winningsplan Westerveld van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) ontvangen. Na ons advies, hebben wij nu de gelegenheid een zienswijze op dit besluit in te dienen. Wij hebben hierover met de overige adviserende decentrale overheden overlegd. In ons advies gaven wij eerder aan, de zorgen die de gemeenten naar voren brengen te delen. Wij delen deze zorgen van de gemeenten nog steeds, met name voor wat betreft (het ontbreken van) voldoende oog voor het burgerperspectief en de rechtszekerheid van mogelijk door toekomstig schade gedupeerde burgers. In de door de gemeenten ingediende zienswijze geven zij uiting aan die zorgen. Wij vragen u daarom dat u bij uw afwegingen hierop ingaat op een voor inwoners begrijpelijke en transparante manier en zo uw besluit onderbouwt.

In deze zienswijze bevestigen wij een aantal zaken waarin u ons advies hebt overgenomen en zullen wij vervolgens ingaan op het feit dat u niet alle punten van ons advies opnam in de voorschriften en beperkingen die u aan uw besluit verbindt.

Ons advies met betrekking tot de gevolgen van bodemdaling en het maken van afspraken daaromtrent met betrokken partijen hebt u overgenomen. Ook ons advies om het huidige KNMI-seismisch meetnetwerk uit te breiden en een representatieve nulmeting uit te laten voeren aan gebouwen boven de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid hebt u overgenomen. Op deze wijze zal de relatie tussen eventuele schade aan gebouwen en een bodemtrilling beter zijn vast te stellen. Dat het schade-afhandelingsproces transparant dient te zijn en binnen een redelijke ter-

mijn dient te worden afgerond hebt u ook als voorwaarde verbonden aan uw ontwerpbesluit. Bovendien heeft u een termijn gesteld waarbinnen de NAM dit proces openbaar dient te maken.

Tenslotte draagt u de NAM ook op binnen een bepaalde termijn een risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Om de kwaliteit van het systeem te borgen laat u het beoordelen door de inspecteur-generaal der mijnen. Dit komt tegemoet aan ons verzoek ervoor zorg te dragen dat de juiste parameters en acties in het risicobeheersysteem worden opgenomen.

Schade-afhandeling

De NAM dient door middel van uw instemmingsbesluit een aantal maatregelen te treffen om tegemoet te komen aan de zorgen van burgers met betrekking tot (de gevolgen van) gaswinning. Wij hebben inmiddels geconstateerd dat er bij de NAM bereidheid is de decentrale overheden te raadplegen over de wijze waarop aan die maatregelen invulling gegeven kan worden.

Wij stellen het op prijs dat er overleg plaatsvindt met decentrale overheden over schade-afhandeling. Voor ons blijft overeind staan dat de primaire verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij u en bij de NAM. Op het punt van transparantie en onafhankelijkheid van het schademeldings- en afhandelingsproces dienen primair afspraken gemaakt te worden tussen de NAM en EZ en niet tussen de NAM en de decentrale overheden. Wij zijn het daarom niet met uw ontwerpbesluit eens.

Nulmeting

In uw motivatie geeft u aan, dat de nulmeting aan gebouwen bedoeld is als hulpmiddel om bij een vermoeden van mijnbouwschade het oorzakelijk verband tussen schade en gaswinning te kunnen vaststellen. Wij vinden een representatieve nulmeting een goede zaak. In het kader van de discussie over 'onafhankelijkheid' bij schadeafhandeling vinden wij het van belang dat *onafhankelijk van de NAM* getoetst wordt dat deze meting inderdaad representatief is voor het betreffende gebied en naar behoren uitgevoerd is. Wij verzoeken u:

- *in uw definitieve besluit in artikel 6 op te nemen dat de invulling en de uitvoering van de nulmeting door (een nader door u te benoemen) onafhankelijke partij dienen te worden getoetst.*

Nationaal Park Drentsche Aa

In onderdeel 7.3.2 van uw ontwerpbesluit geeft u aan nog te zullen beoordelen of er nadelige gevolgen voor de natuur zullen optreden in het effectgebied van de gaswinning volgens het winningsplan Westerveld. Het betreft met name de gevolgen voor het Nationaal Park Drentsche Aa. De beoordeling dient vooraf plaats te vinden en de voor dit gebied van toepassing zijnde toetsingskaders zijn daarbij van belang:

- artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming, in het bijzonder de instandhoudingsdoelstelling van het gebied;
- de Kaderrichtlijn Water voor wat betreft de waterkwaliteitsdoelstellingen voor het stroomdal van de Drentsche Aa;
- het (ontwerp)-Beheerplan Drentsche Aa-gebied.

Wij verzoeken u het vorenstaande in uw instemmingsbesluit op te nemen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, secretaris

wa/coll.

, voorzitter

Afschrift aan Provinciale Staten van Drenthe

Date : 23-3-2017 15:14:28

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@emmen.nl
[REDACTED]@leek.nl, [REDACTED]@middendrenthe.nl, [REDACTED]@middendrenthe.nl, [REDACTED] GemeenteNoordenveld.nl'''
[REDACTED] GemeenteNoordenveld.nl, [REDACTED]@drenthe.nl, [REDACTED]@tynaarlo.nl, [REDACTED]@tynaarlo.nl,
[REDACTED]@wdodelta.nl, [REDACTED]@wdodelta.nl, [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]roningen.nl,

Subject : Ter informatie: verslag bestuurlijk overleg zienswijze Westerveld
Attachment : Afspraken bestuurlijk overleg 20-03-2017.docx;

Afspraken bestuurlijk overleg Winningsplan Westerveld 20 maart 2017

Op 20 maart 2017 vond op het provinciehuis een overleg plaats tussen bestuurders van gemeenten betrokken bij de advisering over het winningsplan Westerveld en gedeputeerde Stelpstra. Diverse aspecten van met name het onderdeel 'zienswijze' van de procedure zijn besproken. Er is een aantal afspraken gemaakt; deze zijn teruggekoppeld met EZ. Afspraken en terugkoppeling staan in deze notitie.

1. Bestuurders zien geen rol voor zich zelf op de voorlichtingsavonden. Gemeenten zullen wel ambtelijk aanwezig zijn; bestuurders lopen eventueel kort binnen als hun agenda dat toelaat.

- EZ heeft dit voor kennisgeving aangenomen.

2. Vanuit Assen werd om een goede afstemming gevraagd van de veiligheidsaspecten van de voorlichtingsavonden tussen gemeente en Rijk.

- EZ heeft aangegeven dat de veiligheid in het gebouw een zaak van het Rijk is, er buiten van de gemeente. EZ houdt contact met de Rijksbeveiliging, deze zal contact opnemen met de gemeente ██████████ (gemeente Assen) heeft naam doorgegeven: ██████████ ██████████).

3. De voorlichtingsavonden in Assen zijn gepland voor 22/23/24 mei. Dat zou in week 5 van de terinzageleggingstermijn van 6 weken zijn. Dit werd te kort geacht voor burgers om nog tijdig een goede zienswijze in te kunnen dienen. De mogelijkheid om de termijn te verlengen zou met EZ besproken moeten worden.

- EZ heeft aangegeven dat de laatst besproken planning wederom opschuift. Naar verwachting zal het ontwerp-instemmingsbesluit zoveel later gepubliceerd worden dat de informatieavonden wel in week 2 of 3 van de terinzageleggingstermijn zullen vallen. Verlenging van de termijn is dan niet aan de orde.

4. Daarnaast is afgesproken het ontwerp-instemmingsbesluit in elk geval gezamenlijk technisch te analyseren en voor zover mogelijk tot een enigszins gezamenlijke zienswijze te komen dan wel het gezamenlijk belang er uit te lichten.

Aanwezige bestuurders op het overleg:

Assen (M. Out), Tynaarlo (Thijsen), Aa en Hunze (██████████ Lambert), Midden-Drenthe ██████████, Leek ██████████, Noordenveld ██████████, ██████████ (Drenthe).

Contactpersoon ██████████

Assen, 23/03/17 ██████████

Date : 26-2-2016 13:11:39

From : ██████████@shell.com

To : ██████████@tynaarlo.nl, "██████████" ██████████

Subject : Ter informatie: winningsplan Westerveld (= oa. Assen-Noord)

Attachment : image001.png;image002.jpg;

Dame, heren,

Winningsplan Westerveld

Wij hebben deze week het winningsplan Westerveld, waaronder het blok Vries-Zuid-Zuid (=Assen-Noord = Loon) valt, compleet opgestuurd naar het Ministerie van Economische Zaken. Ik had jullie beloofd om jullie te laten weten wanneer we dat daadwerkelijk zouden doen. Bij dezen dus.

Zoals eerder gezegd: we verwachten dat EZ daarover contact met jullie opneemt voor de beloofde adviesronde. Wij volgen dat proces uiteraard met belangstelling, en zullen waar nodig gedurende dat proces inspringen met NAM-informatie richting omwonenden en 'opwonenden'.

De vraag blijft dus bij jullie uitstaan: signaleren jullie dat er informatie van onze kant nodig is, of is het handig om even te overleggen of we iets moeten doen of wat we kunnen doen: neem dan alsjeblieft contact op. Mijn doel is dat mensen niet verzanden in de hoeveelheid informatie die er is, en daardoor wellicht overbodig bezorgd of ongerust worden. Dan kunnen we beter onze communicatiekanalen aanpassen.

Gebouwsensoren van TNO

Daarnaast: ik heb het eerder met jullie gehad over de gebouwsensoren. Van Aa & Hunze heb ik reeds een lijst met openbare gebouwen gekregen. Onze afdeling geologie, Vergunningen en Omgevingsmanagement en TNO gaan nu kijken wat de beste plekken zijn om een meetnetwerk op te bouwen in deze gemeente. Afgelopen week hebben we ook tijdens een overleg met ██████████ en B&W Tynaarlo over het plaatsen van gebouwsensoren gesproken.

Omwille van de snelheid: hebben jullie daar in Assen en Tynaarlo ook belangstelling voor? En zo ja: is er een lijst met openbare gebouwen (scholen, sporthallen, bibliotheken, dorpshuizen, gemeentehuis) die wij daarvoor mogen gebruiken? Als ik zo'n lijst heb, kunnen we relatief snel aan de slag. Ik heb gemerkt dat dat een hoop duidelijkheid en helderheid schept voor mensen die denken dat wij als NAM van alles achter houden. Dit zijn TNO-sensoren, behoorlijk scherp afgesteld en ze meten zelfs de oud-papier-auto die voorbij komt rijden. Trillingen blijven dus niet meer ongezien.

Ik hoor graag van jullie.

Met vriendelijke groet,

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

T ██████████ ██████████

M +316 ██████████

E ██████████@shell.com

I www.nam.nl

<http://www.twitter.com/nambv>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

Date : 19-1-2017 08:47:52

Subject : Ter informatie: winningsplan Westerveld
Attachment : NVELDUNIFLOW_NVeld-PR90_4301_001.pdf;image001.png;

Hallo [REDACTED]

Hierbij de brief die is uitgegaan nav. het besluit van het college over het advies inzake winningsplan Westerveld.
Het besluit is dinsdag genomen. De brief is gisteren de deur uit gegaan.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
medewerker juridische zaken & controlling

Gemeente Noordenveld
Juridische Zaken

Postbus 109 tel. 14 050

9300 AC RODEN

[REDACTED] [@GemeenteNoordenveld.nl](mailto:[REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl) www.gemeentenoordenveld.nl

Van: [REDACTED] [REDACTED]

Verzonden: donderdag 19 januari 2017 07:22

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: Uw gescanned document

BEZOEKADRES

Raadhuisstraat 1
9301 AA Roden

POSTADRES

Postbus 109
9300 AC Roden

WEBSITE/E-MAIL

www.gemeentenoordenveld.nl
postbus@gemeentenoordenveld.nl

TELEFOON

T 14 050

Ministerie van Economische Zaken
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

UW BRIEF VAN
13 oktober 2016ONDERWERP
Advies winningsplan WesterveldUW KENMERK
DGETM-
EO/16095939ONS KENMERK
Z16/03588RODEN
18 januari 2017

Geachte heer/mevrouw,

Op 13 oktober 2016 heeft u ons gevraagd advies uit te brengen over het winningsplan Westerveld. Met deze adviesvraag loopt u vooruit op een wijziging van de Mijnbouwwet. Met deze brief maken wij gebruik van het door u gegeven adviesrecht.

Wij hebben het advies opgesteld in gezamenlijkheid met andere overheden die door het winningsplan worden geraakt. Wij vinden het belangrijk om als overheden gezamenlijk op te trekken in dit traject. Dit heeft geleid tot een gezamenlijk advies dat u als bijlage bij deze brief aantreft. Voor de inhoud van ons gezamenlijke advies verwijzen wij u naar de bijlage.

Vragen

Wanneer u nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met de heer [REDACTED] van de vakgroep Ruimtelijke Ordening en Stedenbouw via telefoonnummer 14 050.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noordenveld,

K. Smid, burgemeester

M. van der Wal, directeur - secretaris

Date : 18-1-2017 16:38:58

From : [redacted]

To : [redacted]@shell.co [redacted]@shell.com

Cc : [redacted]@assen.nl

Subject : toezending advieswinningsplan Westerveld gemeente Assen

Attachment : definitief advies winningsplan Westerveld .pdf;aanbiedingsbrief 17 1 2017.pdf;

Dag [redacted]

Bij deze zend ik je ter informatie het advies en de begeleidende brief van de gemeente Assen op het winningsplan Westerveld zoals dat gisteren naar de minister is verzonden. Mocht je hierover nog vragen hebben kun je natuurlijk contact opnemen.

[redacted] gaf gisteren na de informatiemiddag/avond dat hij enigszins aangeslagen was na de reacties van de inwoners van Marsdijk. Hij gaf aan wel wat met de vragen die er bij de inwoners leven wat te willen doen. Wij zijn zoals je in hoofdstuk 5 van ons advies kunt lezen natuurlijk te allen tijde bereid hierover mee te denken.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

21 December 2016

definitief

***Advies Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	4
3 HOOFDADVIES	7
4 ALGEMEEN	8
5 COMMUNICATIE	9
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
6.1 Doelmatigheid	11
6.2 Kadere schade	11
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	11
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
7 PRODUCTIE	14
7.1 Productie put Vries-10	14
7.2 Productiesnelheid	14
7.3 Productieniveau high case	15
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
8.1 Onzekerheden	16
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
9 BODEM BEWEGING	17
9.1 Bodemdaling	17
9.2 Bodemtrilling	17
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
10 SCHADE	20
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
10.2 Afhandeling van schade	20
10.3 Lusten en lasten	22
11 RISICOBEHEERSYSTEEM	23

1 INLEIDING

U heeft ons in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het door NAM ingediende Winningsplan Westerveld. Aangezien dit plan betrekking heeft op de winning uit aardgasvelden binnen onze verschillende gebiedsbegrenzingsen maken wij graag gebruik van deze mogelijkheid. Bij het maken van het advies hebben wij intensief samengewerkt met de verschillende decentrale overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld.

Wij zijn u erkentelijk dat u in een vroegtijdig stadium van uw besluitvorming ons om advies vraagt op het winningsplan Westerveld 2016 van NAM. Wij maken graag gebruik van dit adviesrecht vanwege de zorg die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied. Wij erkennen dat in de afgelopen periode meer aandacht is gekomen voor de aspecten veiligheid en welzijn van burgers in relatie tot gaswinning. Wij menen echter toch blijvend te moeten aandringen om hierin de positie van de inwoners centraal te stellen. Wij hebben daarom ervoor gekozen ons advies breed in te steken.

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (Staatstoezicht op de Mijnen (SodM, Technische commissie bodembeweging (Tcbb).

Wij vertrouwen erop dat u het advies behandelt conform de relevante bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht en de overwegingen uit ons advies op een zorgvuldige wijze betreft bij uw besluitvorming en ons transparant informeert over uw overwegingen terzake.

Leeswijzer

Wij hebben onze bevindingen, hoofdconclusies en hoofdadvisie samengevat in het eerste hoofdstuk. In de analyse daarachter treft u een uitgebreidere beoordeling aan van het winningsplan met op onderdelen deelconclusies en -adviezen.

2 SAMENVATTING

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval “Better safe than sorry”. Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijk letsel ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. “Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico’s worden beheerst en onzekerheden worden verkend?”. U hebt hierop gereageerd met: “De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt”. U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico’s bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 HOOFDADVIES

Onze bevindingen afgewogen hebbende en uitgaande van de geformuleerde uitgangspunten komen wij tot het volgende hoofdadvies:

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Wij adviseren u vanwege de geconstateerde omissies, bestaande onzekerheden, geen aandacht voor maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken en het ontbreken van een adequate schaderegeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten:

Primair: **niet** in te stemmen met het winningsplan Westerveld 2016 zoals het nu voorligt;

Subsidiar: mocht dit niet uw keuze zijn vanwege de grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen slechts in te stemmen met het winningsplan door het hanteren van het voorzorgprincipe "Better safe than sorry" en:

1. NAM en Sodm, binnen een door u gestelde termijn, onvolkomenheden te laten aanvullen;
2. te voorzien in onafhankelijke validatie van onderzoeken en bevindingen;
3. een termijn te stellen aan het winningsplan;
4. hierbij zaken als schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersingsstelsel op voorhand goed en volledig te regelen.

In onderstaande hoofdstukken vindt u de onderbouwing van ons hoofdadvies en overige adviezen.

4 ALGEMEEN

Het adviesrecht voor de decentrale overheden, zoals dat dit jaar in de wijzigingen Mijnbouwwet is vertaald, hangt vooral samen met de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning.

In uw adviesverzoek schrijft u: “Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) richt zich op de veiligheid van de burgers en de infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft meer aandacht voor het burgerperspectief”.

In het winningsplan Westerveld wordt volledig voorbijgegaan aan het burgerperspectief ofwel de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning. Het is voorstelbaar dat NAM in het winningsplan redeneert vanuit haar commercieel belang. NAM dient echter ook maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Dit komt in het winningsplan niet tot uitdrukking. Wij verwachten dat u in uw besluit uw maatschappelijke verantwoordelijkheid duidelijk naar voren laat komen.

Het maatschappelijk draagvlak voor (nieuwe) gaswinningen in ons land neemt af. Dit als gevolg van de aardbevingen in de provincie Groningen, de daarmee samenhangende veiligheidsproblematiek en andere negatieve effecten van de gaswinning. Ook de Drentse decentrale overheden constateren die ontwikkeling. Het versneld terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij pleiten ervoor dat u met spoed uw beleid inzet op duurzame energie.

Bij de besluitvorming in Groningen heeft u veiligheid, het zo veel mogelijk voorkomen en beperken van schade en het belang van leveringszekerheid het zwaarst laten wegen.

De Drentse situatie is op verschillende onderdelen anders dan Groningen.

Wij hechten vooral waarde aan de volgende aspecten:

- Veiligheid
- Communicatie
- Voorkomen en beperken van schade
- Schadeafhandeling a.g.v. bodemdaling/ bodemtrilling
- Meet- en regelprotocol
- Fracken en zuurstimulatie

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners. Dat wil zeggen dat deze organisaties aangeven dat er geen dusdanige bevingen optreden dat er gevaar ontstaat voor personen. Wel zien wij aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en het daar horende meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren. De resultaten van dit risicobeheerssysteem moeten voor iedereen toegankelijk zijn.

5 COMMUNICATIE

Voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde.

Advies:

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Wij adviseren u in uw besluit voorwaarden op te nemen waarmee dit wordt geborgd.

Toelichting:

De verantwoordelijkheid van de lokale overheid is oog te hebben voor de belangen van onze inwoners en deze te borgen.

Wij zijn daarom van mening dat de rol van informatievoorziening over de (gevolgen van) gaswinning niet uitsluitend aan NAM moet worden overgelaten. De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Hiermee moet onnodige onrust en zorg bij inwoners worden weggenomen.

Typerend is de gebrekkige communicatie en afstemming tussen NAM en het ministerie van EZ over de start van de gaswinning uit put Vries-10, die onder het winningsplan Westerveld valt (zie ook hfst 7.1).

Communicatie is een essentieel onderdeel van het omgevingsmanagement, zoals is verwoord in uw visie in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*).

Uw uitgangspunten daarbij zijn duidelijk:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

Het mag duidelijk zijn dat uw ambitie verder moet gaan dan het organiseren van informatiebijeenkomsten en publicaties over de procedure.

Wij willen graag met u meedenken aan de verdere invulling van de communicatie en het omgevingsmanagement. Daarbij nemen wij graag uw visie als vertrekpunt.

Wij geven u als suggestie dat NAM een breed communicatieplan opstelt dat in overleg en instemming met u en lokale overheden tot stand komt. Communicatie die staat in een breder perspectief van omgevingsmanagement, rekening houdend met de 'belevingswereld' van onze inwoners.

Het winningsplan is geschreven voor ingewijden en lastig leesbaar voor inwoners. Zij mogen een zienswijze op het winningsplan indienen maar dan moeten zij de inhoud hiervan wel kunnen doorgronden. Daarom adviseren wij u voorafgaand aan het maken van een ontwerpbesluit een publieksvriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen.

In dit kader vragen wij u tevens de risicoanalyse van de gasvelden Vries Zuid en Eleveld nader te duiden. Uit het winningsplan blijkt dat volgens de SRA de gasvelden Vries Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen. In zowel het winningsplan als in de adviezen van Sodm en Tcbb ontbreekt een nadere analyse waarom deze velden hogere risico's met zich meebrengen dan de overige velden. Ligt het aan de inrichting van het gebied of komt het door de bodemopbouw die gevoelig is voor trilling? Toevoeging van deze analyse maakt dat de aangegeven risico's beter zijn te duiden en uit te leggen aan onze inwoners.

6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

In dit hoofdstuk geven we aan welke kaders onduidelijk zijn of ontbreken waaraan het winningsplan is getoetst.

6.1 Doelmatigheid

Advies

Wij verzoeken u inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid.

Toelichting

In het advies van Sodm is een toetsing opgenomen van de winning aan doelmatigheid. Onduidelijk is hoe en waaraan is getoetst. We willen graag inzicht in de afwegingskaders waaraan dit aspect wordt getoetst. De Tweede Kamer heeft aangegeven dat de Minister een afweging moet maken tussen landelijk economische belangen en de lokale veiligheid en schade-effecten. In het verleden zijn de lokale effecten volgens de Tweede Kamer in die afweging onvoldoende meegenomen. In dit kader vragen wij ons af hoe de balans uitvalt tussen economische belangen en de maatschappelijke aanvaardbare gevolgen en risico's die met gaswinning gepaard gaan.

6.2 Kadere schade

Advies

De minister dient zo spoedig mogelijk een kader op te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder 'schade' verstaan wordt.

Toelichting

De (nog niet vastgestelde) wijziging van de Mijnbouwwet noemt als toetsingsgrond voor het eventueel onthouden van de instemming met een winningsplan 'schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan'. Wij constateren dat de adviserende organen Tcbb en Sodm kennelijk ieder een verschillende typering hanteren voor het begrip schade. Dat is niet uit te leggen aan inwoners.

Zolang niet duidelijk is wat onder 'schade' verstaan dient te worden, is toetsing van het winningsplan op dit onderdeel lastig voor velden die gebeeft hebben en in verband waarmee 'schade' is gemeld.

6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

Advies:

Wij verzoeken u aan te geven welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze om een grote variëteit van kleine gasvelden in het winningsplan Westerveld te vatten? In het kader van de maatschappelijke verantwoording vinden wij het transparanter om per gasveld een winningsplan op te stellen.

Toelichting:

Het winningsplan Westerveld bevat een groot aantal afzonderlijke gasvelden die geen directe relatie met elkaar hebben. Uit het winningsplan Westerveld wordt afgeleid dat een aantal velden nu en naar verwachting in de toekomst niet meer produceren. Waarom zijn die dan toch opgenomen in het winningsplan? Voor de afweging tussen economische belangen en de maatschappelijke effecten is het logischer per producerend gasveld een aparte vergunning en winningsplan op te stellen. De gehanteerde methodiek belemmert nu voor al deze velden afzonderlijk een transparante afweging te kunnen maken.

7 PRODUCTIE

7.1 Productie put Vries-10

Advies:

Wij adviseren u om uw toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) in te trekken en NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

Toelichting:

“Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (CU), waarin is aangegeven dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanhangsel van de Handelingen, 57).”

In het geval van Vries-10 is er een nieuwe boring geweest op basis waarvan NAM voornemens is om gas te gaan winnen. Daarnaast is er juist door de minister aan de Tweede Kamer toegezegd, dat er een adviesrecht wordt toegepast in deze situaties. In het Winningsplan Westerveld is voor Vries-10 sprake van een te winnen hoeveelheid van 0,6 Miljard M3 (high case). Wij zijn van mening dat deze nieuwe winning onderdeel is van dit winningsplan en dat NAM de procedure moet afwachten voordat er uit put Vries-10 gas gewonnen mag worden.

Los van de vraag of er wel of geen vigerend Winningsplan is, moeten wij constateren dat het oude Winningsplan niet voldoet aan de zaken die door de Onderzoeksraad voor de veiligheid zijn geconstateerd. Zo is bij de afgifte van de instemmingsvergunning op het vigerende winningsplan niet getoetst op de veiligheid van burgers (seismische risico analyse). Wij zijn dan ook van mening dat er niet kan worden teruggevallen op een vergunning waarin geen rekening is gehouden met zo een belangrijk aspect.

7.2 Productiesnelheid

Advies:

Wij verzoeken u in uw besluit aandacht te besteden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden. Te meer daar vrijwel alle velden in dit winningsplan zich bevinden in de laatste fase van de feitelijke gaswinning. Er lijkt door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening te zijn gehouden met de relatie snelheid drukdaling-bodemtrilling.

Toelichting

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Een snelle drukdaling in het gesteente kan eerder tot bevingen leiden dan wanneer deze

drukdaling geleidelijk verloopt. Kan NAM aangeven welke hoeveelheid er per jaar per gasveld kan worden onttrokken zonder dat dit tot extra risico op bodemtrilling leidt?

Uit een toelichting van NAM blijkt dat de productiescenario's in het winningsplan zijn gebaseerd op een technische inschatting wat uit de bodem te halen is. In het plan is de winningssnelheid niet aangegeven.

7.3 Productieniveau high case

Advies:

In uw besluit op te nemen dat als NAM het "high case" scenario overschrijdt zij een nieuw winningsplan dient op te stellen en deze ter besluitvorming aan dient te bieden.

Toelichting:

In het advies van Sodm wordt op blz 5 aangegeven dat als een winning het "high case" scenario overschrijdt NAM een nieuwe SRA moet uitvoeren en tevens het winningsplan dient te actualiseren. Deze opmerking bevreemd ons, aangezien wij in de veronderstelling verkeren dat winning buiten de grenzen van het winningsbesluit niet is toegestaan.

Wij zijn van mening dat indien deze situatie zich voordoet er te allen tijde een nieuw winningsplan dient te worden opgesteld.

8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

8.1 Onzekerheden

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Advies:

Wij verzoek u NAM op te dragen de SRA berekening opnieuw uit te voeren. Hierin rekening te houden met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de gebieden rond de betreffende gasvelden. Evenals de correcte bevolkingsdichtheid ten aanzien van het stedelijke gebied rond het gasveld Eleveld te hanteren. Deze nieuwe SRA-berekening te beschouwen als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de SRA is geen rekening gehouden met de toekomstige inrichting van Werklandschap Assen Zuid en de toeristisch recreatieve zone. De inrichting leidt tot intensievere bebouwing van bedrijven in het gebied dan nu het geval is. Ook de noordelijke blokken van Eleveld vallen binnen het stedelijk gebied van Assen met o.a. de aanwezigheid van een ziekenhuis in de directe nabijheid.

Waarom wordt voor bepaling risicoklasse uitgegaan van lage bevolkingsdichtheid (250-500 inw/km²)? Een substantieel deel van het gasveld Eleveld ligt namelijk in het stedelijk gebied van Assen met hogere dichtheid (500-1000 inw/km²). Een herberekening zal leiden tot een andere risico inschatting. Dit maakt het noodzakelijk dat alle adviesorganen zich hierover opnieuw een oordeel moeten kunnen vormen.

9 BODEMBEWEGING

9.1 Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren:
  - 1) welke gevolgen de *uiteindelijke totale bodemdaling* die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen;
  - 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
  - 3) NAM te verplichten tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden.

De uiteindelijke *totale* bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen NAM en betrokken waterschap(pen), gemeenten en provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

9.2 Bodemtrilling

Advies

Omdat NAM in het winningsplan aangeeft dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten, verzoeken wij u:

- het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen en NAM op te dragen in aanvulling op het KNMI-netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld op te stellen;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben (zie hoofdstuk 9);
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Toelichting

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen ncalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (SodM, Tcbb).

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Wij zijn daarom blij met de toegenomen belangstelling voor dit belangrijke aspect rond de gaswinning. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I). TNO constateert in haar advies dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid wel dicht tegen categorie 2 aan liggen.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM menen wij daarom te kunnen opmaken dat er in het kader van bodemtrilling geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de betreffende gasvelden.

Hoewel de veiligheid niet in het geding lijkt te zijn, geeft NAM in het winningsplan aan dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Daarom zien wij wel aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en implementeren voor 1 juni 2017. Tevens het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren (zie hoofdstuk 9).

Tevens kan het risicobeheerssysteem helpen een eventuele zwaardere beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Advies

Wij adviseren u vanwege de mogelijke gevolgen:

- geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken toe te staan zoals in het winningsplan is omschreven;
- tevens besluitvorming over de toepassing van deze technieken niet alleen bij de toezichthouder (Sodm) neer te leggen, maar hiervoor aparte besluitvorming aan NAM op te leggen met mogelijkheden tot inspraak, zienswijzen en beroep van lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- mocht dit niet uw keuze zijn, dan verzoeken wij u toch in ieder geval in het goedkeuringsbesluit voorwaarden op te nemen ter beperking van risico's voor grond- en drinkwater en ecologie én het optreden van bodemtrilling.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Het advies van Sodm is gebaseerd op de bevoegdheid van de afweging over fracken bij de toezichthouder van de gaswinning. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

10 SCHADE

10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

10.2 Afhandeling van schade

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

10.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

11 RISICOBEBEERSYSTEEM

Advies:

Met betrekking tot het risicobeheerssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeheerssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige gefoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem.

Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

AANTEKENEN

Ministerie van Economische Zaken

De heer H. Kamp

Postbus 20401

2500 EK DEN HAAG

Contactpersoon [REDACTED]
Telefoon 14 0592
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk 2016-04865
Bijlagen 1
Datum 17 januari 2017
Verzenddatum 17/1

Onderwerp Advies Winningsplan Westerveld

Excellentie,

U heeft ons in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het door de NAM ingediende Winningsplan Westerveld. Aangezien dit plan betrekking heeft op de winning uit meerdere aardgasvelden binnen onze gemeente maken wij graag gebruik van deze mogelijkheid. Wij waarderen de geboden mogelijkheid om andere overheden en de inwoners die door hun vertegenwoordigd worden, meer positie te geven. Bij het invullen van de adviesrol is samengewerkt met de buurgemeenten, waterschappen en provincies.

Zorgen en onrust

Het winningsplan geeft ons zorg. In het plan en de bijbehorende adviezen van Sodm en Tcbb lezen wij dat er, als gevolg van de voorgenomen winningen, kans is op bevingen die kunnen leiden tot schade. In het Tcbb advies valt zelfs te lezen dat mogelijk voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter wordt overschreden.

Deze zorg horen wij ook bij onze inwoners en bij de gemeenteraad. Met name in de wijk Marsdijk en het dorp Loon zijn er zorgen en is er deels sprake van serieuze onrust. Groningen ligt dichtbij en vrijwel iedereen heeft vrienden of familie in het gebied waar aardbevingen aan de orde zijn. De vertaalslag van de situatie naar die in Assen is snel gemaakt. De gebrekkige communicatie door de NAM en de beperkte communicatie door uw ministerie naar de inwoners helpen niet bij het wegnemen van zorgen en onrust.

Proces

Hoewel wij als college bevoegd zijn om een advies uit te brengen, hebben wij vanwege de maatschappelijke impact en op uitdrukkelijk verzoek de gemeenteraad betrokken bij het advies. Met de gemeenteraad is besproken op welke wijze invulling wordt gegeven aan de adviesrol. De gemeenteraad heeft zelf besloten dat ze ook nog wilde spreken over het definitieve advies.

Parallel aan de gesprekken met de gemeenteraad hebben wij ook gesproken met Wijkvereniging Marsdijk en Dorpsbelangen Loon om goed zicht te krijgen wat de behoeften zijn van de inwoners. Daarnaast spreken onze ambtenaren op allerlei manieren met de bewoners van de gebieden die het betreft.

Bij het maken van het advies hebben wij intensief samengewerkt met de andere overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld.

Nut en noodzaak

Als gemeente Assen zetten wij in op het verduurzamen van onze gemeente. Het versneld terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij begrijpen dat er in de overgangsfase voorlopig nog aardgas nodig blijft. Wij begrijpen ook de economische belangen en het belang van de inkomsten voor de staat. Wij kijken echter naar de belangen van onze inwoners. In dit verband zouden wij in een afweging van belangen niet kiezen voor een winning onder stedelijk gebied met een risico op bevingen.

Mocht u desondanks het winningsplan accorderen, dan moet er gezorgd worden voor een goede, vlotte en soepele schaderegeling. Onderdeel hiervan is dat de omgekeerde bewijslast zoals die van toepassing is voor het Groninger Veld (Wet bewijsvermoeden gaswinning Groningen) ook voor het gebied Westerveld moet gelden. Het valt aan inwoners immers niet uit te leggen waarom gedupeerden in de provincie Groningen van een speciale wettelijke uitzondering ter verlichting van de op hen rustende bewijslast zouden kunnen profiteren, terwijl dit aan inwoners elders in Nederland onthouden wordt. Wij stellen hierbij de vraag of er geen sprake is van strijdigheid met het gelijkheidsbeginsel.

Kijken wij naar de situatie zoals die bestond in Groningen waarbij inwoners hun gelijk soms via de rechter moesten halen, dan hebben wij vooralsnog weinig vertrouwen in de door de NAM geschetste afhandeling van schade gevallen via het burgerlijk recht.

Hoewel het formeel geen onderdeel is van ons adviesrecht, maken wij u ook graag attent op onze brief met zienswijzen op de Ontwerp Structuurvisie Ondergrond (STRONG) aan de minister van I&M. Hierin spreken wij ons uit tegen de opslag van CO2 of aardgas in lege gasvelden in Assen.

Advies

Gelet op bovenstaande en de onzekerheden en risico's adviseren wij u dan ook om 'nee' te zeggen tegen het Winningsplan Westerveld.

Mocht u toch besluiten om de winning toe te staan, dan vindt u bijgevoegd ons advies met het zeer uitdrukkelijke verzoek om dit over te nemen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders.

burgemeester

M.L.J. Out

gemeentesecretaris

T. Dijkstra

Date : 15-2-2019 12:42:18

16.1199

Cc : [redacted]k@assen.nl, "[redacted]n@assen.nl, "[redacted]k@assen.nl, "[redacted]s@assen.nl, [redacted]
[redacted]@assen.nl, [redacted]assen.nl, [redacted]
[redacted]@assen.nl, [redacted]@assen.nl, [redacted]@assen.nl, [redacted]@assen.nl, [redacted]r@assen.nl,

Subject : tussentijdse oplevering JAARSTUKKEN 2018 - prog. WONEN
Attachment : model_jv18_prog_1_wonen_invulversie_coördinator dd 14 feb.docx;

Dag [redacted]

In de bijlage de eerste versie van de tekst voor het Programma Wonen jaarrekening 2018

Conform de planning zou vandaag de tussentijdse oplevering plaatsvinden, zodat jij een inhoudelijke reactie kan geven. Ik zie die reactie graag maandag tegemoet. Wat mij betreft per mail, want ik ben pas woensdag weer op kantoor. Per mail kan ik de zaken eventueel ook wel weer uitzetten naar de P&C leden. Die heb ik trouwens in de cc meegenomen, zodat ze kunnen bekijken of hun bijdrage goed is opgenomen.

Met vriendelijke groet

[redacted]

Planning.

WAT	WIE	week 6								week 7							week 8						
		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
versturen stukken inclusief schrijfwijzer e.d.	coördinator																						
schrijven van de teksten	P&C teamleden																						
inleveren bij coördinator	P&C teamleden																						
redigeren stukken en tussentijdse oplevering aan CM	coördinator																						
inhoudelijke reactie (via de mail)	CM																						
verwerken inhoudelijke reactie	P&C teamleden																						
eindoplevering aan CM																							

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

1 Wonen in Assen

Het gaat goed met de economie en dat heeft ook een positief effect op de ruimtelijke ontwikkelingen in Assen. De bereidheid tot investeren zien we terug in de woningproductie en het aantal ingediende bouwaanvragen. De ontwikkelingsinitiatieven vroegen extra capaciteit en die hebben we vrijgemaakt door te schuiven in de prioritering van de actualisatie van bestaande bestemmingsplannen. Het bestemmingsplan Veemarkt is voor inspraak vrijgegeven en voor de eerste fase van de uitbreiding van Kloosterveen is eind 2018 het concept bestemmingsplan aan de vooroverlegpartners toegestuurd. De planvorming en ontwikkeling van de Sluiskade, een deel van het Havenkwartier, zijn opgestart.

Door tijdens de extreme droogteperiode extra aandacht te besteden aan onder andere beplanting en bruggen voldeed de openbare ruimte aan de afgesproken beeldkwaliteit.

Met de opening van het fietspad langs de Europaweg-Zuid is de fietsbereikbaarheid van Assen verder verbeterd. Sinds april is het Publiek Vervoer van start gegaan en maakt de pilot Cityline hier deel van uit.

Op het gebied van verduurzaming zijn belangrijke stappen gezet. Voor de buitenverlichting is de gemeente in 2018 bijna volledig overgegaan op LED en alle gemeentelijke sportparken zijn ook voorzien van ledverlichting. Bij het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed was er vooral aandacht voor het isoleren van gebouwen en het benutten van daken voor zonnepanelen

Afspraken over grootschalige opwek van energie, vermindering van energiegebruik en een regionale aanpak voor de warmtetransitie worden gemaakt binnen de regio Drenthe. De partijen hebben eind 2018 een overeenkomst gesloten om gezamenlijk de Regionale Energie Strategie op te stellen.

Highlights

- Programmaplan Omgevingswet opgeleverd
- Herstructurering Lariks en Oude Molenbuurt gestart
- Uitvoeringsprogramma Visie Mobiliteit vastgesteld
- Uitvoeringsprogramma energietransitie 2017 – 2018 afgerond en het nieuwe programma voor 2019 en 2020 vastgesteld
- Zonnepark Ubbena in gebruik genomen en de aanleg van zonnepark Assen Zuid ruimtelijk voorbereid

---

Verdeling van lasten en baten

Lasten € xx miljoen

Baten € xx miljoen

Omgevingsvisie

Wat willen we bereiken?	Wat hebben we gedaan en wat is het resultaat?
Tekst	<p>Omgevingswet en omgevingsvisie</p> <p>Om klaar te staan voor de komst van de Omgevingswet hebben we eind 2018 een programmaplan opgeleverd.</p> <p>Hierin zijn de doelen, aanpak en middelen beschreven.</p> <p>In het programmaplan staan drie sporen centraal: 1. De kerninstrumenten & regelgeving, 2 de nieuwe werkwijze & dienstverlening en 3 de ambitie & invoeringsstrategie.</p> <p>Het implementeren gebeurt in dialoog met de stad, de politiek en de ambtelijke organisatie en kenmerkt zich door een praktijkgerichte aanpak (pilots).</p> <p>Eén van de speerpunten is het opstellen van een omgevingsvisie, die naar verwachting medio 2020 gereed zal zijn.</p>

1) Woningbouw en woonplan

Wat willen we bereiken?	Wat hebben we gedaan en wat is het resultaat?
<p>We willen de groei van het woningaanbod faciliteren en zetten in op stimuleren van de woonvraag.</p> <p>We bieden zoveel mogelijk ruimte aan nieuwe initiatieven.</p> <p>Waar nodig passen we regels aan of schaffen we ze af.</p> <p>We vinden het van belang dat onze huidige en toekomstige inwoners prettig wonen in Assen. Daarom willen we een evenwichtig programma van bouwplannen op inbreidings- en uitbreidingslocaties en inzet op kwaliteitsverbeteringen in de bestaande woningvoorraad en woonomgeving.</p> <p>We willen ons woonbeleid en onze prestatieafspraken met woningcorporaties actualiseren.</p> <p>Om onze groeiambitie en regionale afspraken te realiseren gaan we 300 woningen bouwen, gevarieerd in aanbod en passend bij de vraag.</p>	<p>Woningmarkt en woningbouw</p> <p>De Assense woningmarkt was het afgelopen jaar gespannen. In de koopsector was sprake van een tekort aan aanbod. De belangstelling voor het beschikbare woningaanbod was groot, de doorlooptijden werden steeds korter en de prijzen stegen. Als gevolg van het beperkte aanbod werden circa 20% minder woningen verkocht dan in 2017.</p> <p>De druk op de sociale huursector bleef onverminderd hoog, mede als gevolg van het tijdelijk uit de markt nemen van woningen in het kader van de herstructurering van de voorraad.</p> <p>Er werden 284 nieuwbouwwoningen opgeleverd, 122 huur- en 162 koopwoningen. Daarnaast werden ruim 60 woningen aan de Assense woningvoorraad toegevoegd door transformatie van bestaande panden. In verband met herstructureringsactiviteiten in De Lariks en de Oude Molenbuurt werden 165 sociale huurwoningen gesloopt. De woningvoorraad nam per saldo met circa 190 woningen toe.</p> <p>Er werd vorig jaar voor bijna 650 woningen bouwvergunning verleend, waarvan ruim 90 voor transformatie van bestaande panden. Eind 2018 zaten nog circa 780 vergunde woningen in de 'pijplijn', waarvan er ruim 580 in aanbouw zijn.</p> <p>Het aantal inwoners in Assen groeide per saldo met bijna 262. Er was sprake van een positief migratiesaldo van circa 370 personen. De bevolkingsgroei werd getemperd door een negatieve natuurlijke aanwas van ruim 110 personen, als gevolg van een lager geboortecijfer en hoger sterftecijfer dan gebruikelijk.</p>
	<p>Woonvisie en prestatieafspraken</p> <p>Op basis van de Woonvisie Assen 2016 werden opnieuw prestatieafspraken gemaakt met de zes in Assen werkzame woningcorporaties en</p>

	<p>huurdersorganisaties. De woningcorporaties Actium, Woonservice en Mooiland bereikten, mede op aandringen van de gemeente, overeenstemming over de overname van het Assense woningbezit van Mooiland.</p>
	<p>Huisvesting van statushouders</p> <p>De taakstelling voor huisvesting van statushouders was ook vorig jaar aanzienlijk lager dan in 2016 als gevolg van de aanhoudend lagere instroom van vluchtelingen in Nederland. De Assense netto taakstelling van 53 te huisvesten statushouders werd ruimschoots gerealiseerd, dankzij goede samenwerking tussen alle betrokken partijen. Er werden 70 statushouders in Assen gehuisvest, waarvan 36% via gezinsherenigingen.</p>
	<p>Tiny Houses</p> <p>Er is een onderzoek gestart naar mogelijk geschikte locatie(s) voor Tiny Houses. De doelgroep die ecologisch, duurzaam en (deels) zelfvoorzienend wil wonen is daarbij uitgangspunt. Doordat een aantal mogelijke potentiële locaties zich in het buitengebied bevinden is afstemming met de provincie noodzakelijk. Een eerste verkennend overleg heeft inmiddels plaatsgevonden.</p>
	<p>Overname bezit Mooiland</p> <p>[tekst is opgenomen onder kopje Woonvisie en prestatieafspraken. Kan eruit]</p>
	<p>Asbestdaken</p> <p>Het voorstel voor de aanpak van asbestdaken heeft vertraging opgelopen en wordt nu in de eerste helft 2019 aangeboden aan het college van b&W en daarna doorgezonden naar de gemeenteraad.</p>
	<p>Bestemmingsplannen</p> <p>Vanwege het grote aantal ontwikkelingsinitiatieven in onze gemeente, hebben we beschikbare capaciteit voor de actualisering van de bestemmingsplannen moeten gebruiken voor de behandeling daarvan. De prioritering is daarom gewijzigd. De pilot actualisering</p>

	<p>bestemmingsplan De Haar West wordt nu in 2019 afgerond in plaats van 2018. We starten in 2019 met de actualisering van de bestemmingsplannen Assen-Oost, Assen-West en Buitengebied in de geest van de Omgevingswet. Dit actualiseringsproces zal de komende jaren zijn beslag krijgen.</p>
	<p>Veemarktplein</p> <p>Het bestemmingsplan De Veemarkt is vrijgegeven voor de inspraak. Dit plan maakt ook de op deze locatie geplande woningbouw mogelijk. Tijdens de inspraakperiode zijn geen zienswijzen ingediend. De werkzaamheden aan het plein zijn nagenoeg afgerond. Vanwege een onvoorziene bodemverontreiniging hebben deze werkzaamheden extra kosten met zich meegebracht en heeft de uitvoering langer geduurd dan verwacht.</p>
	<p>Binnenstad</p> <p>In het centrumgebied van Assen zijn ruim 110 woningen toegevoegd, waarvan zo'n 80 door nieuwbouw en 30 door transformatie van bestaande panden. Er zijn 5 nieuwe initiatieven in het centrum met een capaciteit van circa 30 woningen toegevoegd aan de gemeentelijke woningbouwplanning. De woningbouwplanning voor het centrumgebied (exclusief Havenkwartier) omvat per 1/1/2019 plannen met capaciteit voor circa 450 woningen. Daarnaast zijn momenteel meerdere kleine en grote initiatieven in beeld met een potentiële capaciteit voor circa 500 woningen in het centrum van Assen.</p>
	<p>Havenkwartier</p> <p>Besloten is de planvorming en ontwikkeling van de bouwveloppe Sluiskade actief op te starten. In november heeft een startbijeenkomst plaatsgevonden met alle eigenaren binnen deze bouwveloppe. Daarna hebben met alle eigenaren individuele gesprekken plaatsgevonden om van hen te vernemen of ze hun vastgoed in willen brengen om een gezamenlijke ontwikkeling op te starten. De input uit deze gesprekken wordt verwerkt in een ontwikkelplan voor de Sluiskade.</p>

	<p>Diepstroeten</p> <p>In het Woonpark Diepstroeten werden ruim 100 woningen opgeleverd. Daarmee is 58% van de geplande woningbouw op deze locatie gerealiseerd.</p>
	<p>Kloosterveen</p> <p>In Kloosterveen hebben we met ontwikkelaars afspraken gemaakt over de ontwikkeling van de laatste bouwkavels. Alle kavels voor particulier opdrachtgeverschap zijn, op één kavel na, verkocht. Er werden 47 woningen opgeleverd in Kloosterveen. Tot nu toe is 2/3e van de geplande woningbouw in dit deelplan gerealiseerd.</p> <p>Voor de eerste fase van de uitbreiding van Kloosterveen hebben we gewerkt aan het opstellen van een bestemmingsplan, beeldkwaliteitsplan, exploitatieplan en grondexploitatie. Het concept bestemmingsplan is eind 2018 aan de vooroverlegpartners toegestuurd. Daarnaast hebben de onderhandelingen met andere grondeigenaren in het uitbreidingsgebied ertoe geleid dat we een bouwclaimovereenkomst hebben gesloten met eigenaar/ontwikkelaar Ter Steege.</p>

2) Openbare Ruimte

Wat willen we bereiken?	Wat hebben we gedaan en wat is het resultaat?
<p>We streven naar een doelmatig ingerichte en verzorgde openbare ruimte. Dit levert een grote bijdrage aan de aantrekkelijkheid van de stad.</p> <p>We gaan de budgetten voor het beheer van de openbare ruimte slimmer inzetten met specifieke aandacht voor de technische kwaliteit, de beeldkwaliteit en de binnenstad.</p> <p>We blijven werken aan natuurontwikkeling.</p> <p>Nieuwe ontwikkelingen mogen niet ten koste gaan van groene gebieden en water.</p> <p>De FlorijnAs-projecten worden aangelegd met oog voor het toekomstige beheer en onderhoud. De uitgangspunten daarbij zijn functionaliteit en doelmatigheid.</p>	<p>Budgetten en doelmatig beheer</p> <p>De stad is op de afgesproken kwaliteit beheerd. Het groen in het centrum is weer op beeldkwaliteitsniveau A beheerd, zoals is vastgesteld in de agenda BOR.</p> <p>Conform de planning is voor 10 kunstwerken in de openbare ruimte groot onderhoud uitgevoerd.</p> <p>Op basis van visuele wegininspecties en maatregeltoetsen is wegenonderhoud risicogestuurd uitgevoerd volgens de doelen van de BOR-agenda. Groot onderhoud is onder andere aan de Binnenweg en Hoofdvaartsweg uitgevoerd. Ook zijn de voorbereidingen gestart voor de herinrichting van het kruispunt Europaweg-West met de Rijnstraat.</p>
	<p>Riolering en water</p> <p>Er is gestart met het actualiseren van het huidige GWRP. Belangrijk onderdeel hiervan vormt de vervangingsplanning. Deze wordt gebaseerd op een geactualiseerd proces rond risico-gestuurd rioolbeheer. Dit proces is in 2018 samenwerking met de buurgemeenten afgerond. Tevens zijn de kwetsbare gebieden voor wateroverlast als gevolg van de klimaatverandering nader onderzocht. In 2019 wordt het geactualiseerde GWRP ter vaststelling aan de raad aangeboden.</p> <p>Ten behoeve van het optimaliseren van de waterketen is gewerkt aan een waterkaart waarmee het riolering- en watersysteem in beheer van de gemeente is gekoppeld aan die van de waterschappen zodat een integraal beeld is verkregen.</p>
	<p>Droogte</p> <p>De zomer van 2018 kende een extreme droogte en hitte. Tijdens deze periode is extra water gegeven aan (jonge) beplanting. Daarvoor is extra inzet gepleegd. Ook zijn tijdens de extreme hittedagen bruggen gekoeld om uitzetting te voorkomen. Deze extra inzet heeft niet geleid</p>

	<p>tot extra kosten, omdat door het extreme weer het gras en onkruid ook minder hard groeide en daarom andere werkzaamheden niet nodig waren. Hoe groot de schade aan de beplanting is geweest zal pas in het voorjaar van 2019 duidelijk worden.</p>
	<p>Natuurontwikkeling</p> <p>In 2018 is het certificaat Assen Zoemt uitgereikt. Het certificaat staat voor het insect vriendelijk inrichting en beheer van de openbare ruimte. Tevens is er gestart met de herinrichting van de Bosbeek / het Nijlandsloop.</p>

3) Bereikbaarheid, verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?	Wat hebben we gedaan en wat is het resultaat?
<p>We garanderen de bereikbaarheid van Assen.</p> <p>Met de uitvoering van het programma FlorijnAs is de grootste (toekomstige) mobiliteitsopgave in de stad opgelost.</p> <p>Bij het openbaar vervoer richten wij ons op instandhouding van een goede binnenstedelijke openbaar vervoer-voorziening, al dan niet in combinatie met een efficiënt doelgroepenvervoer.</p> <p>Het fietsnetwerk in Assen is voor een groot deel op orde. Onze inzet richt zich op het in stand houden ervan. Daarnaast willen we de fietsbereikbaarheid van Assen verbeteren.</p> <p>Met de inzet van sensortechnologie kunnen we bestaande infrastructuur beter benutten en hoeven we minder nieuwe infrastructuur aan te leggen.</p>	<p>Bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe en pilot Cityline</p> <p>Het Publiek Vervoer (wmo-vervoer), met daarbij de Cityline, is op 9 april met de nieuwe vervoerder Connexion van start gegaan. Het leerlingenvervoer, ook Publiek Vervoer, is per 1 september over gegaan. De route van de Cityline is in samenspraak met het klantenpanel aangepast. De exploitatie van de Cityline vraagt blijvende aandacht. De bedrijfsvoeringsorganisatie is in april ook formeel van start gegaan. Deze gemeenschappelijke organisatie zorgt voor het contractbeheer, factuurcontrole op hoofdlijnen en de doorontwikkeling van Publiek Vervoer.</p>
	<p>Toegankelijkheid is de norm, informatie uit verkenning</p> <p>Kan dit niet plaatsen. Kan er denk ik wel uit bij programma Wonen.</p>
	<p>De Fiets op 1</p> <p>In het voorjaar is het fietspad langs de Europaweg Zuid (tussen Witterstraat en Haarweg) geopend. Daarmee is cruciale schakel in het fietspadennetwerk gerealiseerd en de bereikbaarheid van de aanwezige en toekomstige voorzieningen aan de zuidzijde van de stad vergroot.</p>
	<p>Uitvoeringsprogramma Visie mobiliteit</p> <p>Het uitvoeringsprogramma is in december in de raad vastgesteld.</p>
<p>Tekort exploitatie fietsenkelder station</p> <p><i>[Wordt behandeld bij FlorijnAs]</i></p>	

4) Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?	Wat hebben we gedaan en wat is het resultaat?
<p>We willen een ambitieuze, groene gemeente zijn, die duurzaam ontwikkelt en bouwt, en actief de toepassing van onder andere zonne-energie stimuleert.</p> <p>Energiebesparing en decentrale opwekking van energie is gericht op kwaliteitsverbetering van woningen en het betaalbaar houden van de totale woonlasten.</p> <p>Bij afval gaan we niet langer uit van afval, maar van grondstoffen die steeds beter hergebruikt kunnen worden.</p>	<p>Als het gaat om woningisolatie zijn er in 2018 een kleine 200 energieadviezen gegeven. Van de inwoners die een advies kregen nam ongeveer 60% ook maatregelen. Het Drents Energieloket informeert inwoners over de mogelijkheden voor isolatie; individueel of collectief via een isolatieveiling. Met de corporaties zijn prestatieafspraken gemaakt om het gemiddelde energielabel op niveau B te brengen. De corporaties geven aan hiermee op schema te liggen. Met de wet Versnelling Energietransitie is nieuwbouw in principe aardgasvrij.</p> <p>De zonnelening en de collectieve inkoop van zonnepanelen of zonneboilers zijn succesvolle instrumenten. In twee jaar tijd groeide het aantal inwoners dat zelf energie opwekt met ruim 2.000 tot ongeveer 3.500.</p> <p>In het door gemeente en provincie gesubsidieerde koploperproject hebben 11 ondernemers gewerkt aan het verduurzamen van hun bedrijf. Zomer 2018 rondde de eerste lichter van elf bedrijven het project af. De tweede lichter startte najaar 2018. Om ook andere bedrijven te ondersteunen bij het verduurzamen, besloot de gemeente de Milieubarometer gratis voor hen beschikbaar te stellen.</p> <p>Er zijn verschillende stappen gezet om gemeentelijk vastgoed te verduurzamen. De nadruk lag daarbij op het isoleren van gebouwen en het benutten van daken voor zonnepanelen. Voor de buitenverlichting is de gemeente in 2018 bijna volledig overgegaan op LED. Een besparing van ruim 40% op het elektriciteitsverbruik. Alle gemeentelijke sportparken zijn voorzien van ledverlichting.</p> <p>Uitvoeringsprogramma duurzaamheid</p> <p>In 2018 hebben we het uitvoeringsprogramma energietransitie 2017 – 2018 inclusief tussenevaluatie afgerond en het nieuwe programma voor 2019 en 2020 vastgesteld.</p>

Regionale Energie Strategie (RES) Assen

Gemeenten, provincie en waterschappen sloten eind 2018 een overeenkomst om gezamenlijk de Regionale Energie Strategie op te stellen. Hierin maken ze als regio Drenthe afspraken over grootschalige opwek van energie, vermindering van energiegebruik en een regionale aanpak voor de warmtetransitie. De regio heeft na ondertekening van het Klimaatakkoord een jaar de tijd om samen met inwoners en andere belanghebbenden een dergelijke strategie op te stellen. Deze biedt het raamwerk voor het beleid voor grootschalige opwek van energie voor de periode na 2020.

Beleid voor grootschalige energieopwekking

[tekst van dit kopje is samengevoegd met RES en dit kopje kan daarom vervallen]

Winningsplan Westerveld

Het college van b&w is in beroep gegaan tegen het instemmingsbesluit van de minister van Economische Zaken en Klimaat om de gaswinning onder Assen voort te zetten.

Zonnepark Assen-Zuid en algemeen beleid zonneparken

Belangrijk stappen zijn gezet om 14% van de in Assen gebruikte energie duurzaam op te wekken. Zo is het zonnepark bij Ubbena in gebruik genomen en de aanleg van zonnepark Assen Zuid ruimtelijk voorbereid. Voor Assen Zuid geldt dat de voorbereidingskosten hoger zijn dan voorzien. Dit heeft onder andere te maken met extra onderzoek en aangescherpte criteria voor de SDE+ subsidie. De verwachting is dat de extra kosten terugverdiend worden uit de opbrengst van het park.

In het nieuwe beleidskader zonneparken staan negen zoekgebieden die ruimte bieden voor de benodigde zonneparken voor 2020.

	<p>Subsidie aardgasvrije woonwijk</p> <p>De Beek en omgeving in de wijk Lariks is door het Rijk als proeftuin aardgasvrije wijk aangewezen. Ruim 400 woningen moeten hier de komende vijf jaar van het aardgas af. De ervaringen met het in Assen ontwikkelde innovatieve financieringsmodel voor Verenigingen van Eigenaren speelde een belangrijke rol bij de toewijzing. Er is een bedrag toegekend van € 4,2 miljoen.</p>
	<p>Van afval naar grondstof</p> <p>De pilot Groente, Fruit- en Etensresten (Keukenafval) apart inzamelen in de hoogbouw aan de Speenkruidstraat heeft een positief resultaat opgeleverd. Er zal in 2019 aan college en raad worden voorgesteld om alle hoogbouwbewoners in Assen te voorzien van deze mogelijkheid om zodoende de hoeveelheid restafval te verminderen en de stroom herbruikbare grondstoffen te vergroten.</p>
	<p>RUD Drenthe</p> <p>De RUD heeft het Uitvoeringsprogramma Milieutaken 2018 uitgevoerd. De uitvoering van de controles is achtergebleven. De controles op categorie 2 en 3 bedrijven die gestart zijn in 2018 worden in 2019 afgerond. De geplande locaties die in 2018 niet zijn gecontroleerd worden alsnog ingepland, zo nodig in 2019 en anders, vanaf 2020. Alle categorie 4 bedrijven zijn gecontroleerd of de controle is in voorbereiding. Dit heeft niet geleid tot risicovolle situaties. Over de tekorten, begrotingswijziging en de bijbehorende beheersmaatregelen is de raad door het college en het bestuur van de RUD geïnformeerd.</p>
	<p>Circulair bouwen</p> <p>In november vond een tweedaags evenement rond circulair bouwen plaats in Assen. Dit was een initiatief van gemeente, provincie en Natuur- en Milieufederatie Drenthe. Met het evenement wilden organisatoren een impuls geven aan circulair bouwen in Drenthe, zowel bij bouwers als bij opdrachtgevers. Helaas zijn met</p>

	<p>het niet honoreren van een subsidieaanvraag bij de Europese Commissie kansen verloren gegaan om hier in Havenkwartier en bij het verduurzamen van het eigen vastgoed ervaring mee op te doen.</p>
	<p>Gas 4.0 irt werkgelegenheid: energietransitie, NAM werkgever en rijksinvesteringen</p> <p>Het gasbesluit van het kabinet betekent tot 2030 een verlies van ca. 7.000 arbeidsplaatsen in Drenthe, waarvan veel bij het hoofdkantoor van de NAM BV. Om dit verlies op te vangen is Drenthe 4.0 opgesteld, waarvoor de steun van het ministerie van EZK is gevraagd. Wij zijn actief betrokken geweest bij de totstandkoming van Drenthe 4.0 en spelen ook een actieve rol bij de concretisering van de plannen.</p>
	<p>Subsidieregeling Bos- en natuurterreinen</p> <p>Er is een aanbesteding geweest voor de regie op het beheer van bos en natuurterreinen in 2018. Stichting het Drents Landschap zal vanaf 1 januari 2019 deze regie op zich nemen.</p>

Indicatoren				
omschrijving	peiljaar	Assen	Drenthe	Nederland
Fijn huishoudelijk restafval (kg per inwoner)*	2017	151	155	174
Hernieuwbare elektriciteit (%)	2016	5,4	19,1	12,9
Nieuwbouw woningen ** (aantal per 1.000 woningen)	2016	7,9	4,7	7,2

De peildatum is dinsdag 22 januari 2019

Tabel conform regeling beleidsindicatoren gemeenten BBV.

Bron: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording>.

De cijfers in de tabel zijn niet altijd recent, waar nodig en mogelijk zijn actuele ontwikkelingen toegelicht.

Actualisatie Regeling beleidsindicatoren gemeenten, aanpassing indicator 2018:

Vervallen: De indicatoren 'Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een fietser' en 'Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig' komen te vervallen. Na wijzigingen in het beleid van de bronhouder kunnen er niet langer voldoende updates beschikbaar worden gesteld voor deze indicatoren. Hierdoor zijn deze indicatoren niet meer duurzaam.

https://vng.nl/files/vng/nieuws_attachments/2018/aanpassingen_beleidsindicatoren_gemeenten_0.pdf

Toelichting indicatoren

Tekst

Financiën

Wonen in Assen		(bedragen * € 1.000)		
Beleidsthema	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Saldo
Lasten				
Woningbouw/woonplan	1.695	2.266	1.624	642
Openbare ruimte	13.895	12.291	10.427	1.864
Bereikbaarheid, verkeer en vervoer	326	5.645	5.207	438
Duurzaamheid	4.506	5.545	5.562	-17
Totaal lasten	20.422	25.747	22.819	2.927
Baten				
Woningbouw/woonplan	1.424	1.424	2.385	961
Openbare ruimte	8.340	8.870	8.956	86
Bereikbaarheid, verkeer en vervoer	0	245	206	-39
Duurzaamheid	8.871	9.130	5.112	-4.018
Totaal baten	18.635	19.669	16.660	-3.009
Totaal saldo van baten en lasten	-1.787	-6.078	-6.160	-82
Mutaties in reserves				
Storting reserves	113	1.935	1.432	503
Beschikking reserves	1.948	7.783	6.080	-1.703
Totaal Mutaties in reserves	1.835	5.848	4.648	-1.200
Resultaat	48	-230	-1.512	-1.282

Paragraaf 2

Weerstandvermogen en risicobeheersing

Wonen in Assen

Risicobedragen begroting 2019 (bedragen * € 1.000 ter informatie)					
	2019	2020 *)	bedrag	kans	risico
Claim Omnia officierswoningen	3.400	0	3.400	10%	340
RUD	100	100	200	75%	150

Risicobedragen jaarrekening 2018 (bedragen * € 1.000 invullen)					
	2019	2020 *)	bedrag	kans	risico
Claim Omnia officierswoningen					
RUD					

*) Kadernota Weerstandvermogen: risico's met structurele gevolgen tellen mee voor twee jaren, beleid moet in twee jaar kunnen worden bijgestuurd.

Officierswoningen

Het complex aan de Oranjestraat verkeert volgens de woningbouwcorporatie in een slechte bouwkundige staat en heeft vochtproblemen. Er is gezocht naar mogelijkheden om het complex te slopen en over te gaan tot vervangende nieuwbouw. Door het toekennen van de monumentenstatus aan de officierswoningen aan de Oranjestraat zijn deze plannen niet meer voor de hand liggend. Er wordt gezamenlijk naar een oplossing gezocht.

RUD Drenthe

De vastgestelde bezuinigingstaakstelling van tien procent is niet haalbaar gebleken. Het bestuurlijke proces hierover richting deelnemers is in 2017 gestart. De raad heeft in 2018 kennisgenomen van de begrotingswijziging 2018 (extra bijdrage € 61.000,-) en heeft het bestuur geadviseerd om de raad tijdig te informeren over de geleverde productie in relatie tot de beschikbare uren, de productie voorop te stellen in de jaarprogrammering, het ontwikkelprogramma gezamenlijk tot stand te brengen en de verrekeningsystematiek te evalueren.

Uitval bomen

Het aantal ziektes en plagen (zoals essentaksterfte en kastanjabloedingsziekte) neemt de laatste jaren toe. De nieuwste inzichten zijn dat bomen zich, zij het langzaam, herstellen van deze ziektes. Ook zijn er nieuwe technieken om de ziektes biologisch te kunnen bestrijden. Deze bestrijdingsmethodes bevinden zich nog in de testfase. De komende jaren dienen we de ontwikkeling en bestrijding van bomen ziektes nauwlettend te volgen, om de boomstructuren in de stad gezond en vitaal te houden.

Het vinden van vakmensen

Voor verschillende onderdelen uit het programma Wonen (onder andere dagelijks beheer) is specialistische en technische vakkennis noodzakelijk. Deze vakkennis verdwijnt uit de organisatie, door vertrek en pensionering van medewerkers. Daarnaast ontstaat er behoefte aan nieuw specialisme en vakkennis omdat

de wereld verandert. In het aanvullen van deze kennis in de organisatie bestaat het risico dat er geen nieuwe mensen met specialistische vakkennis zijn te vinden. Het tekort aan vakmensen is een landelijke trend en dit is ook in Assen aan de orde.

Invasieve exoten

Op dit moment wordt het aantal invasieve exoten in Nederland groter. Ook in Assen is dit het geval. Na aanleiding van veel klachten en meldingen hierover wordt het probleem in kaart gebracht. Tevens wordt er op dit moment gezocht naar de juiste beheer frequentie om eventuele uitbreiding te voorkomen. Bestrijding van deze exoten kan vrij kostbaar worden.

Kosten uitbesteden werkzaamheden

De economie trekt aan. Hierdoor vinden steeds meer inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt een reguliere baan. Er zijn daarom minder inwoners die deze afstand hoeven te verkleinen door werkervaring op te doen in de openbare ruimte. Dit betekent dat om te kunnen voldoen aan de afgesproken beeldkwaliteit er meer werk aan marktpartijen moet worden overgelaten. Door de aantrekkende economie en schaarste in vakmensen heeft dit in de toekomst effect op de marktprijzen en brengt hogere kosten met zich mee.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Inleiding

De belangrijkste kapitaalgoederen van de gemeente bestaan uit wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Al deze kapitaalgoederen vergen onderhoud en worden geëxploiteerd. Deze paragraaf biedt inzicht in de beleidskaders voor de instandhouding van de kapitaalgoederen.

Algemene beleidskaders

Het beheer van de openbare ruimte is gericht op een minimaal acceptabele verzorging van gemeentelijke eigendommen en risicogestuurd beheer.

Groot onderhoud gebeurt conform de Agenda BOR: als er sprake is van een wettelijke verplichting, er bestuurlijke nalatigheid dreigt, de veiligheid naar algemene maatschappelijke maatstaven niet meer gewaarborgd is, als er exploitatietekorten of kapitaalverlies dreigt, of wanneer bij de uitvoering samengewerkt kan worden met andere partijen of projecten.

Wij hebben in de Agenda BOR (2017) de beeldkwaliteitsniveaus opnieuw vastgesteld voor de verzorging van de Openbare Ruimte (IBOR).

Beeldkwaliteit per gebied 2018							
	Centrum, Kloppend hart, oude centrum, centra	Wijken	Bedrijven-terreinen	Buiten-gebied	Recreatief groot groen	Representatieve ontmoeting plekken, entree	Verbinden hoofd routes
Groen	A	B	C	C	C	B	B
Meubilair	B	B	C	C	C	B	B
Reiniging	A	B	B	B	B	B	B
Verharding	B	B	C	C	C	B	B
Civiele Kunstwerken	B	B	C	C	C	B	B

(hierin is A het hoogste en D het laagste onderhoudsniveau)

Financiële Kaders

De kosten van de instandhouding bestaan onder andere uit kosten voor onderhoud, kapitaallasten, beheer en exploitatielasten. De flexibiliteit in de onderhoudsbudgetten is beperkt omdat onderhoud vroeg of laat altijd moet worden uitgevoerd om kapitaalverlies te voorkomen. Bovendien leidt achterstallig onderhoud over het algemeen tot meer kosten dan wanneer het onderhoud tijdig wordt gepleegd.

De hoogte van de budgetten is mede afhankelijk van de gekozen beeldkwaliteit. Hiervoor hebben wij diverse beheersvisies opgesteld waarin beleidsdoelstellingen voor de diverse kapitaalgoederen zijn

vastgesteld. In het vervolg van dit hoofdstuk is per soort kapitaalgoed op hoofdlijnen een relatie met de relevante beleidskaders gelegd.

Rioolbeheer en waterzuivering

Beleid

In het Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan Assen (GWRP 2013-2018) hebben wij de gezamenlijke visie en ambities van de gemeente en de waterschappen op het gebied van water in relatie tot ruimtelijke ordening vastgelegd.

Om een goed inzicht, afstemming met andere belangen en prioritering te krijgen is een voortschrijdende planning nodig. Daarbij kijken wij steeds vier jaar vooruit met een doorkijk naar de werkvoorraad daarna (vijf tot zes jaar). Wij maken een integrale afweging voor de prioritering van de projecten die voortkomen uit einde van de levensduur en slijtage van de inrichting, maatschappelijke vragen en bijvoorbeeld functiewijzigingen. De plannings worden afgestemd op de programma's van Gebiedsgericht Werken/Mijn Buurt Assen (GGW).

Financiën

De uitgaven met betrekking tot de riolering worden gedekt door inkomsten uit de rioolheffing. De kosten van vervanging van rioleringen zijn geactiveerd. Daarnaast is een onderhoudsvoorziening beschikbaar. De geraamde stand van de voorziening was eind 2018 € 10,5 miljoen en is op een voldoende niveau.

Afwijkingen en risico's

In het rioolbeheer zijn geen afwijkingen in kwaliteitsniveau, financiën en/of risico's door achterstallig onderhoud en dergelijke geconstateerd. Dit geldt ook voor de gemeentelijke waterwegen. Riolen zijn op middellange termijn aan vervanging toe. Hiervoor wordt het Gemeentelijk water- en rioleringsplan geactualiseerd.

Groenbeheer

Beleid

De Groenstructuurvisie en Het Groene Frame zijn toetsingskaders voor de ontwikkeling van ruimtelijke plannen en de basis voor het ontwikkelen van groenplannen. Ook is de Groenstructuurvisie onze kapstok voor het opstellen van de Groenbeheervisie. Deze geeft algemene kaders voor het beheer van het openbaar groen en richtlijnen voor het dagelijks onderhoud. Verder staan hierin de uitgangspunten voor het opstellen van gebiedsgerichte beheerplannen. De kwaliteitsniveaus voor het beheer zijn vastgesteld.

Ons Stedelijk speelbeleidskader geeft de kaders en ambities voor het buitenspelen in Assen voor de lange termijn. Wij hebben in 2015 in het kader van de bezuinigingen het beleid rond de vervanging van speeltoestellen gewijzigd. Bij einde levensduur wordt het speeltoestel weggehaald en niet vervangen.

Met inzet van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt houden we het onderhoudsniveau van ons groen op peil. Burgers en instellingen kunnen zelf zorgen voor een 'plus' op het onderhoudsniveau van het groen in hun omgeving. Deze uitgangspunten voor de verzorging en de verzorgingsniveaus van de openbare ruimte zijn in de Agenda BOR vastgelegd.

Financiën

Het huidige budget is toereikend voor regulier beheer op basis van de afgesproken kwaliteitsniveaus. Binnen de beheerbudgetten is met ingang van 2018 tevens ruimte voor het renoveren of vervangen van

verouderde groenvakken. Er is geen geld voor vervanging van boomstructuren. Wanneer er uitbreidingen van areaal plaatsvinden zullen, zoals afgesproken in de Agenda BOR, de beheerbudgetten vooraf geregeld worden.

Afwijkingen en risico's

De uitwerking van de bezuinigingstaakstellingen heeft tot gevolg dat de verzorgingskwaliteit en technische kwaliteit van de openbare ruimte dalen. Daarnaast zijn riolen, wegen en groen op middellange termijn aan vervanging toe. Het is nog niet duidelijk of het budget voor groenrenovaties toereikend zal zijn om alle vervangingen die nodig zijn te kunnen uitvoeren.

Begraven

Beleid

Doel is het zorgen voor kwalitatief goed begraven op korte en lange termijn, het waarborgen van de begraafcapaciteit, het bieden van kwalitatief goede begraafplaatsen en het op peil houden van de bijdrage die de begraafplaatsen leveren aan de groene kwaliteit van Assen. Het begraven moet voldoen aan de Wet op de Lijkbezorging. Het groenbeheer en het padenonderhoud op de begraafplaatsen voldoet aan de afgesproken IBOR-kwaliteitsniveaus.

Financiën

De beschikbare middelen zijn op voldoende niveau om het onderhoud uit te voeren. Om het begraven binnen Assen betaalbaar te houden is afgezien van het doorvoeren van kostendekkende tarieven.

Afwijkingen en risico's

Er is geen sprake van bijzondere risico's.

Wegbeheer

Beleid

Uitvoering van het dagelijks beheer vindt plaats op basis van beeldkwaliteitsniveaus en is met name gericht op het behoud van de verkeersveiligheid, duurzaamheid, comfort en aanzien.

Groot onderhoud aan wegen en wegreconstructies worden ingepland op basis van de uitkomsten van globale visuele weginspecties, maatregeltoetsen en technische metingen. Er wordt voortdurend afgestemd met het vervangingsprogramma van de riolering, ontwikkelingsprojecten, grote verkeerskundige projecten en de projecten vanuit gebiedsgericht werken. Het onderhoud is gebaseerd op de Agenda BOR en de principes van risicogestuurd beheer, behoud van de verkeersveiligheid en duurzaamheid (zoals het voorkomen van kapitaalvernietiging).

Bij de financiële planning kijken wij volgens de beleidslijn van de Agenda BOR vijf jaar vooruit met een doorkijk naar de werkvoorraad. Wij maken een integrale afweging van de prioritering van de projecten die voortkomen uit einde levensduur van de wegen, maatschappelijke vragen en functiewijzigingen van de openbare ruimte.

Financiën

De Nota Wegbeheer en de Agenda BOR geven inzicht in de werkwijze en financiering van het beheer en onderhoud van verhardingen. De financiering van groot onderhoud komt ten laste van de reserve. Reconstructies bij einde levensduur worden conform de BBV in de investeringsstaat opgenomen.

Afwijkingen en risico's

Het risicogestuurd beheer kan mogelijk leiden tot een plaatselijke kwaliteitsvermindering, waardoor een verhoogd veiligheidsrisico voor weggebruikers en verkeersdeelnemers kan optreden. De noodzaak tot het uitvoeren van groot onderhoud en reconstructies in de oudere woonwijken neemt toe, waardoor de druk op de algemene middelen in de toekomst gaat toenemen.

Overige Infrastructuur

Beleid

Het onderhoud is met name gericht op het behoud van de verkeersveiligheid, duurzaamheid, comfort en aanzien. Het groot onderhoud en vervanging vindt plaats aan de hand van conditiemetingen en technische inspecties en is gebaseerd op het behoud van de verkeersveiligheid en duurzaamheid (voorkomen kapitaalvernietiging).

Om een goed inzicht, afstemming met andere belangen en prioritering te krijgen is een voortschrijdende planning nodig. Daarbij kijken wij steeds vijf jaar (financieel) vooruit, met een doorkijk naar de werkvoorraad daarna (vijf tot zes jaar). Wij maken een integrale afweging voor de prioritering van de projecten die voortkomen uit einde van de levensduur en slijtage van de inrichting, maatschappelijke vragen en functiewijzigingen. De plannings zijn afgestemd op de plannings van Gebiedsgericht Werken (GGW), zoals beschreven is in de Agenda BOR.

Financiën

De beheerplannen geven inzicht in de werkwijze en financiering van het dagelijks onderhoud van de overige infrastructuur. In de productbegroting van overige infrastructuur zijn de vervangingsinvesteringen vanwege einde levensduur opgenomen. De stand van de voorzieningen voor groot onderhoud en vervanging van onder andere kunstwerken en verkeersregelingen is geactualiseerd en daarmee voor de komende jaren op niveau. Wij kiezen voor grootschalige vervanging van openbare verlichting. Hiervoor is budget beschikbaar gesteld.

De geraamde stand van de voorziening voor kunstwerken is eind 2018 € 2,7 miljoen en is hiermee toereikend.

Afwijkingen en risico's

Door het beperkte budget als gevolg van de bezuinigingen, en de toename van het areaal, moet groot onderhoud worden heroverwogen en/of uitgesteld. Als beheerder moeten we wel maatregelen nemen om de openbare ruimte veilig te houden. Hierdoor neemt de druk op de middelen voor het dagelijks beheer toe. Dit kan betekenen dat sommige werkzaamheden of vervangingsprojecten pas in een later stadium kunnen worden uitgevoerd. Tegelijkertijd werken we aan het verbeteren van de efficiency zodat we meer realiseren met de beperkte middelen. Hetgeen in lijn is met de Agenda BOR.

Beleidsdocumenten

Documentnaam / jaar/categorie	vastgesteld	wegen	overige infra	riolering	groen	begraven	gebouwen
Uitvoeringsplan verhardingen	2014	✓					
Beleidsplan openbare verlichting	2008		✓				
Beheersplan kunstwerken	2011		✓				
Beleidsplan graffiti en wildplakken	2011		✓				
Beleids- en beheersplan verkeersregelinstanties	2013		✓				
Gemeentelijke Rioleringsplan Assen (GWRP 2013 2018)	2013			✓			
Beheer van het openbaar vaarwater in Assen 2008 2013	2008			✓			
Groenstructuurvisie	2006				✓		
Groenbeheervisie	2008				✓		
Beleidsnota Natuur- en milieueducatie	2009				✓		
Stedelijk speelbeleidskader	2009				✓		
Het Groene Frame					✓		
Beleidsnotitie begraafplaatsen	2006					✓	
Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen	2011					✓	
Agenda BOR	2017	✓	✓		✓		
Inrichtings- en beheerplan De Boskamp	2011					✓	
Beleidsnota Historie en toekomst Noorder- en Zuiderbegraafplaats inclusief lijst cultuurhistorisch waardevolle monumenten	2010					✓	
Contourennota vastgoed 2009-2013	2009						✓

Nieuwe tabel budgetten vullen in Excel ■■■■ en invoegen ■■■■